

នៅចំពោះមុខការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ: ០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស
ភាគីដាក់ឯកសារ: ក្រុមការពារក្តីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម
ដាក់ជូន: សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត
ភាសាដើម: អង់គ្លេស
កាលបរិច្ឆេទឯកសារ: ថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ ស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: **កោសលុបសោធារណៈ**
ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយ ក.ស.ច.ស ឬ អង្គជំនុំជម្រះ: សាធារណៈ/Public
ចំណាត់ថ្នាក់ប្រភេទឯកសារ:
ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់បណ្តោះអាសន្ន:
ឈ្មោះមន្ត្រីកត់ត្រា:
ហត្ថលេខា:

កោសលុបសោធារណៈ

ចម្លើយតបរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ
ប្រទាននឹងអ្នកស្រី តាមវិធាន ៦៦ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង

ដាក់ដោយ:

ឆ្លើយ:

សហមេធាវី

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត

សហព្រះរាជអាជ្ញា

ប៊ិច ស៊ាងលីម

ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង

ជា ណាង

Wayne JORDASH, QC

ចៅក្រម Michael BOHLANDER

Nicholas KOUMJIAN

មេធាវីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

ក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/១ ទំនងសង្កេត

មាតិកាលម្អិត

I. សេចក្តីផ្តើម ១

II. សាវតារពាក់ព័ន្ធ ៤

III. ទណ្ឌករណ៍សង្ខេប ៨

IV. ការអនុវត្តបឋម ១១

ក. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនបានស្នើដោយចំហ សុំឱ្យមានដីកាលើកលែងការចោទ
     ប្រកាន់លើបទចោទទាំងអស់នៃការរំលោភបំពានក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ ១៩៥៦ ... ១១

ខ. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិព្យាយាមពង្រីកវិសាលភាពនៃដីកាដោះស្រាយ ដោយ
     គ្មានការអនុញ្ញាត..... ១២

គ. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិខកខានក្នុងការជួយតុលាការដើម្បីក្រឡើយលើការពិត ... ២៧

ឃ. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបកស្រាយមិនត្រឹមត្រូវ លើបទដ្ឋានបច្ចេកទេសស្តីពីការដោះស្រាយ
     ធានាសុវត្ថិភាព ក្នុងការបញ្ជូនជនសង្ស័យចោទទៅជំនុំជម្រះ..... ៣៥

ង. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបកស្រាយមិនត្រឹមត្រូវ ពិត្នានិយមនៃគ្រោះទោស អ.វ.ត.ក
     ..... ៣៩

V. ចម្លើយតប ៤៦

ក. ការពិចារណាលើយុត្តាធិការបុគ្គល ៤៦

១. ប្រវត្តិចរចាដែលនាំឱ្យឈានដល់ការកំណត់និយមន័យនៃប្រភេទ “ជនទាំងឡាយដែលទទួល
         ខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” នៅ អ.វ.ត.ក ៤៧

២. ការវាយតម្លៃថាតើជនសង្ស័យស្ថិតនៅក្នុងប្រភេទជនទាំងឡាយ “ដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់
         បំផុត” ឬយ៉ាងណា..... ៤៩

៣. បទដ្ឋានបង្ហាញភស្តុតាងសម្រាប់វាយតម្លៃថាតើជនត្រូវចោទស្ថិតនៅក្នុងចំណោម
         “ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” នៅ អ.វ.ត.ក ដែរ ឬយ៉ាងណា ៥៥

ខ. ការពិចារណាទូទៅពាក់ព័ន្ធនឹងអ្នកស្រី អ៊ីម ថែម ៥៨

- ១. អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនមានទំនាក់ទំនងពិសេសជាមួយនឹង ភា ម៉ុក ទេ..... ៦០
- ២. ភាពមិនសមទំនងទាល់តែសោះដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម អាចមានតួនាទីសំខាន់ទាក់ទងនឹង
បញ្ហាសន្តិសុខ ក្នុងនាមជាកម្មាភិបាលនារី ៦៦
- គ. អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនបានកាន់កាប់តួនាទីសំខាន់ណាមួយឡើយ ក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជា
ប្រជាធិបតេយ្យ..... ៧១**
  - ១. អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ពុំមានតួនាទីសំខាន់ៗ នៅក្នុងភូមិភាគនិរតីឡើយ ៧៣
    - i. អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ពុំមែនជាសមាជិកស្របច្បាប់នៃគណៈតំបន់១៣ ក្នុងភូមិភាគនិរតី
នោះទេ ៧៤
    - ii. អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ពុំមានតួនាទីជាសមាជិក ជាក់ស្តែង នៃគណៈតំបន់១៣ ឡើយ..... ៨៣
  - ២. អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គ្មានតួនាទីសំខាន់ក្នុងភូមិភាគនិរតី ៨៦
    - i. អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនមានតួនាទី ស្របច្បាប់ ជាសមាជិក ឬជាអនុលេខាគណៈតំបន់៥
ឡើយ..... ៨៨
    - ii. អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គ្មានតួនាទីជាសមាជិក ឬអនុលេខា ជាក់ស្តែង នៃគណៈតំបន់៥ .... ១១១
សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដែលរងការចោទប្រកាន់ថាជាអ្នករៀបចំកិច្ច
ប្រជុំនានានៅថ្នាក់តំបន់ ១១២
សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា អ្នកស្រីជាគណៈ
អធិបតីក្នុងអង្គប្រជុំធំៗជាមួយនឹង ភា ម៉ុក..... ១១៧
  - ៣. ការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ក្នុងភូមិភាគពាយព្យត្រូវបានកំណត់យ៉ាងតឹងរឹងត្រឹម
តែចំពោះតួនាទីស្របច្បាប់ និង ជាក់ស្តែង របស់អ្នកស្រីជាលេខាស្រុក..... ១២០
    - i. ក្នុងនាមជាលេខាស្រុក អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការធ្វើឱ្យប្រសើរ
ឡើងនៃជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជននៅក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះ តាមរយៈដោះស្រាយបញ្ហា
កង្វះស្បៀង ១២០
    - ii. ក្នុងនាមជាលេខាស្រុក អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ពុំបានទទួលខុសត្រូវលើការងារសន្តិសុខនៅ
ស្រុកព្រះនេត្រព្រះឡើយ ១២៧
សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដែលរងការចោទប្រកាន់ទៅលើ យោធា.... ១៣០
សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដែលរងការចោទប្រកាន់ទៅលើ ឈ្មួញ ១៣៥

ទំព័រ ii នៃ iv

ចម្លើយតបរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរបបសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ

សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដែលរងការចោទប្រកាន់ទៅលើការងារសន្តិសុខ
នៅក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះ.....១៣៧

**ឃ. អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនបានដើរតួនាទីនាក់ទងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទថាបាន
ប្រព្រឹត្តទៅលើមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែងឡើយ..... ១៤០**

១. អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនដើរតួនាទីសំខាន់ទាក់ទងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលមានភាពធ្ងន់ធ្ងរគ្រប់គ្រាន់
ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តទៅលើមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងឡើយ ១៤២

i. មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងជាផ្លូវការ និងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព
របស់ ទុំ សៀន កម្មាភិបាលតំបន់៥.....១៤៣

ii. អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនបានចូលរួមក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរគ្រប់គ្រាន់ ដែល
ត្រូវបានចោទថាបានប្រព្រឹត្តទៅលើមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងទេ ១៤៤

ការជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ទាក់ទងនឹងការ
ឃុំឃាំង អ្នកទោសរាប់ពាន់នាក់ នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ១៤៥

ការទម្លាក់កំហុសលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីការជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការស្លាប់អ្នកទោសចំនួន
រាប់ពាន់នាក់ ដោយសារភាពអត់ឃ្មាន ជំងឺ និងធ្វើការហួសកម្រិតនៅមន្ទីរសន្តិសុខ
ភ្នំទ្រយោង.....១៦៥

ការទម្លាក់កំហុសដាក់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទាក់ទងនឹងការសម្លាប់អ្នកទោសចំនួនរាប់
ពាន់នាក់នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ១៦៩

២. អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនបានដើរតួនាទីណាមួយទាក់ទងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មនានាដែលត្រូវបានចោទ
ប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តនៅការដ្ឋានស្ថានស្រែងនោះទេ..... ១៧៨

i. ភាពជាក់លាក់ទាក់ទងនឹងវិសាលភាពភូមិសាស្ត្រនៃការដ្ឋានស្ថានស្រែង.....១៨០

ii. ការដ្ឋានស្ថានស្រែងស្ថិតក្រោមអំណាចផ្លូវការ និងដែលមានប្រសិទ្ធភាពរបស់គណៈ
តំបន់៥ និង តា ពាល់ ដែលជាប្រធានកងចល័តតំបន់៥ ..... ១៨២

iii. អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនបានចូលរួមក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលមានស្ថានទម្ងន់គ្រប់គ្រាន់ដូចបាន
ចោទ ប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តនៅការដ្ឋានស្ថានស្រែងឡើយ.....១៩៤

ការជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ក្នុងការងារដោយ
បង្ខំលើពលកររាប់ពាន់នាក់នៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង ១៩៥

ទំព័រ iii នៃ iv

ចម្លើយតបរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ការជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ទាក់ទងនឹងការ
 ស្លាប់ដោយសារការបង្កត់អាហារ និងជំងឺ នៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង..... ២០២

ការជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ក្នុងការចាប់ខ្លួន
 ការឃុំឃាំង ការសម្លាប់ និងការបាត់ខ្លួន នៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង..... ២០៤

ខ. សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្តីពីយុត្តាធិការបុគ្គល ២០៩

VI. សំណើដែលស្នើសុំ..... ២២០

I. សេចក្តីផ្តើម

- ១. អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម តាមរយៈសហមេធាវីរបស់អ្នកស្រី (“ក្រុមការពារក្តី”) តទៅនេះ សូមដាក់ ចម្លើយតប¹ ទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ តាមវិធាន ៦៦ នៃវិធាន ផ្ទៃក្នុង ប្រឆាំងនឹង[អ្នកស្រី] អ៊ឹម ចែម² ។
- ២. នៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ ភាគីទាំងអស់ត្រូវបានជូនដំណឹងថា បញ្ហាអង្គច្បាប់សំខាន់នៅក្នុង សំណុំរឿងរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គឺជាបញ្ហាយុត្តាធិការបុគ្គល³ ។ ជាពិសេស សហចៅក្រមស៊ើប អង្កេតបានជូនដំណឹងថា ពួកគាត់មានទិន្នាការចង់ “លើកលែងការចោទប្រកាន់ប្រឆាំង [អ្នកស្រី អ៊ឹម] ចែម ដោយសារកង្វះយុត្តាធិការបុគ្គល”⁴ ។

¹ ចម្លើយតបនេះត្រូវបានដាក់ជាភាសាអង់គ្លេសជាមុនសិន ដោយឯកសារបកប្រែជាភាសាខ្មែរ និងដាក់តាមក្រោយឱ្យបាន ឆាប់បំផុត ដូចដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ។ *សូមមើល* ដីកាសម្រេចលើសំណើរបស់ អ៊ឹម ចែម សុំដាក់សារណាតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ជាភាសាអង់គ្លេសជាមុនសិន ថ្ងៃទី ១០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ D304/5/1។ ក្រុមការពារក្តីបានព្យាយាមធ្វើការទំនាក់ទំនងជាមួយអង្គភាពបក ប្រែភាសា ដើម្បីធានាបាននូវការផ្តល់អាទិភាពនៃការបកប្រែចម្លើយតបនេះ ឱ្យបានច្រើនបំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅ បាន។ *សូមមើល* អ៊ីមែលពីអ្នកនាង RY Noyel (អ្នកគ្រប់គ្រងសំណុំរឿងរបស់ក្រុមការពារក្តីរបស់ អ៊ឹម ចែម) ផ្ញើជូន លោក KORM Chammony (ប្រធានអង្គភាពបកប្រែភាសា) ដែលមានចំណងជើងថា “ការបកប្រែនៃចម្លើយតបរបស់ អ៊ឹម ចែម ទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ” ថ្ងៃទី ២៥ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦ [ត្រូវបានភ្ជាប់ ជាឯកសារសំអាងទី ១] ។

² ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ តាមវិធាន៦៦ នៃផ្ទៃក្នុង ប្រឆាំងនឹង អ៊ឹម ចែម ថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ D304/2 (“ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ”)។

³ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីគោលបំណងលើកលែងការចោទប្រកាន់ប្រឆាំង អ៊ឹម ចែម និងបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំង គាត់ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D286 នៅកថាខណ្ឌ ៥ ។ នៅថ្ងៃទី ១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦ សហចៅក្រម ស៊ើបអង្កេតបានបញ្ជាក់ជាថ្មីម្តងទៀតថា បញ្ហាអង្គច្បាប់សំខាន់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤/១ គឺនៅលើបញ្ហាថាតើ អ.វ.ត.ក មានយុត្តាធិការបុគ្គលលើអ្នកស្រីអ៊ឹម ចែម ដែរ ឬយ៉ាងណា។ *សូមមើល* សេចក្តីជូនដំណឹងមេធាវីការពារក្តីអំពីកាល បរិច្ឆេទកំណត់ក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានតាមវិធាន ៦៦(៥) របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ថ្ងៃទី ១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ D304/4 នៅកថាខណ្ឌ ៦។

⁴ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីគោលបំណងលើកលែងការចោទប្រកាន់ប្រឆាំង[អ្នកស្រី] អ៊ឹម ចែម និងបំបែកកិច្ចដំណើរការ នីតិវិធីប្រឆាំងគាត់ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D286 នៅកថាខណ្ឌ ៧។

ទំព័រ ១ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

៣. នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសន្និដ្ឋានថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ស្ថិតនៅក្នុង “ចំណោមជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានចោទប្រកាន់ថា បានប្រព្រឹត្តទៅនៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ^៥ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសំអាងលើ ភស្តុតាងទាំងមូលដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/១ និងអះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម i) គឺជា មន្ត្រីបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា “ក្នុងឋានានុក្រមដ៏សំខាន់នៅថ្នាក់ស្រុក និងថ្នាក់តំបន់”^៦ ទាំងនៅក្នុង ភូមិភាគនិរតី និងភូមិភាគពាយព្យ និង ii) បានដើរ “តួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការប្រព្រឹត្តិឧក្រិដ្ឋកម្ម នានា ដែលបានប៉ះពាល់ដល់មនុស្សរាប់សិបពាន់នាក់ និងបានបណ្តាលឱ្យមានមនុស្សស្លាប់រាប់ពាន់ នាក់”^៧ ។ ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្នើសុំឱ្យសហចៅក្រមស៊ើប អង្កេតបញ្ជូនខ្លួនអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទៅជំនុំជម្រះពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ និងការបំពាន បំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ^៨ ។

៤. នៅក្នុងចម្លើយតបនេះ ក្រុមការពារក្តីយល់ឃើញថា សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមានកំហុសអង្គ ច្បាប់ និងអង្គហេតុក្នុងការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ស្ថិតក្នុងប្រភេទ “អ្នក ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ។ ទីមួយ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមានកំហុសអង្គច្បាប់ក្នុងការដាក់ ការសំអាងរបស់ខ្លួនផ្អែកលើភស្តុតាងទាំងអស់ដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/១ ដោយមិន ពិចារណាលើការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ និងការសម្រេចជាស្ថាពរនៃបទចោទប្រកាន់ទាំង នោះ^៩ ។ ទីពីរ ការវាយតម្លៃលើភស្តុតាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ គឺផ្អែកលើវិធីសាស្ត្រ ភ័ន្តច្រឡំលើអង្គហេតុ ដោយសារត្រូវបានធ្វើឡើងដោយគ្មានអ្នកវិនិច្ឆ័យសមហេតុផលដែលអាច ទទួលយកមកអនុវត្តបានឡើយ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបន្តនីតិវិធីលើសំណុំរឿងមួយ ដោយគ្មានការប្រុងប្រយ័ត្នឱ្យបានខ្ពស់ ដែលជាការរំពឹងទុកថានឹងទទួលបានពីមន្ត្រីយុត្តិធម៌មួយ

⁵ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៣០-៣៨។
⁶ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៣០។
⁷ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៣០។
⁸ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩។
⁹ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៥៤-៦០។ សូមមើលផងដែរ ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ២០-២៩។

ទំព័រ ២ នៃ ២២០

រូប¹⁰ និងដោយគ្មានការពិចារណាឱ្យបានត្រឹមត្រូវពីសត្យានុម័តភាពដែលបានតម្រូវ ដើម្បីរួម
ចំណែកដល់ការរកឱ្យឃើញការពិត¹¹ ។

៥. ដោយផ្អែកលើបទដ្ឋានបង្ហាញភស្តុតាង¹² ការវាយតម្លៃលើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យរួមចំនួនពីរដែលជា
លក្ខខណ្ឌតម្រូវសម្រាប់ធ្វើការវាយតម្លៃយុត្តាធិការបុគ្គល ដោយផ្អែកលើភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធនឹង
សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ (ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរ
សន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង)¹³ បង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនអាចត្រូវបាន
ចាត់ទុកថាជាអ្នក “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត”¹⁴ នោះទេ ។ សរុបសេចក្តីមក ភស្តុតាងបង្ហាញថា
អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គឺជាលេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ទាំងស្របច្បាប់ និងជាក់ស្តែង ។ អ្នកស្រីមិនមាន
អំណាចស្របច្បាប់ ឬ ជាក់ស្តែង ផ្សេងទៀតឡើយនៅក្នុងភូមិភាគពាយព្យ¹⁵ ។ ក្នុងឋានៈអ្នកស្រី
ជាលេខាស្រុក និងក្នុងអំឡុងពេលពេញមួយរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ តួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម
ចែម គឺ ត្រូវបានកម្រិតត្រឹមតែការងារផ្នែកកសិកម្ម និងការបង្កបង្កើនស្បៀងអាហារ¹⁶ រួមទាំង
ការសាងសង់ប្រឡាយ និងទំនប់¹⁷ ក្រោមសិទ្ធិអំណាចដែលថ្នាក់តំបន់បានប្រគល់ឱ្យអ្នកស្រី¹⁸ ។

¹⁰ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៣០-៣៦។

¹¹ ប្រៀបធៀបជាមួយសំណុំរឿង កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច សំណុំរឿងលេខ ០០១/១៨-០៧-២០០៧-អវតក/អជសដ,
សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរួមរបស់សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី សុំឱ្យចេញសេចក្តីសម្រេចអំពីសិទ្ធិរបស់
សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្តន្ទាទោស និងសេចក្តីណែនាំទាក់ទងនឹងការសួរជន
ជាប់ចោទ អ្នកជំនាញ និងសាក្សី ដែលបានកោះហៅឱ្យផ្តល់សក្ខីកម្មទាក់ទងនឹងអត្តចរិតរបស់ជនជាប់ចោទ ថ្ងៃទី ៩ ខែ
តុលា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ E72/3 (“សេចក្តីសម្រេច អំពីសិទ្ធិរបស់សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី
ក្នុងការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋាន ឯកសារ E72/3”) នៅកថាខណ្ឌ ២០-២១, ២៤, ៣៤។

¹² សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៣៧-៤១, ៦១-៦២។

¹³ សូមមើលជាទូទៅ ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៥៤-៦០, ១៤៤-២២៦។ សូមប្រៀបធៀបជាមួយ ចម្លើយតប
នៅកថាខណ្ឌ ២០-២៩។ ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ប្រឆាំងអ៊ឹម ចែម ថ្ងៃទី ៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ
D239.1 (“ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ឯកសារ D239.1”) នៅកថាខណ្ឌ ២-៩។

¹⁴ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៤៤-២២៦, ២៣០-៣៨។

¹⁵ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៩៧-១២១។

¹⁶ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១២២-២៩ និង ១៧៣-៧៤។

¹⁷ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១២២-២៩ និង ២១៤-១៦។

ទំព័រ ៣ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

លើសពីនេះទៀត ភស្តុតាងមិនគាំទ្រដល់ការសន្និដ្ឋានដែលថា ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ថាបានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង ដែលជាទីតាំងស្ថិតក្រោម អំណាចផ្ទាល់របស់ថ្នាក់តំបន់¹⁹ មានស្ថានភាពធ្ងន់ធ្ងរជាពិសេសឡើយ²⁰ ។ ទោះក្នុងស្ថានភាពណា ក៏ដោយ ការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ចំពោះទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងពីរនេះ គឺមាន លក្ខណៈខុសឆ្ងាយពីរាល់ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្ត ឬ គ្រប់គ្រងដោយកម្មាភិបាលថ្នាក់តំបន់²¹ ។

៦. ហេតុនេះ ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃទង្វើករណីដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងចម្លើយតបនេះ ក្រុមការ ពារក្តីសូមគោរពស្នើសុំសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត មេត្តាអនុវត្តឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនក្នុងការសម្រេច ថា អ.វ.ត.ក មិនមានយុត្តាធិការបុគ្គលលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម និងសម្រេចច្រានចោលនូវបទចោទ ប្រកាន់ទាំងអស់ប្រឆាំងនឹងអ្នកស្រី ។

II. សាវតារពាក់ព័ន្ធ

៧. នៅថ្ងៃទី ៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៩ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្តីទី បានដាក់ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូន រឿងឱ្យស៊ើបសួរលើកទី៣ ដើម្បីបើកការស៊ើបអង្កេតប្រឆាំងនឹងអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម²² ។

៨. នៅថ្ងៃទី ៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ អតីតសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ Harmon បានចោទ ប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ពីឧក្រិដ្ឋកម្មនានាដែលត្រូវបានចោទថាបានប្រព្រឹត្តឡើង ប្រហែលនៅ ចន្លោះពីខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៧ រហូតដល់ថ្ងៃទី ៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៩ ក្នុងឋានៈអ្នកស្រីជាលេខា ស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ចំពោះទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មចំនួនពីរកន្លែង គឺមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋាន

---

18 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៩៩-១១០, ១១៣ និង ១២២-៤២។
19 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៤៨-៥៤ និង ១៩៣-២០៧។
20 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៥៥-៨៦ និង ២០៨-២៦។
21 សូមមើលជាទូទៅ ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៤៨-៨៦ និង ១៩៣-២២៦។
22 ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលើកទី៣របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ថ្ងៃទី ៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D1 (“ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលើកទី៣ ឯកសារ D1”)។

ទំព័រ ៤ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ស្ថានស្រែង²³ ។ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ និងការ
រំលោភបំពានក្រុមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ ១៩៥៦ តែប៉ុណ្ណោះ²⁴ ។ ក្រុមការពារក្តីត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យ
ចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿងប្រឆាំងអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅកាលបរិច្ឆេទដូចគ្នា²⁵ ។

៩. នៅថ្ងៃទី ២១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ និងក្រុម
ការពារក្តីបានដាក់សេចក្តីអង្កេតរៀងៗខ្លួន ស្តីពីបញ្ហាថាតើគួរត្រូវបានចាត់ទុកអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជា
មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ ឬ ជាបុគ្គលម្នាក់ដែលស្ថិតក្នុងចំណោមអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត ចំពោះ
បទឧក្រិដ្ឋដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យឬទេ²⁶។ សហព្រះរាជអាជ្ញា
អន្តរជាតិបានលើកទទ្ទឹករណ៍ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គួរត្រូវបានចាត់ទុកជាបុគ្គលម្នាក់ក្នុងចំណោម
អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានថា “ក្នុងនាមជាកម្មាភិបាលដែលមានឋានៈ
សំខាន់របស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា [អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម] បានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការប្រព្រឹត្ត
ឧក្រិដ្ឋកម្មនានា ដែលបានប៉ះពាល់ដល់មនុស្សរាប់សិបពាន់នាក់ និងបានបណ្តាលឱ្យមានមនុស្ស
ស្លាប់រាប់ពាន់នាក់”²⁷ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ និងក្រុមការពារក្តីបានលើកឡើងថា អ.វ.ត.ក

²³ ដីកាសម្រេចដាក់អ៊ឹម ចែម ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ ថ្ងៃទី ៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D239។ ការ
ជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ប្រឆាំងអ៊ឹម ចែម ឯកសារ D239.1 នៅកថាខណ្ឌ ២-៩។

²⁴ ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ប្រឆាំងអ៊ឹម ចែម ឯកសារ D239.1 នៅកថាខណ្ឌ ៤-៩។

²⁵ ដីកាសម្រេចដាក់អ៊ឹម ចែម ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ ថ្ងៃទី ៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D239
នៅកថាខណ្ឌ ៧៧។

²⁶ សេចក្តីសង្កេតរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ស្តីពីបញ្ហាថាតើអ្នកស្រីគួរត្រូវបានចាត់ទុកជា “មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់” ឬ បុគ្គលម្នាក់
ស្ថិតក្នុងចំណោម “អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ថ្ងៃទី ២១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D251/4 (“សារណារបស់
ក្រុមការពារក្តី ស្តីពីបញ្ហាយុត្តាធិការបុគ្គល ឯកសារ D251/4”)។ សារណាលើបញ្ហាថាតើ[អ្នកស្រី] អ៊ឹម ចែម គួរត្រូវ
បានចាត់ទុកថាជា “មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់” ឬ ក្នុងចំណោម “អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ដែរឬយ៉ាងណា ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម
ដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ថ្ងៃទី ២១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D251/5
 (“សារណាលើបញ្ហាយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ឯកសារ D251/5”)។ សេចក្តីសង្កេតរបស់
សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិអំពីការអនុវត្តធានាសិទ្ធិរបស់ ស.ច.ស លើករណីរបស់ អ៊ឹម ចែម យោងតាមឯកសារ D251
ថ្ងៃទី ២១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D251/6។

²⁷ សារណាយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ឯកសារ D251/5 នៅកថាខណ្ឌ ៤៥។

ទំព័រ ៥ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

មិនមានយុត្តាធិការបុគ្គលលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ឡើយ ។ ជាពិសេស ក្រុមការពារក្តីបានលើកឡើងថា “មានតែភស្តុតាងបន្តិចបន្តួច ឬក៏គ្មានភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលអ្នកស្រីត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្ត ដោយទុកដោយឡែកនូវភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះ និងមានភស្តុតាងតិចណាស់ដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ទាក់ទងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មមួយចំនួនដែលអ្នកស្រីរងការចោទប្រកាន់”²⁸ ។

១០. នៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានបិទកិច្ចស៊ើបសួរប្រឆាំងនឹងអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម²⁹ និងបានជូនដំណឹងដល់ភាគីទាំងអស់អំពីគោលបំណងរបស់ពួកគាត់ក្នុងការលើកលែងការចោទប្រកាន់ប្រឆាំងនឹងអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ហើយបានបំបែកអ្នកស្រីចេញពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៃសំណុំរឿង ០០៤³⁰ ។ ជាពិសេស សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានបង្ហាញពីនិន្នាការរបស់ខ្លួន “ក្នុងការលើកលែងការចោទប្រកាន់ប្រឆាំងអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដោយសារកង្វះយុត្តាធិការបុគ្គល”³¹ ។

១១. នៅថ្ងៃទី ៥ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៦ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានបំបែកអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ចេញពីសំណុំរឿង ០០៤³² ។ បន្ទាប់ពីរយៈពេលផុតកំណត់ គឺ១៥ ថ្ងៃ សម្រាប់ការដាក់សំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ដូច្នេះការកិច្ចស៊ើបអង្កេតនៅក្នុងរឿងក្តីពាក់ព័ន្ធនឹងអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ត្រូវបានបិទបញ្ចប់ជាស្ថាពរ ។

១២. នៅថ្ងៃទី ២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៦ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានបញ្ជូនសំណុំរឿង ០០៤/១ ទៅ

²⁸ សារណារបស់ក្រុមការពារក្តី ស្តីពីបញ្ហាយុត្តាធិការបុគ្គល ឯកសារ D251/4 នៅកថាខណ្ឌ ២។
²⁹ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការបិទកិច្ចស៊ើបសួរប្រឆាំង អ៊ឹម ចែម ថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D285។
³⁰ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីគោលបំណងលើកលែងការចោទប្រកាន់ប្រឆាំង អ៊ឹម ចែម និងបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំងគាត់ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D286។
³¹ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីគោលបំណងលើកលែងការចោទប្រកាន់ប្រឆាំង អ៊ឹម ចែម និងបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំងគាត់ ថ្ងៃទី ១៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D286នៅកថាខណ្ឌ ៧។
³² ដីកាសម្រេចបំបែកសំណុំរឿងទាក់ទងនឹង អ៊ឹម ចែម ចេញពីសំណុំរឿង ០០៤ ថ្ងៃទី ៥ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ D286/7។

ទំព័រ ៦ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

សហព្រះរាជអាជ្ញាដើម្បីរៀបចំធ្វើដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ³³ ហើយនៅថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៦ សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ និងសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ បានដាក់ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរចំនួនពីរដាច់ដោយឡែកពីគ្នា³⁴ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិបានស្នើសុំឱ្យលើកលែងការចោទប្រកាន់ទាំងអស់ប្រឆាំងអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម³⁵ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានស្នើសុំឱ្យនាំខ្លួន ឃុំខ្លួន និងបញ្ជូនអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទៅជំនុំជម្រះ³⁶ ។

១៣. នៅថ្ងៃទី ៣១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៦ ក្រុមការពារក្តីបានដាក់លិខិតមួយច្បាប់ ដោយបានស្នើសុំសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតឱ្យបដិសេធចោលនូវសំណើនានា ដែលធ្វើឡើងដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ទាក់ទងនឹងសំណើសុំចុះផ្សាយសំណៅកោសលុបនៃដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ មុនពេលចេញដីកាដោះស្រាយ³⁷ ។ សំណើនេះត្រូវបានធ្វើឡើងដោយសារទំហំនៃការចោទប្រកាន់ដោយភ័ន្តច្រឡំ និងគ្មានភស្តុតាងគាំទ្រជាច្រើននៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរនេះ ដែលធ្វើឱ្យសារធារណៈអាចមានការបំភ័ន្ត និងអាចបង្កគ្រោះថ្នាក់ផ្នែកសន្តិសុខផ្ទាល់ខ្លួនដល់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ប្រសិនបើដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរនេះ ត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយក្នុងទម្រង់នៃការកោសលុប ឬជាការកែសម្រួលក្តី ។ នៅថ្ងៃទី ៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានឆ្លើយតប ដោយបានស្នើឱ្យ

³³ ដីកាបញ្ជូនសំណុំរឿងទៅពិនិត្យយោងតាមវិធាន ៦៦(៤) [នៃវិធានផ្ទៃក្នុង] ថ្ងៃទី ២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ D304 ។

³⁴ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរទាក់ទងករណី អ៊ឹម ថែម អនុលោមតាមវិធាន ៦៦ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ D304/1 ។ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ។

³⁵ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរទាក់ទងករណី អ៊ឹម ថែម អនុលោមតាមវិធាន ៦៦ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ D304/1 នៅកថាខណ្ឌ ៣៨។

³⁶ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩-៤១។

³⁷ លិខិតរបស់ អ៊ឹម ថែម ផ្ញើជូនសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតស្តីពីអត្ថបទកោសលុបសាធារណៈនៃដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ថ្ងៃទី ៣១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ D304/3 ។

ទំព័រ ៧ នៃ ២២០

បានចោលសំណើរបស់ក្រុមការពារក្តី³⁸ ។

- ១៤. នៅថ្ងៃទី ១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានជូនដំណឹងដល់ក្រុមការពារក្តីថា កាលបរិច្ឆេទផុតកំណត់សម្រាប់ដាក់ចម្លើយតបរបស់ខ្លួន គឺនៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៦³⁹ ។ នៅថ្ងៃទី ៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦ ក្រុមការពារក្តីបានស្នើសុំការអនុញ្ញាតដាក់ចម្លើយតបជាភាសាអង់គ្លេសជាមុនសិន ដោយឯកសារបកប្រែជាភាសាខ្មែរ នឹងដាក់ជូនតាមក្រោយ⁴⁰ ។ នៅថ្ងៃទី ១០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានអនុញ្ញាតតាមសំណើរបស់ក្រុមការពារក្តី⁴¹ ។

III. ទណ្ឌករណ៍សង្ខេប

- ១៥. មុនពេលឆ្លើយតបនឹងទណ្ឌករណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាចម្បងក្នុងសំណុំរឿងរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ថាតើ អ.វ.ត.ក មានយុត្តាធិការបុគ្គល ឬយ៉ាងណានោះ ជាដំបូង ក្រុមការពារក្តីនឹងលើកឡើងនូវការអង្កេតបឋមមួយចំនួន ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ និងវិធីសាស្ត្រផ្នែកអង្កេតហេតុ និង អង្កេតច្បាប់ របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក្នុងការវាយតម្លៃលើយុត្តាធិការបុគ្គល និងការចោទប្រកាន់ដែលអាចនឹងធ្វើទៅបាន ។ ការអង្កេតបឋមទាំងនេះ ត្រូវបានសង្ខេបនៅផ្នែកខាងក្រោម និង រៀបរៀងនៅក្នុងកថាខណ្ឌ ១៩ រហូតដល់កថាខណ្ឌ ៤៧ ។ ការអង្កេតបឋមទាំងនេះ នឹងជួយដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដោយធ្វើការបង្ហាញនូវបញ្ហារួមជាដំបូង ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការរៀបចំធ្វើដីកាដោះស្រាយ ។ ចំណុចជាក់លាក់ ក្រុមការពារក្តីនឹង

³⁸ ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងលិខិតរបស់ អ៊ឹម ចែម ធ្វើជូនសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតស្តីពីការដាក់ច្បាប់កោសលុបជាសាធារណៈនៃដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ថ្ងៃទី ៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ **D304/3/1** ។

³⁹ សេចក្តីជូនដំណឹងក្រុមការពារក្តីអំពីកាលបរិច្ឆេទកំណត់ក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានតាមវិធាន ៦៦(៥) របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ថ្ងៃទី ១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ **D304/4** នៅកថាខណ្ឌ ៨។

⁴⁰ លិខិតរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ស្នើសុំដាក់ចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ជាភាសាអង់គ្លេសមុន និងដាក់អត្ថបទបកប្រែភាសាខ្មែរតាមក្រោយ ថ្ងៃទី ៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ **D304/5** ។

⁴¹ ដីកាសម្រេចលើសំណើរបស់ អ៊ឹម ចែម សុំដាក់សារណាតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ជាភាសាអង់គ្លេសជាមុនសិន ថ្ងៃទី ១០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ **D304/5/1** នៅកថាខណ្ឌ ៥។

ទំព័រ ៨ នៃ ២២០

បង្ហាញថា ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ៖

- (i) ផ្អែកតាមអង្គច្បាប់ ស្នើសុំដោយប្រយោលឱ្យមានដីកាលើកលែងការចោទប្រកាន់លើបទចោទប្រកាន់ទាំងអស់ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការរំលោភបំពានក្រុមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ ១៩៥៦ ដោយការសម្រេចមិនលើកឡើងពីបទចោទប្រកាន់ទាំងនេះនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ ។
- (ii) ផ្អែកតាមអង្គច្បាប់ ព្យាយាមឱ្យមានពង្រីកវិសាលភាពនៃដីកាដោះស្រាយទាំងគ្មានការអនុញ្ញាត ដោយស្នើឱ្យមានការជំនុំជម្រះលើបទចោទប្រកាន់ជាច្រើន ដែលមិនមាននៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ដែលទង្វើនេះ ជាការរំលោភបំពានលើដំណើរការសម្រប និងសិទ្ធិរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីប្រកបដោយយុត្តិធម៌ ។
- (iii) ផ្អែកតាមអង្គហេតុ និង/ឬអង្គច្បាប់ [សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ]បន្តការមិនយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ក្នុងការជួយដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដើម្បីរកឱ្យឃើញការពិត ដោយសារតែមិនបានអនុវត្តតាមវិធីសាស្ត្រប្រយ័ត្នប្រយោលរបស់ចៅក្រម Bohlander ក្នុងការវាយតម្លៃភស្តុតាង ហើយនិងធ្វើការបង្ហាញនូវទង្វើករណីនានាដោយមិនបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌសត្យានុម័ត ។
- (iv) ផ្អែកតាមអង្គច្បាប់ [សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ]ខិតខំបន្ទាបនូវបទដ្ឋានបង្ហាញភស្តុតាងជាធរមានដែលតម្រូវ ក្នុងការចោទប្រកាន់ជនត្រូវចោទ និង
- (v) ផ្អែកតាមអង្គច្បាប់ [សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ]បកស្រាយខុសនូវមុខងាររបស់ជនរងគ្រោះនៅ អ.វ.ត.ក ដោយច្របាច់បញ្ចូលគ្នាតែមួយនូវស្ថានភាពរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំគាំទ្រដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដើម្បីគាំទ្រការអះអាងដែលថា វាមានអត្ថប្រយោជន៍យ៉ាងធំធេងចំពោះការកាត់ទោសអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ។

១៦. បន្ទាប់ពីផ្តល់នូវការអង្កេតបឋមទាំងនេះ ក្រុមការពារក្តីនឹងលើកឡើងដោយត្រង់ៗ នូវបញ្ហាចម្បង

ទំព័រ ៩ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ពោលថា តើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គួរត្រូវបានចាត់ទុកជាបុគ្គលក្នុងចំណោមជនដែល “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ឬទេ⁴² ។

១៧. ទីមួយ ក្រុមការពារក្តីនឹងលើកឡើងពីធាតុផ្សំផ្លូវច្បាប់នៃលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យជាធរមាន ទាក់ទងនឹងការកំណត់យុត្តាធិការបុគ្គល ។ ទីពីរ ក្រុមការពារក្តីនឹងវាយតម្លៃលើភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធ ដោយសំអាងលើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យរួមចំនួនពីរដែលកំណត់ថា តើជនត្រូវចោទ គឺជា “ជនដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ឬយ៉ាងណា ។ ជារួម បញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គហេតុនានា ក្រុមការពារក្តីនឹងផ្តោតការតវ៉ាចំពោះករណីដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ បានវាយតម្លៃដោយភ័ន្តច្រឡំលើការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដោយ ៖

- (i) ការអនុវត្តមិនត្រឹមត្រូវនូវលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យជាធរមាន ពាក់ព័ន្ធនឹងប្រភេទ “ជនដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ដោយផ្អែកលើការវាយតម្លៃតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យរួមចំនួនពីរ (ស្ថានទម្ងន់នៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ និងការចោទប្រកាន់លើកម្រិតការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកប្រព្រឹត្ត) ដោយអនុវត្តនូវលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនេះទៅលើភស្តុតាងដែលស្ថិតនៅក្រៅព្រំដែនកំណត់ ដូចមានក្នុងការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ និង
- (ii) ប្រើវិធីសាស្ត្រមួយចំពោះភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធ ទាក់ទងនឹងអង្គហេតុនានាពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿងរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដោយគ្មានអ្នកវិនិច្ឆ័យសមហេតុផលអាចទទួលមកអនុវត្តបានដែលទង្វើនេះ មិនអាចឈានទៅរកការរកឱ្យឃើញការពិតបាននោះទេ ។

១៨. ជារួម ក្រុមការពារក្តីនឹងស្នើឡើងថា ការវាយតម្លៃចំពោះស្ថានទម្ងន់នៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបង្កើតបានជាមូលដ្ឋាននៃបទចោទប្រកាន់លើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង ព្រមទាំងការចោទប្រកាន់ចំពោះការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រីទាក់ទងនឹងបទ

⁴² សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៤៨-២៤០។ សូមប្រៀបធៀបជាមួយ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីគោលបំណងលើកលែងការចោទប្រកាន់ប្រឆាំងអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម និងការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំងគាត់ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D286 កថាខណ្ឌ ៥។ សេចក្តីជូនដំណឹងមេធាវីការពារក្តីអំពីកាលបរិច្ឆេទកំណត់ក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានតាមវិធាន ៦៦(៥) របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ថ្ងៃទី ១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ D304/4 នៅកថាខណ្ឌ ៦។

ទំព័រ ១០ នៃ ២២០

ចោទប្រកាន់ទាំងនេះ បង្ហាញឱ្យឃើញថា អ្នកស្រីមិនស្ថិតក្នុងប្រភេទ “ជនដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ឡើយ ។ ជាពិសេស ចម្លើយតបនេះនឹងបង្ហាញថា ការលើកឡើងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិផ្អែកលើគោលការណ៍មិនត្រឹមត្រូវធំៗពីរ ដែលថា៖ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានប្រើប្រាស់អំណាចថ្នាក់តំបន់ស្របច្បាប់ ឬ ជាក់ស្តែង នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង ហើយដែលឧក្រិដ្ឋកម្មរងការចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តទៅនៅក្នុងទីតាំងទាំងនោះ ស្ថិតក្នុងក្របខ័ណ្ឌពេលវេលាពាក់ព័ន្ធមានកម្រិតធ្ងន់ធ្ងរ ។

IV. ការអន្តេតបឋម

ក. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនបានស្នើដោយចំបង សុំឱ្យមានដីកាសន្និដ្ឋានលើការចោទប្រកាន់ លើបទចោទទាំងអស់នៃការរំលោភបំពានលើក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ១៩៥៦

១៩. ទោះបីជាមានការទទួលស្គាល់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទរំលោភបំពានក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៥៦⁴³ ក្តី ក៏សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនបានស្នើដោយចំបង សុំឱ្យមានការចោទប្រកាន់ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មស្ថិតក្រោមច្បាប់ជាតិពាក់ព័ន្ធដែរ⁴⁴ ។ ដោយសារតែដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ គឺជាសំណើសុំឱ្យមានដីកាដោះស្រាយ ជាក់លាក់ក្នុងសំណុំរឿងមួយ⁴⁵ ជម្រើសរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ក្នុងការមិនបន្តការចោទប្រកាន់លើឧក្រិដ្ឋកម្មនានាក្រោមច្បាប់ជាតិ គួរត្រូវបានចាត់ទុកថា ជាសំណើសុំលើកលែងការចោទប្រកាន់ទាំងអស់ចំពោះការរំលោភបំពាន

⁴³ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៦។
⁴⁴ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩។ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ និងនៅកថាខណ្ឌ ២៩៤-៣៧៨ នៅកថាខណ្ឌ៤៤២-៥០៣ (ដែលគ្រាន់តែផ្តល់ច្បាប់ពាក់ព័ន្ធ និងការស្នើឡើងពីការកំណត់បទចោទលើឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ និងការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ)។
⁴⁵ សូមមើល វិធានផ្ទៃក្នុងរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា (វិសោធនកម្មលើកទី ៩) ដែលអនុម័តនៅថ្ងៃទី ១២ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៧ (ត្រូវបានកែសម្រួលនៅថ្ងៃទី ១៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥) (“វិធានផ្ទៃក្នុង”), សទ្ទានុក្រម, ទំព័រ ៨៣ (និយមន័យ “ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ”) (ដែលកំណត់និយមន័យដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរជា “ដីកា ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដែលចេញដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើសុំទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតឱ្យធ្វើដីកាដោះស្រាយចំពោះសំណុំរឿងណាមួយ (សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)។

ទំព័រ ១១ នៃ២២០

ក្រុមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ១៩៩៦ ។ ព្រោះហេតុដូច្នោះហើយ ចម្លើយតបរបស់ក្រុមការពារក្តីនឹងមិនលើកឡើងពីឧក្រិដ្ឋកម្មក្រោមច្បាប់ជាតិនោះទេ ។

ខ. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ព្យាយាមពង្រីកវិសាលភាពដំណោះស្រាយដោយគ្មានការអនុញ្ញាត

២០. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនអាចនឹងធ្វើការស្វែងរកឱ្យមានការចោទប្រកាន់ណាមួយ ក្រៅតែពីបទចោទប្រកាន់ទាំងឡាយណា ដែលមាននៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ឡើយ⁴⁶ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានស្នើសុំហៅក្រុមស៊ើបអង្កេតឱ្យធ្វើការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម លើបទចោទប្រកាន់ទាំងឡាយ ក្រៅពីបទចោទប្រកាន់នានាដែលមាននៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ហេតុដូច្នោះ អង្គហេតុពាក់ព័ន្ធនឹងបទចោទប្រកាន់ទាំងនោះ ក៏មិនបានបង្កើតបានជាមូលដ្ឋានអ្វីចំពោះបទចោទប្រកាន់បច្ចុប្បន្នដែរ⁴⁷ ។ សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ជាសំណើមានកំហុសអង្គច្បាប់ ។ ដូចមានរៀបរាប់នៅផ្នែកខាងក្រោម ក្រុមការពារក្តីយល់ឃើញថា សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនត្រូវទទួលបានការអនុញ្ញាតជាដាច់ខាត ក្នុងការបន្តព្យាយាមពង្រីកដំណោះស្រាយឱ្យលើសពីវិសាលភាពនៃការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ឬព្យាយាមធ្វើការពង្រីកវិសាលភាពនៃកិច្ចស៊ើបសួរ លើហេតុបច្ច័យកើតក្រោយៗមកទៀត ដោយគ្មានដំណើរការសមស្របដូច្នោះឡើយ ។ ជាធម្មតា ដើម្បីធ្វើការចោទប្រកាន់បានជនសង្ស័យត្រូវតែបានជូនដំណឹងជាមុនពីបទចោទប្រកាន់នានា តាមរយៈសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់⁴⁸ ។

⁴⁶ សូមប្រៀបធៀបជាមួយសំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស, ដីកាសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំឱ្យធ្វើការបំភ្លឺ ថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D198/1 នៅកថាខណ្ឌ ១០។

⁴⁷ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩។

⁴⁸ សូមប្រៀបធៀបជាមួយ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស, ដីកាសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំឱ្យធ្វើការបំភ្លឺ ថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D198/1 នៅកថាខណ្ឌ ១០ ។ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ឯកសារ D239.1 ។ សូមមើល ដីកា

២១. ផ្ទុយពីវិធីសាស្ត្រដែលបានប្រើប្រាស់ដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ជនត្រូវចោទមិនចាំបាច់
 ស្វែងយល់ពីខ្លឹមសារនៃដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលើកទី៣⁴⁹ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យ
 ស៊ើបសួរបន្ថែមចំនួនពីរ⁵⁰ និងការជូនដំណឹងអំពីសិទ្ធិរបស់ជនសង្ស័យ⁵¹ ដើម្បីពិនិត្យឱ្យបានដឹង
 ច្បាស់នូវបទចោទប្រកាន់សំខាន់ៗដែលអាចមានក្នុងឯកសាររាប់រយទំព័រនេះឡើយ ។ ដីកាសន្និដ្ឋាន
 បញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ និងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម មិនមែនជាឯកសារចោទ
 ប្រកាន់នោះទេ ប៉ុន្តែវាជាសំណើសុំឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបើក ឬពង្រីកការស៊ើបសួរចំពោះ

សម្រេចដាក់ អ៊ឹម ថែម ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដោយកំបាំងមុខថ្ងៃទី ៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ឯកសារ D239 នៅកថាខណ្ឌ
 ៥៩ (សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានសម្រេចថា មានតម្រូវច្បាស់លាស់ និងស៊ីសង្វាក់បញ្ជាក់ថា អ៊ឹម ថែម អាច
 ទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មមួយចំនួនដែលបានចោទនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ”)។
 សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការបិទកិច្ចស៊ើបសួរប្រឆាំង អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D 285 នៅកថាខណ្ឌ ២
 (“នៅថ្ងៃទី ៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥...អតីតសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ Mark Harmon បានដាក់ អ៊ឹម ថែម
 ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ ពីបទរំលោភលើមាត្រា ៥០១ និង ៥០៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ១៩៥៦ (
 មនុស្សឃាត) និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ក្នុងនោះរួមមាន ការធ្វើមនុស្សឃាត ការសម្លាប់រង្គាល ការធ្វើឱ្យទៅជា
 ទាសករ ការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ និងអំពើអមនុស្សធម៌ដទៃទៀត”) ។
 សេចក្តីពិចារណាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អ៊ឹម ថែម ប្រឆាំងនឹងដីកាសរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិសម្រេច
 ដាក់អ្នកស្រីឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដោយកំបាំងមុខថ្ងៃទី ១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ D239/1/8 នៅកថាខណ្ឌ ១០ (
 ដែលរៀបរាប់ពីការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅថ្ងៃទី ៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ៖ “សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ
 បានរៀបរាប់លម្អិតអំពីបទចោទប្រឆាំង អ៊ឹម ថែម ដែលរួមមានការចោទប្រកាន់អំពីការរំលោភបំពានលើក្រមព្រហ្មទណ្ឌ
 ឆ្នាំ ១៩៥៦ និងឧក្រិដ្ឋកម្មមួយចំនួនប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធដាច់ដោយឡែកមួយភ្ជាប់ជាមួយនឹងដីកា
 សម្រេចដែលរងការជំទាស់នេះ”)។

49 ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលើកទី៣របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ឯកសារ D1។
 50 ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទាក់ទងទៅនឹងទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មនៅតំបន់១ និងការធ្វើ
 ទុក្ខបុកម្នេញចំពោះខ្មែរក្រោម ថ្ងៃទី ១៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១១ឯកសារ D65 (“ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម
 លើកទី ១ ឯកសារ D65” ។ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹង
 អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ ឬអំពើហិង្សាយេនឌ័រ ថ្ងៃទី ២៤ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D191 (ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿង
 ឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមលើកទី ២ឯកសារ D191”)។
 51 ការជូនដំណឹងអំពីសិទ្ធិរបស់ជនសង្ស័យ [វិធានផ្ទៃក្នុង ២១(១)(ឃ)] នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤ ថ្ងៃទី ៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២
 ឯកសារ D111។

ទំព័រ ១៣ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

អង្គហេតុដែលបានចោទប្រកាន់⁵² ។ ហើយការជូនដំណឹងអំពីសិទ្ធិរបស់ជនសង្ស័យក៏មិនមែនជា ឯកសារចោទប្រកាន់ដែរ ប៉ុន្តែការជូនដំណឹងនេះ មានគោលបំណងផ្តល់ព័ត៌មានដល់ជនសង្ស័យពី “ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលគាត់កំពុងស្ថិតក្រោមការស៊ើបអង្កេត និងអំឡុងពេលដែលឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងអស់ត្រូវ បានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តឡើង”⁵³ ។

២២. ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ជាមធ្យោបាយដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជូនដំណឹងដល់ ជនសង្ស័យអំពីបទចោទប្រកាន់លើពួកគេ ហើយលុះត្រាតែបន្ទាប់ពីបានរកឃើញថាមាន “តម្រុយ ច្បាស់លាស់ និងស៊ីសង្វាក់បញ្ជាក់ថា បុគ្គលនោះអាចជាអ្នកទទួលខុសត្រូវក្នុងការប្រព្រឹត្តបទ ឧក្រិដ្ឋដែលមានចែងក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ឬដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ បន្ថែម”⁵⁴ ។ ជាលទ្ធផល សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់បានជះឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងលើ ស្ថានភាពរបស់ជនសង្ស័យ ពោលគឺនៅក្រោយពេលត្រូវបានជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់លើខ្លួន ជនសង្ស័យនឹងក្លាយជាភាគីនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី⁵⁵ និងមានសិទ្ធិចូលរួមក្នុងកិច្ចស៊ើបសួរតាម រយៈការចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង⁵⁶ អាចធ្វើការតទល់នឹងសាក្សី⁵⁷ ការស្នើសុំឱ្យមានកិច្ចស៊ើប សួរ⁵⁸ ឬអាចសូម្បីតែធ្វើការស្នើសុំសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតឱ្យដាក់សំណើជូនទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ

52 សទ្ទានុក្រមក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង ទំព័រ ៨៤ (និយមន័យ “ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ”) ទំព័រ ៨៥ (និយមន័យ “ដីកា សន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម”)។

53 ការជូនដំណឹងអំពីសិទ្ធិរបស់ជនសង្ស័យ [វិធាន ២១(១) (ឃ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង] នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤ ថ្ងៃទី ៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ឯកសារ D111 នៅកថាខណ្ឌ ២។

54 វិធានផ្ទៃក្នុង វិធាន ៥៥ (៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

55 សូមមើល សទ្ទានុក្រមក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង ទំព័រ ៨៤ (និយមន័យនៃពាក្យ “ភាគី”) (“ភាគី” សំដៅទៅលើសហព្រះរាជអាជ្ញា ជនត្រូវចោទ ជនជាប់ចោទ និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី)។

56 សូមមើល ដីកាសម្រេចដាក់ អ៊ុំម ចេម ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ ថ្ងៃទី ៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D239 នៅកថាខណ្ឌ ៧៧។

57 សូមមើល វិធានផ្ទៃក្នុង វិធាន ៦០(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង “ដែលចែងថា ការតទល់នឹងសាក្សីអាចត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយ មានវត្តមានរបស់ជនត្រូវចោទ”។

58 សូមមើល វិធានផ្ទៃក្នុង វិធាន ៥៥(១០), វិធាន ៦៦(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង (ដែលចែងថា មុនពេលការចិបបញ្ជប់ និងភ្លាមៗ បន្ទាប់ពីកិច្ចស៊ើបសួរ ភាគីនានាអាចស្នើសុំឱ្យមានកិច្ចស៊ើបសួរទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត)។

ទំព័រ ១៤ នៃ ២២០

ដើម្បីស្នើសុំមោឃភាពកិច្ចសន្យាស្តីបន្ត⁵⁹ ។ វាជាច្បាប់ដ៏សាមញ្ញ ដែលថា ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ គឺជាឯកសារចោទប្រកាន់ ។

២៣. ខណៈដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត មានកាតព្វកិច្ចស៊ើបអង្កេតលើអង្គហេតុទាំងអស់ដែលមានក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ និងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម⁶⁰ ពួកគាត់មានអំណាចក្នុងការកំណត់យកអង្គហេតុណាមួយ ដែលអាចបង្កើតបានជាមូលដ្ឋាននៃបទចោទប្រកាន់⁶¹ ។ ក្នុងសំណុំរឿងអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម អតីតសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ Harmon បានចោទប្រកាន់អ្នកស្រីលើឧក្រិដ្ឋកម្មជាក់លាក់ ដែលអ្នកស្រីត្រូវបានរងការចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង និងការដ្ឋានស្ថានត្រែងវ៉ែតប៊ូណូណា⁶² ។ ខណៈដែលចៅក្រម Harmon បើកឱ្យមានការចោទប្រកាន់បន្ថែម⁶³ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានបិទកិច្ចសន្យាស្តីបន្តនៅត្រឹមថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥⁶⁴ ដោយមិនបានជូនដំណឹងដល់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម អំពីការចោទ

⁵⁹ សូមមើល វិធានផ្ទៃក្នុង វិធាន ៧៦ (២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង (ដែលចែងថា ក្នុងអំឡុងពេលនៃកិច្ចសន្យាស្តីបន្ត នៅពេលដែលភាគីទាំងឡាយយល់ឃើញថា មានផ្នែកណាមួយត្រូវបានចាត់ទុកជាមោឃៈ ភាគីនោះអាចដាក់ពាក្យសុំដោយបញ្ជាក់មូលហេតុទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដើម្បីស្នើសុំឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ប្តឹងទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះស្នើសុំឱ្យធ្វើមោឃភាព)។

⁶⁰ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស, ដីកាសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំឱ្យធ្វើការបំភ្លឺថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ឯកសារ D198/1 នៅកថាខណ្ឌ ១០។

⁶¹ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស, ដីកាសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំឱ្យធ្វើការបំភ្លឺថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ឯកសារ D198/1 នៅកថាខណ្ឌ ១០។

⁶² ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ឯកសារ D239.1 នៅកថាខណ្ឌ ២-៨។

⁶³ សូមមើល ដីកាសម្រេចដាក់ អ៊ឹម ថែម ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ ថ្ងៃទី ៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D239 នៅកថាខណ្ឌ ៥ (“មានតម្រូវច្បាស់លាស់ និងស៊ីសង្វាក់ដែលគាំទ្រការដាក់អ៊ឹម ថែម ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យផ្នែកខ្លះ”) ។ សូមមើល ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ឯកសារ D239.1 នៅកថាខណ្ឌ ១៩ (“មុនពេលបញ្ចប់កិច្ចសន្យាស្តីបន្តសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចសម្រេចដាក់ អ៊ឹម ថែម ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យពីបទឧក្រិដ្ឋបន្ថែមទៀតដោយផ្អែកលើការចោទប្រកាន់ដែលមាននៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមឆ្នាំ ២០១១ និងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមឆ្នាំ ២០១៤ ប្រសិនបើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជឿជាក់ថា មានតម្រូវច្បាស់លាស់ និងស៊ីសង្វាក់បញ្ជាក់ថា គាត់អាចទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះ”)។

⁶⁴ សូមមើល សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការបិទកិច្ចសន្យាស្តីបន្តប្រឆាំង អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ឯកសារ D285។

ទំព័រ ១៥ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ប្រកាន់បន្ថែមណាមួយទៀតឡើយ ។ អង្គហេតុដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនត្រូវបានចោទ
 ប្រកាន់ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មបន្ថែម ក្រៅតែពីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និង
 ការដ្ឋានស្ថានស្រែង គឺជាសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់បញ្ហា ពោលគឺ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជឿជាក់
 ថាមាន “តម្រុយច្បាស់លាស់ និងស៊ីសង្វាក់” ពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មជាក់លាក់ដែលត្រូវបានចោទ
 ប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង^{៦៥} និងមិនពាក់ព័ន្ធ
 ឡើយនឹងបទចោទប្រកាន់ផ្សេងៗទៀត ដែលត្រូវបានស្នើឡើងដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ
 នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលើកទី៣ និងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ
 បន្ថែមចំនួនពីរផ្សេងទៀតនោះទេ ។ សេចក្តីអះអាងបច្ចុប្បន្នរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ
 ជាការចោទប្រកាន់គ្មានមូលដ្ឋានភស្តុតាងគាំទ្រដូចដែលតម្រូវក្នុងការចោទប្រកាន់ ពេលនេះអាចជា
 កម្មវត្ថុនៃការបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះនោះ គឺធ្វើឡើងដោយមានកំហុសអង្គច្បាប់ ហើយប្រសិនបើ
 ត្រូវបានទទួលយកមែន វានឹងរំលោភបំពានចំពោះក្នុងការទាមទារឱ្យមាននូវដំណើរការសមស្រប
 មួយ^{៦៦} ។

២៤. លើសពីនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនអាចអះអាងថា ខ្លួនមិនបានដឹងពីសារៈសំខាន់នៃការ
 ធានាផ្នែកនីតិវិធីនេះបានឡើយ ។ កាលពីឆ្នាំ២០០៩ នៅក្នុងចម្លើយតបទៅនឹងការចោទសួរជាក់
 លាក់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ពាក់ព័ន្ធនឹងវិសាលភាពនៃដីកាដោះស្រាយក្នុងសំណុំរឿង ០០២
 សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានចេញដីកាស្រាយបំភ្លឺមួយ ដោយបានបញ្ជាក់សាជាថ្មីអំពីការការពារ
 ជាមូលដ្ឋាន ពោលគឺ: ចៅក្រមអាចចោទប្រកាន់បុគ្គលណាម្នាក់បាន សម្រាប់តែឧក្រិដ្ឋកម្មណា

⁶⁵ សូមប្រៀបធៀបជាមួយ ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ឯកសារ D239.1 នៅកថាខណ្ឌ ២-៨។
⁶⁶ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ កថាខណ្ឌ ៤៥៤ (ដែលកំណត់លក្ខណៈឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ក្នុងនោះរួមមាន ការ
 ធ្វើមនុស្សឃាត ដោយដកស្រង់ទីតាំងវត្តអង្គស្រីមាលី ភូមិចក្រី វត្តព្រះនេត្រព្រះ ព្រៃសុខុន ចំការតាឡឹង និងព្រៃតារុត
 ដែលសុទ្ធតែនៅក្រៅវិសាលភាពនៃអង្គហេតុដែល អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានចោទប្រកាន់) នៅកថាខណ្ឌ ៤៨២
 (ដែលកំណត់លក្ខណៈឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ក្នុងនោះរួមមាន ការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ ដោយដកស្រង់ទីតាំងទំនប់
 ត្រពាំងថ្ម ចំការខ្នុរ ភូមិចក្រី វត្តព្រះនេត្រព្រះ និងវត្តអង្គស្រីមាលី ដែលសុទ្ធតែស្ថិតនៅក្រៅវិសាលភាពនៃអង្គហេតុដែល
 អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានចោទប្រកាន់)។

ទំព័រ ១៦ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គហេតុរងការចោទប្រកាន់ពីមុនប៉ុណ្ណោះ ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានលើកឡើងថា៖

ជាចុងក្រោយ ប្រសិនបើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនអាចនឹងធ្វើការបញ្ជូនបុគ្គលណាមួយទៅជំនុំជម្រះ ចំពោះអង្គហេតុណាដែលបុគ្គលនោះមិនត្រូវបានដាក់ឱ្យបឺតក្រោមការពិនិត្យជាមុននោះទេ នោះការដាក់ឱ្យបឺតក្រោមការពិនិត្យមិនមែនជាបុរេវិនិច្ឆ័យ នៃសេចក្តីសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតក្នុងការចេញដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ឬដីកាលើកលែងការចោទប្រកាន់ នៅក្នុងដំណាក់កាលនៃការបិទការស៊ើបសួរនោះឡើយ។

ជនត្រូវចោទ អាចនឹងត្រូវបញ្ជូនទៅជម្រះនៅមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើអង្គហេតុទាំងមូល ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលថាបុគ្គលនោះ ត្រូវបានដាក់ឱ្យបឺតក្រោមការពិនិត្យជាមុន ដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតចំពោះបទឧក្រិដ្ឋទាំងនេះ^{៦៧}។

២៥. ដូចដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានដឹងហើយថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម អាចនឹងត្រូវបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះតែចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលអ្នកស្រីរងការចោទប្រកាន់តែប៉ុណ្ណោះ ពោលគឺឧក្រិដ្ឋកម្មដែលពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង^{៦៨} ។ ការអនុញ្ញាតឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបន្តចំណាត់ការនេះ នឹងមិនត្រឹមតែធ្វើឱ្យអន្តរាយដល់សិទ្ធិរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក្នុងការដឹងពីបទចោទប្រកាន់ប្រឆាំងនឹងអ្នកស្រីនោះទេ^{៦៩} ប៉ុន្តែនឹងធ្វើឱ្យអំណាចរបស់សហចៅក្រម

⁶⁷ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស, ដីកាសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំឱ្យធ្វើការបំភ្លឺ នៅថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D198/1 នៅកថាខណ្ឌ ១០-១១ (លុបចោលជើងទំព័រ, សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)។

⁶⁸ ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ឯកសារ D239.1 នៅកថាខណ្ឌ ២-៨។

⁶⁹ វិធានផ្ទៃក្នុង វិធាន ២១(១)(ឃ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ (អនុម័តនៅថ្ងៃទី ១៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៦៦, ចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី ២៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៧៦) ៩៩៩ UNTS ១៧១ (“ICCPR”), មាត្រា

ទំព័រ ១៧ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ស៊ើបអង្កេតប្រើប្រាស់ក្នុងការចោទប្រកាន់លើដំណើរការនីតិវិធីមិនពាក់ព័ន្ធ និងជាការបំភ័ន្តទៅ
វិញ⁷⁰ ។ ហេតុដូច្នោះ រាល់ទង្វើករណីដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ គួរតែលើកឡើងពី
បញ្ហាអង្គហេតុ និងបញ្ហាអង្គច្បាប់ដែលលេចឡើងក្នុងការកំណត់យុត្តាធិការលើវិសាលភាព
បទឧក្រិដ្ឋ យុត្តាធិការពេលវេលា និងយុត្តាធិការភូមិសាស្ត្រនៃបទចោទប្រកាន់ដែលត្រូវបានជូន
ដំណឹងក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ។

២៦. ដូច្នោះ ការប៉ុនប៉ងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក្នុងការពង្រីកវិសាលភាពនៃដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ
និងពង្រីកវិសាលភាពនៃដីកាដោះស្រាយ គួរត្រូវបានចាត់ទុកជាដាច់ខាត ។ ជាពិសេស
សំណើខាងក្រោមទាំងអម្បាលម៉ានគួរត្រូវបានបដិសេធ៖

- (i) សំណើសុំធ្វើការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គហេតុទាំង ១០ ដែលជា
កម្មវត្ថុនៃការស៊ើបអង្កេតដើម⁷¹៖ មានតែអង្គហេតុដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ២ ប៉ុណ្ណោះ

---

១៤ (៣) (ក) ។ សូមមើល សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៨-១១-២០១០-អវតក-អបជ
(១៦), សាលដីកាសម្រេចលើសំណើសុំបកប្រែរាល់ឯកសារទាំងអស់ដែលលើកមកសំអាងក្នុងដីកាដោះស្រាយ ថ្ងៃទី
១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១០, ឯកសារលេខ ២ នៅកថាខណ្ឌ ៧ ។ រឿងក្តី Pelissier និង Sassi ទល់នឹងប្រទេសបារាំង
(ពាក្យស្នើសុំលេខ ២៥៤៤៤/៩៤), ECtHR ថ្ងៃទី ២៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៩៩ នៅកថាខណ្ឌ ៥២ (“តុលាការយល់ថា ក្នុង
បញ្ហាព្រហ្មទណ្ឌ បទប្បញ្ញត្តិ ដែលចែងពីព័ត៌មានពេញលេញ និងលម្អិតដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបទចោទប្រកាន់លើជនជាប់ចោទ
និងការកំណត់លក្ខណៈផ្លូវច្បាប់ដែលតុលាការអាចអនុវត្តក្នុងបញ្ហានេះ គឺជាបុរេលក្ខណៈដ៏សំខាន់សម្រាប់ការធានាថា
ដំណើរការនីតិវិធីឡើងដោយយុត្តិធម៌”) (ត្រូវបានភ្ជាប់ជាឯកសារសំអាងទី ២)។

⁷⁰ សូមមើល ដីកាសម្រេចដាក់ អ៊ឹម ចែម ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ ថ្ងៃទី ៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ
D239 នៅកថាខណ្ឌ ៧១។ រឿងក្តី Pelissier និង Sassi ទល់នឹងប្រទេសបារាំង (ពាក្យស្នើសុំលេខ ២៥៤៤៤/៩៤),
ECtHR ថ្ងៃទី ២៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៩៩ នៅកថាខណ្ឌ ៥៤ (“តុលាការយល់ថា វាក្យខណ្ឌរង (ក) និង (ខ) នៃមាត្រា ៦ (៣)
មានភាពពាក់ព័ន្ធគ្នា ហើយសិទ្ធិទទួលបានព័ត៌មានស្តីពីលក្ខណៈ និងមូលហេតុនៃការចោទប្រកាន់ត្រូវពិចារណាដោយ
យោងតាមសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការរៀបចំមេធាវីការពារក្តីរបស់ខ្លួន”) (ត្រូវបានភ្ជាប់ជាឯកសារសំអាងទី ២)។
សូមមើល កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ត្រង់មាត្រា ១៤(៣)(ខ)។

⁷¹ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលើកទី ៣ ឯកសារ D1 (ដែលរៀបរាប់ពីការបោសសម្អាតភូមិភាគ
ពាយព្យ មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំចក្រី វត្តព្រះនេត្រព្រះ និងចម្ការតាឡាំង ទំនប់ត្រពាំងថ្ម ទំនប់ស្ពានស្រែង
និងទំនប់ព្រៃនាម)។ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមលើកទី ១ ឯកសារ D65 (ដែលរៀបរាប់ពីការធ្វើទុក្ខ
បុកម្នេញ និងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍លើខ្មែរក្រោម និងទីតាំងសម្លាប់ព្រៃសុខុន)។ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ

ទំព័រ ១៨ នៃ ២២០

ដែលបានបំពេញលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃភស្តុតាង ដើម្បីអាចឈានដល់ចំណាត់ការចោទប្រកាន់
 បាន ពោលគឺ ភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង ។
 អង្គហេតុសេសសល់ចំនួន ៨ ទៀត មិនអាចយកមកធ្វើការចោទប្រកាន់បានឡើយ ។
 អង្គហេតុទាំងនោះរួមមាន អង្គហេតុដែលពាក់ព័ន្ធនឹង៖ i) ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញខ្មែរក្រោម⁷²
 ii) មន្ទីរសន្តិសុខវត្តអង្គស្រីមាលី និងទីតាំងសម្លាប់មនុស្សព្រៃសុខុន⁷³ iii) ការបោស
 សម្អាតនៅតំបន់៥ ក្នុងភូមិភាគពាយព្យ (ដោយផ្នែក)⁷⁴ iv) ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញលើ
 ជនជាតិវៀតណាម⁷⁵ v) មន្ទីរសន្តិសុខចក្រី និងទីតាំងពាក់ព័ន្ធនឹងការសម្លាប់មនុស្សមួយ
 ចំនួនទៀត រួមមានដូចជា ព្រៃតារុត⁷⁶ vi) មន្ទីរសន្តិសុខវត្តចម្ការខ្នុរ និងទីតាំងពាក់ព័ន្ធ

បន្ថែមលើកទី ២ ឯកសារ D191 (ដែលរៀបរាប់ពីអំពើហិង្សាផ្លូវភេទលើខ្មែរក្រោម ជនជាតិវៀតណាម និងក្រុមគោលដៅ
 ផ្សេងទៀត)។

⁷² សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៥៧-៦២ (ដែលរៀបរាប់ពីការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញខ្មែរក្រោម ក្នុងទម្រង់ជា
 ឧក្រិដ្ឋកម្មមួយដែលរងការចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្ត) នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩ (១) (ដែលស្នើឱ្យមានការចោទប្រកាន់លើ
 គ្រប់អង្គហេតុ ទាំងអស់)។

⁷³ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៦៣-៧២ (ដែលរៀបរាប់ពីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបាន
 ប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខវត្តអង្គស្រីមាលី និងទីតាំងសម្លាប់មនុស្សព្រៃសុខុន) នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩ (១) (ដែលស្នើឱ្យមាន
 ការចោទប្រកាន់លើគ្រប់អង្គហេតុទាំងអស់)។

⁷⁴ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៧៣-៧៨ (ដែលរៀបរាប់ពីការបោសសម្អាតតំបន់ ៥ ក្នុងភូមិភាគពាយព្យ
 ក្នុងទម្រង់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្ត នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩ (១) (ដែលស្នើឱ្យមានការចោទ
 ប្រកាន់លើគ្រប់អង្គហេតុទាំងអស់)។ សូមមើល ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ឯកសារ D239.1 នៅកថាខណ្ឌ ៧
 (អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទបោសសម្អាតតំបន់៥ ដែលស្ថិតក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា
 បានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង មិនមែនជាការចោទប្រកាន់ដាច់ដោយឡែកឡើយ៖ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ត្រូវ
 បានដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ ដោយសារ “ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ...ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុ
 នយោបាយ...(ដូចជា ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញលើកម្មាភិបាលបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា (ប.ក.ក) នៅភូមិភាគពាយព្យ និងអតីត
 មន្ត្រីសាធារណរដ្ឋខ្មែរ រួមបញ្ចូលទាំងមន្ត្រីស៊ីវិល និងអតីតទាហាន...ដែលបានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង”)។

⁷⁵ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៧៩-៩២ (ដែលរៀបរាប់ពីការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញលើជនជាតិវៀតណាម ក្នុង
 ទម្រង់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្ត) នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩ (១) (ដែលស្នើឱ្យមានការចោទប្រកាន់
 លើអង្គហេតុសំខាន់ៗទាំងអស់)។

⁷⁶ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២១៧-២៨ (ដែលរៀបរាប់ពីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបាន
 ប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខភូមិចក្រី និងទីតាំងសម្លាប់មនុស្សដែលពាក់ព័ន្ធ ដូចជា ព្រៃតារុត) កថាខណ្ឌ ៥៣៩ (១) (ដែលស្នើ
 ឱ្យមានការចោទប្រកាន់លើគ្រប់អង្គហេតុទាំងអស់)។

ទំព័រ ១៩ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

នានា⁷⁷ vii) វត្តព្រះនេត្រព្រះ ព្រមទាំងទីតាំងឃុំឃាំង និងទីតាំងសម្លាប់មនុស្សពាក់ ព័ន្ធមួយចំនួន⁷⁸ និង viii) ទំនប់ត្រពាំងថ្ម⁷⁹ ។

(ii) សំណើសុំធ្វើការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលអ្នកស្រីមិនត្រូវ បានរងការចោទប្រកាន់៖ សញ្ញាណនៃ “បទចោទប្រកាន់” ក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទ ចោទប្រកាន់ត្រូវ “ចាត់ទុកជាការបង្ហាញពីលក្ខណៈផ្លូវច្បាប់ដែលកំណត់ទុក”⁸⁰ ។ ទោះបី ជាសំណើសុំឱ្យកំណត់លក្ខណៈផ្លូវច្បាប់ឡើងវិញ នៃបទចោទប្រកាន់ដែលត្រូវបានចោទ អាចនឹងត្រូវបានអនុញ្ញាតក្តី⁸¹ ក៏សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនអាចស្នើឱ្យមានការចោទ

⁷⁷ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២២៩-៤១ (ដែលរៀបរាប់ពីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបាន ប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខវត្តចំការខ្នុរ និងទីតាំងពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត) នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩ (១) (ដែលស្នើឱ្យមានការចោទ ប្រកាន់លើគ្រប់អង្គហេតុទាំងអស់)។

⁷⁸ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៤២-៥៦ (ដែលរៀបរាប់ពីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបាន ប្រព្រឹត្តនៅវត្តព្រះនេត្រព្រះ និងទីតាំងឃុំឃាំង និងទីតាំងសម្លាប់ពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត) នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩ (១) (ដែលស្នើ ឱ្យមានការចោទប្រកាន់លើគ្រប់អង្គហេតុទាំងអស់)។

⁷⁹ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៧២-៩៣ (ដែលរៀបរាប់ពីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបាន ប្រព្រឹត្តនៅការដ្ឋានទំនប់ត្រពាំងថ្ម) នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩ (១) (ដែលស្នើឱ្យមានការចោទប្រកាន់លើគ្រប់អង្គហេតុ ទាំងអស់)។

⁸⁰ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស, ដីកាសម្រេចលើសំណើ របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំឱ្យធ្វើការបំភ្លឺថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D198/1 នៅកថាខណ្ឌ ១០ (ជើងទំព័រទី ១០)។

⁸¹ ក្រុមការពារក្តីកត់សម្គាល់ថា វិធានផ្ទៃក្នុងមិនបានផ្តល់អំណាចដល់សហព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងការលើកឡើង ឬស្នើឱ្យមានការ កំណត់ឧក្រិដ្ឋកម្មជាថ្មីឡើងវិញឡើយ ប៉ុន្តែកន្លងមក សំណើទាំងនេះអាចទទួលយកបាននៅ អ.វ.ត.ក ។ សូមមើល សំណុំ រឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ, សេចក្តីសម្រេចលើភាព អាចអនុវត្តបាននូវសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម ថ្ងៃទី ១២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E100/6 (ដែលយល់ថា សំណើសុំ ការកំណត់លក្ខណៈផ្លូវច្បាប់ឡើងវិញដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា គឺអាចទទួលយកបាន)។ ប៉ុន្តែ ការកំណត់ឧក្រិដ្ឋកម្មឡើង វិញអាចអនុញ្ញាតទៅបាន ប្រសិនបើមិនមានការបង្ហាញពីធាតុផ្សំគ្រប់គ្រាន់ឡើយ។ សូមប្រៀបធៀបជាមួយ វិធានផ្ទៃក្នុង, វិធាន ៩៨ (២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ សូមមើល Guery C. និង Chambon P., Droit et Pratique de l'Instruction Preparatorie (Daloz, ២០១៣) កថាខណ្ឌ ២១៤.៨១ [“Si la qualification est toujours provisoire et peut être modifiée tout au long de l'information, encore faut-il que la personne mise en examen ait pu en discuter les éléments ... Mais il ne faut pas que les éléments constitutifs de l'infraction nouvelle soient trop éloignés de la qualification initiale retenue.”], [ត្រូវបានភ្ជាប់ជាឯកសារសំរាប់ទំព័រ ៣ ដោយមានការបកប្រែ

ទំព័រ ២០ នៃ២២០

ប្រកាន់លើបទចោទប្រកាន់ *បង្កើត* ដែលជាការណែនាំនូវធាតុផ្សំពិសេសជាសារវន្ត⁸² លើ
 បទចោទប្រកាន់ដែលមានស្រាប់នៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ឡើយ⁸³ ។
 ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ដូចជា អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ ការរំលោភសេព
 សន្ថវៈ និងការធ្វើទារុណកម្ម ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងធាតុផ្សំពិសេសជាសារវន្តពីបទឧក្រិដ្ឋរង
 ការចោទប្រកាន់ ដូចមាននៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងពីបទចោទប្រកាន់ ហើយអង្គហេតុដែល
 គួរឱ្យកត់សម្គាល់បំផុតគឺ៖ ការបង្កើតជាសម្ព័ន្ធមេត្រីភាពប្តីប្រពន្ធដោយបង្ខំក្នុងទម្រង់ជា
 ធាតុផ្សំនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ⁸⁴ ការបញ្ចូលប្រដាប់ភេទពីសំណាក់ជនបង្ខំ ដោយ

ក្រៅផ្លូវការ៖ “ខណៈដែលការកំណត់លក្ខណៈផ្លូវច្បាប់នៅតែមានលក្ខណៈបណ្តោះអាសន្ន និងអាចត្រូវបានកែប្រែក្នុងកិច្ច
 ស៊ើបសួរ ជនត្រូវចោទត្រូវតែអាចពិភាក្សាពីធាតុផ្សំទាំងនេះ...ប៉ុន្តែធាតុផ្សំគ្រប់គ្រាន់នៃបទឧក្រិដ្ឋមិនត្រូវខុសគ្នាខ្លាំង
 ពេកពីធាតុផ្សំមួយដែលត្រូវបានកំណត់លក្ខណៈផ្លូវច្បាប់ពីដំបូងឡើយ”។

82 *សូមមើល រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Zdravko Mucic និងអ្នកផ្សេងទៀត*, សំណុំរឿងលេខ IT-៩៦-២១-A, សាលាឧទ្ធរណ៍, សាលក្រម ថ្ងៃទី ២០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០១ កថាខណ្ឌ ៤១២ (“ធាតុផ្សំមួយ មានលក្ខណៈពិសេស ជាសារវន្តពីធាតុផ្សំមួយផ្សេងទៀត ប្រសិនបើធាតុផ្សំនោះតម្រូវឱ្យមានការបញ្ជាក់ពីអង្គហេតុមួយដែលមិនតម្រូវដោយ ធាតុផ្សំផ្សេងទៀត”) [ត្រូវបានភ្ជាប់ជាឯកសារសំអាងទី ៤]។ *សូមមើល រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Mladen Naletilic និង Vinko Martinovic*, សំណុំរឿងលេខ IT-៩៨-៣៤-T, អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង, សាលក្រមចុះនៅថ្ងៃទី ៣១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៣ នៅកថាខណ្ឌ ៧១៨ (“ក្នុងការកំណត់ ថាតើបទបញ្ញត្តិមួយមានធាតុផ្សំពិសេសជាសារវន្ត គេត្រូវពិចារណាពី ធាតុផ្សំទាំងអស់នៃបទឧក្រិដ្ឋរួមទាំងលក្ខខណ្ឌតម្រូវទូទៅ”) [ត្រូវបានភ្ជាប់ជាឯកសារសំអាងទី ៥]។

83 *សូមមើល* ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ឯកសារ D239.1 នៅកថាខណ្ឌ ៧ (អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានដាក់ឱ្យស្ថិត ក្រោមការពិនិត្យដោយសារ “ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ គឺការធ្វើមនុស្សឃាត ការសម្លាប់រង្គាល ការធ្វើឱ្យទៅជា ទាសករ ការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ... និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងទៀត (រួមមានដូចជា ការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ និងការវាយប្រហារលើភាពថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ដោយសារការមិនឱ្យមាន អាហារគ្រប់គ្រាន់) ដែលបានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង”) នៅកថាខណ្ឌ ៨ (“អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានដាក់ ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យពីបទ “ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ គឺការធ្វើមនុស្សឃាត ការធ្វើឱ្យទៅជាទាសករ ការ ដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងទៀត (ដូចជា ការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ និងការវាយប្រហារលើភាពថ្លៃថ្នូរ របស់មនុស្ស ដោយសារការមិនឱ្យមានអាហារគ្រប់គ្រាន់) ដែលបានប្រព្រឹត្តនៅការដ្ឋានស្តានស្រែង”)។

84 *សូមប្រៀបធៀបជាមួយសំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស, ដីកាដោះស្រាយថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ D427 (“ដីកាដោះស្រាយសំណុំរឿង ០០២ ឯកសារ D427”) នៅកថាខណ្ឌ ១៤៤៣។ *រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Alex Tamba Brima និងអ្នកផ្សេងទៀត* (សំណុំរឿងលេខ SCSL-០៤- ១៦-A-៦៧៥), សាលាឧទ្ធរណ៍, សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៨ នៅកថាខណ្ឌ ១៩៥ [ត្រូវ បានភ្ជាប់ជាឯកសារសំអាងទី ៦]។

ទំព័រ ២១ នៃ ២២០

គ្មានការយល់ព្រមពីជនរងគ្រោះក្នុងទម្រង់ជាធាតុផ្សំនៃការរំលោភសេពសន្ថវៈ⁸⁵ និងការបង្កការឈឺចាប់ ឬការរងគ្រោះធ្ងន់ធ្ងរដើម្បីទទួលបានលទ្ធផលជាក់លាក់ ឬគោលបំណងផ្សេងទៀតក្នុងទម្រង់ជាធាតុផ្សំនៃការធ្វើទារុណកម្ម⁸⁶ ។ ដូច្នេះ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនអាចរងការចោទប្រកាន់សម្រាប់ឧក្រិដ្ឋកម្មខាងក្រោមណាមួយ ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តទៅនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ពានស្រែងឡើយ ពោលគឺបទឧក្រិដ្ឋទាក់ទងនឹង៖ i) អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ⁸⁷ ii) ការរំលោភសេពសន្ថវៈ⁸⁸ និង iii) ការធ្វើទារុណកម្ម⁸⁹ ។

(iii) សំណើសុំឱ្យធ្វើការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីបទរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ៖ សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសុំចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីបទរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវដែលមិនមែនជាកម្មវត្ថុនៃការស៊ើបអង្កេតដើម៖ i) ការបោសសម្អាតនៅតំបន់៥ ក្នុងភូមិភាគពាយព្យ⁹⁰ ii) ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញលើជនជាតិវៀតណាម⁹¹ iii) មន្ទីរសន្តិសុខចក្រី និង

⁸⁵ សំណុំរឿង កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច, សំណុំរឿងលេខ ០០១/១៨-០៧-២០០៧/អវតក/អជសដ, សាលក្រមចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ E188 (“សាលក្រមជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង ០០១ ឯកសារ E188”) នៅកថាខណ្ឌ ៣៦២។

⁸⁶ សាលក្រមជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188នៅកថាខណ្ឌ ៣៥៤ ៣៥៦។

⁸⁷ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ កថាខណ្ឌ ៤៧៦-៧៧ (ដែលកំណត់លក្ខន្តិកកថាខណ្ឌ ណៈឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់ជាអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំនៅទីតាំងផ្សេងៗ រួមទាំងនៅការដ្ឋានស្ពានស្រែង) នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩ (១) (គ) (ដែលស្នើ ឱ្យមានការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់ជាអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ)។

⁸⁸ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៧៨-៨១ (ដែលកំណត់លក្ខណៈឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់ជាការរំលោភផ្លូវភេទនៅទីតាំងផ្សេងៗ រួមទាំងនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង) នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩(១)(ជ) (ដែលស្នើឱ្យមានការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់ជាការរំលោភផ្លូវភេទ)។

⁸⁹ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៦៨-៧១ (ដែលកំណត់លក្ខណៈឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់ជាការធ្វើទារុណកម្មនៅទីតាំងផ្សេងៗ រួមទាំង នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង) នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩ (១)(ង) (ដែលស្នើឱ្យមានការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់ជាការធ្វើទារុណកម្ម)។

⁹⁰ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៨៦-៥០៣ (ដែលកំណត់លក្ខណៈនៃការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ សម្រាប់អង្គហេតុសំខាន់ៗទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ) នៅកថាខណ្ឌ

ទីតាំងសម្លាប់មនុស្សពាក់ព័ន្ធមួយចំនួនទៀត រួមមានដូចជា ព្រៃតារុត⁹² iv) មន្ទីរសន្តិសុខ
វត្តចម្ការខ្នុរ និងទីតាំងពាក់ព័ន្ធនានា⁹³ v) វត្តព្រះនេត្រព្រះ និងទីតាំងឃុំឃាំង និងទីតាំង
សម្លាប់មនុស្សពាក់ព័ន្ធនានា⁹⁴ vi) ទំនប់ត្រពាំងថ្ម⁹⁵ vii) ការដ្ឋានស្ថានស្រែង⁹⁶ និង ៨) មន្ទីរ

៥៣៩(២) (ដែលស្នើឱ្យមានការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីបទរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុង
ហ្សឺណែវ សម្រាប់អង្គហេតុសំខាន់ៗទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ)។

91 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៨៦-៥០៣ (ដែលកំណត់លក្ខណៈនៃការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើ
អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ សម្រាប់អង្គហេតុទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ) នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩
(២) (ដែលស្នើឱ្យមានការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីបទរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ
សម្រាប់អង្គហេតុទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ)។

92 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៨៦-៥០៣ (ដែលកំណត់លក្ខណៈនៃការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើ
អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ សម្រាប់អង្គហេតុទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ) នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩
(២) (ដែលស្នើឱ្យមានការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីបទរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ
សម្រាប់អង្គហេតុ ទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ)។

93 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៨៦-៥០៣ (ដែលកំណត់លក្ខណៈនៃការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើ
អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ សម្រាប់អង្គហេតុ ទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ) នៅកថាខណ្ឌ
៥៣៩ (២) (ដែលស្នើឱ្យមានការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីបទរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុង
ហ្សឺណែវ សម្រាប់អង្គហេតុទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ)។

94 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៨៦-៥០៣ (ដែលកំណត់លក្ខណៈនៃការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើ
អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ សម្រាប់អង្គហេតុទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ) នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩
(២) (ដែលស្នើឱ្យមានការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីបទរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ
សម្រាប់អង្គហេតុទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ)។

95 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៨៦-៥០៣ (ដែលកំណត់លក្ខណៈនៃការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើ
អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ សម្រាប់អង្គហេតុ ទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ) នៅកថាខណ្ឌ
៥៣៩ (២) (ដែលស្នើឱ្យមានការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីបទរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុង
ហ្សឺណែវ សម្រាប់អង្គហេតុ ទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ)។

96 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៨៦-៥០៣ (ដែលកំណត់លក្ខណៈនៃការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើ
អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ សម្រាប់អង្គហេតុទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ) នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩
(២) (ដែលស្នើ ឱ្យមានការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីបទរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ
សម្រាប់អង្គហេតុទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ)។

ទំព័រ ២៣ នៃ ២២០

សន្តិសុខភ្នំទ្រយោង⁹⁷ គឺជាការប៉ុនប៉ងពង្រីកវិសាលភាពនៃកិច្ចសន្យាស្តីបញ្ជីដែលកើតក្រោយមកទៀត ។ ទាំងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលើកទី៣⁹⁸ ទាំងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមលើកទី២⁹⁹ សុទ្ធតែមិនបានស្នើសុំសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតឱ្យបំពេញកិច្ចសន្យាស្តីបញ្ជីឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គហេតុទាំងនេះឡើយ¹⁰⁰ ។ ខណៈដែលដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមលើកទី១ មានការចោទប្រកាន់ជាក់លាក់មួយចំនួន ទាក់ទងនឹងការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ¹⁰¹ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនត្រូវបានចោទប្រកាន់ដោយសារការចោទទាំងនេះទេ¹⁰² ។ វាច្បាស់ណាស់ថា ការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ មិនអាចចាត់ទុកជាការកំណត់លក្ខណៈផ្លូវច្បាប់ឡើងវិញ លើការចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំង

⁹⁷ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៨៦-៥០៣ (ដែលកំណត់លក្ខណៈនៃការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ សម្រាប់គ្រប់អង្គហេតុ ទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ) នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩ (២) (ដែលស្នើឱ្យមានការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីបទរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ សម្រាប់គ្រប់អង្គហេតុទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ)។

⁹⁸ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលើកទី ៣ ឯកសារ D1។

⁹⁹ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមលើកទី ២ ឯកសារ D191។

¹⁰⁰ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលើកទី ៣ ឯកសារ D1 នៅកថាខណ្ឌ ១១៩ (ការបើកការស៊ើបអង្កេតលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពាក់ព័ន្ធនឹងបទចោទប្រកាន់ដែលបានលើកឡើង ដូចជា ៖ ការរំលោភក្រុមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ ១៩៥៦ និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ)។ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមលើកទី ២ ឯកសារ D191 នៅកថាខណ្ឌ ១៣ (ការបើកការស៊ើបអង្កេតលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពាក់ព័ន្ធនឹងបទចោទប្រកាន់ដែលបានលើកឡើង ដូចជា ៖ ការរំលោភក្រុមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ ១៩៥៦ និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ)។

¹⁰¹ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមលើកទី ១ ឯកសារ D65 នៅកថាខណ្ឌ ២២ (ការបើកការស៊ើបអង្កេតលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពាក់ព័ន្ធនឹងបទចោទប្រកាន់ដែលបានលើកឡើង ដូចជា ៖ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ ការរំលោភក្រុមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ ១៩៥៦ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ និងការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ)។

¹⁰² សូមមើល ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ឯកសារ D239.1 នៅកថាខណ្ឌ ៤ (“អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យពីបទរំលោភបំពានលើមាត្រា ៥០១ និង មាត្រា ៥០៦ (មនុស្សឃាត) នៃក្រុមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ១៩៥៦ ដែល បានប្រព្រឹត្តទាំងនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ទាំងនៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង”) នៅកថាខណ្ឌ ៦ (“អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានដាក់ ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដោយសារឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិដែលបានប្រព្រឹត្ត ជាផ្នែកមួយនៃការវាយប្រហារជាទូទៅនិងជាប្រព័ន្ធមកលើប្រជាជនស៊ីវិល (ដែលបានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង)”)។

ទំព័រ ២៤ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

មនុស្សជាតិឡើយ ។ ដូច្នោះ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនអាចទើបតែត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទ
រំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ លើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវនៅពេលនេះបានទេ ពោលគឺ ការ
ចោទប្រកាន់ពាក់ព័ន្ធនឹង៖ i) ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញខ្មែរក្រោម¹⁰³ និង ii) មន្ទីរសន្តិសុខ
វត្តអង្គស្រីមាលី និងទីតាំងសម្លាប់មនុស្សព្រៃសុខុន¹⁰⁴ ។

២៧. សង្ខេបសេចក្តីទៅ ការប៉ុនប៉ងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក្នុងបំណងឱ្យមានការចោទប្រកាន់
លើបទចោទនានា ក្រៅពីបទចោទទាំងឡាយដែលកំណត់ក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងពីបទចោទប្រកាន់
គប្បីត្រូវបានច្រានចោល ។ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ប្រឈមនឹងបទចោទប្រកាន់តែ ១២ ករណី
ប៉ុណ្ណោះ¹⁰⁵ ។

២៨. លើសពីនេះ ទោះបីជាសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមានសិទ្ធិស្វែងរកឱ្យការពង្រីកដីកាដោះស្រាយ
ស្រាយលើសពីវិសាលភាពនៃសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ឬព្យាយាមពង្រីកវិសាលភាព
នៃកិច្ចស៊ើបសួរ ដែលកើតក្រោយមកទៀតក្តី ក៏អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅតែមានសិទ្ធិទទួលបានព័ត៌មាន

¹⁰³ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៨៦-៥០៣ (ដែលកំណត់លក្ខណៈនៃការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើ
អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ សម្រាប់គ្រប់អង្គហេតុ ទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ) នៅកថាខណ្ឌ
៥៣៩ (២) (ដែលស្នើឱ្យមានការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីបទរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុង
ហ្សឺណែវ សម្រាប់គ្រប់អង្គហេតុទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ)។

¹⁰⁴ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៨៦-៥០៣ (ដែលកំណត់លក្ខណៈនៃការរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើ
អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ សម្រាប់គ្រប់អង្គហេតុទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ) នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩
(២) (ដែលស្នើឱ្យមានការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីបទរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ
សម្រាប់គ្រប់អង្គហេតុទាំងអស់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ)។

¹⁰⁵ សូមមើល ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ឯកសារ D239.1 នៅកថាខណ្ឌ ៧ (អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានដាក់ឱ្យស្ថិត
ក្រោមការពិនិត្យដោយសារ “ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ គឺការធ្វើមនុស្សឃាត ការសម្លាប់រង្គាល ការធ្វើឱ្យទៅជា
ទាសករ ការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយមូលហេតុនយោបាយ... និងអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងទៀត
(ដូចជា ការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ និងការវាយប្រហារលើភាពថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ដោយសារការមិនឱ្យមានអាហារគ្រប់គ្រាន់
) ដែលបានប្រព្រឹត្តទៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង”) កថាខណ្ឌ ៨ (“អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ
ពីបទ “ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ គឺការធ្វើមនុស្សឃាត ការធ្វើឱ្យទៅជាទាសករ ការដាក់ក្នុងមន្ទីរ ឃុំឃាំង និង
អំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងទៀត (ដូចជា ការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ និងការវាយប្រហារលើភាពថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ដោយសារ
ការមិនឱ្យមានអាហារគ្រប់គ្រាន់) ដែលបានប្រព្រឹត្តទៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង”)។

ទំព័រ ២៥ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ភ្លាមៗស្តីពីលក្ខណៈ និងមូលហេតុនៃបទចោទប្រកាន់ទាំងនោះដែរ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ផលប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ពីការប្រើវិធីសាស្ត្រ *ហួសពីអំណាចច្បាប់*របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នាំឱ្យការស្នើសុំឱ្យពិចារណារបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក្នុងកថាខណ្ឌ ៥៣៩ ខកខានមិនបានផ្តល់នូវព័ត៌មានចាំបាច់ដែលត្រូវឱ្យមាននោះឡើយ ។ ម៉្យាងទៀត សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានស្នើសុំដោយមិនច្បាស់លាស់៖ “ដោយការពិចារណាពីអង្គហេតុសម្ភារៈ និងការកំណត់បទចោទ[ប្រកាន់] ដូចមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋាននេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្នើឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបញ្ជូនខ្លួន [អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម] ទៅជំនុំជម្រះទោសលើ...ឧក្រិដ្ឋកម្មដូចតទៅ៖ (១) ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ...(២) បំពានបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវចុះថ្ងៃទី ១២ ខែ សីហា ឆ្នាំ ១៩៤៩...”¹⁰⁶ ។ ដោយសារតែផលប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ពីការប៉ុនប៉ងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ក្នុងការពង្រីកវិសាលភាពនៃបទចោទប្រកាន់ដែលមានរួចហើយក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ លក្ខណៈ និងវិសាលភាពនៃការចោទប្រកាន់ដែលបច្ចុប្បន្នសុំឱ្យមានការពិចារណា គឺជាចេតនាមិនប្រាកដ និង គ្មានការកំណត់ច្បាស់លាស់ ។

២៩. ដំណាក់កាលនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនអាច (ឬមិនមានឆន្ទៈ) ក្នុងការលើកសំណើរបស់ខ្លួនឱ្យបានល្អិតល្អន់ ដើម្បីស្នើសុំឱ្យមានការចោទប្រកាន់បានឡើយ¹⁰⁷ ។ ហេតុដូច្នោះ វាមិនអាចប្រតិបត្តិទៅបានទេ ក្នុងការផ្ទៀងផ្ទាត់រកបទចោទណាមួយដែលគួរតែក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការចោទប្រកាន់ ។ ការពិនិត្យឡើងវិញលើដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរបង្ហាញឱ្យឃើញថា សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ហាក់ព្យាយាមធ្វើឱ្យមានការចោទប្រកាន់លើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលរួម

¹⁰⁶ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរនៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩។

¹⁰⁷ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរនៅកថាខណ្ឌ ៥៣៩ (“ដោយពិចារណាពីអង្គហេតុសម្ភារៈ និងការកំណត់បទចោទ ដូចមានរៀបរាប់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋាននេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្នើឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបញ្ជូនខ្លួន (អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម) ទៅជំនុំជម្រះទោសលើ...ឧក្រិដ្ឋកម្មដូចតទៅ” និងស្នើឱ្យមានការចោទប្រកាន់អ្នកស្រីចំនួន ១៥ករណី សម្រាប់រាល់អង្គហេតុដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ទាំង ១០ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃការស៊ើបអង្កេតដើម)។

ទំព័រ ២៦ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

បញ្ចូលនូវបទចោទប្រមាណជា ១២០ និង១៥០ ករណី¹⁰⁸ ។ ភាពមិនច្បាស់លាស់ និង មិនប្រាកដប្រជា នេះ ជាការបង្កផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានយ៉ាងខ្លាំង ។ យ៉ាងហោចណាស់ វាជាការរំលោភសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់អ្នកស្រី អ៊ីម ថែម ក្នុងការទទួលបានព័ត៌មានស្តីពីបទចោទប្រកាន់ប្រឆាំងនឹងអ្នកស្រីដែរ ដែលទង្វើនេះ ជាការធ្វើឱ្យវិនាសដល់ការធានាផ្នែកនីតិវិធី ហើយនៅទីបំផុត វាជាការដកហូតចេញនូវដំណើរការសច្ចភាពដូចបានតម្រូវ សម្រាប់បង្កើតបានជាមូលដ្ឋាននៃការចោទប្រកាន់ដែលមានសុពលភាព ឬគោរពនូវគោលការណ៍ទំនួលខុសត្រូវក្នុងពិរុទ្ធភាពមួយ ។

គ. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិខកខានក្នុងការជួយតុលាការក្នុងការអឱ្យឃើញការពិត

៣០. លក្ខណៈពិសេសមួយក្នុងចំណោមលក្ខណៈពិសេសនៃប្រព័ន្ធស៊ើបសួរ ដែលជាកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីមួយត្រូវបានប្រើជាមូលដ្ឋាននៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក គឺកាតព្វកិច្ចក្នុងការរកឱ្យឃើញការពិត ។ ការពិត “គឺជាអ្វីៗដែលមនុស្សមានហេតុផលអាចទទួលយកបាន បន្ទាប់ពីការបង្ហាញឱ្យឃើញយ៉ាងពេញលេញ និងយុត្តិធម៌”¹⁰⁹ ។ បើទោះបីជាសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមានតួនាទីជាចម្បងក្នុងការធ្វើឱ្យសម្រេចគោលដៅនេះនៅដំណាក់កាលមុនជំនុំជម្រះក្តី¹¹⁰ ក៏ភាគីទាំងអស់នៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីទាំងនេះ ចាំបាច់ត្រូវតែជួយតុលាការដើម្បីរកឱ្យឃើញការពិត¹¹¹ ។

¹⁰⁸ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីការកាត់ទោស ៥៣៩។ សូមមើល ចម្លើយតបនៅកថាខណ្ឌ ២៦ (ជើងទំព័រ ៧២-៧៩, ៨៧-៩៧, ១០៣-០៤)។

¹⁰⁹ Weigend T., *តើយើងគួរស្វែងរកការពិតឬទេ និងតើអ្នកណាគួរធ្វើកិច្ចការនេះ?* (North Carolina Journal of International Law, Volume 36, Issue 2, 2011), ត្រង់ទំព័រ ៣៩៥ ភ្ជាប់ជាប្រភពព័ត៌មាន ៧។

¹¹⁰ វិធានផ្ទៃក្នុង វិធាន ៥៥(៥) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

¹¹¹ សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរួម របស់សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី សុំឱ្យចេញសេចក្តីសម្រេចអំពីសិទ្ធិរបស់សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្តន្ទាទោស និងសេចក្តីណែនាំទាក់ទងនឹងការសួរជនជាប់ចោទ អ្នកជំនាញ និងសាក្សី ដែលបានកោះហៅឱ្យផ្តល់សក្ខីកម្មទាក់ទងនឹងអត្តចរិតរបស់ជនជាប់ចោទ ក្នុងសំណុំរឿង ០០១ ឯកសារ E72/3 នៅកថាខណ្ឌ ២០-២១ និងកថាខណ្ឌ ២៤។ សូមមើលផងដែរ សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរួមរបស់សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី សុំឱ្យចេញសេចក្តីសម្រេចអំពីសិទ្ធិរបស់សហមេធាវី

ទំព័រ ២៧ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

៣១. កាតព្វកិច្ចនេះចាំបាច់ត្រូវតែធ្វើឱ្យបានសម្រេច តាមរយៈការប្រកាន់ភ្ជាប់យ៉ាងតឹងរ៉ឹងទៅនឹងភាព
 ពេញលេញ ភាពប្រកួតប្រជែង និងឥតលម្អៀងក្នុងការប្រមូលភស្តុតាង និងដំណើរការវាយតម្លៃ¹¹² ។
 អាស្រ័យហេតុនេះហើយ ទើបចៅក្រម Bohlander បានប្តេជ្ញាចិត្តថា គាត់នឹងអនុវត្តឱ្យបានតឹងរ៉ឹង
 នូវគោលការណ៍ *វិមតិសង្ស័យត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ* នៅពេលវាយតម្លៃ
 ភស្តុតាង¹¹³ បូករួមទាំងការគាំទ្រដល់ភស្តុតាងផ្ទាល់ នៅពេលភស្តុតាងទាំងនោះអាចរកបាន¹¹⁴ ។
 ជាងនេះទៀត ចៅក្រម Bohlander បានកត់សម្គាល់ថា គាត់នឹងប្រើប្រាស់ “វិធីសាស្ត្រយ៉ាង
 ប្រយ័ត្នប្រយ័ង” ក្នុងការគណនាពីចំនួនជនរងគ្រោះពីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានចោទប្រកាន់ណាមួយ¹¹⁵
 និងថា នៅក្នុងស្ថានភាពដែលសាក្សីផ្តល់ការប៉ាន់ស្មានពីចំនួនជនរងគ្រោះតាមរយៈលំដាប់នៃចំនួន

ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្តន្ទាទោស និងសេចក្តីណែនាំទាក់ទងនឹងអត្តចរិតរបស់ជនជាប់ចោទ
 ក្នុងសំណុំរឿង ០០១ ឯកសារ E72/3 នៅកថាខណ្ឌ ៣៤។

¹¹² *សូមមើល* វិធានផ្ទៃក្នុង វិធាន ៥៥(៥) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង [“ក្នុងការដឹកនាំកិច្ចស៊ើបសួរ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចាត់
 វិធានការស៊ើបសួរដែលនាំទៅរកការបង្ហាញការពិត ដោយអនុលោមតាមច្បាប់។ ក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ សហចៅក្រម
 ស៊ើបអង្កេតត្រូវដឹកនាំកិច្ចស៊ើបសួរដោយអនាគតិ ទោះបីជាភស្តុតាងដែលនឹងរកបាននោះជាភស្តុតាងដាក់បន្ទុក ឬ
 ភស្តុតាងដោះបន្ទុកក៏ដោយ”]។

¹¹³ *សំណុំរឿង អោ អាន និងអ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ ០០៤/០៧-០៩-២០០៩/អវតក/កសចស, ដីកាសម្រេចលើ
 សេចក្តីកែសម្រួលសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកទី ២ របស់ អោ អាន ថ្ងៃទី ៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ
 D188/1/1 នៅកថាខណ្ឌ ៤៨។ *សំណុំរឿង អោ អាន និង អ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ ០០៤/០៧-០៩-
 ២០០៩/អវតក/កសចស, ដីកាសម្រេចលើសេចក្តីកែសម្រួលសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកទី ៤ របស់ អោ អាន
 ថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ D244/1 នៅកថាខណ្ឌ ១៧ និងកថាខណ្ឌ ២៦។

¹¹⁴ *សំណុំរឿង អោ អាន និងអ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ ០០៤/០៧-០៩-២០០៩/អវតក/កសចស, ដីកាសម្រេចលើ
 សេចក្តីកែសម្រួលសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកទី ២ របស់ អោ អាន ថ្ងៃទី ៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ
 D188/1/1 នៅកថាខណ្ឌ ៤៨។ *សូមមើលផងដែរ* សំណុំរឿង *អោ អាន និងអ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ ០០៤/០៧-
 ០៩-២០០៩/អវតក/កសចស, ដីកាសម្រេចលើសេចក្តីកែសម្រួលសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកទី ៤ របស់ អោ
 អាន ថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ D244/1 នៅកថាខណ្ឌ ២៣។ *សំណុំរឿង អោ អាន និងអ្នកផ្សេងទៀត*,
 ០០៤/០៧-០៩-២០០៩/អវតក/កសចស, ដីកាសម្រេចលើសេចក្តីកែសម្រួលសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកទី ៣
 របស់ អោ អាន ថ្ងៃទី ២០ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ D189/2 នៅកថាខណ្ឌ ២០។

¹¹⁵ *សំណុំរឿង អោ អាន និងអ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ ០០៤/០៧-០៩-២០០៩/អវតក/កសចស, ដីកាសម្រេចលើ
 សេចក្តីកែសម្រួលសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកទី ៤ របស់ អោ អាន ថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ
 D244/1 នៅកថាខណ្ឌ ២៤។

ទំព័រ ២៨ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

នោះ ការកំណត់តួលេខទាបជាងនឹងត្រូវយកមកប្រើប្រាស់¹¹⁶ ។ ការបង្ហាញនូវវិធីសាស្ត្រនេះ ជាក់ស្តែង នៅពេលដែលចៅក្រម Bohlander បានរកឃើញថា ការយោងលើការប៉ាន់ស្មាននូវ ចំនួនលលាដ៍ក្បាលមនុស្ស ៨.០០០ ដែលស្ថិតនៅទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងសំណុំរឿង ០០៤ គឺជាការ យោង “មិនអាចជឿជាក់” បាន ពីព្រោះពុំមានភស្តុតាងចម្បងបង្ហាញថា សាក្សីបានដឹងដោយ ផ្ទាល់នូវឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានចោទប្រកាន់ណាមួយ ហើយសាក្សីនោះទៀតសោត ក៏មិនត្រូវបាន ស្តាប់ចម្លើយដោយអ្នកស៊ើបអង្កេតមកពីការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដែរ¹¹⁷ ។

៣២. ដូចបានសង្កេតខាងលើ ភាគីទាំងអស់ក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ដែលក្នុងនោះរួមទាំងសហព្រះរាជ អាជ្ញាធរ មានភារកិច្ចក្នុងការបំពេញការងារក្នុងការបញ្ជាក់ការពិត¹¹⁸ ។ អាស្រ័យហេតុនេះ នៅ ពេលពិភាក្សាពីតួនាទីរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងសំណុំរឿង ០០១ សំឡេងភាគច្រើននៃអង្គចៅ ក្រម ជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានថ្លែងដូច្នោះថា៖

អាជ្ញាធរអយ្យការក៏តំណាងឱ្យ “ផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌” និងមានតួនាទី អនុវត្តបណ្តឹងអាជ្ញានៅក្នុង “ផលប្រយោជន៍ទូទៅរបស់សង្គម”។

...

ដូចដែលមាននៅក្នុងយុត្តាធិការភាគច្រើនគឺថា តួនាទីរបស់អយ្យការ រួម មានភារកិច្ចក្នុងការជួយតុលាការឱ្យស្វែងរកបាននូវការពិត និងបម្រើផល

¹¹⁶ សំណុំរឿង អោ អាន និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០៤/០៧-០៩-២០០៩/អវតក/កសចស, ដីកាសម្រេចលើ សេចក្តីកែសម្រួលសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកទី ៤ របស់ អោ អាន ថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ D244/1 នៅកថាខណ្ឌ ២៥-២៦។

¹¹⁷ សំណុំរឿង អោ អាន និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០៤/០៧-០៩-២០០៩/អវតក/កសចស, ដីកាសម្រេចលើ សេចក្តីកែសម្រួលសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកទី ២ របស់ អោ អាន ថ្ងៃទី ៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ D188/1/1 នៅកថាខណ្ឌ ៣៣។

¹¹⁸ សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរួមរបស់សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី សុំឱ្យចេញសេចក្តីសម្រេចអំពីសិទ្ធិរបស់ សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្តន្ទាទោស និងសេចក្តីណែនាំទាក់ទងនឹងការសួរជន ជាប់ចោទ អ្នកជំនាញ និងសាក្សីដែលបានកោះហៅឱ្យផ្តល់សក្ខីកម្មទាក់ទងនឹងអត្តចរិតរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងសំណុំ រឿង ០០១ ឯកសារ E72/3 កថាខណ្ឌ ២០ - ២១, ២៤, ៣៤។

ទំព័រ ២៩ នៃ ២២០

ប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ពាក់ព័ន្ធនឹងសហគមន៍ផង និងជនជាប់ចោទផង ដោយ
អនុលោមតាមច្បាប់ និងវិធានយុត្តិធម៌¹¹⁹ ។

៣៣. ក្រុមការពារក្តីទទួលស្គាល់ថា សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនតម្រូវឱ្យប្រកាន់ខ្ជាប់អព្យាក្រឹតភាព
ខានមិនបាននោះឡើយនៅក្នុងសំណុំរឿងរបស់អ្នកស្រី អ៊ីម ថែម ។ សហព្រះរាជអាជ្ញា គឺជាភាគី
មួយនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ។ ទោះជាយ៉ាងណា គាត់មិនមែនជាអ្នកប្រកាន់បញ្ញត្តិ¹²⁰នោះទេ ។
ដូចបានពន្យល់នៅឯតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរូងដាដូច្នោះថា រដ្ឋអាជ្ញា “គួរតែ
ដឹងខ្លួនឯងថា ក្នុងនាមជៀមន្ត្រីយុត្តិធម៌ ពួកគេត្រូវជួយដល់ការគ្រប់គ្រងលើវិស័យយុត្តិធម៌¹²¹ ។
សញ្ញាណនេះត្រូវបានពង្រីកឡើងនៅឯតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោ
ស្លាវី ដែលចៅក្រម Shahabuddeen បានពន្យល់ដូច្នោះថា ៖

រដ្ឋអាជ្ញាគឺជាភាគីមួយ ប៉ុន្តែគាត់ត្រូវបានទទួលស្គាល់ថា ជាតំណាងឱ្យ
ផលប្រយោជន៍សាធារណៈនៃសហគមន៍អន្តរជាតិ ហើយត្រូវបំពេញ
ការងារដោយគ្មានលម្អៀង និងយុត្តិធម៌ សមស្របទៅតាមកាលៈទេសៈ ។
គាត់មានវិចារណញ្ញាណពិតជាជាមន្ត្រីយុត្តិធម៌មួយរូប ។ បេសកកម្ម
របស់គាត់ គឺមិនមែនធ្វើការធានាឱ្យមានការចោទប្រកាន់ ទោះជាស្ថិត
ក្នុងរូបភាពណាក៏ដោយនោះទេ ដែលករណីនេះ ស្តែងឱ្យឃើញនៅក្នុង

¹¹⁹ សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរួមរបស់សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី សុំឱ្យចេញសេចក្តីសម្រេចអំពីសិទ្ធិរបស់
សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងការធ្វើសេចក្តី សន្និដ្ឋានផ្តន្ទាទោស និងសេចក្តីណែនាំទាក់ទងនឹងការសួរ
ជនជាប់ចោទ អ្នកជំនាញ និងសាក្សីដែលបានកោះហៅឱ្យផ្តល់សក្ខីកម្មទាក់ទងនឹងអត្តចរិតរបស់ជនជាប់ចោទក្នុង
សំណុំរឿង ០០១ ឯកសារ E72/3 នៅកថាខណ្ឌ ២០-២១ (លុបចោលឯកសារយោង)។

¹²⁰ សូមមើល រឿងក្តី *Jean Bosco Barayagwiza ទល់នឹង រដ្ឋអាជ្ញា* (ICTR-97-19-AR72), សាលដីកាលើបណ្តឹង
ឧទ្ធរណ៍, មតិដោយឡែករបស់ចៅក្រម Shahabuddeen, តុលាការឧទ្ធរណ៍ (សំណើរបស់រដ្ឋអាជ្ញាក្នុងការពិនិត្យ
ឡើងវិញនៃការពិចារណាឡើងវិញ) ថ្ងៃទី ៣១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០០ នៅកថាខណ្ឌ ៦៨ [ត្រូវបានភ្ជាប់ជាឯកសារសំអាងទី
៨]។

¹²¹ រឿងក្តី *Jean Bosco Barayagwiza ទល់នឹង រដ្ឋអាជ្ញា*, (ICTR-97-19-AR72), សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, មតិ
ដោយឡែករបស់ចៅក្រម Shahabuddeen, តុលាការឧទ្ធរណ៍ (សំណើរបស់រដ្ឋអាជ្ញាក្នុងការពិនិត្យឡើងវិញនៃការ
ពិចារណាឡើងវិញ) ថ្ងៃទី ៣១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០០ នៅកថាខណ្ឌ ៦៨ [ត្រូវបានភ្ជាប់ជាឯកសារសំអាងទី ៨]។

ទំព័រ ៣០ នៃ ២២០

វិធាននានាទាក់ទងនឹងការដាក់បង្ហាញភស្តុតាងដោះបន្ទុក ។ ធាតុសំខាន់
នៃកត្តានេះ បានអនុវត្តក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់កំមិនឡូ [Common Law] និងមាន
តម្លៃស្មើគ្នាក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់នានានៃទ្វីបអឺរ៉ុប¹²² ។

៣៤. នៅ អ.វ.ត.ក កាតព្វកិច្ចរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងការបំពេញការងារក្នុងនាមជៀមត្រីយុត្តិធម៌
មានបង្ហាញនៅ *ក្នុងប្រការផ្សេងៗ* តាមរយៈភារកិច្ចក្នុងការបង្ហាញភស្តុតាង ឬសម្ភារៈតឹកតាង
ដោះបន្ទុក ដែលអាចមានអនុភាពដល់ភាពអាចជឿទុកចិត្តបាននៃភស្តុតាងចោទប្រកាន់¹²³ មាន
ជម្រើសក្នុងការស្នើសុំឱ្យតុលាការច្រានចោលនូវសំណុំរឿងណាមួយ¹²⁴ និងលទ្ធភាពក្នុងការស្នើសុំ
ឱ្យជនជាប់ចោទរួចខ្លួនពីបទចោទនៅចុងបញ្ចប់នៃការជំនុំជម្រះ¹²⁵ ។ ដូចបានលើកឡើងដោយ
ចៅក្រមភាគច្រើននៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងសំណុំរឿង ០០១ សហព្រះរាជអាជ្ញាចាំបាច់ត្រូវ
តំណាងឱ្យផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ ហើយដើម្បីធ្វើដូច្នេះបាន សហព្រះរាជអាជ្ញាចាំបាច់ត្រូវដាក់
បង្ហាញ និងជជែកការពារនូវអំណះអំណាងរបស់ខ្លួនប្រកបដោយឥរិយាបថសត្យានុម័ត¹²⁶ ។

៣៥. ក្រុមការពារក្តីសន្និដ្ឋានថា វិធីសាស្ត្ររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលើភស្តុតាងនៅក្នុងដីកា
សន្និដ្ឋានស្ថាពរមានកំហុសជាហូរហែរក្នុងការបំពេញនូវបទដ្ឋានអប្បបរមាទាំងនេះ។ ដីកាសន្និដ្ឋាន
ស្ថាពរ ខ្វះនូវភាពប្រក្សក្សដែលជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវ ដើម្បីរួមចំណែកដល់ការស្វែងរកការពិត ។ ការ
មិនយកចិត្តទុកដាក់ជាប្រចាំនូវភាពអាចជឿជាក់បាននៃភស្តុតាង និងការពិត គឺត្រូវបានបង្ហាញឱ្យ

¹²² រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Slobodan Milošević*, (IT-02-54-AR73.2) តុលាការឧទ្ធរណ៍, មតិជំទាស់អនាគតរបស់
ចៅក្រម Shahabuddeen ដីកាសម្រេចស្តីពីភាពអាចទទួលបាននៃភស្តុតាងស្មើបង្កេតរបស់រដ្ឋអាជ្ញា ថ្ងៃទី ៣០ ខែ
កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០២ នៅកថាខណ្ឌ ១៨ (លុបចោលជើងទំព័រ) [ត្រូវបានភ្ជាប់ជាឯកសារសំអាងទី ៩]។

¹²³ *សូមមើល* វិធានផ្ទៃក្នុង វិធាន ៥៣(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

¹²⁴ *សូមមើល* វិធានផ្ទៃក្នុង វិធាន ៦៦(៥) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

¹²⁵ *សូមមើល* វិធានផ្ទៃក្នុង, វិធាន ៩៤(១)(ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

¹²⁶ *សូមមើល* សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរួមរបស់សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី សុំឱ្យចេញសេចក្តីសម្រេចអំពី
សិទ្ធិរបស់សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្តន្ទាទោស និងសេចក្តីណែនាំទាក់ទងនឹង
ការសួរជនជាប់ចោទ អ្នកជំនាញ និងសាក្សីដែលបានកោះហៅឱ្យផ្តល់សក្ខីកម្មទាក់ទងនឹងអត្តចរិតរបស់ជនជាប់ចោទ
ក្នុងសំណុំរឿង ០០១, ឯកសារ E72/3 នៅកថាខណ្ឌ ២០។

ទំព័រ ៣១ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ឃើញយ៉ាងច្បាស់នៅគ្រប់ទីកន្លែងទាំងអស់ក្នុងដីកាសន្តិដ្ឋានស្ថាពរ ដែលមានទទ្ធិករណ៍នាំមុខមួយ ចំនួន គ្មានភស្តុតាងគាំទ្រ ជានិច្ចជាកាលយល់ខុសទៅលើភស្តុតាង ធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានទាញទៅរក ស្ថានភាពធ្ងន់ធ្ងរ និងអនុវត្តខុសពីវិធីសាស្ត្រដ៏ប្រយ័ត្នប្រយែងរបស់ចៅក្រម Bohlander ចំពោះ ការវាយតម្លៃភស្តុតាង ។ វាមិនមែនជាការតស៊ូមតិដែលអាចទទួលយកបានឡើយ ក្នុងការ៖ មិនអើ ពើចំពោះខ្សែអាត់ថតយកសំឡេង និងប្រតិចារិកត្រង់ៗតាមពាក្យពេចន៍ ជំនួសដោយការយក កំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរមិនពេញលេញ¹²⁷ យោងលើទម្រង់នៃភស្តុតាងដែលត្រូវបាន

¹²⁷ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ ដីកាសន្តិដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១១១ (ជើងទំព័រ ៥៣១), កថាខណ្ឌ ១១៣ (ជើងទំព័រ ៥៤៨), ១២០ (ជើងទំព័រ ៥៨១), កថាខណ្ឌ ១២៦ (ជើងទំព័រ ៦២៧), កថាខណ្ឌ ១២៧ (ជើងទំព័រ ៦៣០, ៦៣១, ៦៣៤), ១៤៦ (ជើងទំព័រ ៧១៩, ៧២៦), កថាខណ្ឌ ១៤៧ (ជើងទំព័រ ៧៣១), កថាខណ្ឌ ១៩៤ (ជើងទំព័រ ៩៦១, ៩៦២, ៩៦៤), កថាខណ្ឌ ១៩៥ (ជើងទំព័រ ៩៧០, ៩៧២), កថាខណ្ឌ ១៩៦ (ជើងទំព័រ ៩៧៥), កថាខណ្ឌ ១៩៨ (ជើង ទំព័រ ៩៨៧), កថាខណ្ឌ ១៩៩ (ជើងទំព័រ ៩៩៣) ដោយយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/5។ សូមមើលប្រៀបធៀបជាមួយ ដីកាសន្តិដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៤៦ (ជើងទំព័រ ៧២៦), កថាខណ្ឌ ១៩៨ (ជើងទំព័រ ៩៨៧), កថាខណ្ឌ ១៩៩ (ជើងទំព័រ ៩៩៣, ៩៩៦), កថាខណ្ឌ ២០០ (ជើងទំព័រ ៩៩៧), កថាខណ្ឌ ២០១ (ជើងទំព័រ ១០១៣, ១០២២), កថាខណ្ឌ ២១៤ (ជើងទំព័រ ១០៨៧) ដោយយោងទៅលើ ប្រតិចារិកបទសម្ភាសន៍របស់ ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/422.9។ ដីកាសន្តិដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៣), កថាខណ្ឌ ៥៩ (ជើងទំព័រ ២២២), កថាខណ្ឌ ៩៩ (ជើងទំព័រ ៤៥៦, ៤៦០), កថាខណ្ឌ ១១៤ (ជើងទំព័រ ៥៥២) ដោយយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃ ការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី ប៉ោ បណ្ណេត ថ្ងៃទី ២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D101/1.1។ សូមមើលប្រៀបធៀប ជាមួយ ដីកាសន្តិដ្ឋានស្ថាពរ កថាខណ្ឌ ៨៤ (ជើងទំព័រ ៣៥៦), កថាខណ្ឌ ១១៤ (ជើងទំព័រ ៥៥២), កថាខណ្ឌ ១២១ (ជើងទំព័រ ៥៩១), កថាខណ្ឌ ១៥០ (ជើងទំព័រ ៧៤៧), កថាខណ្ឌ ១៧៤ (ជើងទំព័រ ៨៧២), កថាខណ្ឌ ១៧៦ (ជើង ទំព័រ ៨៨៧), កថាខណ្ឌ ២១២ (ជើងទំព័រ ១០៧២), កថាខណ្ឌ ២៣២ (ជើងទំព័រ ១១៨៥) ដោយយោងទៅលើ ប្រតិចារិកបទសម្ភាសន៍របស់ ប៉ោ បណ្ណេត, គ្មានកាលបរិច្ឆេទ ឯកសារ D85/4.1.5។ ដីកាសន្តិដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៩៩ (ជើងទំព័រ ៤៥៨), កថាខណ្ឌ ១១៤ (ជើងទំព័រ ៥៥២), កថាខណ្ឌ ១៤៦ (ជើងទំព័រ ៧១៩), កថាខណ្ឌ ១៩៦ (ជើង ទំព័រ ៩៧៥) ដោយយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី យក់ នាម ថ្ងៃទី ២៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១១, ឯកសារ D43។ សូមមើលប្រៀបធៀបជាមួយ ដីកាសន្តិដ្ឋានស្ថាពរ កថាខណ្ឌ ២១៦ (ជើងទំព័រ ១០៩៩) ដោយ យោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី យក់ នាម ថ្ងៃទី ២៩ ខែ កក្កដា ២០១១ ឯកសារ D219/422.14។ សូមមើលផងដែរ ញត្តិរបស់[អ្នកស្រី] អ៊ឹម ចែម ស្នើសុំសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឱ្យបន្តថត យក សំឡេង ប្រូបភាពនូវរាល់ការស្តាប់យកចម្លើយទាំងអស់ ថ្ងៃទី ២២ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារលេខ D252 កថាខណ្ឌ ១៥-១៨, ២១, ២៤, ២៦-៣០ ។ ការឆ្លើយតបរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ទៅនឹងសារណារបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទំព័រ ៣២ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ទទួលស្គាល់ដោយតុលាការថាមិនអាចជឿជាក់បាន¹²⁸ សំអាងលើមតិយោបល់ដែលជាការឆ្លើយ
ដាក់បន្ទុកលើខ្លួនឯង ខណៈដែលមានមតិយោបល់ដោះបន្ទុកស្ថិតក្នុងឯកសារស្តាប់ចម្លើយដូចគ្នា¹²⁹
ចាត់ទុកភស្តុតាងច្រើនអាវ៉ាមថាជាភស្តុតាងផ្ទាល់¹³⁰ មិនអើពើនឹងក្តីកង្វល់ជាក់ស្តែង និងភាពមិន

អន្តរជាតិលើបញ្ហាថាតើអ្នកស្រីត្រូវបានចាត់ទុកថាជា “មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់” ឬ បុគ្គលម្នាក់ក្នុងចំណោម “អ្នកទទួលខុស
ត្រូវខ្ពស់បំផុត” ថ្ងៃទី ៩ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារលេខ D251/5/3 នៅក្រុងទាបណូ ១៥។

¹²⁸ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅក្រុងទាបណូ ១៩៣ (ជើងទំព័រ ៩៥៦), នៅក្រុងទាបណូ ១៩៦ (ជើងទំព័រ
៩៧៥), នៅក្រុងទាបណូ ១៩៧ (ជើងទំព័រ ៩៨២) ដោយយោងទៅលើ អត្ថបទរបស់ D. Gillison ភាពអយុត្តិធម៌
វិសាមញ្ញ, មូលនិធិស៊ើបអង្កេត ថ្ងៃទី ២៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ A165.1.14។ ប៉ុន្តែសូមមើល សំណុំរឿងរបស់
អៀង ធីរិទ្ធ និងអ្នកផ្សេងទៀត, ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (អបជ ៤២), សាលដីកាសម្រេចលើបណ្តឹង
ឧទ្ធរណ៍របស់អ្នកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ ប្រឆាំង នឹងដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បដិសេធលើសំណើសុំព្យួរ
កិច្ចស៊ើបសួរដោយមូលហេតុរំលោភនីតិវិធី (D264/1) ថ្ងៃទី ១០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារលេខ D264/2/6
នៅក្រុងទាបណូ ៣៨ [“អង្គបុរេជំនុំជម្រះក៏បានសម្រេចលើបញ្ហាទាំងនេះរួចហើយក្នុងសេចក្តីសម្រេចពីមុន ដែលក្នុងនោះ
ខ្លួនបានសម្រេចថាសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់បុគ្គលដែលសារព័ត៌មានបានដកស្រង់ មិនមែនជាភស្តុតាងអាចជឿជាក់បាន
ទេ ហើយអង្គបុរេជំនុំជម្រះក៏បានបដិសេធបណ្តឹងដិតចិត្តដែលផ្អែកលើភ័ស្តុតាងបែបនេះដែរ”] ដោយយោងទៅលើ
សាលដីកាលើបណ្តឹងដិតចិត្តរបស់ [លោក] ខៀវ សំផន ចំពោះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត[អន្តរជាតិ] Marcel
Lemond ថ្ងៃទី ១៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៩, ឯកសារលេខ 7 នៅក្រុងទាបណូ ៣០។

¹²⁹ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅក្រុងទាបណូ ១៩៦ (ជើងទំព័រ ៩៧៥) ដោយយោងទៅលើ កំណត់ហេតុ
នៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី ធីប សំផាត់ ថ្ងៃទី ២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/8 ឆ:35 [ផ្នែកដំបូងនៃ
ចម្លើយសាក្សីត្រង់ចំណុចដែលគាត់បាននិយាយថា៖ គាត់មិនច្បាស់ទេ គឺមិនត្រូវបានយោងឡើយ ប៉ុន្តែបានយោងជំនួស
ទៅវិញត្រង់ចុងឃ្លា ដែលសាក្សីសន្មត ថា៖ គាត់អាចដឹងបានថា យាយ ចែម ជាមេរបស់ ទុំ សៀន ផ្អែកលើសំបុត្រដែល
គាត់បានអាន]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់ ហែម សៀន ថ្ងៃទី ៣០ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ
D219/567 ឆ:131 [“យាយ ចែម ធំជាង”] តែមិនយោងតាម ឆ:129-30 [ដោយនិយាយថា សាក្សីមិនដឹងពីតួនាទីរបស់
អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ឬពីទំនាក់ទំនងរវាងអ្នកស្រី និង ទុំ សៀននោះទេ]។

¹³⁰ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅក្រុងទាបណូ ១៩៦ (ជើងទំព័រ ៩៧៥) ដោយយោងទៅលើ កំណត់ហេតុ
នៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី អ៊ឹម សៀន ថ្ងៃទី ២៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/153 ឆ:20
[“ខ្ញុំឮពីអ្នកយាម និងអ្នកទោស នៅភ្នំទ្រយោង និយាយថាយាយ ចែម ជាមេរបស់តាសៀន ។” (បញ្ជាក់បន្ថែម)]។
កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ របស់សាក្សី ឡុត ស្វយ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/144 ឆ:69
[“ខ្ញុំធ្លាប់ឮឈ្មោះ ភ្នំទ្រយោង។ ភ្នំ ទ្រយោងស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់យាយចែម។” (បញ្ជាក់បន្ថែម)] ។ កំណត់
ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី មី តាល់ ថ្ងៃទី ២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/256 ឆ:25
[“ខ្ញុំដឹងថាយាយចែមជាអ្នកគ្រប់គ្រងគុកភ្នំត្រយ៉ូង ដោយផ្ទាល់ ព្រោះអ្នកបរទេសមួយចំនួនដែលដឹកស្បៀងពីស្រុកទៅគុក
ទំព័រ ៣៣ នៃ២២០

ស៊ីសង្វាក់គ្នានៃភស្តុតាង¹³¹ ឬបើមិនដូច្នោះទេ បោះបង់ចោលកាតព្វកិច្ចក្នុងការបង្ហាញទុក្ខីករណ៍ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ និងជួយដល់ការគ្រប់គ្រងលើវិស័យយុត្តិធម៌ ។

៣៦. ដូចនឹងបង្ហាញជូននៅខាងក្រោម¹³² ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរបានបោះបង់ចោលនូវរាល់ចេតនាទាំងពួង

ភ្នំត្រយ៉ូងជាអ្នកប្រាប់ខ្ញុំអំពីរឿងនេះ” (បញ្ជាក់បន្ថែម) ។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ប្តី តួក ថ្ងៃទី ៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/400 ឆ:59-62 [គាត់ថាគាត់អត់ចាំអ្នកណាជា ប្រធានគុកទេ ហើយត្រូវបានប្រាប់ថា [អ្នកស្រី] អ៊ឹម ចែម ជាអ្នកគ្រប់គ្រងនៅមន្ទីរ សន្តិសុខនៅភ្នំត្រយ៉ូង] ។

¹³¹ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិយោងទៅលើភាពមិនស៊ីសង្វាក់មួយចំនួន ដែលបានលើកឡើងដោយក្រុមការពារក្តីក្នុងព្យាបាលរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ស្នើសុំសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបន្តថតយកសំឡេង ឬរូបភាព នូវរាល់ការស្តាប់យកចម្លើយទាំងអស់ ថ្ងៃទី ២២ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ D252 ដែលទាក់ទងនឹងកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ និងការថតសំឡេង ។ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១១៤ (ជើងទំព័រ ៥៥២) ដោយយោងទៅលើកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ សាក្សី អ៊ីល ភាព ថ្ងៃទី ៣០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D47, EN ERN 00727243 នៅកថាខណ្ឌ ១២០ (ជើងទំព័រ ៥៨១)។ ដោយយោងទៅលើកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/5 ឆ:29។ នៅកថាខណ្ឌ ១២៦-២៧ (ជើងទំព័រលេខ: ៦២៧, ៦៣០, ៦៣១, ៦៣៤)។ នៅកថាខណ្ឌ ១៩៨ (ជើងទំព័រ ៩៨៧) ដោយយោងទៅលើកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/5 ឆ:28។ នៅកថាខណ្ឌ ១៤៦ (ជើងទំព័រ ៧១៩) ដោយយោងទៅលើកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី ឡាយ ខាន់ ថ្ងៃទី ២៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/4 ឆ:18។ នៅកថាខណ្ឌ ១៩៦ (ជើងទំព័រ ៩៧៥) ដោយយោងទៅលើកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី យក់ នាម ថ្ងៃទី ២៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D43, EN ERNs 00727233-34។ នៅកថាខណ្ឌ ១៩៦ (ជើងទំព័រ ៩៧៧, ៩៨០, ៩៨១), នៅកថាខណ្ឌ ២០០ (ជើងទំព័រ ៩៩៨) ដោយយោងទៅលើកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី ឡាយ ខាន់ ថ្ងៃទី ២៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/4, ឆ:23។ នៅកថាខណ្ឌ ២០១៦ (ជើងទំព័រ ១០៩៩) ដោយយោងទៅលើកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី ឡាយ ខាន់ ថ្ងៃទី ២៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/4 ឆ:24។ សូមមើលផងដែរ ដីកាសម្រេចលើព្យាបាលរបស់ អ៊ឹម ចែម ស្នើសុំសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតឱ្យបន្តថតយកសំឡេង ឬ រូបភាពនៃការស្តាប់ចម្លើយទាំងអស់ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D252/1 នៅកថាខណ្ឌ ១០ [“ដោយសារ ខ្ញុំបានឆ្លើយតបទៅនឹងសំណើនីមួយៗនៃសំណើមេធាវីការពារក្តីហេតុនេះ ខ្ញុំមិនដោះស្រាយលើអង្គសេចក្តីនៃការចោទប្រកាន់អំពើកំហុសឆ្គងនៅក្នុងការអនុវត្តការស្តាប់ចម្លើយ និងភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នា រវាងខ្សែអាត់សំឡេង ឬ រូបភាព ជាមួយនឹងកំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនៃការស្តាប់ចម្លើយដែលមេធាវីការពារក្តី បានលើកឡើងទេ ។ ខ្ញុំនឹងពិចារណាលើការចោទប្រកាន់នានារបស់មេធាវីការពារក្តី នៅពេលដែលវាយតម្លៃភ័ស្តុតាង”]។

¹³² សូមមើល ជាទូទៅ ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៦៦-២២៦។

ទំព័រ ៣៤ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

សម្រាប់ការផ្តល់ព័ត៌មានឱ្យបានពេញលេញ និងដោយយុត្តិធម៌ចំពោះភស្តុតាងដែលមានក្នុងសំណុំរឿង០០៤/១ ក៏ដូចជាព័ត៌មានស្តីពីតួនាទីអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនត្រឹមតែមិនចូលរួមតស៊ូមតិឱ្យបានខ្លាំងក្លាប៉ុណ្ណោះទេ តែថែមទាំងរំលោភបំពានដល់កាតព្វកិច្ចចម្បងក្នុងនាមជៀមន្ត្រីយុត្តិធម៌មួយរូប ដែលគប្បីរួមចំណែកដល់ការគ្រប់គ្រងវិស័យយុត្តិធម៌ដោយត្រឹមត្រូវ និងមិនមែនជាការព្យាយាមធ្វើយ៉ាងណាឱ្យតែមានការចោទប្រកាន់ ទោះស្ថិតក្នុងករណីណាក៏ដោយនោះទេ ។

ឃ. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបកស្រាយមិនត្រឹមត្រូវ លើបទដ្ឋានបច្ចេកទេសស្តីពីការបញ្ជាក់ស្តីពីស្ថានភាពស្រី អ៊ឹម ថែម ក្នុងការបញ្ជាក់ស្តីពីការចោទប្រកាន់

៣៧. អនុលោមតាមវិធាន ៦៧(៣)(គ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវចេញដីកាលើកលែងការចោទប្រកាន់ ក្នុងករណីគ្មានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ប្រឆាំងនឹងជនត្រូវចោទ ។ ផ្ទុយទៅនឹងការលើកឡើងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ¹³³ បទដ្ឋាននៃការបញ្ជាក់ស្តីពីភស្តុតាងត្រូវបានកំណត់និយមន័យយ៉ាងត្រឹមត្រូវ និងជាក់ច្បាស់នៅ អ.វ.ត.ក ។

៣៨. នៅក្នុងសំណុំរឿង០០២ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានកំណត់លក្ខខណ្ឌដើម្បីចោទប្រកាន់ ដែលត្រូវតែបំពេញនៅពេលភស្តុតាង “ត្រូវមានលក្ខណៈខ្លាំងក្លា និងស៊ីសង្វាក់គ្រប់គ្រាន់ដើម្បីឱ្យមានតម្លៃជាភស្តុតាងបន្ទាល់” ដែលមាន “ភវនីយភាព” នៃពិរុទ្ធភាព (មានន័យថា ស្ថានភាពដែលលើសពីលទ្ធភាពដែលអាចកើតមានជាធម្មតា) នៃជនត្រូវចោទ¹³⁴ ។ អ្នកស្រាវជ្រាវជនជាតិបារាំងចាត់ទុកថា “ភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់” តម្រូវឱ្យមានអត្ថិភាពនៃលក្ខណៈខ្លាំងក្លាគ្រប់គ្រាន់ដែលឈានដល់សច្ចុភាពយ៉ាងសំខាន់នៃពិរុទ្ធភាព ជាជាងលទ្ធភាពដែលគ្រាន់តែអាចកើតមាន¹³⁵ ។ ការក្សាឱ្យ

¹³³ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៥, ២៧។
¹³⁴ ដីកាដោះស្រាយក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ឯកសារ D427 នៅកថាខណ្ឌ ១៣២៣។
¹³⁵ សូមមើល Guéry C., ‘Titre 21 La fin de l’information et sa réouverture’, *Droit et Pratique de l’Instruction Préparatoire*, (Dalloz, ២០១៣) នៅកថាខណ្ឌ ២៣១.១២ [« Que faut-il entendre par charges suffisantes ? Il doit s’agir de charges suffisamment graves pour entraîner une présomption « considérable » de culpabilité, et non pas une simple possibilité. Elles doivent résulter d’éléments objectifs tirés de la » ទំព័រ ៣៥ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

បាននូវបទដ្ឋានកម្រិតខ្ពស់នៃការបង្ហាញភស្តុតាង គឺជាការចាំបាច់បំផុតនៅក្នុងសំណុំរឿងធំៗ ដែល
ជាសំណុំរឿងទាក់ទាញដល់ការដកស្រង់ព័ត៌មានសំខាន់ៗ ពីសំណាក់ប្រព័ន្ធសារព័ត៌មាននានា
សាធារណជនទូទៅ និងសហគមន៍ជាតិ និងអន្តរជាតិ គួយយ៉ាងក្នុងសំណុំរឿងបច្ចុប្បន្ន ។ នៅក្នុង
ករណីអស់នេះ ការចោទប្រកាន់ណាមួយបង្កឱ្យមានផលវិបាកដែលមិនអាចជួសជុលបានទេ ទៅ
លើជនជាប់ចោទ ទោះបីជានៅទីបំផុតនៃនីតិវិធីមានលទ្ធផលយ៉ាងម៉េចក៏ដោយ¹³⁶ ។

procédure, de simples indices vagues et imprécis, de simples analogies ou coïncidences ne suffiraient pas. ... Les charges s'apprécient par rapport à la personne mise en examen. Leur existence signifie qu'il y a *présomption sérieuse* que ce dernier est l'auteur des faits objets de la poursuite, dont les éléments constituent une infraction à la loi pénale. La juridiction d'instruction, qui constate l'existence de charges suffisantes, doit renvoyer devant la juridiction de jugement. (ឯកសារយោងត្រូវបានលុបចោល និងមានការបញ្ជាក់បន្ថែម) [ត្រូវបានភ្ជាប់ជា**ឯកសារសំអាងទី ៣** ដោយមានការបកប្រែក្រៅផ្លូវការ៖ “តើការចោទប្រកាន់គ្រប់គ្រាន់មានន័យដូចម្តេច? ការចោទប្រកាន់ត្រូវតែមានស្ថានទម្ងន់គ្រប់គ្រាន់ដើម្បីទទួលបាន “សារៈសំខាន់” សម្រាប់សច្ចាធារណ៍នៃពិរុទ្ធភាព ជាជាងការគ្រាន់តែគិតពីភាពអាចទៅរួច ។ វាត្រូវជាលទ្ធផលកើតចេញពី ធាតុផ្សំសត្យានុម័តទទួលបានមកពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ដែលការបង្ហាញភស្តុតាងត្រូវបានធ្វើឡើងដោយគ្មានភាពស្រពិចស្រពិល និងតម្រុយមិនត្រឹមត្រូវ ហើយបើគ្រាន់តែជាការយល់ឃើញស្រដៀងគ្នា ឬគ្រាន់តែជាហេតុការណ៍ចៃដន្យនោះ គឺមិនគ្រប់គ្រាន់ ឡើយ ។ ... ការចោទប្រកាន់ទាំងនេះ ត្រូវបានវាយតម្លៃដោយទាក់ទងនឹងមុខងារជាជនត្រូវចោទ។ អត្ថិភាពរបស់ជនត្រូវចោទ មានន័យថា វាជាការចាំបាច់ក្នុងការសន្មតជាមុនថា ដំណាក់កាលក្រោយទៀត គាត់គឺជាជនប្រព្រឹត្តល្មើសនៃអង្គហេតុក្រោមការស៊ើបអង្កេតតាមផ្លូវច្បាប់ ដែលធាតុផ្សំទាំងនេះអាចនឹងបង្កើតបានជាបទល្មើសឧក្រិដ្ឋ ដូចដែលបានកំណត់។ ចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដែលបានរកឃើញការចោទប្រកាន់មានគ្រប់គ្រាន់ហើយ ត្រូវតែបញ្ជូនជនត្រូវចោទទៅសវនាការ”]។ *សូមមើលផងដែរ*, Locré J.G., *La législation civile, commerciale, et criminelle de la France* (Edition Treuttel et Würtz, Volume 25, 1827-1832), p. 566 [« Aussitôt [que la Cour] a reconnu sa compétence, elle examine s'il existe des *présomptions suffisantes* contre le prévenu. Ces présomptions sont-elles vagues ou légères, n'existe-t-il aucun moyen d'en acquérir de plus fortes, elle doit mettre le prévenu en liberté ; une rigueur plus longue ne serait pas seulement inutile, elle serait encore injuste à l'égard de la personne poursuivie, et alarmante pour la société entière. » (បញ្ជាក់បន្ថែម)]

[ត្រូវបានភ្ជាប់ជា**ឯកសារសំអាងទី ១០** ដោយមានការបកប្រែក្រៅផ្លូវការ៖ “ក្នុងរយៈពេលជាប់បំផុតនៅពេលដែល [តុលាការ] ទទួលស្គាល់សមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួនហើយនោះ គេនឹងពិនិត្យពិចារណាមើលថាតើមានមូលដ្ឋានជាក់លាក់តម្រូវឱ្យមានការសន្មតគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទដែរ ឬ ទេ។ តើការសន្មតទាំងនេះ នៅមានភាពស្រពិចស្រពិល ឬមិនបានគាំទ្រ ឬយ៉ាងណា ហើយតើអាចទៅរួចឬទេក្នុងការទទួលបានការសន្មតកាន់តែខ្លាំងថែមទៀត ប្រការនេះជនជាប់ចោទត្រូវតែបានដោះលែង ដោយ សារថា ភាពតឹងតែងយូរអង្វែងមិនត្រឹមតែគ្មានប្រយោជន៍នោះទេ វាថែមទាំងមិនមានភាពយុត្តិធម៌ចំពោះបុគ្គលដែលកំពុងតែ ចោទប្រកាន់ និងធ្វើឱ្យសង្គមទាំងមូលរងការភ្ញាក់ផ្អើល”]។

¹³⁶ *សូមមើល* ទាក់ទងនឹងនេះ Helie F., *Traité de l'Instruction Criminelle* (Henri Plon, Tome 5, 1867) កថាខណ្ឌ ២០៧៧ [« ce serait infliger à un individu la flétrissure d'une mise en accusation inutile, et dont

៣៩. លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៅ អ.វ.ត.ក មានកម្រិតខ្ពស់ជាងលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដែលបានកំណត់នៅសាលាក្តី ផ្សេងៗដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានលើកជាសំអាង¹³⁷ ពោលគឺស្តីពី “ភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់

l'acquittement ne peut pas toujours effacer les traces.»] »] [ត្រូវបានភ្ជាប់ជា**ឯកសារសំអាងទី ១១** ជាមួយនឹងការបកប្រែក្រៅផ្លូវការ៖ “វានឹងបង្កឱ្យមានការខូចខាតដល់ស្ថានភាពបុគ្គលឯកជនតាមរយៈពាក្យពេចន៍នៃការ ចោទប្រកាន់ដែលធ្វើឡើងតតប្រយោជន៍ ហើយតាមរយៈនេះ ការលើកលែងការចោទប្រកាន់អាចនឹងមិនលុបបាត់នូវ ស្លាកស្នាមទាំងអស់នោះឡើយគ្រប់ពេលវេលានោះទេ”។

¹³⁷ អង្គបុរេជំនុំជម្រះនៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិបានពិភាក្សាពីបទដ្ឋាននៃភស្តុតាងនៃពាក្យ, ក្នុងចំណោមពាក្យផ្សេងទៀត “ពិត” ផ្ទុយពីការ “ស្រមើស្រមៃ”។ *សូមមើល, រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Jean-Pierre Bemba Gombo* (ICC-01/05-01/08), អបជំ II, សាលដីកាធ្វើឡើងដោយអនុលោមតាម មាត្រា ៦១(៧)(ក) និង(ខ) នៃលក្ខន្តិកៈទីក្រុងវ្យូមសម្រាប់ការចោទ ប្រកាន់រដ្ឋអាជ្ញា ប្រឆាំងទៅនឹង Jean-Pierre Bemba Gombo ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩ នៅក្នុងខណ្ឌ ២៩ [“យោងតាមវចនានុក្រម Oxford ពាក្យ “មានខ្លឹមសារជាអាង ឬភាពធំដុំ” អាចយល់បានថា “សំខាន់” “វិងមាំ” “វត្ថុធាតុដើម”, “បង្កើតឡើងដោយ មានមូលដ្ឋានវិងមាំ” “ពិត” ជាជាង “ការស្រមើស្រមៃ”] ។ (លុបចោលជើងទំព័រ) [ត្រូវបានភ្ជាប់ជា**ឯកសារសំអាងទី ១២**]។ ដូច្នេះ បទដ្ឋាននៃភស្តុតាងក្នុងការបញ្ជូនជនត្រូវចោទទៅជំនុំជម្រះ ដែលផ្តល់ ដោយមាត្រា ៦១(៥) នៃលក្ខន្តិកៈទីក្រុងវ្យូម គ្រាន់តែ តម្រូវឱ្យមានការរំពឹងទុកចំពោះសំណុំរឿងរបស់រដ្ឋអាជ្ញាក្នុងការ ឆ្លងកាត់លក្ខខណ្ឌនៃភាពមិនពិតប្រាកដទៅជាភាពប្រាកដ។ ខុសពីបទដ្ឋានលក្ខន្តិកៈនៃភស្តុតាងនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក, វាមិនតម្រូវឱ្យមានការពិចារណាបន្ថែមឡើងវិញ ពីការបង្កើតពិរុទ្ធភាពនៃជនជាប់ចោទដែលអាចឈានទៅដល់កម្រិត *ស្កាតុ ពល* ឬយ៉ាងណានោះទេ ។ ដោយពឹងផ្អែកលើបទប្បញ្ញត្តិនៃ MICT, តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ សម្រាប់អតីតប្រទេស យូហ្គោស្លាវី និងតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរ្វង់ដាក៍មិន បានជួយអ្វីកើតដែរ ដោយតុលាការ ជម្រះក្តីទាំងនេះផ្តល់បទដ្ឋាននៃភស្តុតាងទាបជាងអ្វីដែលចែងក្នុងតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលា ឧទ្ធរណ៍នៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិយល់ឃើញថា នៅពេលប្រៀបធៀបលក្ខន្តិកៈទីក្រុងវ្យូម ជាមួយនឹងលក្ខន្តិកៈនៃ ភ័ស្តុតាង និងនីតិវិធីក្នុងតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី និងតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្ម អន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរ្វង់ដាក៍។ ម៉្យាងវិញទៀត វាមានការចំបាច់ក្នុងការពិនិត្យលើមាត្រា ៦១(៥) នៃលក្ខន្តិកៈ ទីក្រុងវ្យូម ដែលចែងពីលក្ខខណ្ឌភ័ស្តុតាងខ្ពស់ជាង ថាជាការមាន “មូលដ្ឋានយ៉ាងសំខាន់” នៅពេលធៀបនឹងលក្ខខណ្ឌ ក្នុងតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី និងតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរ្វង់ដាក៍ ចំពោះលក្ខខណ្ឌ “មូលដ្ឋានសមរម្យ” ។ *សូមមើល* សំណុំរឿង *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Callixte Mbarushimana* (ICC-01/04-01/10 OA4) *តុលាការឧទ្ធរណ៍*, សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹង សារទុក្ខរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាជំទាស់ទៅនឹងសាលដីកាអង្គបុរេជំនុំជម្រះ I នៅថ្ងៃទី ១៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ២០១១ ក្រោមឈ្មោះ “សាលដីកាពីការទទួលស្គាល់នៃការចោទប្រកាន់” ថ្ងៃទី ៣០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៤៣ [ត្រូវបាន ភ្ជាប់ជា**ឯកសារសំអាងទី ១៣**]។

ទំព័រ ៣៧ នៃ ២២០

ដើម្បីបង្ហាញពីមូលដ្ឋានសំខាន់ៗ” នៅក្នុងលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមនៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ¹³⁸ ភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់មូលដ្ឋានសមហេតុផល” នៅក្នុងវិធាននីតិវិធី និងភស្តុតាងនៃយន្តការសម្រាប់តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ¹³⁹ និង “ករណីដែលអាចជឿជាក់បាន ជាបឋម” ដូចមានចែងក្នុងលក្ខន្តិកៈនៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី និងតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរ៉ូម៉ានី¹⁴⁰ ។

៤០. បើទោះបីជាអាចស្វែងរកការណែនាំពីយុត្តិសាស្ត្រនៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិនានាក៏ដោយ ក៏ការប៉ុនប៉ងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក្នុងការបន្ទាបបទដ្ឋានបង្ហាញភស្តុតាង តាមរយៈការយោងទៅលើបទដ្ឋានផ្សេងៗនៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ យន្តការសម្រាប់តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី និងតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរ៉ូម៉ានីនោះ¹⁴¹ គឺសុទ្ធតែមានការពាក់ព័ន្ធតិចតួច ឬគ្មានពាក់ព័ន្ធទៅនឹងអ.វ.ត.ក ឬសំណុំរឿងរបស់អ្នកស្រី អ៊ីម ថែម ឡើយ ។

¹³⁸ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ កថាខណ្ឌ ២៨ ដោយយោងទៅលើ មាត្រា ៦១ (ឌ) នៃលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូម សម្រាប់តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ, អនុម័តថ្ងៃទី ១៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៨។

¹³⁹ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ កថាខណ្ឌ ២៩ (ជើងទំព័រ ៧៧) ដោយយោងទៅលើ វិធានស្តីពីនីតិវិធី និងយន្តការភស្តុតាងសម្រាប់តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ, (វិសោធនកម្មលើកទី ២), អនុម័តថ្ងៃទី ៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១២ (កែសម្រួលនៅថ្ងៃទី ២៦ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៦), វិធាន ៤៨(ខ)។ វិធានស្តីពីនីតិវិធី និងការដាក់ភស្តុតាងនៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីត ប្រទេសយូហ្គោស្លាវី, (វិសោធនកម្មលើកទី ៥០), អនុម័តថ្ងៃទី ១១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៩៤ (កែសម្រួលនៅថ្ងៃទី ៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥), វិធាន ៤៧ (ខ)។ វិធានស្តីពីនីតិវិធី និងការដាក់ភស្តុតាងនៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរ៉ូម៉ានី, អនុម័តថ្ងៃទី ២៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៩៥ (វិសោធនកម្មនៅថ្ងៃទី ១៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥, វិធាន ៤៧ (ខ)។

¹⁴⁰ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៣០ (ជើងទំព័រ ៧៩) ដោយយោងទៅលើ ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពនៃលក្ខន្តិកៈសម្រាប់តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី ថ្ងៃទី ២៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៩៣ (វិសោធនកម្មនៅថ្ងៃទី ៧ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៩), មាត្រា ១៩(១)។ ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពនៃលក្ខន្តិកៈសម្រាប់តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរ៉ូម៉ានី ថ្ងៃទី ៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៩៤ (វិសោធនកម្មនៅថ្ងៃទី ១៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥), មាត្រា ១៨ (១)។

¹⁴¹ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៨-៣០។

ទំព័រ ៣៨ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

៤១. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនបានផ្តល់ព័ត៌មានហេតុផលអ្វីសោះ ទោះសម ឬមិនសមទំនងក្តី ចំពោះ ការងាកចេញពីការប្រើប្រាស់លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដ៏សំខាន់របស់ អ.វ.ត.ក ឬក៏ផ្តល់នូវហេតុផលអ្វីមួយ ដែលបណ្តាលឱ្យមានការបដិសេធប្រើនូវលក្ខណៈពិសេសដោយឡែករបស់ អ.វ.ត.ក¹⁴² ។ ការធ្វើ ដូចនេះ គឺជាការធ្វើឱ្យមានភាពស្មុគស្មាញយ៉ាងខ្លាំងនៅពេលជំរុញឱ្យមានការប្រើប្រាស់បទដ្ឋាន ពិតុណាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិនានា ដែលយកច្បាប់កុំមិនឱ្យជាមូលដ្ឋាន¹⁴³ ។

ខ. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបកស្រាយមិនត្រឹមត្រូវពីតួនាទីរបស់ជនរងគ្រោះ នៅ អ.វ.ត.ក

៤២. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិចោទប្រកាន់ថា *ពាក្យសុំតាំងខ្លួន* ជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំនួន ២៨៧ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ ថាមានភាពពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿង០០៤/១¹⁴⁴ ជាពិសេស បានធ្វើការប្រៀបធៀបចំនួននេះ ជាមួយនឹងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំនួន ៣.៨៦៩ នាក់ ដែលត្រូវបានទទួលយកក្នុងការជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង០០២¹⁴⁵ ដោយចង្អុលបង្ហាញថា មានការ “បង្ហាញឱ្យឃើញពីចំណាប់អារម្មណ៍ដ៏ខ្លាំងរបស់ជនរងគ្រោះក្នុងការចោទប្រកាន់ [អ្នកស្រី] អ៊ីម

¹⁴² សូមមើល សំណុំរឿង មាស មុត សំណុំរឿងលេខ ០០៣/០៧-០៩-២០០៩/អវតក/កសចស, ដីកាសម្រេចរួមលើសំណើ របស់ មាស មុត ស្តីពីយុត្តាធិការបុគ្គល ថ្ងៃទី ១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ D297.1 (“ដីកាសម្រេចរួមលើសំណើ របស់ មាស មុត ស្តីពី យុត្តាធិការបុគ្គល ឯកសារ D297.1”) នៅក្នុងសេចក្តីលម្អិតរបស់ អ.វ.ត.ក ទាក់ទងទៅនឹងបទដ្ឋានបង្ហាញភស្តុតាង៖ សូមមើល ដីកាដោះស្រាយក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ឯកសារ D427 នៅក្នុងចំណុំ ១៣២៣។

¹⁴³ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅក្នុងចំណុំ ២៨-៣០។

¹⁴³ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅក្នុងចំណុំ ២៨-៣០។

¹⁴⁴ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅក្នុងចំណុំ ២៣ ដោយយោងទៅលើ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ, ឧបសម្ព័ន្ធ ៧។ សូមមើលផងដែរ ដីកា សន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅក្នុងចំណុំ ៥៣៣។

¹⁴⁵ សូមមើល សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/អជសដ, សាលក្រម ថ្ងៃទី ៧ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ E313 (“សាលក្រមនៃសំណុំរឿង ០០២/១១ ឯកសារ E313”) នៅក្នុងចំណុំ ១១១១។ សូមមើលផងដែរ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅក្នុងចំណុំ ៥៣៣ (ជើងទំព័រ ២៣៥១) ដោយយោងទៅលើ សំណុំរឿង ០០២ ដីកាដោះស្រាយ ឯកសារ D427 នៅក្នុងចំណុំ ៣២២, ៣៦៨, ៣៨២, ៣៩៩, ៤៨៨, ៥៨៨។

ទំព័រ ៣៩ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ថែម¹⁴⁶ ។ ការប៉ុនប៉ងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិនៅក្នុងការបង្ហាញពីផលប្រយោជន៍សាធារណៈ គឺផ្អែកលើការសន្មតដែលមានបញ្ហាមួយចំនួន និងការបកស្រាយមិនសមហេតុសមផល ។ តាមពិត ទោះបីជាអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ត្រូវបានទទួលយកទៅការជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿងរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក៏ដោយ ក៏ការប្រៀបធៀបពីតួលេខនៃដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងសំណុំរឿង០០២ និងសំណុំរឿង០០៤/១ គឺជាការបង្ហាញពីផលប្រយោជន៍ក្នុងកម្រិតទាបមួយនៅក្នុងការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ។

៤៣. ទីមួយ គេចាំបាច់ត្រូវកត់សម្គាល់ថា អ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមិនដូចគ្នាទៅនឹងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីឡើយ ។ ចំនួននៃអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមិនគួរមានការភ័ន្តច្រឡំគ្នានឹងចំនួនដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនោះទេ ។ មានន័យថា ពួកគេ គឺជាអ្នកដាក់ពាក្យសុំ ដែលបានបំពេញនូវលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យស្តីពីភាពអាចទទួលយកបានដើម្បីក្លាយជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលកំណត់ដោយការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត សម្រាប់ឱ្យពួកគេចូលរួមក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះ អនុលោមតាមវិធាន ២៣ស្ទួន នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ។ នៅក្នុងចំណោមលក្ខខណ្ឌដើម្បីបំពេញលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យស្តីពីភាពអាចទទួលបាន គឺលុះត្រាណាអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចាំបាច់ត្រូវបង្ហាញថា ពួកគាត់បានទទួលរងនូវព្យសនកម្មខាងរាងកាយ ខាងសង្គារៈ ឬផ្លូវចិត្តដែលជាលទ្ធផលដោយផ្ទាល់ពីឧក្រិដ្ឋកម្ម យ៉ាងហោចណាស់ពីឧក្រិដ្ឋកម្មមួយនៃឧក្រិដ្ឋកម្មជាច្រើនដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ប្រឆាំងនឹងជនត្រូវចោទ¹⁴⁷ ។ នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានពិចារណាថា អ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចត្រូវបានសម្រេចទទួលយកបាននៅពេលណា “អង្គហេតុដែលបានអះអាងដើម្បីគាំទ្រដល់ពាក្យសុំនោះថា អាចជាការពិតជាមុនសិន”¹⁴⁸ ។

¹⁴⁶ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៣។

¹⁴⁷ សូមមើល វិធានផ្ទៃក្នុង, វិធាន ២៣ស្ទួន (១)(ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

¹⁴⁸ សំណុំរឿង ១១១ និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (អបជ៧៦, អបជ១១២, អបជ១១៣, អបជ១១៤, អបជ១១៥, អបជ១៤២, អបជ១៦៤, អបជ១៦៥ និងអបជ១៧២),

ទំព័រ ៤០ នៃ២២០

៤៤. ការយោងទៅលើឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានចោទប្រកាន់ក្នុងវិធាន ២៣ស្ទួន នៃវិធានផ្ទៃក្នុង គឺសំដៅទៅដល់ឧក្រិដ្ឋកម្មនានាដែលបានចោទប្រកាន់ នៅក្នុងដីកាដោះស្រាយ¹⁴⁹ ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ការវាយតម្លៃលើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យស្តីពីភាពអាចទទួលយកបាន ពាក់ព័ន្ធនឹងពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ត្រូវកម្រិតត្រឹមវិសាលភាពនៃដីកាដោះស្រាយ ដែលនឹងត្រូវបានវិភាគត្រឹម បទចោទនូវទំហំឧក្រិដ្ឋកម្ម កត្តាពេលវេលា និងកត្តាភូមិសាស្ត្រ ដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់¹⁵⁰ ។ ប្រសិនបើសំណុំរឿងរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ត្រូវបានបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ នោះនឹងមានតែអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលបានបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌតម្រូវទាំងអស់នៃវិធាន ២៣ស្ទួន នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដោយរួមទាំងការបង្ហាញពីព្យសនកម្មដែលជាលទ្ធផលនៃឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងចំណោមឧក្រិដ្ឋកម្មនានា ដែលបានចោទប្រកាន់ប្រឆាំងនឹងអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ពោលគឺឧក្រិដ្ឋកម្មមួយនៃឧក្រិដ្ឋកម្មនានាដែលបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង ឬការដ្ឋានស្ថានស្រែង ពីអំឡុងខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ដល់ចុងបញ្ចប់នៃរបបនេះ (ដូចបានកំណត់នៅក្នុងការជូនដំណឹងពីបទចោទប្រកាន់) អាចនឹងត្រូវបានទទួលយកជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។

សាលដីកាលើក្របបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាំងអស់ ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចនានារបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតលើភាពអាចទទួលយកបាននៃពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ថ្ងៃទី ២៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D411/3/6 នៅកថាខណ្ឌ ៩៤។

¹⁴⁹ សូមមើល សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (អបជ ៧៦, អបជ ១១២, អបជ ១១៣, អបជ ១១៤, អបជ ១១៥, អបជ ១៤២, អបជ ១៦៤, អបជ ១៦៥ និង អបជ ១៧២), សាលដីកាលើក្របបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាំងអស់ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចនានារបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតលើភាពអាចទទួលយកបាននៃពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ថ្ងៃទី ២៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D411/3/6 នៅកថាខណ្ឌ ៨១ [“អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវពិនិត្យមើលដូចគ្នាចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មនៅក្នុងបរិបទនៃដីកាដោះស្រាយ”]។ សូមមើលផងដែរ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស, សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍លើដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត D250/3/3 ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១០ និង ដីកាសម្រេចលេខ D250/3/2, ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១០ ស្តីពីភាពអាចទទួលយកបាននៃពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ថ្ងៃទី ២៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ D250/3/2/1/5 នៅកថាខណ្ឌ ៥១។

¹⁵⁰ សូមប្រៀបធៀបជាមួយ ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ២០-២៥។

ទំព័រ ៤១ នៃ ២២០

៤៥. ការពិនិត្យបញ្ជីដែលមានភ្ជាប់ទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ¹⁵¹ បង្ហាញឱ្យឃើញថា ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំនួន ២៨៧ មានតែពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំនួន ៨៣ ប៉ុណ្ណោះដែលបានរៀបរាប់ថា ព្យសនកម្មដែលខ្លួនទទួលបានពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មមួយដែលរងការចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង ឬនៅការដ្ឋានស្ពានស្រែង ស្ថិតក្នុងពេលវេលាត្រឹមត្រូវ¹⁵² ។ និយាយម្យ៉ាងទៀត ការគណនារបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិត្រូវបាន

151 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ, ឧបសម្ព័ន្ធ ៧។

152 ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ អោម ចាន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1331។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ប៊ុក ប្វយ ថ្ងៃទី ២៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1500។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ប៊ុន ហឿន ថ្ងៃទី ២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1111។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ប៊ុត សម្រៀត ថ្ងៃទី ១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D5/859។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ចង់ សារ៉ូ ថ្ងៃទី ១៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/908។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ចេក ភីវ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/931។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ឈឿម ឈួរ ថ្ងៃទី ៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1508។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ឈួរ រុន ថ្ងៃទី ១០ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1071។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ឆយ គីម ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1629។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ឆឹយ គត់ ថ្ងៃទី ១០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/926។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ឈន់ ឈឿន ថ្ងៃទី ២៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣, D5/1105។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ [កោសលុប] ថ្ងៃទី ៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1247។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ឈុត ឡឹក ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1085។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ឈុត សារឿត ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/899។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ឈិន អូន ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1515។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ជុំ ជឹម ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1015។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ជួន ចាន់រឿម ថ្ងៃទី ៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/953។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ដន ឈិញ ថ្ងៃទី ៣១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D5/1014។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ដន តំ ថ្ងៃទី ១០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/964។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ដែង យើត ថ្ងៃទី ២០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1073។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ឱប ផល្លា ថ្ងៃទី ៣ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1065។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ហួយ សារីក ថ្ងៃទី ២៥ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ D5/1200។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ហ៊ុក សារឿន ថ្ងៃទី ១៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/974។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា

ទំព័រ ៤២ នៃ ២២០

ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ហុន សៀងហៃ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1262។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ អ៊ិន អ៊ីស ថ្ងៃទី ១ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1028។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ យៀន ចន្ទា ថ្ងៃទី ៣ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1076។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួន
ជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ឃ្លោត សាម្រៀត ថ្ងៃទី ១១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/918។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួន
ជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ [កោសលុប] ថ្ងៃទី ៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1246។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ គាំ បុប្ផា ថ្ងៃទី ២២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1045។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ កន ចែង ថ្ងៃទី ១០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/973។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួន
ជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ គង់ អាវ៉ែន ថ្ងៃទី ២១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/851។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ឡាត យ៉ង់ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1380។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ឡុត សាមិច ថ្ងៃទី ២០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1632។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ឡិ ស៊ាន ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/982។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើម
បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ លីវ ពៅ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/888។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹង
រដ្ឋប្បវេណីរបស់ ម៉ក់ ថ្ងៃទី ២០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1074។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្ប
វេណីរបស់ ម៉ន បាន ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/880។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើម
បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ម៉ាត់ ឆីយ ថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1251។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើម
បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ មាក គក់ ថ្ងៃទី ១៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1068។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើម
បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ មាន លឿយ ថ្ងៃទី ៧ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D5/1206។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើម
បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ មីះ ភួត ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/898។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ម្លឹះ អិត ថ្ងៃទី ២៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1093។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ញឹក សាវ៉ែន ថ្ងៃទី ៣០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/900។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ញឹក បទ ថ្ងៃទី ១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1108។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ឆៀ ម៉ុច ថ្ងៃទី ៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D5/1185។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ នូ ខាំ ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/903។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ អោម ហឿង ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1090។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ អោម ម៉ក ថ្ងៃទី ១៦ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D5/1202។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ អ៊ុក ណារី ថ្ងៃទី ៣ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1078 ។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ប៉ាល់ មឿ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/994 [នៅឆ្នាំ ១៩៧៧, អ្នកដាក់ពាក្យ
សុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីធ្វើការនៅប្រឡាយស្ពានស្រែងអស់រយៈពេលមួយឆ្នាំ]។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ពៃ សាម ថ្ងៃទី ២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1101។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ព្រាប ហ៊ុន ថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D5/872 [បងប្អូនដើមបណ្តឹងរដ្ឋ
ប្បវេណីត្រូវបានសម្លាប់នៅភ្នំទ្រយោង និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ត្រូវបានបញ្ជូនទៅជីកប្រឡាយស្ពានស្រែង]។ ពាក្យសុំ

ទំព័រ ៤៣ នៃ ២២០

តាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ប៊ិញ មិត ថ្ងៃទី ១៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D5/999។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ជុន ផ ថ្ងៃទី ៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/937។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ភួង ផៃ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/998។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ប្រាំង សរៀម ថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D5/867។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ប្រាក់ ការ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1000។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ រិន ខេង ថ្ងៃទី ៣០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/988 [ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវបានបំប្លែងនៅភ្នំពេញ]។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ រស់ ជុន ថ្ងៃទី ១២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/928។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ រួម សារ៉េត ថ្ងៃទី ២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/938។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ រស់ បុន ថ្ងៃទី ១៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/922។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ រស់ អឿត ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/935។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ សាំង ឈួត ថ្ងៃទី ១០ ឧសភា ២០១៣ ឯកសារ D5/958។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ សម ស័ក្ត ថ្ងៃទី ២៤ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D5/76។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ សៅ ហាក់ ថ្ងៃទី ៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ D5/1044។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ សោម ធ្វូ ថ្ងៃទី ២១ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D5/1199។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ សុខ មួយ ថ្ងៃទី ១០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/967។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ សុំ ឈឿន ថ្ងៃទី ២៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/930។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ សោម ធឿម ថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D5/1204។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ស៊ុន សប ថ្ងៃទី ១០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/979។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ តាំង ផាត ថ្ងៃទី ៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1226។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ តត ចំប៉ី ថ្ងៃទី ៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1329។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ធីក ម៉ុន ថ្ងៃទី ១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/939។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ចួន ធី ថ្ងៃទី ២០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1024 ។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ចុង ឈាត ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1463។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ទួន សារឿន ថ្ងៃទី ១០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1059។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ទួន ឆួន ថ្ងៃទី ២៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1332។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ អ៊ុន អុំ ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1499។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ វ៉ាន់ សុផល ថ្ងៃទី ១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1109។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ វិញ សៀ ថ្ងៃទី ២១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D5/1193។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ វិញ តឿ ថ្ងៃទី ៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1370។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ រុន សារោន ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1017។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ យូ សារឿន ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1016។

ទំព័រ ៤៤ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

បង្កើនរហូតដល់ទៅជាងបីដង នៅពេលប្រៀបធៀបជាមួយនឹងតួលេខដែលត្រូវបានយល់ថាមាន ការពាក់ព័ន្ធនឹងការគណនាពី “ផលប្រយោជន៍”¹⁵³ ក្នុងសំណុំរឿងរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ប្រសិន បើសំណុំរឿងនេះត្រូវបានបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ ។

៤៦. ទីពីរ ប្រសិនបើពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ដែលបានដាក់ជូនទៅ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/១ ត្រូវបានទទួលយកសម្រាប់ការជំនុំជម្រះនោះ ចំនួននៃដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងសំណុំរឿងរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នឹងមិនគ្រប់គ្រាន់ដើម្បី បង្ហាញពីផលប្រយោជន៍សាធារណៈយ៉ាងច្រើន ដើម្បីចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ឡើយ “ជា ពិសេស នៅពេលប្រៀបធៀបជាមួយនឹងចំនួនដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីសម្រាប់ទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុង សំណុំរឿង ០០២” ។ ចំណុចជាក់លាក់គឺថា នៅក្នុងការប្រៀបធៀបជាមួយនឹងសំណុំរឿង ០០២ ប្រសិនបើពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំង ៨៣ ដែលបានដាក់ជូនទៅសហចៅក្រម ស៊ើបអង្កេតអាចបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌទាំងអស់នៃវិធាន ២៣ស្ទួន នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ហើយត្រូវបាន ទទួលយកសម្រាប់ការជំនុំជម្រះនោះ ចំនួននៃដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/១ នឹង មានចំនួនតែ ២% ប៉ុណ្ណោះ ក្នុងចំណោមដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំនួន ៣.៨៦៩ នាក់ ដែលបាន ទទួលស្គាល់ក្នុងសំណុំរឿង ០០២¹⁵⁴ ។

៤៧. និយាយម្យ៉ាងទៀត នៅពេលទស្សនទានសំខាន់ពាក់ព័ន្ធនឹងអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណី និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវបានលាតត្រដាង ហើយការប្រៀបធៀបដោយយុត្តិធម៌ មួយត្រូវបានធ្វើឡើងនោះ ផលប្រយោជន៍សាធារណៈក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/១ មានកម្រិតទាបជាង យ៉ាងលើសលុប បើធៀបនឹងផលប្រយោជន៍សាធារណៈក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ។

¹⁵³ ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៣។

¹⁵⁴ សាលក្រមសាលាដំបូងនៃសំណុំរឿង ០០២/០១ ឯកសារ E313 នៅកថាខណ្ឌ ១១១១។

ទំព័រ ៤៥ នៃ២២០

V. ចម្លើយតប

ក. ការពិចារណាលើយុត្តាធិការបុគ្គល

- ៤៨. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមានភារកិច្ចធានាថា អ.វ.ត.ក មានយុត្តាធិការបុគ្គល ពោលគឺ ធានាថា ជនត្រូវចោទស្ថិតនៅក្នុងប្រភេទមួយ ក្នុងចំណោមប្រភេទទាំងពីរនៃបុគ្គលដែលអាចត្រូវបានចោទប្រកាន់ ។ អនុលោមតាមក្របខ័ណ្ឌគតិយុត្តនៃ អ.វ.ត.ក មានតែ “មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់” និង “ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យតែប៉ុណ្ណោះ ដែលអាចនាំមកជំនុំជម្រះ¹⁵⁵ ។ ប្រសិនបើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតយល់ឃើញថា ជនត្រូវចោទស្ថិតនៅក្នុងប្រភេទបុគ្គលណាមួយទេនោះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវតែលើកលែងការចោទប្រកាន់លើបទចោទទាំងអស់ ។
- ៤៩. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទទួលស្គាល់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនស្ថិតនៅក្នុងប្រភេទ ជា “មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់” ¹⁵⁶ ទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវចោទប្រកាន់អ្នកស្រីដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានដែលថា អ្នកស្រីជាជនម្នាក់ក្នុងចំណោម “អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” លើឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ¹⁵⁷ ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ក្រុមការពារក្តីនឹងលើកឡើងតែអំពីប្រភេទបុគ្គលទីពីរតែប៉ុណ្ណោះ នៅក្នុងចម្លើយតបនេះ ។ ដូចនឹងត្រូវពិភាក្សាខាងក្រោម ការពិនិត្យមើលឡើងវិញលើប្រវត្តិនៃការចរចាដែលនាំឱ្យបង្កើតបានជាប្រភេទ “ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់

¹⁵⁵ កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាទាក់ទងនឹងការកាត់សេចក្តីនៅក្រោមច្បាប់កម្ពុជានូវឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ចុះថ្ងៃទី ៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៣ (“កិច្ចព្រមព្រៀង ”) ផ្នែកបុព្វកថា មាត្រា១ មាត្រា៥(៣) និងមាត្រា៦(៣)។ ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតឱ្យមានអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាដើម្បីកាត់សេចក្តីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៤ (“ច្បាប់ អ.វ.ត.ក ”) មាត្រា១ និងមាត្រា២ ថ្មី។ វិធានផ្ទៃក្នុង ផ្នែកបុព្វកថា។

¹⁵⁶ សូមមើល សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥២៩ និងមាត្រា៥៣៦។ សូមមើលផងដែរ សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៨។

¹⁵⁷ សូមមើល សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៣០-៣៨។

ទំព័រ ៤៦ នៃ២២០

បំផុត” នៅ អ.វ.ត.ក បង្ហាញថា ការអះអាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ស្ថិតនៅក្នុងចំណោម “ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ គឺត្រូវបានសន្និដ្ឋានលើកំហុស អង្គច្បាប់ធ្ងន់ធ្ងរចំនួនពីរ ពាក់ព័ន្ធនឹងលក្ខណៈ និងការអនុវត្តនៃការកំណត់លក្ខខណ្ឌសាកល្បង ។

៥០. ទីមួយ ដូចបានកត់សម្គាល់ខាងលើ¹⁵⁸ ក្រុមការពារក្តីយល់ឃើញថា វិធីសាស្ត្ររបស់សហព្រះរាជ អាជ្ញាអន្តរជាតិបានផ្អែកលើកំហុសអង្គច្បាប់ ពេលគឺ ការវាយតម្លៃនេះ អាចត្រូវបានធ្វើឡើងដោយ ប្រើប្រាស់ភស្តុតាងដែលស្ថិតនៅក្រៅដែនកំណត់ដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពី បទចោទប្រកាន់ឡើយ ។ ការពិនិត្យមើលលើកត្តាប្រវត្តិសាស្ត្រ និងដំណើរវិវឌ្ឍន៍ទៅផ្នែក យុត្តិសាស្ត្រនៃលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យស្តីពី “ការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” វិចិត្របានបង្ហាញបន្ថែមអំពី កំហុសអង្គច្បាប់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ។ ទីពីរ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិខកខាន មិនបានពិចារណាថាតើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ស្ថិតនៅក្នុងចំណោមប្រភេទ “ជនទាំងឡាយដែលទទួល ខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ផ្អែកតាមបទដ្ឋាននៃភស្តុតាងជាធរមានឬយ៉ាណា ពេលគឺ ថាតើភស្តុតាង “មានលក្ខណៈខ្លាំងក្លាគ្រប់គ្រាន់ និងស៊ីសង្វាក់អាចផ្តល់តម្លៃភស្តុតាងក្នុងកម្រិតជាក់លាក់មួយដែរ ឬទេ” ចំពោះទង្វើពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ។ កំហុសអង្គច្បាប់ទាំងនេះ នឹង ត្រូវពិភាក្សានៅផ្នែកខាងក្រោម ។

១. ប្រវត្តិចរចាដែលនាំឱ្យឈានដល់ការកំណត់និយមន័យនៃប្រភេទ “ជនទាំងឡាយដែលទទួល ខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” នៅ អ.វ.ត.ក

៥១. យោងតាមការពិនិត្យមើលឡើងវិញលើប្រវត្តិពាក់ព័ន្ធនឹងការកំណត់និយមន័យនៃប្រភេទ “ជនទាំង ឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត”¹⁵⁹ បានបង្ហាញថា យុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក មាន

¹⁵⁸ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៧-១៨។

¹⁵⁹ សូមមើល សំណុំរឿង អោ អាន និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០៤/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស, សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការដាក់ទៅក្នុងសំណុំរឿងនូវកំណត់ហេតុដែលមានស្រាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការបង្កើត អ.វ.ត.ក ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ ឯកសារ D324 និងឧបសម្ព័ន្ធពាក់ព័ន្ធ។

ទំព័រ ៤៧ នៃ ២២០

លក្ខណៈចង្អៀត ហើយពុំមានបំណងដាក់បញ្ចូលជនទាំងឡាយ ឬក្រុមទាំងអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទៅ ក្នុងប្រភេទជនទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតឡើយ ។

៥២. នៅមុនពេលមានការផ្ដួចផ្ដើមការចរចានាំឱ្យឈានដល់ការបង្កើត អ.វ.ត.ក ក្រុមអ្នកជំនាញ (ដែល ត្រូវបានតែងតាំងដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ បានពិនិត្យមើលជម្រើសនានា ដើម្បីនាំជនដែល ខ្មែរក្រហមមកជំនុំជម្រះ¹⁶⁰) កត់សម្គាល់ថា ការចោទប្រកាន់ពុំគួរផ្ដោតតែទៅលើមេដឹកនាំជាន់ ខ្ពស់ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែគួររួមបញ្ចូលជនទាំងឡាយ “ដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ផងដែរ¹⁶¹ ។ ក្រោយមក ការពណ៌នានេះត្រូវបានទទួលយក ហើយត្រូវបានអនុម័តដោយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងអង្គការសហប្រជាជាតិ¹⁶² ។

៥៣. ក្រុមអ្នកជំនាញបានបញ្ជាក់ថា ជនទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅក្នុងប្រភេទ “ជនទាំងឡាយដែលទទួល ខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” គឺជាជនដែលទាំងឡាយ ដែលស្ថិតនៅថ្នាក់ទាបជាង រួមមាន មេដឹកនាំភូមិភាគ និងកម្មាភិបាលនៃមន្ទីរនានាទទួលបន្ទុកផ្នែកធ្វើទារុណកម្ម និងសួរចម្លើយ តួយ៉ាង កម្មាភិបាលនៃ [គុក]ទួលស្លែង ដែលត្រូវបានឆ្លើយដាក់ដោយផ្ទាល់ ពីការប្រព្រឹត្តអំពើហោរយោវដ្ឋន៍ ប្រព្រឹត្ត ឡើងនៅក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ¹⁶³ ។ ដូចបានលើកឡើងនៅក្នុងសេចក្ដីសន្និដ្ឋាន

¹⁶⁰ សេចក្ដីសម្រេចដែលបានអនុម័តដោយមហាសន្និបាតស្តីពីស្ថានភាពនៃសិទ្ធិមនុស្សនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ឯកសារ អ.ស.ប A/RES/52/135 ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៩៧ កថាខណ្ឌ ១៦ [ត្រូវបានភ្ជាប់ជាឯកសារសំអាងទី ១៤]។

¹⁶¹ សូមមើល សំណុំរឿង អា អាន និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០៤/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស, របាយការណ៍របស់ក្រុម អ្នកជំនាញទទួលបន្ទុកប្រទេសកម្ពុជាដែលបានបង្កើតឡើង អនុលោមតាមសេចក្ដីសម្រេច របស់មហាសន្និបាតលេខ ១៥/១៣៥ ឯកសារ អ.ស.ប A/53/850-S/1999/231 ចុះថ្ងៃ ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៩៩ [នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធភ្ជាប់នឹងលិខិតដូចគ្នាចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ១៩៩៩ ដែលអគ្គលេខាធិការធ្វើជូនប្រធានមហាសន្និបាត និងប្រធានក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខ ចុះថ្ងៃទី ១៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ១៩៩៩ ឯកសារ D324.15] នៅកថាខណ្ឌ ១១០។

¹⁶² កិច្ចព្រមព្រៀង ផ្នែក: បុព្វកថា មាត្រា ១ មាត្រា៥(៣) និងមាត្រា៦(៣)។ ច្បាប់ អ.វ.ត.ក មាត្រា ១ និងមាត្រា២ ថ្មី។ វិធានផ្ទៃក្នុង ផ្នែក: បុព្វកថា។

¹⁶³ សូមមើល សំណុំរឿង អា អាន និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០៤/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស, របាយការណ៍របស់ក្រុមអ្នកជំនាញទទួលបន្ទុកប្រទេសកម្ពុជាដែលបានបង្កើតឡើង អនុលោមតាមសេចក្ដីសម្រេចរបស់ មហាសន្និបាតលេខ ១៥/១៣៥ ឯកសារ អ.ស.ប A/53/850-S/1999/231 ចុះថ្ងៃ ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៩៩

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

របស់ក្រុមការពារក្តីស្តីពីយុត្តាធិការបុគ្គល¹⁶⁴ គឺថា កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច (“ឌុច”) ត្រូវបាន
ប្រើប្រាស់ជា “ចំណុចយោងជាប់ជានិច្ច”¹⁶⁵ នៅក្នុងការកំណត់ប្រភេទ “ជនទាំងឡាយទទួលខុស
ត្រូវខ្ពស់បំផុត” ដែលក្រោយមកអាចក្លាយជា អ.វ.ត.ក ។ អ្នកចរចាបានព្យាយាម “ធ្វើយ៉ាងណា
ឱ្យបុគ្គលទាំងឡាយដូច ឌុច ដែលអាចជាជនមិនស្ថិតនៅក្នុងចំណោមមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហម
ប៉ុន្តែជាអ្នកទទួលខុសត្រូវលើការប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏សាហាវយោរយោក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំ” អាចមាន
លក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការស៊ើបអង្កេត និងចោទប្រកាន់នៅ អ.វ.ត.ក¹⁶⁶ ។

**២. ការវាយតម្លៃថាតើជនសង្ស័យស្ថិតនៅក្នុងប្រភេទជនទាំងឡាយ “ដែលទទួលខុសត្រូវ
ខ្ពស់បំផុត” ឬយ៉ាងណា**

៥៤. ដើម្បីអាចឱ្យរឿងក្តីមួយដំណើរការទៅជំនុំជម្រះបាន សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវតែជឿជាក់នៅ
ពេលអនុវត្តធានាសិទ្ធិរបស់ខ្លួន¹⁶⁷ ថា ក្រោយពីពិចារណាលើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យរួមគ្នាចំនួនពីរ
 (“ភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ និងកម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់ជនជាប់

[នៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធជ្រាបនិងលិខិតដូចគ្នាចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៩៩ ដែលអគ្គលេខាធិការធ្វើជូនប្រធានមហាសន្និបាត
និងប្រធានក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខ ចុះថ្ងៃទី ១៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៩៩ **ឯកសារ D324.15**] នៅកថាខណ្ឌ ១០៩-១១០។

¹⁶⁴ សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់មេធាវីការពារក្តីស្តីពីយុត្តាធិការបុគ្គល **ឯកសារ D251/4** នៅកថាខណ្ឌ ១៥-១៨
(យោងទាំងស្រុង)។

¹⁶⁵ Scheffer D., “The Negotiating History of the ECCC’s personal Jurisdiction” អង្គការតាមដានសាលាក្តី
នៅកម្ពុជាចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១, ត្រង់ទំព័រ ៤ [ត្រូវបានដាក់ភ្ជាប់ជា **ឯកសារសំអាងទី ១៥**]។

¹⁶⁶ Scheffer D., “The Negotiating History of the ECCC’s personal Jurisdiction” អង្គការតាមដានសាលាក្តី
នៅកម្ពុជាចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១, ត្រង់ទំព័រ ៤ [ត្រូវបានភ្ជាប់ជា **ឯកសារសំអាងទី ១៥**]។

¹⁶⁷ សេចក្តីសម្រេចរួមលើយុត្តាធិការបុគ្គល **ឯកសារ D297.1** នៅកថាខណ្ឌ ២៩-៣០ និងកថាខណ្ឌ ៣២។
សូមមើលផងដែរ សំណុំរឿង កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច សំណុំរឿងលេខ ០០១/១៨-០៧-២០០៧-អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ត.ក,
សាលដីកា ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ **ឯកសារ F28** នៅកថាខណ្ឌ ៦២ [“ការកំណត់ថាតើជនជាប់ចោទជា
“អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ដែរឬយ៉ាងណាតម្រូវឱ្យមានការប្រើធានាសិទ្ធិយ៉ាងច្រើន...។ ផ្ទុយទៅវិញ ទាំងជន
សង្ស័យ និង អ.វ.ត.ក មិនអាចបង្ហាញថាតើជនសង្ស័យគឺជា “អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ឬក៏មិនមែនដោយអនុលោម
តាមទៅតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យច្បាស់លាស់អរូបី និងមានស្វ័យភាពបានឡើយ”]។

ទំព័រ ៤៩ នៃ២២០

ចោទ”¹⁶⁸) ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅតាមបណ្តាតុលាការអន្តរជាតិ¹⁶⁹ និងដែលត្រូវបានអនុម័តនៅ អ.វ.ត.ក¹⁷⁰ ក្នុងករណីជនសង្ស័យស្ថិតនៅក្នុងប្រភេទជន “ដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ។ ដូចបានបង្ហាញត្រង់ៗតាមការយល់ទៅតាមពាក្យពេចន៍ និងទៅតាមគោលបំណងនៃ

168 សាលក្រមលើសំណុំរឿង ០០១ ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ២២ (លុបចោលលេខយោងជើងទំព័រ) ។

169 សូមមើល រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Milan Lukić និង Sredoje Lukić (IT-98-32/1-PT) ក្រុមប្រឹក្សាកំណត់សមត្ថកិច្ចសេចក្តីសម្រេចបង្វិលរឿងក្តីអនុលោមតាមវិធាន ១១ស្ទួនជាមួយនិងឧបសម្ព័ន្ធសម្ងាត់ ក និងឧបសម្ព័ន្ធ ខ ចុះថ្ងៃទី ៥ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧ នៅកថាខណ្ឌ ២៦ [“នៅក្នុងការអនុវត្តធានាសិទ្ធិ ក្រុមប្រឹក្សាកំណត់សមត្ថកិច្ចតម្រូវជាពិសេសឱ្យពិចារណា (១) ភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ និង (២) កម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់ជនជាប់ចោទ”] [ដែលត្រូវបានភ្ជាប់ជា**ឯកសារសំអាងទី ១៦**]។ រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Rahim Ademi និង Mirko Norac (IT-04-78-PT) ក្រុមប្រឹក្សាកំណត់សមត្ថកិច្ច សេចក្តីសម្រេចបង្វិលរឿងក្តីទៅអាជ្ញាធរនៃសាធារណរដ្ឋនៃប្រទេសក្រូអាស៊ីអនុលោមតាមវិធាន ១១ស្ទួន ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៥ នៅកថាខណ្ឌ ២៨ [“ចំពោះភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃឧក្រិដ្ឋកម្ម ក្រុមប្រឹក្សាកំណត់សមត្ថកិច្ចនឹងយកដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះជាឯកសារយោងបទចោទទាំងនោះនឹងត្រូវបង្ហាញដែលនៅពេលជំនុំជម្រះ...”] កថាខណ្ឌ ៣១ [“ក្រុមប្រឹក្សាកំណត់សមត្ថកិច្ចជឿជាក់ថា ភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ជនជាប់ចោទទាំងពីរ និងកម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវរឿងៗខ្លួនរបស់ពួកគេយោងតាមអង្គហេតុផ្តល់ភ័យខ្លាចនោះ ពុំមែនពុំមានវិសមភាពជាមួយនិងការបង្វិលរឿងក្តីនេះទេ...”] [ដែលត្រូវបានភ្ជាប់ជា**ឯកសារសំអាងទី ១៧**]។ រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Pasko Ljubičić (IT-00-41-PT) ក្រុមប្រឹក្សាកំណត់សមត្ថកិច្ចសេចក្តីសម្រេចបង្វិលរឿងក្តីទៅប្រទេស Bosnia និង Herzegovina អនុលោមតាមវិធាន ១១ស្ទួន នៃវិធានផ្ទៃក្នុង, ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៦ នៅកថាខណ្ឌ ១៨ [“នៅក្នុងការវាយតម្លៃលើភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ និងកម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់ជនជាប់ចោទ ក្រុមប្រឹក្សាកំណត់សមត្ថកិច្ចនឹងពិចារណាលើអង្គហេតុទាំងឡាយដែលបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងឱ្យទៅជំនុំជម្រះ”] [ត្រូវបានភ្ជាប់ជា**ឯកសារសំអាងទី ១៨**]។ រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Sam Hinga Norman, Moinina Fofana, និង Allieu Kondewa (SCSL-04-14-PT) អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង សេចក្តីសម្រេចលើអញ្ញត្រកម្មរបស់មេធាវីការពារក្តីស្តីពីនីតិភាពនៃយុត្តាធិការបុគ្គលដែលបានដាក់ក្នុងនាមជនជាប់ចោទ Fofana ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៤ នៅកថាខណ្ឌ ២២ (ដែលបានយោងលើរបាយការណ៍របស់អគ្គលេខាធិការស្តីពីការបង្កើតតុលាការពិសេសសម្រាប់ប្រទេសសេរ៉ាលីអ៊ូន S/2000/915 ចុះថ្ងៃទី ៤ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០០ កថាខណ្ឌ ៣០) [“ដូច្នេះ “ការទទួលខុសត្រូវបំផុត” បង្ហាញទាំងមុខតំណែងដឹកនាំ និងមានសិទ្ធិអំណាចរបស់ជនជាប់ចោទ និងស្ថានទម្ងន់ ភាពធ្ងន់ធ្ងរ ឬ លក្ខណៈទ្រង់ទ្រាយធំនៃឧក្រិដ្ឋកម្ម”] កថាខណ្ឌ ៣១ [“ចៅក្រមដែលត្រូវបានចាត់តាំង មានធានាសិទ្ធិទទួលស្គាល់ ឬ ច្រានចោលដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះទាំងស្រុង ឬ ផ្នែកខ្លះ។ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា នីតិវិធីពិនិត្យមើលឡើងវិញលើដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះត្រូវយកមកលក្ខណៈយុត្តាធិការបុគ្គលមកពិចារណា...”] [ត្រូវបានដាក់ភ្ជាប់ជា**ឯកសារសំអាងទី ១៩**]។

170 សាលក្រមលើសំណុំរឿង ០០១ ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ២២។

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យរួមគ្នា ការប៉ុនប៉ងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក្នុងការកែប្រែការកំណត់
លក្ខខណ្ឌសាកល្បង ដើម្បីដាក់បញ្ចូលការវាយតម្លៃក្នុងនោះរួមមានស្ថានទម្ងន់នៃឧក្រិដ្ឋកម្មដូច
ដែលបានអះអាង¹⁷¹ ជាជាងបទចោទប្រកាន់ គឺជាការអានច្បាប់ខុស និងគួរត្រូវបានច្រានចោល ។

៥៥. យោងតាមភស្តុតាងជាក់ស្តែង ការកំណត់លក្ខខណ្ឌសាកល្បង ត្រូវបានសំអាងលើការពិចារណាពី
បទចោទប្រកាន់នានា និងមិនមែនត្រឹមតែលើវិសាលភាពនៃកិច្ចស៊ើបសួរដូចបានស្នើឡើងនៅក្នុង
ដីកាបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលើកទី៣ និងដីកាបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមទាំងពីរ
នោះឡើយ ។ ដូចបានកត់សម្គាល់ដោយក្រុមប្រឹក្សាកំណត់សមត្ថកិច្ចរឿងក្តីនៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្ម
អន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី នៅពេលពិចារណាលើការផ្ទេររឿងក្តីមួយចំនួនទៅ
យុត្តាធិការតុលាការជាតិ ដោយផ្អែកលើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យរួមគ្នាចំនួនពីរ ពួកគាត់យល់ឃើញថា៖

នៅពេលវាយតម្លៃពីកម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់ជនជាប់ចោទ និង
ស្ថានទម្ងន់នៃឧក្រិដ្ឋកម្មដូចបានចោទប្រកាន់ ក្រុមប្រឹក្សាកំណត់សមត្ថកិច្ច
រឿងក្តីនឹងពិចារណាតែលើអង្គហេតុទាំងឡាយដូចបានចោទប្រកាន់នៅក្នុង
ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះប៉ុណ្ណោះ ពោលគឺ អង្គហេតុទាំងនោះ ក្លាយ
ជារឿងក្តីសំខាន់ដូចបានលើកឡើងដោយស្ថាប័នអយ្យការ ដើម្បីជំនុំជម្រះ
ក្តី ដើម្បីអាចសម្រេចថាតើគួរនឹងបង្វិលរឿងក្តីដែរឬយ៉ាងណា ។ ក្រុម
ប្រឹក្សាកំណត់សមត្ថកិច្ចរឿងក្តី នឹងមិនពិចារណាលើអង្គហេតុដែលភាគី
បានលើកឡើងនៅក្នុងសារណារបស់ពួកគេ ដែលហួសវិសាលភាពនៃ
អង្គហេតុ ដូចបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះនោះ
ឡើយ¹⁷² ។

171 សូមមើល សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្តារពរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៣៧ [កត់សម្គាល់ថា លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យចំនួនពីរដែលបានទទួលស្គាល់គឺ
“(i) ភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ប្រឆាំងនឹងបុគ្គលម្នាក់ និង (ii) កម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់
បុគ្គលដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះ”]។

172 រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Radovan Stanković (IT-96-23/2-PT) ក្រុមប្រឹក្សាកំណត់សមត្ថកិច្ច សេចក្តីសម្រេចលើការ
បង្វិលរឿងក្តីអនុលោមតាមវិធាន ១១ស្ទួន នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៥ នៅកថាខណ្ឌ ១៨

ទំព័រ ៥១ នៃ២២០

៥៦. វិធីសាស្ត្រនេះ គឺស្របគ្នាទាំងស្រុងជាមួយនឹងសំអាងហេតុរបស់ចៅក្រម Bohlander នៅក្នុងសំណុំរឿង០០៣ នៅពេលដែលលោកចៅក្រមបានសម្រេចថា ក្នុងការកំណត់ទាំងឡាយលើយុត្តាធិការបុគ្គលគឺនឹងត្រូវធ្វើឡើងនៅពេល “បិទកិច្ចស៊ើបសួរ ដោយផ្អែកលើភស្តុតាងសរុប នៅក្នុងសំណុំរឿង”¹⁷³ ជាមួយនឹងសេចក្តីសម្រេចដែលបានធ្វើឡើងនៅក្នុងដីកាដោះស្រាយ¹⁷⁴ ។ និយាយឱ្យចំទៅ ចៅក្រម Bohlander ពុំបានស្នើថា លក្ខខណ្ឌវិនិច្ឆ័យពាក់ព័ន្ធនឹងតម្លៃនៃភស្តុតាងដែលប្រមូលបាននៅក្នុងអំឡុងពេលនៃកិច្ចស៊ើបសួរ¹⁷⁵ អាចនឹងត្រូវបានមើលរំលងនោះទេ ។ គាត់គ្រាន់តែបានសម្រេចយ៉ាងជាក់លាក់ថា ការកំណត់ពេលវេលានៃការវាយតម្លៃលើយុត្តាធិការបុគ្គលដោយផ្អែកលើអ្វីដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានសម្រេចលើដែនកំណត់នៃរឿងក្តី គឺតាមរយៈសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់តែប៉ុណ្ណោះ ។ ការបកស្រាយណាមួយផ្សេងពីនេះ នឹងធ្វើឱ្យអំណាចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ក្នុងការវាយតម្លៃលើយុត្តាធិការបុគ្គលមានកំហុស

(ការគូសបញ្ជាក់បន្ថែម) [ត្រូវបាន ភ្ជាប់ជា**ឯកសារសំអាងទី ២០**]។ *សូមមើលផងដែរ* រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Gojko Janković* (IT-96-23/2-PT) ក្រុមប្រឹក្សាកំណត់សមត្ថកិច្ច សេចក្តីសម្រេចលើការបង្វិលរឿងក្តីអនុលោមតាមវិធាន ១១ *ស្ត្រី* រួមជាមួយនឹងឧបសម្ព័ន្ធ ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៥ កថាខណ្ឌ ១៨ [“នៅក្នុងការវាយតម្លៃលើកម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់ជនជាប់ចោទ និងភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ក្រុមប្រឹក្សាកំណត់សមត្ថកិច្ចនឹងពិចារណាលើអង្គហេតុទាំងឡាយដែលមាននៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះតែប៉ុណ្ណោះ ពោលគឺ អង្គហេតុទាំងនេះគឺជារឿងក្តីសំខាន់ដែលត្រូវបានលើកឡើងដោយស្ថាប័នអយ្យការសម្រាប់ការជំនុំជម្រះ ដើម្បីឈានដល់ការសម្រេចថាតើការបង្វិលរឿងក្តីដូច្នោះសមស្របដែរឬទេ”] [ត្រូវបានភ្ជាប់ជា**ឯកសារសំអាងទី ២១**]។ រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Paško Ljubičić* (IT-00-41-PT) ក្រុមប្រឹក្សាកំណត់សមត្ថកិច្ច សេចក្តីសម្រេចលើការបង្វិលរឿងក្តីអនុលោមតាមវិធាន ១១ *ស្ត្រី* ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៦ នៅកថាខណ្ឌ ១៨ [“នៅក្នុងការវាយតម្លៃលើកម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់ជនជាប់ចោទ និងភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ក្រុមប្រឹក្សាកំណត់សមត្ថកិច្ចនឹងពិចារណាលើអង្គហេតុទាំងឡាយដែលមាននៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះតែប៉ុណ្ណោះ ពោលគឺ អង្គហេតុទាំងនេះគឺជារឿងក្តីសំខាន់ដែលត្រូវបានលើកឡើងដោយស្ថាប័នអយ្យការសម្រាប់ការជំនុំជម្រះ ដើម្បីឈានដល់ការសម្រេចថាតើការបង្វិលរឿងក្តីដូច្នោះសមស្របដែរឬទេ”] [ត្រូវបានភ្ជាប់ជា**ឯកសារសំអាងទី ១៨**]។

¹⁷³ សេចក្តីសម្រេចរួមលើយុត្តាធិការបុគ្គល ឯកសារ D297.1 នៅកថាខណ្ឌ ២៧ ។
¹⁷⁴ សេចក្តីសម្រេចរួមលើយុត្តាធិការបុគ្គល ឯកសារ D297.1 នៅកថាខណ្ឌ ២០ និងកថាខណ្ឌ ៣៨ ។
¹⁷⁵ *សូមមើល* វិធានផ្ទៃក្នុង វិធាន ៥៥(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង [ដែលចែងថា ដើម្បីចោទប្រកាន់ជនសង្ស័យបាន សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវជឿជាក់ថា “មានតម្រូវយុត្តាធិការលាស់ និងស៊ីសង្វាក់បញ្ជាក់ថា បុគ្គលនោះអាចជាអ្នកទទួលខុសត្រូវក្នុងការប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋដែលមានចែងក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានឱ្យស៊ើបសួរ ឬដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម”] ។

ទំព័រ ៥២ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ដោយសារសហព្រះរាជអាជ្ញាអាចបង្ហាញការយល់ឃើញរបស់ខ្លួន តាមរយៈការស្នើសុំឱ្យពង្រីក
ការស៊ើបអង្កេត ដោយពុំគិតថាតើការស៊ើបអង្កេតនោះនឹងបង្ហាញភស្តុតាងច្បាស់លាស់ និងស៊ី
សង្វាក់គ្នាគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ចោទប្រកាន់ជនសង្ស័យដែរឬយ៉ាងណា ។

៥៧. ក្រោយពីការស៊ើបសួរអស់រយៈពេលជាង ៧ ឆ្នាំ លើសំណុំរឿងក្តីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម
សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ ដោយពុំបានដាក់បន្ថែមបទចោទប្រកាន់ណា
មួយ នៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់នោះទេ មានន័យថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត
ជឿជាក់តែលើភស្តុតាងច្បាស់លាស់ និងស៊ីសង្វាក់គ្នាដែលមានអត្ថិភាពប្រាកដមែនចំពោះបទចោទ
ប្រកាន់ជាក់លាក់ដែលមាន នៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ពោលគឺ បទចោទប្រកាន់
ពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំពេញ និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង ។ ភស្តុតាងជាក់ស្តែងបានបង្ហាញថា
ករណីនេះ ក៏មានន័យផងដែរថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជឿជាក់ថា ភស្តុតាងនៅសេសសល់
ផ្សេងទៀតនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/១ មានតម្រុយច្បាស់លាស់ និងស៊ីសង្វាក់គ្រប់គ្រាន់ដែលអាច
បង្កើតបានជាមូលដ្ឋាននៃបទចោទបន្ថែមនោះទេ ។ ដូច្នោះ វាបានធ្វើឱ្យភស្តុតាងនេះ គឺមិនពាក់ព័ន្ធនឹង
សម្រាប់យកមកប្រើក្នុងការវាយតម្លៃថាតើអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គឺជាជន “ដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់
បំផុត” ដែរ ឬក៏អត់នោះទេ ។

៥៨. សរុបសេចក្តីមក ការសម្រេចថាតើអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ស្ថិតនៅក្នុងប្រភេទ “ជនទាំងឡាយដែល
ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតនោះ” គួរធ្វើឡើងនៅក្នុងដែនកំណត់នៃសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទ
ប្រកាន់ ។ ដូចបានកត់សម្គាល់ខាងលើ សេចក្តីសម្រេចគប្បីរួមបញ្ចូលទាំង៖

- ស្ថានទម្ងន់នៃឧក្រិដ្ឋកម្មដូចបានចោទប្រកាន់ដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ត្រូវបានចោទប្រកាន់
ពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំពេញ និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង និង
- ការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដូចបានចោទប្រកាន់ពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំង
នោះ ។

៥៩. ការកំណត់នេះ បានផ្អែកជាពិសេសលើអំណាចផ្លូវការ និងឋានានុក្រមប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព
ទំព័រ ៥៣ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

និងការចូលរួមរបស់បុគ្គលនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលមានស្ថានទម្ងន់គ្រប់គ្រាន់¹⁷⁶ ។ ដូចបានបញ្ជាក់ ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដែលថា ឌុច ត្រូវបានចាត់ទុកថាជា ជនស្ថិតនៅក្នុងប្រភេទបុគ្គល “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត”¹⁷⁷ ដោយផ្អែកលើកត្តានានា ដូចបាន អនុវត្តកន្លងមកនៅតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី៖

នៅពេលវាយតម្លៃអំពី ភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ក្រុមប្រឹក្សាកំណត់សមត្ថកិច្ចរឿងក្តី របស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ សម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី (ICTY) បានផ្អែកលើកត្តានានា ដូច ជា ចំនួនជនរងគ្រោះ ដែនកំណត់ភូមិសាស្ត្រ និងពេលវេលារបៀបដែល ត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្ត ព្រមទាំងចំនួននៃអង្គហេតុនីមួយៗ ដែលកើតមានឡើង។ ចំណែកឯកម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់ជន ជាប់ចោទត្រូវបានវាយតម្លៃ ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃការពិចារណានានា ដូចជា កម្រិតនៃការចូលរួមនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្ម ឋានានុក្រម ឬ មុខតំណែង របស់ជនជាប់ចោទ រួមបញ្ចូលទាំងចំនួននៃអ្នកក្រោមបង្គាប់ និងថ្នាក់លើ របស់គាត់ និងភាពអចិន្ត្រៃយ៍នៃមុខតំណែងរបស់គាត់¹⁷⁸។

¹⁷⁶ សូមមើលប្រៀបធៀបជាមួយសំណុំរឿង កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច សំណុំរឿងលេខ ០០១/១៨-០៧-២០០៧/អ.វ.ត.ក/ ក.ស.ច.ស ដីកាដោះស្រាយ, ចុះថ្ងៃទី ៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ D99 (“ដីកាដោះស្រាយលើសំណុំរឿង ០០១ ឯកសារ D99” នៅកថាខណ្ឌ ១២៩ [“ការស៊ើបសួរបានបង្ហាញថា ទោះជា [ឌុច] អាចត្រូវបានចាត់ទុកថាចូល ក្នុងប្រភេទនៃអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតនៃឧក្រិដ្ឋកម្ម និងការបំពានបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរនានា ដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងចន្លោះ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ ថ្ងៃទី ០៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៩ ដោយផ្អែកលើអំណាចឋានានុក្រមជាផ្លូវការ និង ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពរបស់ខ្លួន ក្នុងឋានៈជាអនុលេខា បន្ទាប់មកជាលេខា ក៏ដូចជាតាមរយៈការចូលរួមរបស់គាត់ ដោយផ្ទាល់នៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលបានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរស-២១ ដែលជាមន្ទីរគ្រប់គ្រងផ្ទាល់ដោយគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិម បក្សនៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា” ក្រោយពីបានសង្ខេបអង្គហេតុទាំងអស់ រួមទាំងការទទួលខុសត្រូវរបស់ ឌុច លើ ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅស-២១ (សូមមើល នៅកថាខណ្ឌ ២០-១២៨)]។

¹⁷⁷ សូមមើល សាលក្រមលើសំណុំរឿង ០០១ ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ២២-២៥។

¹⁷⁸ សាលក្រមលើសំណុំរឿង ០០១ ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ២២ (លុបចោលលេខយោងជើងទំព័រ, គូសបញ្ជាក់ បន្ថែម)។

ទំព័រ ៥៤ នៃ ២២០

៦០. ការអនុវត្តលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យទាំងនេះលើបទចោទនានានៅក្នុងសំណុំរឿង ០០១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសង្ខេបសេចក្តីពិចារណារបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដូចខាងក្រោម៖

ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះដែលត្រូវបានធ្វើការកែប្រែបានចោទប្រកាន់ថា ក្នុងនាមជាអនុលេខាមន្ទីរស-២១ ជនជាប់ចោទ បានដឹកនាំក្រុមសួរចម្លើយ និងបានចូលរួមនៅក្នុង ការរៀបចំផែនការបង្កើតមន្ទីរស-២១ និងបង្រៀនបុគ្គលិករបស់គាត់អំពីបច្ចេកទេសសួរចម្លើយ ។ ក្នុងនាមជាប្រធានមន្ទីរស-២១ គួនាទីរបស់គាត់គឺ ពិនិត្យមើលប្រតិបត្តិការទាំងមូលដោយរួមបញ្ចូលទាំងការធ្វើចំណារលើចម្លើយសារភាព និងបញ្ហាសម្លាប់។ មន្ទីរស-២១ គឺជៀមន្ទីរសន្តិសុខសំខាន់បំផុតរបស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលត្រូវបានចាត់ទុកជាផ្នែកមួយនៃរចនាសម្ព័ន្ធរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ដោយរាយការណ៍ទៅថ្នាក់ដឹកនាំខ្ពស់បំផុតរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ធ្វើប្រតិបត្តិការពាសពេញប្រទេស និងទទួលកម្មាភិបាលថ្នាក់ខ្ពស់ និងអ្នកទោសសំខាន់ៗ។ មានមនុស្សយ៉ាងតិច ចំនួន ១២.០០០ នាក់ ត្រូវបានឃុំខ្លួននៅមន្ទីរស-២១។ ជនរងគ្រោះត្រូវបានបញ្ជូនស្ទើរតែគ្រប់ទីកន្លែងទូទាំងប្រទេសទៅមន្ទីរស-២១ ដែលមានន័យថា វិសាលភាពនៃសកម្មភាពរបស់មន្ទីរស-២១ មានទូទាំងប្រទេស។ មន្ទីរស-២១ បានធ្វើប្រតិបត្តិការចាប់ពីខែតុលា ឆ្នាំ ១៩៧៥ រហូត ដល់ដើម ខែមករាឆ្នាំ ១៩៧៩ ដូច្នោះ វាក្របដណ្តប់ស្ទើរតែទាំងមូលនៃអត្ថិភាពរបស់របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ¹⁷⁹។

៣. បទដ្ឋានបង្ហាញភស្តុតាងសម្រាប់វាយតម្លៃថា តើជនត្រូវចោទស្ថិតនៅក្នុងចំណោម “ជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” នៅ អ.វ.ត.ក ដែរ ឬយ៉ាងណា

៦១. ច្បាប់បច្ចុប្បន្នជាធរមាននៅ អ.វ.ត.ក កំណត់និយមន័យនៃបទដ្ឋានបង្ហាញភស្តុតាងសម្រាប់សម្រេចពីបញ្ហាយុត្តាធិការបុគ្គល ពុំបានបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នោះទេ ។ មានសេចក្តីសម្រេច

¹⁷⁹ សាលាក្រមលើសំណុំរឿង ០០១ ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ២៣ (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

មួយធ្វើឡើងដោយអតីតសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិប្រមូល Kasper-Ansermet បានលើកឡើងថា “ដើម្បីផ្តល់យុត្តិកម្មលើការបន្តការស៊ើបអង្កេតលើបុគ្គលបាន” សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតគួរវាយតម្លៃពីការជឿជាក់បាន ជាប់បឋមថា តើខ្លួនមានយុត្តាធិការបុគ្គលលើជនសង្ស័យដែរឬទេ¹⁸⁰ ។ ទោះជាយ៉ាងណា សេចក្តីសម្រេចនេះត្រូវបានច្រានចោលដោយសហចៅក្រម Bohlander ដោយគាត់បានផ្តល់សំអាងហេតុថា វាគឺជាការវាយតម្លៃ “លឿនពេក” លើយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់អ.វ.ត.ក ចំពោះករណី មាស មុត ដែលនៅពេលនោះ ជននេះមិនទាន់ត្រូវបានរងការចោទប្រកាន់នៅឡើយ¹⁸¹ ។

៦២. វាត្រូវបានយល់ឃើញថា សេចក្តីសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិប្រមូល Kasper-Ansermet មានកំហុសយ៉ាងច្បាស់ក្រឡេកតែម្តង ។ ដោយហេតុថា យុត្តាធិការបុគ្គលអាចនឹងត្រូវបានយកមកវាយតម្លៃតែនៅចុងបញ្ចប់នៃកិច្ចស៊ើបសួរប៉ុណ្ណោះ¹⁸² ហើយវាជាធាតុផ្សំមួយដ៏ចាំបាច់សម្រាប់ចេញដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ហេតុដូច្នេះ ក្រុមការពារក្តីស្នើឱ្យអនុវត្តនូវបទដ្ឋានបង្ហាញភស្តុតាងដូចគ្នានឹងបទដ្ឋានបង្ហាញភស្តុតាងដែលជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវ ដើម្បីបញ្ជូននរណាម្នាក់ទៅជំនុំជម្រះ¹⁸³ ។ ក្រុមការពារក្តីស្នើថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវតែមានការជឿជាក់ជា

¹⁸⁰ សូមមើល រឿងក្តី មាស មុត សំណុំរឿង ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស, សេចក្តីសម្រេចលើយុត្តាធិការបុគ្គល និងគោលនយោបាយស៊ើបសួរពាក់ព័ន្ធនឹងជនសង្ស័យ [កោសលុប] ចុះថ្ងៃទី ២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D48 នៅកថាខណ្ឌ ១៣។

¹⁸¹ សេចក្តីសម្រេចលើយុត្តាធិការបុគ្គល ឯកសារ D297.1 នៅកថាខណ្ឌ ២៧ និងកថាខណ្ឌ ៤៣។

¹⁸² សូមមើល សេចក្តីសម្រេចលើយុត្តាធិការបុគ្គល ឯកសារ D297.1 នៅកថាខណ្ឌ ២០, ២៧, ៣៨។

¹⁸³ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៣៧-៤១។ ដោយសារបទដ្ឋាននៃ “ភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ និងស៊ីសង្វាក់គ្នា” គឺជាលក្ខខណ្ឌអប្បបរមាដាច់ណាត់សម្រាប់ចេញដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ បទដ្ឋាននៃភស្តុតាងដូចគ្នាដើម្បីវាយតម្លៃលើ “ជនទាំងឡាយដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” គួរយកមកអនុវត្តនៅក្នុងន័យនេះយ៉ាងហោចណាស់តាមរយៈការប្រៀបធៀប។ ដូច្នេះ បទដ្ឋានតែមួយត្រូវយកមកអនុវត្តលើធាតុផ្សំសម្ភារៈទាំងអស់។ សូមមើលរឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Mrksić និងអ្នកផ្សេងទៀត (IT-95-13/1-A) អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល, សាលដីកា ចុះថ្ងៃទី ៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៩ នៅកថាខណ្ឌ ២២០ [“បទដ្ឋាននៃភស្តុតាងនៅក្នុងពេលជំនុំជម្រះទាមទារនូវលក្ខខណ្ឌថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចសម្រេចថាជនជាប់ចោទមានពិរុទ្ធភាពលើឧក្រិដ្ឋកម្មប្រសិនបើស្ថាប័នអយ្យការបានបង្ហាញធាតុផ្សំនៃឧក្រិដ្ឋកម្មនីមួយៗ និងទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវ ហើយអង្គហេតុណាដែលសំខាន់សម្រាប់សម្រេចឱ្យមានពិរុទ្ធភាពហួសពី

ទំព័រ ៥៦ នៃ២២០

មុនសិន ថាភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធ គឺ “មានលក្ខណៈខ្លាំងក្លា និងស៊ីសង្វាក់គ្រប់គ្រាន់ដើម្បីឱ្យមានតម្លៃ ជាភស្តុតាងបន្ទាល់”¹⁸⁴ ក្នុងការបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ស្ថិតនៅក្នុងប្រភេទជន “ដែលត្រូវ ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ។ ការទាមទារឱ្យមានបទដ្ឋានភស្តុតាងស៊ីសង្វាក់គ្នាមួយសម្រាប់ធាតុផ្សំ សម្ភារៈទាំងអស់នឹងការពារដល់ជនត្រូវចោទ និងធ្វើឱ្យដំណើរការជំនុំជម្រះចៀសផុតពីកិច្ចដំណើរ ការនីតិវិធីចំណាយពេលយូរ និងចំណាយថវិកាច្រើនដោយសារផ្អែកលើការវាយតម្លៃបញ្ហា យុត្តាធិការមិនបានហ្មត់ចត់ និងពុំមានលក្ខណៈស៊ីសង្វាក់ខ្លាំងក្លា ។

៦៣. សរុបមក ដូចនឹងត្រូវពិភាក្សានៅផ្នែកខាងក្រោម¹⁸⁵ ការអនុវត្តបទដ្ឋានបង្ហាញភស្តុតាងសមស្រប ចំពោះបទចោទប្រកាន់ និងភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធ វាច្បាស់ណាស់ដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ពុំស្ថិតនៅក្នុង ប្រភេទជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតនោះឡើយ ។ ភស្តុតាងនេះបង្ហាញថា ឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ត្រូវបានរងការចោទប្រកាន់នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថាន រៀសង ពុំមានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរគ្រប់គ្រាន់ ហើយភស្តុតាងទាំងនេះបង្ហាញថា អ្នកស្រីមិនបានចូលរួម នៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្ម អ្នកស្រីមិនស្ថិតនៅជិតនឹងឧក្រិដ្ឋកម្ម ហើយក៏មិនគួរទម្លាក់ឱ្យទទួលខុសត្រូវ ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះនោះទេ ។ សរុបសេចក្តីទៅ ភស្តុតាងទាំងនេះមិនមានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរ គ្រប់គ្រាន់ ពុំស៊ីសង្វាក់គ្នា និងមានតម្លៃភស្តុតាងតិចតួច ឬ គ្មានតែម្តង ដើម្បីគាំទ្រលើការលើក

វិមតិសង្ស័យ”] ៣២៥ [ត្រូវបានភ្ជាប់ជា**ឯកសារសំអាងទី ២២**]។ ម្យ៉ាងវិញទៀត បទដ្ឋាននៃភស្តុតាងតែមួយត្រូវអនុវត្ត លើយុត្តាធិការបុគ្គល និងយុត្តាធិការលើកម្មវត្ថុ។ *សូមមើល រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Sam Hinga Norman, Moinina Fofana, និង Allieu Kondewa (SCSL-04-14-PT) អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង សេចក្តីសម្រេចលើអញ្ញត្រកម្មរបស់ មេធាវីការពារក្តីស្តីពីនីតិភាពនៃយុត្តាធិការបុគ្គលដែលបានដាក់ក្នុងនាមជនជាប់ចោទ Fofana ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៤ នៅកថាខណ្ឌ ៣៧ [“បញ្ហាទីបី...ដែលត្រូវយកមកដោះស្រាយគឺលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យណាដែលគួរបំពេញ ឬ បទដ្ឋាន អ្វីដែលត្រូវប្រើប្រាស់នៅពេលពិនិត្យមើលដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ក្នុងការសម្រេចថាតើលក្ខណៈយុត្តាធិការបុគ្គល ចាំបាច់បានបំពេញដែរឬទេនៅក្នុងរឿងក្តីនេះ” (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)] ៣៨ [“អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ឃើញថា បទដ្ឋានដែលត្រូវយកមកប្រើប្រាស់ដើម្បីបំពេញយុត្តាធិការបុគ្គលពុំគួរខុសពីបទដ្ឋានសម្រាប់បង្ហាញលក្ខណៈយុត្តាធិការ លើកម្មវត្ថុនោះឡើយ” (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)] [ត្រូវបានភ្ជាប់ជា**ឯកសារសំអាងទី ១៩**]។*

¹⁸⁴ ដីកាដំណោះស្រាយក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ឯកសារ D427 នៅកថាខណ្ឌ ១៣២៣។

¹⁸⁵ *សូមមើល* ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៦៦-២២៦។

ទំព័រ ៥៧ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ឡើងដែលថា អ.វ.ត.ក មានយុត្តាធិការបុគ្គលក្នុងការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ចំពោះ ឧក្រិដ្ឋកម្មមួយបានចោទប្រកាន់នោះឡើយ ។ ចំណុចនេះនឹងយកមកពិភាក្សានៅផ្នែកខាងក្រោម ។

៦៤. ទីមួយ ក្រុមការពារក្តីនឹងពិភាក្សាលើការពិចារណាទូទៅចំនួនពីរ ដែលបង្ហាញនូវការអះអាងមួយ ចំនួនពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម និងការចោទប្រកាន់អ្នកស្រីអំពីការចូលរួម នៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មមួយចំនួន ។ ចំណុចទាំងនេះ នឹងរួមបញ្ចូលទាំងការចោទប្រកាន់របស់សហព្រះ រាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដែលថា សិទ្ធិអំណាច *ជាក់ស្តែង* របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មួយផ្នែក គឺផ្អែកលើ ការមានទំនាក់ទំនងពិសេសរបស់អ្នកស្រីជាមួយនឹង *ភា ម៉ុក* ហើយនិយាយជារួមទៅ គឺត្រូវនាំជា កម្មាភិបាលស្រ្តី ជាពិសេស លទ្ធភាពដែលថា កម្មាភិបាលស្រ្តីទាំងនេះនឹងកាន់កាប់តួនាទីនៃការ ទទួលខុសត្រូវនៅក្នុងវិស័យសន្តិសុខ ។

៦៥. ទីពីរ ក្រុមការពារក្តីនឹងបង្ហាញឱ្យឃើញថា គ្មានលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យលើអង្គហេតុសមហេតុផលណា មួយ អាចអនុវត្តនូវវិធីសាស្ត្រដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិជំរុញឱ្យអនុវត្តលើភស្តុតាងដែល នៅសេសសល់ប្រឆាំងនឹងអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ឡើយ ។ ក្រុមការពារក្តីនឹងលើកឡើងអំពីវិធីសាស្ត្រ ដែលមានកំហុសរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ចំពោះអង្គហេតុពាក់ព័ន្ធនឹងការវាយតម្លៃលើ មុខតំណែង និងសិទ្ធិអំណាច *តាមផ្លូវច្បាប់* និង *ជាក់ស្តែង* របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅក្នុងអំឡុង របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ បូករួមទាំងការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រីក្នុងនាមជាលេខាស្រុកព្រះ នេត្រព្រះជាដើម ។ ក្រុមការពារក្តីនឹងលើកឡើងអំពីវិធីសាស្ត្រមានកំហុសរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា អន្តរជាតិចំពោះអង្គហេតុពាក់ព័ន្ធនឹងការវាយតម្លៃលើហេតុការណ៍ និងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលអាចកើត ឡើងនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្រែង ព្រមទាំងកម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវ របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម លើហេតុការណ៍ និងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះ ។

ខ. ការពិចារណាទូទៅលើកំណត់សម្គាល់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម

៦៦. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានសិទ្ធិអំណាចធំធេង ទាំងនៅថ្នាក់ ស្រុក និងថ្នាក់តំបន់នៃភូមិភាគនិរតី និងពាយព្យ ដោយរួមទាំងការទទួលខុសត្រូវលើមន្ទីរសន្តិសុខ

ទំព័រ ៥៨ នៃ២២០

នានា និងទីតាំងសម្លាប់មនុស្សមួយចំនួន¹⁸⁶ ។ ការចោទប្រកាន់ទាំងនេះបានបង្ហាញលក្ខខណ្ឌយោងដោយផ្អែកលើការអះអាងទូទៅចំនួនពីរ ពោលគឺ មុខតំណែងមានអំណាចដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម កាន់កាប់¹⁸⁷ ត្រូវបាន ភា ម៉ុក ប្រគល់ឱ្យអ្នកស្រី¹⁸⁸ ដោយសារអ្នកស្រី “គឺជាកម្មាភិបាលម្នាក់ក្នុងចំណោមអ្នកជិតស្និទ្ធបំផុតរបស់ ភា ម៉ុក”¹⁸⁹ ហើយថា ទោះបីអ្នកស្រី គឺជាកម្មាភិបាលស្រ្តីម្នាក់ក៏ដោយ ក៏អ្នកស្រីមានសិទ្ធិអំណាចលើបញ្ជាសន្តិសុខដែរ¹⁹⁰ ។ តាមការបង្ហាញហេតុផលរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិគឺថា កាលៈទេសៈទូទៅសំខាន់ៗទាំងនេះ ធ្វើឱ្យអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានកាន់កាប់តួនាទីមួយចំនួន និងមានការទទួលខុសត្រូវជាក់លាក់ ដែលបានផ្តល់សិទ្ធិអំណាចធំធេងដល់អ្នកស្រី ហើយនៅចុងក្រោយ ធ្វើឱ្យអ្នកស្រីក្លាយជាបុគ្គលទទួលខុសត្រូវលើឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏ធ្ងន់ធ្ងរដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តទៅនៅក្នុងភូមិភាគទាំងពីរ¹⁹¹ ។

៦៧. ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី ការវិភាគដោយសត្យានុម័តលើភស្តុតាងបានបង្ហាញ ការពណ៌នារបស់

¹⁸⁶ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១០១-០៧ (នៅភូមិភាគនិរតី)។ នៅកថាខណ្ឌ ១១៤-១១៧ (នៅភូមិភាគពាយព្យ) និងនៅកថាខណ្ឌ ២, ៥៣០-៣២ (នៅភូមិភាគនិរតី និងភូមិភាគពាយព្យ)។

¹⁸⁷ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥២, ៥៤, ១០១-០៧ (នៅភូមិភាគនិរតី) ។ នៅកថាខណ្ឌ ៥៨-៥៩, ១១៤-១១៧ (នៅភូមិភាគពាយព្យ) និងនៅកថាខណ្ឌ ២, ៥៣០-៣២ (នៅភូមិភាគនិរតី និងភូមិភាគពាយព្យ)។

¹⁸⁸ សូមមើល សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៩៦ [“តួនាទីរបស់ អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានកត់សម្គាល់ដោយសារទំនាក់ទំនងរបស់គាត់ជាមួយសមាជិកគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍គឺ ភា ម៉ុក។ រាល់តួនាទីដែល អ៊ឹម ថែម ទទួលបាន នៅក្នុងភូមិភាគនិរតី និងពាយព្យ សុទ្ធតែត្រូវបានតែងតាំងដោយភាម៉ុក”]។

¹⁸⁹ សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៩៦។

¹⁹⁰ សូមមើល ឧទាហរណ៍ក្នុង សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២, ១០៦ (សិទ្ធិអំណាចលើមន្ទីរសន្តិសុខវត្តអង្គស្រីមាលី) ។ នៅកថាខណ្ឌ ១៣១, ១៤០-១៤៨, ១៩៦ (សិទ្ធិអំណាចលើអ្នកទោសនៅ PTSC) ។ នៅកថាខណ្ឌ ១៤៩-១៥១, កថាខណ្ឌ ១៥៦, និងកថាខណ្ឌ ១៦១ (សិទ្ធិអំណាច ក្នុងការបញ្ជាឱ្យកាប់សម្លាប់) ។ នៅកថាខណ្ឌ ១៦៦ (សិទ្ធិអំណាចលើមន្ទីរសន្តិសុខអង្គស្រីមាលី) ។ នៅកថាខណ្ឌ ២២១ (សិទ្ធិអំណាចលើមន្ទីរសន្តិសុខចក្រី និងវាលពិឃាតព្រៃតារ៉ុត) ។ នៅកថាខណ្ឌ ២៣៣, និងកថាខណ្ឌ ២៣៩ (សិទ្ធិអំណាចលើមន្ទីរសន្តិសុខចម្ការខ្នុរ) ។ នៅកថាខណ្ឌ ២៤៨ (សិទ្ធិអំណាចលើវត្តព្រះនេត្រព្រះ) ។ នៅកថាខណ្ឌ ២៩០ (សិទ្ធិអំណាចលើការដ្ឋានការងារ) និងកថាខណ្ឌ ៤៤០, និងកថាខណ្ឌ ៥៣០-៥៣៣។

¹⁹¹ សូមមើល សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១០៨-៥៦។

ទំព័រ ៥៩ នៃ២២០

សហព្រះរាជអាជ្ញាបានផ្អែកលើការសន្មតទុកជាមុន និងមិនមែនជាភស្តុតាងនោះទេ។ ដូច្នោះ តាំងពី ដើមដំបូងមក សំណុំរឿងប្រឆាំងនឹងអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពុំមានមូលដ្ឋាននោះឡើយ ។ ទីមួយ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពុំមានទំនាក់ទំនងពិសេសជាមួយនឹង *ភា ម៉ុក* ។ ទីពីរ ក្នុងនាមជាកម្មាភិបាលស្ត្រី វាមិន ទំនងសោះឡើយដែលថា អ្នកស្រីអាចទំនងជាមានតួនាទីសំខាន់នៅក្នុងបញ្ហានានាពាក់ព័ន្ធនឹង ការងារសន្តិសុខ ។

១. អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពុំមានទំនាក់ទំនងពិសេសជាមួយនឹង *ភា ម៉ុក* ទេ

៦៨. ការអះអាងដែលថា “តួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានកត់សម្គាល់ដោយសារទំនាក់ទំនង របស់អ្នកស្រីជាមួយសមាជិកគណៈអចិន្ត្រៃយ៍ គឺ *ភា ម៉ុក*”¹⁹² គឺជាការអះអាងដែលគ្មានមូលដ្ឋាន ត្រឹមត្រូវ ។ ការប៉ុនប៉ងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិចង់បង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គឺជា កម្មាភិបាលជិតស្និទ្ធបំផុតជាមួយនឹង *ភា ម៉ុក* ថាអ្នកស្រីគឺជា “មនុស្សទីពីរបន្ទាប់ពី *ភា ម៉ុក*” ថា អ្នកស្រីគឺជា “ដៃស្តាំរបស់ *ភា ម៉ុក*” ហើយនិងជា “មនុស្សពិសេសរបស់ *ភា ម៉ុក*”¹⁹³ គឺជា ឧបាយកលឥតលាក់លៀម ធ្វើឡើងក្នុងបំណងបិទបាំងនូវកង្វះភស្តុតាងមានតម្លៃសម្រាប់បង្ហាញ យុត្តាធិការបុគ្គល ។ ការអះអាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ផ្អែកលើការរៀបរាប់រឿងរ៉ាវ តាមការពិចារណាមួយរបស់សាក្សីបីរូប (មូល អេង, ហែម មាន និង ញ៉ែម អេន) និងសេចក្តី ថ្លែងការណ៍របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ខ្លួនឯង ដែលបានច្របាច់បញ្ចូលគ្នាយ៉ាងប្រយ័ត្នប្រយែងដើម្បី បិទបាំងនូវវិការនេះ ។ ទោះបីជាបានប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រនេះដូចម្តេចក្តី វាច្បាស់ណាស់ដែលថា រឿងរ៉ាវទាំងនេះ បើទោះជាបានពិនិត្យយ៉ាងល្អិតល្អន់ ដោយផ្ដោតលើរឿងរ៉ាវមួយៗ ឬ រួមបញ្ចូល គ្នាក៏ដោយ ក៏មិនអាចគាំទ្រការអះអាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានទំនាក់ទំនងពិសេសជាមួយ នឹង *ភា ម៉ុក* ដែរ កុំថាឡើយដែលព័ត៌មានទាំងនោះមានអានុភាពលើសិទ្ធិអំណាច ឬ ការទទួលខុស ត្រូវស្របច្បាប់ ឬ ជាក់ស្តែង ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដូចបានចោទប្រកាន់ ។ ចំណុចទាំងនេះនឹងត្រូវ ធ្វើការបកស្រាយម្តងមួយៗនៅផ្នែកខាងក្រោម ។

¹⁹² សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៩៦។

¹⁹³ សូមមើល សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៩៦។

៦៩. នៅក្នុងការពណ៌នាថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គឺជាកម្មាភិបាលម្នាក់ក្នុងចំណោមកម្មាភិបាលជិតស្និទ្ធ បំផុតរបស់ តា ម៉ុក សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានសំអាងលើចម្លើយ មូល អេង¹⁹⁴ ។ ការផ្អែក លើសាក្សីរូបនេះ ដើម្បីបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គឺជាគូកនម្នាក់ក្នុងចំណោមគូកនជិតស្និទ្ធ របស់ តា ម៉ុក ខណៈខកខានក្នុងការពន្យល់ពីមុខតំណែងថ្នាក់ទាបរបស់អ្នកស្រីក្នុងនាមជាលេខា ស្រុកព្រះនេត្រព្រះក្នុងភូមិភាគពាយព្យ¹⁹⁵ បង្កឱ្យមានការមន្ទិលសង្ស័យធ្ងន់ធ្ងររ៉ាំរ៉ៃសេចក្តីអះអាង នេះ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ដូច មូល អេង បានបញ្ជាក់រួចមកហើយថា សូម្បីតែសិទ្ធិអំណាចថ្នាក់ទាប នេះ ក៏ត្រូវបានថែមថយដែរ នៅពេលកម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតីបានចូលមកដល់ក្នុងភូមិភាគ ពាយព្យ¹⁹⁶ ។ ចំពោះមូលហេតុអ្វីដែល តា ម៉ុក ចាត់ឱ្យគូកនជិតស្និទ្ធរបស់គាត់ត្រឹមតែមុខតំណែង ថ្នាក់ស្រុកដែលជាមុខតំណែងមិនទៀងទាត់ និងមិនផ្តល់នូវមុខតំណែងខ្ពស់ ឬប្រសើរជាងនេះ គឺពុំ បានពន្យល់នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរឡើយ ។

៧០. ចំពោះការសំអាងលើចម្លើយរបស់សាក្សី ហែម មាន ដែលជានិរសារកម្មាភិបាលថ្នាក់តំបន់របស់ តា ហាយ ជាអ្នកមានមុខងាររត់សំបុត្រពី តា ម៉ុក នៅបាត់ដំបងទៅឱ្យអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក៏បានអះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម “គឺជាបុគ្គលទីពីរបន្ទាប់ពី តា ម៉ុក”¹⁹⁷ ។ បើទោះបីជាសាក្សីបានបញ្ជាក់នៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយតែមួយថា ទំនាក់ទំនង

¹⁹⁴ សូមមើល សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៩៦ (លេខយោងជើងទំព័រ ៤៣២) ដែលបានយោងលើកំណត់ហេតុនៃ ការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ចុះថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ស-ឆ:63 [“ស៖ តើ កម្មាភិបាលដែល តាម៉ុកនាំនិរតីដើម្បីឱ្យមកគ្រប់គ្រងនៅភូមិភាគពាយព្យដែលស្និទ្ធស្នាលជាមួយ តា ម៉ុក ជាងគេនោះ មានអ្នកណាខ្លះ? ឆ:63៖ កម្មាភិបាលដែល តាម៉ុក នាំនិរតីមកគ្រប់គ្រងនៅពាយព្យគឺ៖ ១ យាយថែម ២ តាហាយ ៣ តា ទិត ៤ គឺ តាអាន”]។

¹⁹⁵ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៩៩-១១០។ សូមមើលផងដែរ ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១១១-១៤២។

¹⁹⁶ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ចុះថ្ងៃទី ៤- ៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ស- ឆ:185។

¹⁹⁷ សូមមើល សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៩៦ (លេខយោងជើងទំព័រ ៤៣៣) ដែលយោងទៅលើកំណត់ហេតុនៃ ការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ហែម មាន ចុះថ្ងៃទី ៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/123 ឆ:20 [“ខ្ញុំដឹងថា យាយ ថែម ជា មនុស្ស ទី២ បន្ទាប់ពី តា ម៉ុក ពីព្រោះនៅពេលក្រោយៗមកខ្ញុំបាននាំសំបុត្រពី តា ម៉ុក នៅបាត់ដំបងទៅឱ្យ

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ដោយផ្ទាល់រវាងអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម និង ភា ម៉ុក គឺ “មិនអាចទៅរួច”¹⁹⁸ នោះទេ ហើយថាលិខិតពី ភា ម៉ុក នឹងត្រូវបានប្រគល់ទៅថ្នាក់តំបន់មុនគេ ដែលក្រោយមកថ្នាក់តំបន់បានប្រគល់លិខិតទាំង នោះបន្តទៅអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅថ្នាក់ស្រុក¹⁹⁹ ក៏ដោយ ក៏សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិនៅតែទទួល ដដែលៗថា ទំនាក់ទំនងជិតស្និទ្ធ និងសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ពិតជាមាន ។ ជាថ្មីម្តង ទៀត សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិខកខានពុំផ្តល់ការពន្យល់ណាមួយ ពាក់ព័ន្ធនឹងហេតុផលអ្វីខ្លះ ដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម និង ភា ម៉ុក មានទំនាក់ទំនងបែបនេះ ប្រការដែលអាចទាក់ទងគ្នាដោយមិន ផ្ទាល់តាមរយៈថ្នាក់តំបន់ ដោយសារថ្នាក់ស្រុក និងថ្នាក់ភូមិភាគមានទម្លាប់ទាក់ទងគ្នាទៅវិញទៅ មកដូច្នោះ នៅក្នុងអំឡុងនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ²⁰⁰ ។

៧១. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនបានពន្យល់ហេតុផលនៃភាពមិនប្រក្រតីជាក់ស្តែងទាំងនេះទេ ប៉ុន្តែ បែរជាបានព្យាយាមផ្តល់នូវមូលដ្ឋានលើរឿងរ៉ាវដែលបានពីការបំផ្លើស តាមរយៈការសំអាងបន្ថែម លើភស្តុតាងរបស់ ញ៉ែម អេន²⁰¹ ដែលបានធ្វើការជាជាងថតរូបនៅមន្ទីរស-២១²⁰² ហើយបាន

យាយ ចែម នៅព្រះនេត្រព្រះ។ ជួនកាល ភា ម៉ុក បានឱ្យនិរសាររបស់គាត់យកសំបុត្រពីបាត់ដំបងមកឱ្យខ្ញុំ ហើយខ្ញុំក៏ បាននាំសំបុត្រនោះបន្តទៅឱ្យ យាយ ចែម”។

¹⁹⁸ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ហែម មាន ចុះថ្ងៃទី ៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/123 ឆ:18។

¹⁹⁹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ហែម មាន ចុះថ្ងៃទី ៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/123 ឆ:18 ឆ:20។

²⁰⁰ សូមមើល ឧទាហរណ៍ក្នុង សាលក្រមសំណុំរឿង ០០២ ឯកសារ E313 នៅកថាខណ្ឌ ២៧០ [“ក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង កម្រិតនីមួយៗនៅក្នុងឋានានុក្រមនៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាបានទំនាក់ទំនងគ្នា ភាគច្រើនត្រឹមតែជាមួយថ្នាក់លើ និងថ្នាក់ ក្រោមផ្ទាល់របស់ខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះ។ ទំនាក់ទំនងខ្សែទទឹងនៅក្រៅគណៈកម្មាធិការមជ្ឈឹមគឺមានតិចតួចបំផុត។ ជាទូទៅ តំបន់ (លើកលែងតែតំបន់ស្វយ័ត) ស្រុក និងឃុំមិនទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងគណៈកម្មាធិការមជ្ឈឹមដោយផ្ទាល់ទេ តែ បញ្ជូន និងទទួលព័ត៌មានពីថ្នាក់លើ ឬថ្នាក់ក្រោមរបស់ខ្លួនផ្ទាល់តាមរយៈខ្សែសង្វាក់នៃការបញ្ជា” (លុបចោលលេខ យោងជើងទំព័រ)]។

²⁰¹ សូមមើល សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៩៦ (លេខយោងជើងទំព័រ ៤៣៤-៣៥) ដែលបានយោងទៅលើ កំណត់ ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី ញ៉ែម អេន ថ្ងៃទី ៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/124, ស-ឆ:22, ស- ឆ:35។

²⁰² សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី ញ៉ែម អេន ថ្ងៃទី ៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/124 ឆ:2។

ទំព័រ ៦២ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ជួបអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម តែម្តងគត់នៅក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ²⁰³ ។ នៅពេលសាកសួរ ថាតើគាត់បានដឹងដោយរបៀបណាថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គឺជាដៃស្តាំរបស់ ភា ម៉ុក សាក្សី ញ៉ែម អេន បានលើកឡើងថា គាត់ស្មានដូច្នោះ ពីព្រោះផ្អែកលើមូលដ្ឋានថា អ្នកទាំងពីរនោះគឺជា “កម្មាភិបាលនិរតី ហើយគាត់បានចូលរួមការតស៊ូបដិវត្តន៍ជាយូរយារណាស់មកហើយ”²⁰⁴ ។ និយាយឱ្យចំទៅ ភស្តុតាងដូច្នោះ គ្មានតម្លៃជាភស្តុតាងទេ ។ ការពិតដែលសហព្រះរាជអាជ្ញា អន្តរជាតិត្រូវបានបង្ខំចិត្តក្នុងការសំអាងលើភស្តុតាងនេះ វាជាការបង្ហាញនូវកម្រិតនៃភាពអាចទុក ចិត្តបាននៃការអះអាងជារួមថា ភស្តុតាងនេះ ត្រូវបានកាត់តម្រឹមដើម្បីធ្វើជាមូលដ្ឋានគាំទ្រ ។

៧២. ចម្លើយរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដែលបានឆ្លើយប្រាប់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាអំពីកម្រិតនៃ ទំនាក់ទំនងរវាង ភា ម៉ុក និងអ្នកស្រី ក៏មិនអាចយកការអ្វីកើតដែរ ។ ការពិតទៅ ទោះបីជាសំណៅ បកប្រែជាភាសាអង់គ្លេសនៃកិច្ចសម្ភាសន៍របស់អ្នកស្រី កត់សម្គាល់ការនិយាយរបស់អ្នកស្រីដូច្នោះ ថា អ្នកស្រី “មិនខ្លាច ភា ម៉ុក ទេ ពីព្រោះ [អ្នកស្រី] និយាយតែពីរឿងត្រឹមត្រូវ”²⁰⁵ ក៏ដោយ ក៏ សំណៅដើមជាភាសាខ្មែរបានត្រឹមតែបញ្ជាក់ថា “អ្នកស្រីអត់ខ្លាចទេ ពីព្រោះ [អ្នកស្រី] និយាយពី ត្រឹមត្រូវ”²⁰⁶ ដោយពុំបាននិយាយសំដៅលើ ភា ម៉ុក នោះឡើយ ។ ទោះក្នុងករណីណាក៏ដោយ

²⁰³ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ញ៉ែម អេន ថ្ងៃទី ៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/124 ឆ:19។

²⁰⁴ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ញ៉ែម អេន ថ្ងៃទី ៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/124 ឆ:38។

²⁰⁵ សូមមើល សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្តារ រោកថាខណ្ឌ ៩៦ (លេខយោងជើងទំព័រ ៤៣៦) ដែលយោងទៅលើ កិច្ចសម្ភាសន៍ របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយនឹង អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ D123/1/5.1b KH ERN 00929834 [“ប៉ុន្តែ ខ្ញុំប៉ាន់ប្រោះខ្ញុំស្គាល់គាត់ជិតស្និទ្ធជាមួយគាត់។... គាត់ថាម៉ាម៉ាត់ ហើយខ្ញុំដាក់ពីរម៉ាត់ ទៅវិញ។... ជាមួយតាម៉ុកហ្នឹង ខ្ញុំអត់ខ្លាចទេ ព្រោះខ្ញុំនិយាយពីត្រឹមត្រូវ ចឹងគាត់ថាខ្ញុំដឹកនាំមិនល្អ ហើយខ្ញុំថាបើខ្ញុំដឹកនាំ មិនល្អ ហើយខ្ញុំថាតាងឱ្យខ្ញុំដឹកនាំធ្វើអ្វី ខ្ញុំប៉ាន់តវ៉ាជាប់ជាមួយតាម៉ុក ខ្ញុំអត់ខ្លាចទេ ដល់ចឹងខ្ញុំយកមកដោះស្រាយ ប្រជាជនហ្នឹង គាត់បានហូបបានចុកហ្នឹង”]។ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយនឹង អ៊ឹម ថែម ចុះថ្ងៃទី ៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ D123/1/5.1a EN ERNs 00089777, 00089779។

²⁰⁶ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយនឹង អ៊ឹម ថែម ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ D123/1/5.1b KH ERN 00929834 [“ប៉ុន្តែ ខ្ញុំប៉ាន់ប្រោះខ្ញុំស្គាល់គាត់ជិតស្និទ្ធជាមួយគាត់។... គាត់ថាម៉ាម៉ាត់ ហើយខ្ញុំដាក់ពីរម៉ាត់ទៅវិញ...។ ខ្ញុំអត់ខ្លាចទេ ព្រោះខ្ញុំនិយាយពីត្រឹមត្រូវ ចឹងគាត់ថាខ្ញុំដឹកនាំមិនល្អ ហើយខ្ញុំថាបើ ទំព័រ ៦៣ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ចម្លើយនេះមានតម្លៃភស្តុតាងតិចតួចលើបញ្ហាចំពោះមុខ ពោលគឺ ចម្លើយនេះ មិនបានឆ្លើយក្រោម ការធ្វើសម្បថ ហើយជាក់ស្តែងគឺ វាពុំបានបង្ហាញនូវសិទ្ធិ ឬ អំណាចធំធេងអ្វីនោះទេ ។ ផ្ទុយមក វិញ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានកត់សម្គាល់ថា ទំនាក់ទំនងរបស់អ្នកស្រីជាមួយ តា ម៉ុក បានអនុញ្ញាត ឱ្យអ្នកស្រីផ្តល់សៀវភៅហាមឃាត់ជូនប្រជាជន។ ចម្លើយនេះ ពុំអាចផ្តល់ការគាំទ្រប្រកបដោយអត្ថន័យ ចំពោះការអះអាងដែលថា ទំនាក់ទំនងនេះមានភាពស៊ីជម្រៅ កុំថាឡើយការលើកឡើងដូច្នោះ បង្ក ឱ្យទៅជាការមានសិទ្ធិអំណាច ឬ ការទទួលខុសត្រូវស្របច្បាប់ ឬ ជាក់ស្តែង ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាប្រព្រឹត្តឡើងនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង ។

៧៣. ជាចុងក្រោយ សេចក្តីសំអាងហេតុរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិពាក់ព័ន្ធនឹង តា ម៉ុក គឺបាន មកពីការការបាត់ទុកនូវសម្តីអះអាងនានាថាជាការពិត ហើយបែរជាបានចោលនូវភស្តុតាងដែល បង្ហាញពីបរិបទសំខាន់ទៅវិញ ។ ដូចបានលាតត្រដាងដោយ ណុប ធីម ជាកម្មាភិបាលស្ត្រីដែល ត្រូវបានបញ្ជូនពីភូមិភាគទិសទៅភូមិភាគពាយព្យ ជាក់ស្តែងដែលអ្នកស្រីបានធ្វើការងារជាអនុលេខា ស្រុកសំឡូតក្នុងតំបន់១ ចាប់ពីដើមឆ្នាំ ១៩៧៨ រហូតដល់ឆ្នាំ ១៩៧៩²⁰⁷ ។ ជាទូទៅ តា ម៉ុក មាន ទំនាក់ទំនងដោយផ្ទាល់ជាមួយនឹងកម្មាភិបាលនៅថ្នាក់ទាបៗជាច្រើន ហើយគេអាចទាញការ សន្និដ្ឋានបានតិចតួចប៉ុណ្ណោះ ពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិអំណាច ជាក់ស្តែង ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃទំនាក់ ទំនងនេះ ។ សាក្សីជាច្រើនបញ្ជាក់ថា កិច្ចប្រជុំនានារវាង តា ម៉ុក និងកម្មាភិបាលថ្នាក់ទាបឃើញ ធ្វើឡើងជាធម្មតាទៅហើយ²⁰⁸ ។ អ្នកស្រី ណុប ធីម ពិពណ៌នាពីការរស់នៅជិត តា ម៉ុក នៅខេត្ត

ខ្ញុំដឹកនាំមិនល្អ ហើយខ្ញុំថាតាងឱ្យខ្ញុំដឹកនាំធ្វើអ្វី ខ្ញុំហ៊ានតវ៉ាជាប់ជាមួយតាម៉ុក ។ ខ្ញុំអត់ខ្លាចទេ ដល់ចឹងខ្ញុំយកមកដោះ ស្រាយប្រជាជនហ្នឹង គាត់បានហូបបានចុកអាហ្នឹង”] ។

²⁰⁷ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី ណុប ធីម ចុះថ្ងៃទី ១២ ដល់ ថ្ងៃទី ១៤ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/285, ឆ៖31-59។

²⁰⁸ សូមមើល ជាឧទាហរណ៍ក្នុង កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម ហៀន ចុះថ្ងៃទី ២១ ដល់ ថ្ងៃទី ២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ២០១៤ ឯកសារ D118/242 ស-ឆ៖55 [ខឹម ហៀន គឺជាប្រធានគណៈឃុំជាង១៥ និងក្រោយមកបានក្លាយជាសមាជិក ស្រុកត្រាំកក់រហូតដល់របបនេះដួលរលំ៖ “ស៖ តើលោកស្រីស្គាល់ តា ម៉ុក ដែរឬទេ? ឆ៖55៖ ចាស ខ្ញុំស្គាល់។ តា ម៉ុក ជាអ្នកដើរមើលការងារតាមសហករណ៍ និងតាមឃុំ”] ស-ឆ៖56 [“ស៖ តើលោកស្រីស្គាល់ តា ម៉ុក ដោយផ្ទាល់ទេ? ឆ៖56៖ ចាស ខ្ញុំស្គាល់គាត់ផ្ទាល់។ មានពេលខ្លះគាត់ចុះមកមើលកន្លែងបាយនៅតាមសហករណ៍ គាត់បានសួរប្រជាជន

ទំព័រ ៦៤ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

បាត់ដំបង និងក៏ជាអ្នកមានស្រុកកំណើតដូចគ្នានៅភូមិភាគនិរតី²⁰⁹ ហើយថា តា ម៉ុក គឺជាអ្នកដែលបានចាត់តាំងអ្នកស្រីឱ្យធ្វើការងារនៅក្នុងភូមិភាគនិរតី និងភូមិភាគពាយព្យ²¹⁰ ហើយថាលេខាស្រុកសំឡូតជាអ្នកបានចូលរួមប្រជុំជាប្រចាំជាមួយ តា ម៉ុក បូករួមទាំងកិច្ចប្រជុំទ្រង់ទ្រាយធំនានា²¹¹ ។ យោងតាមសម្តីរបស់អតីតប្រធានឃុំម្នាក់បានឱ្យដឹងថា “នរណាៗក៏ស្គាល់ តា ម៉ុក

អំពីការហូបចុកផ្អែកដែរឬទេ។ តា ម៉ុក ចុះមើលគ្រប់ទីកន្លែងទាំងអស់។ ខ្ញុំធ្លាប់ជួបតា ម៉ុក”។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ មូល អេង, ចុះថ្ងៃទី ៤ ដល់ ថ្ងៃទី ៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ឆ:55 [មូល អេង គឺជាលេខាស្រុកបរេលក្នុងតំបន់ ៣៖ “គេហៅមកជួបនៅសាកលវិទ្យាល័យបាត់ដំបង ដែលមាន តា ម៉ុក មករៀបចំការប្រជុំ ហើយមានអ្នកមកចូលរួមប្រជុំគឺ យាយ ថែម តា បូ ប្រហែលជាមាន តាអាន មួយទៀត។] ឆ:56 [“កាលនោះគេប្រជុំស្រុក និងតំបន់”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ នាង អ៊ូច ហៅ សាន ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/172 ឆ:33 [នាង អ៊ូច និយាយថា គាត់គឺជាជំនួយការនៅក្រោមស្រុកកោះអណ្តែត៖ “តា ម៉ុក បានហៅខ្ញុំមកជួបនៅទីរួមខេត្តតាកែវ ហើយប្រាប់ថាមានមនុស្សរាយការណ៍ពីខ្ញុំច្រើនរឿងណាស់។ ខ្ញុំបានសួរគាត់ថា “រឿងអីខ្លះ?” តា ម៉ុក ឆ្លើយថា “មិនបាច់ដឹងទេ ឯងដឹងហើយ”។ គាត់និយាយទៀតថា “ឥឡូវជួយធ្វើការគេ មិនបាច់តែងតាំងអីទេ”។ គាត់ឱ្យខ្ញុំនាំជួយធ្វើនៅលាយបូរក្នុងស្រុកត្រាំកក់ ព្រោះកន្លែងនេះនៅជិតនឹង តាម៉ុក។ ក្រោយមកទើបខាងស្រុកគេហៅខ្ញុំទៅប្រជុំជាមួយនឹងគេ។] ឆ:34 [“គាត់មិនបានប្រាប់ខ្ញុំនោះទេ គ្រាន់តែប្រាប់រឿងខ្ញុំមួយប៉ុណ្ណោះគឺថាខ្ញុំរពិសដៃ ប្រហែលជារឿងជាមួយមនុស្សស្រីហើយ។”] ឆ:35-36, ស:37 [“ស៖ ដូច្នោះមានន័យថា តា ម៉ុក មានគំនិតចង់ការពារលោកទើប តា ម៉ុក ដកលោកពីស្រុកកោះអណ្តែតមកលាយបូរវិញ។ តើត្រឹមត្រូវដែរឬទេ? ឆ:37៖ បាទ គាត់ចង់ការពារខ្ញុំ”] ឆ:38 [“បើសិនជា តា ម៉ុក ចង់ផ្លាស់ខ្ញុំមកនៅលាយបូរ គឺគាត់អាចនិយាយដូច្នោះបាន។”] ឆ:39 [“មិនដែលមានការប្រេះឆាអ្វីជាមួយនឹង [តាម៉ុក] នោះទេ។ តា ម៉ុក គាត់ជាអ្នកដឹកនាំ”]។ សូមមើលផងដែរ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ សុខ រ៉ូ, ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/108 ឆ:134 [“អត់ទេ ខ្ញុំមិនមែនជាប្រធានកងទេ។ ប៉ុន្តែ ដោយសារខ្ញុំស្នាក់នៅជាមួយនឹងប្រធានកង នៅពេលពួកគាត់ត្រឡប់មកពីប្រជុំវិញ ខ្ញុំក៏សួរនាំគាត់អំពីរឿងប្រជុំជាមួយ តា ម៉ុក។ ប្រធានដែលប្រាប់ខ្ញុំហ្នឹងគឺឈ្មោះភាព (ស្រី)។ សព្វថ្ងៃនេះ ខ្ញុំមិនដឹងថាគាត់រស់នៅទីណាទេ”]។

209 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ណុប ងឹម ចុះថ្ងៃទី ១២ ដល់ ថ្ងៃទី ១៤ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/285 ឆ:2 ឆ:29។

210 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ណុប ងឹម ចុះថ្ងៃទី ១២ ដល់ ថ្ងៃទី ១៤ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/285 ឆ:41។

211 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ណុប ងឹម ចុះថ្ងៃទី ៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/298 ឆ:13-14។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ណុប ងឹម ចុះថ្ងៃទី ១២ ដល់ ថ្ងៃទី ១៤ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/285 ឆ:55-56។

ទំព័រ ៦៥ នៃ២២០

ដែរ»²¹² ។

៧៤. ដូចបានពិភាក្សាខាងលើ ហេតុសេចក្តីទាំងនោះ មានតម្លៃភស្តុតាងតិចតួចណាស់ ឬក៏គ្មានតែម្តង ដែលអាចគាំទ្រលើការសន្និដ្ឋានដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានទំនាក់ទំនងពិសេសជាមួយនឹង ភា ម៉ុក ។ ទោះក្នុងករណីណាក៏ដោយ ដូចនឹងគ្រោងយកមកពិភាក្សានៅផ្នែកខាងក្រោម បើទោះជា អ្នកស្រីមានទំនាក់ទំនងពិសេសជាមួយនឹង ភា ម៉ុក ក្តី ក៏គ្មានភស្តុតាងណាមួយបង្ហាញថា ទំនាក់ ទំនងនេះបានផ្តល់សិទ្ធិអំណាច ឬការទទួលខុសត្រូវបន្ថែមណាមួយ ហួសពីការចាត់តាំង ស្របច្បាប់²¹³ ដែលអ្នកស្រីមាននោះទេ ។

២. ភាពមិនសមទំនងទាល់តែសោះដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម អាចមានតួនាទីសំខាន់ទាក់ទង នឹងបញ្ហាសន្តិសុខក្នុងនាមជាកម្មាភិបាលនារី

៧៥. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានសិទ្ធិអំណាចនៅថ្នាក់ស្រុក និង តំបន់ និងទាំងក្នុងភូមិភាគនិរតី និងពាយព្យ²¹⁴ ព្រមទាំងមានសិទ្ធិអំណាចគ្រប់គ្រងលើមន្ទីរ សន្តិសុខ និងទីតាំងសម្លាប់មនុស្សនានា²¹⁵ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ក្រុមការពារក្តីសូមអះអាងថា ភស្តុតាងបង្ហាញឱ្យឃើញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានសិទ្ធិអំណាចបន្តិចបន្តួចតែប៉ុណ្ណោះ ហើយ ដែលមួយផ្នែកធំ គឺដោយសារប្រព័ន្ធយេនឌ័រជាទូទៅ ដែលតាមរយៈកត្តានេះ វាមិនសមទំនងទាល់ តែសោះដែលថាកម្មាភិបាលនារី អាចមានតួនាទីសំខាន់ណាមួយក្នុងកិច្ចការទាក់ទងនឹងបញ្ហា សន្តិសុខ ។

²¹² កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ នុត នៅ ចុះថ្ងៃទី ១១ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/34 ឆ៖30។
²¹³ សូមមើល ជារួម ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៨៣-១៤២។
²¹⁴ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៩៥-៩៦ និងកថាខណ្ឌ ១០១-១០ (ក្នុងផ្នែកពិភាក្សាពីភូមិភាគនិរតី)។ នៅកថាខណ្ឌ ៩៧-១០០, ១១៤-១៨ (ក្នុងភូមិភាគពាយព្យ)។ នៅកថាខណ្ឌ ២ និងកថាខណ្ឌ ៥៣០-៣១ (ក្នុងផ្នែក ពិភាក្សាពីភូមិភាគនិរតី និងភូមិភាគពាយព្យ)។
²¹⁵ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៥៧-៧២ (ក្នុងផ្នែកពិភាក្សាពីភូមិភាគនិរតី)។ នៅកថាខណ្ឌ ១៧៣-២៩៣ (ក្នុងផ្នែកពិភាក្សាពីភូមិភាគពាយព្យ)។ នៅកថាខណ្ឌ ២ និងកថាខណ្ឌ ៥៣០-៣១ (ក្នុងផ្នែកពិភាក្សាពីភូមិភាគនិរតី និងភូមិភាគពាយព្យ)។

ទំព័រ ៦៦ នៃ២២០

៧៦. បើទោះបីជាគោលដៅដែលបានកំណត់ដោយ *អង្គការ* ថា បុរស និងស្ត្រី មានភាពស្មើគ្នានៅលើគ្រប់ផ្នែកក៏ដោយ²¹⁶ ក៏ឥរិយាបថវប្បធម៌ចំពោះស្ត្រីនៅតែមិនបាត់បង់ឡើយ ពោលគឺ ស្ត្រីមានទំនាក់ទំនងជាមួយ “តួនាទីចិញ្ចឹមបីបាច់គ្រួសារ”²¹⁷ ។ ត្រង់ប្រការនេះ មានភស្តុតាងជាច្រើនដែលបានភ្ជាប់កម្មាភិបាលនារីទៅនឹងតួនាទីជាពេទ្យ និងគិលានុបដ្ឋាយិកា បង្ហាញឱ្យឃើញថា ស្ត្រីត្រូវបានរំពឹងថានឹងត្រូវបំពេញតួនាទីដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាសមស្របសម្រាប់ភេទរបស់ពួកគាត់²¹⁸ ។ ក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង បុរស និងស្ត្រីត្រូវបានបែងចែកយ៉ាងតឹងរ៉ឹង ជាវចនាសម្ព័ន្ធស្របគ្នាចំនួនពីរ ដែលតួនាទីរបស់ពួកគេត្រូវបានបែងចែងដាច់ពីគ្នាយ៉ាងច្បាស់លាស់²¹⁹ ។ ខ្មែរក្រហមខកខាន

²¹⁶ ឯកសារច្បាប់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដែលមានចំណងជើង “រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ” ថ្ងៃទី ៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៦ ឯកសារ **D1.3.20.2**, មាត្រា ១៣ [“ត្រូវមានសមភាពពេញទីវង្ស ប្រជាជនកម្ពុជាទាំងអស់ ក្នុងសង្គមកម្ពុជាមួយស្មើភាពយុត្តិធម៌ ប្រជាធិបតេយ្យ សុខដុមរមនា មានសុភមង្គល ក្នុងសាមគ្គីភាពជាតិទាំងមូល ដើម្បីការពារប្រទេស និងកសាងប្រទេសទាំងអស់គ្នា ។ បុរសស្ត្រីមានភាពស្មើគ្នាលើគ្រប់វិស័យទាំងអស់”]។

²¹⁷ Jacobson T., ‘Into the Fields’, *Lost Goddesses: The Denial of Female Power in Cambodian History* (Nordic Studies of Asian Studies, 2008), ទំព័រ ២៣១ [ត្រូវបានភ្ជាប់ជា**ឯកសារសំអាងទី ២៣**]។

²¹⁸ *សូមមើល ជាឧទាហរណ៍* កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ **D119/110 ឆ:81**។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខាន់ គីម ថ្ងៃទី ២៤ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ **D118/47 ឆ:1-2**។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ម៉ែត ដួង ថ្ងៃទី ២២ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ **D219/152 ឆ:4, ឆ:22**។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភួន ស៊ុនទី ថ្ងៃទី ២១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ **D219/150 ឆ:4**។ កំណត់ហេតុ នៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ិន សាងម ថ្ងៃទី ១៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ **D219/576 ឆ:37-38**។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុង សុខឃី ថ្ងៃទី ២២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ **D118/60 ឆ:4**។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទេព សារុន ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ **D219/142 ឆ:73**។ ទស្សនាវដ្តីទង់បដិវត្ត-លេខ ១០ ថ្ងៃទី ១០ ខែ តុលា ឆ្នាំ ១៩៧៦ ឯកសារ **D6.1.748**, EN ERNs 00574386, 00574388។ ទស្សនាវដ្តីទង់បដិវត្ត លេខ ៣-៤, ខែ មីនា-មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៨ ឯកសារ **D6.1.769**, EN ERN 00529440។

²¹⁹ *សូមមើលជាឧទាហរណ៍* កិច្ចសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ **D123/1/5.1c**, EN ERN 00951839 [ដែលនិយាយថា “ខាងយុវជន អប់រំយុវជន នារីអប់រំនារី។”] ។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម ហៀន ថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ **D118/242 ឆ:28** [សាក្សីកត់សម្គាល់ថាគាត់គ្រប់គ្រង “ខាងនារី”]។ *សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ស.ដ, ប្រតិចារិកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្តី (សក្តីកម្មសាក្សី រង្ស សារុម (ស្រី))

ទំព័រ ៦៧ នៃ២២០

មិនបានរៀបចំ “តួនាទីប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់ស្ត្រីក្នុងបដិវត្ត”²²⁰ ឡើយ ប៉ុន្តែជ្រើសយក ជម្រើសកេងប្រវ័ញ្ចកម្លាំងពលកម្មលើស្ត្រី ដោយថា វាជាការវិវឌ្ឍន៍សម្រាប់ស្ត្រីទៅវិញ²²¹ ។ អ្នក ស្រី អ៊ឹម ថែម ខ្លួនឯងបានពន្យល់ដូច្នោះថា ស្ត្រីត្រូវបានចាត់ទុកថាទន់ខ្សោយជាងបុរស ហើយថា តួនាទីរបស់ស្ត្រីច្រៀមមិនផុតពីការងារផ្ទះសំបែងទេ²²² ។ ជាឧទាហរណ៍ ខណៈដែលអ្នកស្រីស្ថិត ក្នុងភូមិភាគនិរតី អ្នកស្រីទទួលបានបន្ទុកលើកងនារី ហើយក្នុងពេលនោះ អ្នកស្រីមានមុខងារចុះអប់រំ ស្ត្រីអំពីការងារកសិកម្ម និងការដាំដុះផ្សេងៗ²²³ ។

៧៧. សូម្បីតែការទទួលខុសត្រូវដែលបានប្រគល់ឱ្យឥស្សរជននារីជាន់ខ្ពស់ ក៏ទាក់ទងជាមួយ “បញ្ហា នានាដែលត្រូវបានគិតថាគឺជាការទទួលខុសត្រូវទាំងនោះសមស្របសម្រាប់ស្ត្រីដែរឬទេ ដូចជា ការ ងារផ្នែកសង្គមកិច្ច ការអប់រំ និងវប្បធម៌”²²⁴ ។ ទំនាក់ទំនងរបស់ស្ត្រីជាមួយបុរសដែលមានឋានៈ ខ្ពស់ ជាញឹកញាប់បំផុតតាមរយៈការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយគ្នា ដែលការនេះ បង្កើតបានជា បុរេលក្ខខណ្ឌដ៏ចាំបាច់សម្រាប់ការទទួលបាននូវតួនាទីនៃសិទ្ធិអំណាច ឬការទទួលបានឋានៈជាន់

ថ្ងៃទី ១៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ E1/300.1, EN ERN 01098216 [“ថ្មីខ្ញុំនៅសមរម្យមុខ ចំណែកខ្ញុំនៅ សមរម្យក្រោយដើម្បីព្យាបាលទាហានរបួស”]។

²²⁰ Karkaria, Z. *Failure through Neglect: The Women’s Policies of the Khmer Rouge in Comparative Perspective* (Concordia University Department of History, 2003) ត្រង់ទំព័រ ១ [ត្រូវបានភ្ជាប់ជាឯកសារសំអាង ទី ២៤]។

²²¹ Karkaria, Z. *Failure through Neglect: The Women’s Policies of the Khmer Rouge in Comparative Perspective* (Concordia University Department of History, 2003), ទំព័រ ៣២-៣៣, ៣៩ [ត្រូវបាន ភ្ជាប់ជាឯកសារសំអាងទី ២៤]។

²²² កិច្ចសម្ភាសន៍របស់ Smiling Toad Productions ជាមួយ អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ D1.3.12.1, EN ERN 00217516 [“នយោបាយចេញម៉ោង នៃ! កាលបរិច្ឆេទនារីយើងក៏ ធ្វើការបាន អញ្ចឹងបានខំ ដឹកនាំស្ត្រី យើងដើម្បីតស៊ូហ្នឹង! ឈឺចាប់នឹងខ្លួន (ដែល) គេមើលងាយមើលថោកថា នៃ! “បង្វិលចង្រ្កានមិនជុំ” ហើយគេចង់ ធ្វើបាប បុរសធ្វើបាប វី និងស្ត្រីបន្ទោសបានតាមចិត្ត”] ។

²²³ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់ Smiling Toad Productions ជាមួយ អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ D1.3.12.1, EN ERN 00217520។ សូមមើលផងដែរ ជាទូទៅ ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៨៤-៩១។

²²⁴ Jacobson T., ‘Into the Fields’, *Lost Goddesses: The Denial of Female Power in Cambodian History* (Nordic Studies of Asian Studies, 2008), ទំព័រ ២៣១ [ត្រូវបានភ្ជាប់ជាឯកសារសំអាងទី ២៣]។

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ខ្ពស់ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ²²⁵ ។ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពុំបានទទួលបានប្រយោជន៍ពីរបបធិបតេយ្យនេះទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្តីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ឈ្មោះ ណុប ញ៉ែន បានកាន់កាប់តួនាទីទាបជាងអ្នកស្រី²²⁶ ។

៧៨. ការបែងចែកយេនឌ័រដ៏តឹងរឹង ត្រូវបានបង្ហាញជាក់ស្តែងតាមរយៈបញ្ជីឈ្មោះអ្នកទោសស្ត្រីនៅមន្ទីរស-២១ ដែលត្រូវបានប្រមូល និងចងក្រងដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា²²⁷ និងតាមរយៈភស្តុតាងដែលពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខមួយចំនួន ដែលស្ថិតនៅក្នុងភូមិភាគពាយព្យ ក៏ដូចជាតាមបណ្តាទីតាំងដទៃទៀតនៃប្រទេសកម្ពុជា²²⁸ ។ ភស្តុតាងទាំងនោះបង្ហាញឱ្យឃើញថា ស្ត្រីមិនត្រូវបានប្រគល់ឱ្យមានតួនាទីទាក់ទងនឹងផ្នែកសន្តិសុខ²²⁹ ឬទទួលបានបន្ទុកលើមន្ទីរសន្តិសុខឡើយ²³⁰ ។ ចំណុចស៊ីសង្វាក់

²²⁵ Jacobson T., 'Into the Fields', *Lost Goddesses: The Denial of Female Power in Cambodian History* (Nordic Studies of Asian Studies, 2008), ទំព័រ ២១៨, ២៣១-៣៣ ដែលនិយាយថា យ៉ាន់ យ៉ាត (ស្រី) បានរៀបការជាមួយ សុន សេន, ខៀវ ធីរិទ្ធ (ស្រី) បានរៀបការជាមួយ អៀង សារី, ហើយ ខៀវ ប៉ុណ្ណារី (ស្រី) បានរៀបការជាមួយ ប៉ុល ពត] ត្រូវបានភ្ជាប់ជាឯកសារសំអាងទី ២៣]។ សូមមើលផងដែរ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នករដ្ឋាភិបាល, សំណុំរឿង ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ស.ដ, ប្រតិចារិកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះ (ឯកហ្វឺន) ថ្ងៃទី ៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ E1/298.1, EN ERNs 01096813-14 ដែលកត់សម្គាល់ថា យាយ ខុម គណៈស្រុក ១០៥ រៀបការជាមួយ មាស មុត]។ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ជាមួយ តូ សេម ថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/70/3, EN ERN 01113667-68 ដែលកត់សម្គាល់ថា យាយ កាន, ប្រពន្ធរបស់ អោ អាន, ជាអនុលេខាស្រុកជើងព្រៃ]។ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ជាមួយ ណុប ងឹម ថ្ងៃទី ២២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D123/2/2.17a, EN ERNs 01155559, 01155607 ដែលនិយាយថា ណុប ងឹម (ស្រី) អនុលេខាស្រុកសំឡូត បានរៀបការជាមួយ ព្រាប កាប គណៈស្រុកសំឡូត]។

²²⁶ សូមមើល កិច្ចសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ជាមួយ អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D123/1/5.1c, EN ERN 00951863។ ប្រតិចារិកនៃកិច្ចសម្ភាសន៍របស់យុវសន្តិភាពជាមួយ អ៊ឹម ថែម, គ្មានចុះកាលបរិច្ឆេទ ឯកសារ D219/264.1, EN ERNs 01117949-51, 01117957។

²²⁷ បញ្ជីអ្នកទោសស្ត្រីនៅមន្ទីរស-២១ របស់ ក.ស.ព ថ្ងៃទី ១៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ E68.6។

²²⁸ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលើកទីបី ឯកសារ D1, EN ERNs 00292449-53។ ទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មនៃសំណុំរឿង ០០៣ & ០០៤ (អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ថ្ងៃទី តុលា ឆ្នាំ ២០១៣), ដែលមាននៅលើគេហទំព័រ <https://www.eccc.gov.kh/sites/default/files/Case%20003-004%20Crime%20Sites_ENG_OCT%202013.pdf> បានចូលមើលលើកចុងក្រោយនៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៦។

²²⁹ ក្រុមការពារក្តីកត់សម្គាល់ឃើញថា គ្មានអ្នកទោសស្ត្រីណាម្នាក់ក្នុងចំណោមអ្នកទោសស្ត្រីទាំង៤៩នាក់ ដែលត្រូវបានចុះបញ្ជីថាត្រូវបានចាប់ខ្លួនក្នុងភូមិភាគពាយព្យ មានតួនាទីដែលទាក់ទងនឹងសន្តិសុខឡើយ។ ប៉ុន្តែ ពួកគាត់ត្រូវបានចុះបញ្ជី

ទំព័រ ៦៩ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ជាមួយសក្ខីកម្មនៅសវនាការនៃសំណុំរឿង០០២/០២ របស់សាក្សី ខឹម ហៀន ជាសមាជិកនៃគណៈ
ស្រុកត្រាំកក់ក្នុងភូមិភាគនិរតី ដែលអ្នកស្រីត្រូវបានតុលាការសួរថាតើ អ្នកស្រីបានជាប់ពាក់ព័ន្ធក្នុង
កិច្ចការសន្តិសុខនៅក្នុងស្រុកដែលគាត់ធ្វើការឬទេ ។ អ្នកស្រី ខឹម ហៀន បានឆ្លើយដោយការភ្ញាក់
ផ្អើលថា “ខ្ញុំអត់ទទួលបន្ទុកខាងយោធាទេ ព្រោះខ្ញុំជាស្រី”²³¹ ។ កម្មាភិបាលនារី ដូចជាអ្នកស្រី
អ៊ឹម ចែម និង ខឹម ហៀន ពុំត្រូវបានផ្តល់តួនាទី ដ៏គួរជាទុកចិត្តលើផ្នែកសន្តិសុខឡើយ ។ ពួកគាត់

ជាប្រពន្ធ អតីតសាស្ត្រាចារ្យ អតីតវេជ្ជបណ្ឌិត ឬពេទ្យ។ *សូមមើល* បញ្ជីអ្នកទោសមន្ទីរស-២១ ដែលត្រូវបានកំណត់អត្ត
សញ្ញាណជាស្ត្រី របស់ ក.ស.ព ថ្ងៃទី ១៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ E68.6។
230 ក្រុមការពារក្តីបានពិនិត្យឡើងវិញនូវភស្តុតាងដែលពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខ និងគុកចំនួន ២៤ ដែលស្ថិតនៅទាំងក្នុង និង
ក្រៅភូមិភាគពាយព្យ និងបានរកឃើញថាទីតាំងទាំងនោះត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយបុរសក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិប
តេយ្យ។ *សូមមើលជាឧទាហរណ៍* កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សយ ឈឿន ថ្ងៃទី ២១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥,
ឯកសារ D219/517 ឆ:41 [ដែលនិយាយថាមន្ទីរសន្តិសុខវត្តភ្នំជិត (ដែលស្ថិតក្នុងតំបន់១ នៃភូមិភាគពាយព្យ) ស្ថិត
ក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ គា ជេវ មុនត្រូវបានជំនួសដោយ ហៀក]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី លីម សាត
ថ្ងៃទី ៦ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D134/4 ឆ:14 [ដែលនិយាយថាមន្ទីរសន្តិសុខថ្នល់ (ដែលស្ថិតនៅក្នុងតំបន់ ២ នៃ
ភូមិភាគពាយព្យ) ត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយបុរសម្នាក់ឈ្មោះ ឃិន]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ម៉ាន់ ជួន ថ្ងៃទី
១៥ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/147 ឆ:188 [ដែលនិយាយថាប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខវត្តកណ្តាល (ដែលស្ថិត
ក្នុងតំបន់ ៣ នៃ ភូមិភាគពាយព្យ) គឺ គា ម៉ៅ]។ របាយការណ៍អនុវត្តដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស (គោម សូដា) ថ្ងៃទី ៣
ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/399, EN ERN 01114736, [ដែលនិយាយថាប្រធានគុកវត្តពោធិលង្ការ (ដែល
ស្ថិតក្នុងតំបន់ ៤ នៃភូមិភាគពាយព្យ) ឈ្មោះ គា ម៉ៅ]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ស៊ឹម សល់ ថ្ងៃទី ៣១ ខែ
មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/7 ឆ:20 [ដែលនិយាយថា គា សៀន គឺជា “ប្រធានធំ” នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំត្រយូង
(ដែលស្ថិតក្នុងតំបន់ ៥ នៃភូមិភាគពាយព្យ)។ កំណត់ហេតុនៃកិច្ចស៊ើបសួរ ថ្ងៃទី ៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ
D119/118, EN ERN 00982278 [ដែលលើកឡើងអំពីសាក្សីម្នាក់ដែលនិយាយថាគុក និងកន្លែងសម្លាប់មនុស្សនៅ
ចម្ការខ្នុរ (ដែលស្ថិតក្នុងតំបន់ ៥ នៃភូមិភាគពាយព្យ) ត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយ គា ញ៉ាន]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់
ចម្លើយសាក្សី ហ៊ាង ហៀន ថ្ងៃទី ២២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D105/9 ឆ:33 [ដែលនិយាយថាប្រធានគុកលេខ ៨
(ដែលស្ថិតក្នុងតំបន់ ៧ នៃភូមិភាគពាយព្យ) គឺ គា មី]។ *សូមមើលផងដែរ* កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ហ៊ុន
គឹមសេង ថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/522 ឆ:45 [ដែលនិយាយថា “អាន (បុរស) ជាប្រធាន”
នៃមន្ទីរសន្តិសុខក្រាំងតាចាន់ (ដែលស្ថិតក្នុងតំបន់ ១៣ នៃភូមិភាគនិរតី)]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខែក
ញ៉ា ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D107/11, EN ERN 00804701 [ដែលនិយាយថា ផល ប្អូនផ្លូវរបស់ យ៉ុន
ជាអ្នកទទួលខុសត្រូវមន្ទីរសន្តិសុខចម្ការស្វាយចន្ទី (ដែលស្ថិតក្នុងតំបន់ ៤២ នៃភូមិភាគកណ្តាល)]។

231 *សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត*, ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ស.ដ,ប្រតិចារិកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី
ជំនុំជម្រះ (សក្ខីកម្មសាក្សី ខឹម ហៀន) ថ្ងៃទី ៤ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ E1/296.1, EN ERN 01095594។

ទំព័រ ៧០ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យធ្វើការងារលើផ្នែកកសិកម្ម និងការងារទុកដាក់ផ្ទះសំបែង ។

៧៩. សរុបសេចក្តីមក ដោយសារថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជាស្ត្រីមួយរូបបានកាន់កាប់តួនាទីកម្រិតទាប ក្នុងភូមិភាគទាំងពីរដែលអ្នកស្រីបានធ្វើការងារក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ គឺជាការឆ្លើយ តបដ៏មានអានុភាពមួយ ប្រឆាំងទៅនឹងការចោទប្រកាន់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ទាក់ទង នឹងទំនាក់ទំនងរវាងការចោទរវាងអ្នកស្រីនឹង *ភា ម៉ុក* ព្រមទាំងការជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់អ្នកស្រីជាមួយ កិច្ចការសន្តិសុខ ដែលផ្ទុយទៅវិញ វាជាការនិយាយអំពីការមិនជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មពាក់ព័ន្ធ និងភាពមិនអាចជឿជាក់បាននៃការចោទប្រកាន់ជារួមមកលើអ្នកស្រីទៅវិញទេ ។ បន្ទាប់ពីបាន លើកឡើងនូវការពិចារណាជាទូទៅចំនួនពីរនេះ ក្រុមការពារក្តីនឹងដាក់មកពិនិត្យលើបញ្ហា ជាក់លាក់មួយចំនួន ដែលកើតមានឡើងនៅក្នុងសំណុំរឿងប្រឆាំងនឹងអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម វិញម្តង ។

៨០. ចំណុចជាក់លាក់៖ ជាបឋម ក្រុមការពារក្តីនឹងឆ្លើយតបទៅនឹងទង្វើករណីសំខាន់ៗនៃសំណុំរឿង ទាំងមូលរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានសិទ្ធិអំណាច *ជាក់ស្តែង* និង *ស្របច្បាប់* ដែលបានផ្តល់ឱ្យអ្នកស្រីនូវទំនួលខុសត្រូវដ៏ធំធេង ក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចនានា លើថ្នាក់ស្រុក និងតំបន់ ទាំងនៅក្នុងភូមិភាគនិរតី និងភូមិភាគពាយព្យ ។ ទីពីរ ក្រុមការពារក្តី នឹងធ្វើការឆ្លើយតបទៅនឹងទង្វើករណីស្នូលរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមួយចំនួន ទាក់ទងនឹង ការវាយតម្លៃលើបញ្ហាការ “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ជាអំណះអំណាងដែលសហព្រះរាជអាជ្ញា អន្តរជាតិលើកឡើងថាព្រោះតែអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែមមានតួនាទី *ស្របច្បាប់* និង *ជាក់ស្តែង* នៅក្នុង ភូមិភាគពាយព្យ ហើយថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានតួនាទីដ៏សំខាន់មួយទាក់ទងនឹងការប្រព្រឹត្ត ឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង ។

គ. អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនបានកាន់កាប់តួនាទីសំខាន់ណាមួយឡើយ ក្នុងអំឡុងរបប កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

៨១. ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរទាំងមូលរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ គឺផ្អែកលើទង្វើករណីមិនពិតដែល

ទំព័រ ៧១ នៃ២២០

ថា អ្នកស្រីមានតួនាទីនៃសិទ្ធិអំណាចជាក់លាក់ទាំង ស្របច្បាប់ និង ជាក់ស្តែង²³² ហើយដែលតាម រយៈសិទ្ធិអំណាចនេះ អនុញ្ញាតឱ្យអ្នកស្រី “ជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងរាល់ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចទាំងអស់ ទាក់ទងនឹងស្រុក និងតំបន់” ទាំងនៅក្នុងភូមិភាគនិរតី²³³ និងភូមិភាគពាយព្យ²³⁴ ។ ដូចបានលើក សំអាងហេតុដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ដោយផ្អែកលើតួនាទីប្រភេទកិច្ចការត្រួតពិនិត្យ ទាំងនេះ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ត្រូវបានចោទថាជាអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏ ធ្ងន់ធ្ងរ ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តទៅនៅក្នុងភូមិភាគទាំងពីរ²³⁵ ។

៨២. ដូចនឹងពិភាក្សានៅខាងក្រោម ការវិភាគសត្យានុម័តលើភស្តុតាង បង្ហាញឱ្យឃើញថា អំណះ អំណាងទាំងនេះត្រូវបានធ្វើឡើងដោយគ្មានមូលដ្ឋាន ។ ទីមួយ ភស្តុតាងនេះបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ពុំមានតួនាទីសំខាន់ៗក្នុងភូមិភាគនិរតីទេ និងជាពិសេស អ្នកស្រីមិនមែនជាសមាជិក ស្របច្បាប់ និងជាក់ស្តែង នៃគណៈតំបន់១៣ ឡើយ ។ ផ្ទុយទៅវិញ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានតួនាទី ក្នុងកងនារីនៃតំបន់១៣ ហើយការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រីត្រូវបានកំហិតត្រឹមការធានានូវ សុខុមាលភាពរបស់ស្ត្រីប៉ុណ្ណោះ ។ ទីពីរ ភស្តុតាងនេះបង្ហាញឱ្យឃើញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិន មានតួនាទីសំខាន់ៗនៅក្នុងភូមិភាគពាយព្យទេ និងជាពិសេស អ្នកស្រី មិនមែនជាសមាជិក ឬអនុ លេខាស្របច្បាប់ និង ជាក់ស្តែង នៃគណៈតំបន់៥ ដែរ ។ ទីបី ភស្តុតាងនេះបង្ហាញឱ្យឃើញថា ការ ទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅក្នុងភូមិភាគពាយព្យ ត្រូវបានកំហិតតឹងរឹងត្រឹមតួនាទី ស្របច្បាប់ និង ជាក់ស្តែង ជាលេខាស្រុក ដែលរួមទាំងការលើកកម្ពស់កម្រិតជីវភាពរស់នៅក្នុង ស្រុកនេះ ។

232 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរ នៅកថាខណ្ឌ ១០១-០៧ (ក្នុងភូមិភាគនិរតី)។ នៅកថាខណ្ឌ ១១៤-១៨ (ក្នុងភូមិភាគ ពាយព្យ) ។ នៅកថាខណ្ឌ ២ និងកថាខណ្ឌ ៥៣០-៣១ (ក្នុងភូមិភាគនិរតី និងភូមិភាគពាយព្យ)។

233 ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរ នៅកថាខណ្ឌ ១០៧។

234 ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរ នៅកថាខណ្ឌ ១១៧។

235 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរ នៅកថាខណ្ឌ ១០១-៥៦។

ទំព័រ ៧២ នៃ២២០

១. អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពុំមានតួនាទីសំខាន់ៗ នៅក្នុងភូមិភាគនិរតីឡើយ

៨៣. ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលើកឡើងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានតួនាទី ដំណាលគ្នាជា “លេខាស្រុកកោះអណ្តែតផង ជាអ្នកគ្រប់គ្រងស្រ្តីនៅក្នុងតំបន់១៣ និងសមាជិក គណៈតំបន់១៣”²³⁶ និងហេតុដូច្នោះ មានតួនាទីដ៏សកម្មក្នុងកិច្ចប្រជុំថ្នាក់តំបន់ដែល “មេដឹកនាំតំបន់ រួមទាំង [អ្នកស្រី] អ៊ឹម ថែម បាននិយាយ...អំពីបញ្ហានានាដូចជាការកំណត់អត្តសញ្ញាណ ‘ខ្មាំង’ ផ្ទៃក្នុង”²³⁷ ។ ផ្អែកលើមូលដ្ឋាននេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសន្និដ្ឋានថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម “ជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងរាល់ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចទាំងអស់ដែលទាក់ទងនឹងតំបន់” នៅភូមិភាគនិរតី²³⁸ ជាការបង្ហាញពីការទទួលខុសត្រូវរបស់គាត់ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងភូមិភាគនិរតី²³⁹ (ដែលឧក្រិដ្ឋកម្ម

236 ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១០៧។

237 ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៦៥ (ជើងទំព័រ ២៦៤)។

238 ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១០៧។

239 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៥២-៤៨ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់អំពី មនុស្សឃាត ដោយយោងទៅរកវត្តអង្គស្រីមាលី ព្រៃសុខុន ស្រុកកោះអណ្តែត តំបន់ ១៣ និងខ្មែរក្រោម] នៅកថាខណ្ឌ ៤៥៩-៦១ [ដែលកំណត់បទចោទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់ការសម្លាប់រង្គាលដោយយោងទៅរកតំបន់ ១៣ វត្តអង្គស្រីមាលី ព្រៃសុខុន និងខ្មែរក្រោម]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៦៤-៦៧ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុង ទម្រង់ការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ដោយយោងទៅរកវត្តអង្គស្រីមាលី និងខ្មែរក្រោម] ។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៦៨-៧១ [ដែល កំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់ការធ្វើទារុណកម្មដោយយោងទៅរកវត្តអង្គស្រីមាលី]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៧២-៧៥ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់នៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយយោងទៅរកវត្តអង្គស្រី មាលី, ស្រុកកោះអណ្តែត, តំបន់ ១៣ និងខ្មែរក្រោម]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៧៦-៧៧ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំង មនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់អំពីអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត ដូចជាការរំលោភផ្លូវភេទដោយយោងទៅរកវត្តអង្គស្រីមាលី]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៨២-៨៣ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់អំពីអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត ដូចជា ការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំដោយយោងទៅរកវត្តអង្គស្រីមាលី និងតំបន់១៣]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៨៤-៨៥ [ដែលកំណត់ជា ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្ស ជាតិក្នុងទម្រង់អំពីអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត ដូចជាការឃុំឃាំងក្នុងលក្ខខណ្ឌអមនុស្សធម៌ ដោយយោងទៅរកវត្តអង្គស្រីមាលី]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៩៣-៩៤ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការធ្វើមនុស្សឃាតដោយ ចេតនា ជាអំពើបំពានបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវដោយយោងទៅរកវត្តអង្គស្រីមាលី និងខ្មែរក្រោម]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៩៥-៩៦ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការប្រព្រឹត្តិដោយអមនុស្សធម៌ជាការបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញា ក្រុងហ្សឺណែវដោយយោងទៅរកវត្តអង្គស្រីមាលី និងខ្មែរក្រោម]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៩៧ [ដែលកំណត់ជាបទល្មើសនៃការ បង្កដោយចេតនាឱ្យមានរបួសធ្ងន់ធ្ងរ ឬឱ្យមានការឈឺចាប់ដល់រាងកាយ ឬសុខភាព ដែលជាការបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើ

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ទាំងអស់នោះពុំស្ថិតក្នុងការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់នោះទេ²⁴⁰) ។ ការវាយតម្លៃដ៏សមហេតុផលលើភស្តុតាង បង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពុំត្រូវបានតែងតាំងជាសមាជិកនៃគណៈតំបន់១៣ នោះទេ និងមិនដែលមានសិទ្ធិ ឬអំណាចពាក់ព័ន្ធ ឬសិទ្ធិអំណាចស្រដៀងគ្នាទាំង ស្របច្បាប់ និង ជាក់ស្តែង ឡើយ ។

i. អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពុំមែនជាសមាជិកស្របច្បាប់នៃគណៈតំបន់១៣ ក្នុងភូមិភាគ និរតីនោះទេ

៨៤. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានដកស្រង់ឯកសារសំអាងចំនួន២៤ឯកសារ²⁴¹ ដើម្បីអះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម “ត្រូវបានតែងតាំងជាសមាជិកនៃគណៈតំបន់១៣” ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ទំហំ នៃឯកសារសំអាងពុំគួរត្រូវបានភ័ន្តច្រឡំជាមួយភាពអាចជឿជាក់បាន ឬភាពអាចទុកចិត្តបាននៃ ឯកសារទាំងនោះឡើយ ។ ដូចនឹងត្រូវគូសបញ្ជាក់ខាងក្រោម ឯកសារសំអាងទាំង២៤ឯកសារ នោះ ផ្តល់ការគាំទ្រតិចតួចដល់ការប៉ុនប៉ងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដើម្បីបង្ហាញឱ្យឃើញ ពីសិទ្ធិអំណាចក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម តាមរយៈការប្រៀបធៀបនូវតួនាទី របស់អ្នកស្រីក្នុងកងនារីនៃតំបន់១៣ ទៅនឹងសមាជិកភាពនៃគណៈតំបន់១៣ ។ ការសំអាង របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលើឯកសារសំអាងទាំងនេះ ខ្វះការតាំងចិត្តដូចដែលបានតម្រូវ ក្នុងការអះអាងដោយភាពប្រត្យក្ស និងការស្វែងរកឱ្យឃើញការពិត ។ ឯកសារសំអាងដែលត្រូវ បានដកស្រង់ មិនអាចគាំទ្រសេចក្តីសន្និដ្ឋានដែលបានសំអាងចំពោះការដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានតែងតាំងជាសមាជិកនៃគណៈតំបន់១៣ ឬជាជម្រើសម្យ៉ាងទៀតថា តួនាទីរបស់អ្នកស្រី

អនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវដោយយោងទៅករត្តអង្គស្រីមាលី និងខ្មែរក្រោម]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៩៨-០០ [ដែលកំណត់ជា បទល្មើសនៃការដកហូតដោយចេតនានូវការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងទៀងទាត់ ក្នុងលក្ខណៈជាការបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើ អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវដោយយោងទៅករត្តអង្គស្រីមាលី តំបន់១៣ និងខ្មែរក្រោម]។ នៅកថាខណ្ឌ ៥០១-០៣ [ដែល កំណត់ជាបទល្មើសនៃការឃុំខ្លួនជនស៊ីវិលដោយខុសច្បាប់ ជាការបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាហ្សឺណែវដោយយោង ទៅកតំបន់ ១៣ និងខ្មែរក្រោម]។

²⁴⁰ ប្រៀបនឹង ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ឯកសារ D239.1 ។

²⁴¹ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរ នៅកថាខណ្ឌ ៥២ (ជើងទំព័រ ១៨០) និងកថាខណ្ឌ ១០៧ (ជើងទំព័រ ៥០៩)។

ទំព័រ ៧៤ នៃ២២០

នៅក្នុងកងនារីនៃតំបន់១៣ គឺមានន័យថាជាសមាជិកភាពក្នុងគណៈតំបន់១៣ ទៅកើតនោះទេ ។

៨៥. សាក្សី មូល អេង បានផ្តល់ការពិពណ៌នាដ៏មានប្រយោជន៍អំពីយុទ្ធសាស្ត្រ និងវិធីសាស្ត្ររបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញាចំពោះការស្វែងរកការពិត ។ ដូចសាក្សីដទៃទៀតដែរ មូល អេង ដែលត្រូវបាន សំអាង និងត្រូវលើកឡើងក្នុងការពិភាក្សាផ្នែកខាងក្រោម ស្តីពីការគាំទ្រលើអំណះអំណាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានក្លាយជាសមាជិកនៃគណៈតំបន់១៣²⁴² ។ តាមការសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួនពីដំបូង មូល អេង បានគូសបញ្ជាក់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម “អាច” ជាអ្នកបន្តនៃពី ភា សោម (អតីតលេខា នៃគណៈ[តំបន់]) ក្នុងគណៈតំបន់១៣²⁴³ ។ ការសន្និដ្ឋានស្មានៗនេះ គឺពុំផ្អែកលើការដឹងព្រដោយ ផ្ទាល់ឡើយ ប៉ុន្តែផ្អែកលើ “ការព្យាបាលទៅ”²⁴⁴ ។ វាកាន់តែច្បាស់នោះគឺថា “ជំនឿ” ដែល មូល អេង មាន គឺផ្អែកលើការផ្សាយសំឡេងរបស់វិទ្យុខ្មែរក្រហមតែមួយមុខគត់²⁴⁵ ដែលក្នុងពេលនោះ មានការប្រកាសថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម រួមទាំងបុគ្គលចំនួន ២៩ រូបដទៃទៀតជា “តំណាងកសិករ ភូមិភាគទិរតី”²⁴⁶ ។ ទីបំផុត តាមរយៈការព្យាបាលដូច្នោះ មូល អេង បានពន្យល់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាប្រធានគណៈដឹកនាំស្ត្រីនៃតំបន់១៣²⁴⁷ ។

៨៦. ស្រដៀងគ្នានេះ ទាក់ទងនឹងឯកសារសំអាងផ្សេងៗទៀតចំនួន ២៣ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ

²⁴² សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥២ (ជើងទំព័រ ១៨០) ដោយយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ឆ៖26-29, ឆ៖31 ឆ៖127-30, ឆ៖133, ឆ៖135-37, ឆ៖140-47, ឆ៖187-88 ។

²⁴³ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ឆ៖28 ។

²⁴⁴ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ឆ៖140 ។

²⁴⁵ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ឆ៖31 ។ សូមមើលផងដែរ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ឆ៖130 ។

²⁴⁶ វិទ្យុភ្នំពេញ, 2300 GMT ថ្ងៃទី ២១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៧៦ SWB ថ្ងៃទី ២៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៧៦ FE/5166/B/2 ថ្ងៃទី ២៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៧៦ ឯកសារ D1.3.23.1, EN ERN 00087743 ។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ឆ៖138-39 ។

²⁴⁷ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ឆ៖141-42 ។

ទំព័រ ៧៥ នៃ ២២០

សំណងលើ៖

- ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំនួនប្រាំ²⁴⁸ ដែលអ្នកដាក់ពាក្យសុំមិនដែលត្រូវបានស្តាប់ចម្លើយដោយ ក.ស.ច.ស នោះទេ ។ ជាការឆ្លើយតបនឹងសំណួរ “តើអ្នកណាដែលអ្នកជឿថាត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះ ហើយមូលហេតុអ្វីបានជាអ្នកជឿជាក់បែបនេះ?” អ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួននីមួយៗក្នុងចំណោមអ្នកដាក់ពាក្យសុំទាំងប្រាំបានផ្តល់ចម្លើយម្នាក់មួយបន្ទាត់ ដោយចោទថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានតួនាទីក្នុងគណៈតំបន់១៣²⁴⁹ ឬ បង្ហាញឱ្យយើងឃើញថា អ្នកស្រីជា “ប្រធានធំ”²⁵⁰ ។ ដោយភាពស៊ីសង្វាក់ជាមួយដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតក្នុងការមិនស្តាប់ចម្លើយពួកគាត់²⁵¹ ចម្លើយមួយបន្ទាត់នេះ គ្មានតម្លៃជាភស្តុតាងឡើយ ។ ចម្លើយទាំងនេះមិនអាចបញ្ជាក់ការពិតឱ្យគ្នាទៅវិញទៅមកបានទេ ។ ចម្លើយទាំងនេះ

²⁴⁸ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១០៧ (ជើងទំព័រ ៥០៩) ដោយយោងទៅលើ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ យ៉ាយ គឹមលៀង ថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D5/1528, EN ERN 01133186។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួន ជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ធួង ភូន ថ្ងៃទី ៨ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1304, EN ERN 01144492។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ តែម ជ្រន ថ្ងៃទី ១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D5/1133, EN ERN 01144435។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ភ្នំ លី ថ្ងៃទី ១៣ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1615, EN ERN 01168228។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ គង់ សាមី ថ្ងៃទី ៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1303, EN ERN 01191036។

²⁴⁹ សូមមើល ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ធួង ភូន ថ្ងៃទី ៨ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1304, EN ERN 01144492។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ តែម ជ្រន ថ្ងៃទី ១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D5/1133, EN ERN 01144435។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ភ្នំ លី ថ្ងៃទី ១៣ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1615, EN ERN 01168228។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ គង់ សាមី ថ្ងៃទី ៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1303, EN ERN 01191036។

²⁵⁰ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ យ៉ាយ គឹមលៀង ថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D5/1528, EN ERN 01133186។

²⁵¹ សូមមើល សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ២៤), សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចលើសំណើសុំស្វែងរកភស្តុតាងដោះបន្ទុកនៅក្នុងឃ្លាំងផ្ទុកឯកសាររួម ថ្ងៃទី ១៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D164/4/13 នៅកថាខណ្ឌ ៣៦ [សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានបញ្ចប់រាល់កិច្ចស៊ើបសួរទាំងអស់ដែលខ្លួនចាត់ទុកថាចាំបាច់ ដើម្បីបង្ហាញការពិតទាក់ទងទៅនឹងអង្គហេតុដែលចែងនៅក្នុងដីកា សន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ និងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម”]។ សូមមើលផងដែរ វិធានផ្ទៃក្នុង វិធាន ៥៥(៥)(ក)។

ទំព័រ ៧៦ នៃ ២២០

ពុំត្រូវបានបញ្ជាក់ថាបានផ្អែកលើការដឹងព្រមព្រៀងដោយសាក្សីផ្ទាល់ភ្នែក ហើយក៏មិនអាចឱ្យជឿជាក់ បានដែរ ។

- សាក្សីបីរូបដែលជាក់ស្តែងខ្វះការយល់ដឹងអំពីតួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ក្នុងភូមិភាគ និរតី²⁵²៖ តួយ៉ាង ឆឹង ជឿន បានគូសបញ្ជាក់ចំនួនពីរលើកថា គាត់ “មិនដឹង” អំពីតួនាទីរបស់ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ច្បាស់ណាស់ឡើយ²⁵³ ។ ស្រដៀងគ្នានេះ សុខ រុំ បាននិយាយថា អ្នកស្រីនៅក្មេង ពេកកាលពីពេលនោះ មិនអាចចាំឈ្មោះអ្នកធ្វើការក្នុងគណៈតំបន់១៣អស់ទេ²⁵⁴ ។ ដូចការបញ្ជាក់ អះអាងដោយ ជឿម ជ្រៀវ ដូច្នោះដែរ បើទោះបីជាគាត់បានសន្និដ្ឋានថា “អ្នកណាៗក៏ដឹងថា” អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ស្ថិតក្នុងគណៈតំបន់នៅខេត្តតាកែវក៏ដោយ²⁵⁵ ក៏គាត់មិនបានដឹងអំពីតួនាទីរបស់ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ឡើយ²⁵⁶ ។
- ឯកសារសំអាងចំនួន ១០៖ ឯកសារសំអាងទាំងនេះ មានការរៀបរាប់នូវដំណើររឿងរបស់ សាក្សីចំនួន ៦ នាក់ ដែលអ្នកទាំងនេះ មិនបានបញ្ជាក់អះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជាសមាជិក នៃគណៈតំបន់១៣ ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញ ពួកគាត់បានបញ្ជាក់អះអាងថា អ្នកស្រីជាតំណាង

²⁵² សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥២ (ជើងទំព័រ ១៨០) ដោយយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ឆឹង ជឿន ថ្ងៃទី ៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/156 ឆ:15-17។ កំណត់ហេតុនៃ ការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី សុខ រុំ ថ្ងៃទី ១៩-២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/108 ឆ:45-47។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជឿម ជ្រៀវ ថ្ងៃទី ២៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/13 ឆ:6-7។

²⁵³ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឆឹង ជឿន ថ្ងៃទី ៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/156 ឆ:15 [“ខ្ញុំធ្លាប់ ឮឈ្មោះយាយ ចែម។ ខ្ញុំមិនដឹងថាយាយចែម មានតួនាទីអ្វីច្បាស់ទេ”, ស-ឆ:16 [“ស៖...តើមានន័យថា យាយ ចែម មានតួនាទីនៅថ្នាក់តំបន់ ឬមួយក៏គាត់ត្រូវបានតែងតាំងធ្វើជាគណៈស្រុកផ្សេងៗជាបន្តបន្ទាប់គ្នា? ឆ៖ ខ្ញុំ មិនដឹងពីតួនាទី ពិត ប្រាកដរបស់យាយ ចែម ទេ”]។

²⁵⁴ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ថ្ងៃទី ១៩-២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/108, ស-ឆ:12 [“ស៖...តើ លោកស្រីដឹងអ្វីខ្លះពីតំបន់១៣? ឆ:12៖ ខ្ញុំចាំមិនច្បាស់ទេ។ ខ្ញុំមិនចាំឈ្មោះគណៈតំបន់ ១៣ ទេ ព្រោះខ្ញុំនៅក្មេង”]។

²⁵⁵ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជឿម ជ្រៀវ ថ្ងៃទី ២៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/13 ឆ:6 [“មូលហេតុដែលខ្ញុំដឹងថា យាយ ចែម ហ្នឹងមានឋានៈជាគណៈខេត្តតាកែវ ដោយសារតែអ្នកណាៗ ក៏ដឹងថាគាត់ជា គណៈខេត្តដែរ ដោយសារតែគាត់តែងតែឱ្យខ្ញុំហៅមនុស្សក្នុងភូមិឃុំមកប្រជុំនៅតាមការដ្ឋានចល័ត”]។

²⁵⁶ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជឿម ជ្រៀវ ថ្ងៃទី ២៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/13, ស-ឆ:10 [“ស៖ តើប្រពន្ធរបស់ តា ញែន [អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម] មានតួនាទីអ្វីដែរ? ឆ:10៖ ខ្ញុំអត់ដឹងទេអំពីតួនាទីរបស់ប្រពន្ធតា ញែន”]។

ទំព័រ ៧៧ នៃ២២០

ស្ត្រីក្នុងតំបន់នោះ²⁵⁷ ។ សាក្សី ខឹម ហៀន²⁵⁸ តិប ភី²⁵⁹ ពេជ្រ ជឹម²⁶⁰ ប៊ុន ធឿន²⁶¹ ម៉ឹង វេត²⁶² និង សៅ វ៉ន²⁶³ សុទ្ធតែបានលើកឡើងស្របគ្នាថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គឺជាអ្នកគ្រប់គ្រងស្ត្រីក្នុង តំបន់១៣²⁶⁴ ។

²⁵⁷ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥២ (ជើងទំព័រ ១៨០) ដោយយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ខឹម ហៀន, ថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/242 ឆ:74-77។ កំណត់ហេតុ នៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី តិប ភី ថ្ងៃទី ១៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/521 ឆ:63។ កំណត់ហេតុ នៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ ជឹម ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/259 ឆ:40-41 ឆ:45។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ ជឹម ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/79 ឆ:6។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ុន ធឿន ថ្ងៃទី ១០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/274 ឆ:28-32, ឆ:55, ឆ:72។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ម៉ឹង វេត ថ្ងៃទី ១០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/83 ឆ:18-19។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ម៉ឹង វេត ថ្ងៃទី ១១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/84 ឆ:19។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សៅ វ៉ន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/15 ឆ:12។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ម៉ឹង វេត ថ្ងៃទី ១-២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/488 ឆ:36, ឆ:109។

²⁵⁸ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម ហៀន ថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/242 ឆ:75 ["យាយ ចែម គាត់ជាអ្នកគ្រប់គ្រងនារីតំបន់ ១៣"] ឆ:108 ["ខ្ញុំបានឃើញគាត់នៅមន្ទីររបស់គាត់ដែលគ្រប់គ្រងខាង នារី"] ឆ:109 ["គាត់គ្រប់គ្រងកម្មាភិបាលនារីទាំងអស់នៅក្នុងតំបន់"]។

²⁵⁹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី តិប ភី ថ្ងៃទី ១៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/521 ឆ:63 ["គាត់ កាន់កងនារីថ្នាក់តំបន់ ក្នុងតំបន់ ១៣"]។

²⁶⁰ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ ជឹម ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/259 ឆ:41 [ដែល និយាយថាមានស្ត្រីចំនួន៤នាក់ រួមទាំងអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ទទួលខុសត្រូវខាងនារីក្នុងតំបន់ ១៣]។ កំណត់ហេតុនៃការ ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ ជឹម ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/79 ឆ:6 ["គាត់នៅកាន់ខាងគណៈ កៀងគរនារីរបស់តំបន់ ១៣ តែគាត់មិនមែនជាគណៈតំបន់ទេ"]។

²⁶¹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ុន ធឿន ថ្ងៃទី ១០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/274 ឆ:28-29 [ដែល និយាយថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជាប្រធានសមាគមនារីរបស់តំបន់១៣ និង ប្រហែលបានក្លាយជាសមាជិកតំបន់១៣ ទៀតក៏មិនដឹង] ។

²⁶² កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ម៉ឹង វេត ថ្ងៃទី ១០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/83 ឆ:19 ["ខ្ញុំត្រូវបាន គេចាត់តាំងឱ្យធ្វើការនៅមន្ទីរ ១៦០ នៅអំឡុងពេលនោះដែលខ្ញុំដឹងថា យាយ ចែម គាត់ទទួលខុសត្រូវអង្គការនារីតំបន់ ១៣"]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ម៉ឹង វេត ថ្ងៃទី ១-២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/488 ឆ:36 ["យាយ ចែម ជាប្រធាននារីតំបន់ (តំណាងរាស្ត្រតំបន់)"]។ ឆ:109 ["យាយ ចែម គាត់ប្រធាននារីតំបន់១៣ ក្រោយ មកគាត់ផ្លាស់មកតំបន់ពាយព្យ"]។

ទំព័រ ៧៨ នៃ ២២០

៨៧. វាមានសារៈប្រយោជន៍ក្នុងការពិនិត្យឱ្យកាន់តែល្អិតល្អន់ថែមទៀត លើឯកសារសំអាងមួយចំនួន ក្នុងចំណោមឯកសារសំអាងទាំង១០នេះ ។ បើទោះបីជាឯកសារទាំងនេះត្រូវបានប្រើជាសំអាង ក៏ដោយ ក៏ឯកសារទាំងនេះមិនត្រឹមតែពុំបានផ្តល់ការគាំទ្រណាមួយចំពោះការចោទប្រកាន់របស់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប៉ុណ្ណោះទេ គឺថែមទាំងបង្ហាញអំពីភាពមិនត្រឹមត្រូវនៃការចោទប្រកាន់ ទៀតផង ។ ពេជ្រ ជឹម ជាសាក្សីម្នាក់ក្នុងចំណោមសាក្សីនានាដែលត្រូវបានសំអាងលើ²⁶⁵ បាន និយាយយ៉ាងច្បាស់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម “មិនមែនជាគណៈតំបន់ទេ”²⁶⁶ ។ ពេជ្រ ជឹម អាចគាំទ្រ អំណះអំណាងប្រកបដោយអត្ថន័យពីភស្តុតាងផ្ទាល់ ដែលមានភាពសំខាន់ស៊ីសង្វាក់គ្នាដ៏លម្អិត ។ នៅពេលត្រូវបានសួរអំពីរចនាសម្ព័ន្ធនៃគណៈតំបន់១៣ សាក្សីបានបង្ហាញភាពខុសគ្នាដ៏ជាក់លាក់ មួយរវាងកម្មាភិបាលទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅក្នុងគណៈកម្មាធិការនេះ និងអ្នកដទៃទៀត រួមទាំង អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដូចតទៅនេះ៖

ស៖...ចុះបើ [អ្នកស្រី] ចែម មិនមែនជាគណៈតំបន់ តើអ្នកណាជាគណៈតំបន់?

ឆ៖១៖ គណៈតំបន់ឈ្មោះ សោម, មុត និងផែន។ យាយ ចែម គាត់ធ្វើការងារខាងនារីក្នុង តំបន់១៣។ មាននារីបីនាក់ដែលទទួលខុសត្រូវខាងនារីតំបន់គឺមានឈ្មោះ យាយចែម ឬ

263 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សៅ វ៉ន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/15 ឆ៖12 [“ខ្ញុំគ្រាន់តែ ដឹងថាពីចន្លោះឆ្នាំ ១៩៧០ ដល់៧៥ គាត់ជាគណៈអប់រំនារីប្រចាំតំបន់១៣”]។

264 កងនារីនេះត្រូវបានគេស្គាល់ក្រោមឈ្មោះផ្សេងៗដូចជា៖ សមាគមនារី [កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ុន ធឿន ថ្ងៃទី ១០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/274 ឆ៖28] គណៈកៀងគរនារី [កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ សាក្សី ពេជ្រ ជឹម ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/79 ឆ៖6]។ ប្រធាននារី [កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ម៉ុង វេត ថ្ងៃទី ១-២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/488 ឆ៖109] ឬគណៈនារីដឹកនាំ [កំណត់ ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ឆ៖141]។

265 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ, នៅកថាខណ្ឌ ៥២ (ជើងទំព័រ ១៨០) ដោយយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ ជឹម ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/79 ឆ៖6។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ ជឹម ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/259 ឆ៖40-41, ឆ៖45។

266 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ ជឹម ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/79, ស-ឆ៖6 [“ស៖ ពេលដែលលោកទៅភ្នំពេញក្នុងខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៧៧ តើ អ៊ឹម ចែម គាត់មានតួនាទីជាអ្វីដែរ? ឆ៖6៖ គាត់នៅតារែវនៅ ឡើយទេ គាត់នៅកាន់ខាងគណៈកៀងគរនារីរបស់តំបន់១៣ តែគាត់មិនមែនជាគណៈតំបន់ទេ”]។

ទំព័រ ៧៩ នៃ២២០

និង ភន។ នៅមាននារីម្នាក់ទៀតដែលធ្វើការជាមួយនឹងយាយ ចែម ឬ និងភន ដែរតែខ្ញុំ
ភ្លេចឈ្មោះហើយ²⁶⁷។

៨៨. សាក្សី តីប ភី ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិព្យាយាមយកមកសំអាងដែរនោះ²⁶⁸ ក៏បានបង្ហាញ
ភាពខុសគ្នានេះដែរ តាមការលើកឡើងថា៖ វាមានភាពខុសគ្នាដាច់ស្រឡះ រវាងសមាជិកភាពនៃ
គណៈតំបន់១៣ និងតួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ទាក់ទងនឹង “កងនារីនៅថ្នាក់តំបន់១៣”²⁶⁹ ។

៨៩. ដូចដែលភស្តុតាងបានបង្ហាញ សាក្សីអាចធ្វើការបែងចែកនូវភាពខុសគ្នារវាងតួនាទីទាំងពីរនេះ និង
ទំនួលខុសត្រូវលើការចូលរួម ។ ជាគណៈតំបន់ គឺទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីសម្រេចនានាក្នុងជួរតំបន់
ទាំងមូល ពោលគឺ រាល់ថ្នាក់នីមួយៗនៃរចនាសម្ព័ន្ធចាត់តាំងរបស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ មាន
សមាជិកបីរូប (លេខា អនុលេខា និងសមាជិក) នៅក្នុងគណៈកម្មាធិការមួយ ដែលគ្រប់គ្រងតំបន់
នោះ²⁷⁰ ។ យោងតាមលក្ខន្តិកៈរបស់ ប.ក.ក គណៈតំបន់មានភារកិច្ច ក្នុងចំណោមប្រការផ្សេងៗ
គឺ “កំណត់ផែនការការងារក្នុងចំណោមមហាជនឱ្យច្បាស់ និងការងារផ្ទៃក្នុងឱ្យច្បាស់ក្នុង

²⁶⁷ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ ជឹម ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/259, ស-អ:41។
សូមមើលផងដែរ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម ហៀន ថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ
D118/242 ឆ:58-59 [ដែលរៀបរាប់ថា គា សោម អាចជាលេខានៃគណៈតំបន់១៣ ដែលក្រោយមកត្រូវបានជំនួស
ដោយ សំ បិត ដែលក្រោយមកទៀតជំនួសដោយ រ៉ន និងដែលបញ្ជាក់អះអាងថា មុត ក៏ស្ថិតក្នុងគណៈកម្មាធិការនេះ
ដែរ។

²⁶⁸ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ៥២ (ជើងទំព័រ ១៨០) ដោយយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់
ចម្លើយសាក្សី តីប ភី ថ្ងៃទី ១៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/521 ឆ:63។

²⁶⁹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី តីប ភី ថ្ងៃទី ១៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/521 ឆ:59-60 [“ស៖ តើ
លោកស្រីចាំថាអ្នកណាជាគណៈតំបន់១៣ ហ្នឹង? ឆ:59៖ គឺ គា សោម។ ស៖ តើគាត់ជាលេខាតំបន់១៣ ឬ? ឆ:60៖
គេហៅគណៈតំបន់”] ឆ:62-63 [“ស៖ តើលោកស្រីស្គាល់ស្រីម្នាក់ឈ្មោះ អ៊ឹម ចែម នៅតំបន់១៣ ទេ? ឆ:62៖
ខ្ញុំស្គាល់ត្រឹមឈ្មោះ ហើយឃើញមុខ តែខ្ញុំគ្មានការទំនាក់ទំនងជាមួយគ្នាទេ។ ខ្ញុំគ្រាន់តែដឹងថាគាត់កាន់តួនាទីអីតែប៉ុណ្ណឹង
ទេ។ ស៖តើគាត់កាន់តួនាទីអី? ឆ:63៖ គាត់កាន់កងនារីថ្នាក់តំបន់ក្នុងតំបន់១៣។ តែខ្ញុំមិនដែលនិយាយគ្នាជាមួយគាត់
ទេ”]។

²⁷⁰ សូមមើល របាយការណ៍អ្នកជំនាញការដោយ Craig C. ETCHESON ថ្ងៃទី ១៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ
D1.3.15.1 នៅកថាខណ្ឌ ៨។ សាលក្រមជំនុំជម្រះ, សំណុំរឿង ០០២/០១ ឯកសារ E313 នៅកថាខណ្ឌ ២១៨។

ក្របខណ្ឌតំបន់-ក្រុងរបស់ខ្លួន”²⁷¹ ។ ពួកគាត់មាន “អំណាចទូលំទូលាយទៅលើបញ្ហាបុគ្គលិក និង បញ្ហាអង្គការចាត់តាំងសន្តិសុខ និងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់រៀងៗខ្លួន”²⁷² ។

៩០. បន្ថែមលើនេះ ដូចដែលភស្តុតាងបង្ហាញ តួនាទីផ្ទាល់ខ្លួនរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានធ្វើឱ្យអ្នកស្រី ទទួលបានបន្ទុកលើផ្នែកសុខុមាលភាពស្ត្រីក្នុងតំបន់នេះ ។ អ្នកស្រីបានអប់រំស្ត្រីអំពី “វិធីដាំស្រូវ និង ថែសួនដោយខ្លួនឯង”²⁷³ តាមរយៈវគ្គរៀនសូត្រនៅតាមបណ្តាឃុំ និងភូមិនានា²⁷⁴ ។ អ្នកស្រី ខឹម បៀន ដែលជាអ្នកទទួលបានបន្ទុកកងនារីនៅថ្នាក់ភូមិ²⁷⁵ និងនៅថ្នាក់ស្រុក²⁷⁶ បានពិពណ៌នាអំពីភារកិច្ច ដូចគ្នានេះ ដូច្នោះថា៖ អ្នកស្រីបានធ្វើការអប់រំស្ត្រី និងបានចែកវេនគ្នាដាំស្រូវ ព្រមទាំងបន្លែបង្ការ ផ្សេងៗ²⁷⁷ ។ កងនារីទទួលបានបន្ទុកដេរសម្លៀកបំពាក់ ចែកចាយក្រណាត់ទៅតាមបណ្តាភូមិ និង ធ្វើស្រូវប្រាំង²⁷⁸ ។

៩១. សរុបសេចក្តីទៅ ការប៉ុនប៉ងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដើម្បីដាក់បន្ទុកសិទ្ធិអំណាចដ៏ធំធេង ទៅឱ្យអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម តាមរយៈការប្រៀបធៀបតួនាទីមួយក្នុងកងនារីនៃតំបន់នោះ ជាមួយ សមាជិកភាពនៃគណៈតំបន់១៣ គឺពុំបានផ្អែកលើភស្តុតាងឡើយ ។ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនបានចូល រួមក្នុងការ “ធ្វើសេចក្តីសម្រេចណាទាំងអស់” នៅថ្នាក់តំបន់នៃភូមិភាគនិរតី ។ ដូចដែលភស្តុតាង

271 ឯកសារច្បាប់ ប.ក.ក ដែលមានចំណងជើង “លក្ខន្តិកៈបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា”, គ្មានចុះកាលបរិច្ឆេទ ឯកសារ D1.3.20.1 (“លក្ខន្តិកៈ ប.ក.ក ឯកសារ D1.3.20.1”) មាត្រា ១៥(២)។

272 សូមមើល របាយការណ៍អ្នកជំនាញការ ដោយ Craig C. ETCHESON ថ្ងៃទី ១៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ D1.3.15.1 នៅកថាខណ្ឌ ៥៨។

273 កិច្ចសម្ភាសន៍ អ៊ឹម ថែម ជាមួយ Smiling Toad Productions ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ D1.3.12.1, EN ERN 00217520។

274 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ ជឹម ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/259 ឆ៖42-43។

275 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម បៀន ថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/242 ឆ៖8។

276 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម បៀន ថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/242 ឆ៖28។

277 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម បៀន ថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/242 ឆ៖8, ឆ៖127។

278 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម បៀន ថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/242 ឆ៖168។

បង្ហាញ តួនាទីរបស់អ្នកស្រី គឺស្ថិតក្នុងកងនារី និងផ្ដោតជុំវិញលើការងារកសិកម្ម ។

ii. អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ពុំមានតួនាទីជាសមាជិក ជាក់ស្ដែង នៃគណៈតំបន់១៣ ឡើយ

៩២. ដើម្បីគាំទ្របន្ថែមដល់អំណះអំណាងរបស់ខ្លួនដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គឺជា “មេដឹកនាំ តំបន់១៣”²⁷⁹ និងជាអ្នកបញ្ជាឱ្យមានអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មមួយចំនួន កើតឡើងនៅភូមិភាគទិសឥសានី²⁸⁰ (ដែល

279 ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៦៥។

280 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៥២-៥៨ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់នៃអំពើ មនុស្សឃាតដោយយោងទៅរកវត្តអង្គស្រីមាលី ព្រៃសុខុន ស្រុកកោះអណ្ដែត តំបន់ ១៣ និងខ្មែរក្រោម] ។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៥៩-៦១ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់នៃការសម្លាប់រង្គាលដោយយោងទៅរកតំបន់១៣, វត្តអង្គស្រីមាលី, ព្រៃសុខុន និងខ្មែរក្រោម] ។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៦៤-៦៧ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ក្នុងទម្រង់នៃការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងដោយយោងទៅរកវត្តអង្គស្រីមាលី និងខ្មែរក្រោម] ។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៦៨-៧១ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់នៃការធ្វើទារុណកម្មដោយយោងទៅរកវត្តអង្គស្រីមាលី]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៧២-៧៥ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់នៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយយោង ទៅរកវត្តអង្គស្រីមាលី, ស្រុកកោះអណ្ដែត តំបន់១៣ និងខ្មែរក្រោម]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៧៦-៧៧ [ដែលកំណត់ជា ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់នៃអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត ដូចជាអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំដោយយោង ទៅរកតំបន់១៣]។ កថាខណ្ឌ ៤៧៨-៨១ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់នៃអំពើអមនុស្សធម៌ ផ្សេងៗទៀត ដូចជាការរំលោភសេពសន្ថវៈដោយយោងទៅរកវត្តអង្គស្រីមាលី]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៨២-៨៣ [ដែល កំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់នៃអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត ដូចជាការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំដោយ យោងទៅរកវត្តអង្គស្រីមាលី និងតំបន់១៣]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៨៤-៨៥ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ក្នុងទម្រង់នៃអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត ដូចជាការឃុំឃាំងក្នុងលក្ខខណ្ឌអមនុស្សធម៌ដោយ យោងទៅរកវត្តអង្គ ស្រីមាលី]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៩៣-៩៤ [ដែលកំណត់ជាបទល្មើសនៃអំពើមនុស្សឃាតដោយចេតនាជាការបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើ អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវដោយយោងទៅរកវត្តអង្គស្រីមាលី និងខ្មែរក្រោម]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៩៥-៩៦ [ដែលកំណត់ ជាបទល្មើសនៃការប្រព្រឹត្តិដោយអមនុស្សធម៌ជាការបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ដោយយោងទៅរក វត្តអង្គស្រីមាលី និងខ្មែរក្រោម]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៩៧ [ដែលកំណត់ជាបទល្មើសនៃការបង្កដោយចេតនាឱ្យមានរបួស ធ្ងន់ធ្ងរ ឬឱ្យមានការឈឺចាប់ដល់រាងកាយ ឬសុខភាព ជាការបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវដោយយោង ទៅរកវត្តអង្គស្រីមាលី និងខ្មែរក្រោម]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៩៨-០០ [ដែលកំណត់ជាបទល្មើសនៃការដកហូតដោយចេតនា នូវការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងទៀងទាត់ជាអំពើបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវដោយយោងទៅរកវត្តអង្គ ស្រីមាលី តំបន់ ១៣ និងខ្មែរក្រោម]។ នៅកថាខណ្ឌ ៥០១-០៣ [ដែលកំណត់ជាបទល្មើសនៃការឃុំខ្លួនជនស៊ីវិលដោយ ខុសច្បាប់ជាអំពើបំពានបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវដោយយោងទៅរកតំបន់១៣ និងខ្មែរក្រោម]។

ទំព័រ ៨២ នៃ ២២០

ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងអស់នោះ មិនស្ថិតក្នុងវិសាលភាពនៃការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់²⁸¹) សហ-
 ព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប៉ុនប៉ងបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានចូលរួមយ៉ាងសកម្មនៅក្នុងកិច្ច
 ប្រជុំថ្នាក់តំបន់²⁸² ។ នៅត្រង់ប្រការនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិព្យាយាមសំអាងលើ
 សាក្សីតែម្នាក់គត់ ដើម្បីអះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បាននិយាយ ពីបញ្ហានានានៅកិច្ចប្រជុំថ្នាក់
 តំបន់ ទាក់ទងនឹងការកំណត់អត្តសញ្ញាណខ្លាំងផ្ទៃក្នុង²⁸³ ។ ប៉ុន្តែតាមរយៈការអានដោយត្រឹមត្រូវ
 នូវកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា សូម្បីតែភស្តុតាងមួយចំណែកដាច់ពីគេនេះ ក៏
 មិនបានគាំទ្រអំណះអំណាងនេះដែរ ។

៩៣. នៅក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងសំណួរដ៏ជាក់លាក់របស់អ្នកស៊ើបអង្កេតនៃ ក.ស.ច.ស ទាក់ទងទៅ
 នឹងថាតើសាក្សីនេះធ្លាប់បានស្តាប់ឮអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជជែកជាចំហអំពី “ភាពចាំបាច់នៃការបោស
 សម្អាតខ្លាំង” នៅកិច្ចប្រជុំថ្នាក់តំបន់ដែរឬទេ²⁸⁴ ជាដំបូង ខឹម ហៀន បាននិយាយថាគាត់មិនចាំ
 ខ្លឹមសារនៃការពិភាក្សាទាំងនោះឡើយ²⁸⁵ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី អ្នកស្រីបានពន្យល់ថា ទោះបីជា
 ប្រធានបទនៃការបោសសម្អាតត្រូវបានពិភាក្សាក្នុងអំឡុងកិច្ចប្រជុំទាំងនោះក៏ដោយ ក៏ “នារីមិនសូវ
 លើកឡើងអំពីបញ្ហាបោសសម្អាត ឬក៏យោធានោះទេ ព្រោះនារីមិនសូវយល់អំពីបញ្ហាទាំងអស់នេះ”
 “មានតែបុរសទេ ដែលជាអ្នកគ្រប់គ្រងបញ្ហាយោធា ឬក៏អំពីបញ្ហាបោសសម្អាតជាដើម”²⁸⁶ ។

²⁸¹ ប្រៀបធៀប ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ឯកសារ D239.1 ។
²⁸² សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ៦៥ និង ១០៨។
²⁸³ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ៦៥ (ជើងទំព័រ ២៦៤) និង ១០៨ (ជើងទំព័រ ៥២៥)។ សូមមើលផងដែរ
 ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ៦៦ (ជើងទំព័រ ២៧២)។
²⁸⁴ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី ខឹម ហៀន ថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/242,
 ស: 100។
²⁸⁵ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី ខឹម ហៀន ថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/242
 ឆ:100។
²⁸⁶ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម ហៀន ថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/242 ឆ:100
 [“ពិបាកនិយាយណាស់ ព្រោះពេលនោះគឺមាននិយាយច្រើនរឿងពេក។ ចំពោះរឿងបោសសម្អាតខ្ញុំពិបាកនិយាយណាស់
 ព្រោះខ្ញុំចាំមិនច្បាស់។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏រឿងបោសសម្អាតនេះគឺមានលើកឡើង។ នារីមិនសូវលើកឡើងអំពី
 ទំព័រ ៨៣ នៃ២២០

តាមពាក្យសម្តីរបស់សាក្សី កម្មាភិបាលនារី “ភាគច្រើនគឺផ្នែកកុមារ មនុស្សចាស់ ឬអប់រំ ប៉ុណ្ណោះ”²⁸⁷ ។ ជាការពិតណាស់ ការផ្ទេរនេះ គឺមានភាពស៊ីសង្វាក់គ្នាជាមួយនឹងអំណះអំណាង របស់ក្រុមការពារក្តីដែលត្រូវបានពិភាក្សាខាងលើ²⁸⁸ ឥរិយាបថវប្បធម៌ប្រពៃណីចំពោះស្ត្រីមិនបាន បាត់បង់ឡើយ ។ មុខងាររបស់ស្ត្រីផ្សារភ្ជាប់ជាមួយតួនាទី “បីបាច់ថែរក្សាគ្រួសារ”²⁸⁹ ។

៩៤. ក្នុងករណីណាក៏ដោយ ខឹម ហឿន ដែលធ្លាប់ជាលេខាឃុំជាងទង²⁹⁰ និងដែលមានឋានានុក្រមទាប ជាងតួនាទីថ្នាក់តំបន់ ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិព្យាយាមដាក់បន្ទុកទៅឱ្យអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម²⁹¹ បានពន្យល់ថា អ្នកស្រីក៏បានចូលរួមកិច្ចប្រជុំជាមួយថ្នាក់តំបន់ដែរ²⁹² ។ ខឹម ហឿន បាន ឱ្យដឹងថា ការប្រជុំទាំងនោះ ត្រូវបានដឹកនាំដោយប្រធានតំបន់ដែលជាបុរសម្នាក់²⁹³ ។ អ្នកចូលរួម នានា ដូចជាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ឬសាក្សីដែលជារូបគាត់ផ្ទាល់ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យសម្តែងចំណាប់

បញ្ហាបោសសម្អាត ឬក៏យោធានោះទេ ព្រោះនារីមិនសូវយល់អំពីបញ្ហាទាំងនេះ។ នារីគេឱ្យធ្វើការភាគច្រើនគឺផ្នែកកុមារ មនុស្សចាស់ ឬអប់រំប៉ុណ្ណោះ។ សូម្បីតែខ្ញុំក៏ខ្ញុំមិនសូវយល់អំពីបញ្ហាយោធាដែរ។ មានតែបុរសទេដែលជាអ្នកគ្រប់គ្រង បញ្ហាយោធា ឬក៏អំពីបញ្ហាបោសសម្អាតជាដើម”។

287 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម ហឿន ថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/242 ឆ៖100 [“ពិបាកនិយាយណាស់ ព្រោះពេលនោះគឺមាននិយាយច្រើនរឿងពេក។ ចំពោះរឿងបោសសម្អាតខ្ញុំពិបាកនិយាយណាស់ ព្រោះខ្ញុំមិនច្បាស់។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏រឿងបោសសម្អាតនេះគឺមានលើកឡើង។ នារីមិនសូវលើកឡើងអំពី បញ្ហាបោសសម្អាត ឬក៏យោធានោះទេ ព្រោះនារីមិនសូវយល់អំពីបញ្ហាទាំងនេះ។ នារីគេឱ្យធ្វើការភាគច្រើនគឺផ្នែកកុមារ មនុស្សចាស់ ឬអប់រំប៉ុណ្ណោះ។ សូម្បីតែខ្ញុំក៏ខ្ញុំមិនសូវយល់អំពីបញ្ហាយោធាដែរ។ មានតែបុរសទេដែលជាអ្នកគ្រប់គ្រង បញ្ហាយោធា ឬក៏អំពីបញ្ហាបោសសម្អាតជាដើម”។

288 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៧៥-៧៩។

289 Jacobson T., “Into the Fields”, *Lost Goddesses: The Denial of Female Power in Cambodian History* (Nordic Studies of Asian Studies, 2008) ត្រង់ទំព័រ ២៣១ [ត្រូវបានភ្ជាប់ជាឯកសារសំអាងទី ២៣]។

290 សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម ហឿន ថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/242 ឆ៖17។

291 សូមមើល សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២, ៥២, ១០៧, ៥១២, ៥១៤។

292 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម ហឿន ថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/242 ឆ៖87។

293 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម ហឿន ថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/242 ឆ៖98។

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

អារម្មណ៍នៅចុងបញ្ចប់នៃកិច្ចប្រជុំទាំងនោះ²⁹⁴ ផ្អែកលើប្រធានបទដែលត្រូវបានលើកឡើងដោយ
ប្រធានតំបន់²⁹⁵ និងរាយការណ៍អំពីបញ្ហានានាជូនអង្គប្រជុំ ដូចជា “បញ្ហាខ្វះបាយខ្វះទឹក ជំងឺ
ជាដើម”²⁹⁶ ។ ការចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំថ្នាក់តំបន់ និងការធ្វើរបាយការណ៍ផ្ទាល់មាត់ មិនមែនជា
រឿងចម្លែកអ្វីឡើយ ។ ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញ ការរាយការណ៍ពី “សភាពការណ៍ និងការងារដែលបាន
ធ្វើ” ទៅថ្នាក់លើ គឺមានចែងជាក់លាក់នៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ ប.ក.ក²⁹⁷ ។ ការមានវត្តមាននៅក្នុងកិច្ច
ប្រជុំដែលធ្វើឡើងដោយលេខាគណៈតំបន់១៣ គឺវាក្មេងអ្វីចម្លែក ឬពិសេសទាល់តែសោះ សម្រាប់
អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ឬ ខឹម ហៀន ។

៩៥. ការអះអាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានតួនាទីដ៏សកម្មនៅឯ
កិច្ចប្រជុំថ្នាក់តំបន់ និងថា ចំណុចនេះបញ្ជាក់អំពីសិទ្ធិអំណាច ជាក់ស្តែង របស់អ្នកស្រី គឺជាអំណះ
អំណាងឥតសមហេតុផល ។ តាមពិតទៅ បើទោះបីជាភស្តុតាងមួយចំណែកនេះ អាចឱ្យជឿជាក់
បាន ឬអាចបញ្ជាក់អំពីអ្វីមួយបានក៏ដោយ ក៏យោងទៅលើបន្ទុក និងបទដ្ឋានបង្ហាញភស្តុតាង
អំណះអំណាងដ៏សំខាន់ និងដ៏ទូលាយបែបនេះ មិនអាចពឹងផ្អែកតែទៅលើភស្តុតាងរបស់សាក្សីត្រឹម
តែម្នាក់ដូច្នោះបានឡើយ ។ ភាពសមទំនងមួយតម្រូវថា អង្គហេតុបែបនេះត្រូវតែគាំទ្រដោយសាក្សី

²⁹⁴ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម ហៀន ថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/242 ឆ:91
[“ពេលដែលខ្ញុំឡើងនិយាយនៅក្នុងការប្រជុំនៅមន្ទីរតំបន់ គឺខ្ញុំធ្វើការចាប់អារម្មណ៍ទៅលើការលើកឡើងរបស់ ប្រធាន
អង្គប្រជុំ ថាតើត្រឹមត្រូវដែរឬទេ ហើយមានអ្វីបន្ថែមទៀត។...ចំពោះការប្រជុំថ្នាក់តំបន់ ភាគច្រើនគឺថ្នាក់ស្រុកជាអ្នក
ឡើងធ្វើការ ចាប់អារម្មណ៍ និងមានមតិយោបល់”] ឆ:98 [“អ្នកឡើងនិយាយដំបូងគឺជាប្រធានតំបន់ដែលជាមនុស្ស
ប្រុស។ ចំណែក អ៊ឹម ថែម គឺគាត់ឡើងចាប់អារម្មណ៍នៅពេលចុងក្រោយ មានន័យថាគេឱ្យគាត់ឡើងមានមតិយោបល់
លើការឡើងរបស់ប្រធានអង្គប្រជុំនោះ យ៉ាងម៉េចខ្លះ”]។

²⁹⁵ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម ហៀន ថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/242 ឆ:98,
ឆ:99 [“ការចាប់អារម្មណ៍ គឺវាអាស្រ័យទៅលើការលើកឡើងរបស់ប្រធានអង្គប្រជុំ។ ប្រសិនបើប្រធានអង្គប្រជុំលើក
ឡើងអំពី បញ្ហាទាំងអស់នេះ គឺមានន័យថា អ៊ឹម ថែម នឹងចាប់អារម្មណ៍ទៅលើបញ្ហាទាំងអស់នោះដែរ”]។

²⁹⁶ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី ខឹម ហៀន ថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/242
ឆ:88។

²⁹⁷ លក្ខន្តិកៈ ប.ក.ក ឯកសារ D1.3.20.1 មាត្រា ៦(៥) [“តាមកាលកំណត់នីមួយៗ ថ្នាក់ក្រោមត្រូវរាយការណ៍ជូនថ្នាក់
លើអំពីសភាពការណ៍ និងអំពី កិច្ចការដែលខ្លួនបានធ្វើ”] ។

ទំព័រ ៨៥ នៃ ២២០

ដែលបានឃើញហេតុការណ៍ផ្ទាល់ភ្នែក ឬឯកសារយោងដទៃទៀត ។ តាមធម្មតា សាក្សីម្នាក់មិនអាចផ្តល់ភស្តុតាងខ្លាំងគ្នាគ្រប់គ្រាន់ ភាពស៊ីសង្វាក់ ឬអាចបញ្ជាក់បានពីការពិតចំពោះបញ្ហាដ៏សំខាន់មួយ ដែលសមល្មមផ្តល់ទម្ងន់លើសពីតម្លៃជាភស្តុតាងបន្តិចបន្តួចនោះឡើយ។ ជំនួសមកវិញ ភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធបង្ហាញថា គួរនាំទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅកិច្ចប្រជុំថ្នាក់តំបន់ ត្រូវបានកំហិតត្រឹមការតម្រូវឱ្យរាយការណ៍ និងសមត្ថភាពផ្តល់មតិយោបល់ផ្សេងៗទាក់ទងនឹងប្រធានបទទាំងឡាយ ដែលបានលើកឡើងដោយប្រធានតំបន់ ។

៩៦. សរុបមក សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិពុំបានបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានអនុវត្តតួនាទីស្របច្បាប់ ឬជាក់ស្តែង ក្នុងគណៈតំបន់១៣ នៃភូមិភាគនិរតីឡើយ ។ អ្នកស្រីមិនអាច “ជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងរាល់ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចទាំងអស់ដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើស្រុក និងតំបន់នោះ”²⁹⁸ ក្នុងភូមិភាគនិរតីនោះទេ ។ ភស្តុតាងបង្ហាញថា រង្វង់នៃសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រីត្រូវបានកំហិតត្រឹមការជំរុញការងារកសិកម្មក្នុងចំណោមស្ត្រី ។ ក្នុងករណីណាក៏ដោយ ដោយហេតុថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងភូមិភាគនិរតី²⁹⁹ ក្រុមការពារក្តីសូមកម្រិតនូវការសង្កេតរបស់ខ្លួន ក្នុងការឆ្លើយតបនឹងការអះអាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ដូចដែលបានលើកឡើងមុននេះ ។

២. អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គ្មានតួនាទីសំខាន់ក្នុងភូមិភាគនិរតី

៩៧. ក្នុងការប៉ុនប៉ងបង្ហាញអំពីការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទថាបានប្រព្រឹត្តក្នុងភូមិភាគនេះ³⁰⁰ (ដែលឧក្រិដ្ឋកម្មភាគច្រើនក្នុងចំណោមឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះ

²⁹⁸ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១០៧។

²⁹⁹ សូមមើល ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ឯកសារ D239.1។

³⁰⁰ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៥២-៥៨ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់នៃអំពើមនុស្សឃាតដោយយោងទៅរកទីតាំងនានាក្នុងភូមិភាគពាយព្យ រួមទាំងទីតាំងនានាដែលមិនពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៥៩-៦១ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់នៃការសម្លាប់រង្គាលដោយយោងទៅរកទីតាំងនានាក្នុងភូមិភាគពាយព្យ រួមទាំងទីតាំងនានាមិនពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខ

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ពុំមែនជាកម្មវត្ថុនៃការចោទប្រកាន់ណាមួយ ដែលមានក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់

ភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៦៤-៦៧ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់នៃការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ដោយយោងទៅរកទីតាំងនានាក្នុងភូមិភាគពាយព្យ រួមទាំងទីតាំងនានាដែលមិនពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៦៨-៧១ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់នៃការធ្វើទារុណកម្មដោយយោងទៅរកទីតាំងនានាក្នុងភូមិភាគពាយព្យ រួមបញ្ចូលទីតាំងនានាមិនពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៧២-៧៥ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់នៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដោយយោងទៅរកទីតាំងនានាក្នុងភូមិភាគពាយព្យ រួមបញ្ចូលទីតាំងនានាដែលមិនពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៧៦-៧៧ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់នៃអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត ដូចជាអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំដោយយោងទៅរកទីតាំងនានាក្នុងភូមិភាគពាយព្យ រួមទាំងទីតាំងនានាដែលមិនពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៧៨-៨១ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់នៃអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត ដូចជា ការរំលោភសេពសន្ថវៈដោយយោងទៅរកទីតាំងនានាក្នុងភូមិភាគពាយព្យ រួមបញ្ចូលទីតាំងនានាដែលមិនពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៨២-៨៣ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់នៃអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត ដូចជា ការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំដោយយោងទៅរកទីតាំងនានាក្នុងភូមិភាគពាយព្យ រួមទាំងទីតាំងនានាដែលមិនពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៨៤-៨៥ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិក្នុងទម្រង់នៃអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត-ការឃុំឃាំងក្នុងលក្ខខណ្ឌអមនុស្សធម៌ដោយយោងទៅរកទីតាំងនានាក្នុងភូមិភាគពាយព្យ រួមទាំងទីតាំងនានាដែលមិនពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៩៣-៩៤ [ដែលកំណត់ជាបទល្មើសនៃការធ្វើមនុស្សឃាតដោយចេតនាជាអំពើបំពានបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាហ្សឺណែវដោយយោងទីតាំងនានាក្នុងភូមិភាគពាយព្យ រួមទាំងទីតាំងនានាដែលមិនពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៩៥-៩៦ [ដែលកំណត់ជាឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការប្រព្រឹត្តិដោយអមនុស្សធម៌ជាការបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាហ្សឺណែវ ដោយយោងទៅរកទីតាំងនានាក្នុងភូមិភាគពាយព្យ រួមទាំងទីតាំងនានាដែលមិនពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៩៧ [ដែលកំណត់ជាបទល្មើសនៃការបង្កដោយចេតនាឱ្យមានរបួសធ្ងន់ធ្ងរ ឬឱ្យមានការឈឺចាប់ដល់រាងកាយ ឬសុខភាពជាការ បំពានធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាហ្សឺណែវ ដោយយោងទៅរកទីតាំងនានាក្នុងភូមិភាគពាយព្យ រួមទាំងទីតាំងនានាដែលមិនពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង]។ នៅកថាខណ្ឌ ៤៩៨-០០ [ដែលកំណត់ជាបទល្មើសនៃការដកហូតដោយចេតនានូវការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងទៀងទាត់ដែលជាការបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាហ្សឺណែវដោយយោងទៅរកទីតាំងនានាក្នុងភូមិភាគពាយព្យ រួមទាំងទីតាំងនានាដែលមិនពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង]។ នៅកថាខណ្ឌ ៥០១-០៣ [ដែលកំណត់ជាបទល្មើសនៃការឃុំខ្លួនជនស៊ីវិលដោយខុសច្បាប់ជាការបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើអនុសញ្ញាហ្សឺណែវដោយយោងទៅរកទីតាំងនានាក្នុងភូមិភាគពាយព្យ រួមទាំងទីតាំងនានាដែលមិនពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និង ការដ្ឋានស្ថានស្រែង]។

ទំព័រ ៨៧ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

សោះ³⁰¹) សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលើកឡើងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម “បំពេញការងារជាលេខា
ស្រុកព្រះនេត្រព្រះផង និងជាសមាជិកតំបន់ ៥ ហើយបន្ទាប់មកជា អនុលេខាទៀត”³⁰² នៃតំបន់៥
និងថា អ្នកស្រីបានរៀបចំកិច្ចប្រជុំថ្នាក់តំបន់³⁰³ ព្រមទាំងថា អ្នកស្រីមានទំនាក់ទំនងពិសេស
ជាមួយ ភា ម៉ុក³⁰⁴ ។

៩៨. ដោយផ្អែកលើការចោទប្រកាន់ទាំងនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសន្និដ្ឋានថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម
បាន “ចូលរួមក្នុងរាល់ការសម្រេចទាំងអស់ដែលមានឥទ្ធិពលលើស្រុក និងតំបន់”³⁰⁵ ធ្វើឱ្យអ្នកស្រី
ជាអ្នកទទួលខុសត្រូវចំពោះរាល់ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទទាំងអស់ក្នុងភូមិភាគពាយព្យ ។ ដូច
ដែលយើងខ្ញុំនឹងពិភាក្សាខាងក្រោម វិធីសាស្ត្ររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ដែលញ៉ាំងឱ្យមាន
ការសន្និដ្ឋានដូច្នោះ គឺមានវិការៈជាមូលដ្ឋានតាំងពីដំបូង ។ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានតែងតាំងជា
លេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះនៅចុងឆ្នាំ ១៩៧៧ ឬដើមឆ្នាំ ១៩៧៨ និងបានបន្តស្ថិតក្នុងមុខតំណែងនេះ
រហូតដល់ចុងបញ្ចប់នៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ ភស្តុតាងដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ
លើកមកសំអាង មិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានតួនាទីណាមួយនៅថ្នាក់តំបន់
ឬអាចបានចូលរួមក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចនានានៅថ្នាក់ស្រុក ឬថ្នាក់តំបន់ ក្នុងកម្រិតដែលធ្វើឱ្យ
អ្នកស្រីទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងប៉ុន្មានក្នុងភូមិភាគពាយព្យឡើយ ។

**i. អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនមានតួនាទី ស្របច្បាប់ ជាសមាជិក ឬជាអនុលេខាគណៈតំបន់
៥ ឡើយ**

៩៩. ការកំណត់វិសាលភាពសម្ភារៈ និងវិសាលភាពពេលវេលានៃសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម
ក្នុងភូមិភាគពាយព្យ មានសារៈសំខាន់បំផុតសម្រាប់ការវាយតម្លៃយ៉ាងត្រឹមត្រូវលើការទទួលខុស

301 របៀបរៀប ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ឯកសារ D239.1 ។
302 ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ១១៧។
303 ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ១២៣។ សូមមើលផងដែរ ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ៧២-៧៣។
304 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ៩៦។
305 ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ១១៧។

ទំព័រ ៨៨ នៃ២២០

ត្រូវរបស់អ្នកស្រីពីខក្រិដ្ឋកម្មស្ថិតនៅទីតាំងខក្រិដ្ឋកម្មថ្នាក់តំបន់ចំនួន ២ ដែលគាត់ត្រូវបានរងការ
ចោទប្រកាន់ ដូចជានៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង ។ ប្រសិនបើគ្មានសិទ្ធិ
អំណាចពាក់ព័ន្ធស្របច្បាប់ ឬអំណាចជាក់ស្តែងសមស្របទេនោះ វាច្បាស់ណាស់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម
ថែម ប្រាកដជានៅឆ្ងាយដាច់ពីខក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរនានាដែលស្ថិតនៅក្នុងទីតាំងទាំងនេះ និងមិនអាច
ចាត់ទុកអ្នកស្រីថា “ជាអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ក្នុងអត្ថន័យនៃពាក្យពេចន៍នៅ អ.វ.ត.ក
បានដែរ ។

១០០. នៅក្នុងការប៉ុនប៉ងទម្លាក់កំហុសលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានអះអាងថា
អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានតែងតាំងជាលេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះនៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ ១៩៧៧³⁰⁶ និង
ជាសមាជិកមួយរូបនៃគណៈតំបន់៥ “ភ្លាមៗបន្ទាប់ពី” អ្នកស្រីបានមកដល់ភូមិភាគពាយព្យ³⁰⁷ និង
បានក្លាយជាអនុលេខាគណៈតំបន់៥ “ចាប់ពីពាក់កណ្តាលឆ្នាំ រហូតដល់ចុងឆ្នាំ ១៩៧៧”³⁰⁸ ។ នៅ
ទីបញ្ចប់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានបង្ហាញកាលបរិច្ឆេទកំណត់នៃការចោទប្រកាន់ទាំង
អម្បាលម៉ានដែលជាការចង្អុលបង្ហាញឡើងដោយមិនត្រឹមត្រូវ³⁰⁹ ។

១០១. ចាប់តាំងពីដំបូង វាច្បាស់ណាស់ថាសេចក្តីសំអាងហេតុរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិផ្អែកលើ
ការគិតពិចារណាតាមឆន្ទៈរបស់ខ្លួន ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប៉ុនប៉ងសំអាងលើកាលបរិច្ឆេទ
នៃការតែងតាំងអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ទៅនឹងតួនាទីជាសមាជិក និង

³⁰⁶ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២ [“អ៊ឹម ថែម បានក្លាយទៅជាលេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះ...ចាប់ពីពាក់
កណ្តាលឆ្នាំ ១៩៧៧”] នៅកថាខណ្ឌ ៦០ [“អ៊ឹម ថែម គឺជាលេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះចាប់ ពីពេលដែលគាត់បានមកដល់
នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ ១៩៧៧”] នៅកថាខណ្ឌ ១៧៤ [“អ៊ឹម ថែម បានជំនួសអតីតលេខាស្រុកឈ្មោះ អាន ម៉ោង ជា
គណៈស្រុកព្រះនេត្រព្រះ...។ អ៊ឹម ថែម ប្រាកដជាបានមកដល់ស្រុកព្រះនេត្រព្រះយ៉ាងហោចណាស់នៅពាក់កណ្តាលខែ
មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៧”]។

³⁰⁷ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១១៥ [“អ៊ឹម ថែម បានក្លាយជាសមាជិកគណៈតំបន់៥ ភ្លាមៗក្រោយ
ពេលមកដល់ភូមិភាគពាយព្យ”] ។ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២ និង ៥៨ ។

³⁰⁸ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១១៥ [“បន្ទាប់មក នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ ១៩៧៨ ដល់ចុងឆ្នាំ១៩៧៨, អ៊ឹម
ថែម បានក្លាយជាអនុលេខាតំបន់ ៥”] ។ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២ និង ៥៨។

³⁰⁹ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៨ និង ១១៥។

ទំព័រ ៨៩ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ក្រោយមកទៀត ជាអនុលោមតាមគណៈតំបន់៥ លើ “ឯកសារដែលនៅសេសសល់ពីសម័យនោះ បង្ហាញពីកាលបរិច្ឆេទ ដែលអតីតសមាជិកគណៈតំបន់៥ ត្រូវបានចាប់ខ្លួន”³¹⁰ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី តាមការវិភាគចុងក្រោយបង្ហាញឱ្យឃើញថា ការអះអាងនេះ គឺគ្មានមូលដ្ឋានអ្វីទាល់តែសោះ ក្រៅតែពីការស្មាន៖ ដូចជាថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម “ទំនងបំផុត”³¹¹ ជាអ្នកបានឡើងជំនួសតំណែង តា ឡៃ ក្នុងនាមជាសមាជិកគណៈតំបន់៥ មិនលើសពីខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៧ ឡើយ ពីព្រោះ តា ឡៃ ត្រូវបានចាប់ខ្លួននៅពេលនោះ³¹² ។ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម “អាចនឹង”³¹³ ជាអ្នកជំនួសតំណែង តា ជាល ក្នុងនាមជាអនុលោមតំបន់មិនលើសពីខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៨ ពីព្រោះ តា ជាល ត្រូវបានចាប់ខ្លួននៅពេលនោះ³¹⁴ ។ ភស្តុតាងជាក់ស្តែងបង្ហាញឱ្យឃើញថា ការសំអាងស្តីពីសិទ្ធិអំណាច និងការទទួលខុសត្រូវយ៉ាងធំធេងចំពោះបទឧក្រិដ្ឋធ្ងន់ធ្ងរដែលថា “បានប៉ះពាល់ដល់មនុស្សរាប់សិប ពាន់នាក់ និងបានបណ្តាលឱ្យមានមនុស្សស្លាប់រាប់ពាន់នាក់”³¹⁵ ផ្អែកលើការអះអាងដូច្នោះថា ជនសង្ស័យ “ទំនងបំផុត” និង “អាចនឹង” ជាអ្នកកាន់តួនាទីជាក់លាក់ គឺមិនអាចគ្របដណ្តប់លើភាពចាំបាច់នៃភស្តុតាងធ្ងន់ធ្ងរ ឬភាពជាក់លាក់ដែលផ្តល់កម្រិតត្រឹមត្រូវនៃតម្លៃជាភស្តុតាងបន្ទាល់ឡើយ ។

១០២. ក្រៅពីចំណុចទាំងនេះ សាក្សីដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិយកប្រើជាសំអាងក្នុងការបញ្ជាក់អះអាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានតួនាទីកម្រិតតំបន់នៅតំបន់៥ នឹងត្រូវពិភាក្សាវាយតម្លៃក្នុងកថាខណ្ឌ ១០៥ និង ១០៦ នៃចម្លើយតបនេះ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ជាបឋម វាចាំបាច់ត្រូវមានការបញ្ជាក់ ពេលគឺ ការបញ្ជាក់ពាក់ព័ន្ធនឹងតួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក្នុងភូមិភាគពាយព្យ ដោយផ្អែកលើការយល់ខុសនានា ដូចជាថា៖ i) តា វិន គឺជាលោកតំបន់៥ នៅពេលដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម

310 ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ១១៥។
 311 ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ១១៥។
 312 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ១១៥ (ជើងទំព័រ ៥៦០)។
 313 ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ១១៥។
 314 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ១១៥ (ជើងទំព័រ ៥៦១)។
 315 ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ៥៣០។ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ៥, ៥២៩, ៥៣៦។

ទំព័រ ៩០ នៃ២២០

ចែម បានមកដល់ភូមិភាគពាយព្យ (មានន័យថា តា រិន ទទួលខុសត្រូវលើការតែងតាំងអ្នកស្រី) និង ii) អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានឡើងតំណែងជំនួស តា ម៉ោង ភ្លាមៗក្នុងនាមជាលេខាស្រុក ព្រះនេត្រព្រះ ។ ចំណុចទាំងនេះ នឹងត្រូវលើកយកមកពិភាក្សាក្នុងផ្នែកខាងក្រោម៖

- (i) សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានអះអាងខុសថា តា រិន គឺជាលេខាតំបន់៥ ចាប់ពីអំឡុងខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៧ រហូតដល់អំឡុងខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៧៨³¹⁶ ។ ទោះបីជាមិនមានការ បញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរក្តី ក៏មានការឆ្លើយដាក់ថា តា រិន ដែលជាកម្មា ភិបាលជាន់ខ្ពស់បំផុតក្នុងតំបន់៥ គឺជាតួអង្គដ៏សំខាន់ក្នុងការតែងតាំងតួនាទីនីមួយៗរបស់ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅភូមិភាគពាយព្យ ពោលគឺ អំឡុងពេលនេះគ្របដណ្តប់លើកាល បរិច្ឆេទទាំងអស់ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ចំពោះការតែងតាំងអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជាលេខា ស្រុក (ពាក់កណ្តាលខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៧)³¹⁷ ជាសមាជិកគណៈតំបន់ (ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៧៧)³¹⁸ និងអនុលេខាតំបន់ (ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៨)³¹⁹ ។ សម្មតិកម្មនេះ គ្មានមូលដ្ឋាន ជាភស្តុតាងសោះ ។ ទីមួយ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនបានដាក់នូវសំអាងហេតុ ណាមួយពាក់ព័ន្ធនឹងការតែងតាំងអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដែលគាំទ្រទស្សនៈដែលថា តា រិន បានជួយដល់ការដំឡើងតំណែងរបស់អ្នកស្រី³²⁰ ។ តាមពិតសាក្សី សួន ម៉ុត បាន

316 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (“កម្មាភិបាលភូមិភាគនីរតីឈ្មោះ ហេង រិន បានជំនួស ហ៊ឹង ក្នុងឋានៈ ជាលេខាតំបន់ ៥ ក្នុងខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៧។ រិន បន្ទាប់មក ត្រូវបានបោសសម្អាតក្នុងខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៧៨”) ។

317 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៧៤ (“អ៊ឹម ចែម បានជំនួសតំណែងអតីតលេខាស្រុកឈ្មោះ អាន ម៉ោង ជាគណៈស្រុកព្រះនេត្រព្រះ...កំណត់ត្រានៅមន្ទីរស-២១ បញ្ជាក់ថា លេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះឈ្មោះ អាន ម៉ោង បាន ចូលទៅមន្ទីរស-២១ នៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ហើយត្រូវបានចាប់ខ្លួនយ៉ាងហោចណាស់ ១០ ថ្ងៃមុន ។ ដូច្នេះ អ៊ឹម ចែម ប្រាកដជាបានមកដល់ស្រុកព្រះនេត្រព្រះយ៉ាងហោចណាស់ក្នុងពាក់កណ្តាលខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៧”) ។

318 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១១៥ (“ជាលទ្ធផល អ៊ឹម ចែម ពិតជាបានក្លាយជាសមាជិកគណៈតំបន់ ៥ មុន ឬក្នុង ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៧៧”) ។

319 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១១៥ (“ជាលទ្ធផល អ៊ឹម ចែម...ទំនងជាបានក្លាយជាអនុគណៈតំបន់មិន យូរជាងអំឡុងខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៨”) ។

320 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (“ជើងទំព័រ ២១៨-១៩) នៅកថាខណ្ឌ ១១៥ (ជើងទំព័រ ៥៥៦-៥៧) នៅកថាខណ្ឌ ១៧៤ (ជើងទំព័រ ៨៧២)។

ទំព័រ ៩១ នៃ២២០

ជំទាស់នឹងការសន្និដ្ឋាននេះ³²¹ ។ ទីពីរ តាមរយៈការបង្ហាញក្នុងភស្តុតាង លេខាតំបន់៥ ដែលបានតែងតាំង អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជាលេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះ គឺ តា ជាល មិនមែន តា រិន នោះទេ³²² ។ វាច្បាស់ណាស់ថា តា ជាល គឺជាលេខាតំបន់៥ស្តីទី³²³ ចាប់ពីពេល ដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានមកដល់ភូមិភាគពាយព្យរហូតដល់ “អំឡុងខែមីនា ឬមេសា ឆ្នាំ ១៩៧៨³²⁴” ។ គ្មានភស្តុតាងណាមួយដែលបង្ហាញថា តា ជាល បានត្រឡប់មកវិញ

321 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៨) ដែលយោងទៅលើ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជាជាមួយ សួន ម៉ុត ថ្ងៃទី ៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/4.1, KH 01025156 (ស៖ គាត់ធ្វើអី តា រិន ដៃគ្រង? ឆ៖ គាត់គណៈតំបន់ដែរ។ គាត់នៅកន្លែងមន្ទីរ គាត់គណៈតំបន់ដែរ។ ស៖ គណៈតំបន់ជាមួយយាយ ចែម? ឆ៖ មិនទេ ដូចអ្នកនៅខាងហ្នឹង សៀមរាប)។

322 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/65 ឆ៖62-63 [“គាត់ជឿល លេខាតំបន់ ៥ ជាអ្នកចាត់តាំង យាយ ចែម (ឱ្យធ្វើជាគណៈស្រុកព្រះនេត្រព្រះ)”]។

323 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈិត ឃៀក ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/33 ឆ៖13 (“នៅ តំបន់ ៥ ក្រោយពេល តា ហ៊ឹង ត្រូវបានចាប់ខ្លួន។ តា ជឿល បានឡើងជំនួសពីរបីខែ”)។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ប៉ាន ឈួង ថ្ងៃទី ១៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/29 ឆ៖17 [“ក្រោយការចាប់ខ្លួនរបស់តា ហ៊ឹង តា ជឿល ឡើងជាគណៈតំបន់ (មិនមានអនុទេ)។”]។ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ ប៉ាន ឈួង ថ្ងៃទី ១៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D67.6, KH 00734093, 00734095 [ដែលបញ្ជាក់ថា តា ជាល បានក្លាយជា គណៈតំបន់ ៥ ក្នុងរយៈពេលប្រហែល ៣ ខែ បន្ទាប់ពី តាហ៊ឹង ត្រូវបានចាប់ខ្លួន។ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជាជាមួយ កៅ ផាន ថ្ងៃទី ១៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D123/1/2.62, KH 00739780 [“បន្ទាប់ពី តា ហ៊ឹង ត្រូវបានចាប់ខ្លួន គាត់ (តា ជឿល) បានឡើងជំនួសតាហ៊ឹង ក្នុងនាមជាគណៈតំបន់។ គាត់ឡើងជំនួសតា ហ៊ឹង”]។ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ចែម ថ្ងៃទី ៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D123/1/5.1c, KH 00929882 [ដែលនិយាយថា តា ជឿល គ្រប់គ្រងខេត្តស្វាយស៊ីសុផុន នៅពេលដែលអ្នកស្រីមកដល់ ហើយ តា ហ៊ឹង បានបាត់ខ្លួនរួចទៅហើយ។ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ចែម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ D123/1/5.1b, KH 00929783 [ដែលបញ្ជាក់ថា តា រិន បានគ្រប់គ្រងតំបន់ ៥ ជំនួស តាជឿល]។ សូមមើល អង្គការលេខជាសម្មតិកម្មរបស់តំបន់ ៥, ភូមិភាគពាយព្យ (ស្រុកព្រះនេត្រព្រះ), ធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព ចុងក្រោយនៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/135.1។

324 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈិត ឃៀក ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/33 ឆ៖13។ សូមមើល ចម្លើយសារភាពរបស់ ចាន់ សំ ហៅ ចាប ហៅ សែ នៅមន្ទីរស-២១ ថ្ងៃទី ១០ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៧៨ ឯកសារ D1.3.4.2, EN 00223044, 00223046 [ដែលបញ្ជាក់ថា តា រិនត្រូវបានផ្លាស់ទៅតំបន់ ៥ និងត្រូវបានណែនាំ ទៅ រស់ ញឹម នៅអំឡុងខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៧៨ ហើយគាត់បានចូលរួមកិច្ចប្រជុំមួយនៅចុងខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៧៨ ក្នុងនាមជា លេខាតំបន់៥]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឆឹង ជឿន ថ្ងៃទី ៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/156

អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ឱ្យធ្វើជាគណៈតំបន់៥ ឡើយ ពោលគឺ អ្នកស្រីមានមុខងារ ត្រឹមតែជា ថ្នាក់ស្រុកប៉ុណ្ណោះ³²⁵ ។

(ii) សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានឡើងជំនួស តា ម៉ោង ភ្លាមៗក្នុងនាមជាលេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះ³²⁶ ។ តា ម៉ោង ត្រូវបានដកចេញពីតួនាទីជា លេខាស្រុកនៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៧³²⁷ ។ ផ្ទុយស្រឡះពីទស្សនៈដែលបាន លើកឡើងដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ³²⁸ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនបានឡើងកាន់ តួនាទីនេះភ្លាមៗ នៅពេលដែលអ្នកស្រីបានមកដល់ភូមិភាគពាយព្យទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញ មានភស្តុតាងបង្ហាញថា អ្នកដែលឡើងជំនួសតំណែង តា ម៉ោង ភ្លាមៗក្នុងនាមជាលេខា ស្រុក គឺឈ្មោះ ផុន³²⁹ ។ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គ្រាន់តែត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យក្លាយជាលេខា

ឆ:29 ដែលបញ្ជាក់ថា តា វិន ត្រូវបានចាត់តាំង “ប្រហែលជានៅដើមរដូវវស្សា គឺប្រហែលជានៅខែ ឧសភា ឬខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៨”។ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ចែម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ D123/1/5.1b, KH 00929783។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៉ាន ឈួង ថ្ងៃទី ១៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/29 ឆ:13 ដែលនិយាយថា តា វិន បានឡើងជំនួស តា ជាល ដែលជាអតីតគណៈ តំបន់៥។

325 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/65 ឆ:62- 63 [“តា ជឿល លេខាតំបន់៥ ជាអ្នកចាត់តាំង យាយ ចែម (ឱ្យធ្វើជាគណៈស្រុកព្រះនេត្រព្រះ)”]។

326 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ១៧៤ (“អ៊ឹម ចែម បានឡើងជំនួសអតីតលេខាស្រុកឈ្មោះ អាន ម៉ោង ក្នុង នាមជាគណៈស្រុកព្រះនេត្រព្រះ”)។

327 ចម្លើយសារភាពរបស់ អាន ម៉ោង នៅមន្ទីរស ២១ ថ្ងៃទី ២៣ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ឯកសារ D 1.3.4.1, KH 00204263-00204268 ដែលកត់សម្គាល់ថា អាន ម៉ោង ត្រូវបានចាប់ខ្លួនដោយអង្គការ នៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៧។

328 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ១៧៤ (“អ៊ឹម ចែម បានឡើងជំនួសអតីតលេខាស្រុកឈ្មោះ អាន ម៉ោង ក្នុងនាមជាគណៈស្រុកព្រះនេត្រព្រះ”)។

329 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈិត យឿក ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/33 ឆ:13 [“នៅឆ្នាំ ១៩៧៧ តា ម៉ោង ត្រូវបានគេចាប់ខ្លួន ហើយ ផុន ឡើងជំនួស (អ្នកមកពីភូមិភាគបូព៌ា)”]។ កំណត់ហេតុនៃការ ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:41 [“ដំបូងឈ្មោះ ផុន (ស្លាប់) ជា គណៈស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ប៉ុន្តែក្រោយមកគឺ យាយ ចែម ជាគណៈស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ពីព្រោះនៅពេលនោះ យាយ ចែម បានចាត់តាំងខ្ញុំជាគណៈឃុំ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី វ៉ាន់ សាមុត ថ្ងៃទី ២១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/477 ឆ:29 [“ក្រោយពេលពួកនិរតីបានមកដល់ មានឈ្មោះ ផុន មកពីខាងខេត្តក្លាយរៀង មកជំនួស

ស្រុកព្រះនេត្រព្រះនៅចុងឆ្នាំ ១៩៧៧ ឬដើមឆ្នាំ ១៩៧៨³³⁰ ដើម្បីជំនួស ផុន³³¹ ប៉ុណ្ណោះ ។ អ្នកស្រីបានបន្តកាន់តួនាទីនេះរហូតកងទ័ពវៀតណាមចូលមកដល់³³² ។ ដូច្នេះ ការវិភាគ បែបសត្យានុម័តលើភស្តុតាងទាំងនេះ ធ្វើឱ្យយើងអាចសន្និដ្ឋានបានថា រយៈពេលកាន់ តំណែងរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក្នុងនាមជាលេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះ គឺយ៉ាងហោចណាស់ ខ្លីជាងបទចោទប្រកាន់ប្រមាណជា១ ភាគ ៣ ។

១០៣. ដូចនឹងត្រូវលើកឡើងខាងក្រោម³³³ សូម្បីតែត្រូវបានពិនិត្យនៅកម្រិតខ្ពស់បំផុតក្តី ក៏ភស្តុតាងដែល សំអាងដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ³³⁴ មិនបានបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម កាន់តួនាទីក្នុង

ឈ្មោះ តា ម៉ោង”។ សូមមើល អង្គការលេខជាសម្មតិកម្មរបស់តំបន់៥ ភូមិភាគពាយព្យ (ស្រុកព្រះនេត្រព្រះ) ធ្វើ បច្ចុប្បន្នភាពចុងក្រោយនៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/135.1។

330 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈិត យឿក ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/33 ឆ:13 [“នៅ ប្រហែលចុងឆ្នាំ ១៩៧៧ ឬដើមឆ្នាំ ១៩៧៨ យាយថែម ឡើងជាគណៈស្រុកព្រះនេត្រព្រះ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:12 ឆ:41 [ជុំ កាន់ គឺជាសមាជិក គណៈឃុំភ្នំលៀបនៅចុងឆ្នាំ ១៩៧៧ ឬដើមឆ្នាំ ១៩៧៨ នៅពេលដែល ផុន គឺជាលេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះ។ គាត់ត្រូវ បានចាត់តាំងជាគណៈឃុំភ្នំលៀបដោយ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក្រោយពេលដែលអ្នកស្រីឡើងជំនួស ផុន]។

331 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈិត យឿក ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/33 ឆ:13។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:14។ សូមមើល អង្គការលេខជាសម្មតិកម្មរបស់តំបន់ ៥, ភូមិភាគពាយព្យ (ស្រុកព្រះនេត្រព្រះ), ធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពចុងក្រោយនៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/135.1។

332 សូមមើល បទសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដោយ Smiling Toad Productions ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ D1.3.12.1, KH 00234193 [“ហើយខ្ញុំទៅនៅស្រុកព្រះនេត្រព្រះចុងក្រោយបង្អស់”]។ កំណត់ហេតុនៃការ ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៉ាន ឈួង ថ្ងៃទី ១៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/29 ឆ:9 [“ដែលបញ្ជាក់ថា គាត់បាន ភៀសខ្លួនជាមួយ អ៊ឹម ថែម នៅឆ្នាំ ១៩៧៩ ហើយគាត់បានជួយការពារ អ៊ឹម ថែម ព្រោះអ្នកស្រីជាគណៈស្រុក”]។ សូមមើល រឿងក្តី ទួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ, ប្រតិចារិកនៃ ដំណើរនីតិវិធីជំនុំជម្រះ (សក្តិកម្មរបស់សាក្សី ឈិត យឿក) ថ្ងៃទី ១៣ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ E1/330.1, KH 01130936 [ដែលបញ្ជាក់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គ្រាន់តែធ្លាប់ធ្វើការនៅថ្នាក់ស្រុកប៉ុណ្ណោះ]។

333 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១០៥-១០។

334 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៨) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ សាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/65 ឆ:93-94។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ សាក្សី ប្រាក់ សឹម ថ្ងៃទី ១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/93 ឆ:19។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់

ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អោម ហ្វូន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/130 ឆ:118។
កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទិល សេងលី ថ្ងៃទី ១ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/112 ឆ:9។
កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ចៀម តាប់ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/91 ឆ:15, ឆ:25។
កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ
២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ:75, ឆ:77។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សួន មុត ថ្ងៃទី ១៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ
២០១៤ ឯកសារ D219/37 ឆ:42។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុត សួយ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤
ឯកសារ D119/144 ឆ:94។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ស៊ិន យង់ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥
ឯកសារ D219/433 ឆ:8។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ រស់ ថ្ងៃទី ១២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ
D119/99 ឆ:22។ អ្នកសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ថង ឆៀយ ថ្ងៃទី ២១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ
D5/853, KH 00956904។ អ្នកសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី រឿង សារួន ថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១
ឯកសារ D5/865, KH 00957090។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប្រាក់ សឹម ថ្ងៃទី ១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣
ឯកសារ D118/93 ឆ:19-20។ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ សួន មុត ថ្ងៃទី ៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ
២០១៤ ឯកសារ D219/4.1, KH 01025156 ។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី លី សិញ ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ
២០១៣ ឯកសារ D119/20 ឆ:16។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុង រុន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣
ឯកសារ D118/153 ឆ:57។ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៩) ដែលយោងដល់
ទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទឹក ស្លុង ថ្ងៃទី ៣០ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/575 ឆ:18-
19។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ចៀម តាប់ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/91 ឆ:14,
ឆ:20។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សុខ រុំ ថ្ងៃទី ១៩-២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/108 ឆ:107។
កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សួន មុត ថ្ងៃទី ១៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/37 ឆ:42, ឆ:52-54។
កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ិន ហ៊ីយ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/66 ឆ:12- 13។
កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជឹម ចាន់ធឿន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/65 ឆ:29។
បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ ក្រូច ទឹម ថ្ងៃទី ១៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ D119/69/2,
KH 00969055។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អោម ហ្វូន ថ្ងៃទី
២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/130 ឆ:118- 19។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុត សួយ ថ្ងៃទី
១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/144 ឆ:94។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី យង់ ស៊ិន ថ្ងៃទី ២៧
ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/433 ឆ:8។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ រស់ ថ្ងៃទី ១២ ខែ មីនា
ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/99 ឆ:22។ អ្នកសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ថង ឆៀយ ថ្ងៃទី ២១ ខែ មីនា ឆ្នាំ
២០១៣ ឯកសារ D5/853, KH 00956907។ អ្នកសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី រឿង សារួន ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មីនា
ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/865, KH 00957090។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប្រាក់ សឹម ថ្ងៃទី ១ ខែ កញ្ញា
ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/93 ឆ:19-20។ បទសម្ភាសន៍ របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ សួន មុត ថ្ងៃទី ៨
ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/4.1, KH 01025152។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុង រុន ថ្ងៃទី ២៦

ទំព័រ ៩៥ នៃ ២២០

គណៈតំបន់៥ “ភ្លាមៗបន្ទាប់ពី” អ្នកស្រីបានមកដល់ភូមិភាគពាយព្យ ឬនៅពេលណាមួយឡើយ ។
លើសពីនេះ ការវាយតម្លៃសមហេតុផល និងយុត្តិធម៌លើភាពគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ នៃសក្ខីកម្មរបស់
សាក្សីពាក់ព័ន្ធនឹងការលើកឡើងនេះ បង្ហាញឱ្យឃើញថា ការលើកឡើងទាំងនោះត្រូវបានធ្វើឡើង
ដោយមិនត្រឹមត្រូវ ។

១០៤. ដូចបង្ហាញក្នុងផ្នែកខាងក្រោម វាគួរឱ្យសោកស្តាយដែលការវាយតម្លៃនេះ ក៏បង្ហាញពីវិធីសាស្ត្រ
របស់ព្រះរាជអាជ្ញាលើភស្តុតាង ដែលត្រូវបានផ្តល់ឱ្យអ្វីជាក្តីរំពឹងទុកពីភាគីមួយ ដែលត្រូវបាន
បង្គាប់ឱ្យជួយក្នុងការបញ្ជាក់ពីការពិត ។ វាគ្មានប្រយោជន៍ទាល់តែសោះក្នុងការផ្អែកលើការ
បង្ហាញដែលបំផ្លើស³³⁵ ការប៉ាន់ស្មាន³³⁶ ឬពាក្យចោមអាវ៉ាម³³⁷ ដោយគ្មានការផ្តល់មតិយោបល់
យោង ។ តាមគោលការណ៍ វាជាកំហុសឆ្គងក្នុងការចាត់ទុកពាក្យចោមអាវ៉ាមដែលគ្មានប្រភព

ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/153 ឆៈ57, ឆៈ59។ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១១៥
(ជើងទំព័រ ៥៥៦) ដែលយោងទៅកាន់ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅ
ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆៈ75, ឆៈ77។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុង
រុន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ 118/153 ឆៈ57, ឆៈ59។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកសុំតាំង
ខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អោម ហួន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/130 ឆៈ117- 19។
កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សួន ម៉ុត ថ្ងៃទី ១៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/37 ឆៈ42។
កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុត សួយ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/144 ឆៈ94។
កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី យង់ ស៊ុន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/433 ឆៈ8-9។
កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ រស់ ថ្ងៃទី ១២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/99 ឆៈ22។ អ្នកសុំតាំង
ខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ថង ធឿយ ថ្ងៃទី ២១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/853, KH 00956907។
អ្នកសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី រឿង សារួន ថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D5/865, KH
00957090។ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១១៥ (ជើងទំព័រ ៥៥៧) ដែលយោងទៅកាន់ កំណត់ហេតុ
នៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប្រាក់ សឹម ថ្ងៃទី ១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/93 ឆៈ19។ កំណត់ហេតុនៃការ
ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទិល សេងលី ថ្ងៃទី ១ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/112 ឆៈ9, ឆៈ10។ កំណត់ហេតុនៃការ
ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ចៀម តាប់ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/91 ឆៈ15, ឆៈ25។

335 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១០៦ ដែលកត់សម្គាល់ពីការសំអាងលើ ទុំ ស្បើន, នៅ ចាត់, យង់ ស៊ុន។
336 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១០៦ ដែលកត់សម្គាល់ពីការសំអាងលើ ឡុត សួយ, សួន ម៉ុត, រឿង សារួន។
337 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១០៦ ដែលកត់សម្គាល់ពីការសំអាងលើ ជឹម ចាន់ធឿន។

ទំព័រ ៩៦ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ច្បាប់លាស់ជាភស្តុតាងផ្ទាល់³³⁸ ឬវាកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរណាស់ទៅទៀត ក្នុងការសំអាងតែលើផ្នែកនានា នៃសេចក្តីផ្តេងការណ៍ សូម្បីតែដឹងគ្មានខ្លះចន្លោះហើយថា សាក្សីតែមួយ បានផ្តល់ការពន្យល់ ផ្នែកខ្លះបានពេញលេញជាង ឬ ផ្តល់ភស្តុតាងផ្ទុយនានានៅក្នុងរង្វង់នៃសេចក្តីផ្តេងការណ៍ដូចគ្នាក៏ ដោយ³³⁹ ។

១០៥. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិយោងលើឯកសារសំអាងចំនួន១៥ ដើម្បីអះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានក្លាយជាសមាជិកគណៈតំបន់៥ “ភ្លាមៗបន្ទាប់ពីអ្នកស្រីបានមកដល់ភូមិភាគពាយព្យនៅពាក់ កណ្តាលឆ្នាំ ១៩៧៧³⁴⁰” និងគាំទ្រលើការអះអាងដែលថា អ្នកស្រី “បានក្លាយជាអនុលេខាតំបន់៥” ចាប់ពីពាក់កណ្តាលរហូតដល់ចុងឆ្នាំ ១៩៧៨³⁴¹ ។ ដូចនឹងពិភាក្សាខាងក្រោម ការគាំទ្រដែលផ្តល់ ដោយឯកសារសំអាងយ៉ាងច្រើន គឺធ្វើឡើងដោយការបំភ័ន្ត ពោលគឺ ភស្តុតាងទាំងនេះសុទ្ធតែជា ការបំផ្លើស ការប៉ាន់ស្មាន មិនស៊ីសង្វាក់គ្នា និងជាពិសេស ភស្តុតាងទាំងនោះគ្រាន់តែជាពាក្យ ច្រាមអាវ៉ាមដែលមិនអាចជឿជាក់បានប៉ុណ្ណោះ ។

១០៦. វិធីសាស្ត្ររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ក្នុងការប៉ុនប៉ងគ្របដណ្តប់លើគុណភាពនៃភស្តុតាងគឺ ជារឿងដែលគួរឱ្យសោកស្តាយបំផុត ។ ចំណុចជាក់លាក់គឺ៖

- ការសំអាងលើសាក្សី ទុំ សៀន គឺជាការបំភ័ន្ត³⁴² ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបាន លើកយកចម្លើយរបស់សាក្សី ទុំ សៀន³⁴³ ឆ្លើយលើកដំបូងដាក់ក្នុងជើងទំព័រមួយដែលមាន

³³⁸ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១០៦ ដែលកត់សម្គាល់ពីការសំអាងលើ ពេជ្រ រស់, ក្រូច ទឹម, ទិល សេងលី, លី សិញ, សុខ រុំ។

³³⁹ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១០៦ ដែលកត់សម្គាល់ពីការសំអាងលើ ថង ធឿយ, អោម ហួន, ប៊ិន ហ៊ឹយ, ប្រាក់ សឹម, ឡុង រុន។

³⁴⁰ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៩)។

³⁴¹ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៨)។ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២, ១១៥។

³⁴² សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៨) ដែលយោងដល់កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ សាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី១៦-១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/65 ឆ៖93-94។

ទំព័រ ៩៧ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ការសំអាងលើការចោទប្រកាន់១៥ ចំណុច ជាការគាំទ្រការចោទប្រកាន់ដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានក្លាយជាអនុលេខាតំបន់³⁴⁴ ដោយបង្ហាញនូវការយល់ឃើញថា នេះជាសិទ្ធិ អំណាចពាក់ព័ន្ធមួយ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ទុំ សៀន មិនបានលើកឡើងទេថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានក្លាយជាអនុលេខាតំបន់³⁴⁵ ។ ផ្ទុយទៅវិញ គាត់បានគូសបញ្ជាក់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានធ្វើការជាមួយអតីតរចនាសម្ព័ន្ធអង្គការថ្នាក់ស្រុករហូតដល់ឆ្នាំ ១៩៧៨³⁴⁵ ។

- ឆៅ ចាត់ មិនបានលើកឡើងទេថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានក្លាយជាអនុលេខាតំបន់ ³⁴⁶។ ប៉ុន្តែគាត់គ្រាន់តែយល់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានតួនាទីជាន់ខ្ពស់នៅភ្នំលៀប ភ្នំស្រុក និង ភ្នំទ្រយោង³⁴⁷ ។ គាត់បានសម្តែងការទទួលស្គាល់យ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្នថា គាត់មិនបានដឹងពី តួនាទីរបស់អ្នកស្រី³⁴⁸ និងមិនបានដឹងថាតើអ្នកស្រីមានសិទ្ធិអំណាចលើស្រុកផ្សេងទៀត ឬយ៉ាងណានោះទេ³⁴⁹ ហើយក៏លើកឡើងជាបន្តទៀតថា គាត់មិនធ្លាប់បានចូលរួមកិច្ចប្រជុំ ដែលមានវត្តមានរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ឡើយ³⁵⁰ ។

³⁴³ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/65, ស-ឆ:93 (ស: “តើយាយថែមធ្វើការជាមួយរចនាសម្ព័ន្ធថ្នាក់ស្រុកចាស់រយៈពេលប៉ុន្មានដែរ? ឆ: រហូតដល់ឆ្នាំ ១៩៧៨ បាត់ខ្លួន កម្មាភិបាលចាស់។”), ស-ឆ:94 (“ស: តើបាត់ខ្លួននោះដោយសារអ្វី ដោយសារគេលាយបំ ឬ? ឆ : ខ្ញុំមិនបានដឹងទេ។ គ្រាន់តែដឹងថា ពេលប្រជុំលែងឃើញមុខពួកគេ។ ហើយគណៈតំបន់ តា ជៀល ក៏បាត់ឈ្មោះដែរ”)។

³⁴⁴ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៨)។

³⁴⁵ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/65 ឆ:93-94។

³⁴⁶ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៨) ដែលយោងដល់ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ សាក្សី ឆៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ:77។

³⁴⁷ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកសុំតំខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឆៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ:75, ឆ:77។

³⁴⁸ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់អ្នកសុំតំខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឆៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ:65។

³⁴⁹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកសុំតំខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឆៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ:78។

³⁵⁰ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកសុំតំខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឆៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ:91។

ទំព័រ ៩៨ នៃ២២០

- សាក្សី ពេជ្រ រស់ មិនបានគាំទ្រការអះអាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គឺជាសមាជិក និងជាអនុលេខាគណៈតំបន់៥ នោះទេ³⁵¹ ។ ផ្ទុយទៅវិញ សាក្សីរូបនេះ បាននិយាយថា “ខ្ញុំធ្លាប់បានឮអ្នកនៅក្នុងកងចល័តថា គាត់ក៏ជាកម្មាភិបាលថ្នាក់តំបន់ ហើយគាត់ស្នាក់នៅភ្នំលៀប³⁵²” ។ លើសពីនេះទៅទៀត សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានជ្រើសយកដោយអន្លើៗនូវផ្នែកនានានៃចម្លើយរបស់សាក្សីរូបនេះ ដើម្បីប្រានចោលផ្នែកដំបូងនៃចម្លើយរបស់សាក្សី (ដែលអះអាងថា “យាយចែម គឺជាគណៈស្រុកព្រះនេត្រព្រះថ្មី”³⁵³) ជាការបំភ្លេចរឿងរ៉ាវនេះ ដើម្បីធ្វើឱ្យមើលទៅយល់ថា សាក្សីបានផ្តល់ភស្តុតាងដែលពាក់ព័ន្ធតែនឹងថ្នាក់តំបន់តែប៉ុណ្ណោះ ។ ការពិត ភស្តុតាងដែលអាចទុកចិត្តបានតែមួយគត់ពីសាក្សីទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះ គឺនៅពេលដែលគាត់ ឆ្លើយថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ធ្លាប់ធ្វើការនៅថ្នាក់ស្រុក ។

- សាក្សី យង់ ស៊ិន មិនបានគាំទ្រទេលើការអះអាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គឺជាសមាជិក ឬអនុលេខាគណៈតំបន់៥ឡើយ³⁵⁴។ សេចក្តីផ្តេងការណ៍ក្នុងឯកសារដើមជាភាសាខ្មែររបស់ យង់ ស៊ិន បញ្ជាក់ថា សាក្សីរូបនេះបានពិពណ៌នាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ថាជាគូអង្គសំខាន់ក្នុងភ័យរបស់គាត់ ដូច្នេះគាត់មិនបានសំដៅលើថ្នាក់ភ័យ (ដូចការលើកឡើងក្នុងការបកប្រែជាភាសាអង់គ្លេសនោះទេ)³⁵⁵ ។ សាក្សីរូបនេះ បានបន្តគូសបញ្ជាក់ទៀតថា គាត់បានឃើញអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម តែនៅពីរទីតាំងតែប៉ុណ្ណោះ ដែលទីតាំងទាំងពីរនេះ សុទ្ធតែស្ថិតក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះ³⁵⁶ ។

³⁵¹ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ កថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៨-១៩) ដែលយោងដល់កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ រស់ ថ្ងៃទី ១២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/99 ឆ៖22។

³⁵² កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ រស់ ថ្ងៃទី ១២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/99 ឆ៖22 (សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)។ សូមមើលផងដែរ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ រស់ ថ្ងៃទី ១២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/99 ឆ៖16 (“ខ្ញុំមិនដឹងអំពីការផ្លាស់ប្តូរមនុស្សនៅក្នុងថ្នាក់តំបន់៥ ទេ”)។

³⁵³ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ រស់ ថ្ងៃទី ១២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/99 ឆ៖22។

³⁵⁴ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៨-១៩) ដែលយោងដល់កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី យង់ ស៊ិន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/433 ឆ៖8។

³⁵⁵ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី យង់ ស៊ិន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/433 ឆ៖8, ស-ឆ៖9។

³⁵⁶ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី យង់ ស៊ិន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/433 ឆ៖9។

- សាក្សី ឡុត សួយ មិនបានផ្តល់ភស្តុតាងគាំទ្រអ្វី លើការអះអាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គឺជាសមាជិក និងអនុលេខាគណៈតំបន់៥ដូចគ្នា³⁵⁷ ។ សាក្សីរូបនេះបានស្មានថា យាយ ថែម និង តា ម៉ុក មានតួនាទីជាគណៈតំបន់៥³⁵⁸ ព្រោះយោងតាមសាក្សីរូបនេះ ពួកគេ “ល្បីឈ្មោះ” និង “គ្មានគណៈស្រុកថ្មី” មកជំនួសកម្មាភិបាលភូមិភាគពាយព្យដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួនឡើយ³⁵⁹ ។ សាក្សីរូបនេះបានគូសបញ្ជាក់ថា គាត់បានឃើញ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីចម្ងាយម្តង³⁶⁰ ។ គាត់មិនចាំមុខអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក្នុងរូបថតដែលបង្ហាញឱ្យគាត់មើលឡើយ³⁶¹ ។

³⁵⁷ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៨-១៩) ដែលយោងដល់ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុត សួយ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/144, ស-ឆ:94 (ស ៖ “យោងតាមមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា D67.7 ត្រង់ទំព័រ ERN 00728737 (ភាសាអង់គ្លេស) លោកបាននិយាយថា “បន្ទាប់ពីតាហ៊ីងដែលជាគណៈតំបន់ ៥ ត្រូវបានចាប់ខ្លួន ។ យាយថែម ឬតាម៉ុកជាអ្នកគ្រប់គ្រងតំបន់ ៥ ជំនួស។ ហេតុអ្វីបានជាលោកនិយាយដូច្នោះ? ឆ:94 ៖ “ខ្ញុំបាននិយាយដូច្នោះមែន ពីព្រោះក្រោយពេលដែលពួកកម្មាភិបាលពាយព្យទាំងអស់ត្រូវបានចាប់ខ្លួន ពុំទាន់មានគណៈស្រុកថ្មីណាមកជំនួសទេ ហើយនៅពេលនោះ ពួកយើងឮតែឈ្មោះមនុស្សពីរនាក់ប៉ុណ្ណោះ គឺឈ្មោះតាម៉ុក និងយាយ ថែម ហើយពួកគាត់ទាំងពីរនេះ មានឈ្មោះល្បីល្បាញណាស់នៅពេលនោះ។ ហេតុដូច្នោះហើយ បានខ្ញុំនិយាយថាគណៈតំបន់ ៥ អាចជាយាយ ថែម ក៏បាន តា ម៉ុក ក៏បាន”)។

³⁵⁸ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុត សួយ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/144, ស-ឆ:94 (ស៖ “យោងតាមមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា... លោកបាននិយាយថា “បន្ទាប់ពីតា ហ៊ីង ដែលជាគណៈតំបន់ ៥ ត្រូវបានចាប់ខ្លួន ។ យាយថែម ឬតា ម៉ុក ជាអ្នកគ្រប់គ្រងតំបន់ ៥ ជំនួស។ ហេតុអ្វីបានជាលោកនិយាយដូច្នោះ? ឆ:94 ៖ “ខ្ញុំបាននិយាយដូច្នោះមែន ពីព្រោះក្រោយពេលដែលពួកកម្មាភិបាលពាយព្យទាំងអស់ត្រូវបានចាប់ខ្លួន ពុំទាន់មានគណៈស្រុកថ្មីណាមកជំនួសទេ ហើយនៅពេលនោះ ពួកយើងឮតែឈ្មោះមនុស្សពីរនាក់ប៉ុណ្ណោះ គឺឈ្មោះតា ម៉ុក និងយាយ ថែម ហើយពួកគាត់ទាំងពីរនេះ មានឈ្មោះល្បីល្បាញណាស់នៅពេលនោះ។ ហេតុដូច្នោះហើយ បានខ្ញុំនិយាយថាគណៈតំបន់៥ អាចជាយាយ ថែម ក៏បាន តា ម៉ុក ក៏បាន”)។

³⁵⁹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុត សួយ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/144 ឆ:94។

³⁶⁰ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុត សួយ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/144 ឆ:96។

³⁶¹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុត សួយ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/144, KH01009219។

ទំព័រ ១០០ នៃ២២០

- សាក្សី សួន ម៉ុត មិនបានផ្តល់ការគាំទ្រមានអត្ថន័យណាមួយលើការអះអាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គឺជាសមាជិក និងអនុលេខាគណៈតំបន់៥ នោះទេ³⁶² ។ សាក្សីរូបនេះ បានសារភាពថា គាត់ “មិនបានដឹងច្រើន” អំពីរចនាសម្ព័ន្ធតំបន់៥ និងគូសបញ្ជាក់ថាគាត់ មិនបានដឹងពីតួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅភូមិភាគពាយព្យឡើយ³⁶³ ។ សួន ម៉ុតបាន ត្រឹមតែសន្និដ្ឋានថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ធ្វើការនៅថ្នាក់តំបន់ ដោយសារតែអ្នកស្រីបានចូល រួមប្រជុំនៅមន្ទីរថ្នាក់តំបន់³⁶⁴ ដែលនេះ គឺជាភារកិច្ចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ក្នុងការ

³⁶² សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៨-១៩) នៅកថាខណ្ឌ ១១៥ (ជើងទំព័រ ៥៥៦) ដែល យោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សួន ម៉ុត ថ្ងៃទី ១៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/37 ឆ៖42 (“ខ្ញុំមិនដឹងថា គាត់មានតួនាទីអ្វីទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំធ្លាប់បានឃើញ យាយចែម ចេញចូល និងប្រជុំនៅមន្ទីរស្វាយស៊ីសុផុន នៅ ពេលដែលខ្ញុំចូលរួមប្រជុំនៅទីនោះ”) ឆ៖44 (ដែលផ្តេងថា “ខ្ញុំមិនច្បាស់ទេថាតើមន្ទីរនៅស្វាយស៊ីសុផុន (មន្ទីរតំបន់៥) គឺ ជាមន្ទីររបស់យាយចែម ឬយ៉ាងណានោះទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំគ្រាន់តែឃើញគាត់នៅទីនោះក្នុងពេលប្រជុំម្តងៗ”) ឆ៖52- 54 (“ស ៖ យោងតាមកិច្ចសម្ភាសន៍របស់លោកជាមួយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ឯកសារលេខ D219/4.1 លោកនិយាយថា យាយ ចែមគឺជាគណៈតំបន់នៅព្រះនេត្រព្រះ។ តើលោកអាចបញ្ជាក់លម្អិតអំពីរឿងនេះបានដែរ ឬទេ? ” ឆ៖52 ៖ យាយ ចែម មានមន្ទីរធ្វើការច្រើនកន្លែង ពេលខ្លះ គាត់ធ្វើការនៅមន្ទីរស្វាយស៊ីសុផុន ហើយជួនកាលនៅស្រុកព្រះនេត្រព្រះ និង ពេលខ្លះគាត់ធ្វើការនៅមន្ទីរស្រុកភ្នំស្រុក។ ស ៖ តើយាយចែម ធ្វើដំណើរពីមន្ទីរមួយទៅមន្ទីរមួយដោយមធ្យោបាយអ្វីដែរ? ឆ៖53 ៖ ពេលខ្លះ គាត់ធ្វើដំណើរតាមម៉ូតូ និងពេលខ្លះតាមឡានហ្សឺប។ ភាគច្រើន គាត់តែងតែធ្វើដំណើរតាមម៉ូតូ និង រទេះសេះ។ ស ៖ តើលោកអាចពន្យល់ប្រាប់យើងបានទេថា តើកម្មាភិបាលថ្នាក់ណាដែលមានសិទ្ធិធ្វើដំណើរតាមឡាន ហ្សឺប? ឆ៖54 ៖ គឺមានតែថ្នាក់តំបន់ប៉ុណ្ណោះ”)។ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ សួន ម៉ុត ថ្ងៃទី ៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/4.1, KH 01025152 (“ស ៖ តាចាយមកកាន់ជំនួស? ឆ ៖ តា ចាយ កាន់ ជាមួយយាយចែម។ ស ៖ ហេង រិន ជាល ពីណាទៀត (ដែលជាគណៈតំបន់)? ឆ ៖ យាយ ចែម។ ស្តីគេខ្វាក់ភ្នែកម្ខាង ហ្នឹងចាប់មុន ជាល ទៀត”), KH 01025156 (“ស ៖ ដល់ពេលតាជាល គេចាប់ទៅ តា រិន ក្រោយមកគេចាប់ទៀតទៅ នៅតែយាយចែម? ឆ ៖ នៅសល់ យាយ ចែម បាន តា ចាយ មក”)។

³⁶³ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សួន ម៉ុត ថ្ងៃទី ១៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/37 ឆ៖42 (“ខ្ញុំមិនដឹងថា គាត់មានតួនាទីអ្វីទេ”)។

³⁶⁴ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សួន ម៉ុត ថ្ងៃទី ១៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/37 ឆ៖42 (“ខ្ញុំមិនដឹងថា គាត់មានតួនាទីអ្វីទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំធ្លាប់បានឃើញ យាយចែម ចេញចូល និងប្រជុំនៅមន្ទីរស្វាយស៊ីសុផុន នៅពេលដែលខ្ញុំចូលរួម ប្រជុំនៅទីនោះ”) ឆ៖44 (ដែលនិយាយថា “ខ្ញុំមិនច្បាស់ទេថាតើមន្ទីរនៅស្វាយស៊ីសុផុន (មន្ទីរតំបន់ ៥) គឺជាមន្ទីររបស់ យាយចែម ឬយ៉ាងណានោះទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំគ្រាន់តែឃើញគាត់នៅទីនោះក្នុងពេលប្រជុំម្តងៗ”)។

ទំព័រ ១០១ នៃ២២០

ចូលរួមកិច្ចប្រជុំក្នុងនាមជាលេខាស្រុក យោងតាមលក្ខន្តិកៈបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា³⁶⁵ និង ជាភារកិច្ចសាមញ្ញដែលត្រូវធ្វើ³⁶⁶ ។

- សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនគួរណាផ្អែកលើទម្រង់បែបបទព័ត៌មានបន្ថែមរបស់ ថង ធឿយ ដែលបញ្ជាក់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម “កាន់កាប់តំបន់៥ទាំងមូល”³⁶⁷ ជាការគាំទ្រ ការអះអាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គឺជាសមាជិក និងក្រោយមកជាអនុលេខាគណៈ តំបន់៥ ឡើយ³⁶⁸ ។ ដូចដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានដឹងហើយថា សាក្សីរូបនេះ បានផ្តល់ភស្តុតាងផ្ទុយលើបញ្ហានេះ ។ នៅក្នុងបទសម្ភាសន៍ជាមួយការិយាល័យសហចៅ ក្រមស៊ើបអង្កេតនាពេលក្រោយមកទៀត អ្នកសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរូបនេះ បានគូសបញ្ជាក់ថា គាត់ “មិនដឹងច្បាស់អំពីតួនាទីពិតប្រាកដរបស់ យាយ ចែម ទេ”³⁶⁹ ។ ក្រៅពីនេះ អ្នកស្រីបានអះអាងថា គាត់គ្រាន់តែដឹងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានតួនាទីជា ប្រធានគ្រប់គ្រងកងចល័តកុមារដែលគាត់ធ្វើការប៉ុណ្ណោះ³⁷⁰ ។
- សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនគួរផ្អែកលើការបញ្ជាក់អះអាងរបស់ អោម ហួន ដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ធ្វើការនៅ “គ្រប់កម្រិតទាំងអស់ ទាំងថ្នាក់តំបន់ផងដែរ” ដើម្បីគាំទ្រ លើសេចក្តីសំអាងហេតុរបស់ខ្លួនថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានក្លាយជាសមាជិក និងក្រោយ

³⁶⁵ លក្ខន្តិកៈបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ឯកសារ D1.3.20.1, មាត្រា ៦ (៥), [១១៤]។

³⁶⁶ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៩៤, ១១៣, ១១៧-១៨។

³⁶⁷ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ថង ធឿយ ថ្ងៃទី ២១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/853, KH 00956907។

³⁶⁸ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តារពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៨-១៩) ដែលយោងទៅលើ អ្នកសុំតាំងខ្លួនជាដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ថង ធឿយ ថ្ងៃទី ២១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/853, KH 00956907។

³⁶⁹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ថង ធឿយ ថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/131 ធៈ69។

³⁷⁰ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ថង ធឿយ ថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/131 ធៈ34 (“ខ្ញុំគ្រាន់តែដឹងថា យាយចែម មានតួនាទីជាប្រធានគ្រប់គ្រងកងចល័ត កុមារតែប៉ុណ្ណោះ”) ធៈ35 (ដែលបានសួរថាតើ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គ្រប់គ្រងកងចល័តកុមារក្នុងភូមិ ឃុំ ស្រុក ឬតំបន់, ថង ធឿយ ឆ្លើយថា៖ “ខ្ញុំដឹងមិនច្បាស់ទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំគ្រាន់តែដឹងថា គាត់បានគ្រប់គ្រងកងចល័តកុមាររបស់ខ្ញុំតែប៉ុណ្ណោះ”)។

ទំព័រ ១០២ នៃ២២០

មកជាអនុលេខាគណៈតំបន់៥ ឡើយ³⁷¹ ។ អ្នកសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរូបនេះ បានបញ្ជាក់ថា គាត់គ្មានព័ត៌មានផ្ទាល់ពីអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ទេ³⁷² ។

- សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនគួរផ្អែកលើពាក្យចោមអាវាមគ្មានប្រភព ដែលផ្តល់ដោយ ទិល សេងលី និង លី សិញ ដើម្បីគាំទ្រដល់ការអះអាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បាន ក្លាយជាអនុលេខាតំបន់៥³⁷³ ។ បុរសទាំងពីរនាក់នេះ បានបង្ហាញថា ពួកគាត់ បាន ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជាអ្នកគ្រប់គ្រងតំបន់៥ និងថា គេបានប្រាប់ ព័ត៌មាននេះដល់ពួក គាត់³⁷⁴ ។ គ្មាននរណាម្នាក់ក្នុងចំណោមសាក្សីទាំងពីរនាក់នេះបានផ្តល់ព័ត៌មានលម្អិត ដែលអាចផ្ទៀងផ្ទាត់ប្រភពនៃការដឹងរបស់ពួកគាត់ ឬបើមិនដូច្នោះទេ ក៏ត្រឹមអាចផ្តល់ ព័ត៌មាននាំផ្លូវណាផ្សេងទៀតដែលអាចទុកចិត្តបាននោះឡើយ ។
- សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនគួរផ្អែកលើពាក្យចោមអាវាមគ្មានប្រភព ដែលផ្តល់ដោយ អ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី រឿង សារួន ដើម្បីគាំទ្រដល់ការអះ អាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គឺជាសមាជិក ហើយក្រោយមកជាអនុលេខាតំបន់ ៥ នោះទេ³⁷⁵ ។ រឿង សារួន មិនត្រូវបានសម្ភាសន៍ដោយ ក.ស.ច.ស ឡើយ និងគ្រាន់តែ

³⁷¹ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៨-១៩) ដែលយោងលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយអ្នកសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អាម ហួន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/130 ឆ៖118- 19។

³⁷² សូមមើលជាឧទាហរណ៍ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អាម ហួន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/130 ឆ៖64 [“ខ្ញុំធ្លាប់ឮឈ្មោះយាយ ចែម ប៉ុន្តែមិនធ្លាប់ជួបគាត់ ផ្ទាល់ទេ”] ឆ៖88 [“ខ្ញុំធ្លាប់តែឮគេនិយាយពី (តារាល់ និងយាយចែម)”] ឆ៖92 [“ខ្ញុំឮគេនិយាយថា យាយចែម...”]។

³⁷³ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៨) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការ ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទិល សេងលី ថ្ងៃទី ១ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/112 ឆ៖9។ កំណត់ហេតុនៃការ ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី លី សិញ ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/20 ឆ៖16។

³⁷⁴ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទិល សេងលី ថ្ងៃទី ១ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/112 ឆ៖9- 10 ឆ៖18, ឆ៖20។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី លី សិញ ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/20 ឆ៖16។

³⁷⁵ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៨-២១៩) ដែលយោងទៅលើ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ រឿង សារួន ថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D5/865, KH 00957090។

ទំព័រ ១០៣ នៃ២២០

បានអះអាងថា បើតាមគាត់ដឹង អ្នកស្រីអ៊ឹម ចែម ជាអ្នក “ដឹកនាំថ្នាក់តំបន់”³⁷⁶ ដោយមិនបានផ្តល់ព័ត៌មានលម្អិតណាមួយ ដែលនឹងអាចអនុញ្ញាតឱ្យមានការធ្វើតេស្ត ឬផ្ទៀងផ្ទាត់លើភស្តុតាងទទួលបានពីបុគ្គលនេះនោះឡើយ ។

- សាក្សី ជឹម ចាន់ធឿន មិនបានផ្តល់ព័ត៌មានដែលមានតម្លៃជាភស្តុតាងណាមួយ ដើម្បីគាំទ្រដល់ការអះអាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គឺជាសមាជិកគណៈតំបន់នោះទេ³⁷⁷ ។ គាត់បានចង្អុលបង្ហាញថា គាត់មិនធ្លាប់ជួប ឬឃើញអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ហើយគាត់ក៏មិនបានផ្តល់ព័ត៌មានអ្វីដែលអាចយកមកផ្ទៀងផ្ទាត់ប្រភពនៃការដឹងព្រមរបស់គាត់ ទាក់ទងនឹងតួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅ “គណៈដឹកនាំតំបន់៥”³⁷⁸ ដូចដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់នោះឡើយ ។
- សាក្សី សុខ រុំ មិនបានផ្តល់ព័ត៌មានដែលមានតម្លៃជាភស្តុតាងណាមួយ ដើម្បីគាំទ្រដល់ការអះអាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានតួនាទីជាសមាជិកគណៈតំបន់៥³⁷⁹ ទេ ។ សាក្សីបានទទួលស្គាល់ថា គាត់មិនធ្លាប់ឃើញអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅបរិវេណមន្ទីរតំបន់៥ទេ ឬសូម្បីតែនៅក្នុងភូមិភាគពាយព្យ³⁸⁰ ។ សាក្សី សុខ រុំ ក៏បានទទួលស្គាល់ផងដែរថា ក្នុងអំឡុងពេលអ្នកស្រីផ្តល់បទសម្ភាសន៍ជាមួយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា មានអ្នកជិតខាងរបស់អ្នកស្រីបានជួយឆ្លើយសំណួរមួយចំនួន ទាក់ទងនឹងព័ត៌មានដែលត្រូវបានចោទអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ថាអ្នកស្រីមានវត្តមាននៅក្នុងកិច្ចប្រជុំមួយជាមួយ តា ជាល តា រិន និង តា ចាយ ។ សាក្សីមិនបានបង្ហាញការដឹងព្រមរបស់គាត់ដោយឯកភាពនោះឡើយ³⁸¹ ។

³⁷⁶ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី រឿង សារួន ថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D5/865, KH00957090 ។

³⁷⁷ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៩) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជឹម ចាន់ធឿន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/65 ឆ:29។

³⁷⁸ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជឹម ចាន់ធឿន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/65 ឆ:29។

³⁷⁹ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៩) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សុខ រុំ ថ្ងៃទី ១៩-២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/108 ឆ:107, ឆ:124។

³⁸⁰ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សុខ រុំ ថ្ងៃទី ១៩-២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/108 ឆ:72-73។

³⁸¹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សុខ រុំ ថ្ងៃទី ១៩-២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/108 ឆ:78។

ទំព័រ ១០៤ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

- ព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនគួរសំអាងលើភស្តុតាងដែលផ្តល់ដោយសាក្សី ចៀម តាប់ ជា ការគាំទ្រដល់ការលើកឡើងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានក្លាយជាសមាជិកតំបន់ ហើយ ក្រោយមកបានក្លាយជាអនុលេខាគណៈតំបន់៥ នោះទេ³⁸² ។ សាក្សីនេះបានអះអាងដោយ ភ័ន្តច្រឡំថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានជំនួសតំណែង តា ហ៊ឹង ជាលេខាតំបន់៥ នៅដើមខែ វិច្ឆិកា ឬ ខែសីហា ឆ្នាំ ១៩៧៧³⁸³ ខណៈដែលមានភស្តុតាងបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់³⁸⁴ ថា តា ជាល ហើយក្រោយមកគឺ តា រិន បានដើរតួនាទីជាលេខាតំបន់នៅក្នុងតំបន់៥ បន្ទាប់ពី តា ហ៊ឹង³⁸⁵ ។
- ភស្តុតាងបានពីសាក្សី ទឹក ស្លុង ដែលលើកឡើងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ត្រូវបានដំឡើងឱ្យ ធ្វើជាមេដឹកនាំក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះ និងតំបន់៥³⁸⁶ នៅពេលអ្នកស្រីមកដល់ភូមិភាគ ពាយព្យ (និងជាសាក្សីដែលត្រូវបានយកជាសំអាងផងដែរ ដើម្បីគាំទ្រដល់ការអះអាង

³⁸² សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៨-១៩) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ចៀម តាប់ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/91 ឆៈ:14-15, ឆៈ:20-25។

³⁸³ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ចៀម តាប់ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/91 ឆៈ:15។

³⁸⁴ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១០២។

³⁸⁵ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈិត យៀក ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/33 ឆៈ:13។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៉ាន ឈួង ថ្ងៃទី ១៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/29 ឆៈ:17។ កំណត់ ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឆឹង ជឿន ថ្ងៃទី ៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/156 ឆៈ:29។ អង្គការលេខ របស់តំបន់ ៥ ភូមិភាគពាយព្យ (ស្រុកព្រះនេត្រព្រះ) ដែលត្រូវបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពចុងក្រោយនៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/135.1។ សូមមើលផងដែរ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ ប៉ាន ឈួង ថ្ងៃទី ១៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D67.6, KH00734094, KH00734096។ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជាជាមួយ កៅ ឆាន ថ្ងៃទី ១៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D123/1/2.62, KH00739780។ បទ សម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ចែម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ D123/1/5.1b, KH00929783។ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ចែម ថ្ងៃទី ៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D123/1/5.1c, KH00929882។ ចម្លើយសារភាពនៅមន្ទីរស-២១ របស់ ចាន់ សំ ហៅ កង ចាប ហៅ សែ ថ្ងៃទី ១០ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៧៨ ឯកសារ D1.3.4.2, EN 00223044, 00223046។

³⁸⁶ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទឹក ស្លុង ថ្ងៃទី ៣០ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/575 ឆៈ:16-19។

ទំព័រ ១០៥ នៃ ២២០

ដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានក្លាយជាសមាជិកគណៈតំបន់³⁸⁷) នោះ មានតម្លៃ ជឿជាក់បានជាភស្តុតាងក្នុងកម្រិតដ៏ស្អប់ស្អើងបំផុត ។ ភស្តុតាងនេះមិនត្រូវបានបញ្ជាក់ គាំទ្រដោយភស្តុតាងក្នុងសំណុំរឿង០០៤/១ នោះទេ³⁸⁸ ។ ភស្តុតាងដែលបានប្រើនោះ ក៏ ត្រូវបានប្រឆាំងដោយភស្តុតាងមានខត្តមានុភាព ដែលបង្ហាញថា តា ជាល ជាអ្នកគ្រប់ គ្រងតំបន់៥ នៅពេលដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មកដល់ ហើយត្រូវបានជំនួសដោយ តា រិន³⁸⁹ ។

- សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនគួរសំអាងលើផស្តុតាង ដែលផ្តល់ដោយសាក្សី ក្រូច ទឹម ដើម្បីគាំទ្រដល់ការអះអាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គឺជាសមាជិកគណៈតំបន់ ៥³⁹⁰ ឡើយ ។ សាក្សីរូបនេះបានបង្ហាញថា ភស្តុតាងដែលគាត់បានផ្តល់ក្នុងកិច្ចសម្ភាសន៍ឱ្យ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាធានាពេលកន្លងមក ត្រង់ចំណុចដែលគាត់លើកឡើងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានដំឡើងតំណែងជាគណៈតំបន់៥³⁹¹ នោះ គឺដឹងក្រោយពីការដួលរលំ

387 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៩) ដែលយោងដល់ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ សាក្សី ទឹក ស្លុង ថ្ងៃទី ៣០ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/575 ឆ៖18-19។

388 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១០២។

389 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈិត យៀក ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/33 ឆ៖13។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៉ាន ឈួង ថ្ងៃទី ១៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/29 ឆ៖17។ កំណត់ ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឆឹង ជឿន ថ្ងៃទី ៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/156 ឆ៖29។ អង្គការលេខ របស់តំបន់ ៥ ភូមិភាគពាយព្យ (ស្រុកព្រះនេត្រព្រះ) ដែលត្រូវបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពចុងក្រោយនៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/135.1។ សូមមើលផងដែរ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ ប៉ាន ឈួង ថ្ងៃទី ១៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D67.6, KH 00734094, KH 00734096។ បទសម្ភាសន៍របស់ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ កៅ ផាន ថ្ងៃទី ១៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D123/1/2.62, KH 00739780។ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ D123/1/5.1b, KH 00929783។ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D123/1/5.1c, KH 00929882។ ចម្លើយសារភាពរបស់មន្ទីរស-២១ របស់ ចាន់ សំ ហៅ ចាប ហៅ សែ ថ្ងៃទី ១០ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៧៨ ឯកសារ D1.3.4.2, EN 00223044, 00223046។

390 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៩) ដែលយោងទៅលើ បទសម្ភាសន៍របស់ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ ក្រូច ទឹម ថ្ងៃទី ១៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ D119/69/2, KH00969055។

391 សូមមើល បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ ក្រូច ទឹម ថ្ងៃទី ១៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ លេខ D119/69/2, KH00969055។

ទំព័រ ១០៦ នៃ២២០

របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យពីមនុស្សម្នាក់ដែលគាត់មិនស្គាល់ឈ្មោះ³⁹² ។ ទីបំផុតទៅ គាត់បានអះអាងថា គាត់មិនដឹងប្រាកដទេថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ធ្លាប់បានធ្វើការងារនៅ ថ្នាក់តំបន់³⁹³ ។

- សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនគួរផ្អែកលើភស្តុតាង ដែលផ្តល់ដោយ ប៊ិន ហ៊ីយ ដើម្បីគាំទ្រដល់ការអះអាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គឺជាសមាជិកគណៈតំបន់³⁹⁴ នោះទេ ។ ប៊ិន ហ៊ីយ បានចោទប្រកាន់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានក្លាយជា “ប្រធានតំបន់៥ នៅដើម ឆ្នាំ ១៩៧៨³⁹⁵” ប៉ុន្តែក្រោយមកបានលើកឡើងថា គាត់ត្រូវបានចាប់ខ្លួននៅពេលនោះ ហេតុដូច្នោះហើយ ទើបគាត់ “មិនបានដឹងរឿងច្រើននោះទេ” អំពីអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម³⁹⁶ ។
- សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនគួរសំអាងលើភស្តុតាងដែលផ្តល់ដោយសាក្សី ប្រាក់ សឹម ពាក់ព័ន្ធនឹងតួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅក្នុងគណៈតំបន់នេះទេ³⁹⁷ ។ ភស្តុតាងដែលផ្តល់ដោយសាក្សីរូបនេះ គ្មានភាពស៊ីសង្វាក់គ្នាទាល់តែសោះ ។ សាក្សីបានថ្លែងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គឺជាអនុលេខានៃគណៈតំបន់ថ្មីស្ថិតក្រោមការដឹកនាំរបស់ តា ចាយ ហើយក៏បានអះអាងផងដែរថា តាមពិតអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទទួលបន្ទុកស្រុកព្រះនេត្រ ព្រះ³⁹⁸ ។

³⁹² កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ក្រុម ទឹម ថ្ងៃទី ៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/69 ឆ:83, 87, ឆ:91-93, ឆ:96-97។

³⁹³ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ក្រុម ទឹម ថ្ងៃទី ៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារលេខ D119/69 ឆ:140 [“ពេលនោះ ខ្ញុំដឹងថា គាត់នៅថ្នាក់ស្រុក ខ្ញុំមិនច្បាស់ថា គាត់នៅថ្នាក់តំបន់ទេ”]។

³⁹⁴ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៩) ដែលយោងដល់បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ ប៊ិន ហ៊ីយ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/66 ឆ:12- 13។

³⁹⁵ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ិន ហ៊ីយ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/66 ឆ:9។

³⁹⁶ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ិន ហ៊ីយ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/66 ឆ:10។

³⁹⁷ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៨), កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប្រាក់ សឹម ថ្ងៃទី ១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/93 ឆ:19-20។

³⁹⁸ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប្រាក់ សឹម ថ្ងៃទី ១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/93 ឆ:19។

ទំព័រ ១០៧ នៃ២២០

- សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនគួរសំអាងលើភស្តុតាងដែលផ្តល់ដោយសាក្សី ឡុង រុន ដែលបានលើកឡើងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានក្លាយជាសមាជិកថ្មីនៃគណៈតំបន់៣ ស្ថិតក្រោមការដឹកនាំរបស់ តា ហាយ³⁹⁹ (និងត្រូវបានយកមកសំអាងដើម្បីគាំទ្រដល់ការ អះអាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គឺជាសមាជិក ហើយក្រោយមកជាអនុលេខាតំបន់ ៥⁴⁰⁰) ។ កន្លងទៅ សាក្សីបានចង្អុលបង្ហាញថា តា ហាយ បានគ្រប់គ្រងតំបន់នេះតែម្នាក់ ឯងគត់⁴⁰¹ ។ ឡុង រុន ដែលបានធ្វើការនៅមន្ទីរពាណិជ្ជកម្មតំបន់៣⁴⁰² ក៏បានទទួលស្គាល់ ផងដែរថា គាត់ត្រូវបាន “គេប្រាប់អំពីតួនាទីរបស់ [អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម]”⁴⁰³ ។ ប្រសិន បើអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គឺជាសមាជិកនៃគណៈតំបន់៣ ដូចដែលត្រូវបានចង្អុលបង្ហាញមែន នោះ វាទំនងជាថា ឡុង រុន នឹងបានដឹងព្រមទាំងផ្ទាល់អំពីតួនាទីរបស់អ្នកស្រី ។ ឡុង រុន មិនត្រូវបានស្នើឱ្យកំណត់អត្តសញ្ញាណរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅក្នុងរូបថត ឬក៏សូម្បី តែស្នើឱ្យពិពណ៌នាអំពីអ្នកស្រីដែរ ។ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ងាយស្រួលនឹងចំណាំណាស់ ក៏ព្រោះតែនៅពេលនោះ អ្នកស្រីកំពុងមានផ្ទៃពោះចាស់ខែ ។

១០៧. សរុបសេចក្តីមក វិធីសាស្ត្ររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាចំពោះភស្តុតាង គឺខកខានមិនបានវាយតម្លៃ ភស្តុតាង ដោយផ្ដោតទៅលើភាពមិនលម្អៀង ឬការស្វែងរកការពិតនោះឡើយ ។ ភស្តុតាងដែល បានប្រើសំអាង មិនមានលក្ខណៈខ្លាំងក្លា ឬជាភស្តុតាងតែមួយ និងគ្មានភស្តុតាងណាផ្សេងអាច បញ្ជាក់បន្ថែមបាន និងខ្វះតម្លៃជាភស្តុតាងបន្ទាល់ដែលមានអត្ថន័យរួមចូលគ្នាមួយ។ លើសពីនេះ ទៀត ដូចនឹងត្រូវពិភាក្សាខាងក្រោម នៅពេលធ្វើការពិចារណាធៀបជាមួយនឹងភស្តុតាងដែលអាច ទុកចិត្តបានបន្ថែមផ្សេងៗទៀត វាបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា រាល់ព័ត៌មានទាំងឡាយណាដែលគ្មានតម្លៃ ជាភស្តុតាងត្រូវបានជម្រុះចោលភ្លាមៗដោយគ្មានការរារាំង ។

399 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុង រុន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/153 ឆ៖57។
 400 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ៥៨ (ជើងទំព័រ ២១៨-២១៩), ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការ ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុង រុន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/153 ឆ៖57, ឆ៖59។
 401 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុង រុន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/153 ឆ៖36។
 402 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុង រុន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/153 ឆ៖32។
 403 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុង រុន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/153 ឆ៖59 [“ព្រោះ ពេលដែលខ្ញុំឡើងមកប្រជុំ គឺខ្ញុំជួបគាត់ ហើយពេលនោះគេប្រាប់អំពីតួនាទីរបស់គាត់”]។

ទំព័រ ១០៨ នៃ២២០

១០៨. ជាពិសេស បើទោះជាក្នុងនាមជាអតីតនិរសារបស់ តា ចាយ និងជាសាក្សីដែលបានដឹងព្រឿងរ៉ាវ ច្រើនបំផុតអំពីរចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាល និងទំនាក់ទំនងនៅក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានខែចុងក្រោយនៃរបប កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យក្តី⁴⁰⁴ ក៏សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនបានដកស្រង់សម្តីរបស់សាក្សី ហែម មាន ដែលមានព័ត៌មានទាក់ទងនឹងតួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅក្នុងភូមិភាគពាយព្យនោះទេ ។ ហែម មាន បានបញ្ជាក់អះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជាគណៈស្រុកព្រះនេត្រព្រះ⁴⁰⁵ ។ គាត់មិន បាននិយាយសោះឡើយថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានមុខងារនៅថ្នាក់តំបន់ កុំថាឡើយដល់ទៅកម្រិត អនុលេខាតំបន់ ។

១០៩. ដូចដែលភស្តុតាងបង្ហាញផងដែរ នៅក្នុងខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៧៨ ភូមិភាគពាយព្យបានស្ថិតក្រោមការ ធ្វើកំណែទម្រង់រដ្ឋបាលដ៏ធំ⁴⁰⁶ ដោយផ្នែកខ្លះនៃតំបន់៥ (រួមទាំងស្រុកព្រះនេត្រព្រះ) ត្រូវបានរួម បញ្ចូលទៅក្នុងតំបន់៣⁴⁰⁷ ស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ តា ចាយ⁴⁰⁸ ។ ទោះជាយ៉ាងណា នៅ

⁴⁰⁴ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ហែម មាន ថ្ងៃទី ៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/123 ធៈ7។
⁴⁰⁵ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ហែម មាន ថ្ងៃទី ៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/123 ធៈ6។
⁴⁰⁶ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ចែម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ D123/1/5.1b, KH00929773 [ដែលកត់សម្គាល់ថា ភូមិភាគពាយព្យត្រូវបានរៀបចំឡើងវិញនៅខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៧៨ ដោយសារតំបន់នេះស្ថិតក្នុងភាពច្របូកច្របល់]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុង រុន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/153 ធៈ33-35, ធៈ55 [ដែលនិយាយថា ពីរខែមុនពេលរៀតណាមបានចូលមកដល់ស្រុក ស្វាយស៊ីសុផុន ស្រុកភ្នំស្រុក និងស្រុកព្រះនេត្រព្រះត្រូវបានរួមបញ្ចូលទៅក្នុងតំបន់៣]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ធៈ41 ធៈ47- 48 [ផ្នែកខ្លះនៃតំបន់៥ ត្រូវបានប្រគល់ទៅឱ្យតំបន់៣ ភ្លាមៗមុនពេលរៀតណាមចូលមកដល់]។ សូមមើលផងដែរ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ប្រាក់ សឹម ថ្ងៃទី ១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/93 ធៈ1, ធៈ16-19។
⁴⁰⁷ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុង រុន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/153 ធៈ33-35, ធៈ55 [ដែលនិយាយថា ពីរខែមុនពេលរៀតណាមបានមកដល់ស្រុកស្វាយស៊ីសុផុន ស្រុកភ្នំស្រុក និងស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ព្រះត្រូវបានរួមបញ្ចូលទៅក្នុងតំបន់៣]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ធៈ41, ធៈ47-48 [ផ្នែកខ្លះនៃតំបន់៥ ត្រូវបានប្រគល់ទៅឱ្យតំបន់៣ ភ្លាមៗមុនពេល រៀតណាមចូលមកដល់]។ សូមមើលផងដែរ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប្រាក់ សឹម ថ្ងៃទី ១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/93 ធៈ1, ធៈ16-19។

ទំព័រ ១០៩ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ពេលដែលវៀតណាមចូលមកដល់ តំបន់នេះ “គេរៀបចំគណៈតំបន់មិនទាន់”⁴⁰⁹ រួចនៅឡើយទេ ។ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម អាចត្រូវបានគេរក្សាទុកសម្រាប់មុខតំណែងនាពេលអនាគតមួយចំនួននៅក្នុង គណៈតំបន់ថ្មីនេះ⁴¹⁰ ។ ការណ៍នេះមិនមានភាពច្បាស់លាស់បង្ហាញដោយភស្តុតាងឡើយ ។ អ្វី ដែលច្បាស់លាស់នោះគឺថា ដំណើរនេះមិនបានកើតឡើងទេ ហើយផែនការបែបនេះណាមួយ ប្រសិនបើមានមែន វាក៏ត្រូវបានអាក់ខានទៅវិញដែរ ដោយការមកដល់របស់កងទ័ពវៀតណាម ។ ការណ៍នេះ មានភាពស៊ីសង្វាក់គ្នាជាមួយនឹងការផ្ទេររបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម និងសាក្សីផ្សេងទៀត ដែលនិយាយថា អ្នកស្រីបានទទួលខុសត្រូវលើស្រុកព្រះនេត្រព្រះរហូតទាល់តែចប់របបកម្ពុជា

408 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សួន មុត ថ្ងៃទី ១៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/37 ឆ៖50 [“មុនដំបូង តា វិន ជាគណៈតំបន់ តែក្រោយពី តា វិន ត្រូវបានចាប់ខ្លួន តា ចាយ មកគ្រប់គ្រងជំនួស តា វិន ហើយធ្វើការជាមួយ យាយថែម”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុង រុន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារD118/153 ឆ៖26 [ដែលកត់សម្គាល់ថា តា ចាយ ជាប្រធានតំបន់៣ រហូតទាល់តែវៀតណាមមកដល់ក្នុងរយៈពេលពីរឬបីខែក្រោយ មក] ឆ៖36 [ដែលកត់សម្គាល់ថា តា ចាយ ជាគណៈតំបន់៣ នៅពេលតំបន់៥ ត្រូវបានរួមបញ្ចូលទៅក្នុងតំបន់៣]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប្រាក់ សឹម ថ្ងៃទី ១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/93 ឆ៖16-19, ឆ៖33 [ដែលនិយាយថា តា ចាយ ជាប្រធានតំបន់ ដែលស្រុកមង្គលបុរី និងស្រុកស៊ីសុផុនស្ថិតនៅក្នុងតំបន់នេះ និងថា តា ចាយ ជាមេម្នាក់ក្នុងចំណោមមេផ្សេងៗទៀតក្នុងតំបន់នេះ ដោយយាយ ថែម ទទួលខុសត្រូវស្រុកព្រះនេត្រព្រះ]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប្រាក់ សឹម ថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/38 ឆ៖18 [ដែល និយាយថា តា ចាយ ជាគណៈតំបន់នៅមង្គលបុរី]។

409 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុង រុន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/153 ឆ៖36។ សូម មើលផងដែរ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខ្មែត ម៉ៅ ថ្ងៃទី ៥ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ D219/638 ឆ៖13 [ដែលនិយាយថា ប្រទេសស្ថិតក្នុងសភាពលាចលទាំងស្រុងនៅពេលជិតកងទ័ពវៀតណាមចូលមក]។

410 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប្រាក់ សឹម ថ្ងៃទី ១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/93 ឆ៖1, ឆ៖19 [ដែលបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាអនុលេខាតំបន់៣ ទទួលខុសត្រូវស្រុកព្រះនេត្រព្រះ]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ឡុង រុន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/153 ឆ៖59 [ដែលកត់សម្គាល់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានក្លាយជាសមាជិកនៃគណៈតំបន់៣]។ ក៏ប៉ុន្តែសូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុង រុន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/153 ឆ៖36 [ដែលបង្ហាញថា តា ចាយ បានគ្រប់គ្រងគណៈតំបន់តែម្នាក់ ឯង]។

ទំព័រ ១១០ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ប្រជាធិបតេយ្យនោះឡើយ⁴¹¹ ។ ការណ៍នេះ ក៏មានភាពស៊ីសង្វាក់គ្នាផងដែរនឹងចម្លើយសារភាពពី មន្ទីរស-២១ ទាក់ទងនឹងតួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដែលបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា អ្នកស្រីជាលេខា ស្រុកព្រះនេត្រព្រះនៅខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៧៨⁴¹² ។

១១០. សរុបសេចក្តីមក ភស្តុតាងមិនមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការបង្ហាញពីតម្លៃជាភស្តុតាងបញ្ជាក់ក្នុង កម្រិតណាមួយថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានតួនាទី ស្របច្បាប់ នៅក្នុងគណៈតំបន់៥ នោះទេ។ ដូច ដែលនឹងចង្អុលបង្ហាញខាងក្រោម ភស្តុតាងក៏មិនមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ផ្តល់ជម្រើសណា ផ្សេងដល់សំណុំរឿងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដែរ ពោលគឺបំណងដែលបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានសិទ្ធិអំណាច *ជាក់ស្តែង* ប្រហាក់ប្រហែលទៅនឹងថ្នាក់តំបន់នោះ ។

ii. អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គ្មានតួនាទីជាសមាជិក ឬអនុលេខា ជាក់ស្តែង នៃគណៈតំបន់៥

១១១. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិព្យាយាមបន្ថែមភាពរឹងមាំលើសេចក្តីសំអាងហេតុដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានតួនាទីជាប្រធានតំបន់⁴¹³ និងជាពិសេសថា អ្នកស្រីជាអ្នកគ្រប់គ្រងមន្ទីរសន្តិសុខ ភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង (ទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងពីរស្ថិតក្នុងតំបន់៥ ដែលជាទីតាំងអ្នកស្រី

⁴¹¹ សូមមើល បទសម្ភាសន៍របស់ អ៊ឹម ថែម ដែលធ្វើឡើងដោយ Smiling Toad Productions ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ D1.3.12.1, KH00234193 [“ខ្ញុំត្រូវទទួលស្រុកហ្នឹង ហើយខ្ញុំទៅនៅស្រុកព្រះនេត្រព្រះចុងក្រោយ បង្អស់”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៉ាន ឈូង ថ្ងៃទី ១៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/29 ធៈ១ [ដែលផ្តេងថា គាត់បានរត់គេចខ្លួនជាមួយ អ៊ឹម ថែម នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៩ និងថា គាត់បានជួយការពារ អ៊ឹម ថែម ដោយ គាត់ជាគណៈស្រុក]។ សូមមើលផងដែរ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩- ២០០៧-អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ស.ដ, ប្រតិចារិកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះ (សក្ខីកម្មរបស់សាក្សី ឈិត យ៉ឺក) ថ្ងៃទី ១៣ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ E1/330.1, KH01130937 [ដែលផ្តេងថា អ៊ឹម ថែម គាត់ជាស្រុក ឬជំនួយតំបន់ អីអស់ហើយ]។

⁴¹² សូមមើល ចម្លើយសារភាពនៅមន្ទីរស-២១ របស់ គង់ សុផល ហៅ កី ថ្ងៃ ៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៧៨ ឯកសារ D1.3.4.6, KH00024714 [ចុះឈ្មោះអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាលេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះ នៅថ្ងៃទី ៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៧៨]។

⁴¹³ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៧២ និងកថាខណ្ឌ ១២៣។

ទំព័រ ១១១ នៃ ២២០

ត្រូវបានរងការចោទប្រកាន់ពីការជាប់ពាក់ព័ន្ធ⁴¹⁴) ដោយអះអាងថា i) អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនត្រឹមតែអាចចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំនៅថ្នាក់តំបន់ប៉ុណ្ណោះទេ តែថែមទាំងជាអ្នករៀបចំកិច្ចប្រជុំទាំងនោះទៀតផង⁴¹⁵ ដែលបញ្ហាខ្លាំងផ្ទៃក្នុងត្រូវបានលើកយកមកពិភាក្សា⁴¹⁶ និងថា ii) អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានសិទ្ធិអំណាចធ្វើជាអធិបតីភាពក្នុងអង្គប្រជុំធំៗជាមួយ *ភា ម៉ុក*⁴¹⁷ ។

១១២. ដូចនឹងធ្វើការពិភាក្សានៅផ្នែកខាងក្រោម ការអះអាងទាំងនេះមិនបានផ្អែកលើភស្តុតាងដែលមានលក្ខណៈខ្លាំងក្លា ឬស៊ីសង្វាក់គ្នានោះទេ ។ ទីមួយ ការវាយតម្លៃសមហេតុផលនៃភស្តុតាង គឺមិនគាំទ្រដល់ការអះអាងជាទូទៅដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជាអ្នករៀបចំកិច្ចប្រជុំនានានៅថ្នាក់តំបន់កុំថាឡើយថាដល់ទៅរៀបចំកិច្ចប្រជុំ ដែលពិភាក្សាអំពីបញ្ហាខ្លាំងផ្ទៃក្នុងនោះ ។ ទីពីរ ការអះអាងដែលថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានចូលរួមធ្វើជាអធិបតីក្នុងកិច្ចប្រជុំធំៗជាមួយនឹង *ភា ម៉ុក* មានភាពពាក់ព័ន្ធតិចតួចណាស់ ។ បើទោះបីជាការអះអាងនេះ មិនត្រូវបានផ្អែកលើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ដែលមិនស៊ីសង្វាក់គ្នារបស់សាក្សីតែម្នាក់ក៏ដោយ ក៏ការអះអាងនេះមិនអាចបង្ហាញនូវអ្វីដែលមានន័យទាក់ទងនឹងការមានសិទ្ធិអំណាច *ជាក់ស្តែង* ដូចដែលបានអះអាងចំពោះសកម្មភាព ឬឧក្រិដ្ឋកម្មនានាបានដែរ ។

សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដែលរងការចោទប្រកាន់ថាជាអ្នករៀបចំកិច្ចប្រជុំនានានៅថ្នាក់តំបន់

១១៣. បរិបទភស្តុតាងនៅខាងក្រោមគួរតែត្រូវបានចងចាំ នៅពេលពិចារណាលើបញ្ហានេះ ។ ដូចបានបង្ហាញរួចហើយនៅខាងលើ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានបន្តស្ថិតនៅថ្នាក់ស្រុកចាប់ពីចុងឆ្នាំ ១៩៧៧ រហូតដល់ការដួលរលំនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ⁴¹⁸ ហើយអ្នកស្រីមិនធ្លាប់បានទទួលតួនាទីណា

⁴¹⁴ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៩៦-៩៩ និង ២៦១-៦៣។ សូមមើល ការជូនដំណឹងអំពីការចោទប្រកាន់ឯកសារ D239.1។

⁴¹⁵ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១២៣ (ជើងទំព័រ ៦១៤)។

⁴¹⁶ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១២៣ (ជើងទំព័រ ៦១៦)។

⁴¹⁷ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១២៣ (ជើងទំព័រ ៦១៧)។

⁴¹⁸ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១០២-១០។ សូមមើលផងដែរ ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១២២-៤២។

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

មួយនៅថ្នាក់តំបន់ឡើយ⁴¹⁹ ។ អ្នកស្រី ណុប ងឹម ដែលជាអនុលេខាស្រុកមួយរូបនៅភូមិភាគ
ពាយព្យ⁴²⁰ បានកត់សម្គាល់ថា តាមបទបញ្ជាទូទៅ កម្មាភិបាលថ្នាក់ស្រុកមិនមានសិទ្ធិទៅជំនួស
កម្មាភិបាលថ្នាក់តំបន់ឡើយ ដោយនិយាយថា “ការងារ គឺបែងចែកដាច់រវាងថ្នាក់តំបន់ និងថ្នាក់
ស្រុក”⁴²¹ ។ ក្នុងនាមជាលេខាស្រុកស្របច្បាប់ និងជាក់ស្តែង អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានទំនាក់ទំនង
ផ្ទាល់តែជាមួយនឹងថ្នាក់លើ និងថ្នាក់ក្រោមដែលនៅជាប់ផ្ទាល់នឹងអ្នកស្រីប៉ុណ្ណោះ ។ ស្រុកព្រះ
នេត្រព្រះ និងភូមិភាគពាយព្យ គឺត្រូវអនុវត្តដូចគ្នាតាមខ្សែសង្វាក់នៃការបញ្ជាតឹងរឹង ផ្អែកសេចក្តី
បង្គាប់បញ្ជាតាមរយៈលក្ខន្តិកៈរបស់ ប.ក.ក និងត្រូវបានអនុវត្តជាក់ស្តែង នៅតំបន់ផ្សេងៗទៀត
នៅទូទាំងប្រទេស⁴²² ។

419 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១០២-១០។ ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១២២-៤២។

420 សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ណុប ងឹម ថ្ងៃទី ១២-១៤ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/285 ឆ:31។

421 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ណុប ងឹម ថ្ងៃទី ១២-១៤ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/285, ស-ឆ:47
[“ស: កម្មាភិបាលនៅថ្នាក់ស្រុក តើគេមានសិទ្ធិធ្វើការងារជំនួសថ្នាក់តំបន់ទេ? ឆ:47: ការងារ គឺបែងចែកដាច់រវាងថ្នាក់
តំបន់ និងថ្នាក់ស្រុក”]។

422 សូមមើល សាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ ឯកសារ E313 នៅកថាខណ្ឌ ២៧០។
សូមមើលជាឧទាហរណ៍, កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ចាន់ ផុន ថ្ងៃទី ២០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ
D119/93 ឆ:10 [“សហករណ៍គិរីវិវត្ត ត្រូវរាយការណ៍ទៅគណៈឃុំជប់រាវ ឈ្មោះ តា រស់។ តា រស់ ត្រូវរាយការណ៍ទៅ
គណៈស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ឈ្មោះ តា សំអាត។ តា សំអាត ត្រូវរាយការណ៍ទៅគណៈតំបន់បន្ត ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនស្គាល់នរណាគេ
ជាគណៈតំបន់ ទេ។ គណៈតំបន់ត្រូវរាយការណ៍ទៅគណៈភូមិភាគ ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនស្គាល់ឈ្មោះគណៈភូមិភាគទេ”]។
កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈឹម ផន ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/32 ឆ:41 [“តាម
ធម្មតាការរាយការណ៍គឺចេញពីប្រជាជន ទៅប្រធានក្រុម ទៅប្រធានភូមិ ទៅប្រធានឃុំ និងឡើងទៅស្រុក។”]។ កំណត់
ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពុំ ខូ ថ្ងៃទី ៦-៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/23 ឆ:37 [“នៅពេលនោះ
គណៈស្រុកទទួលបានព័ត៌មានពីថ្នាក់តំបន់អំពីចំនួនមនុស្សដែលទទួលបាន ក្រោយមកគណៈស្រុកបានកោះហៅគណៈឃុំនានា
ឱ្យមកចូលរួមប្រជុំ ហើយបន្ទាប់មកទៀត គេបានផ្តល់ព័ត៌មានទៅដល់គណៈឃុំអំពីចំនួនមនុស្សដែលត្រូវបែងចែកឱ្យទៅ
តាមឃុំនីមួយៗ”]។ សូមមើលផងដែរ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ណុប ងឹម ថ្ងៃទី ១២-១៤ ខែ សីហា ឆ្នាំ
២០១៤ ឯកសារ D118/285 ឆ:44 [“ជាទូទៅរបបនៃការរាយការណ៍ គឺធ្វើពីសហករណ៍ទៅឃុំ ពីឃុំទៅស្រុក
ពីស្រុកទៅតំបន់ ពីតំបន់ទៅភូមិភាគ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ រង្ស ថ្ងៃទី ៣-៥ ខែ សីហា ឆ្នាំ
ទំព័រ ១១៣ នៃ២២០

១១៤. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិយោងលើឯកសារសំអាងចំនួន៧ ដើម្បីចោទថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជា *អ្នករៀបចំ* កិច្ចប្រជុំនៅថ្នាក់តំបន់⁴²³ និងមានឯកសារសំអាងតែមួយគត់⁴²⁴ សម្រាប់ការអះអាង ដែលថា នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំទាំងនេះមានការពិភាក្សាអំពីខ្លាំងផ្ទៃក្នុង⁴²⁵ ។ ឡុង រុន ដែលបានរៀបរាប់ អំពីកិច្ចប្រជុំមួយធ្វើឡើងនៅថ្នាក់តំបន់⁴²⁶ គឺជាសាក្សីតែមួយគត់ ដែលត្រូវបានដកស្រង់សម្តីទាក់ ទងនឹងការអះអាងដែលថា “ការប្រជុំថ្នាក់តំបន់បានពិភាក្សាពីការស្វែងរកខ្លាំងផ្ទៃក្នុង”⁴²⁷ ។ ទោះ ជាយ៉ាងនេះក្តី វាជាការចាំបាច់ត្រូវកត់សម្គាល់ថា នៅពេលសួរគាត់ពីដំបូងអំពីប្រធានបទមួយចំនួន ដែលបានពិភាក្សានៅក្នុងកិច្ចប្រជុំទាំងនោះ សាក្សី ឡុង រុន បានឆ្លើយថា៖ គេដឹងពី “ការកសាង ទំនប់ ប្រឡាយ សាងសង់ផ្លូវ និងរោងអារលើ ។ និយាយរួម គឺខាងកសិកម្ម ហើយនិងរៀបចំផែន ការធ្វើការអ្វីទៀតងារនៅខែក្រោយ”⁴²⁸ ។ មានតែក្រោយពីបានជជែកសួរដេញដោលអំពីថាតើអាច មានការពិភាក្សាពីបញ្ហាខ្លាំង ឬជនក្បួនដែរឬទេ ទើបសាក្សីរូបនេះបានពង្រីកចម្លើយតបពីខាងដើម

២០១៥ ឯកសារ D219/442 ឆ:43 [“អ្នកណាក៏ដឹងដែរសម្រាប់ការងារអ្វីក៏ដោយមិនថា តូច ឬ ធំទេអ្នកត្រូវ រាយការណ៍ទៅថ្នាក់លើ”]។

423 *សូមមើល* ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ១២៣ (ជើងទំព័រ ៦១៤) *ដោយយោងទៅលើ* កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ២៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/96 ឆ:74 ឆ:104, ឆ:105។ កំណត់ហេតុនៃការ ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី លៀម សាវ៉េម ថ្ងៃទី ២២ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/76 ឆ:19-20, ឆ:23។ កំណត់ ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឆឹង ជឿន ថ្ងៃទី ៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/156 ឆ:17-18។ កំណត់ហេតុ នៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:59, ឆ:61។ កំណត់ហេតុ នៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ឆ:55, ឆ:58-59។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ តួក ថ្ងៃទី ៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/400 ឆ:147។ កំណត់ ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ព្រាប ហ៊ុន ថ្ងៃទី ១៧ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/473 ឆ:14។

424 *សូមមើល* ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ១២៣ (ជើងទំព័រ ៦១៦) *ដោយយោងទៅលើ* កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ឡុង រុន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/153 ឆ:57, ឆ:59, ឆ:61-62។

425 *សូមមើល* ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ១២៣ (ជើងទំព័រ ៦១៤ និង ៦១៦)។

426 *សូមមើល* កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុង រុន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/153 ឆ:59- 61។

427 *សូមមើល* ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ១២៣ (ជើងទំព័រ ៦១៦)។

428 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុង រុន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/153 ឆ:60។

ទំព័រ ១១៤ នៃ ២២០

របស់ខ្លួន⁴²⁹ ។ ជាការងាយយល់បំផុត បើទោះបីភស្តុតាងនេះ អាចគាំទ្របាន ដោយសាការគិតថា វាសំខាន់ និងមានឥទ្ធិពលក៏ដោយ ក៏ចរិតលក្ខណៈនៃទង្វើដែលនាំឱ្យទទួលបានភស្តុតាងរបៀបនេះ មិនអាចនឹងមិនអើពើបានឡើយ ។ វាជាភស្តុតាងមិនគ្រប់ជ្រុងជ្រោយដើម្បីប្រើសម្រាប់ការគាំទ្រ ដល់ចំណុចដ៏សំខាន់នៅក្នុងសេចក្តីសំអាងហេតុស្តីពីសិទ្ធិអំណាច “ជាក់ស្តែង” របស់សហព្រះរាជ អាជ្ញាអន្តរជាតិ ។

១១៥. លើសពីនេះទៀត ឯកសារសំអាងចំនួន ៧ ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានប្រើប្រាស់ដើម្បីអះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាអ្នកបានរៀបចំ កិច្ចប្រជុំនៅថ្នាក់តំបន់ គឺជាភស្តុតាងដែលមិនបានផ្តល់នូវភាព ស៊ីសង្វាក់គ្នាពេញលេញ ឬអាចគាំទ្រដល់ការអះអាងនេះឡើយ⁴³⁰ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ក្រៅតែពី កលខបាយខាងផ្លូវច្បាប់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ភស្តុតាងបន្ថែមនេះគ្រាន់តែបង្ហាញថា សិទ្ធិអំណាចស្របច្បាប់ និង ជាក់ស្តែងរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គឺត្រូវបានកំណត់ត្រឹមជាលេខាស្រុក សាមញ្ញម្នាក់តែប៉ុណ្ណោះ ។

១១៦. ទីមួយ ចម្លើយរបស់ ឆឹង ជឿន⁴³¹ គឺមិនទាក់ទងទាល់តែសោះទៅតួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដែលរងការចោទប្រកាន់ក្នុងភូមិភាគពាយព្យ ។ ចម្លើយរបស់គាត់បង្ហាញពីអង្គហេតុដែលថា អ្នក

⁴²⁹ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុង រុន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D118/153, ស- ឆ:61។

⁴³⁰ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ១២៣ (ជើងទំព័រ ៦១៤) ដោយយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី អ៊ឹម ម៉ិន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/96 ឆ:74, ឆ:104, ឆ:105។កំណត់ហេតុនៃការ ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី លៀម សារ៉េម ថ្ងៃទី ២២ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/76 ឆ:19-20, ឆ:23។ កំណត់ ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឆឹង ជឿន ថ្ងៃទី ៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/156 ឆ:17-18។ កំណត់ហេតុ នៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:59, ឆ:61។ កំណត់ហេតុ នៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ឆ:55, ឆ:58-59។ កំណត់ ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ តួក ថ្ងៃទី ៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/400 ឆ:147។ កំណត់ហេតុ នៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ព្រាប ហ៊ុន ថ្ងៃទី ១៧ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/473 ឆ:14។

⁴³¹ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ១២៣ (ជើងទំព័រ ៦១៤) ដោយយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ឆឹង ជឿន ថ្ងៃទី ៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/156 ឆ:17, ឆ:18។

ទំព័រ ១១៥ នៃ ២២០

ស្រី អ៊ឹម ចែម បានរៀបចំប្រជុំជាមួយអ្នកធ្វើការងារនៅថ្នាក់ក្រោមស្រុក ខណៈពេលដែលអ្នកស្រី នៅក្នុងភូមិភាគនិរតី⁴³² ។ ចម្លើយរបស់សាក្សី អ៊ឹម ម៉ន សាក្សី ប៊ូ តូក និង ព្រាប ហ៊ុន គ្រាន់តែ ផ្តល់ភស្តុតាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម អាចធ្វើដំណើរតាមរយៈមធ្យោបាយមួយចំនួនដើម្បីទៅ ចូលរួមប្រជុំ⁴³³ ។ បើទោះបីជាសាក្សី លៀម សារ៉េម បានអះអាងថា ខ្លួនធ្លាប់ចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំ មួយដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បាននិយាយជាមួយនឹងប្រធានកងចល័តនៃតំបន់៥ ឈ្មោះ តា វាល់ ក៏ ដោយ⁴³⁴ ក៏សាក្សីរូបនេះមិនអាចកំណត់អត្តសញ្ញាណរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម តាមរយៈរូបថត ជាច្រើនដែលបានដាក់បង្ហាញឱ្យគាត់មើលដែរ⁴³⁵ ។ សាក្សីបានបន្តទទួលស្គាល់ថា គ្មានការនិយាយ ពីការសម្លាប់ឡើយ ហើយកិច្ចប្រជុំភាគច្រើនគ្រាន់តែលើកឡើងអំពី [អង្គការ]“មហាលោតផ្តោះ មហាអស្ចារ្យ និងឱ្យ[ប្រជាពលរដ្ឋ] ជួយធ្វើការ អង្គការ ឱ្យឈានទៅសម្រេចផែនការ”⁴³⁶ ។

១១៧. ការវិភាគចុងក្រោយបង្ហាញថា ក្នុងចំណោមការរៀបរាប់ចំនួនប្រាំពីរចំណុច គឺមានតែពីរចំណុចតែ ប៉ុណ្ណោះ ដែលផ្តល់ភស្តុតាងតិចតួចគាំទ្រលើការចោទប្រកាន់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជាអ្នកបានរៀបចំការប្រជុំថ្នាក់តំបន់ ។ ជាថ្មីម្តងទៀត ភស្តុតាងនេះ មានភាពខ្វះខាតយ៉ាងខ្លាំង ។ ការពិត ការរៀបរាប់ទាំងពីរនោះ គ្រាន់តែបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម

⁴³² សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឆឹង ជឿន ថ្ងៃទី ៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/156 ឆ:15-18។

⁴³³ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តារពរ នៅកថាខណ្ឌ ១២៣ (ជើងទំព័រ ៦១៤) ដោយយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី អ៊ឹម ម៉ន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/96 ឆ:74, ស-ឆ:104, ឆ:105។ កំណត់ហេតុនៃ ការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ តូក ថ្ងៃទី ៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/400 ឆ:147។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ព្រាប ហ៊ុន ថ្ងៃទី ១៧ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/473 ឆ:14។

⁴³⁴ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តារពរ នៅកថាខណ្ឌ ១២៣ (ជើងទំព័រ ៦១៤) ដោយយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី លៀម សារ៉េម ថ្ងៃទី ២២ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/76 ឆ:19-20, ឆ:23។

⁴³⁵ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី លៀម សារ៉េម ថ្ងៃទី ២២ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/76, EN ERNs 00980712-13។

⁴³⁶ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី លៀម សារ៉េម ថ្ងៃទី ២២ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/76 ឆ:21-22។

ទំព័រ ១១៦ នៃ២២០

ចែម បានចូលរួមការប្រជុំដែលមានវត្តមានកម្មាភិបាលមកពីថ្នាក់លើចូលរួមដែរ⁴³⁷ ។ ការរៀបរាប់ទាំងនេះ មិនបានបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម អាច ឬបានរៀបចំកិច្ចប្រជុំថ្នាក់តំបន់ឡើយ ។ លើសពីនេះទៀត សាក្សីទាំងពីរមិនបានលើកឡើង ថាមានកិច្ចពិភាក្សាលើបញ្ហានានាទាក់ទងនឹងកិច្ចការសន្តិសុខក្នុងកិច្ចប្រជុំទាំងនោះទេ ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញ សាក្សីទាំងពីរបានបញ្ជាក់ពីពិភាក្សាលើការងារផ្នែកកសិកម្ម និងការដឹកប្រឡាយ⁴³⁸ ។ ដូចដែលបានពិភាក្សាខាងដើម ការចូលរួមរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ក្នុងកិច្ចប្រជុំថ្នាក់តំបន់ គ្មានអ្វីខុសប្លែកពីកម្មាភិបាលថ្នាក់ស្រុកធម្មតាឡើយ⁴³⁹ ។

សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា
អ្នកស្រីជាគណៈអធិបតីក្នុងអង្គប្រជុំធំៗជាមួយនឹង ភា ម៉ុក

១១៨. ការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយនឹងថ្នាក់លើដែលខ្ពស់ជាងថ្នាក់តំបន់ ដូចជាកម្មាភិបាលថ្នាក់ភូមិភាគមានជាអាទិ៍ ភា ម៉ុក គឺអាចកើតមានឡើង នៅពេលប្រជុំដែលបានគ្រោងទុកប៉ុណ្ណោះ ។ ដូចភស្តុតាងបានបង្ហាញ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនបាននិយាយអ្វីឡើយ លើកលែងតែអ្នកស្រីចាំបាច់ត្រូវរាយការណ៍ជូនអង្គប្រជុំ⁴⁴⁰ ។

⁴³⁷ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១២៣ (ជើងទំព័រ ៦១៤) ដោយយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:59, ស-ឆ:61។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ឆ:55, ឆ:58, ឆ:59។

⁴³⁸ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ឆ:58 [ដោយនិយាយថា ក្នុងកិច្ចប្រជុំនោះយាយចែម បាននិយាយអំពីការធ្វើកសិកម្ម និងកង្វះស្បៀង]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:58 [“គេបានបើកអង្គប្រជុំដើម្បីឱ្យយើងរើសកម្លាំងឱ្យទៅគេ”]។

⁴³⁹ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៩៤, ១១៣, ១១៧-១៨។

⁴⁴⁰ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:58-63 [រឿងកើតឡើងវិញពីកិច្ចប្រជុំដែលធ្វើឡើងនៅការិយាល័យស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ដែលដោយកម្មាភិបាលនៃតំបន់ ស្នើសុំកម្លាំងមនុស្សពីមូលដ្ឋាន ពេលខ្ញុំនៅទីនោះ យាយ ចែម មិនបាននិយាយទេ។ សូមមើលផងដែរ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ណុប ធីម ថ្ងៃទី ១២-១៤ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/285 ឆ:55 [“នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំ អ្នកតំណាងនីមួយៗត្រូវរាយការណ៍ពីស្ថានភាពនៅតាមតំបន់របស់ខ្លួន។ ជាឧទាហរណ៍ សម្រាប់ស្រុកខ្ញុំ យើងរាយការណ៍ពី

១១៩. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសំអាងលើសាក្សីតែម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ ឈ្មោះ ប៊ិន ហ៊ីយ ក្នុងការអះអាងថា នៅកិច្ចប្រជុំធំៗឆ្នាំ១៩៧៨ ភា ម៉ុក និងអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជាគណៈអធិបតីនៃអង្គប្រជុំ⁴⁴¹ ។ ទោះបីភស្តុតាងនេះអាចជឿជាក់បានក៏ដោយ ក៏វាជាការប្រជុំតែមួយគត់ដែលផ្តល់តម្លៃជាភស្តុតាងតិចតួចទាក់ទងនឹងសិទ្ធិអំណាចទូទៅរបស់អ្នកស្រី កុំថាឡើយដល់ទៅការគ្រប់គ្រងលើការប្រព្រឹត្តិអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរ ។ លើសពីនេះគឺថា ច្បាប់ណាស់ដែលសក្ខីកម្មដូច្នោះ មិនអាចជឿជាក់បាន ។ ទីមួយ ទោះបីជាសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានសំអាងទៅលើការរៀបរាប់របស់ ប៊ិន ហ៊ីយ និងការអះអាងដែលថា មានមនុស្សរាប់ពាន់នាក់ បានចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំនោះ⁴⁴² ក៏ដោយ ក៏ការរៀបរាប់នេះ មិនមានភាពស៊ីសង្វាក់គ្នាទាំងស្រុងឡើយ ។ ជាងនេះទៅទៀត ប្រការសំខាន់បំផុតគឺថា ប៊ិន ហ៊ីយ “មិនបានដឹងទៀតទេ” ពីអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម⁴⁴³ ។ ដោយសារកង្វះខាតនូវភាពស៊ីសង្វាក់គ្នាទាំងខាងក្នុង និងខាងក្រៅក្នុងការរៀបរាប់របស់សាក្សីនេះ សំណួរចោទថា តើសាក្សីត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ត្រឹមត្រូវដែរឬទេនោះបានកើតមាន និងនៅតែមិនទាន់មានចម្លើយ ។ សាក្សីរូបនេះ មិនត្រូវបានពិសោធន៍មើលនូវសមត្ថភាពស្តីពីក្នុងការកំណត់អត្តសញ្ញាណអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ទេ ។

១២០. សរុបមក ស្របគ្នានឹងការកំណត់អត្តសញ្ញាណមិនត្រឹមត្រូវដែលអាចកើតមាននេះ គឺជាការពិតលាក់មិនជិតមួយដែលគ្មានសាក្សីណាម្នាក់បង្ហាញឱ្យឃើញថា ភា ម៉ុក បានជួប ឬនិយាយជាមួយអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដោយផ្ទាល់ឡើយខណៈដែលគាត់នៅក្នុងភូមិភាគពាយព្យ ក្រៅពីការប្រជុំធំៗ

របាយការណ៍ប្រចាំថ្ងៃ និងប្រចាំខែ”។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប្រាក់ យុត ថ្ងៃទី ២៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D117/70 ឆ:5 [“ខ្ញុំត្រូវរាយការណ៍ដោយផ្ទាល់ [ទៅលេខាធិការថ្នាក់តំបន់] នៅពេលប្រជុំជារៀងរាល់ខែ”]។

⁴⁴¹ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ១២៣ (ជើងទំព័រ ៦១៧) ដោយយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ិន ហ៊ីយ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/66 ឆ:15។

⁴⁴² សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ិន ហ៊ីយ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/66 ឆ:15។

⁴⁴³ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ិន ហ៊ីយ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/66 ឆ:10 (កំណត់សម្គាល់អ្នកពិនិត្យការបកប្រែ ឆ:១០ នៅក្នុងភាសាអង់គ្លេសត្រូវគ្នានឹងឆ:៩ជាភាសាខ្មែរ) ។

ទំព័រ ១១៨ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

តាមការដែលបានគ្រោងទុក ។ ដូចបានពិភាក្សាខាងលើ⁴⁴⁴ ការពិតទៅ វាជាការអនុវត្តផ្ទៃក្នុងរបស់
លេខាធិការស្រុកក្នុងការចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំដែលបានគ្រោងទុក ក្រោមការចូលរួមពីកម្មាភិបាល
នានាមកពីនៃគណៈតំបន់ និងភូមិភាគ⁴⁴⁵ ។ កង្វះទំនាក់ទំនងដោយផ្ទាល់រវាងកម្មាភិបាលថ្នាក់ភូមិ
ភាគ (តា ម៉ុក) និងអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានបញ្ជាក់ថែមទៀតដោយអតីតនិរសារនៃលេខា
តំបន់៣ ដែលបាននិយាយ វាមិនអាចទៅរួចទេ ចំពោះការដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក្នុងតួនាទីជា
គណៈស្រុក អាចផ្ញើសំបុត្រ និងទទួលសំបុត្រពីលេខាភូមិភាគពាយព្យ ដោយមិនមានការដឹងព្រឹត្តិ
លេខាតំបន់⁴⁴⁶ មានន័យថា សំបុត្រទាំងអស់ត្រូវបានផ្តល់ដៃគាត់ជាមុនគេសិន ។ គាត់បានបញ្ជាក់
ឱ្យដឹងថា ការប្រាស្រ័យទាក់ទងរវាង តា ម៉ុក និងអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយ
ប្រយោល⁴⁴⁷ ។

១២១. សរុបសេចក្តីមក មិនមានព័ត៌មានអ្វីគាំទ្រដល់សក្ខីកម្មរបស់ ប៊ិន ហ៊ីយ ឡើយ ។ សាក្សីបានប្រឌិត

⁴⁴⁴ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៦៨-៧៤។

⁴⁴⁵ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ កិច្ចសម្ភាសន៍មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ ឈិត យឿក ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១
ឯកសារ D67.9, EN ERNs 00731126-28 [ដែលពណ៌នាអំពីប្រជុំនៅស្រុកស្វាយស៊ីសុផន ក្នុងតំបន់ ៥ ដែលចូលរួម
ដោយលេខាភូមិភាគពាយព្យ, តា ញឹម, សមាជិកបក្សកណ្តាល, ប្រធានតំបន់ និងសមាជិកនៃគណៈកម្មាធិការស្រុក
ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ ដើម្បីពិភាក្សាពីទំនប់ត្រពាំងថ្ម]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សួន កានិល ថ្ងៃទី ១៩ ខែ សីហា
ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D6.1.707, EN ERNs 00390074-75 [“ការប្រជុំមានការចូលរួមដោយ គណៈស្រុក គណៈតំបន់
និង គណៈឃុំ។ ក្នុងប្រជុំ ពួកគេរាយការណ៍ពីលទ្ធផលនៃការងាររបស់គេ។ របៀបវារៈនៃការប្រជុំនោះក៏មានផែនការ
ក្នុងការសាងសង់ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ទំនប់ទឹក និងការដឹកប្រឡាយ”]។ សូមមើលផងដែរ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់
ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ឆៈ៥៥ [ដោយនិយាយថាពេល
ដែលគាត់ជាលេខានៃស្រុកបារវិល ក្នុងតំបន់៣ គាត់បានចូលរួមការប្រជុំនៅសាកលវិទ្យាល័យបាត់ដំបងដែលមាន តា
ម៉ុក។ គាត់ក៏និយាយទៀតដែរថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម តា បូ និងប្រហែលជាមាន តា អាន ចូលរួមផងដែរ។] ឆៈ៥៦
[ដោយនិយាយថា គេប្រជុំស្រុក និងតំបន់។]។

⁴⁴⁶ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ហែម មាន ថ្ងៃទី ៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/123 ឆៈ១៨ [“មិនបាន
ទេ។ រាល់សំបុត្រពីយាយថែមត្រូវតែឆ្លងកាត់ តា ហាយ ជាមុនសិន ហើយក្រោយមកទើបបញ្ជូនបន្តទៅឱ្យតាម៉ុកនៅ
បាត់ដំបង”]។

⁴⁴⁷ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ហែម មាន ថ្ងៃទី ៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/123 ឆៈ១៤,
ឆៈ១៨, ឆៈ២០។

ទំព័រ ១១៩ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ភស្តុតាងឡើង ឬផ្តល់ដោយការភ័ន្តច្រឡំ ។ ភស្តុតាងដទៃទៀតដែលសេសសល់ទាំងអម្បាលម៉ាន បង្ហាញយ៉ាងច្បាស់កំណត់ពីដែនពាក់ព័ន្ធនឹងការចូលរួមរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំ ថ្នាក់តំបន់ ដោយសារតួនាទីរបស់អ្នកស្រីដែលជាលេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ។

៣. ការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក្នុងភូមិភាគពាយព្យត្រូវបានកំណត់យ៉ាងតឹងរ៉ឹង ត្រឹមតែតួនាទី ស្របច្បាប់ និង ជាក់ស្តែង របស់អ្នកស្រីជាលេខាស្រុក

i. ក្នុងនាមជាលេខាស្រុក អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការធ្វើឱ្យ ប្រសើរឡើងនៃជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជននៅក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះតាមរយៈដោះស្រាយបញ្ហាកង្វះស្បៀង

១២២. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានអះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានរួមចំណែកដោយចេតនាក្នុង ការធ្វើឱ្យជីវភាពអ្នករស់នៅស្រុកព្រះនេត្រព្រះកាន់តែដុះដាល⁴⁴⁸ ។ ការអះអាងនោះបានបញ្ជាក់ថា អ្នកស្រីមានចេតនាបង្កើតលក្ខខណ្ឌនៃការរស់នៅ ដែលបណ្តាលឱ្យមានការស្លាប់ប្រជាជនក្នុងចំនួន ដ៏ច្រើន ឬដោយការដឹងឮហើយថាស្ថានភាពទាំងនោះបាននាំឱ្យមានមនុស្សស្លាប់ជាច្រើននាក់ ប៉ុន្តែ ខកខានក្នុងការជួយទប់ស្កាត់នូវស្ថានភាពអមនុស្សធម៌មិនឱ្យកើតឡើង⁴⁴⁹ ។ ក្រុមការពារក្តីសូម បញ្ជាក់ថា ការអះអាងទាំងនេះ ជាការអះអាងគ្មានមូលដ្ឋានសោះ ។ ដូចភស្តុតាងបង្ហាញស្រាប់ កង្វះស្បៀងអាហារ ជាបញ្ហាកើតមានជាយូរមកហើយដែលបានឈានដល់ដំណាក់កាលលំបាក លំបិនជាខ្លាំង តាំងពីមុនពេលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទៅដល់ភូមិភាគពាយព្យមកម៉្លោះ ។ លុះពេល អ្នកស្រីទៅដល់ អ្នកស្រីបានចាត់ចែងធ្វើការងារនានាដែលចាំបាច់តាមអំណាចរបស់គាត់ដើម្បី ដោះស្រាយបញ្ហាទាំងនេះ ។

១២៣. នៅខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ពេលគឺនៅមុនពេលដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានផ្លាស់ទៅភូមិភាគ ពាយព្យ មានសេចក្តីរាយការណ៍ពីគណៈតំបន់៥ ទៅ រស់ ញឹម លើកឡើងថា តំបន់ទាំងមូល រួម

⁴⁴⁸ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ៩៩។

⁴⁴⁹ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ៤៥៧, ៤៦០-៤៦១, ៤៨៥។

ទំព័រ ១២០ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ទាំងស្រុកព្រះនេត្រព្រះ កំពុងរងគ្រោះពីបញ្ហាកង្វះស្បៀងអាហារដោយសារកង្វះទឹកភ្លៀង និងកង្វះ
 ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រដើម្បីធានាការបញ្ជូនទឹកទៅវាលស្រែ⁴⁵⁰ ។ លេខាភូមិភាគពាយព្យក៏បានកត់
 សម្គាល់ពីគ្រោះរាំងស្ងួត ដែលប៉ះពាល់ទៅដល់ការផលិតស្បៀងនៅតំបន់៥⁴⁵¹ ។ ដំណោះស្រាយ
 ក្នុងរយៈពេលខ្លី ត្រូវបានធ្វើឡើងតាមរយៈការចែករំលែកស្រូវអង្ករផលិតបានក្នុងឃុំព្រះនេត្រព្រះ
 និងឃុំប្រាសាទ ជាមួយឃុំភ្នំលៀប ឃុំទឹកល្អ និងឃុំរហាល⁴⁵² ។ ដំណោះស្រាយក្នុងរយៈពេល
 វែង គឺការកសាងទំនប់ទឹក និងការសាងសង់បង្គោលនូវការដឹកប្រឡាយ និងអាងស្តុកទឹក⁴⁵³ ។ នៅ
 ក្នុងខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ស្ថានភាពពុំបានប្រសើរឡើងឡើយ ពេលគឺ ស្រុកព្រះនេត្រព្រះដែលនៅ
 ក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ តា ម៉ោង ត្រូវបានពិពណ៌នាថាជា “កន្លែងអត់អាហារខ្លាំងក្លាបំផុត”
 ដែលមានប្រជាជនស៊ីវិលស្លាប់សរុបជាង ២០.០០០ នាក់ សម្រាប់តែឆ្នាំ ១៩៧៦ ប៉ុណ្ណោះ⁴⁵⁴ ។
 អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក៏មើលឃើញស្ថានភាពប្រហាក់ប្រហែលគ្នាដែរ នៅពេលដែលអ្នកស្រីមកដល់
 តំបន់នេះ នៅពាក់កណ្តាលខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៧⁴⁵⁵ ។

450 របាយការណ៍ប្រចាំសប្តាហ៍របស់គណៈតំបន់៥ ឯកសារ ២១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ឯកសារ D1.3.10.1, EN ERNs 00342717-20។

451 សេចក្តីរាយការណ៍ដោយម-៥៦០ អំពីសភាពការណ៍ខ្លាំងនៅភូមិភាគពាយព្យ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៧៧, D1.3.27.3, EN ERN 00183016។

452 របាយការណ៍ប្រចាំសប្តាហ៍របស់គណៈតំបន់៥ ឯកសារ ២១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ឯកសារ D1.3.10.1, EN ERN 00342721។

453 សេចក្តីរាយការណ៍ប្រចាំសប្តាហ៍របស់គណៈតំបន់៥ ឯកសារ ២១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ឯកសារ D1.3.10.1, EN ERNs 00342719-20។

454 ទិដ្ឋភាពរួមនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន ក្នុងតំបន់ ៥ ភូមិភាគពាយព្យ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ឯកសារ D1.3.10.3, EN ERN 00223176-77។

455 សូមមើលជាឧទាហរណ៍ ប្រតិចារឹកនៃកិច្ចសម្ភាសជាមួយ អ៊ឹម ថែម គ្មានកាលបរិច្ឆេទ ឯកសារ D6.1.75, EN ERN 01040640 [“ពួកគេមិនមានអាហារគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីបរិភោគឡើយ ព្រោះពួកគេចង់រៀបចំការហូបបាយរួម ... មិនមានអ្វីក្នុងឆ្នាំង និងខ្លះឡើយ។ ក៏គ្មានទឹកក្នុងពាង.. អ្នកគ្រប់គ្នាគឺដៃទទេ។”]។ សម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលកម្ពុជា ជាមួយ អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ D123/1/5.1b, EN ERN 00951801 [“ពួកគេមិនឱ្យ នរណាហូបអីទេ។ អ្នកនេសាទមិនអនុញ្ញាតឱ្យហូបត្រីដែលគេចាប់បានឡើយ... ចុងភៅក៏ដូចគ្នា។ គេមិនអនុញ្ញាតឱ្យ ហូបអាហាររបស់គេធ្វើឡើយ។”]។ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ៤ ខែ មីនា

ទំព័រ ១២១ នៃ ២២០

១២៤. អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដែលធ្លាប់មានបទពិសោធន៍ខាងការងារកសិកម្មនៅភូមិភាគនិរតី⁴⁵⁶ បានកំណត់ការងារជាអាទិភាពរបស់អ្នកស្រី ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាកង្វះស្បៀងនៅស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ។ អ្នកស្រីបានអង្កេតឃើញថា ប្រជាជនរងការខ្វះខាតស្បៀងអាហារ និងធ្លាក់ខ្លួនឈឺ ដោយសារអ្នកកាន់តំណែងពីមុនបានរៀបចំរបបអាហាររួមដ៏តឹងរ៉ឹង⁴⁵⁷ និងមិនបានផ្តល់ស្បៀងអាហារដែលស្តុកក្នុងឃ្នាំងសម្រាប់ប្រជាជនឡើយ⁴⁵⁸ ។ ក្រោមការដឹកនាំរបស់អ្នកកាន់តំណែងមុន ប្រជាជនត្រូវបានហាមឃាត់មិនឱ្យបរិភោគអាហារដែលពួកគេផលិតបាននោះទេ⁴⁵⁹ ។

១២៥. អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជ្រើសយកវិធីសាស្ត្រផ្តល់ស្បៀងពីអ្នកមុន ជាវិធីស្របច្បាប់ និងមានលក្ខណៈមនុស្ស-

ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ D123/1/5.1a, EN ERN 0089776 [“វាជាការលំបាករបស់ប្រជាជនដែលនៅក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះមុននឹងខ្ញុំទៅដល់។ គេថាបន្លែដែលនៅក្រោយត្រូវដាក់ចូលឃ្នាំងទាំងអស់៖ អង្ករ សាច់ជ្រូក និងដូង។ អ្វីដែលគេផលិតត្រូវដាក់ចូលឃ្នាំង ហើយអ្នកផលិតមិនមានអ្វីហូបឡើយ”]។

⁴⁵⁶ សូមមើល កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយ អ៊ឹម ថែម ដោយ Smiling Toad Productions ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ D1.3.12.1, EN ERN 00217520 [ដោយនិយាយថា ក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៥ គាត់គ្រប់គ្រងក្រុមនារីដែលត្រូវបានជម្លៀសពីសមរម្យដូរមុខ និងមានតួនាទីបង្រៀនពីរបៀបធ្វើកសិកម្ម និងដាំបន្លែ]។

⁴⁵⁷ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ ប្រតិចារិកជាមួយ អ៊ឹម ថែម គ្មានកាលបរិច្ឆេទ ឯកសារ D6.1.75, EN ERN 01040640 [“ពួកគេមិនមានអាហារគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីបរិភោគឡើយ ព្រោះពួកគេចង់រៀបចំការហូបបាយរួម ...មិនមានអ្វីក្នុងឆ្នាំងនិងខ្លះឡើយ។ ក៏គ្មានទីក្នុងពាង.. អ្នកគ្រប់គ្នាគឺដេទទេ”]។

⁴⁵⁸ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ D123/1/5.1a, EN ERN 0089776 [“វាជាការលំបាករបស់ប្រជាជនដែលនៅក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះមុននឹងខ្ញុំទៅដល់។ គេថាបន្លែដែលនៅក្រោយត្រូវដាក់ចូលឃ្នាំងទាំងអស់៖ អង្ករ សាច់ជ្រូក និងដូង។ អ្វីដែលគេផលិតត្រូវដាក់ចូលឃ្នាំង ហើយអ្នកផលិតមិនមានអ្វីហូបឡើយ”]។

⁴⁵⁹ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ D123/1/5.1b, EN ERN 00951801 [“ពួកគេមិនអោយនរណាហូបអីទេ។ អ្នកនេសាទមិនអនុញ្ញាតឱ្យហូបត្រីដែលគេចាប់បានឡើយ.. ចុងភៅក៏ដូចគ្នា។ គេមិនអនុញ្ញាតឱ្យហូបអាហាររបស់គេធ្វើឡើយ។”]។ កិច្ចសម្ភាសន៍មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ D123/1/5.1a, EN ERN 0089776 [“វាជាការលំបាក របស់ប្រជាជនដែលនៅក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះមុននឹងខ្ញុំទៅដល់។ គេថាបន្លែដែលនៅក្រោយត្រូវដាក់ចូលឃ្នាំងទាំងអស់៖ អង្ករ សាច់ជ្រូក និងដូង។ អ្វីដែលគេផលិតត្រូវដាក់ចូលឃ្នាំង ហើយអ្នកផលិតមិនមានអ្វីហូបឡើយ”]។

ទំព័រ ១២២ នៃ២២០

ធម៌ ពោលគឺ អ្នកស្រីបានចែកចាយពាងដាក់ទឹកទៅតាមសហករណ៍⁴⁶⁰ បានបញ្ចេញស្បៀង ដែលស្តុកទុកទាំងអស់ចេញពីឃ្នាំងដើម្បីឱ្យប្រជាជនបរិភោគ⁴⁶¹ លើកទឹកចិត្តប្រជាជនដើររកបន្លែ បង្ការសម្រាប់បរិភោគដោយខ្លួនឯង⁴⁶² និងបានធ្វើការស្នើសុំឱ្យមានការបរិច្ចាគអាហារសម្រាប់ ចែកចាយដល់ប្រជាជនដែលរស់នៅក្នុងស្រុកនោះ⁴⁶³ ។ នៅក្នុងថ្ងៃបុណ្យទាន មានការធ្វើបង្អែម ទំនំណីសម្រាប់អ្នកស្រុកបរិភោគ⁴⁶⁴ ។ សរុបសេចក្តីមក នៅពេលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទៅដល់

⁴⁶⁰ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយ អ៊ឹម ថែម ដោយ Smiling Toad Productions ថ្ងៃទី ២៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ **D1.3.12.1**, EN ERN 00217519។ ប្រតិចារិកបទសម្ភាសន៍អ្នកស្រីអ៊ឹម ថែម គ្មានចុះកាលបរិច្ឆេទ ឯកសារ **D6.1.75**, EN ERN 01040641 ។

⁴⁶¹ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដោយ Smiling Toad Productions ថ្ងៃទី ២៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ **D1.3.12.1**, EN ERNs 00217521-22។ ប្រតិចារិកបទសម្ភាសន៍អ្នកស្រីអ៊ឹម ថែម គ្មានចុះកាលបរិច្ឆេទ ឯកសារ **D6.1.75**, EN ERN 01040643។ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ **D123/1/5.1a**, EN ERN 00089780។ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ជាមួយ អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ **D123/1/5.1b**, EN ERN 00951802-04។

⁴⁶² កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ក្រិត រិត ថ្ងៃទី ២០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ **D119/42** ឆ១១ [“គាត់បញ្ជា ឱ្យកាប់ធាងដូងណាដែលអាចប្រើប្រាស់បានព្រមទាំងឱ្យយើងបេះផ្លែដូងហូបផងដែរ ប្រសិនបើពួកយើងហេរហាត់ខ្លាំង។”]។ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ **D123/1/5.1b**, EN ERN 00951805 [“ពេលខ្ញុំទៅដល់ ខ្ញុំអនុញ្ញាតឱ្យពួកគេ រកអាហារដោយខ្លួនឯង។ ខ្ញុំឱ្យអង្ករនៅពេលដែលពួកគេត្រូវការ។ នៅពេលធ្វើស្រែ ពួកគេអាចកំណើតនៅកន្លែងនោះ ហើយអាចបរិភោគតាមដែលគេត្រូវការ... ពួកគេអាចរកអាហារសំរាប់ខ្លួនឯង”]។

⁴⁶³ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយ អ៊ឹម ថែម ដោយ Smiling Toad Productions ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ **D1.3.12.1**, EN ERN 00217521។ ប្រតិចារិកបទសម្ភាសន៍អ្នកស្រីអ៊ឹម ថែម គ្មានចុះកាលបរិច្ឆេទ ឯកសារ **D6.1.75**, EN ERNs 01040642-43 [“ខ្ញុំស្នើសុំការដឹកជញ្ជូនដំណាំដូចជា ត្រាវ និងក្លូច ពីភូមិភាគនិរតី និងពីខេត្តកណ្តាល។ ខ្ញុំសុំ ដូចខ្ញុំកំពុងសុំទានអញ្ជឹង។ ខ្ញុំស្នើសុំស្បៀងសម្រាប់មនុស្សរបស់ខ្ញុំ ដែលសុំបាវគ្រាប់ណៅពីភូមិភាគនិរតី។ ពេលដែលខ្ញុំទៅ ដល់ចម្ការប្រេច ខ្ញុំសុំប្រេច។ ខ្ញុំឃើញអ្វី ខ្ញុំសុំនឹង ដើម្បីចែកចាយទៅដល់ប្រជាជនរបស់ខ្ញុំ”]។

⁴⁶⁴ កិច្ចសម្ភាសន៍មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ **D123/1/5.1b**, EN ERN 00951805 [“នៅថ្ងៃបុណ្យទាន យើងធ្វើនិក្ខរអោយប្រជាជនហូប។ ដូចជាឧទាហរណ៍នៅ ថ្ងៃ ១០ យើងធ្វើនិក្ខរហើយដាក់វាក្នុងកញ្ចប់ មុននឹងកាត់វាដុំ ហើយយកឱ្យប្រជាជន។ យើងឱ្យនិក្ខរទៅអ្នកដែលធ្វើ ការនៅជួរមុខ និងជួរក្រោយ។ សម្រាប់អ្នកដែលធ្វើការក្នុងការដ្ឋានខាងមុខ យើងឱ្យស្ករ និងអង្ករដើម្បីឱ្យគេធ្វើហូប ខ្លួនឯង។ តែរបស់ទាំងនេះត្រូវចែកឱ្យស្មើគ្នា... ជាឧទាហរណ៍ នៅថ្ងៃទី ២០ បើពួកគេចង់ធ្វើនិក្ខរ ខ្ញុំឱ្យគេធ្វើ។ បើពួក គេចង់ហូបសាច់ជ្រូក ខ្ញុំក៏ឱ្យគេ។ គេសុំអី ក៏ខ្ញុំឱ្យគេដែរ”]។

ទំព័រ ១២៣ នៃ ២២០

អ្នកស្រីបានព្យាយាមដោះស្រាយតម្រូវការចាំបាច់នានា ចំពោះស្ថានភាពជីវភាពរបស់អ្នកស្រុក ដែលរស់នៅក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ។

១២៦. អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក៏បានកំណត់នូវដំណោះស្រាយសម្រាប់រយៈពេលវែងផងដែរ ។ អ្នកស្រីបានចុះ តាមឃុំទាំងអស់ក្នុងស្រុក និងបានរាប់ចំនួនប្រជាជននៅទីនោះ⁴⁶⁵ ព្រមទាំងសិក្សាពីទីតាំង ភូមិសាស្ត្រនៃឃុំទាំងអស់ក្នុងស្រុក⁴⁶⁶ ។ អ្នកស្រីក៏បានសួរនាំនូវព័ត៌មានដែលទាក់ទងទៅនឹង ការងារកសិកម្ម ដើម្បីដឹងថា “កន្លែងណាភាក់ និងជ្រៅ ពេលមានទឹកលិច តំបន់ណាជាតំបន់ខ្ពង់ រាប និងទំនាបកណ្តាល គួរដាំប្រភេទស្រូវមួយណា ។ល។ និង ។ល។”⁴⁶⁷ បន្ទាប់មកអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានរៀបចំកម្លាំងដើម្បីធ្វើការផលិតស្បៀងអាហារនៅក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះ⁴⁶⁸ ។

១២៧. ការលើកឡើងនេះ មិនមែនជាការតតាង ឬបង្ហាញថា វិធានការដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានធ្វើក្នុង ការធ្វើឱ្យជីវភាពអ្នកស្រុកព្រះនេត្រព្រះល្អប្រសើរ វាអាចស្មើទៅនឹងការមានសិទ្ធិអំណាចទូលំ ទូលាយក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចជាទូទៅ ធ្វើដោយឯកតោភគី ឬតាមទំនើងចិត្ត ដូចដែល សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានអះអាងឡើយ ហើយដែលប្រការនេះ យើងខ្ញុំនឹងបង្ហាញជូននៅ

⁴⁶⁵ កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដោយ Smiling Toad Productions ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ **D1.3.12.1**, EN ERN 00217518។ប្រតិចារិកបទសម្ភាសន៍អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គ្មានកាលបរិច្ឆេទ ឯកសារ **D6.1.75**, EN ERNs 01040639-40។

⁴⁶⁶ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពុំ ខូ ថ្ងៃទី ៦ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ **D219/443** ឆ:58, ឆ:65-66, ឆ:115។

⁴⁶⁷ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ិន សុខ ថ្ងៃទី ២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ **D219/397** ឆ:12។

⁴⁶⁸ សូមមើលជាឧទាហរណ៍, ប្រតិចារិកបទសម្ភាសន៍របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គ្មានកាលបរិច្ឆេទ ឯកសារ **D6.1.75**, EN ERN 01040642 [“ខ្ញុំចាប់ផ្តើមរៀបចំមនុស្សជាតិក្រុម៖ ក្រុមចល័តដែលបានរៀបចំមុនគឺជាកងឈ្នួប ដែលខ្ញុំបានស្នើ ឱ្យដកអាវុធ និងចូលរួមជាមួយកងចល័តដែលធ្វើការនៅការដ្ឋានសាងសង់ទំនប់ ប្រឡាយ និងទំនប់ទឹក។ ក្រុមមួយទៀត រៀបចំមុនទំនប់ត្រពាំងថ្ម ដែលដាំស្រូវរដូវប្រាំង”]។ សម្ភាសន៍មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ **D123/1/5.1a**, EN ERNs 00089777 [“ខ្ញុំចាត់កម្លាំងមនុស្សទៅធ្វើកសិកម្ម និងលើទំនប់ ហើយកម្លាំងដើម្បីជីកប្រឡាយដើម្បីរៀបចំសម្រាប់រដូវប្រាំង និងការដឹកជញ្ជូនស្រូវវស្សា។ ក្រុមផ្សេងទៀត ដាំដំឡូង”]។

ទំព័រ ១២៤ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ខាងក្រោម⁴⁶⁹ ។ គ្រប់ពេលទាំងអស់ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម តែងតម្រូវឱ្យទទួលបានការអនុញ្ញាត ឬ ការណែនាំពីថ្នាក់លើជាមុន ពោលគឺ ពីថ្នាក់តំបន់ ដើម្បីអ្នកស្រីអាចធ្វើសកម្មភាពក្នុងដែនកំណត់នៃ ការទទួលខុសត្រូវ និងតួនាទីជាក់លាក់របស់អ្នកស្រីបាន ។

១២៨. ទីមួយ ផ្ទុយពីការបង្ហាញរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ⁴⁷⁰ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនបានធ្វើការ ដកហូតអាវុធពីកងឈ្លបដែលមានស្រាប់ ដោយខ្លួនអ្នកស្រីផ្ទាល់នោះទេ ។ អ្នកស្រីមិនមានសិទ្ធិ អំណាចបែបនេះឡើយ ។ អ្នកស្រីបានស្នើសុំការអនុញ្ញាតពី តា ជាល ដែលជាលេខាតំបន់នាពេល នោះ ដើម្បីដកអាវុធពីកងឈ្លបទាំងអស់ និង បានបញ្ជូលពួកគេទៅក្នុងកងចល័តមានស្រាប់ ដែល កំពុងធ្វើការនៅតាមការដ្ឋាននានា និង តាមវាលស្រែ⁴⁷¹ ។ ការអនុញ្ញាតនេះ នាំឱ្យមានការចាត់តាំង ការងារជាថ្មីៗ ទាក់ទងនឹងតម្រូវការបន្ថែមក្នុងការទទួលខុសត្រូវលើការងារផ្នែកកសិកម្មរបស់ អ្នកស្រី ហើយវាមិនមែនជាសិទ្ធិអំណាចឯករាជ្យរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទេ ។ ជាឧទាហរណ៍ សាក្សី តឹក ស្លុង ដែល តា ម៉ោង បានចាត់តាំងឱ្យធ្វើជាមេកងឈ្លបឃុំភ្នំលៀបនៅឆ្នាំ ១៩៧៥⁴⁷² បានផ្តល់សក្ខីកម្មថា ភ្លាមៗក្រោយពេលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានទៅដល់តំបន់នោះ សាក្សីត្រូវបាន ដកចេញពីតំណែង និងត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យទៅភ្នំស្រែ⁴⁷³ ។ ស្រដៀងគ្នាដែរ សាក្សី ទ្រី ភឿត ដែលជាឈ្លបម្នាក់ទៀតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ តា ម៉ោង បានឆ្លើយថា នៅពេលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក្លាយជាលេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះ សាក្សីបានឈប់ធ្វើឈ្លប ហើយត្រូវបានបញ្ជូនទៅធ្វើការនៅរោង

⁴⁶⁹ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១២៨។

⁴⁷⁰ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៦០, ១៤០, ១៧៨។

⁴⁷¹ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់ អ៊ឹម ថែម ជាមួយ Smiling Toad Productions ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ **D1.3.12.1 KH ERNs 00234195-96**។ ប្រតិចារិកបទសម្ភាសន៍ជាមួយអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពុំមានចុះកាលបរិច្ឆេទ ឯកសារ **D6.1.75 KH ERNs 00978480-81**។ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ **D123/1/5.1a KH ERNs 00929736-38**។ បទសម្ភាសន៍របស់ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ **D123/1/5.1b KH ERNs 00929779, 00929781-82**។

⁴⁷² កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទឹក ស្លុង ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ **D219/572 ឆ:19**។

⁴⁷³ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទឹក ស្លុង ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ **D219/575 ឆ:3**។

ទំព័រ ១២៥ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ម៉ាស៊ីនកិនស្រូវ⁴⁷⁴ ។ ដូចគ្នានឹងសាក្សី រស់ ហើល ដែរ បានចង្អុលបង្ហាញថា ក្រោយពេល កម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតីទៅដល់ សាក្សីត្រូវបានដកចេញពីតំណែង និងត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យទៅ ច្រូតស្រូវ⁴⁷⁵ ។

១២៩. ទីពីរ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានទទួលផែនការការងារពីថ្នាក់តំបន់⁴⁷⁶ ។ អ្នកស្រីបានរៀបចំការប្រជុំ ស្តីពីការបង្កបង្កើនផលស្រូវ រួមទាំងបានពិភាក្សាពាក់ព័ន្ធនឹងការលើកទំនប់ ជីកប្រឡាយ នៅស្រុក ព្រះនេត្រព្រះ⁴⁷⁷ ។ បើតាមសាក្សី ឈឹម ផន បានឱ្យដឹងថា មានប្រជាជនមួយចំនួនមានការកោត

⁴⁷⁴ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទ្រី ហៀត ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/574 ឆ:17, ឆ:27-28។

⁴⁷⁵ របាយការណ៍នៃសកម្មភាពការស៊ើបអង្កេត (ROS Hil) ចុះថ្ងៃទី ២៩ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/579 EN ERN 01166380។

⁴⁷⁶ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ D123/1/5.1a KH ERNs 00929732, 00929736-38 ។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ចុះថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/65 ឆ:100។

⁴⁷⁷ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈឹម ផន ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/32 ឆ:48 [“នៅ ក្នុងកិច្ចប្រជុំនោះគាត់និយាយពីផែនការដើម្បីឱ្យប្រជាជនមានហូបគ្រប់គ្រាន់”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អ៊ឹម ម៉ន ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/96 ឆ:74-77 [កត់សម្គាល់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បាននិយាយ “អំពីការប្រមូលផលស្រូវ ការលើកទំនប់ជីកប្រឡាយ ដូចជា នៅស្ថានភាពមុន ។ល។” នៅក្នុងការប្រជុំដែលបានធ្វើ ឡើងរៀងរាល់ពីរខែម្តងនៅថ្នាក់ស្រុក។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី លី សិញ ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/20 ឆ:9 [“កាលនោះ គាត់បានលើកឡើងអំពីការខិតខំធ្វើស្រែ និងលើកទំនប់ជីកប្រឡាយ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ិន សុខ ចុះថ្ងៃទី ២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/397 ឆ:2 [កត់ សម្គាល់ថា នៅពេល អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានទៅដល់ភ្នំលៀប គាត់បានណែនាំប្រជាជនឱ្យរៀបចំសេដ្ឋកិច្ច រៀបចំធ្វើស្រែ ចម្ការ។ បន្ទាប់មកគាត់ណែនាំពួកគេឱ្យលើកទំនប់ជីកប្រឡាយ។ ប្រតិចារឹកបទសម្ភាសន៍ជាមួយ ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D219/422.9 KH ERN 01121650 [“គាត់ [អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម] អត់មានឃើញនិយាយពី រឿងអីទេ។ និយាយតែពីរឿងយើងយកចិត្តទុកដាក់ធ្វើស្រែ ការពារផលដំណាំដែលធ្វើកើតហ្នឹង ធ្វើប្រឡាយដើម្បី ដោះស្រាយទឹក យកទៅធ្វើស្រែ ជួយប្រជាជនហ្នឹង”]។ ប្រតិចារឹកបទសម្ភាសន៍ជាមួយ ឡាយ ខាន់ ថ្ងៃទី ២៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D219/422.2 KH ERN 01121608 [“គាត់និយាយឱ្យយើងធ្វើម៉េចបានម៉្លេះហូបម្ហូបបីមុខ។ គាត់ ចេះតែថាទៅណា បាទ”]។

ទំព័រ ១២៦ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

“សរសើរគាត់ [ដោយសារ] ចេះសណ្តែកសមនុស្សច្រើនជាងគណៈស្រុកមុនៗ”⁴⁷⁸ ។ ព្រោះតែវា ជាចំណុចសំខាន់នៃការចោទប្រកាន់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ មានសាក្សីមួយចំនួនបាន ផ្តល់សក្ខីកម្មយ៉ាងស៊ីសង្វាក់គ្នាអំពីការណ៍ដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់តែលើ ការផលិតស្បៀងនៅពេលប្រជុំ⁴⁷⁹ ហើយការសរសើរនេះ ពុំមែនជាការនិយាយបំផ្លើសទេ ។

ii. ក្នុងនាមជាលេខាស្រុក អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពុំបានទទួលខុសត្រូវលើការងារសន្តិសុខនៅ ស្រុកព្រះនេត្រព្រះឡើយ

១៣០. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា មាន “ភស្តុតាងយ៉ាងច្រើនលើសលុប” បង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានសិទ្ធិអំណាចបញ្ជាឱ្យសម្លាប់⁴⁸⁰ ដោយសារក្នុងនោះអ្នកស្រីបានគ្រប់គ្រង “កង កម្លាំងប្រដាប់អាវុធ” នៅស្រុកព្រះនេត្រព្រះ⁴⁸¹ ។ នៅពេលលើកឡើងអំពីពាក្យ “កងកម្លាំងប្រដាប់ អាវុធ”⁴⁸² សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិចាត់ទុកពាក្យយោធា និងឈ្លបថាមានន័យដូចគ្នា⁴⁸³ ។

⁴⁷⁸ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈឹម ផន ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/32 ឆ:49។

⁴⁷⁹ កំណត់ហេតុនៃកិច្ចស៊ើបសួរ ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/438 EN ERN 01124203 [YONG Sann បានចូលរួមប្រជុំជាមួយអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដែលគាត់ “តែងតែនិយាយអំពីការបង្កើនផលស្រូវ និង ការពង្រឹង ការរួបរួមគ្នាក្នុងឃុំ”។ និយាយផងដែរថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនមែននិយាយពីបញ្ហាសន្តិសុខ និង/ឬ ខ្លាំងផ្នែកផ្សេងទៀត កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈឹម យឿក ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/33 ឆ:20 [“ជួបម្តងៗគឺពិភាក្សាពីរឿងបញ្ហាដោះស្រាយអង្គរ ប៉ុណ្ណោះ”]។ សូមមើលផងដែរ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី លើយ តើស ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/361 ឆ:76-79 [និយាយថា ការប្រជុំដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដឹកនាំ និយាយពីការលើកទំនប់។ ក៏និយាយដែរថា គាត់បាននិយាយតែពីការប្តេជ្ញាចិត្តធ្វើការ និងមិនដែលនិយាយពី ខ្លាំងទេ]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី យ៉េង ឆាន ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/132 ឆ:24-27 [និយាយថា ការប្រជុំដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដឹកនាំនៅតាមភូមិ ជំរុញឱ្យប្រជាជនខិតខំធ្វើការ និងពិភាក្សាពី ការដាំដុះរួម និងហូបរួម]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈឹម ផន ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/32 ឆ:48 [“នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំនោះគាត់និយាយពីផែនការដើម្បីឱ្យប្រជាជនមានហូបគ្រាប់គ្រាន់”]។

⁴⁸⁰ សូមមើល សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៥៦។

⁴⁸¹ សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៤០, ១៥៦។

⁴⁸² សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៤០, ១៥៦។

⁴⁸³ សូមមើលឧទាហរណ៍ សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១១១ (លេខយោងជើងទំព័រ ៥៣៧) [ដែលរៀបរាប់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានយកកងទ័ព ៥០០ នាក់ ទៅភូមិភាគពាយព្យ] នៅកថាខណ្ឌ ១៤០ (លេខយោងជើងទំព័រ ៦៩២)

ទំព័រ ១២៧ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ដូចនឹងយកមកពិភាក្សាខាងក្រោម យោធា និង ល្អប គឺជាអង្គភាពដាច់ដោយឡែកពីគ្នាស្រឡះ ។ ភស្តុតាងបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គ្មានសិទ្ធិអំណាចស្របច្បាប់ ឬ ជាក់ស្តែង លើអង្គភាពណាមួយក្នុងចំណោមអង្គភាពទាំងពីរនេះទេ ។

១៣១. នៅក្នុងកថាខណ្ឌខាងក្រោម⁴⁸⁴ ក្រុមការពារក្តីនឹងឆ្លើយតបទៅនឹងការអះអាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានសិទ្ធិអំណាចលើ “កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ” ដែលតាមការយល់ឃើញរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា គឺវាពាក់ព័ន្ធទាំងយោធា និងល្អប ។ ដើម្បីគាំទ្រការអះអាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានកាន់កាប់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធនៅក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះនោះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសំអាងលើឯកសារសំអាងចំនួន១៣ ដែលបំពេញបង្កប់ឱ្យប្រយោគនៃការមាន “ភស្តុតាងយ៉ាងច្រើនលើសលុប” របស់ខ្លួន⁴⁸⁵ ។ ការពិពណ៌នាចំនួនពីរដែលគាត់បានលើកយកមកសំអាង ជាកិច្ចសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយនឹងអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម និងសេចក្តីថ្លែងការណ៍ទទួលបានពីសាក្សី ទុំ សៀន គឺគ្មានភាពពាក់ព័ន្ធជិតស្និទ្ធនឹងយោធា ល្អប ឬ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធនោះទេ⁴⁸⁶ ដូច្នេះក្រុមការពារក្តីនឹងមិនឆ្លើយតបនឹង

[ដែលរៀបរាប់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានយកកងល្អបបំពាក់ដោយអាវុធទៅភូមិភាគពាយព្យ] កថាខណ្ឌ ១៧៨ (លេខយោងជើងទំព័រ ៩០៣) [ដែលរៀបរាប់ថា អង្គភាពយោធាផ្ទាល់របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានអមដំណើរជាមួយអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទៅភូមិភាគពាយព្យ] ចំណុចទាំងអស់នេះយោងលើឯកសារសំអាងតែមួយ (កិច្ចសម្ភាសន៍ អ៊ឹម ថែម ដោយផលិតកម្ម Smiling Toad ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ D1.3.12.1 EN ERN 00217519)។ សូមមើលផងដែរសេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ កថាខណ្ឌ ៤៥០ [“កម្មាភិបាល/យោធា /ល្អប បកក ទាំងអស់នេះ បានប្រព្រឹត្តក្រោមអំណាចនិងការគ្រប់គ្រងរបស់ អ៊ឹម ថែម ដោយផ្ទាល់ និង/ឬ ដោយប្រយោល ឬ ដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃឥទ្ធិពល ការលើកទឹកចិត្ត ឬ ជំនួយរបស់គាត់”]។

⁴⁸⁴ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៣៣-៣៨។

⁴⁸⁵ សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៤០ (លេខយោងជើងទំព័រ ៦៩៦) និងនៅកថាខណ្ឌ ១៥៦ (លេខយោងជើងទំព័រ ៧៧៣)។

⁴⁸⁶ សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៤០ (លេខយោងជើងទំព័រ ៦៩៦) នៅកថាខណ្ឌ ១៥៦ (លេខយោងជើងទំព័រ ៧៧៣) ដែលយោងលើកិច្ចសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ D123/1/5.1b EN ERN 00951815-16 [លើកឡើងថា ក្រោយពេលអ្នកស្រីទៅដល់ អ្នកស្រីបានបញ្ជាឱ្យអ្នកយាមដោះលែងបុរសចំណាស់ម្នាក់ដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួន ហើយឱ្យបុរសនោះទៅផលិតឱសថបុរាណវិញ]។

ទំព័រ ១២៨ នៃ ២២០

បញ្ហាទាំងពីរនេះឡើយ ។ ឯកសារសំអាងដែលនៅសេសសល់ផ្សេងទៀត នឹងត្រូវលើកយកមក
ពិភាក្សាដូចខាងក្រោម ។

១៣២. ដូចដែលនឹងមើលឃើញស្រាប់ ផ្នែកខ្លះនៃការអះអាងដោយមានកំហុសរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា
អន្តរជាតិដែលថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានសិទ្ធិអំណាចលើកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធទាំងមូលបានផ្អែក
លើការយល់ឃើញខុស ត្រង់ចំណុចដែលថា យោធា និងឈ្លប គឺជាអង្គការតែមួយ ។ នៅមុន
ពេលឆ្លើយតបទៅនឹងភស្តុតាងជាក់លាក់ និងដាច់ដោយឡែកពីគ្នាប្រឆាំងនឹងអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម
ពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គការស្រុកចំនួនពីរ វាមានប្រយោជន៍ត្រូវកែតម្រូវការយល់ឃើញនេះ ។ ដូចអង្គ
ជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានរកឃើញនៅក្នុងសំណុំរឿង០០១ ថា យោធា និងកងឈ្លប គឺជាអង្គការ
ពីរដាច់ដោយឡែកពីគ្នានៅក្នុងអំឡុងពេលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ⁴⁸⁷ ។ ភស្តុតាងនៅក្នុង
សំណុំរឿង០០៤/១ គាំទ្រការរកឃើញនេះ៖ សាក្សី តីក ស្វង ដែលជាកងទ័ព និងក្រោយមកក្លាយ
ជាឈ្លប (នៅមុនពេលអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែមបានទៅដល់ភូមិភាគពាយព្យ) បានពន្យល់ថា ពាក្យពីរនេះ
គឺខុសគ្នា⁴⁸⁸ ។ សាក្សី ឡុត ស្វយ ដែលធ្វើជាទាហាននៅស្រុកភ្នំស្រុកបានបញ្ជាក់ថា ការងារដែល

កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ១៦ ដល់ ថ្ងៃទី ១៧ ខែតុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/65 ឆ៖82
ដែលរៀបរាប់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម និងគណស្រុកបានរៀបចំកងទ័ពឡើងវិញនៅក្នុងស្រុកនោះពេលអ្នកស្រីបានទៅ
ដល់។

⁴⁸⁷ សូមមើល សាលក្រមសំណុំរឿង ០០១ ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ៩៦ [“ភូមិភាគ និងតំបន់ក៏ជាអ្នកបញ្ជាអង្គការ
កងទ័ពដែលស្ថិតនៅក្រោមសេនាធិការកងទ័ពដែលចំណុះភូមិភាគ និងតំបន់ ហើយស្រុកគ្រប់គ្រងកងទ័ពស្រុក និងកង
ជីវពល”]។ សាលក្រមសំណុំរឿង ០០២ ឯកសារ E313 នៅកថាខណ្ឌ ២៤៥ [“ទាំងរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ
ទាំងលក្ខន្តិកៈ ប.ក.ក បានបែងចែកកងទ័ពបដិវត្តន៍កម្ពុជាជាបីសាខាគឺ កងទ័ព “ស្រួច” កងទ័ព “តំបន់” ឬ កង
“ឈ្លប”]។

⁴⁸⁸ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទឹក ស្វង ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/572
ឆ៖18 [“ពេលខ្ញុំធ្វើជាមេឈ្លប ខ្ញុំឈប់ធ្វើជាទ័ពហើយ”] ស-ឆ៖21 [“ស៖ ដោយសារលោកធ្លាប់ធ្វើយោធាផង និងធ្វើធ្វើ
មេឈ្លបផង។ តើយោធា និងឈ្លបខុសគ្នាយ៉ាងម៉េច? ឆ៖21៖ ខុសគ្នា ព្រោះពេលខ្ញុំធ្វើយោធាដេកក្នុងព្រៃ វីជាមួយ
ទាហាន លន់ នល់ ហើយពេលខ្ញុំធ្វើជាមេឈ្លប ខ្ញុំដេកនៅក្នុងភូមិ រស់នៅធម្មតា”]។

ទំព័រ ១២៩ នៃ២២០

ចាត់តាំងឱ្យកងទ័ព ខុសគ្នាពីអ្នកដែលត្រូវបានចាត់តាំងជាកងល្អប⁴⁸⁹ ។

សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដែលរងការចោទប្រកាន់ទៅលើយោធា

១៣៣. ក្នុងចំណោមឯកសារសំអាងពាក់ព័ន្ធចំនួន ១១ ដែលបានសំអាងលើ ដើម្បីគាំទ្រការអះអាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានគ្រប់គ្រងលើកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ មានសាក្សីចំនួនប្រាំពីរនាក់ និងកិច្ចសម្ភាសន៍មួយដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានផ្តល់ជូនផលិតកម្ម Smiling Toad ត្រូវបានដកស្រង់ដើម្បីគាំទ្រការចោទប្រកាន់ដែលថា អ្នកស្រីបានគ្រប់គ្រងយោធានៅស្រុកព្រះនេត្រព្រះ⁴⁹⁰ ។ ចំណុចទាំងនេះ នឹងត្រូវឆ្លើយតបម្តងមួយៗនៅខាងក្រោម ។

១៣៤. ដោយមើលតែមួយភ្លែតនូវចម្លើយរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដែលបានផ្តល់ក្នុងកិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយផលិតកម្ម Smiling Toad អ្នកស្រីហាក់ដូចជាទទួលស្គាល់ថា អ្នកស្រីមានសិទ្ធិអំណាចខ្លះលើកងទ័ពមួយចំនួន ពោលគឺ អ្នកស្រីបានលើកឡើងថា អ្នកស្រីបាន “យក” កងទ័ពចំនួន ៥០០នាក់

⁴⁸⁹ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុត សួយ ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/144 ស-ឆ:58 [“ស៖ លោកអាចបញ្ជាក់បានទេ ក្នុងនាមលោកជាទាហានរបស់ស្រុក តើការងាររបស់យោធាស្រុក និងការងាររបស់ល្អប វាមានលក្ខណៈខុសគ្នាដូចម្តេចដែរ? ឆ:58៖ ជាទូទៅ យោធាស្រុកមានតួនាទីការពារស្រុក ឃុំ និងភូមិ ហើយតួនាទីរបស់កងល្អប គឺជាអ្នកតាមដាន និងអ្នកចាប់មនុស្សនៅតាមមូលដ្ឋានឃុំ និងភូមិ”]។

⁴⁹⁰ សូមមើល សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្តារពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៤០ (លេខយោងជើងទំព័រ ៦៩៦) នៅកថាខណ្ឌ ១៥៦ (លេខយោងជើងទំព័រ ៧៧៣) ដែលយោងលើកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅ ចាត់ចុះថ្ងៃទី ១៨ ដល់ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ:65, ឆ:66-ឆ68, ឆ:267។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អោម ហួន ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/130 ឆ:87។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈុំ សេង ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/89 ឆ:37។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុត សួយ ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/144 ឆ:53។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ាក សា ចុះថ្ងៃទី ៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/357 ឆ:124-25។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពុំ ខូ ចុះថ្ងៃទី ៦ ដល់ ថ្ងៃទី ៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/23 ឆ:57-59។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី កៅ ផាន ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/88 ឆ:30។ កិច្ចសម្ភាសន៍ អ៊ឹម ថែម ដោយផលិតកម្ម Smiling Toad ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ D1.3.12.1 EN ERN 00217519។

ទំព័រ ១៣០ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

មកជាមួយនៅពេលអ្នកស្រីផ្លាស់មកភូមិភាគពាយព្យ⁴⁹¹ ។ យោងតាមការពិចារណា ចំណុចនេះ មិនអាចយកមកធ្វើអ្វីកើតក្រៅតែពីភស្តុតាងបង្ហាញនូវការអនុវត្តសិទ្ធិអំណាចតែម្តងគត់ ចំពោះការ ប្រាប់ពីចំនួនកងទ័ពជាក់លាក់ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ចម្លើយនេះត្រូវតែពិចារណាក្នុងបរិបទពាក់ព័ន្ធ ។ ទុំ សៀន បានស្រាយបំភ្លឺពីកាលៈទេសៈនៃហេតុការណ៍ទាំងនេះ ពោលគឺ ទាំង ទុំ សៀន ទាំងអ្នក ស្រី អ៊ឹម ថែម និងមានមនុស្សសរុបប្រហែល ៥០០ ឬ ៦០០ គ្រួសារ រួមទាំងកងទ័ពផងដែរនោះ ត្រូវបានផ្លាស់ទៅភូមិភាគពាយព្យក្នុងពេលតែមួយ⁴⁹² ។ ដូច ទុំ សៀន បានពន្យល់ តាមពិតទៅ មានមនុស្សម្នាក់ផ្សេងទៀតក្រៅពីអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាអ្នកគ្រប់គ្រងលើកងទ័ពដែលបានផ្លាស់មក នោះ⁴⁹³ ចំណែកអ្នកគ្រប់គ្រងលើគ្រួសារប្រជាជន គឺអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម⁴⁹⁴ ។ ដូចយើងបានឃើញ

491 កិច្ចសម្ភាសន៍ អ៊ឹម ថែម ដោយផលិតកម្ម Smiling Toad ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ **D1.3.12.1 EN ERN 00217519**។

492 សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ចុះថ្ងៃទី ១៦ ដល់ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ **D119/65 ឆ:40** [“មានមនុស្សសរុបប្រហែល ៥០០ ទៅ ៦០០ គ្រួសារ។...។ ក្នុងនោះ មានកងនារីស្រែអំបើល បីបួនរយ នាក់ និងកងទ័ពបីរយនាក់”]។

493 សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ចុះថ្ងៃទី ១៦ ដល់ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ **D119/65 ស-ឆ:44** [“ស៖ លោកនិយាយថា ពេលដែលចេញទៅភូមិភាគពាយព្យនោះមាន ៥០០ ទៅ ៦០០ គ្រួសារ មានកងនារីមកពីស្រែអំបើលប្រហែលចំនួនបីបួនរយនាក់ មានទាហានប្រហែលបីរយនាក់។ តើអ្នកណាដែលជាអ្នក គ្រប់គ្រងក្រុមគ្រួសារប្រជាជនស៊ីវិលទាំងនោះ? តើអ្នកណាគ្រប់គ្រងកងនារី? នរណាគ្រប់គ្រងទាហាន? ហើយអ្នកណា គ្រប់គ្រងរួមលើអ្នកទាំងអស់ដែលត្រូវបញ្ជូនទៅពាយព្យនោះ? ឆ:44៖ ការគ្រប់គ្រងផ្នែកនារី គឺប្រធានកងនារីជាអ្នក គ្រប់គ្រង។ ខ្ញុំមិនបានស្គាល់ឈ្មោះទេ។ ឯខាងផ្នែកទាហានមានអ្នកគ្រប់គ្រងរបស់គេ ដែលខ្ញុំមិនស្គាល់ទេ។ ចំណែកអ្នក គ្រប់គ្រងប្រជាជនគឺយាយថែម។ ឯអ្នកគ្រប់គ្រងរួមក្នុងការបញ្ជូនមនុស្សទាំងអស់ទៅភូមិភាគពាយព្យតែម្តងក៏យាយ ថែមហ្នឹងដែរ”]។

494 សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ទុំ សៀន ចុះថ្ងៃទី ១៦ ដល់ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ **D119/65** [“ស៖ លោកនិយាយថា ពេលដែលចេញទៅភូមិភាគពាយព្យនោះមាន ៥០០ ទៅ ៦០០ គ្រួសារ មានកងនារី មកពីស្រែអំបើល ប្រហែលចំនួនបីបួនរយនាក់ មានទាហានប្រហែលបីរយនាក់។ តើអ្នកណាដែលជាអ្នកគ្រប់គ្រង ក្រុមគ្រួសារប្រជាជនស៊ីវិលទាំងនោះ? តើអ្នកណាគ្រប់គ្រងកងនារី? នរណាគ្រប់គ្រងទាហាន? ហើយអ្នកណាគ្រប់គ្រង រួមលើអ្នកទាំងអស់ដែលត្រូវបញ្ជូនទៅពាយព្យនោះ? ឆ:44៖ ការគ្រប់គ្រងផ្នែកនារី គឺប្រធានកងនារីជាអ្នកគ្រប់គ្រង។ ខ្ញុំមិនបានស្គាល់ឈ្មោះទេ។ ឯខាងផ្នែកទាហានមានអ្នកគ្រប់គ្រងរបស់គេ ដែលខ្ញុំមិនស្គាល់ទេ។ ចំណែកអ្នកគ្រប់គ្រង

ទំព័រ ១៣១ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

នៅពេលយើងពិចារណាលើភស្តុតាងតាមបរិបទតូចតាចនោះ សក្ខីកម្មរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ហាក់ដូចជាមានលក្ខណៈខុសគ្នាបន្តិចបន្តួច ។ សក្ខីកម្មរបស់អ្នកស្រី មិនទាំងបានលើកឡើងអំពី ការអភិបាលលើចំនួនកងទ័ពជាក់លាក់នោះទេនៅពេលនោះ កុំថាឡើយថាបានផ្តល់សក្ខីកម្មលើ ទម្រង់នៃសិទ្ធិអំណាចទូទៅលើកងទ័ពទាំងនេះ ឬកងទ័ពណាម្នាក់ឡើយក្រោយពេលការផ្លាស់ ទីតាំងបានធ្វើចប់សព្វគ្រប់។ ដូចអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានបញ្ជាក់នៅក្នុងសក្ខីកម្មមួយនាពេលក្រោយ មកទៀត ថាអ្នកស្រីមិនបានគ្រប់គ្រងយោធានៅក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះនោះឡើយ⁴⁹⁵ ។

១៣៥. លើសពីនេះទៀត ព្រោះតែការអះអាងជ្រុលហួសប្រមាណរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាមេដឹកនាំ “កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ” ទាំងអស់នៅក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះ⁴⁹⁶ និងការពិតដែលភស្តុតាងសេសសល់ទាំងអម្បាលម៉ាន បរាជ័យនូវគ្រប់ទិដ្ឋភាពក្នុងការកំណត់ អត្តសញ្ញាណហេតុការណ៍ពិតប្រាកដនៃការបញ្ជា និងការគ្រប់គ្រងនោះ គឺជាព័ត៌មានត្រូវយល់ដឹង មួយ ។ ភស្តុតាងបានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ដោយឯកឯងថា ប្រសិនបើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានគ្រប់ គ្រងលើយោធា ឬកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធទាំងមូលនោះមែន យើងប្រាកដជានឹងបានឃើញរាប់មិន អស់ តាមកាលៈទេសៈជាច្រើនតាំងពីដំបូងមកម៉្លោះ ។ ផ្ទុយមកវិញ ក្នុងចំណោមសាក្សីចំនួនប្រាំពីរ នាក់ផ្សេងទៀតដែលបានសំអាងលើ មានសាក្សីចំនួនប្រាំនាក់បានរៀបរាប់រឿងរ៉ាវតាមពាក្យចោម អាវ៉ាមគ្មានប្រភពច្បាស់លាស់អំពីការបញ្ជាដូចបានអះអាង ដែលចំណុចនេះ មិនអាចមានតម្លៃជា ភស្តុតាងសូម្បីតែបន្តិចក៏គ្មានផង⁴⁹⁷ ។ ចំណែកសក្ខីកម្មបានពីសាក្សីពីរនាក់ផ្សេងទៀត គប្បីត្រូវ

ប្រជាជនគឺយាយថែម។ ឯអ្នកគ្រប់គ្រងរួមក្នុងការបញ្ជូនមនុស្សទាំងអស់ទៅភូមិភាគពាយព្យតែម្តងក៏ យាយ ថែម ហ្នឹង ដែរ”។

⁴⁹⁵ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ថែម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ D123/1/5.1b ERN ខ្មែរ ០០៩២៩៧៧៩ [“ខ្ញុំស្នើទៅខាងលើ ខ្ញុំសូមដកអាវុធពីឈ្មួញ ហើយពីសេនាជនអីទាំងអស់ ដែរនៅក្នុងស្រុករបស់ខ្ញុំណាស់។...។ ព្រោះខាងយោធាគេ ហើយយើងចូលទៅ អាហ្នឹងខ្ញុំសុំដក គេអត់ឱ្យដក”]។

⁴⁹⁶ សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៤០ និង ១៥៦។

⁴⁹⁷ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅ ចាត់ ចុះថ្ងៃទី ១៨ ដល់ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆៈ:66-70, ឆៈ:267 [“ដែលចង្អុលបញ្ជាក់ថា គាត់បានស្តាប់ឮថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម អាច បញ្ជាទាហាន”] ប៉ុន្តែត្រង់ ស-ឆៈ:65 [“ខ្ញុំមិនដឹងពីតួនាទី យាម ថែម ច្បាស់លាស់ទេ”] ។ ស-ឆៈ:265 [“ស៖

ទំព័រ ១៣២ នៃ២២០

បានចោលដោយឥតបារម្ភអ្វីឡើយ ព្រោះតែសក្ខីកម្មទទួលបាននោះ គ្មានភាពពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហានេះ ពោលគឺ សាក្សី កៅ ផាន បានត្រឹមតែផ្តល់សក្ខីកម្មពីការឃើញអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅក្នុងឡានធំ មួយជាមួយនឹងកងទ័ពដែលមិនបំពាក់អាវុធ ។ រីឯសាក្សី ពុំ ខូ បានត្រឹមតែកត់សម្គាល់ថា គាត់ បានប្រគល់អាវុធរបស់គាត់វិញក្រោយពេលកម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតីបានទៅដល់តំបន់នោះ ។ គាត់មិនមែនប្រគល់អាវុធនោះទៅតាមសំណើសុំរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នោះទេ គឺគាត់ជាអ្នក ប្រគល់ដោយខ្លួនឯង⁴⁹⁸ ។ ការពិតដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបរាជ័យក្នុងការកំណត់

តើលោកដែលឃើញយាយចែមដែរឬទេ? ឆ៖ ទេ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈុំ សេង ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/89 ស-ឆ៖37 [“តើលោកធ្លាប់ជួបយាយចែមដែរឬទេក្នុងរបបខ្មែរក្រហម? ឆ៖37៖ ខ្ញុំ មិនធ្លាប់ជួបគាត់ទេ ខ្ញុំគ្រាន់តែដឹងថាគាត់ជាអ្នកនិរតី។ ខ្ញុំចង់ធ្វើការបញ្ជាក់ថា កិច្ចសម្ភាសន៍របស់ខ្ញុំជាមួយមជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជានៅទំព័រទី៣០ (00728637) គឺមានន័យថា ខ្ញុំមិនដែលបានជួបយាយចែមទេ។ នៅពេលនោះ ខ្ញុំបានសួរ យោធានៅលើឡាន ហើយយោធានោះបានប្រាប់ខ្ញុំថា ពួកគេទៅដឹកយាយចែម”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ឡុត ស្វយ ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/144 ឆ៖53 [“...ខ្ញុំត្រូវបានប្រជាជនដែលរស់នៅស្រុកព្រះនេត្រ ព្រះថា យាយ ចែម មានអំណាចគ្រប់គ្រងមនុស្សទាំងអស់នេះ ហើយប្រធានយោធាស្រុកក៏ត្រូវរាយការណ៍ជូនគាត់ដែរ” (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)] ក៏ប៉ុន្តែសូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ ឡុត ស្វយ ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/144 ឆ៖47 [ដែលលើកឡើងថា ក្រោយពីគាត់ត្រឡប់មកពីស្រុកភ្នំស្រុក ពុំត្រូវបានគេឱ្យធ្វើដំណើរទៅ ស្រុកព្រះនេត្រព្រះនោះទេ ហើយពុំបានដឹងថានរណាជាគណៈស្រុកនោះដែរ] និងកិច្ចសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជាជាមួយនឹង ឡុត ស្វយ ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D67.7 ERN អង់គ្លេស 00728711 [ដែលបានលើកឡើងថា គាត់ពុំបានដឹងថានរណាកាន់កាប់កងទ័ពនៅក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះនោះឡើយ]។ កំណត់ហេតុ នៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អោម ហួន ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/130 ឆ៖87 [“ខ្ញុំធ្លាប់ឮឈ្មោះយាយចែម នៅអាងត្រពាំងថ្ម។ ខ្ញុំធ្លាប់ឮគេនិយាយថា យាយ ចែម ជាអ្នកនាំ កងទ័ព និងប្រជាជនឱ្យទៅធ្វើការនៅអាងត្រពាំងថ្ម។ យាយចែមក៏គ្រប់គ្រងកងទ័ពដែរ” (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)] ប៉ុន្តែសូម មើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អោម ហួន ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/130 ឆ៖64 [“ខ្ញុំធ្លាប់ [ឮឈ្មោះយាយចែម] ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនធ្លាប់ជួបគាត់ផ្ទាល់ទេ” (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)] ស-ឆ៖89 [“តើលោកស្រីដឹងថា [តា វ៉ាល់ និងអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម] មានតួនាទីអ្វីដែរឬទេ? ឆ៖89៖ ខ្ញុំមិនដឹងទេ”]។ កំណត់ហេតុ នៃការស្តាប់ចម្លើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ហ៊ាក ស ចុះថ្ងៃទី ៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/357 ឆ៖124-25 [ដែលបានលើកឡើងថា គាត់បានឮពីគេថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គឺជាមេបញ្ជាការយោធា]។

⁴⁹⁸ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី កៅ ផាន ចុះថ្ងៃទី ២៦ ដល់ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៤ ឯកសារ D119/88 ឆ៖30 [ដែលបានលើកឡើងថា គាត់បានឃើញលោកស្រី អ៊ឹម ចែម ក្នុងឡានហ្វែររិមសេជាមួយនឹងកងទ័ពប្រដាប់ ដោយអាវុធ]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពុំ ខូ ចុះថ្ងៃទី ៦ ដល់ ថ្ងៃទី ៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

អត្តសញ្ញាណសាក្សី សូម្បីតែម្នាក់ក៏ដោយដែលមានមុខងារជាយោធា និងជាអ្នកដែលបានទទួល
បញ្ជាពីអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ឬបើមិនដូច្នោះទេ ក៏ត្រឹមតែអាចផ្តល់ភស្តុតាងបឋមណាមួយ ដែលអាច
ភ្ជាប់ទៅនឹងការចោទប្រកាន់ថាអ្នកស្រីបានចេញបញ្ជាដល់ទាហានទាំងនោះ គឺជាការបង្ហាញ
ដោយគ្មានសង្ស័យថា ការអះអាងទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះ ជាការអះអាងគ្មានការពិត ។

១៣៦. ភស្តុតាងនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤/១ បង្ហាញថា ក្រោមរដ្ឋបាលដឹកនាំរបស់កម្មាភិបាលភូមិភាគ
ពាយព្យ មេបញ្ជាការយោធាកំពូលៗនៅស្រុកព្រះនេត្រព្រះរួមមាន ធ្លក និងអនុរបស់គាត់ឈ្មោះ
ហួរ⁴⁹⁹ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ពួកគាត់ត្រូវបានកម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតីចាប់ខ្លួននៅក្នុងការបោសសម្អាតដែល
បានចាប់ផ្តើមនៅចុងឆ្នាំ ១៩៧៦ ឬ ដើមឆ្នាំ ១៩៧៧ (*ពេលវេលា* នៅមុនពេលអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ត្រូវ
បានផ្លាស់មកភូមិភាគពាយព្យ)⁵⁰⁰ ។ ភស្តុតាងនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤/១ ពុំបានបង្ហាញថា មាន
ការជំនួសមុខតំណែងរបស់ពួកគាត់នោះទេ ។ យោងតាមសាក្សី ប្រាប់ គិត បានឱ្យដឹងថា គ្មានទី
តាំងយោធានៅក្នុងស្រុកនេះទេ ក្រោយកម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតីបានមកដល់⁵⁰¹ ។ ចំណុចនេះ ត្រូវ
បានបញ្ជាក់កាន់តែរឹងមាំថែមទៀតតាមរយៈចម្លើយរបស់សាក្សី ជុំ កាន់ ដែលជាទាហានមួយរូប
ផ្លាស់មកពីភូមិភាគនិរតីទៅភូមិភាគពាយព្យ ហើយត្រូវបានដកចេញពីជួរយោធា ក្រោយពេល
កម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតីបានមកដល់⁵⁰² ។ នៅពេលសួរថាតើអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម អាចកាន់កាប់ទាំង

D219/23 ស-ឆ:59 [“សៈតើនៅពេលនោះ លោកប្រគល់ [កាំភ្លើង] ទៅឱ្យគេ [យាយចែម] មុន ឬក៏គេសុំដកពីលោក?
ឆ:59: ខ្ញុំប្រគល់ឱ្យគេមុននៅឆ្នាំ១៩៧៧”] **ឆ:66** [“នៅពេលនោះ យាយចែម មិនបានស្នើសុំដកអាវុធពីខ្ញុំទេ គឺខ្ញុំបាន
ប្រគល់កាំភ្លើងរបស់ខ្ញុំទៅយាយចែមតែម្តង”]។
⁴⁹⁹ របាយការណ៍អនុវត្តដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស (សែម សៀត) ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ **D119/27**
EN ERN 00894530។
⁵⁰⁰ របាយការណ៍អនុវត្តដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស (សែម សៀត) ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ **D119/27**
EN ERN 00894530។
⁵⁰¹ *សូមមើល* កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប្រាប់ គិត ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ **D106/2**
ឆ:14។
⁵⁰² កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ចុះថ្ងៃទី២៦ ដល់ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ **D119/110**
ឆ:41- 42។

ទំព័រ ១៣៤ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

យោធា និងរដ្ឋបាលបានដេរប្តូរ សាក្សី ជុំ កាន់ បានឆ្លើយថា “យោងតាមការដឹងរបស់ខ្ញុំ នៅក្នុង ស្រុកព្រះនេត្រព្រះមិនមានរចនាសម្ព័ន្ធយោធាទេ”⁵⁰³ ។ សាក្សីក៏បានកត់សម្គាល់ផងដែរថា “នៅ ពេលនោះ រចនាសម្ព័ន្ធផ្នែកសន្តិសុខនៅផ្សេង ហើយផ្នែករដ្ឋបាលនៅផ្សេង”⁵⁰⁴ ។ សាក្សី ប៊ូ ម៉ៅ ជាសាក្សីម្នាក់ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានយោងសម្រាប់ការអះអាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ទទួលបន្ទុកលើ “កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ”⁵⁰⁵ ក៏បានបញ្ជាក់ផងដែរថា ខុសពី តា ម៉ោង (អតីតលេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះ) អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គ្មានទំនួលខុសត្រូវអ្វីលើយោធាឡើយ⁵⁰⁶ ។

សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដែលរងការចោទប្រកាន់ទៅលើល្អប

១៣៧. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសំអាងលើការពិពណ៌នាចំនួនបី រួមទាំងចម្លើយដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានឆ្លើយប្រាប់អង្គការយុវសន្តិភាព ដើម្បីគាំទ្រការអះអាងដែលថា អ្នកស្រីជាអ្នកគ្រប់គ្រង លើល្អប ដូច្នោះវាមានន័យថា អ្នកស្រីគ្រប់គ្រងលើកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធទាំងមូលតែម្តង⁵⁰⁷ ។

⁵⁰³ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ចុះថ្ងៃទី ២៦ ដល់ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ស-ឆ:92។

⁵⁰⁴ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ចុះថ្ងៃទី ២៦ ដល់ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:23។

⁵⁰⁵ សូមមើល សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៤០ (លេខយោងជើងទំព័រ ១៥៦) និងនៅកថាខណ្ឌ ១៥៦ (លេខយោង ជើងទំព័រ ៧៧៣) ដែលយោងលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ ម៉ៅ ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/94 ឆ:54។

⁵⁰⁶ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ ម៉ៅ ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/94 ឆ:42 [“តា ម៉ោង គឺជាគណៈស្រុកព្រះនេត្រព្រះ។ នៅពេលដែល យាយ ចែម មកដល់ស្រុកព្រះនេត្រព្រះ យាយចែម បានឡើងជំនួស តា ម៉ោង។ មូលហេតុដែលខ្ញុំនិយាយ តា ម៉ោង និង តា វ៉ាល់ កាចជាងយាយ ចែម ពីព្រោះពីមុនមក តា ម៉ោង គាត់គ្រប់គ្រង យោធា ហើយ តា ម៉ោង និងតា វ៉ាល់ តែងតែនិយាយខ្លាំងៗ ដូច្នោះ គេគ្រប់ៗគ្នា តែងតែខ្លាចគាត់”]។

⁵⁰⁷ សូមមើល សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៤០ (លេខយោងជើងទំព័រ ១៥៦) និងនៅកថាខណ្ឌ១៥៦ (លេខយោង ជើងទំព័រ ៧៧៣) ដែលយោងលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី កោ ឡិន ចុះថ្ងៃទី ២៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/121 ឆ:32។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ ម៉ៅ ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/94 ឆ:54។ ប្រតិចារឹកនៃកិច្ចសម្ភាសន៍ អ៊ឹម ចែម ដោយអង្គការយុវសន្តិភាព គ្មានចុះកាលបរិច្ឆេទ ឯកសារ D219/26.1 EN ERN 01117960។

ទំព័រ ១៣៥ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ការសំអាងលើចម្លើយរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដែលបានឆ្លើយប្រាប់អង្គការយុវសន្តិភាពមាន
ប្រយោជន៍តិចតួចណាស់ ពោលគឺ ការរៀបរាប់នេះ មិនមែនជាការទទួលយកថាត្រឹមត្រូវអំពីការ
គ្រប់គ្រងនោះទេ ប៉ុន្តែវាគឺជាការពិភាក្សាលើភាពខុសគ្នានៃតួនាទីដែលបានប្រគល់ឱ្យកងឈ្លបនៅ
ក្នុងអំឡុងពេលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ⁵⁰⁸ ។

១៣៨. ទោះបីជាសាក្សី ប៊ូ ម៉ៅ និង កោ ឡិន បានអះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គ្រប់គ្រងកងឈ្លបផ្ទាល់ក៏
ដោយ⁵⁰⁹ ក៏ការអះអាងនេះមិនអាចឱ្យជឿបាននោះទេ ជាពិសេស នៅពេលយកមកធៀបនឹង
ភស្តុតាងយ៉ាងច្រើនលើសលុបផ្សេងៗទៀត ។ ភស្តុតាងនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤/១ បង្ហាញថា
ក្រោយអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានមកដល់ស្រុកព្រះនេត្រព្រះ កងឈ្លបឃុំ ដែលពីមុនមកគ្រប់គ្រង
ផ្ទាល់ដោយគណៈស្រុក⁵¹⁰ ត្រូវបានរំសាយចោល ។ នៅពេលអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ក្លាយជាលេខា
ស្រុកព្រះនេត្រព្រះនោះ សាក្សី ទុំ សៀន ដែលជាកម្មាភិបាលតំបន់៥ ឈរជើងនៅក្នុងស្រុក
ព្រះនេត្រព្រះ និងជាប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង បានបញ្ជាក់ថា គ្មានកងឈ្លបឯណាទៀតនៅ
ក្នុងស្រុកនេះឡើយ⁵¹¹ ។ ដូចបានពិភាក្សាខាងដើម⁵¹² អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានស្នើសុំការអនុញ្ញាតពី

⁵⁰⁸ សូមមើល ប្រតិចារឹកនៃកិច្ចសម្ភាសន៍ អ៊ឹម ចែម ដោយអង្គការយុវសន្តិភាព គ្មានចុះកាលបរិច្ឆេទ ឯកសារ D219/26.1
EN ERN01117960 [“ស៖ យកឈ្លបទៅដែរ? អ៊ឹម ចែម៖ បាទ។ ស្រេចតែយើងរៀបចំទេ។ ស៖ ប៉ុន្តែយកទៅធ្វើអី
ឈ្លបហ្នឹង? អ៊ឹម ចែម៖ បានជាមានឈ្មោះថាឈ្លបភូមិ ការពារភូមិក្រែងលោមានចោរ មានឈ្លបមានអី ដូចគ្នា ថ្ងៃ
អីចឹង។ បើថាគេត្រូវការកម្លាំងទៅស្រែប្រាំង ឬក៏ធ្វើអី”]។

⁵⁰⁹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី កោ ឡិន ចុះថ្ងៃទី ២៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/121 ឆ៖32។
កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ ម៉ៅ ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/94 ឆ៖54។

⁵¹⁰ របាយការណ៍នៃសម្ភាសន៍ស៊ើបអង្កេត (SAU Lang) ចុះថ្ងៃទី ២៩ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/579 EN ERN
01166381 [“លេខាស្រុកកាន់កាប់តែអង្គការឈ្លបឃុំ ពុំកាន់កាប់យោធាមកពីស្រុកនោះទេពីព្រោះយោធាស្ថិតនៅក្រោម
ការគ្រប់គ្រងរបស់តំបន់”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទឹក ស្លុង ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥
ឯកសារ D219/572 ឆ៖22 [ដែលលើកឡើងថា នៅពេលគាត់ជាឈ្លប ពោលគឺ នៅមុនពេលកម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតី
បានមកដល់ ថ្នាក់ស្រុកទទួលខុសត្រូវ “ការងារគ្រប់ទាំងអស់” រួមទាំងឈ្លបឃុំផងដែរ]។

⁵¹¹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ចុះថ្ងៃទី ១៦ ដល់ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/65
ស-ឆ៖203 [“ស៖ ជាលេខាស្រុកហ្នឹង តើគាត់ក៏កាន់ខាងយោធា ខាងឈ្លបផងដែរទេ? ឆ៖203៖ ក្នុងស្រុកពេលហ្នឹងដូច
អត់មានឈ្លបទេ មានតែកងនិរសារគាត់៦នាក់ប៉ុណ្ណឹង”] ស-ឆ៖204 [“ស៖ អីចឹងអត់មានកងកម្លាំងសន្តិសុខ និងឈ្លប

ទំព័រ ១៣៦ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ថ្នាក់តំបន់ក្នុងការចាត់តាំងអតីតកងឈ្លបទាំងអស់ឱ្យទៅធ្វើស្រែ⁵¹³ ។

សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដែលរងការចោទប្រកាន់ទៅលើការងារសន្តិសុខ

នៅក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះ

១៣៩. ភស្តុតាងនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤/១ បង្ហាញថា ក្រោយពេលកម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតីបានមកដល់ ភូមិភាគពាយព្យ តាមស្រុកនានាឈប់ទទួលបន្ទុកលើការងារសន្តិសុខជារួមទៀតហើយ ហើយ អាចស្នើសុំការអន្តរាគមន៍ពីថ្នាក់តំបន់ប្រសិនបើមានកង្វល់ផ្នែកសន្តិសុខកើតឡើង ។ សាក្សី ណុប ងឹម ដែលត្រូវបានផ្លាស់ទៅភូមិភាគពាយព្យនៅក្នុងខែ សីហា ឆ្នាំ ១៩៧៧⁵¹⁴ និងបានក្លាយជាអនុ លេខាស្រុកសំឡូតក្នុងតំបន់⁵¹⁵ បានចង្អុលបញ្ជាក់ថា “ឈ្លប និងយោធាខ្មែរក្រហមត្រូវបានផ្អាក

នៅស្រុកហ្នឹងទេឬ? ឆ៖ ២០០៤៖ អត់មានទេ។ ប៉ុន្តែមានកម្លាំងទាហានដើរកាត់តាមស្រុកហ្នឹងដែរ។ ពេលដែលគេដើរមកហ្នឹង បានជួបខ្ញុំដែរ ខ្ញុំសួរគេមកធ្វើអី។ គេថាមកដើរលេង”។

⁵¹² សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១២៨។

⁵¹³ កិច្ចសម្ភាសន៍ អ៊ឹម ចែម ដោយផលិតកម្ម Smiling Toad ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ D1.3.12.1 EN ERN 00217520-21។ ប្រតិចារឹកនៃកិច្ចសម្ភាសន៍ អ៊ឹម ចែម គ្មានកាលបរិច្ឆេទ ឯកសារ D6.1.75 EN ERN 01040642 [“...ខ្ញុំសុំគេដកអាវុធ ហើយរៀបចំពួកហ្នឹងទៅជាកងចល័តមួយនៅការដ្ឋានធ្វើទំនប់ ធ្វើប្រឡាយ ហើយ លើកភ្លឺស្រែ”]។ កិច្ចសម្ភាសន៍នៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ចែម ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ D123/1/5.1b EN ERN 00929779 [“ខ្ញុំស្នើទៅខាងលើ ខ្ញុំសូមដកអាវុធពីឈ្លប ហើយពីសេនាជនអីទាំងអស់ ដែរនៅក្នុងស្រុករបស់ខ្ញុំណាស់...ហើយគេ ហើយយើងទៅថ្មីហ្នឹងគេយល់ព្រម គេអត់ហ៊ាន”] EN ERN 00929782 [“ដែលបានលើកឡើងថា គាត់បានដាក់សំណើសុំទៅតំបន់ឱ្យដកអាវុធពីឈ្លប”]។ សូមមើលផងដែរ កំណត់ហេតុនៃការ

⁵¹⁴ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ណុប ងឹម ចុះថ្ងៃទី ១២ ដល់ ថ្ងៃទី ១៤ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/285 ឆ៖៨។

⁵¹⁵ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ណុប ងឹម ចុះថ្ងៃទី ១២ ដល់ ថ្ងៃទី ១៤ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/285 ឆ៖៤១ [ដែលបានលើកឡើងថា តាម៉ុក បានតែងតាំងគាត់ជាអនុលេខាស្រុកសំឡូត] ឆ៖៥១ [ដែលបានលើក ឡើងថា គាត់នៅធ្វើជាអនុលេខាស្រុកសំឡូតរហូតដល់បែករបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ]។

ទំព័រ ១៣៧ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

តំបន់ចាត់តាំងឱ្យមកធ្វើការយាមកាមនៅស្រុក”⁵¹⁶ ។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ សាក្សី មូល អេង ដែល បានក្លាយជាលេខាស្រុកបរិវេណក្នុងតំបន់៣ នៃភូមិភាគពាយព្យក្រោយពេលផ្លាស់គាត់មកនោះ⁵¹⁷ បានលើកឡើងត្រង់ផ្នែកពាក់ព័ន្ធដូចខាងក្រោម៖

ស៖ ក្នុងនាមលោកជាគណៈស្រុក តើលោកមានល្អបនៅក្នុងស្រុកទេ?

ឆ៖182៖ បើមកថ្មីអីចឹង មិនមានទេ។ បើផ្ទាក់តំបន់អីគឺមាន។ តែប្រហែលជាគណៈស្រុក ចាស់ៗហើយអីអាចជាមានល្អប តែខ្ញុំមកថ្មី គឺមិនមានទេ។

ស៖ អីចឹង បើសិនជាមានបញ្ហាសន្តិសុខនៅក្នុងស្រុកហ្នឹង ហើយលោកត្រូវការជំនួយ តើ លោកត្រូវទៅទាក់ទងអ្នកណាមកជួយ?

ឆ៖183៖ បាទ ទៅសុំជំនួយពីកងទ័ពតំបន់តែម្តង ។

...

ស៖ លោកបាននិយាយថា បើសិនជាមានបញ្ហាសន្តិសុខនៅក្នុងស្រុករបស់លោក លោកនឹងទៅរកជំនួយពីទ័ពតំបន់?

ឆ៖189៖ បាទ បើមានបញ្ហានៅក្នុងស្រុករបស់ខ្ញុំ។ ខ្ញុំនឹងទៅរកជំនួយពីទ័ពតំបន់⁵¹⁸។

១៤០. ម្យ៉ាងវិញទៀត ភស្តុតាងនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤/១ បង្ហាញឱ្យឃើញថា ខ្សែសង្វាក់នៃការបញ្ហា

⁵¹⁶ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ណុប ធីម ចុះថ្ងៃទី ១២ ដល់ ថ្ងៃទី ១៤ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/285 ឆ៖50។

⁵¹⁷ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ចុះថ្ងៃទី ៤ ដល់ ថ្ងៃទី ៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ឆ៖36។

⁵¹⁸ ក្រុមការពារក្តីកត់សម្គាល់អំពីកំហុសបកប្រែរវាងសំណើវិសោធន៍ និងភាសាខ្មែរត្រង់ផ្នែកនេះនៅក្នុងកំណត់ហេតុ នៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង។ យោងតាមហេតុផលនេះហើយទើបមេធាវីការពារក្តីបានផ្តល់ការបកប្រែពី សំណើវិសោធន៍ដើមនៃកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី។ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ចុះថ្ងៃទី ៤ ដល់ ថ្ងៃទី ៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 (សំណើដើមជាភាសាខ្មែរ) ឆ៖182-83 ឆ៖189។

ទំព័រ ១៣៨ នៃ២២០

ដែលបានពិពណ៌នាដោយសាក្សី មូល អេង ឃើញមានដូច្នោះមែននៅក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះ បន្ទាប់ពីកម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតីចូលមកដល់ ។ សរុបសេចក្តីមក ការងារផ្នែកសន្តិសុខស្ថិតនៅក្រោមសិទ្ធិអំណាចកម្មាភិបាលថ្នាក់តំបន់ គឺ តា ជាល⁵¹⁹ និង ទុំ សៀន ។ ទុំ សៀន ដែលជាយោធា⁵²⁰ ត្រូវបាន តា ជាល⁵²¹ តែងតាំងឱ្យក្លាយជាប្រធានកងចល័តតំបន់៥ ហើយសាក្សី ជុំ កាន់ បានបង្ហាញឱ្យដឹងថា “អ្នកគ្រប់គ្រងមន្ទីរសន្តិសុខជាអ្នកដើរចាប់មនុស្ស” នៅក្នុងស្រុកនោះ⁵²² ។ ទុំ សៀន ក៏ជាប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ដែលជាមន្ទីរសន្តិសុខតំបន់៥ ហើយចំណុចនេះ នឹងលើកឡើងនៅកថាខណ្ឌ ១៤៨ ដល់ ១៥២ នៅក្នុងចម្លើយតបនេះ ។

១៤១. សរុបមកវិញ ការអះអាងទាំងឡាយណាដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានសិទ្ធិអំណាចជាទូទៅលើយោធា កងឈ្នប ឬ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ គឺប្រាកដណាស់ ដែលការអះអាងទាំងនោះមិនត្រូវបានគាំទ្រដោយភស្តុតាងអាចជឿទុកចិត្តបានយ៉ាងច្បាស់ក្រឡេត ។ ផ្ទុយមកវិញ ភស្តុតាងបង្ហាញច្បាស់ និងស៊ីសង្វាក់គ្នាថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពុំមានសិទ្ធិអំណាចលើបញ្ហាសន្តិសុខនៅក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះនោះឡើយ ។ ដូចបានពិភាក្សាខាងលើ ក្រោយពេលផ្លាស់អ្នកស្រីទៅទីនោះ ក្នុងនាមជា

⁵¹⁹ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ស.ដ, ប្រតិចារិកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង (សក្តិកម្មសាក្សី ប៉ានឈូង) ចុះថ្ងៃទី ១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ E1/360.1 EN ERN 01176176-77 [ដែលលើកឡើងថា តាជាល ធ្លាប់ធ្វើការចាប់ខ្លួននៅក្នុងតំបន់នោះ ហើយនៅពេល តារ៉ាល់ អតីតប្រធានកងចល័តតំបន់៥ ត្រូវបានចាប់ខ្លួន គាត់បានចូលឡានរបស់ តាជាល]។ សូមមើលផងដែរ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨ ដល់ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ:225-26 [ដែលបានលើកឡើងថា តា រ៉ាល់ ត្រូវបានចាប់ខ្លួនដោយថ្នាក់តំបន់មុនពេលភូមិភាគនិរតីមកដល់]។

⁵²⁰ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ចុះថ្ងៃទី ២៦ ដល់ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:17 [“ខ្ញុំស្គាល់ សៀន ច្បាស់ណាស់ដោយសារយើងទាំងពីរនាក់ធ្លាប់ធ្វើជាទ័ពជាមួយគ្នាពីមុនមក”]។

⁵²¹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ចុះថ្ងៃទី ១៦ ដល់ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/65 ឆ:85 ឆ:87។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ចុះថ្ងៃទី ២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/102 ឆ:28។

⁵²² កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ចុះថ្ងៃទី ២៦ ដល់ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:17។

ទំព័រ ១៣៩ នៃ ២២០

អ្នកចំណូលថ្មីនៅក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពុំមានយោធា ឬកងឈ្លបសម្រាប់ ប្រើប្រាស់នោះទេ ។ ផ្ទុយមកវិញ នៅពេលណាមានបញ្ហាសន្តិសុខកើតឡើង អ្នកស្រីនឹងស្នើសុំថ្នាក់ តំបន់ឱ្យជួយ ។ ជាសង្ខេប ភស្តុតាងបានបង្ហាញថា តួនាទីមានកម្រិតរបស់អ្នកស្រីក្នុងនាមជា លេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះមិនបានអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកស្រី ឬ ទាមទារឱ្យអ្នកស្រីកាន់កាប់លើ “កងកម្លាំង ប្រដាប់អាវុធ” ឡើយ⁵²³ ។

១៤២. លើសពីនេះទៀត ដូចបានពិភាក្សារួចហើយ គ្មានសក្ខីកម្មរបស់សាក្សីណាម្នាក់អាចចាត់ចូលជា ប្រភេទភស្តុតាងរឹងមាំ ឬជាសក្ខីកម្មផ្ទាល់ភ្នែកជាក់ស្តែង ដែលអាចរកមើលបានប្រសិនបើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពិតជាមានការគ្រប់គ្រងធំធេងលើ “កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ” មែននោះ ជាពិសេស សិទ្ធិ អំណាចដែលប្រើប្រាស់ដោយស្រ្តីម្នាក់ វាជារឿងមួយពិសេសបំផុត ហើយអាចឱ្យសាក្សីមានការ ចងចាំមិនភ្លេចឡើយ⁵²⁴ ។ ប្រសិនបើដូច្នោះមែន ម៉្លោះសមភស្តុតាងទាំងនោះនឹងមិនកម្រិតត្រឹមតែ ភស្តុតាងទទួលបានពីសាក្សីមួយចំនួន ដែលពួកគាត់បានផ្តល់លើសពីការទាយស្មានផ្អែកលើ មុខតំណែងស្របច្បាប់ ឬគ្រាន់តែជាភស្តុតាងច្រាមអាវុធផ្អែកលើការនិយាយបែបប្រថុយប្រថាន តែប៉ុណ្ណោះ ។ ភស្តុតាងបែបនេះមិនបានបង្ហាញកម្រិតនៃការគ្រប់គ្រងនោះទេ កុំថាឡើយថា អ្នក ស្រីបានប្រើប្រាស់សិទ្ធិគ្រប់គ្រងនេះដើម្បីប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរនោះ ។

១៤៣. ដូចនឹងយកមកពិភាក្សាខាងក្រោម⁵²⁵ ភស្តុតាងក៏ពុំបានបង្ហាញថា អ្នកស្រីមានសិទ្ធិអំណាចលើមន្ទីរ សន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ឬការដ្ឋានស្ថានស្រែង ដូចការសន្និដ្ឋានរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិនោះ ដែរ⁵²⁶ ។

523 សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៤០, ១៥៦។

524 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៧៥-៨០។

525 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៤៤-២២៦។

526 សូមមើល សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៩៦ [មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង] ២៦២ [ការដ្ឋានស្ថានស្រែង]។

ទំព័រ ១៤០ នៃ ២២០

ឃ. អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនបានដើរតួនាទីនាក់ឯងនឹងខ្សែក្រវាញដែលត្រូវបានចោទថាបានប្រព្រឹត្តទៅលើមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង

១៤៤. ការចោទប្រកាន់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ចំពោះខ្សែក្រវាញដែលត្រូវបានចោទថាបានប្រព្រឹត្តទៅលើមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង គឺសំអាងលើមុខតំណែង *ស្របច្បាប់* និង *ជាក់ស្តែង* របស់អ្នកស្រីដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលើកទឹកចិត្តថា ជាលទ្ធផលកើតចេញពីការមានមុខតំណែងរបស់អ្នកស្រីនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម “បានដើរតួនាទីដ៏សំខាន់” ទាក់ទងនឹងការប្រព្រឹត្តិខ្សែក្រវាញធ្ងន់ធ្ងរដែលបានកើតឡើងជាប្រព័ន្ធក្នុងអំឡុងពេលដែលអ្នកស្រីស្ថិតក្នុងភូមិភាគពាយព្យ⁵²⁷ ហើយត្រូវបានរងការចោទប្រកាន់ថាបាននាំឱ្យមានមនុស្សស្លាប់រាប់ពាន់នាក់ និងបានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ជីវិតមនុស្សជាច្រើនផ្សេងទៀត⁵²⁸ ។

១៤៥. ក្រុមការពារក្តីសូមលើកឡើងថា អំណះអំណាងទាំងនេះ ពុំផ្អែកលើការបកស្រាយបែបសត្យានុម័តឬមានសំអាងហេតុលើភស្តុតាងដែលមានឡើយ ។ ដូចដែលយើងខ្ញុំនឹងពិភាក្សាខាងក្រោម មានភស្តុតាងបន្តិចបន្តួចដែលអាចជឿជាក់បានសម្រាប់ការបង្ហាញថា ខ្សែក្រវាញធ្ងន់ធ្ងរដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ បានកើតឡើងនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងនៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង ។ លើសពីនេះ ភស្តុតាងក្នុងសំណុំរឿង០០៤/១ បង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង ស្ថិតក្រោមសិទ្ធិអំណាចជាផ្លូវការ និងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពរបស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ⁵²⁹ ។ ទោះក្នុងករណីណាក៏ដោយ គ្មានភស្តុតាងដែលអាចជឿជាក់បានដើម្បីបង្ហាញអំពីការចូលរួមរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក្នុងខ្សែក្រវាញធ្ងន់ធ្ងរដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តទៅទីតាំងណាមួយក្នុងចំណោមទីតាំងទាំងពីរនេះឡើយ ។ ជាសរុប ក្រុមការពារក្តីសូម

⁵²⁷ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៣០-៣២។ សូមមើលផងដែរ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២-៥។
⁵²⁸ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥, ៥៣០, ៥៣៦។
⁵²⁹ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៤៨-៥៤ និង ១៩៣-២០៧។

ទំព័រ ១៤១ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

អះអាងថា ការពិនិត្យភស្តុតាងទាក់ទងនឹងលក្ខខណ្ឌត្រួតគ្នាទាំងពីរនេះ (ភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ដែលត្រូវបានចោទ និងកម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់) បង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពុំអាចត្រូវបានចាត់ទុកជាអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះឡើយ ។ ចំណុចទាំងនេះនឹងត្រូវបានលើកឡើងបន្ថែមខាងក្រោម ។

១. អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនបានដើរតួនាទីសំខាន់ទាក់ទងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលមានភាពធ្ងន់ធ្ងរគ្រប់គ្រាន់ ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងឡើយ

១៤៦. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា i) អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាអ្នកទទួលខុសត្រូវលើមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងបានអនុវត្ត “សិទ្ធិអំណាចទូលំទូលាយ” លើមន្ទីរសន្តិសុខនេះ⁵³⁰ ហើយថាអ្នកស្រីក៏ជាប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខនេះផងដែរ⁵³¹ និងថា ii) អ្នកស្រីបានជាប់ពាក់ព័ន្ធយ៉ាងសកម្មទាក់ទងនឹងការឃុំឃាំងអ្នកទោសចំនួនរាប់ពាន់នាក់⁵³² ដែលក្នុងចំណោមអ្នកទោសទាំងនោះ មានរាប់ពាន់នាក់ត្រូវបានស្លាប់ដោយសារភាពអត់ឃ្លាន ការមានជំងឺ ធ្វើការហួសកម្រិត⁵³³ និងការសម្លាប់⁵³⁴ ។

១៤៧. ដូចដែលយើងខ្ញុំនឹងពិភាក្សាខាងក្រោម ភស្តុតាងបង្ហាញថា អំណះអំណាងទាំងពីរនេះពុំត្រឹមត្រូវ ។ ទីមួយ ភស្តុតាងដ៏ច្រើនលើសលប់បានបង្ហាញថា មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងជនប្រព្រឹត្តមួយចំនួនដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ត្រូវបានស្ថិតក្រោមការទទួលខុសត្រូវរបស់ថ្នាក់តំបន់⁵³⁵ ។

530 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៩៦។
531 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៩៧-៩៨។
532 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៧៧ និង ២០០។
533 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២០៥។
534 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២១២។
535 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៤៨-៥៤។

ទំព័រ ១៤២ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គ្មានសិទ្ធិអំណាចដល់កម្រិតនេះឡើយ⁵³⁶ ។ ទីពីរ ភស្តុតាងពុំបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានជាប់ពាក់ព័ន្ធក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មណាមួយទេ ។ លើសពីនេះ អំណះអំណាងមិនពិតរបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលត្រូវបានចោទនៅទីតាំងនេះ ក្នុងអំឡុងពេលពាក់ព័ន្ធ គឺសំអាងលើការវិភាគនូវភស្តុតាងដែលខ្វះភាពសព្វធុន⁵³⁷ ។ ជាសង្ខេប ក្រុមការពារក្តីសូមអះអាងថា តាមការវាយតម្លៃដ៏សមហេតុផលអំពីលក្ខខណ្ឌត្រួតគ្នាទាំងពីរនេះ (ស្ថានទម្ងន់នៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានកើតឡើងនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងកម្រិតនៃការទទួល ខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានលើកឡើង) ដើម្បីឈានទៅរកការសន្និដ្ឋានដ៏រឹងមាំថា ភស្តុតាង សំអាងទាំងអម្បាលម៉ានមានលក្ខណៈខ្លាំងក្លា និងស៊ីសង្វាក់តិចតួច ឬក៏គ្មានតម្លៃភស្តុតាងជា ដុំកំភួនណាមួយដែលអាចបង្ហាញពីការចូលរួមរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទាក់ទងនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំ ទ្រយោង មានតម្លៃស្មើទៅនឹងការទទួលខុសត្រូវដ៏ធំ ឬ ប្រហាក់ប្រហែល ដើម្បីភ្ជាប់អ្នកស្រីទៅនឹង ការទទួលខុសត្រូវដោយផ្ទាល់ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរឡើយ ។ តាមលក្ខណៈជាតួអង្គនៃភស្តុតាង វា ផ្តល់ការគាំទ្របន្តិចបន្តួច ឬមិនផ្តល់ការគាំទ្រទាល់តែសោះចំពោះអំណះអំណាងដែលថា អ្នកស្រី ស្ថិតក្នុងប្រភេទ “អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” នៅ អ.វ.ត.ក ។

i. មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងជាផ្លូវការ និងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព របស់ ទុំ សៀន កម្មាភិបាលតំបន់៥

១៤៨. ផ្ទុយពីការរៀបរាប់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ⁵³⁸ ភស្តុតាងក្នុងសំណុំរឿង០០៤/១ មិន បង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានសិទ្ធិអំណាច *ស្របច្បាប់* ឬ *ជាក់ស្តែង* ដែលចាំបាច់សម្រាប់ “ទទួលខុសត្រូវលើ” មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងឡើយ ។ ដូចដែលយើងខ្ញុំនឹងពិភាក្សាខាងក្រោម មន្ទីរ សន្តិសុខភ្នំទ្រយោង គឺជាមន្ទីរសន្តិសុខតំបន់៥ ក្រោមការគ្រប់គ្រងជាផ្លូវការ និងប្រកបដោយ ប្រសិទ្ធភាពរបស់ ទុំ សៀន កម្មាភិបាលថ្នាក់តំបន់ និងធ្វើប្រតិបត្តិការដោយទាហានតំបន់៥ ដែល

⁵³⁶ សូមមើល ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ៩៧-១៤២។
⁵³⁷ សូមមើល ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ ១៥៥-៨៦។
⁵³⁸ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៩៦។

ទំព័រ ១៤៣ នៃ២២០

អ្នកទោសត្រូវបានបញ្ជូនទៅទីនោះ តាមបញ្ជារបស់ថ្នាក់តំបន់ ។

១៤៩. មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ជាមន្ទីរសន្តិសុខតំបន់៥ ដោយមានអ្នកទោសមកពីស្រុកផ្សេងៗក្នុងតំបន់នេះ⁵³⁹ ។ ទុំ សៀន ដែលជាទាហានជើងចាស់⁵⁴⁰ ត្រូវបានតែងតាំងជាប្រធានកងចល័តតំបន់៥ ដោយ ភា ជាល⁵⁴¹ និងត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណដោយសាក្សី ជុំ កាន់ ថាជា “អ្នកគ្រប់គ្រងមន្ទីរសន្តិសុខជាអ្នកដើរចាប់មនុស្ស” ក្នុងស្រុកនេះ⁵⁴² ។ អតីតអ្នកទោស និងឆ្នាំ⁵⁴³ ព្រមទាំង ទុំ

⁵³⁹ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភួន ស៊ុនទី ថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/30 ឆ:28 [“គុកភ្នំទ្រយោងជាគុកតំបន់៥”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ តួក ថ្ងៃទី ៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/400 ឆ:57 [ដែលនិយាយថា មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង “ជាប្រធានតំបន់៥ ព្រោះមានមនុស្សមកពីច្រើនស្រុក”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈិត យៀក ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/33 ឆ:22 [ដែលនិយាយថាភ្នំទ្រយោងជាមន្ទីរសន្តិសុខស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ប៉ុន្តែស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់តំបន់៥]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:89 [“តាមខ្ញុំដឹង មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងជាមន្ទីរសន្តិសុខថ្នាក់តំបន់”]។ សូមមើលផងដែរ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ស.ដ, ប្រតិចារឹកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះសាលាដំបូង (សក្តិកម្មរបស់សាក្សី ឈិត យៀក) ថ្ងៃទី ១៣ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ E1/330.1, EN ERNs 01131283-84 [ដែលនិយាយថាគាត់បែងចែកស្រូវទៅ មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ តា រិន លេខាតំបន់៥]។

⁵⁴⁰ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:17 [“ខ្ញុំស្គាល់ សៀន ច្បាស់ណាស់ ដោយសារយើងទាំងពីរនាក់ធ្លាប់ធ្វើជាទ័ពជាមួយគ្នាពីមុនមក”]។

⁵⁴¹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣, ឯកសារ D119/65 ឆ:85 ឆ:87។កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/102 ឆ:28។

⁵⁴² កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:17។

⁵⁴³ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ស៊ុម សល់ ថ្ងៃទី ៣១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/7 ឆ:35។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ផុន ម៉ុន ថ្ងៃទី ១២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/19 ឆ:40។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភួន ស៊ុនទី ថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/30 ឆ:27។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ផុន ម៉ុន ថ្ងៃទី ១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/95 ឆ:22។ ប្រតិចារឹកនៃការស្តាប់ចម្លើយ ឡាយ ខាន់ ថ្ងៃទី ២៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D219/422.2, EN ERN 01136766, កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ដែង លៀប ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/252 ឆ:39។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ហួន អោម ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/130 ឆ:64-65។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី កៅ ផាន ថ្ងៃទី ១៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/88 ឆ:18។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី គិម យ៉េត ថ្ងៃទី ១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/94 ឆ:91។

ទំព័រ ១៤៤ នៃ ២២០

សៀន ដែរ⁵⁴⁴ មិនដែលបានឃើញអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ចុះមកមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងឡើយ ។ លើសពីនេះ ទុំ សៀន បានរស់នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ចម្ងាយប្រមាណជាពីរបួសម៉ែត្រពីកន្លែង ឃុំយ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ជាទីកន្លែងដែលត្រូវបានចោទថាជាទីឃុំយ៉ាង និងសម្លាប់អ្នកទោសធ្ងន់⁵⁴⁵ ។ យោងតាមអតីតអ្នកទោសដែលគេបានចាត់តាំងឱ្យធ្វើចុងភៅបានឱ្យដឹងថា ទុំ សៀន បានស្នាក់នៅ ទីនោះ “ជាអចិន្ត្រៃយ៍ជាមួយប្រពន្ធ និងកូនៗរបស់គាត់”⁵⁴⁶ និងបានសង់ផ្ទះរបស់គាត់ដោយ ឈើដែលមកពីផ្ទះកំបង់⁵⁴⁷ ។ សាក្សី ស៊ឹម សល់ អតីតភ្នំមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង⁵⁴⁸ បានចាត់ ទុក ទុំ សៀន ថាជា “ប្រធានធំតែមួយគត់” នៅក្នុងនោះ⁵⁴⁹ ដែលអង្គហេតុនេះ ត្រូវបានបញ្ជាក់ ដោយសាក្សីជាច្រើន⁵⁵⁰ ។ សាក្សី ភូន ស៊ុនទី ជាអតីតអ្នកទោស ដែលក្រោយមកត្រូវបានចាត់តាំង

544 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣, ឯកសារ D119/65 ឆ:184 [“ពេលខ្ញុំនៅទីនោះ ខ្ញុំមិនដែលឃើញគាត់មកទេ។ ប៉ុន្តែគាត់អាចមក នៅពេលដែលខ្ញុំចេញទៅលេងនៅតាមឃុំនានា”]។

545 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ផុន ម៉ុន ថ្ងៃទី ១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/95 ឆ:9។ កំណត់ហេតុនៃការ ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភូន ស៊ុនទី ថ្ងៃទី ១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/92 ឆ:45។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី គឹម យ៉េត ថ្ងៃទី ១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/94 ឆ:64-65។

546 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អ៊ឹម សៀន ថ្ងៃទី ២៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/153 ឆ:22។

547 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/65 ឆ:208 [“ឃើញម្តងខាងភូមិភាគបានដឹកឈើមកទុកនៅភ្នំត្រយូង ដើម្បីធ្វើមន្ទីរសន្តិសុខថ្មីនៅភ្នំស្រមោច ប៉ុន្តែមិនទាន់បាន សាងសង់ទេ ហើយឈើនៅសល់ខ្ញុំយកទៅធ្វើផ្ទះ”]។

548 សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ស៊ឹម សល់ ថ្ងៃទី ៣១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/7 ស- ឆ:7។

549 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ស៊ឹម សល់ ថ្ងៃទី ៣១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/7 ឆ:20។

550 សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី គឹម យ៉េត ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/6 ឆ:18-19 [ដែលនិយាយថាគ្រប់គ្នាដឹងថា តា សៀន ជាប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខ]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ស៊ឹម សល់ ថ្ងៃទី ៣១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/7 ឆ:9 [“តា សៀន ប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខ...”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ធីប សំផាត់ ថ្ងៃទី ២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/8 ឆ:16 [ដែលនិយាយថា តា សៀន ជា ប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ផុន ម៉ុន ថ្ងៃទី ១២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/19 ឆ:32 [“តា សៀន គឺជាអតីតមេកុរភ្នំទ្រយោង”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភូន ស៊ុនទី ថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/30 ឆ:24 [“មេកុរភ្នំទ្រយោងឈ្មោះ សៀន”]។ កំណត់ហេតុនៃការ ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ ជិម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/149 ឆ:36 [“ខ្ញុំមិនដឹងថាអ្នកណាជាអ្នកចេញ

ឱ្យធ្វើជាឆ្នាំនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង⁵⁵¹ និយាយថា ទុំ សៀន “មិនសូវចំណុះ យាយ ថែម ទេ ព្រោះគាត់ដូចជាមិនស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ យាយ ថែម”⁵⁵² ។

១៥០. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានយោងទៅរកសាក្សី ១៣នាក់ ដើម្បីអះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាអ្នកទទួលខុសត្រូវលើមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង⁵⁵³ ។ ដោយទទួលយកភស្តុតាងនេះមកពិនិត្យ

បញ្ហាទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំដឹងថា សៀន ជាអ្នកគ្រប់គ្រងនៅទីនោះ”។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី កៅ ផាន ថ្ងៃទី ១៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/88 ឆ:23 [ដែលនិយាយថាសៀន គ្រប់គ្រងអ្នកទោសនៅមន្ទីរសន្តិសុខ ភ្នំព្រៃយោង]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ស៊ឹម សល់ ថ្ងៃទី ២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/103 ឆ:28- 33 [ដែលកត់សម្គាល់ថាជាអ្នកយាមនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង ស៊ឹម សល់ បានទទួលបញ្ជាពី និងរាយការណ៍ផ្ទាល់ទៅ តា សៀន]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អ៊ឹម សៀន ថ្ងៃទី ២៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/153 ឆ:13 [ដែលបញ្ជាក់ថាកម្មាភិបាលម្នាក់ឈ្មោះ សៀន ទទួលបន្ទុកភ្នំព្រៃយោង]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ដែង លៀប ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/252 ឆ:29 [“ឈ្មោះ សៀន មកពីនិរតី គឺជាអ្នកគ្រប់គ្រង នៅភ្នំព្រៃយោង”]។ កំណត់ហេតុនៃកិច្ចស៊ើបសួរ (សូ ឡាង) ថ្ងៃទី ២៩ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/579, EN ERN 01166381 [ដែលនិយាយថាគាត់មានទំនាក់ទំនងជាមួយ តា សៀន មេធាវីភ្នំព្រៃយោង]។

551 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភួន ស៊ុនទី ថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/30 ឆ:24។

552 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភួន ស៊ុនទី ថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/30 ឆ:28។

553 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ១៩៦ (ជើងទំព័រ ៩៧៥) យោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ សាក្សី ធីប សំផាត់ ថ្ងៃទី ២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/8 ឆ:35។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ហែម សៀន ថ្ងៃទី ៣០ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/567 ឆ:131។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:89។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អើយ ពៅ ថ្ងៃទី ២៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/383 ឆ:36។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ ភួន ថ្ងៃទី ៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/400 ឆ:59-62។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អ៊ឹម សៀន ថ្ងៃទី ២៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/153 ឆ:20។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុត សូយ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/144 ឆ:69។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មី តាល់ ថ្ងៃទី ២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/256 ឆ:25។ កិច្ចសម្ភាសន៍ SOAS/HRW ជាមួយ យ៉ែម កោង ថ្ងៃទី ២១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៥ ឯកសារ D1.3.11.66។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ ម៉ៅ ថ្ងៃទី ២១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/94 ឆ:56។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡែម ពេញ ថ្ងៃទី ១០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/174 ឆ:71។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពុំ ខូ ថ្ងៃទី ៦-៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/23 ឆ:112-14។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី យក់ នាម ថ្ងៃទី ២៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D43, EN ERN 00727233-34។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/5

ទំព័រ ១៤៦ នៃ២២០

យ៉ាងហ្មត់ចត់ មានសាក្សីតែម្នាក់គត់ដែលអះអាងដោយភាពច្បាស់លាស់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម “ជាអ្នកទទួលខុសត្រូវទីតាំងនេះ” គឺ ទុំ សៀន ខ្លួនឯងតែម្តង⁵⁵⁴ បើទោះបីជាក្រោយមកទៀត ទុំ សៀន ខ្លួនឯងបានទទួលស្គាល់ថា គាត់ជាប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង⁵⁵⁵ ។ ដោយសារការ ជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់ ទុំ សៀន ក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទថាបានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខ ភ្នំទ្រយោង⁵⁵⁶ និងចេតនាដ៏ច្បាស់លាស់របស់គាត់ដើម្បីប្រឌិត ឬទម្លាក់កំហុសឱ្យអ្នកផ្សេងដូច្នោះ វា ទាមទារឱ្យមានការប្រយ័ត្នប្រយែងមុនពេលសំអាងលើចម្លើយរបស់គាត់⁵⁵⁷ ។ ទុំ សៀន ត្រូវតែ ចាត់ទុកជាជនសមគំនិត⁵⁵⁸ ។ ចំណុចនេះតម្រូវឱ្យមានការវាយតម្លៃយ៉ាងហ្មត់ចត់អំពីលក្ខណៈនៃ សក្ខីកម្ម រួមទាំងចេតនាខាងក្នុងនៃសក្ខីកម្មនោះ និងថាតើគាត់ទទួលប្រយោជន៍ពីសក្ខីកម្មរបស់គាត់ តាមរយៈការគេចវេះពីការទទួលខុសត្រូវឬទេ ក្នុងវិសាលភាពដែលចំណុចចន្លោះក្នុងសក្ខីកម្ម ត្រូវបានពន្យល់ និងថាតើការរៀបរាប់របស់ ទុំ សៀន ត្រូវបានបញ្ជាក់ការពិតយ៉ាងណា⁵⁵⁹ ។

១៥១. ទុំ សៀន បានទទួលប្រយោជន៍ពីលិខិតធានាចំនួន ៧ ដែលថា គាត់នឹងមិនត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅ

ឆ:28។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/65 ឆ:148, ឆ:158, ឆ:171, ឆ:173, ឆ:175, ឆ:178, ឆ:183។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/102 ឆ:6-7, ឆ:45។ កំណត់ហេតុនៃការតទល់មុខគ្នា (ទុំ សៀន) ថ្ងៃទី ៣-៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D230, EN ERN 01072619 ។ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ជាមួយ ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ១១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D119/64.1, EN ERN 00951706-07។

⁵⁵⁴ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ (ជើងទំព័រ ៩៧៥)។
⁵⁵⁵ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការតទល់មុខគ្នា (ទុំ សៀន) ថ្ងៃទី ៣-៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D230, EN ERNs 01072599 [“...ខ្ញុំជាប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង”]។
⁵⁵⁶ របៀបរៀបចំចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៥២-៥៣, ១៥៥-៨៦។
⁵⁵⁷ សូមមើល Augustin Bizimungu ទល់នឹង រដ្ឋអាជ្ញា (ICTR-00-56B-A) សាលក្រមរបស់សាលាឧទ្ធរណ៍ ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤ កថាខណ្ឌ ៦៣ [ភ្ជាប់មកជាឯកសារយោង ២៥]។
⁵⁵⁸ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ (ជើងទំព័រ ៩៧៥) និងនៅកថាខណ្ឌ ១៨៧ (ជើងទំព័រ ៩៨៣)។
⁵⁵⁹ សូមមើល Simeon Nchamihigo ទល់នឹង រដ្ឋអាជ្ញា (ICTR-2001-63-A) សាលក្រមរបស់សាលាឧទ្ធរណ៍ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១០ កថាខណ្ឌ ៤៧ [ភ្ជាប់មកជាឯកសារយោង ២៦]។

ទំព័រ ១៤៧ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

អ.វ.ត.ក ឡើយ⁵⁶⁰ ។ វាជាព័ត៌មានត្រូវយល់ដឹងមួយដែលថា គាត់គឺជាសាក្សីតែម្នាក់គត់ដែល
 ពាក់ព័ន្ធនឹងអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដែលទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីលិខិតធានាជាច្រើន ។ មិនមានអ្វី
 ចម្លែកឡើយ ចម្លើយរបស់គាត់ពោរពេញទៅដោយចំណុចមិនស៊ីសង្វាក់សំខាន់ៗលើបញ្ហាសម្ភារៈ
 តីកតាងដែលមិនទាន់ត្រូវបានពន្យល់⁵⁶¹ ។ ពុំមានការបញ្ជាក់ការពិតដ៏មានអត្ថន័យចំពោះការរៀប
 រាប់ដាក់បន្ទុករបស់គាត់ឡើយ ។ ជាការពិត សាក្សីដទៃទៀតដែលត្រូវបានដកស្រង់ដោយ
 សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដើម្បីគាំទ្រអំណះអំណាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាអ្នកទទួលខុស
 ត្រូវចំពោះមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង⁵⁶² ទទួលស្គាល់ថា ពួកគាត់បានដឹងបន្តិចបន្តួចអំពីតួនាទីរបស់
 អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ឬបានផ្តល់ភស្តុតាងដោយផ្អែកលើពាក្យចោម
 អាវ៉ាម ឬភស្តុតាងស្មានៗទាំងស្រុង ដែលខ្លះតម្លៃជាភស្តុតាង ។ វាជាការគួរឱ្យសោកស្តាយដែល
 សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប៉ុនប៉ងបិតបាំងនូវចំណុចខ្លះចន្លោះទាំងនេះ តាមរយៈការដកចេញផ្នែក
 ពាក់ព័ន្ធនៃសក្ខីកម្មរបស់ពួកគាត់ ឬយោងទៅរកសក្ខីកម្មនានាតាមរបៀបចោះៗយ៉ាងសម្រិត

⁵⁶⁰ លិខិតធានារបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិដល់ ទុំ សៀន ចុះថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ
 D119/65/1។ លិខិតធានារបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិដល់ ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ
 D219/102/1។ លិខិតធានារបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិដល់ ទុំ សៀន ចុះថ្ងៃទី ៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤
 ឯកសារ D230/1។

⁵⁶¹ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ កំណត់ហេតុនៃការតទល់មុខគ្នា (ទុំ សៀន) ថ្ងៃទី ៣-៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D230,
 EN ERNs 01072599 [“...ខ្ញុំជាប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង”] ផ្ទុយនឹង ប្រតិចារិកនៃកិច្ចសម្ភាសន៍ ទុំ សៀន ថ្ងៃទី
 ២៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២, D219/422.9, EN ERN 01136968 [“នៅទាំងមូល គឺលើយាយ ថែម ហ្នឹងឯង ។
 គាត់អ្នករៀបចំមក ។”]។ ប្រតិចារិកនៃកិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយ ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២, ជួនកាល
 និរសាររបស់គាត់មកប្រាប់ឱ្យខ្ញុំបញ្ជូនមនុស្ស ១០ ឬ ២០ នាក់ ទៅធ្វើការងារ...ពីព្រោះលិខិតទាំងនោះពុំមាននិយាយអំពី
 បញ្ហាសំខាន់ ទើបខ្ញុំបោះចោល”]។ ផ្ទុយនឹងកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤
 ឯកសារ D219/102, ស-ឆ:63, ស-ឆ:64 [“តើមានឯកសារភ្ជាប់មកជាមួយអ្នកទោសដែលបានបញ្ជាក់អំពីទោស
 កំហុសរបស់ពួកគេ មកឱ្យលោកដែរឬទេ? ជាធម្មតា គឺមិនមានឯកសារអ្វីបញ្ជាក់អំពីកំហុសរបស់អ្នកទោសនោះទេ...ទេ
 មិនដែលមានឯកសារភ្ជាប់បញ្ជូនមកឱ្យខ្ញុំនោះទេ”]។

⁵⁶² ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី កថាខណ្ឌ ១៩៦ (ជើងទំព័រ ៩៧៥)។

ទំព័រ ១៤៨ នៃ២២០

សម្រាំងតាមការចង់បានរបស់ខ្លួន⁵⁶³ ។

⁵⁶³ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តារពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៩៦ (ជើងទំព័រ ៩៧៥) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ធិប សំផាត់ ថ្ងៃទី ២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/8 ឆ:35 [ផ្នែកទីមួយនៃចម្លើយសាក្សីដែល និយាយថាគាត់មិនច្បាស់ ពុំត្រូវបានលើកយោងឡើយ ដោយយោងទៅលើចុងប្រយោគដែលនិយាយថាគាត់បានសន្មតថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គឺជាថ្នាក់លើរបស់ ទុំ សៀន ដោយផ្អែកលើលិខិតមួយដែលគាត់អាន ជំនួសវិញ]។ កំណត់ហេតុនៃ ការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ហែម សៀន ថ្ងៃទី ៣០ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/567 ឆ:131 [“យាយ ថែម ធំជាង”] ប៉ុន្តែមិនយោងទៅរក ឆ:129-30 [ដែលនិយាយថាសាក្សី ពុំដឹងអំពីការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ឬអំពីទំនាក់ទំនងរវាងគាត់ និង ទុំ សៀន]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ តួក ថ្ងៃទី ៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/400 ឆ:59-62 [ដែលនិយាយថាគាត់មិនចាំបាច់អ្នកណាជាប្រធានគុកឡើយ និងត្រូវបានប្រាប់ថា យាយ ថែម នៅទីនោះ [មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង]]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពុំ ខ្ល ថ្ងៃទី ៦-៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/23 ឆ:113 [ដែលនិយាយថាគាត់មិនដែលបានទៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងឡើយ] ឆ:114 [ដែល និយាយថាគាត់មិនស្គាល់អ្នកគ្រប់គ្រងកន្លែងវាយចូលនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងទេ ប៉ុន្តែដឹងថាជាកម្លាំងរបស់ យាយ ថែម]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី យក់ នាម ថ្ងៃទី ២៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D43, EN ERN 00727233-34 [ដែលនិយាយថាគាត់ពុំដឹងលម្អិតអំពីការគ្រប់គ្រងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងឡើយ]។ កំណត់ហេតុនៃការ ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អ៊ឹម សៀន ថ្ងៃទី ២៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/153 ឆ:20 [“ខ្ញុំឮពីអ្នកយាម និងអ្នកទោសនៅភ្នំទ្រយោងនិយាយថា យាយ ថែម ជាមេរបស់តាសៀន” (សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)]។ កំណត់ហេតុនៃ ការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុត សួយ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/144 ឆ:69 [“ខ្ញុំធ្លាប់ឮឈ្មោះ ភ្នំទ្រយោង។ ភ្នំទ្រយោងស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់យាយ ថែម”] (សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)។ កំណត់ហេតុនៃការ ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មី តាល់ ថ្ងៃទី ២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/256 ឆ:25 [“ខ្ញុំដឹងថាយាយថែមជាអ្នក គ្រប់គ្រងគុកភ្នំត្រយូងដោយផ្ទាល់ ព្រោះអ្នកបរទេសមួយចំនួនដែលដឹកស្បៀងពី ស្រុកទៅគុកភ្នំទ្រយោងជាអ្នកប្រាប់ខ្ញុំអំពី រឿងនេះ” (សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អើយ ញី ថ្ងៃទី ២៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/383 ឆ:28 [ដែលនិយាយថាគាត់មិនដឹងថាអ្នកណាគ្រប់គ្រងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងឡើយ និង បានដឹងថាគឺអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ ម៉ៅ ថ្ងៃទី ២១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/94 ឆ:56 [“តាមការអង្កេតរបស់ខ្ញុំ យាយ ថែម ជាអ្នកគ្រប់គ្រងមន្ទីរសន្តិសុខទាំងនោះ” ប៉ុន្តែមិននិយាយថា គាត់ដឹងឡើយ]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡែម ពេញ ថ្ងៃទី ១០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/174 ឆ:71 [ដែលនិយាយថា គាត់ឮឈ្មោះរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ថាជាមេខ្លោងធំបំផុតពីព្រោះគាត់ជាអ្នកដើរបើកអង្កប្រជុំ នៅតាមកងចល័តនានា ប៉ុន្តែពុំភ្ជាប់គាត់ទៅនឹង មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងឡើយ]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:89-90 [ដែលនិយាយថាតាមគាត់ដឹង មន្ទីរសន្តិសុខ ភ្នំទ្រយោងស្ថិតក្រោមថ្នាក់តំបន់ និងតាមគាត់ដឹងអ្នកទោសថ្នាក់តំបន់ ត្រូវរាយការណ៍ទៅថ្នាក់តំបន់ ប្រសិនបើអ្នកទោស ជាប់របស់ស្រុកត្រូវរាយការណ៍ទៅអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ប៉ុន្តែពុំបាននិយាយថាគាត់ដឹងដោយវិធីណាឡើយ]។

ទំព័រ ១៤៩ នៃ ២២០

១៥២. ដោយទុកមួយឡែកនូវវិធីសាស្ត្រដែលមានវិការៈជាក់ស្តែងនេះ ភស្តុតាងបឋម និងឯករាជ្យចម្បង ទៅរកទិសដៅតែមួយប៉ុណ្ណោះ ពោលគឺ ភស្តុតាងបានបញ្ជាក់ភិនភាគ ទុំ សៀន យ៉ាងរឹងមាំថាគឺ ជាអ្នកទទួលខុសត្រូវលើមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ។ នៅពេលណាដែលមានកិច្ចប្រជុំនៅមន្ទីរ សន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ទុំ សៀន ជាមនុស្សតែម្នាក់គត់ដែលនិយាយទៅកាន់អ្នកចូលរួម⁵⁶⁴ ។ អតីតឆ្នាំ គុកមួយចំនួន បានផ្តល់សក្ខីកម្មថាបានទទួលការណែនាំដោយផ្ទាល់ និងរាយការណ៍ទៅឱ្យ ទុំ សៀន⁵⁶⁵ ។ ភស្តុតាងដ៏ស៊ីសង្វាក់ និងឯករាជ្យបង្ហាញថា ទុំ សៀន មានសិទ្ធិអំណាចទទួលយក អ្នកទោស⁵⁶⁶ ធ្វើការកំណត់ថាពួកគេជាអ្នកទោសកម្រិតធ្ងន់ ឬស្រាល⁵⁶⁷ ចាត់តាំងពួកគេឱ្យធ្វើជា ឆ្នាំ⁵⁶⁸ ផ្តល់ការណែនាំផ្សេងៗ⁵⁶⁹ ធ្វើការសម្រេចថាតើអ្នកទោសគួរត្រូវបានដោះលែង⁵⁷⁰ និងថា

⁵⁶⁴ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី (ចាម ប្តូរ) ថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/28, EN ERN 00894533 [“នៅឯកុកនេះ នៅពេលណាមានការប្រជុំម្តងៗ មានតែ តា សៀន ម្នាក់ប៉ុណ្ណោះជាអ្នកធ្វើ និងនិយាយ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភូន ស៊ុនទី ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/30 ឆៈ24 [“នៅថ្ងៃមួយនោះ តា សៀន បានមកពីប្រជុំវិញ ហើយបានកោះហៅអ្នកទោសទាំងអស់ប្រហែល៣០០នាក់ ឱ្យមក ប្រជុំ”]។ កំណត់ហេតុនៃការតទល់មុខគ្នា (ទុំ សៀន) ថ្ងៃទី ៣-៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D230, EN ERNs 01072611 [ដែលនិយាយថា គាត់បានកោះប្រជុំនៅពេលទ័ពរៀតណាមចូល និងបានបញ្ជាឱ្យអ្នកទោសត្រឡប់ទៅភូមិ របស់ពួកគាត់វិញ]។

⁵⁶⁵ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី គិម យ៉េត ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/6 ឆៈ30។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ស៊ុម សល់ ថ្ងៃទី ៣១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/7 ឆៈ9។ កំណត់ហេតុ នៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភូន ស៊ុនទី ថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/30 ឆៈ24-25។

⁵⁶⁶ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ធិម សំផាត់ ថ្ងៃទី១៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/49 ឆៈ43 [ដែលនិយាយថា ទុំ សៀន កំពុងរង់ចាំគាត់ពេលដែលគាត់ទៅដល់]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ សាក្សី ស៊ុម សល់ ថ្ងៃទី ៣១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/7 ឆៈ9 [“ខ្ញុំត្រូវទៅរាយការណ៍ជូនតា សៀន ភ្លាម”]។

⁵⁶⁷ កំណត់ហេតុនៃការតទល់មុខគ្នា (ទុំ សៀន) ថ្ងៃទី ៣-៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D230, EN ERNs 01072597 [“ខ្ញុំ ទទួលមនុស្ស... ហើយខ្ញុំវាយតម្លៃថាតើអ្នកនោះចូលកម្រិតណា ១...ខ្ញុំវាយតម្លៃថាអ្នកនោះ ក្បត់ ឬមិនមែន”], 01072613 [“ពេលខ្លះ ខ្ញុំជាអ្នកសម្រេចចូលចំណាត់ថ្នាក់ដោយខ្លួនខ្ញុំ ”]។

⁵⁶⁸ កំណត់ហេតុនៃការតទល់មុខគ្នា (ទុំ សៀន) ថ្ងៃទី ៣-៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D230, EN ERN 01072594 [“អ្នកខ្លះ [អ្នកយាម] គឺជាអ្នកទោសស្រាល ដែលខ្ញុំបានជ្រើសរើសយកឱ្យធ្វើជាអ្នកយាម”]។ សូមមើលផងដែរ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភូន ស៊ុនទី ថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/30 ឆៈ24

ទំព័រ ១៥០ នៃ ២២០

តើអ្នកទោសទាំងនោះ គួរត្រូវយកទៅសម្លាប់ឬយ៉ាងណា⁵⁷¹ ។

១៥៣. ជារៀងរាល់ថ្ងៃ ទាហានតំបន់៥ ក្រោមសិទ្ធិអំណាចរបស់ ទុំ សៀន បានធ្វើប្រតិបត្តិការនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង⁵⁷² ។ ទាហានទាំងនោះត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យចាប់ខ្លួន និងយកអ្នកទោសទៅមន្ទីរ

[“ខ្ញុំបានឆ្លើយថាខ្ញុំឈ្មោះ ភួន ទី ជាអ្នកមកពីប្រាសាទ ។ ពេលនោះគាត់បាននិយាយប្រាប់ខ្ញុំថាមិត្តឯងត្រូវធ្វើជាប្រធានអ្នកទោសទាំងអស់”]។

⁵⁶⁹ សូមមើល ជាឧទាហរណ៍កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ធិប សំផាត់ ថ្ងៃទី១៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/49 ឆ:51 [“ដំបូងតាសៀនបានឱ្យខ្ញុំដាំចេក និងគាស់ដំបូកដែលមានគល់ឬស្លឹក ដើមស្នាយ ដើម្បីរំលាយដំបូកនោះសម្រាប់ធ្វើស្រែ។ ខ្ញុំធ្វើការនៅទីនោះបាន១ខែ តាសៀន បានយកខ្ញុំមកធ្វើការនៅជិតគាត់វិញ។ គាត់ បានឱ្យខ្ញុំធ្វើជាអ្នកបែងចែកកន្លែងឱ្យអ្នកទោសដែលមានជំងឺហើមជាដើម”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អ៊ឹម សៀន ឯកសារ D219/153 ឆ:22 [“តា សៀន ចាត់តាំងការងារឱ្យយើងដឹករណ្តៅដាំចេក ជម្រះស្មៅ និងបោសសម្អាតនៅទីនោះ”], ឆ:26 [“ដែលនិយាយថា គាត់ក្រោយមកត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យធ្វើចុងភៅនៅ មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង”]។

⁵⁷⁰ កំណត់ហេតុនៃការតទល់មុខគ្នា (ទុំ សៀន) ថ្ងៃទី ៣-៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D230, EN ERNs 01072611 [“ខ្ញុំធ្លាប់បានប្រជុំដងនាពេលដែលរៀនតណាមចូល ហើយបានប្រាប់ពួកគេ [អ្នកទោសនៅ មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង] ថាមកពីណា ឱ្យត្រឡប់ទៅកន្លែងនោះវិញទៅ ពីព្រោះខ្ញុំមិនអាចការពារពួកគាត់ទៀតទេ”], 01072612 [“ខ្ញុំក៏បានដោះលែង [អ្នកទោស] តាមការពិនិត្យរបស់ខ្ញុំផ្ទាល់”]។ សូមមើលផងដែរ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សុំ សល់ ថ្ងៃទី ៣១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/7 ឆ:28 [“តា សៀន បានឱ្យប្រជាជនវិលត្រឡប់ទៅភូមិរបស់ពួកគេវិញ” ពេលរៀនតណាមចូល]។

⁵⁷¹ កំណត់ហេតុនៃការតទល់មុខគ្នា (ទុំ សៀន) ថ្ងៃទី ៣-៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D230, EN ERNs 01072622 [“ការសម្លាប់អ្នកណាមួយ ត្រូវមានការជូនដំណឹងពីខ្ញុំ”]។ សូមមើលផងដែរ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភួន ស៊ិនទី ថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/30 ឆ:24 [“ដែលនិយាយថា ទុំ សៀន “បាននិយាយថាបើបាត់អ្នកទោសតែម្នាក់ គេនឹងវាយមិត្តឯងចោល”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ធិប សំផាត់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/49 ឆ:62 [“តា សៀន ជាអ្នកបញ្ជាឱ្យសម្លាប់”]។

⁵⁷² សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប្រាង សល់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/127 ឆ:40 [“ខ្ញុំមិនអាចធ្វើការប៉ាន់ស្មានចំនួនមនុស្សស្លាប់នៅទីនោះបានទេ ពីព្រោះនៅពេលនោះ គឺមានតែក្រុមយោធាដែលស្ថិតនៅក្រោមបញ្ជារបស់ តា សៀន ប៉ុណ្ណោះដែលបានធ្វើរឿងនោះ”] ឆ:49 [“យោធាមួយចំនួនដេកនៅក្បែរតាសៀន គឺនៅខាងជើងកន្លែងគាត់ស្នាក់នៅ”]។ កំណត់ហេតុនៃកិច្ចស៊ើបសួរ (សូ ឡាង) ថ្ងៃទី ២៩ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/579 EN ERN 01166391 [“ដែលនិយាយថា តា សៀន ជាប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ដែល “យាមដោយទាហានមកពីតំបន់៥”]។

ទំព័រ ១៥១ នៃ២២០

សន្តិសុខ⁵⁷³ ទទួលអ្នកទោស⁵⁷⁴ យាមកាមអ្នកទោស⁵⁷⁵ ពិនិត្យមើលដោយផ្ទាល់នូវការងារអ្នក
ទោស⁵⁷⁶ ធ្វើការសួរចម្លើយ⁵⁷⁷ ដាក់ខ្លោះ និងដោះខ្លោះពួកគាត់⁵⁷⁸ សម្លាប់⁵⁷⁹ និងបញ្ជាអ្នកទោស

573 សូមមើលជាឧទាហរណ៍ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី នូ ខាំ ថ្ងៃទី ៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ
D219/583 ឆ:35-36 [មានអ្នកយាមតែម្នាក់ ដែលយកអ្នកទោសទៅកន្លែង ៣ ពាល់ ប៉ុន្តែមានទាហាន៥នាក់និងមាន
កាំភ្លើងអ៊ុយសែង ៥ ដើមដើម្បីយកពួកគាត់ទៅ មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង]។ កំណត់ហេតុនៃកិច្ចស៊ើបសួរ (ទេព ស្រឡីយ)
ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/25, EN ERN 00894525 [“ការចាប់ខ្លួនត្រូវបានអនុវត្តដោយពួកយោធា
មិនមែនដោយកងឈ្លបតាមមូលដ្ឋាននោះទេ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ធីប សំផាត់ ថ្ងៃទី ២ ខែ មេសា
ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/8 ឆ:14 [“នៅពេលមេកុកមកនាំខ្ញុំទៅ គាត់មកជាមួយយោធាពីរនាក់”]។ ស-ឆ:15 [“ស៖
នៅពេលមេកុក និងយោធាពីរនាក់នោះមកនាំខ្លួនលោក តើលោកនៅភ្នំលៀប ឬនៅមន្ទីរសន្តិសុខនោះ? ឆ:15៖គឺខ្ញុំនៅ
ក្នុងមន្ទីរសន្តិសុខនោះ”]។

574 សូមមើលជាឧទាហរណ៍ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី នូ ខាំ ថ្ងៃទី ៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ
D219/583 ឆ:50 [“ពេលយើងទៅដល់គុកភ្នំត្រយ៉ូងគឺមានទ័ពខ្មែរក្រហមមកច្រើនកាន់កាំភ្លើងជ្រោងប្រាង”]។ កំណត់
ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភួន ស៊ុនទី ថ្ងៃទី ១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/92 ឆ:19-20 [ដែលនិយាយថា
គាត់បានឃើញយោធាប្រដាប់អាវុធប្រហែល ១០ នាក់ស្លៀកពាក់ពាក់នៅត្រង់ជើងភ្នំទ្រយោងនៅពេលគាត់បានមកដល់
ក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៨]។

575 សូមមើលជាឧទាហរណ៍ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប្រាង សល់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ
D219/127 ឆ:53 [“នៅពេលព្រឹក... ខ្ញុំឃើញយោធាប្រដាប់អាវុធចំនួន៤ទៅ៥នាក់ យាមពួកគេ [អ្នកទោស៣០
នាក់]”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី (សូ ឡាង) ថ្ងៃទី ២៩ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/579, EN
ERN 01166381 [“គុកនេះយាមដោយទាហានពីតំបន់ ៥ និងទាហានជាច្រើនក្នុងចំណោមពួកគេត្រូវបានពង្រាយ
នៅភ្នំទ្រយោង”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ តួក ថ្ងៃទី ៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/400
ឆ:86-87 [ដែលនិយាយថាមានទាហានប្រដាប់អាវុធចំនួនប្រហែល២០នាក់យាមនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង]។ កំណត់
ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ផុន ម៉ុន ថ្ងៃទី ១២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/19 ឆ:27 [“នៅពេលថ្ងៃ
គេបញ្ជូនខ្ញុំឱ្យទៅបែនស្រូវដោយមានយោធាយាម”]។

576 សូមមើលជាឧទាហរណ៍ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភួន ស៊ុនទី ថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ
D119/30 ឆ:25 [“កងនីមួយៗមិនមានប្រធានកងទេ តែយោធាជាអ្នកគ្រប់គ្រងផ្ទាល់...ពេលព្រឹក ក្រោយប្រជុំរួច
យោធាបាននាំពួកគេចេញទៅធ្វើការ”]។

577 សូមមើលជាឧទាហរណ៍ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី តោ ពិនថង, ថ្ងៃទី ២០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣
ឯកសារ D5/1075, EN ERN 01144959។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ តួក ថ្ងៃទី ៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ
២០១៥ ឯកសារ D219/400 ឆ:123-126 [ដែលនិយាយថាគាត់ត្រូវបានគេសួរចម្លើយចំនួន៥ ឬ ៦ ដោយទាហាន
នៅពេលគាត់នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង]។

ទំព័រ ១៥២ នៃ ២២០

ដទៃឱ្យដឹករណ៍កប់សាកសព⁵⁸⁰ ។

១៥៤. សរុបសេចក្តីមក គ្មានអ្វីត្រូវសង្ស័យទេដែលថា មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងស្ថិតក្រោមសិទ្ធិអំណាចជា ផ្លូវការ និងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពរបស់ ទុំ សៀន កម្មាភិបាលថ្នាក់តំបន់ ។ ក្នុងកាលៈទេសៈទាំង នេះ ដំណើររឿងរបស់ ទុំ សៀន ទាក់ទងនឹងការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទៅលើមន្ទីរ សន្តិសុខនេះ ត្រូវតែបដិសេធពោល ដោយសារវាជាការបម្រើឱ្យផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួនទាំងស្រុង និងត្រូវបានជំរុញដោយចេតនាមិនល្អយ៉ាងប្រាកដ ។ ក្នុងការសំអាងលើដំណើររឿងនេះ ដោយមិន អើពើពីឋានៈរបស់ ទុំ សៀន ជាជនសមគំនិត និងដោយការមិនស្វែងរកការពិត ដែលអាចឱ្យ ជឿជាក់បានពីផ្នែកសេសសល់ដទៃទៀតនៃភស្តុតាង សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនបានប្រុង ប្រយ័ត្នជាចាំបាច់ក្នុងការស្វែងរកឱ្យឃើញការពិតឡើយ ។ វាមានភាពច្បាស់លាស់ដែលថា ភស្តុតាងពុំបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានសិទ្ធិអំណាច ជាក់ស្តែង ឬ ស្របច្បាប់ ដូចត្រូវបាន ចោទប្រកាន់ ឬក៏មានភស្តុតាងណាមួយដែលអនុញ្ញាតឱ្យគេចាត់ទុកថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជា “អ្នក ទទួលខុសត្រូវចំពោះ” មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ឬ ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តនៅទីតាំង

⁵⁷⁸ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភូន ស៊ុនទី ថ្ងៃទី ១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/92 ឆ៖31 [“យោធា ៣នាក់ បានមកដោះខ្លោះឱ្យពួកយើង”]។

⁵⁷⁹ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី តោ ពិនថង ថ្ងៃទី ២០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/1075, EN ERN 01144959 [ដែលនិយាយថាទាហានយកអ្នកទោសទៅសម្លាប់នៅភ្នំទ្រយោងជារៀង រាល់យប់], កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ធិប សំផាត់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/49 ឆ៖62 [ដែលរៀបរាប់អំពីការសម្លាប់អ្នកទោសនៅ មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ភ្លាមៗបន្ទាប់ពីរៀតណាមចូលមកដល់៖ “តា សៀន ជាអ្នកបញ្ជាឱ្យសម្លាប់ ហើយមានយោធា ៣០ នាក់ជាអ្នកវ៉ែសម្លាប់អ្នកទោសទាំងនោះ”]។

⁵⁸⁰ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភូន ស៊ុនទី ថ្ងៃទី ១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/ 92 ឆ៖31 [“យោធា ៣ នាក់ បានមកដោះខ្លោះឱ្យពួកយើង។ ខ្ញុំ និងសាមុន ត្រូវបានយោធាទាំង៣នាក់នោះ ប្រើទៅដឹក អន្លង់ធំដើម្បីកប់សាកសពមនុស្ស ៧ នាក់”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ធិប សំផាត់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/49 ឆ៖60 [នៅពេលនោះគឺរៀតណាមជិតចូលមកដល់ ដូច្នេះហើយត្រូវបញ្ជាអ្នកទោស ទាំងអស់ចេញ។ គេបានបញ្ជាឱ្យមនុស្សប្រាំនាក់ ក្នុងនោះមានខ្ញុំដែរ ទៅដឹករណ៍នៅម៉ោង១២យប់”] ឆ៖62 [ដែលរៀបរាប់អំពីការសម្លាប់អ្នកទោសនៅ មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ភ្លាមៗបន្ទាប់ពីរៀតណាមចូលមកដល់៖ “តា សៀន ជាអ្នកបញ្ជាឱ្យសម្លាប់ ហើយមានយោធា៣០នាក់ជាអ្នកវាយសម្លាប់អ្នកទោសទាំងនោះ”]។

ទំព័រ ១៥៣ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

និងធ្វើការផ្លាស់ប្តូរ^{៥៨៧} និងថាមានមនុស្សរាប់ពាន់នាក់ ត្រូវបានសម្លាប់នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង^{៥៨៨} ។
អំណះអំណាងដែលគ្មានភស្តុតាងសំអាងទាំងនេះ នឹងត្រូវលើកឡើងទៅតាមលំដាប់លំដោយដូច
ខាងក្រោម ។

ការជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ទាក់ទងនឹងការឃុំឃាំង
អ្នកទោសរាប់ពាន់នាក់ នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង

១៥៧. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា ភស្តុតាងបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានចេតនាដកហូត
សេរីភាពបុគ្គល^{៥៨៩} និងបានបញ្ជាឱ្យចាប់ខ្លួន និងឃុំឃាំងអ្នកទោស រាប់ពាន់នាក់ នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំ
ព្រៃយោង^{៥៩០} រួមទាំងសមាជិកគ្រួសារនៃកម្មាភិបាលភូមិភាគពាយព្យ មួយចំនួនដែលពួកគេក្រោយ
មកត្រូវបានបញ្ជូនទៅមន្ទីរស-២១^{៥៩១} ។ ទីមួយ វិធីសាស្ត្ររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ
ក្នុងការវាយតម្លៃនូវចំនួនអ្នកទោសនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង គឺខុសពីវិធីសាស្ត្របែបសត្យានុម័ត
នានាក្នុងការវាយតម្លៃលើភស្តុតាង និងខុសពីវិធីសាស្ត្រលើកឡើងដោយចៅក្រម Bohlander^{៥៩២} ។
ទីពីរ ដូចដែលភស្តុតាងបង្ហាញយ៉ាងជាក់ស្តែង ក្នុងមុខតំណែងអ្នកស្រីជាលេខាស្រុក អ្នកស្រី អ៊ឹម
ចែម ពុំមានសិទ្ធិអំណាចស្របច្បាប់ ឬ ជាក់ស្តែង ដើម្បីបញ្ជាឱ្យឃុំឃាំងអ្នកទោសនៅមន្ទីរ
សន្តិសុខភ្នំព្រៃយោងឡើយ^{៥៩៣} ។

⁵⁸⁷ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២០៥។
⁵⁸⁸ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២១២។
⁵⁸⁹ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៦៧។
⁵⁹⁰ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៩៦, ១៩៩-២០០។ សូមមើលផងដែរ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ
៤៦៤-៦៦។
⁵⁹¹ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៧៧។
⁵⁹² សូមមើល សំណុំរឿង អោ អាន និងអ្នកដទៃ សំណុំរឿងលេខ ០០៤/០៧-០៩-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស, ដីកា
សម្រេចលើសេចក្តីកែសម្រួលសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកទី៤ របស់ អោ អាន ថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៦
ឯកសារ D244/1 នៅកថាខណ្ឌ ២៤-២៦។
⁵⁹³ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៦២-៦៨។

ទំព័រ ១៥៥ នៃ ២២០

១៥៨. វិធីសាស្ត្ររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិចំពោះការពិពណ៌នាលើដំណើររឿងចំនួន ២០ ដែល និយាយអំពីចំនួនអ្នកទោស គឺជាការជ្រើសដោយអន្លើៗតាមតែចិត្តខ្លួនចង់បាន ពោលគឺ ការសំអាង លើដំណើររឿងចំនួន ៥ ដែលមានលក្ខណៈបំផ្លើសបំផុត (ក្នុងចំណោម ២០) ដើម្បីគាំទ្រ អំណះអំណាងដែលថាមានមនុស្សរាប់ពាន់នាក់ ត្រូវបានឃុំឃាំងនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង⁵⁹⁴ ។ មានដំណើររឿងចំនួន ១៤ ក្នុងចំណោមដំណើររឿងនៅសេសសល់ គឺជាដំណើររឿងដែលគប្បីត្រូវ ជ្រើសរើស គឺ៖ ដំណើររឿងដែលបង្ហាញ ថាមានអ្នកទោសចន្លោះពី ១០០ ទៅជាចំនួនអតិបរមា គឺ ១.០០០ នាក់⁵⁹⁵ ។

⁵⁹⁴ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ២០០ (ជើងទំព័រ ៩៩៧) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ជិម ជុំ ថ្ងៃទី ២០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/149 ឆ៖37។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ដន តំ ថ្ងៃទី ២០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/318 ឆ៖55។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អ៊ឹម សៀន ថ្ងៃទី ២៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/153 ឆ៖21។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ហែម សៀន ថ្ងៃទី ១៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D219/567 ឆ៖79។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី វិន ខេង ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/51 ឆ៖26។

⁵⁹⁵ ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ២០០ (ជើងទំព័រ ៩៩៧) ដែលយោងទៅលើ ចម្លើយរបស់ យក់ នាម ដោយ ក.ស.ព ថ្ងៃទី ៥ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារ D1.3.11.69, EN ERN 00210575 [“ខ្ញុំគិតមានរហូតដល់១ពាន់នាក់ ។ មិនលើស១ពាន់នាក់ទេ” (សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ដែង លៀប ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/252 ឆ៖31 [“ខ្ញុំឃើញមានអ្នកទោសច្រើនណាស់ ប្រហែលជា១ពាន់នាក់” (សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី នូ ខាំ ថ្ងៃទី ៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/583 ឆ៖52 [“មួយគុកមានប្រហែល៣៥០ទៅ៤០០នាក់។ អ្នកទោសទាំងអស់ប្រហែលពី៥០០ ទៅ១០០០នាក់” (សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)]។ សំណុំរឿង នួន ជា នឹងអ្នកដទៃ សំណុំរឿង ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស, ប្រតិចារិកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី (សក្ខីកម្មសាក្សី ឈិត យឿក) ថ្ងៃទី ១៣ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/494.1.7, EN ERNs 01131284-85 [“ចាប់ពីដែលខ្ញុំបើកឱ្យ ... រហូតទល់នឹងរឿតណាមចូល តែមនុស្សដែល តាមទូទាត់ក្នុងអង្គរហ្នឹង ក៏មិនលើសពី ៦០០ នាក់” (សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)]។ ប្រតិចារិកនៃបទសម្ភាសន៍ ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D219/422.9, EN ERN 01136964 [“អ្នកដែលរស់នៅហ្នឹងបែបខ្ពង់បីបួនរយនាក់ ទាំងកងចល័តខ្ញុំ ទាំងកម្លាំងប្រជាជនដែលទើបបញ្ជូនទៅហ្នឹង” (សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)]។ កំណត់ហេតុនៃការតទល់ មុខគ្នា (ទុំ សៀន) ថ្ងៃទី ៣-៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D230, EN ERN 01072599 [“អ្នកទោសធ្ងន់នៅទីនោះ មានប្រហែល ៥ ទៅ៦ នាក់ ។ អ្នកទោសស្រាលគឺមកទាំងគ្រួសារ ហើយមានប្រហែល ៥០០នាក់” (សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡេង រឿង ថ្ងៃទី ១២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ ទំព័រ ១៥៦ នៃ២២០

១៥៩. ជំនួសឱ្យការសំអាងលើដំណើររឿងទាំង១៤នេះ ឬធ្វើការពន្យល់ពីមូលហេតុអ្វីដែលដំណើររឿង ដែលស្ថិតក្នុងភាពស៊ីសង្វាក់ជាងទាំងនេះត្រូវបានច្រានចោល សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបែរជា ប៉ុនប៉ងស្វែងរកផលប្រយោជន៍ពីដំណើររឿងទាំង៥ ដែលធាតុពិតមិនមែនជាភស្តុតាងដែលអាច ផ្តល់ការគាំទ្រសូម្បីតែបន្តិច ។ ជាពិសេស សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសំអាងលើសាក្សីម្នាក់ ដែលផ្តល់ភស្តុតាងអំពីទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មមួយ ដែលទីតាំងនោះមិនស្ថិតក្នុងវិសាលភាពនៃបទចោទ ប្រកាន់⁵⁹⁶ និងភស្តុតាងពីសាក្សីម្នាក់ដែលបានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា តាមពិតគាត់មិនបានជាប់ឃុំ

D119/159 ឆ:49 [“អ្នកទោសនៅភ្នំទ្រយោងមានប្រហែល ៥០០ នាក់ ហើយ អ្នកយាមមានចំនួនប្រហែល ២០ នាក់” (សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អ៊ិន យ៉ែង ថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/129 ឆ:16 [“មានអ្នកទោសរាប់រយនាក់ ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនដឹងពីចំនួនពិតប្រាកដទេ” (សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)]; កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អោម ហួន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/30 ឆ:33 [យោងទៅក្នុងចំនួនមនុស្សធ្វើការនៅទីនោះ: “រាប់រយនាក់”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី គឹម យ៉េត ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/6 ឆ:31 [“ខ្ញុំពិបាកនឹងប៉ាន់ស្មានចំនួនអ្នកទោសពិតប្រាកដណាស់ តែជាទូទៅនៅពេលណាមួយនោះ គឺមានចំនួនអ្នកទោសពី ២០០ ទៅ ៣០០ នាក់” (សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)] ។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី កៅ ធាន ឯកសារ D119/88 ថ្ងៃទី ១៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឆ:20 [“ពេលខ្ញុំស្នាក់នៅទីនោះ មានអ្នកទោសមិនដល់១០០នាក់ទេ។ ក្រោយពេលខ្ញុំចេញ មានទ្បានដឹកអ្នកទោសចូលច្រើន ហើយគេសង់ផ្ទះឱ្យអ្នកទោសស្នាក់នៅ។ តាមខ្ញុំស្មានអ្នកទោសពេលនោះមានចំនួនពី ជាង១០០ ទៅ២០០នាក់” (សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)]។ កិច្ចសម្ភាសន៍ SOAS/HRW ជាមួយ កៀម នៅ ថ្ងៃទី ២១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៥ ឯកសារ D1.3.11.20, EN ERN 00211886 [“អ្នកទោសមាន២ប្រភេទ: ស្រាល និង ធ្ងន់។ យើងត្រូវ គេដាក់ឱ្យនៅដាច់ពីអ្នកទោសធ្ងន់។ មានអ្នកទោសស្រាលជាង១០០នាក់ ខ្លះគ្រួសារទាំងមូល...ខ្ញុំមិនប្រាកដថាមាន អ្នកទោសប៉ុន្មានទេ ពីព្រោះយើងនៅដាច់ពីគ្នា” (សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ តូក ថ្ងៃទី ៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/400 ឆ:94-95 [“រោងហ្នឹងសម្រាប់អ្នកទោសធ្ងន់ មាន៧០នាក់ ហើយអ្នកទោសស្រាលមានច្រើន។ ...ប្រហែលជា៨០នាក់។ ខ្ញុំស្មានមិនបានទេអ្នកទោសស្រាលនៅឆ្ងាយពីអ្នកទោស ធ្ងន់។ គេខ្លាចច្រឡំ”។ (សេចក្តីបញ្ជាក់ បន្ថែម)]។កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប្រាង សល់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/127 ឆ:32 [“ខ្ញុំមិនអាចស្មានបាន”] ឆ:52 [“ខ្ញុំឃើញមានអ្នកទោសស្រាលធ្វើការតាមក្រុម ផ្សេងៗ ហើយមានចំនួនរាប់រយនាក់ តែមិនដល់ពាន់នាក់ទេ”]។

⁵⁹⁶ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២០០ (ជើងទំព័រ ៩៩៧) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ឡែម ពេញ ថ្ងៃទី ១០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/174 ឆ:58 [សាក្សីធ្វើការនៅកងចល័តភូមិ នៅព្រះនេត្រព្រះ និងត្រូវបានគេដាក់ឃុំនៅចម្ការខ្នុរ: “ខ្ញុំមិនដឹងចំនួនច្បាស់ទេ ប៉ុន្តែនៅពេលខ្ញុំទៅដល់ទីនោះ គឺមាន អ្នកទោសប្រហែល ៤០០ ទៅ ៥០០ នាក់”]។

ទំព័រ ១៥៧ នៃ២២០

នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងឡើយ⁵⁹⁷ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអនុវត្តវិធីសាស្ត្រស្រដៀងនេះ ក្នុងការអះអាងថា ក្រុមគ្រួសាររបស់កម្មាភិបាលភូមិភាគពាយព្យ មួយចំនួនធំ ត្រូវបានចាប់ខ្លួន និង ឃុំឃាំងនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង⁵⁹⁸ ។ ជំនួសឱ្យការសំអាងលើភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធ ឬភស្តុតាង ផ្ទាល់ពីសមាជិកគ្រួសារដែលត្រូវបានឃុំឃាំង សហព្រះរាជអាជ្ញាពឹងផ្អែកលើសាក្សីពីររូបផ្សេង ទៀត ដែលពុំត្រូវបានឃុំឃាំងនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងឡើយ⁵⁹⁹ ។

១៦០. លើសពីនេះ ប្រសិនបើអំណះអំណាងក្រោយមកនេះអាចជឿជាក់បានវិញ ភស្តុតាងអាចត្រូវបាន រំពឹងថាអាចនឹងបញ្ជាក់បាន ឧទាហរណ៍ករណីអ្នកស្រី ជៀម គិន ដែលជាអតីតប្រពន្ធរបស់ ភា វ៉ាល់ (ប្រធានកងចល័តតំបន់៥ រហូតដល់ពេលគាត់ត្រូវបានបញ្ជូនទៅមន្ទីរស-២១ ក្នុងខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៧)⁶⁰⁰ គឺស្ថិតក្នុងចំណោមសមាជិកគ្រួសារកម្មាភិបាលភូមិភាគពាយព្យ ដែលត្រូវបាន ចាប់ខ្លួន និងឃុំឃាំងនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ។ ប៉ុន្តែភស្តុតាងមិនបានបង្ហាញថា អ្នកស្រី ជៀម

⁵⁹⁷ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២០០ (ជើងទំព័រ ៩៩៧) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អាម ហួន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/130 ឆ:33។ ប៉ុន្តែសូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អាម ហួន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/30 ឆ:26-27 [ដែលនិយាយថាគាត់ពុំត្រូវបានឃុំឃាំងនៅ មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ឡើយ និងបានត្រឹមតែស្នាក់នៅក្បែរភ្នំនេះប៉ុណ្ណោះ]។

⁵⁹⁸ ជាឧទាហរណ៍ ក្រុមការពារក្តីកត់សម្គាល់ឃើញថា ហង់ ហោន បាននិយាយអំពីឈ្មោះ “លាម” ប្រពន្ធរបស់ កម្មាភិបាលភូមិភាគពាយព្យ ដែលត្រូវបានបញ្ជូនទៅ មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង។ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ហង់ ហោន ថ្ងៃទី ១១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/175 ឆ:32។ ក្រុមការពារក្តីពុំអាចរកឃើញ ការស្តាប់ចម្លើយរបស់គាត់ក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/១ ឡើយ ហើយសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក៏ពុំដែលបានស្នើសុំបំពេញ កិច្ចស៊ើបសួរត្រង់ប្រការនោះដែរ។

⁵⁹⁹ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៧៧ (ជើងទំព័រ៨៩៧) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ហង់ ហោន ថ្ងៃទី ១១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/175 ឆ:31 [ដែលមិននិយាយអំពីថាគាត់ ដឹងដោយវិធីណាថាសមាជិកគ្រួសារកម្មាភិបាលភូមិភាគពាយព្យត្រូវបានបញ្ជូនទៅ មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង]។ កំណត់ ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡុត សួយ ថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/144 ឆ:37 [ដែលមិនផ្តល់ ភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធនឹង មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង]។

⁶⁰⁰ សូមមើល បញ្ជីកាត់ទោសនៅមន្ទីរ ស-២១, ការសម្លាប់ដែលមិនត្រូវបានចុះបញ្ជីនូវអ្នកទោសចំនួន ៣៩ នាក់ ថ្ងៃទី ៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៧៨ ឯកសារ D6.1.1128, EN ERN 00193556។

ទំព័រ ១៥៨ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

គឺន ត្រូវបានបញ្ជូនទៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោងឡើយ⁶⁰¹ ។ លើសពីនេះ អ្នកស្រីមិនទាំងដែលបាន ឮឈ្មោះអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម រហូតដល់ក្រោយ ការដួលរលំនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ⁶⁰² ។

១៦១. ការវិភាគដ៏ប្រយ័ត្នប្រយែងនូវភស្តុតាងរបស់សាក្សីផ្ទាល់ភ្នែកបង្ហាញឱ្យឃើញថា ចំនួនសរុបនៃអ្នក ជាប់ឃុំឃាំង មានចំនួនមិនដល់១០០នាក់ ឬមិនលើសពី ៥០០នាក់ឡើយ⁶⁰³ ។ ទុំ សៀន បាន ចង្អុលបង្ហាញថា “ប្រជាជនដែលរស់នៅហ្នឹងបែបខ្ពង់បីបួនរយនាក់ ទាំងកងចល័ត [របស់គាត់] ទាំងកម្លាំងប្រជាជនដែលទើបបញ្ជូនទៅហ្នឹង”⁶⁰⁴ ។ ស្រដៀងនេះដែរ សាក្សី គឹម យ៉េត ដែលមាន ពេលមួយត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យរាប់ចំនួនអ្នកទោសនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង និងជាអ្នកដែលបាន ស្នាក់នៅទីនោះចំនួនមួយឆ្នាំរហូតទ័ពរៀតណាមចូលដល់⁶⁰⁵ បាននិយាយថា “ជាទូទៅ ក្នុងពេល

601 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជាម គិន ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/100 ឆ:8 ឆ:23-24 ឆ:33 [ដែលនិយាយថា បន្ទាប់ពីពេលគេចាប់ប្តីរបស់គាត់ រួបគាត់ត្រូវបានគេចាប់និងឃុំក្នុងគុកមួយនៅស្វាយ] ឆ:35-36 [ដែលនិយាយថាគាត់មិនដែលបានទៅភ្នំព្រៃ ប្រហែលជាដឹងអំពីមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង]។

602 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជាម គិន ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/100 ឆ:38 [“ខ្ញុំមិនដែល ស្គាល់ និងឮឈ្មោះ យាយ ថែម ទេ កាលជំនាន់ខ្មែរក្រហម”]។

603 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី កៅ ផាន ថ្ងៃទី ១៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/88 ឆ:20 [កៅ ផាន ដឹកថ្មទៅភ្នំនោះ និងបានស្នាក់នៅ មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង: “ពេលខ្ញុំស្នាក់នៅទីនោះ មានអ្នកទោសមិនដល់ ១០០ នាក់ទេ។ ក្រោយពេលខ្ញុំចេញ...តាមខ្ញុំស្មានអ្នកទោសពេលនោះមានចំនួនពីជាង១០០ទៅ២០០នាក់” (សេចក្តីបញ្ជាក់ បន្ថែម)]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ តួក ថ្ងៃទី ៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/400 ឆ:76-77 ឆ:94-95 [ប៊ូ តួក ជាអ្នកទោសនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង និងបាននិយាយថាមានអ្នកទោសចំនួន៧០នាក់ អ្នកទោស ស្រាលចំនួន ៨០ នាក់]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភួន ស៊ុនទី ថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/30 ឆ:24 [ភួន ស៊ុនទី ជាអ្នកទោស និងក្រោយមកត្រូវបានតែងតាំងជាអ្នកយាម: “តា សៀន បានកោះហៅ អ្នកទោសទាំងអស់ប្រហែល ៣០០ នាក់ ឱ្យមកប្រជុំ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡេង រឹង ថ្ងៃទី ១២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/159 ឆ:49 [ឡេង រឹង ជាអ្នកទោសចំនួន ១ ខែ: “នៅភ្នំព្រៃយោងមានប្រហែល ៥រយនាក់ ហើយអ្នកយាមមានចំនួនប្រហែល ២០ នាក់”]។

604 ប្រតិចារឹកនៃបទសម្ភាសន៍ ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D219/422.9, EN ERN 01136964។

605 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី គឹម យ៉េត ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/6 ឆ:31។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី គឹម យ៉េត ថ្ងៃទី ១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/94 ឆ:44-49។

ទំព័រ ១៥៩ នៃ ២២០

មួយ មានអ្នកទោសប្រហែលពី ២០០ ទៅ ៣០០ នាក់”^{៦០៦} ។

១៦២. ផ្ទុយនឹងអំណះអំណាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ^{៦០៧} ភស្តុតាងនេះពុំចាប់ផ្តើមបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានសិទ្ធិអំណាច *ស្របច្បាប់* ឬ *ជាក់ស្តែង* ពេញលេញ ដើម្បីបញ្ជាឱ្យចាប់ដាក់ ឃុំ ឬគ្រប់គ្រងអ្នកទោសនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងឡើយ ។ សាក្សី មូល អេង អតីតលេខាស្រុក បរិវេណក្នុងតំបន់៣ នៃភូមិភាគពាយព្យ^{៦០៨} បានពន្យល់ថា ទាក់ទងនឹងការចាប់ខ្លួន គឺមានវិធានការ ដូចគ្នាត្រូវបានអនុវត្តនៅទូទាំងប្រទេស^{៦០៩} ពោលគឺ លេខាស្រុកគ្មានអំណាចចាប់អ្នកណាក្នុងស្រុក របស់ពួកគាត់ឡើយ និងត្រូវរាយការណ៍ទៅកម្មាភិបាលតំបន់ជាមុនសិន^{៦១០} ។ យោងតាមសាក្សីរូប នេះបានឱ្យដឹងថា ពួកគាត់ “គ្មានសិទ្ធិសម្រេចលើបញ្ជាបែបនេះឡើយ”^{៦១១} ។

១៦៣. សូម្បីតែ ទុំ សៀន ក៏បានសារភាពថា គាត់ពុំបានដឹងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ក្នុងនាមជាលេខាស្រុក ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យចេញបញ្ជាចាប់ខ្លួន ឬបញ្ជូននរណាម្នាក់ទៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងដែរឬយ៉ាង ណាទេ^{៦១២} ។ អង្គហេតុដែលមានសាក្សីជាច្រើនបាននិយាយថា ពួកគាត់មិនដែលបានឃើញអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជាអ្នកបញ្ជាឱ្យចាប់មនុស្ស ឬការមិនបានដឹងថា តើអ្នកស្រីមានសិទ្ធិអំណាចនេះឬយ៉ាង ណានោះ គឺវាបានបញ្ជាក់នូវការពិតមួយក្នុងកម្រិតខ្ពស់ចំពោះភាពត្រឹមត្រូវនៃការពិពណ៌នាដោះ

^{៦០៦} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី គិម យ៉េត ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/6 ឆ:31 [“ខ្ញុំនៅមន្ទីរ នោះរហូតដល់រៀកណាមួយមកគឺនៅប្រហែលជាមួយឆ្នាំ។ ខ្ញុំពិបាកនឹងប៉ាន់ស្មានចំនួនអ្នកទោសពិតប្រាកដណាស់ តែជាទូទៅ នៅពេលណាមួយនោះ គឺមានចំនួនអ្នកទោសពី ២០០ ទៅ ៣០០ នាក់”]។ កំណត់ហេតុ នៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី គិម យ៉េត ថ្ងៃទី ១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/94 ឆ:76 [បញ្ជាក់អះអាងចម្លើយមុន]។

^{៦០៧} *សូមមើល* ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ១៤១, ១៤៤, ១៧៧, ២០០។

^{៦០៨} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ឆ:36។

^{៦០៩} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ឆ:196។

^{៦១០} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ឆ:194-96។ *សូមមើលផងដែរ* ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៣៩-៤២។

^{៦១១} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/294 ឆ:198។

^{៦១២} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/65 ឆ:202។

ទំព័រ ១៦០ នៃ២២០

បន្តកទាំងនេះ⁶¹³ ។

១៦៤. ជាងនេះទៀត បើទោះបីជាភស្តុតាងបានបញ្ជាក់ ឬបង្ហាញយ៉ាងគួរឱ្យជឿជាក់បានថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានសិទ្ធិបញ្ជាឱ្យមានការចាប់ខ្លួនក៏ដោយ ក៏រចនាសម្ព័ន្ធហានានុក្រមដ៏តឹងរឹងនៃកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ រារាំងមិនឱ្យអ្នកស្រីចេញបញ្ជាឱ្យចាប់ខ្លួនកម្មាភិបាលដែលធ្វើប្រតិបត្តិការនៅថ្នាក់ លើគាត់បានដែរ⁶¹⁴ ។ ក្នុងឋានៈជាលេខាស្រុកម្នាក់ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម អាចនឹងមានសិទ្ធិត្រឹមតែ

⁶¹³ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ស៊ុម សល់ ថ្ងៃទី ២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/103 ឆ:68 [ស៊ុម សល់ អ្នកយាមនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង បាននិយាយថាគាត់មិនដែលឮថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជាអ្នកបញ្ជាឱ្យ យកអ្នកទោសទៅ មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងឡើយ]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈិត យឿក ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/33 ឆ:28 [ឈិត យឿក ដែលជាអ្នកគ្រប់គ្រងការងារសេដ្ឋកិច្ចនៃតំបន់ ៥ និងជា សាក្សីដែលដឹងច្រើនអំពីរចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាលបាននិយាយថា គាត់មិនដឹងថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានសិទ្ធិអំណាចបញ្ជាឱ្យ ចាប់ខ្លួនមនុស្ស ឬយ៉ាងណាឡើយ]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី តោ ពិនចង ថ្ងៃទី ២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D101/1.2, EN ERN 00751069 [តោ ពិនចង ដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួនប្រហែលក្នុងឆ្នាំ១៩៧៨ និងត្រូវគេបញ្ជូនទៅ មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ចំនួន៦ខែ មិនដែលឃើញអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅ មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ឡើយ និងមិនដែលឮអំពីករណីដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានបញ្ជាឱ្យមានការចាប់ខ្លួន ឬការសម្លាប់ឡើយ]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អោម ហួន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/130 ឆ:36 [អោម ហួន ដែលស្នាក់នៅជិតភ្នំទ្រយោង ពុំដឹងថានរណាបញ្ជាឱ្យចាប់ និងបញ្ជូន មនុស្សទៅ មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងឡើយ], ឆ:65 [និងមិនដែលឮអំពីអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅពេលគាត់នៅភ្នំទ្រយោង ឡើយ]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សូរ ចាន់សារ៉េត ថ្ងៃទី ១៣-១៤ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/455 ឆ:84 [សូរ ចាន់សារ៉េត ដែលបានចាប់មនុស្ស និងយកទៅភ្នំពៀបបានបញ្ជាក់គាត់ពុំដឹងបញ្ជាចេញពីណា មកទេ]។

⁶¹⁴ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈិត យឿក ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/33 ឆ:13 [“ការចាប់ខ្លួនត្រូវធ្វើឡើងពីថ្នាក់លើចុះមកថ្នាក់ក្រោម គឺពីភូមិភាគមកតំបន់ និងមកស្រុក។ ថ្នាក់ឃុំក៏អាចមានការចាប់ខ្លួនដែរ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:84 [“តាមខ្ញុំយល់ រចនាសម្ព័ន្ធបញ្ជាឱ្យចាប់មនុស្ស ឬធ្វើការងារអ្វីមួយគឺមានសំបុត្រ ចេញពីថ្នាក់ភូមិភាគ។ ភូមិភាគបញ្ជូនមកតំបន់ តំបន់បញ្ជូនមកស្រុក ស្រុកបញ្ជូនមកឃុំ ឃុំបញ្ជូនមកភូមិ ឬសហករណ៍ ដោយស្មើសុំឱ្យអ្នកគ្រប់គ្រងភូមិ ឬសហករណ៍នោះរកមនុស្សដែលគេចង់ចាប់”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ សាក្សី ឈឹម ផន ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/32 ឆ:39 [“ខ្ញុំឮតែពីថ្នាក់លើពេលគេចុះមកចាប់ខ្លួន តែខ្ញុំមិនដឹងថាថ្នាក់លើនោះត្រឹមត្រូវមិតណាទេ”]។ សូមមើល ជាទូទៅជាងនេះ សំណុំរឿង ០០២/០១, សាលក្រមជំនុំ ជម្រះ ឯកសារ E313 នៅកថាខណ្ឌ ២៧០។

ទំព័រ ១៦១ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ការចេញបញ្ជាឱ្យចាប់ខ្លួនកម្មាភិបាលដែលមិនក្នុងលំដាប់ថ្នាក់ប្រហាក់ប្រហែលនឹងអ្នកស្រី ឬអ្នកដែលមានឋានៈទាបជាងថ្នាក់ស្រុកតែប៉ុណ្ណោះ ។ ជាថ្មីម្តងទៀត ជាការបដិសេធសមហេតុផលមួយតបនឹងអំណះអំណាងជាទូទៅរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ទាក់ទងនឹងសិទ្ធិអំណាច ឬការប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋដូចត្រូវបានរងការចោទប្រកាន់ប្រឆាំងនឹងអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ភស្តុតាងទាំងនោះ មិនបានកំណត់អត្តសញ្ញាណបុគ្គលណាម្នាក់ ដែលបានធ្វើការនៅកម្រិតប្រហាក់ប្រហែលនឹងអ្នកស្រី ឬនៅថ្នាក់ក្រោមជាងអ្នកស្រីណាម្នាក់ដែលមានការប្រឈមនឹងការចាប់ខ្លួនឡើយ ។ ជាឧទាហរណ៍ ក្នុងអំឡុងពេលពេញរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ គ្មានកម្មាភិបាលណាម្នាក់ក្នុងចំណោមកម្មាភិបាលខាងក្រោម ដែលមានមុខតំណែងប្រហាក់ប្រហែលនឹងអ្នកស្រី ឬក៏ថាមានកម្មាភិបាលថ្នាក់ក្រោមអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ណាម្នាក់ត្រូវបានចាប់ខ្លួនឡើយ គួយរួមមានដូចជា៖ តឹក ស្លុង ប្រធានល្អបឃុំភ្នំលៀប⁶¹⁵ សុខ គណៈប្រធានភូមិភ្នំលៀប⁶¹⁶ ឈឹម ផន សមាជិកគណៈឃុំព្រះនេត្រព្រះ⁶¹⁷ ពុំ ខូ សមាជិកគណៈស្រុកព្រះនេត្រព្រះ⁶¹⁸ ។

១៦៥. ភស្តុតាងតែមួយគត់ដែលភ្ជាប់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទៅនឹងការបញ្ជាឱ្យចាប់ខ្លួន គឺផ្តល់ដោយសាក្សី

⁶¹⁵ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទឹក ស្លុង ថ្ងៃទី ៣០ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/575 ឆ៖3 [ដែលនិយាយថា នៅពេលកម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតីចូលមកដល់ គាត់ត្រូវបានដកចេញពីតំណែង និងធ្វើការតាមវាលស្រែជំនួសវិញ]។

⁶¹⁶ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពុំ ខូ ថ្ងៃទី ៦-៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/23 ឆ៖77-80 [សាក្សីជាសមាជិកនៃគណៈឃុំព្រះនេត្រព្រះនៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងបង្ហាញអត្តសញ្ញាណ សុខ កម្មាភិបាលពីភូមិភាគពាយព្យដែលជាប្រធានភូមិភ្នំលៀប ដែលមិនត្រូវបានចាប់ខ្លួន]។

⁶¹⁷ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈឹម ផន ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/32 ឆ៖27 [សាក្សីជាសមាជិកនៃគណៈឃុំព្រះនេត្រព្រះ និងនិយាយថាទាំងគាត់ និង ពុំ ខូ “នៅរស់ក្រោយពេលក្រុមភូមិភាគនិរតីចូលមកដល់”]។

⁶¹⁸ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពុំ ខូ ថ្ងៃទី ៦-៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/23 ឆ៖33 ឆ៖45 ឆ៖56 [ដែលនិយាយថា គាត់ជាជំនួយការគណៈស្រុកព្រះនេត្រព្រះពីឆ្នាំ១៩៧៥ និងបន្ទាប់ពីកម្មាភិបាលនិរតីបានមកដល់គាត់ត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យមើលខុសត្រូវពលករនៅក្នុងស្រុកនេះ]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈឹម ផន ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/32 ឆ៖27 [សាក្សីជាសមាជិកនៃគណៈឃុំព្រះនេត្រព្រះ និងនិយាយថាទាំងគាត់ និងពុំ ខូ “នៅរស់ក្រោយពេលក្រុមភូមិភាគនិរតីចូលមកដល់”]។

ទំព័រ ១៦២ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ធិប សំផាត់ ដែលអះអាងថាបានឃើញសំបុត្រមួយច្បាប់មានត្រាពណ៍ក្រហម និងត្រូវបានចោទថា មានហត្ថលេខារបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ត្រូវបាន ទុំ សៀន បង្ហាញឱ្យគាត់មើលនៅពេលសាក្សី រូបនេះទៅដល់មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង⁶¹⁹ ។ គ្មានលិខិតស្នាមប្រភេទនេះត្រូវបានដាក់បញ្ចូលទៅ ក្នុងសំណុំរឿង០០៤/១ ឡើយ ។ សាក្សី គឹម យ៉េត ដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួនជាមួយនឹងសាក្សី ធិប សំផាត់ នាពេលនោះដែរ ពុំបានចងចាំអំពីហេតុការណ៍ដែលទាក់ទងនឹងលិខិតនេះទេ⁶²⁰ ។ ខុសពី ភស្តុតាងរបស់សាក្សី ធិប សំផាត់ ទុំ សៀន ខ្លួនឯងបាននិយាយថា អ្នកទោសដែលមកដល់មន្ទីរ សន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង មិនមានឡើយលិខិតចាប់ខ្លួនពីអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម⁶²¹ ។ ទុំ សៀន បានបន្ត ទៀតថា៖ លិខិតនានាដែលចេញមកពីអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ពុំមានហត្ថលេខារបស់អ្នកស្រីឡើយ⁶²² ហើយលិខិតទាំងនោះទៀតសោត និយាយតែពីសំណើសុំសម្ភារៈផ្គត់ផ្គង់ផ្សេងៗ⁶²³ ។

១៦៦. ទោះបីជាដំណើររឿងគ្មានការបញ្ជាក់ការពិតរបស់សាក្សី ធិប សំផាត់ អាចផ្តល់ជាភស្តុតាងប្រាកដ ប្រជាបានមួយកម្រិតក៏ដោយ ក៏គ្មានអ្វីគាំទ្រដល់សាច់រឿងនេះដែរ ។ ជាការពិត ការយោងរបស់ គាត់ស្តីពីត្រាពណ៍ក្រហមនៅលើសំបុត្រនោះ គឺជាភស្តុតាងអាចនឹងអន្តងចិត្តឱ្យមានការជឿជាក់ បានចំពោះករណីដែលថា បទបញ្ជាក្នុងលិខិតនេះ ជារបស់កម្មាភិបាលតំបន់៥ មិនមែនជាបញ្ជា របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ទេ ។ សាក្សី អ៊ុល ហៀន ដែលបានធ្វើការនៅស្រុកត្រាំកក់ ក្នុងភូមិភាគ និរតី⁶²⁴ បាននិយាយថា លិខិតបញ្ជាឱ្យចាប់ខ្លួនដែលមានចំណារពណ៍ក្រហម គឺចេញមកពីថ្នាក់

⁶¹⁹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ធិប សំផាត់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/49 ឆ៖44។
⁶²⁰ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី គឹម យ៉េត ថ្ងៃទី ០១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/94 ឆ៖15។
⁶²¹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/65 ឆ៖187។ សូម មើលផងដែរ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី រិន ខេង ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/51, ស- ឆ៖118 [“នៅពេលដែលគេចាប់ខ្លួនម្តាយរបស់លោក និងលោក តើគេមានចេញលិខិតចាប់ខ្លួនដែរឬទេ? ឆ៖18៖ អត់មានទេ”]។
⁶²² កំណត់ហេតុនៃការតទល់មុខគ្នា(ទុំ សៀន) ថ្ងៃទី ៣-៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D230, EN ERN 01072598។
⁶²³ កំណត់ហេតុនៃការតទល់មុខគ្នា (ទុំ សៀន) ថ្ងៃទី ៣-៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D230, EN ERN 01072598-99។
⁶²⁴ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អ៊ុល ហៀន ថ្ងៃទី ១៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/34 ឆ៖5។

ទំព័រ ១៦៣ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

តំបន់⁶²⁵ ដោយផ្ទាក់ស្រុកគ្រាន់តែដើរតួនាទីបញ្ជូនបន្ត តែមិនមានសិទ្ធិក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេច
ណាមួយឡើយ ។

ជាឧទាហរណ៍ ខេត្តបញ្ជូនរបាយការណ៍ដែលមានចំណារទឹកបិទពណ៌
ក្រហមឱ្យចាប់ខ្លួនណាម្នាក់ទៅស្រុក នោះស្រុកនឹងត្រូវបញ្ជូនរបាយ-
ការណ៍នោះបន្តទៅឃុំទៀត។ បន្ទាប់មក ឃុំបានចាប់ខ្លួនមនុស្សទាំងនោះ
ទៅតាមចំណារទឹកបិទពណ៌ក្រហមនោះ⁶²⁶ ។

១៦៧. សាក្សី ជុំ កាន់ អតីតលេខាឃុំភ្នំលៀប⁶²⁷ បានបញ្ជាក់អះអាងថា ទោះបីជាគាត់បានទទួលលិខិត
បញ្ជាឱ្យចាប់ខ្លួនតាមរយៈអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក៏ដោយ ក៏លិខិតទាំងនោះគ្មានហត្ថលេខារបស់អ្នកស្រី
អ៊ឹម ថែម នោះទេ ប៉ុន្តែមានហត្ថលេខារបស់កម្មាភិបាលផ្ទាក់តំបន់មួយរូបក្នុងចំណោមកម្មាភិបាល
ផ្ទាក់តំបន់មួយចំនួនទៀត⁶²⁸ ។

១៦៨. ជាចុងក្រោយ ប្រសិនបើក្រោយការពិនិត្យភស្តុតាងនេះទាំងមូលហើយនៅតែមានមន្ទិលណាមួយ
អំពីភាពមិនអាចជឿជាក់បានរបស់សាក្សី ធីប សំផាត់ ដែលនៅសេសសល់នោះ យើងចាំបាច់ត្រូវ
តែសម្គាល់ទុកថា៖ វាជាភស្តុតាងតែមួយគត់ដែលថា មានម្តងនោះ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានបញ្ជូន
អ្នកទោសម្នាក់ទៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ។ ត្រង់នេះមិនចាប់ផ្តើមបង្ហាញអំពីលំនាំ ឬបង្ហាញអំពី
សិទ្ធិអំណាចពិតប្រាកដ ឬទង្វើដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការសម្រេចអំពី “អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត”
ឡើយ ។ ភស្តុតាងរបៀបនេះ មិនអាចជាភស្តុតាងដែលបញ្ជាក់អំពីទង្វើជាប្រព័ន្ធនោះទេ ។ វាមិន
អាចយកមកប្រើជំនួសឱ្យភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធ ឬភស្តុតាងដែលមានតម្លៃបញ្ជាក់អំពីការប្រព្រឹត្តអំពើ
ឧក្រិដ្ឋកម្មនោះទេ ហើយក៏មិនអាចចង្អុលបង្ហាញបានថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានគ្រប់គ្រង ឬបិទនៅ

⁶²⁵ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អ៊ុល ហឿន ថ្ងៃទី ១៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/34 ឆ:24 ឆ:26។
⁶²⁶ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អ៊ុល ហឿន ថ្ងៃទី ១៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/34 ឆ:24។
⁶²⁷ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:25, ឆ:29,
និង ឆ:42។
⁶²⁸ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:76។

ទំព័រ ១៦៤ នៃ២២០

ក្បែរនឹងប្រព័ន្ធមួយ ពោលគឺប្រព័ន្ធដែលបានប្រើក្នុងការបញ្ជូនអ្នកទោសទៅកាន់មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំ ទ្រយោងទៅកើតដែរ ។

ការទម្លាក់កំហុសលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីការជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការស្លាប់របស់អ្នកទោសចំនួនរាប់ពាន់នាក់ ដោយសារភាពអត់ឃ្លាន ជំងឺ និងធ្វើការហួសកម្រិតនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង

១៦៩. ដោយផ្អែកលើអំណះអំណាងមិនត្រឹមត្រូវ ដែលថាមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង មានអ្នកជាប់ឃុំឃាំង ចំនួនរាប់ពាន់នាក់^{៦២៩} សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលើកឡើងថា មានអ្នកទោសរាប់ពាន់នាក់ “បាន ស្លាប់ដោយសារការអត់ឃ្លាន ជំងឺ និងធ្វើការហួសកម្រិត”^{៦៣០} និងព្យាយាមដាក់ការទទួលខុសត្រូវ មកលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ចំពោះការស្លាប់ទាំងនេះ^{៦៣១} ។ ទីមួយ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិពុំបាន ដកស្រង់ភស្តុតាងដ៏គួរឱ្យជឿជាក់បានណាមួយ ដើម្បីគាំទ្រអំណះអំណាងទាំងនេះ^{៦៣២} ។ ទីពីរ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិពុំបានបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានតួនាទីណាមួយទាក់ទងនឹង អ្នកទាំងឡាយណាដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានស្លាប់នោះ^{៦៣៣} ។

១៧០. តាមការពិនិត្យក្នុងកម្រិតខ្ពស់បំផុតបានបង្ហាញថា សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានសំអាងលើ ដំណើរសាច់រឿងត្រឹមតែមួយក្តាប់តូច ដែលសាច់រឿងទាំងនោះ មានការបញ្ជាក់អំពីចំនួនអ្នកទោស ដែលត្រូវបានចោទថាបានស្លាប់ ។ សំខាន់បំផុត សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសំអាងលើសាក្សី មួយចំនួនដែលមិនបានផ្តល់តួលេខជាក់លាក់ពាក់ព័ន្ធនឹងចំនួនមនុស្សស្លាប់ដែលត្រូវបានចោទ^{៦៣៤} ឬ

^{៦២៩} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៩៦ និង ១៩៩-២០០។ ប្រៀបធៀបនឹង ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៥៧- ៦១។

^{៦៣០} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២០៥។ សូមមើលផងដែរ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៥៣, ៤៦៥-៦៦, ៤៨៤, ៤៩៥។

^{៦៣១} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ១៩៦, ១៩៨, ២០៥។

^{៦៣២} សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៧០-៧២។

^{៦៣៣} សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៧៣។

^{៦៣៤} ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២០៥ (ជើងទំព័រ ១០៤៣) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ស៊ុម សល់ ថ្ងៃទី ៣១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/7 ឆ៖26 [“អ្វីដែលខ្ញុំចាំបាន គឺមានតែអ្នកទោសស្លាប់ដោយ

ទំព័រ ១៦៥ នៃ២២០

ផ្ទុយទៅវិញ ធ្វើការបង្ហាញភស្តុតាងដែលខ្វះការយល់ដឹងពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាចោទ⁶³⁵ ។

១៧១. សាក្សីទាំងឡាយដែលបញ្ជាក់អំពីចំនួនអ្នកស្លាប់ រួមមានសាក្សី ធីប សំផាត់, ឡេង វីង និង ភួង ផៃ⁶³⁶ ។ សាក្សីពីររូប គឺ ធីប សំផាត់ និង ឡេង វីង បានគូសបញ្ជាក់ថា ជាមធ្យម មានអ្នកទោស ចំនួន២នាក់បានស្លាប់ដោយសារភាពអត់ឃ្មានក្នុងមួយថ្ងៃ⁶³⁷ ចំណែក ភួង ផៃ បានកត់សម្គាល់ថា

សារបាក់កម្លាំង និងអត់អាហារ”។ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ ស៊ុម សល់ ថ្ងៃទី ២៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D123/1/1.67, EN ERN 00945539 [“ស៖ តើលោកបានឃើញមនុស្សស្លាប់នៅភ្នំទ្រយោង ឬទេ? ឆ៖ បានឃើញ។ ខ្លះស្លាប់ដោយជំងឺ និងអត់អាហារ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ស៊ុម សល់ ថ្ងៃទី ២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/103 ឆ៖44-46។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួន ជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដន តំ ថ្ងៃទី ២០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/318 ឆ៖64។ កំណត់ហេតុនៃការ ស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អោម ហួន ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/130 ឆ៖47។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី អោម ម៉ក់ ថ្ងៃទី ១៦ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D5/1202, EN ERN 01143628។

⁶³⁵ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ២០៥ (ជើងទំព័រ១០៤៣) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ស៊ុម សល់ ថ្ងៃទី ២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/103 ឆ៖44-46 [ត្រង់ ឆ៖46 សាក្សីនិយាយថា “ខ្ញុំមិនដឹងចំនួនអ្នកទោសដែលស្លាប់ឡើយ”]។

⁶³⁶ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ២០៥, (ជើងទំព័រ ១០៤៣) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ធីប សំផាត់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/49 ឆ៖57។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ឡេង វីង ថ្ងៃទី ១៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/230 ឆ៖21-22។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ភួង ផៃ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/998, EN ERN 01190851។ ប្រៀបធៀបនឹង សំណុំរឿង អោ អាន និងអ្នកដទៃ, 004/07-09-2009-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស ដីកាសម្រេចលើសេចក្តីកែសម្រួលសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកទី៤របស់ អោ អាន ថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៦ ឯកសារ D244/1 នៅកថាខណ្ឌ២៦ [“ដោយគិតអានុភាពនៃគោលការណ៍វិមតិសង្ស័យត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ ជនជាប់ចោទ ខ្ញុំនឹងប្រើប្រាស់តែចំនួនទាបបំផុតដែលបានគណនាតាមភស្តុតាង ហើយមិនប្រើប្រាស់ចំនួនមធ្យមភាគរវាង ចំនួនទាបបំផុត ជាមួយនឹងចំនួនខ្ពស់បំផុតឡើយ នៅពេលដែលកំណត់ចំនួនជនរងគ្រោះសម្រាប់គោលបំណង និងបរិបទ នៃដីកាដោះស្រាយ”]។

⁶³⁷ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ធីប សំផាត់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/49 ឆ៖ 57 [“បើយើងគិតជាមធ្យមអ្នកទោសដែលស្លាប់ដោយអត់បាយយ៉ាងហោចណាស់២នាក់ក្នុង១ថ្ងៃ១យប់ ហើយចំពោះអ្នក ដែលគេយកទោសស្លាប់ខ្ញុំមិនដឹងនោះទេ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡេង វីង ថ្ងៃទី ១៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/230 ឆ៖21 [“ខ្ញុំបានឃើញគេយកអ្នកទោសដែលស្លាប់នៅក្នុងរោងនោះចេញទៅក្រៅតែ

ទំព័រ ១៦៦ នៃ២២០

មានអ្នកទោសចំនួន ៣ ទៅ ៥ នាក់បានស្លាប់ក្នុងមួយថ្ងៃ ដោយមិនបានបញ្ជាក់អំពីមូលហេតុនៃ
 ការស្លាប់កើតឡើងដូចម្តេចឡើយ⁶³⁸ ។ ការគណនាត្រង់ៗ បង្ហាញថា ដំណើរសាច់រឿងរបស់ពួក
 គាត់ ពុំគាំទ្រការចោទប្រកាន់ផ្តេសផ្តាសរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិនោះទេ ។ ការប៉ាន់ស្មាន
 របស់សាក្សី ធិប សំផាត់ គឺបានមកពីការស្នាក់នៅប្រមាណ៤ ខែរបស់គាត់នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំ
 ទ្រយោង⁶³⁹ ហើយការស្មានពីចំនួនអ្នកស្លាប់ជាអតិបរមា គឺមានចំនួន ២៤០ នាក់ ។ ជាងនេះទៀត
 សាក្សី ឡេង វីង បានចំណាយពេលតិចជាងមួយខែនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង⁶⁴⁰ បានធ្វើការ
 ប៉ាន់ស្មាននូវចំនួនអ្នកស្លាប់ថាមានតិចជាង ៦០ នាក់⁶⁴¹ ។ និយាយម្យ៉ាងទៀត ភាពសមហេតុផល
 នៃដំណើរសាច់រឿងរបស់ពួកគាត់ ប្រសិនត្រូវបានទទួលយកទៅពិចារណា អាចនឹងបង្ហាញថា
 ចំនួនអ្នកទោសបានស្លាប់ក្នុងរយៈពេលពាក់ព័ន្ធជាអតិបរមា គឺមានចំនួនមួយពាន់នាក់ ។

ប៉ុណ្ណោះ។ អ្នកទោសនៅក្នុងរោងនោះគឺស្លាប់ជារៀងរាល់ថ្ងៃគឺអ្នកទោសស្លាប់ពី២ទៅ៣នាក់ក្នុងមួយថ្ងៃ។ ស-ឆ:22
 [“ស៖ តើអ្នកទោសដែលស្លាប់នោះគឺស្លាប់ដោយសារតែការធ្វើទារុណកម្ម ការបង្អត់អាហារ ឬក៏ការធ្វើការហួសកម្លាំង?
 ស:22៖ អ្នកទោសភាគច្រើនគឺស្លាប់ដោយសារការអត់អាហារ”]។

⁶³⁸ សូមមើល ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ភ្នំ ផៃ ថ្ងៃទី ២៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D5/998, EN ERN
 01190851 [“រឿងរាល់ថ្ងៃ ខ្ញុំឃើញមនុស្សស្លាប់ចន្លោះពី៣ទៅ៥នាក់”]។

⁶³⁹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ធិប សំផាត់ ថ្ងៃទី ២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/8, ស-ឆ:22 [“ស៖
 តើលោកនៅចាំថាពេលណាដែលលោកត្រូវបានគេបញ្ជូនទៅកាន់មន្ទីរសន្តិសុខនោះ? ឆ:22៖ ខ្ញុំចាំមិនច្បាស់ទេ។ តែគ្រាន់
 តែនៅចាំបានថាខ្ញុំនៅទីនោះប្រហែល៤ខែ មុនពេលរៀតណាមចូលមកដល់”]។ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់
 ចម្លើយសាក្សី ធិប សំផាត់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/49 ឆ:33 [“ខ្ញុំត្រូវបានគេបញ្ជូនខ្ញុំទៅដាក់
 គុកប្រហែលជាដើមខែ ៨ ឆ្នាំ ១៩៧៨ រហូតដល់រៀតណាមចូលមកដល់”]។

⁶⁴⁰ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឡេង វីង ថ្ងៃទី ១២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/159, ស-ឆ:46 [“
 ស៖តើលោកជាប់នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងអស់រយៈពេលប៉ុន្មានដែរ? ឆ:46៖ ខ្ញុំជាប់នៅភ្នំទ្រយោងជិត១ខែ ខ្លះបីថ្ងៃ...
 ក្រោយពីគេដោះលែងពីភ្នំទ្រយោងបានមួយសប្តាហ៍របបខ្មែរក្រហមបានបែក”]។

⁶⁴¹ របៀបផ្សេងៗនឹង សំណុំរឿង អោ អាន និងអ្នកដទៃ សំណុំរឿងលេខ ០០៤/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស,
 ដីកាសម្រេចលើសេចក្តីកែសម្រួលសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកទី៤ របស់ អោ អាន ថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ
 ២០១៦ ឯកសារ D244/1 នៅកថាខណ្ឌ២៦ [“ដោយគិតអានុភាពនៃគោលការណ៍វិមតិសង្ស័យត្រូវបានជាប្រយោជន៍
 ដល់ជនជាប់ចោទ ខ្ញុំនឹងប្រើប្រាស់តែចំនួនទាបបំផុតដែលបានគណនាតាមភស្តុតាង ហើយមិនប្រើប្រាស់ចំនួនមធ្យមភាគ
 រវាងចំនួនទាបបំផុត ជាមួយនឹងចំនួនខ្ពស់បំផុតឡើយនៅពេលដែលកំណត់ចំនួនជនរងគ្រោះសម្រាប់គោលបំណង និង
 បរិបទនៃដីកាដោះស្រាយ”]។

ទំព័រ ១៦៧ នៃ២២០

១៧២. ស្រដៀងគ្នានេះ ការស្ទង់មើលរបស់ ភ្នង ផៃ អំពីចំនួនមនុស្សស្លាប់ ៣ នាក់ក្នុងមួយថ្ងៃ គឺវាស្មើនឹង មានមនុស្សស្លាប់មួយពាន់នាក់ នៅក្នុងអំឡុងដើមឆ្នាំ១៩៧៨ រហូតដល់ពេលរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដួលរលំ ។ ទោះបីជាចំនួនទាំងនេះនៅតែជាសោកនាដកម្មផ្ទាល់ខ្លួនមួយ តំណាងឱ្យសោកនាដកម្មជាច្រើនក្តី ក៏ចំនួននេះ បង្ហាញអំពីការបកស្រាយដ៏ខ្លះខ្លាយរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអំពីភស្តុតាងនេះ ហើយការអះអាងដ៏ស្មោះហាប់ទាំងខ្លះភស្តុតាងគាំទ្រទាំងនេះ បច្ចុប្បន្នក៏កំពុងតែត្រូវបានប្រើប្រាស់ប្រឆាំងអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ។

១៧៣. ទាក់ទងនឹងការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដែលត្រូវបានចោទលើការស្លាប់ទាំងនេះ ឬការចោទទាក់ទងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មនានាដែលបានកើតឡើង ភស្តុតាងបង្ហាញឱ្យឃើញថា ទំនាក់ទំនងតែមួយគត់ដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានជាមួយមន្ទីរសន្តិសុខតំបន់៥ ឬប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខនេះ គឺនៅពេលដែលអ្នកស្រីត្រូវបានបង្គាប់ឱ្យធ្វើការផ្តល់ស្បៀង *តាមសំណើ* របស់ ទុំ សៀន^{៦៤២} ។ សាក្សីមី តាល់ អ្នកដឹកជញ្ជូនស្រូវ និងបន្លែបង្ការក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ^{៦៤៣} បានបញ្ជាក់អះអាងថា ថ្នាក់ស្រុកបានបញ្ជូនស្បៀងទៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង^{៦៤៤} ។

១៧៤. សរុបសេចក្តីមក ភស្តុតាងបង្ហាញច្បាស់ណាស់ថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាប់ទាក់ទងតែនឹងការផលិត

⁶⁴² កំណត់ហេតុនៃការតទល់មុខគ្នា (ទុំ សៀន) ថ្ងៃទី ៣-៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D230, EN ERNs 01072598-99 [“ សំបុត្ររបស់គាត់បានណែនាំឱ្យរាយការណ៍អំពីចំនួនកម្លាំង និងស្មើសុំសម្ភារៈ និងម្ហូបអាហារ...គាត់ក៏បានណែនាំពួកខ្ញុំឱ្យហូបលើសពីប្រជាជន ក៏ដូចជាកុំឱ្យផ្តល់របបហូបលើសពី កន្លែងផ្សេង...ខ្ញុំបានស្នើសុំស្បៀងពី យាយ ថែម”, 01072622 [“ ខ្ញុំបាននិយាយជាមួយ យាយ ថែម ថាខ្ញុំត្រូវការឱ្យពួកគេហូបដើម្បីមានកម្លាំងធ្វើការ ហើយគាត់បានឯកភាព”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/102 ឆ:47 [“ក្រោយពេលខ្ញុំធ្វើបញ្ជីឈ្មោះមនុស្សរួច ខ្ញុំបានបញ្ជូនបញ្ជីនោះទៅយាយ ថែម ដើម្បីសុំរបបអង្ករសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ពួកគេ។ តាមពិតបញ្ជីអ្នកទោសដែលខ្ញុំធ្វើនោះ គឺមិនបានដាក់ឈ្មោះមនុស្សទេ គឺដាក់តែចំនួនមនុស្សសរុបតែប៉ុណ្ណោះ”]។

⁶⁴³ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មី តាល់ ថ្ងៃទី ២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/256 ឆ:20។

⁶⁴⁴ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មី តាល់ ថ្ងៃទី ២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/256 ឆ:22 [“ទេ ខ្ញុំមិនដែលដឹកអង្ករ និងបន្លែទៅទីនោះទេ។ សម្រាប់ភ្នំទ្រយោង ចំពោះស្បៀងខាងស្រុកជាអ្នកបញ្ជូនទៅឱ្យដោយផ្ទាល់”]។

ទំព័រ ១៦៨ នៃ២២០

សៀងប៉ុណ្ណោះ ។ ទុំ សៀន ក៏បានទទួលស្គាល់ការពិតនេះដែរ^{៦៤៥} ។ ទោះបីជាសាក្សីខ្លះបង្ហាញថា មានអ្នកទោសស្លាប់ដោយសារការអត់ឃ្លាន ជំងឺ ឬធ្វើការហួសកម្រិតនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ក៏ដោយ^{៦៤៦} ក៏អត្ថិភាពនៃទំនាក់ទំនងរវាងអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម និងការផ្គត់ផ្គង់សៀងដែលត្រូវបាន បញ្ជូនទៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងតាមសំណើរបស់ ទុំ សៀន ពុំអាចបង្ហាញអំពីហេតុនិងប្តីយនៃ ឧក្រិដ្ឋកម្មនានាបានឡើយសូម្បីតែមួយករណី ដើម្បីចង្អុលបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បាន ផ្គត់ផ្គង់ ឬបានអនុវត្ត ឬបានគ្រប់គ្រង ឬបានចូលរួមតាមមធ្យោបាយនានាក្នុងគោលនយោបាយ ដែលបានគិតទុកជាមុនក្នុងការសម្លាប់អ្នកទោស ។ ផ្ទុយទៅវិញ ការស្លាប់ទាំងនោះ ទំនងជា បណ្តាលមកពីផលលំបាកផ្នែកកសិកម្មដែលអូសបន្លាយប្រមាណជាង ២ ឆ្នាំ ក្នុងស្រុកនេះ^{៦៤៧} ។

ការទម្លាក់កំហុសដាក់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទាក់ទងនឹងការសម្លាប់អ្នកទោសចំនួនរាប់ពាន់នាក់ នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង

១៧៥. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិពិពណ៌នាអំពីការសម្លាប់ប្រចាំថ្ងៃ^{៦៤៨} និងលើកទទ្ទឹករណីថា មានមនុស្ស រាប់ពាន់នាក់ត្រូវបានសម្លាប់នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង តាមការបញ្ជាពីអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម^{៦៤៩} និងថា អ្នកស្រីបានរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ដល់ការសម្លាប់ប្រជាជនស៊ីវិល រាប់មិនអស់^{៦៥០} ។ ភស្តុតាងដែលសំរាប់ដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ផ្តោតលើសាច់រឿងច្រើនជាងមួយម៉ឺន អាចឱ្យជឿជាក់បាន និងមានវិការៈជាក់ស្តែងបំផុត។

១៧៦. ទាក់ទងនឹងការសម្លាប់ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ សាក្សី ទុំ សៀន បាននិយាយថា មិនមានការ

^{៦៤៥} ប្រតិចារិកបទសម្ភាសន៍ជាមួយ ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D219/422.9, EN ERN 01136968 [“ធ្វើការ ក៏គាត់អត់មាននិយាយពីរឿងអី ។ និយាយតែពីរឿងយើងយកចិត្តទុកដាក់ធ្វើស្រែ ការពារផលដំណាំដែលធ្វើ កើតហ្នឹង ធ្វើប្រឡាយដើម្បីដោះស្រាយទឹកយកទៅធ្វើស្រែ ជួយប្រជាជនហ្នឹង។”]។

^{៦៤៦} សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៧០-៧២។

^{៦៤៧} សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១២៣។

^{៦៤៨} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ២១២-១៣។

^{៦៤៩} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ២១២។

^{៦៥០} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ៤៥២, ៤៥៤, ៤៥៦, ៤៥៩។

ទំព័រ ១៦៩ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

សម្លាប់កើតឡើងនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោងឡើយ⁶⁵¹ ។ ដោយស៊ីសង្វាក់ជាមួយឋានៈរបស់គាត់ ជាជនសមគំនិតម្នាក់ក្នុងសាច់រឿងនេះ សក្ខីកម្មរបស់គាត់ត្រូវតែពិនិត្យឱ្យបានហ្មត់ចត់ ។ ទោះជា យ៉ាងណាក្តី ក្នុងករណីនេះ នៅពេលអានដោយយោងទៅដល់ការសន្មតជាមុនថាគ្មានទោស និង ដោយយោងទៅលើភស្តុតាងដែលបញ្ជាក់ការពិតដទៃទៀត សក្ខីកម្មរបស់គាត់អាចនឹងទទួល យកបាន ។

១៧៧. តាមការពិនិត្យយ៉ាងលម្អិតល្អនៃបំផុត សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសំអាងលើឯកសារសំអាងចំនួន ៤ ដែលក្នុងនោះ មានឯកសារចំនួន ២ ទាក់ទងនឹងការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សីតែមួយ មានតួលេខ ស្តីពីការសម្លាប់នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង ។ ឯកសារទាំងនេះ រួមបញ្ចូលទាំងរបាយការណ៍មួយ ដែលរៀបចំឡើងក្នុងឆ្នាំ ១៩៨៤ ដោយមន្ទីរយោសនាការស្រុកព្រះនេត្រព្រះ និងព័ត៌មានដែល ទទួលបានពីសាក្សី ប្រាង សល់ និង ភួន ស៊ុនទី⁶⁵² ។ ឯកសារសំអាងទាំងនេះ នឹងត្រូវបានលើក ឡើងតាមលំដាប់ដោយដូចខាងក្រោម ។

១៧៨. ដូចដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានដឹងស្រាប់ហើយថា របាយការណ៍ពីមន្ទីរយោសនាការ ស្រុកព្រះនេត្រព្រះដែលបានរៀបចំឡើងក្នុងឆ្នាំ ១៩៨៤ ដែលបានត្រួតពិនិត្យថា “ភ្នំព្រៃយោងវាយ និងសម្លាប់-២០០០០”⁶⁵³ ពុំត្រូវបានបញ្ជាក់ការពិតនោះទេ និងមានភាពពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំ

⁶⁵¹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/65 ឆ:191-93 ឆ: 217។

⁶⁵² សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី នៅក្នុងចំណុច ២១២ (ជើងទំព័រ ១០៧០) ដែលយោងទៅលើ របាយការណ៍មន្ទីរ យោសនាការស្រុកព្រះនេត្រព្រះស្តីពីបញ្ជីប្រាសាទបុរាណ ទិសក្តារបូជា និងវិចិត្រករ ថ្ងៃទី ២៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៨៤ ឯកសារ D119/50.2, EN ERN 00938421។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប្រាង សល់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/127 ឆ:54។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភួន ស៊ុនទី ថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/30 ឆ:31។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភួន ស៊ុនទី ថ្ងៃទី ១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/92 ឆ:48។

⁶⁵³ របាយការណ៍មន្ទីរយោសនាការស្រុកព្រះនេត្រព្រះស្តីពីបញ្ជីប្រាសាទបុរាណ ទិសក្តារបូជា និង វិចិត្រករ ថ្ងៃទី ២៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/50.2, EN ERNs 00938416 [“កម្មាភិបាលយោសនាការស្រុក បានស្រាវជ្រាវដល់ ទំព័រ ១៧០ នៃ២២០

ទ្រយោងដោយប្រយោលតែប៉ុណ្ណោះ ។ អ្នកធ្វើរបាយការណ៍នេះត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យប្រមូលស្ថិតិជនរងគ្រោះក្នុងស្រុកនេះ⁶⁵⁴ ។ ជាងនេះទៀត ពុំមានការដឹកគាស់ណាមួយត្រូវបានធ្វើនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ដែលអាចផ្តល់ភាពច្បាស់លាស់ក្នុងកម្រិតណាមួយឡើយ⁶⁵⁵ ។ ផ្ទុយនឹងយុទ្ធសាស្ត្រផ្តល់ខ្លួនរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ មានម្នាក់ក្នុងចំណោមអ្នករួមចំណែកចងក្រងរបាយការណ៍នេះ មានឆន្ទៈពិនិត្យខ្លឹមសារនៃរបាយការណ៍នេះដោយការប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងកម្រិតមួយ ពោលគឺដោយបានទទួលស្គាល់ថា ដោយសារមធ្យោបាយក្នុងការទទួលបានតួលេខចំនួនទាំងនេះ “អាចមិនមែនជាការពិត”⁶⁵⁶ និងថា “ជនរងគ្រោះជាច្រើននាក់ត្រូវបានកប់ក្នុងភូមិរបស់ពួកគាត់ និងពុំស្ថិតនៅតាមទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មណាមួយក្នុងចំណោមទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្ម នានា”⁶⁵⁷ ដូចដែលត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណក្នុងរបាយការណ៍នោះឡើយ ។

១៧៩. កង្វះការប្រុងប្រយ័ត្នរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក៏បង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ផងដែរ ទាក់ទងនឹងព័ត៌មានរបស់ ប្រាង សល់ ដែលជាអ្នកយាមនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ។ សហព្រះរាជអាជ្ញា

ទឹកនៃ និងបានពិនិត្យតាមឃុំនីមួយៗដើម្បីបង្កើតស្ថិតិជាក់ស្តែងនៃប្រាសាទបុរាណ ទីសក្ការបូជា និងវិចិត្រករ និងតួលេខដែលបានផ្តល់”], 00938421 ។

⁶⁵⁴ របាយការណ៍នៃសកម្មភាពស៊ើបអង្កេត (ឆាយ ផ្ទុម) ថ្ងៃទី ២១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/155, EN ERN 01058773 [“ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាស្រុកព្រះនេត្រព្រះបច្ចុប្បន្ន...បានពន្យល់ថា គាត់គឺជាអតីតសមាជិកម្នាក់នៃក្រុមយុវជនស្រុកដែលត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យប្រមូលស្ថិតិនៃជនរងគ្រោះទាំងអស់សម្រាប់ស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ដែលជាស្ថិតិដែលយើងអាចអានបានក្នុងរបាយការណ៍ថ្ងៃទី ២៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៨៤ នេះ”]។

⁶⁵⁵ របាយការណ៍នៃសកម្មភាពស៊ើបអង្កេត (ឆាយ ផ្ទុម) ថ្ងៃទី ២១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/155, EN ERN 01058773 [“ការប្រមូលចំនួនជនរងគ្រោះ បានចាប់ផ្តើមធ្វើឡើងក្នុងឆ្នាំ១៩៨០ ដោយធ្វើដំណើរចេញពីភូមិទៅភូមិមួយនៅក្នុងឃុំនីមួយៗនៅក្នុងស្រុកនេះ។ ការធ្វើដូច្នេះគឺសមាជិកក្រុមបានជួបជាមួយគ្រួសារនីមួយៗ ដែលរស់នៅក្នុងភូមិទាំងអស់នោះ។ ស្ថិតិស្តីពីចំនួនជនរងគ្រោះទាំងអស់នោះ ត្រូវបានគេទទួលបានដោយធ្វើការសាកសួរអ្នកភូមិនានារកអ្នកដែលបានបាត់ខ្លួនរបស់ពួកគាត់តែប៉ុណ្ណោះ និងមិនមែនដោយធ្វើការដឹកគាស់សាកសពចេញពីក្នុងដីនៅឯទីកន្លែងនានាដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងរបាយការណ៍នោះ ទេ”]។

⁶⁵⁶ របាយការណ៍នៃសកម្មភាពស៊ើបអង្កេត (ឆាយ ផ្ទុម) ថ្ងៃទី ២១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/155, EN ERN 01058773 ។

⁶⁵⁷ របាយការណ៍នៃសកម្មភាពស៊ើបអង្កេត (ឆាយ ផ្ទុម) ថ្ងៃទី ២១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/155, EN ERN 01058773 ។

ទំព័រ ១៧១ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

អន្តរជាតិសំអាងលើការស្ថានរបស់សាក្សីនេះ នៅពេលដែលគាត់បាននិយាយថា មានអ្នកទោស ចំនួន ៥.០០០ ដល់ ១០.០០០ នាក់បានស្លាប់នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង^{៦៥៨} ។ ភស្តុតាងនេះ គឺមិន អាចទទួលយកបានជាដាច់ខាត ។ វាប្រាកដណាស់ដែលថា សាក្សីនេះពុំមានភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធនឹង បញ្ហាទាំងនេះ ដែលអាចជឿជាក់បានឡើយ ។ ទីមួយ សាក្សីនេះមិនបានឃើញការសម្លាប់ណាមួយ កើតឡើង^{៦៥៩} ។ ក្រោយមក គាត់បានសារភាពថា គាត់មិនអាចប៉ាន់ស្មានអំពីចំនួនមនុស្សស្លាប់ ឡើយ ពីព្រោះ “មានតែទាហានក្រោមបញ្ជារបស់ ភា សៀន ប៉ុណ្ណោះដែលអាចដឹងចំនួននោះ បាន”^{៦៦០} ។ ទីពីរ សាក្សីនេះបង្ហាញថា ភាគច្រើននៃអ្នកទោសទាំងនោះ បានស្លាប់ដោយសារជំងឺ និងគ្មានអាហារបរិភោគគ្រប់គ្រាន់ ឬ “ប្រហែល ពួកគាត់អាចត្រូវបានសម្លាប់ដោយទាហាន ប៉ុន្តែ [គាត់] ពុំបានដឹង អំពីចំនួនមនុស្សដែលត្រូវបានសម្លាប់ដោយទាហានទាំងនោះឡើយ”^{៦៦១} ។ វាមិន មានអ្វីគួរឱ្យភ្ញាក់ផ្អើលឡើយ ប្រការដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិពុំអាចបំបែកភស្តុតាងនេះឱ្យ ដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ។ ប៉ុន្តែវាជាការគួរឱ្យភ្ញាក់ផ្អើលដែលមិនថាភស្តុតាងនោះជាភស្តុតាងអ្វី នោះទេ ក៏វាត្រូវបានលើកមកសំអាងក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរដែរ ។

១៨០. យុទ្ធសាស្ត្ររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ត្រូវបានលាតត្រដាងបន្ថែមទៀតទាក់ទងនឹងភស្តុតាង របស់ ភួន ស៊ុនធី ជាអ្នកទោសម្នាក់ដែលត្រូវបានដំឡើងតួនាទីជាប្រធាននៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំ ទ្រយោង ដោយ ទុំ សៀន^{៦៦២} ។ គាត់ត្រូវបានលើកមកសំអាងចំពោះអំណះអំណាងរបស់គាត់ដែល

^{៦៥៨} ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២១២ (ជើងទំព័រ ១០៧០) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប្រាង សល់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/127 ឆ:54។

^{៦៥៩} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប្រាង សល់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤, D219/127 ឆ:39 [“ចំពោះខ្លួនខ្ញុំផ្ទាល់ ខ្ញុំដឹងថាគុកភ្នំទ្រយោងគឺជាកន្លែងកសាងខ្លួន ហើយនៅពេលមានអ្នកទោសណាមួយដែលត្រូវបានគេលត់ដំបូងឬពីរដង ហើយនៅតែមិនព្រមកែប្រែខ្លួន នោះគេនឹងយកអ្នកទោសនោះទៅសម្លាប់ចោល។ ទាំងនេះគ្រាន់តែជាការប៉ាន់ស្មានរបស់ ខ្ញុំផ្ទាល់តែប៉ុណ្ណោះ ពីព្រោះខ្ញុំមិនដែលបានឃើញដោយផ្ទាល់ភ្នែកនូវការសម្លាប់មនុស្សនៅភ្នំទ្រយោងនោះទេ”]។

^{៦៦០} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប្រាង សល់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤, D219/127 ឆ:40។

^{៦៦១} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប្រាង សល់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤, D219/127 ឆ:54 (សេចក្តីបញ្ជាក់ បន្ថែម)។

^{៦៦២} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភួន ស៊ុនធី ថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/30 ឆ:24។

ទំព័រ ១៧២ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ថាមានអ្នកទោសចំនួន ៣០ ដល់ ៥០ នាក់ត្រូវបានសម្លាប់ជារៀងរាល់ថ្ងៃនៅមន្ទីរសន្តិសុខនេះ ។
 ហេតុដូច្នេះហើយ មានមនុស្ស “រាប់ម៉ឺននាក់” ត្រូវបានសម្លាប់នៅទីនោះ^{៦៦៣} ។ ជាការគួរឱ្យភ្ញាក់
 ផ្អើល ដោយសារតែការរាប់នូវចំនួនដ៏សម្បើម និងដោយភាពមិនប៉ិនប្រសប់នេះ ភូន ស៊ុនធី
 សារភាពថា គាត់បានឃើញតែការសម្លាប់មួយ ដែលមានអ្នកទោសចំនួន ៧ នាក់ប៉ុណ្ណោះ^{៦៦៤} ។
 ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ចំណុចនេះ (មួយផ្នែក) អាចនឹងត្រូវបានពន្យល់ចំពោះករណីដែលថា ភូន
 ស៊ុនធី តាមពិតទៅមិនបាននិយាយថា មានអ្នកទោសពី ៣០ ទៅ ៥០ នាក់ត្រូវបានសម្លាប់ទេ ។
 ប៉ុន្តែគាត់បាននិយាយថា ចំនួនខ្លះនៃចំនួនសរុបនោះ ត្រូវបានសម្លាប់^{៦៦៥} ។ កង្វះខាតនូវភស្តុតាង
 ដែលមានលក្ខណៈខ្លាំងក្លា ឬភស្តុតាងស៊ីសង្វាក់គ្នា អាចនឹងត្រូវបានពន្យល់ដោយប្រភពរបស់វា
 ខ្លួនឯង ពោលគឺ ការសន្និដ្ឋានរបស់គាត់ គឺផ្អែកលើព័ត៌មានដែលគាត់ទទួលបានពី ប្រាង សល់^{៦៦៦}
 ដែលវាជាឧទាហរណ៍ជាក់ស្តែងមួយ នៃភាពមិនអាចជឿជាក់បាននៃភស្តុតាងជាច្រើនអាវ៉ាម
 ដែលផ្អែកលើ ពាក្យច្រាមអាវ៉ាម ។

១៨១. ការពិពណ៌នាផ្សេងទៀត ដែលត្រូវបានលើកឡើងដើម្បីគាំទ្រជាទូទៅដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរ
 ជាតិ មួយភាគធំមិនបានផ្តល់ការគាំទ្រលើអំណះអំណាងដែលថា មានមនុស្ស រាប់ពាន់នាក់ ត្រូវបាន

^{៦៦៣} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅក្រុង ២១២ (ជើងទំព័រ ១០៧០) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់
 ចម្លើយសាក្សី ភូន ស៊ុនធី ថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/30 ឆ៖31។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ
 សាក្សី ភូន ស៊ុនធី ថ្ងៃទី ០១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/92 ឆ៖48។

^{៦៦៤} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភូន ស៊ុនធី ថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/30 ឆ៖20-21 [ដែល
 និយាយថាគាត់បានឃើញការសម្លាប់មនុស្សចំនួន ៧ នាក់]។

^{៦៦៥} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភូន ស៊ុនធី ថ្ងៃទី ០១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/92 ឆ៖50 [“តាមកត់
 សម្គាល់របស់ខ្ញុំ មនុស្សទាំងអស់នោះខ្លះស្លាប់ដោយសារជំងឺ អត់អាហារ ការធ្វើការងារធ្ងន់ធ្ងរ និងការកាប់សម្លាប់។ ខ្ញុំ
 នៅចាំថានៅពេលគេនៅទីនោះ ខ្ញុំបានកប់មនុស្ស២នាក់ស្លាប់ដោយជំងឺ”]។

^{៦៦៦} សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភូន ស៊ុនធី ថ្ងៃទី ២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/30 ឆ៖31។
 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភូន ស៊ុនធី ថ្ងៃទី ០១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/92 ឆ៖48។ កំណត់ហេតុ
 នៃការ តទល់មុខគ្នា (ភូន ស៊ុនធី) ថ្ងៃទី ៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D231, EN ERN 01056932 [ដែលនិយាយថា
 ស៊ុម សល់ ដែលគាត់បានតទល់ជាមួយ ពុំមែនជាអ្នកយាមដែលបានប្រាប់គាត់អំពីព័ត៌មាននេះ ប៉ុន្តែគឺឈ្មោះ សល់ ម្នាក់
 ទៀត ដែលជាអ្នកយាមនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោងដែរ ដែលមានកម្ពស់ទាប]។

ទំព័រ ១៧៣ នៃ២២០

សម្លាប់នោះទេ ហើយជំនួសមកវិញ វាបានត្រឹមតែបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ពីកង្វះនូវការដឹង^{៦៦៧} ដែល បង្ហាញថា ការសម្លាប់មិនបានកើតឡើងជាប្រចាំ តែជាហេតុការណ៍ដឹកជញ្ជូន^{៦៦៨} ។ ដោយយោងទៅ លើការសន្និដ្ឋានដែលនាំឱ្យមានបញ្ហាជាក់ស្តែងទាំងនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិផ្នែកផ្តល់ជាថ្មី ម្តងទៀតទៅលើភស្តុតាងដែលជ្រើសយកតាមចិត្តខ្លួនចង់បាន ។ សាក្សី គឹម យ៉េត បាននិយាយថា គាត់បានឃើញផ្ទាល់ភ្នែកថាមាន “មនុស្សជាច្រើនត្រូវបានយកទៅសម្លាប់”^{៦៦៩} និងបាននិយាយពី ដំបូងថា ការសម្លាប់បានកើតឡើងជារៀងរាល់សប្តាហ៍^{៦៧០} ។ ប៉ុន្តែក្រោយមកទៀត គាត់បាន ពន្យល់ថា មានការសម្លាប់កើតឡើងតែម្តងប៉ុណ្ណោះ^{៦៧១} និងបានទទួលស្គាល់ថា គាត់មិនបានឃើញ ថាមានការសម្លាប់ដោយផ្ទាល់ភ្នែកឡើយ^{៦៧២} ។ សាក្សី ប៊ូ តួក បាននិយាយថា “គេសម្លាប់ឡើង ស្រឡះអស់ ។ ពេលស្រឡះហើយ គេដាក់មនុស្សថ្មីមកពេញទៀត”^{៦៧៣} ។ ប៉ុន្តែគាត់បានបញ្ជាក់បំភ្លឺ ក្នុងការស្តាប់ចម្លើយដដែលនេះថា គាត់បានត្រឹមតែឃើញដោយផ្ទាល់ភ្នែកនូវការសម្លាប់មនុស្ស ចំនួន ២ នាក់^{៦៧៤} ។ ទោះបីជា ប៊ូ តួក បានអះអាងថាបានឃើញមានអ្នកទោសនានាពីតំបន់នេះបាន

^{៦៦៧} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ២១២ (ជើងទំព័រ ១០៧០) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី គឹម យ៉េត ថ្ងៃទី ១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/94 ឆៈ60។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី គឹម យ៉េត ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/6 ឆៈ16។

^{៦៦៨} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ២១២ (ជើងទំព័រ ១០៧០) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ តួក ថ្ងៃទី ៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/400 ឆៈ69។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ដែង លៀប ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/252 ឆៈ31។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ធិប សំផាត់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/49 ឆៈ58-59។

^{៦៦៩} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ២១២ (ជើងទំព័រ ១០៧០) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី គឹម យ៉េត ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/6 ឆៈ16។

^{៦៧០} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី គឹម យ៉េត ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/6 ឆៈ31។

^{៦៧១} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី គឹម យ៉េត ថ្ងៃទី ០១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/94 ឆៈ70។

^{៦៧២} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី គឹម យ៉េត ថ្ងៃទី ០១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/94 ឆៈ60។

^{៦៧៣} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ២១២ (ជើងទំព័រ ១០៧០) យោង កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ តួក ថ្ងៃទី ៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/400 ឆៈ69។

^{៦៧៤} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ តួក ថ្ងៃទី ០៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/400, ឆៈ98។

ទំព័រ ១៧៤ នៃ២២០

បាត់ខ្លួនជារៀងរាល់ថ្ងៃក៏ដោយ^{៦៧៥} ក៏គាត់បានទទួលស្គាល់ថា គាត់មិនបានដឹងថាមានអ្វីកើតឡើង ចំពោះអ្នកទាំងនោះឡើយ និងបានបញ្ជាក់អះអាងថា អំណះអំណាងរបស់គាត់ដែលថា មាន ទាហានសម្លាប់អ្នកទោសទាំងនោះ គឺគ្រាន់តែជាការស្មានប៉ុណ្ណោះ^{៦៧៦} ។

១៨២. បន្ថែមពីនេះទៀត សាក្សី ដែង លៀប បានអះអាងថា ពេលខ្លះអ្នកទោសត្រូវបានចង និងយកទៅ សម្លាប់នៅពេលយប់ (បើទោះបីជាគាត់បានសារភាពថាមិនដឹងអំពីចំនួនប៉ុន្មានក៏ដោយ)^{៦៧៧} ។ ទោះ ជាយ៉ាងណាក្តី សាក្សីរូបនេះ ពិតជាបាននិយាយថា គាត់បានឃើញ “មួយ ឬពីរករណីដែលអ្នក ជាប់ឃុំឃាំងខ្សោយៗ ដែលមិនអាចបន្តការងាររបស់ពួកគាត់ ត្រូវបានសម្លាប់”^{៦៧៨} ។ សាក្សី ដដែលនេះបាននិយាយថា ក្នុងចំណោមអ្នកជាប់ឃុំឃាំងចំនួន ៣០ នាក់ដែលត្រូវបានបញ្ជូនទៅ មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងជាមួយគាត់ បានរួចពីការស្លាប់ទាំងអស់^{៦៧៩} ។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរ ធិប សំ- ផាត់ ជាសាក្សីដែលត្រូវបានលើកមកសំអាងត្រង់ចំណុចដែលគាត់អះអាងថា ការសម្លាប់បានកើត មានជារៀងរាល់យប់ និងបាននិយាយថា គាត់មិនបានដឹងថាមានមនុស្សប៉ុន្មាននាក់ត្រូវបាន សម្លាប់ឡើយ^{៦៨០} និងត្រឹមតែធ្លាប់បានឃើញហេតុការណ៍បែបនេះតែម្តងគត់^{៦៨១} ។

^{៦៧៥} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ តូក ថ្ងៃទី ០៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/400, ឆ:108-20។

^{៦៧៦} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ូ តូក ថ្ងៃទី ០៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/400, ឆ:108-20។

^{៦៧៧} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ២១២ (ជើងទំព័រ ១០៧០) យោង កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ដែង លៀប ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/252 ឆ:31។

^{៦៧៨} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ដែង លៀប ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/252 ឆ:31 [“...ពួកខ្ញុំគេឱ្យដាំស្ពៃ និងឌីឡូក។ គេឱ្យបមរមួយវែកៗម្នាក់។ អ្នកខ្លះខ្សោយពេក អស់កម្លាំង មិនអាចធ្វើការបាន ត្រូវ បានពួកល្អបសម្លាប់ ដោយវាយនឹងដំបង ឬស្នាយកាំភ្លើង។ ខ្ញុំបានឃើញផ្ទាល់ភ្នែករាប់មិនអស់។ ខ្ញុំមិនបានឃើញ ហេតុការណ៍ទាំងនេះ កើតឡើងជារៀងរាល់ថ្ងៃទេ ប៉ុន្តែជាធម្មតាខ្ញុំឃើញវាកើតឡើងនៅពេលល្ងាច។ ខ្ញុំឃើញគេសម្លាប់ ១ ឬ ២ នាក់ នៅនឹងកន្លែងនៅពេលដែលអ្នកខ្សោយពេកមិនអាចធ្វើការទៅរួចទៀត”]។

^{៦៧៩} សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ដែង លៀប ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/252 ឆ:44-45។

^{៦៨០} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ២១២ (ជើងទំព័រ ១០៧០) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី ធិប សំផាត់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/49 ឆ:58-59។

ទំព័រ ១៧៥ នៃ២២០

១៨៣. សរុបសេចក្តីមក ជំនួសឱ្យការផ្អែកលើភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធ និងភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីការពិត ការចោទប្រកាន់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ផ្អែកលើការប្រើប្រាស់ដោយសម្រាំងយកនូវសក្ខីកម្មមិនគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ និងជាពាក្យចោមអាវាមដែលភស្តុតាងទាំងនេះ មិនអាចគាំទ្រដល់ការចោទប្រកាន់ធ្ងន់ធ្ងរនៃបទឧក្រិដ្ឋឡើយ ។ ការវិភាគដ៏ប្រុងប្រយ័ត្នលើភស្តុតាងផ្ទាល់បង្ហាញឱ្យឃើញថា ការសម្លាប់មនុស្សមានភាពកម្រ និងបានកើតឡើងក្នុងរយៈពេលដ៏ខ្លីមុនពេលវៀតណាមចូលមកដល់ ។ បើទោះបីជាមានចំណុចខ្លះចន្លោះសំខាន់ៗនៃការចងចាំរបស់សាក្សីក៏ដោយ ក៏តួលេខខ្ពស់បំផុតដែលត្រូវបានផ្តល់ឱ្យទាក់ទងការសម្លាប់នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង មានម្តងនោះ គឺចំនួន ៩០ នាក់ ដែលត្រូវបានសម្លាប់ដោយកងទ័ព នៅពេលដែលទាហានវៀតណាមបានកំពុងជិតចូលមកដល់^{៦៨២} ដែលព្រឹត្តិការណ៍នេះ គឺត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដែរ ថាវាបានកើតឡើងតាមការបញ្ជារបស់ ទុំ សៀន^{៦៨៣} ។ តាមពិត ទោះបីជាការសម្លាប់មនុស្សចំនួន ៩០ នាក់ គឺជាឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏គួរឱ្យរន្ធត់ក្តី តែនៅពេលបានពិនិត្យមើលដោយពិចារណាលើការមានចេតនានៃជនទាំងឡាយ ដែលបានកំណត់លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃនិយមន័យពាក្យ “អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” បង្ហាញថា ការសម្លាប់នោះ មិនអាចត្រូវបានចាត់ទុកថាមានតម្លៃជាភស្តុតាងបន្ទាល់ខ្លាំងក្លា ឬមានតម្លៃអាចបញ្ជាក់អំពីអ្វីមួយបានឡើយ ។

១៨៤. វិធីសាស្ត្ររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ត្រូវបានរៀបចំឡើងដើម្បីបិទបាំងភាពផ្ទុយស្រ្គយនៃភស្តុតាងដាក់បន្ទុកដែលភ្ជាប់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដោយផ្ទាល់ទៅនឹងអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរ ។ ថ្វីបើមានអំណះអំណាងទូទៅរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានបញ្ជា

---

⁶⁸¹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ធីប សំផាត់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/49 ឆ:60, ស-ឆ:63-64 [ដែលពិពណ៌នាអំពីការសម្លាប់មនុស្ស៩០នាក់ដោយទាហាន]។

⁶⁸² កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ធីប សំផាត់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/49 ឆ:60, ស-ឆ:63-64។

⁶⁸³ ដីកាសន្និដ្ឋានស្តារពរ នៅកថាខណ្ឌ ២១៥។ សូមមើលផងដែរ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ធីប សំផាត់ ថ្ងៃទី ១៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/49 ឆ:62។

ទំព័រ ១៧៦ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ឱ្យមានការសម្លាប់នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងក៏ដោយ^{៦៨៤} ក៏តម្លៃខ្ពស់បំផុតនៃភស្តុតាងនេះ គឺគ្រាន់តែអាចនឹងភ្ជាប់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទៅនឹងការសម្លាប់ដែលត្រូវបានចោទនូវអ្នកទោសចំនួន បួន នាក់ប៉ុណ្ណោះ^{៦៨៥} ។ ខណៈដែលចំណុចនេះមិនត្រូវបានចាត់ទុកជាការពិតក៏ដោយ ក៏វាមានប្រយោជន៍ដល់ការណែនាំក្នុងការពិនិត្យពិចារណាលើដំណើររឿងតែមួយនេះ និងសន្ទុះទឹកចិត្តដែលត្រូវបានពិពណ៌នា ។ សូម្បីតែនៅពេលពិពណ៌នាអំពីហេតុការណ៍នេះ ទុំ សៀន បានពន្យល់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានបញ្ជាឱ្យគាត់សម្លាប់អ្នកទោស ពីព្រោះអ្នកទោសទាំងនោះបានទទួលរងទារុណកម្មធ្ងន់ធ្ងរពេកមុនពេលចូលទៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង^{៦៨៦} ដែលធ្វើឱ្យស្ថានភាពរបស់ពួកគាត់មិនអាចព្យាបាលបាន^{៦៨៧} ។

១៨៥. សរុបសេចក្តីមក ទាក់ទងនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ភស្តុតាងនេះពុំផ្តល់ការគាំទ្រណាមួយដល់ការសន្មតដែលថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម អាចជាអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងអម្បាលម៉ាននៅក្នុងទីតាំងនោះ ឬក៏ថាភស្តុតាងនេះ គឺជាភស្តុតាងមានទម្ងន់ធ្ងន់ធ្ងរ ឬភស្តុតាងបញ្ជាក់ការពិតដើម្បីគាំទ្រអំណះអំណាងដែលថា អ្នកស្រីស្ថិតក្នុងប្រភេទ “អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” បានឡើយ ។ ជំនួសឱ្យការពិចារណាអំពីលក្ខខណ្ឌត្រួតគ្នាទាំងពីរនេះទាក់ទងនឹងភស្តុតាងទាំងមូល ក្នុងបំណងបញ្ជាក់ការពិត សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបែបជាធ្វើការវិភាគបែបជ្រើស

^{៦៨៤} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២១២។

^{៦៨៥} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២១២ [ជាឧទាហរណ៍ អ៊ឹម ថែម បញ្ជាឱ្យ ទុំ សៀន សម្លាប់អ្នកទោសបួននាក់ ដែលត្រូវបានទទួលរងទារុណកម្មយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ]។

^{៦៨៦} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២១២ (ជើងទំព័រ ១០៧៣) យោង កំណត់ហេតុនៃការតតល់មុខគ្នា (ទុំ សៀន) ថ្ងៃទី ៣-៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D230, EN ERN 01072613 [“ខ្ញុំចាំថាអ្នកទោសធ្ងន់បួននាក់ត្រូវបានគេវាយធ្វើបាបមុនបញ្ជូនមកមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង។ ...ស្ថានភាពរបស់ពួកគាត់ធ្ងន់ធ្ងរ និងមិនអាចព្យាបាលបាន។ យាយ ថែម បានបញ្ជាឱ្យខ្ញុំសម្លាប់អ្នកទោសទាំងបួន នោះទៅ។ ខ្ញុំបានបញ្ជាបន្តឱ្យអ្នកការពារសម្លាប់ពួកគាត់ទៅ”]។

^{៦៨៧} កំណត់ហេតុនៃការតតល់មុខគ្នា (ទុំ សៀន) ថ្ងៃទី ៣-៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D230, EN ERN 01072613 [“ខ្ញុំចាំថាអ្នកទោសបួនធ្ងន់នាក់ត្រូវបានគេវាយធ្វើបាប មុនបញ្ជូនមកមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង។ ...ស្ថានភាពរបស់ពួកគាត់ធ្ងន់ធ្ងរ និងមិនអាចព្យាបាលបាន។ យាយ ថែម បានបញ្ជាឱ្យខ្ញុំសម្លាប់អ្នកទោសទាំងបួននាក់នោះទៅ។ ខ្ញុំបានបញ្ជាបន្តឱ្យអ្នកការពារសម្លាប់ពួកគាត់ទៅ”]។

ទំព័រ ១៧៧ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ចោះៗ និងបែបអត្តនោម័ត គឺជាយុទ្ធសាស្ត្រមួយដែលជាញឹកញាប់ គ្មានអ្វីក្រៅពីសម្រាំងយកតែ ភស្តុតាងដាក់បន្ទុកដែលមានលក្ខណៈបំផ្លើសបំផុត និងទម្លាក់ទៅលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម តាមរយៈ ប្រើប្រាស់ភស្តុតាងដែលជាពាក្យចោមអាវាម និងការសន្មត ។

១៨៦. ការវិភាគដ៏សមហេតុផលលើភស្តុតាងនេះបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជាកម្មាភិបាលថ្នាក់ស្រុក មួយរូបដែលពុំមានសិទ្ធិអំណាច ស្របច្បាប់ ឬ ជាក់ស្តែង ទៅលើឋានៈជាប្រធានរបស់ ទុំ សៀន ឬទៅលើប្រតិបត្តិការណាមួយរបស់មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ដែលត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយ ទុំ សៀន ឬថ្នាក់លើឡើយ ។ ភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធ និងគួរឱ្យជឿជាក់បានបង្ហាញថា ភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃ ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងប៉ុន្មានដែលត្រូវបានចោទថាបានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង មានកម្រិតទាប ហើយទោះជាក្នុងករណីណាក៏ដោយ គឺវាតិចជាងអ្វីដែលចោទប្រកាន់ដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា អន្តរជាតិ ។ ភស្តុតាងបង្ហាញឱ្យឃើញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជាប់ទាក់ទងនឹងការផលិតស្បៀង តែប៉ុណ្ណោះ និងថាគួរនាំទីតែមួយមុខរបស់អ្នកស្រីពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង គឺការផ្គត់ផ្គង់ ស្បៀងតាមសំណើរបស់ប្រធាន ទុំ សៀន ដោយផ្អែកតាមបញ្ជីស្នាមនានាដែល ទុំ សៀន បាន រៀបចំ ។ គួរនាំរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជាអ្នកផ្គត់ផ្គង់ស្បៀង ពុំពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មនានាដែល ត្រូវបានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងឡើយ ។ គួរនាំនេះពុំអាចជាភស្តុតាងខ្លាំងក្លាដែលអាច បញ្ជាក់អំពីការពិត ឬមានជាភស្តុតាងនៃការទទួលខុសត្រូវលើឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរនានា ឬជាប្រភេទ ភស្តុតាងប្រើដើម្បីធ្វើការកំណត់ប្រដូចអ្នកស្រីជា “អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” បានឡើយ ។

២. អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនបានដើរតួនាទីណាមួយទាក់ទងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មនានាដែលត្រូវបានចោទ ប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តនៅការដ្ឋានស្ថានស្រែងនោះទេ

១៨៧. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា i) អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជាអ្នកទទួលខុសត្រូវលើការដ្ឋានទាំង អស់ដែលត្រូវបានគ្រប់គ្រងពីមុនដោយអតីតប្រធានកងចល័តតំបន់^{៦៨៨} (រួមទាំងការដ្ឋានស្ថាន

^{៦៨៨} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦២។

ទំព័រ ១៧៨ នៃ២២០

ស្រែង^{៦៨៩}) ព្រមទាំងគ្រប់គ្រងប្រធានថ្មីនៃកងចល័តតំបន់^{៦៩០} និងថា ii) អ្នកស្រីបានចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងការបង្ខំពលកររាប់ពាន់នាក់ឱ្យធ្វើការងារជាទម្ងន់^{៦៩១} ដែលពួកគេជាច្រើនបានស្លាប់ដោយសារភាពអត់ឃ្នាន និងជំងឺ^{៦៩២} ហើយបានបាត់ខ្លួន^{៦៩៣} ជាទៀងទាត់^{៦៩៤} ។

១៨៨. ដូចនឹងការពិភាក្សាខាងក្រោម ភស្តុតាងបង្ហាញថា អំណះអំណាងទាំងពីរពុំបានផ្អែកតាមការវាយតម្លៃបែបសត្យានុម័តនៃភស្តុតាងឡើយ ។ ទីមួយ ភស្តុតាងនេះបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា ការដ្ឋានស្ថានស្រែង ស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងជាផ្លូវការរបស់គណៈតំបន់^៥ និងក្រោមការគ្រប់គ្រងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពរបស់ប្រធានកងចល័តតំបន់^៥ តា ពាល់ ដែល មានឋានានុក្រមមុខតំណែងខ្ពស់ជាងអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម^{៦៩៥} ។ ទីពីរ ភស្តុតាងនេះពុំគាំទ្រអំណះអំណាងនានា ពាក់ព័ន្ធនឹងស្ថានភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ឬការចូលរួមរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះឡើយ^{៦៩៦} ។

១៨៩. ជាសង្ខេប ក្រុមការពារក្តីសូមអះអាងថា ការវាយតម្លៃដ៏សមហេតុផលអំពីលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យត្រួតគ្នាទាំងពីរនេះ (ស្ថានទម្ងន់នៃឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងប៉ុន្មានដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង និងកម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានលើកឡើងទាំងនេះ) នាំឱ្យមានការសន្និដ្ឋានដ៏ច្បាស់លាស់ថា មានកម្រិតតិចតួចណាស់ ដែលភស្តុតាងទាំងនោះមានភាពមជ្ឈឹម ឬក៏ថា វាអាចបញ្ជាក់ការពិតបាន ឬបើមិនដូច្នោះទេ វាក៏ជាភស្តុតាងដែលមានតម្លៃតិចតួចដើម្បីបង្ហាញពីការជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក្នុង ការដ្ឋានស្ថានស្រែង អាចជាការទទួលខុសត្រូវដ៏

^{៦៨៩} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦២-៦៣ និង ៥៣២។
^{៦៩០} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦២ (ជើងទំព័រ ១៣៣០)។
^{៦៩១} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦៤។
^{៦៩២} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦៧។
^{៦៩៣} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៧០។
^{៦៩៤} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦៤-៧១។
^{៦៩៥} សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៩៦-២០៧។
^{៦៩៦} សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ២០៨-២៦។

ទំព័រ ១៧៩ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ធំធេង ឬសូម្បីតែអាចបង្ហាញពីការនៅកៀកនឹងការទទួលខុសត្រូវផ្ទាល់ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរ នានានោះ ។ យោងតាមលក្ខណៈជាអង្គនៃភស្តុតាង ភស្តុតាងដូច្នោះគាំទ្រក្នុងកម្រិតតិចតួច ឬ មិនគាំទ្រសោះចំពោះការអះអាងដែលថាអ្នកស្រីស្ថិតក្នុងប្រភេទ “អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” នៅ អ.វ.ត.ក ។

i. ភាពជាក់លាក់ទាក់ទងនឹងវិសាលភាពភូមិសាស្ត្រនៃការដ្ឋានស្ត្រីស្រង

១៩០. មុនពេលលើកឡើងអំពីខ្លឹមសារនៃទង្វើករណីរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ក្រុមការពារក្តីសូម លើកឡើងពីភាពមានមន្ទិលថាតើករណីការដ្ឋានអូរលៀប ត្រូវបានដាក់បញ្ចូលក្នុងវិសាលភាពនៃ ការចោទប្រកាន់មកលើអ្នកស្រី អ៊ុយ ថៃម ឬទេ ។ ក្នុងចម្លើយតបនេះ ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទ ប្រកាន់ និងការយោងទៅរក “ការដ្ឋានស្ត្រីស្រង” មានភាពស្រពិចស្រពិល និងខ្វះភាពជាក់លាក់ ដែលជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវ^{៦៩៧} ។ ការដ្ឋានអូរលៀប ពុំត្រូវបានដាក់បញ្ចូលក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿង ឱ្យស៊ើបសួរលើកទី៣ ឬសេចក្តីផ្តេងការណ៍នានាដែលភ្ជាប់ទៅនឹងដីកានេះឡើយ^{៦៩៨} ។

១៩១. សាក្សីមួយចំនួនក៏មានការភ័ន្តច្រឡំជាខ្លាំង នៅពេលត្រូវបានស្នើសុំឱ្យពិពណ៌នាអំពីទីតាំងទំនប់ស្ពាន ស្រង និងទំនប់អូរលៀប^{៦៩៩} ។ ជាឧទាហរណ៍ នៅ ចាត់ ដែលបានធ្វើការនៅទីតាំងទាំងពីរ

^{៦៩៧} សូមមើល ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ឯកសារ D239.1 នៅកថាខណ្ឌ ៦ និង៨។
^{៦៩៨} សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលើកទី ៣ ឯកសារ D1 នៅកថាខណ្ឌ ៧៩ (ជើងទំព័រ ៣២៤-៣០)។
^{៦៩៩} សូមមើល ជាឧទាហរណ៍ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ៖197 [នៅពេលត្រូវបានសួរថាតើស្ពានស្រង និងអូរលៀប ជា ប្រឡាយតែមួយឬយ៉ាងណា នៅ ចាត់ បានឆ្លើយថា “ប្រឡាយស្ពានស្រង និងភូមិចា ជួបគ្នាជាមួយនឹងប្រឡាយ អូរលៀប”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី និត សិត ថ្ងៃទី ៣ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/133, ស- ឆ៖11 [“ស៖ តើការដ្ឋានទំនប់អូរលៀបដែលលោកធ្វើការ គេហៅថាទំនប់ស្ពានស្រងឬ? ឆ៖11៖ មិនមែនទេ កន្លែងខ្ញុំ ធ្វើការគឺនៅក្នុងឃុំភ្នំលាប ហើយទំនប់ស្ពានស្រងមានទីតាំងនៅក្នុងឃុំទឹកជោរ”] ឆ៖13 [“[អូរលៀប] ស្ថិតនៅខាងជើង ផ្លូវជាតិលេខ៦”] ឆ៖121 [“បច្ចុប្បន្នគេហៅថាប្រឡាយអូរលៀប ហើយមានប្រភពទឹកចេញពីស្ពានស្រង”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី កោ ឡិន ថ្ងៃទី ១១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/98 ឆ៖27 [ក្នុងអំឡុង ពេលគាត់ធ្វើការនៅទំនប់ស្ពានស្រង “ពេលនោះខ្ញុំធ្វើការនៅខាងលិចស្ទឹងស្ពានស្រងដែលមានទីតាំងនៅក្នុងឃុំ ស្ពាន ស្រង ឬក្នុងឃុំពង្រ ស្រុកភ្នំស្រុក ក្នុងតំបន់ ៥”] ឆ៖28 [“ទំនប់ស្ពានស្រងចាប់ផ្តើមពីខាងកើតស្រុកភ្នំស្រុក ទល់ទៅនឹង ទំព័រ ១៨០ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

និយាយថាមានទំនប់ស្ថានស្រែងចំនួនពីរ ព្រមទាំងមានទំនប់ពីរផ្សេងទៀត មួយឈ្មោះទំនប់ អូរលៀប និងមួយទៀតឈ្មោះទំនប់អូរ តា ផល⁷⁰⁰ ។ ការភ័ន្តច្រឡំនេះ មិនដែលត្រូវបានលើកឡើង ឬបញ្ជាក់បំភ្លឺដោយអ្នកស៊ើបអង្កេតនៃ ក.ស.ច.ស ដែលបានបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរលើកចុងក្រោយ របស់ពួកគាត់ដើម្បីកំណត់ទីតាំងទំនប់ និងប្រឡាយស្ថានស្រែងប្រាំពីរខែមុនពេលយកចម្លើយរបស់ គេវា ចាត់⁷⁰¹ ។ ក្រុមការពារក្តីកត់សម្គាល់ឃើញថា ទោះបីជាអ្នកស៊ើបអង្កេតនៃ ក.ស.ច.ស បាន ចុះទៅដល់ទីកន្លែងចំនួនបីទាក់ទងនឹងការដ្ឋានស្ថានស្រែងក៏ដោយ⁷⁰² ក៏ការសន្និដ្ឋានដ៏ជាក់លាក់មិន ដែលត្រូវបានធ្វើឡើយទាក់ទងនឹងវិសាលភាពភូមិសាស្ត្រនៃការដ្ឋាននេះ ។

១៩២. ក្រោមកាលៈទេសៈទាំងនេះ និងដោយអនុវត្តគោលការណ៍ វិមតិសង្ស័យបានជាប្រយោជន៍ដល់ជន ជាប់ចោទ ភាពស្រពិចស្រពិលនានាអំពីវិសាលភាពភូមិសាស្ត្រនៃការដ្ឋានស្ថានស្រែង និងព្រៃនាម គប្បីដោះស្រាយឱ្យបានជាប្រយោជន៍ដល់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ។ ហេតុដូច្នេះ ក្រុមការពារក្តីសូមស្នើ ថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតគួរកំហិតការពិចារណាលើទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទ ប្រកាន់នេះ ត្រឹមទីតាំងទាំងឡាយណាដែលត្រូវបានកំណត់អត្តសញ្ញាណជាក់លាក់នៅក្នុងដីកា សន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរលើកទី៣ និងសូមស្នើសុំឱ្យច្រានចោលនូវរាល់ភស្តុតាងទាំងឡាយ ណា ដែលគ្មានការយោងជាក់លាក់ទៅរកហេតុការណ៍នានាដែលបានកើតឡើងទាំងនៅស្ថានស្រែង

ស្ថានស្រែងដែលស្ថិតនៅភូមិរោគ ឃុំស្ថានស្រែងដែលជាស្ថានបុរាណបាក់បែក ហើយក៏បន្តទៅខាងកើតទៀត”] ឆ៖29 [“កងចល័តឃុំរបស់ខ្ញុំបានបញ្ចប់ការលើកទំនប់ស្ថានស្រែង ហើយត្រូវផ្លាស់ទៅការដ្ឋានធ្វើអាងអូរលៀប”]។ កំណត់ ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ិន សុខ ថ្ងៃទី ២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/397 ឆ៖5 [“ប្រឡាយ [អូរលៀប] ចេញពីអូរលៀបឆ្ពោះទៅទិសខាងជើងដល់ស្ថានស្រែង”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ស៊ឹម តៅ ថ្ងៃទី ២០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/92 ឆ៖21 [“ប្រឡាយអូរលៀបមានចម្ងាយប្រហែល ១គីឡូម៉ែត្រនៅខាង កើតភ្នំលៀប”]។

700 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី គេវា ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ៖195-96។

701 សូមមើល កំណត់ហេតុនៃកិច្ចស៊ើបសួរ (កោ ឡិន) ថ្ងៃទី ៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/129។

702 របាយការណ៍ស្តីពីការកំណត់អត្តសញ្ញាណទីកន្លែង (ការដ្ឋានស្ថានស្រែង) ថ្ងៃទី ១១ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/19។ កំណត់ហេតុនៃកិច្ចស៊ើបសួរ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/95។ កំណត់ហេតុនៃ កិច្ចស៊ើបសួរ (កោ ឡិន) ថ្ងៃទី ៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/129។

ទំព័រ ១៨១ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ក្តី និងទំនប់ព្រៃនាមក្តី ។ ក្នុងចម្លើយតបនេះ និងលើកលែងតែមានការបញ្ជាក់ផ្សេងពីនេះ ការ
យោងទាំងអស់ទៅ “ការដ្ឋានស្ថានស្រែង” គួរត្រូវយល់ថាវារួមបញ្ចូលតែចំពោះទំនប់ស្ថានស្រែង
និង/ឬ ព្រៃនាមប៉ុណ្ណោះ ។

**ii. ការដ្ឋានស្ថានស្រែងស្ថិតក្រោមអំណាចផ្លូវការ និងដែលមានប្រសិទ្ធភាពរបស់គណៈ
តំបន់៥ និង តា ពាល់ ដែលជាប្រធានកងចល័តតំបន់៥**

១៩៣. ផ្ទុយស្រឡះពីការពិពណ៌នារបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ⁷⁰³ ភស្តុតាងក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/១
មិនបានបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានអំណាចស្របច្បាប់ ឬជាក់ស្តែង ដែលចាំបាច់ក្នុងការ
ទទួលខុសត្រូវលើការដ្ឋានស្ថានស្រែងឡើយ ។ ដូចនឹងត្រូវពិភាក្សាខាងក្រោម ការដ្ឋានស្ថានស្រែង
ស្ថិតក្រោមសិទ្ធិអំណាចផ្លូវការរបស់គណៈតំបន់៥ និងក្រោមការគ្រប់គ្រងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព
របស់ តា វាល់ ដែលជាប្រធានកងចល័តតំបន់៥ (រហូតដល់ពាក់កណ្តាលឆ្នាំ ១៩៧៧) និង តា
ពាល់ (ចាប់ពីពាក់កណ្តាលឆ្នាំ ១៩៧៧) ដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនមានសិទ្ធិអំណាចលើ ។

១៩៤. ការដ្ឋានស្ថានស្រែង ដែលត្រូវបានគ្របដណ្តប់លើស្រុកចំនួនពីរ (ស្រុកភ្នំស្រុក និងស្រុកព្រះនេត្រ
ព្រះ)⁷⁰⁴ ស្ថិតក្រោមសិទ្ធិអំណាចផ្លូវការរបស់គណៈតំបន់៥ ពេញមួយរបបកម្ពុជាប្រជាធិប
តេយ្យ⁷⁰⁵ ។ ការសាងសង់បានចាប់ផ្តើមនៅដើមខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៧៥⁷⁰⁶ ដោយមានភស្តុតាងស៊ី

⁷⁰³ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦២។

⁷⁰⁴ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៥៧-៦០។

⁷⁰⁵ សូមមើល រឿងក្តី នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ, កំណត់ហេតុជា
លាយលក្ខណ៍អក្សរនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្តី (សក្តិកម្មរបស់សាក្សី ប៉ាន ឈួង) ថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ
២០១៥ ឯកសារ E1/359.1, KH 01175867 [“ដែលណែនាំឱ្យខ្ញុំធ្វើនេះគឺតាហ៊ឹង គាត់បញ្ជាមក តាវាល់, តាវាល់បញ្ជា
ឱ្យខ្ញុំធ្វើប៉ុណ្ណោះឯង ខ្ញុំធ្វើតាមបទបញ្ជានេះឯង។”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើម
បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130, ស-ឆ:164 [“ស : លោកនិយាយពី
តាពាល់ដែលឡើងជំនួសតាវាល់។ តើតាពាល់ពេលនោះ គាត់រាយការណ៍ទៅឱ្យអ្នកណា? ឆ:164៖ គាត់រាយការណ៍ទៅ
ឱ្យថ្នាក់តំបន់ ព្រោះគាត់ទទួលខុសត្រូវតំបន់ចល័ត”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សូរ ចាន់សារ៉េត ថ្ងៃទី
១៣-១៤ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/455 ឆ:90 (“តាវិនជាប្រធានតាពាល់”)។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់
ចម្លើយសាក្សី ពុំ ខូ ថ្ងៃទី ៦-៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/23 ឆ:97 [ដែលនិយាយថា ប្រឡាយស្ថានស្រែង

ទំព័រ ១៨២ នៃ២២០

សង្វាក់គ្នាដែលបង្ហាញថា ផ្នែកសំខាន់នៃការដ្ឋានស្ថានស្រែង ត្រូវបានបញ្ចប់ការសាងសង់នៅមុន ពេលការមកដល់របស់កម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតី និងការមកដល់របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក្នុងភូមិ ភាគពាយព្យ⁷⁰⁷ ។ នៅអំឡុងខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ពេលគឺមុនពេល អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មកដល់

និងប្រឡាយអូរលៀបត្រូវបានលើកដោយកងចល័តតំបន់ ឆ:99 [ដែលនិយាយថា ការដ្ឋានប្រឡាយអូរលៀបគ្រប់គ្រង ដោយថ្នាក់តំបន់]។

706 *សូមមើល* កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី និត សិត ថ្ងៃទី ៣ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/133 ឆ:4-5 [ដែលនិយាយថា គាត់ធ្វើការនៅទំនប់អូរលៀប ឃុំភ្នំលៀប នៅអំឡុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៧៥ រយៈពេល ៣ ឬ ៤ ខែ មុនពេលគាត់ត្រូវបានគេបញ្ជូនឱ្យទៅលើកទំនប់នៅឃុំប្រាសាទ ឆ:11, ឆ:13 [ដែលនិយាយថា ទំនប់អូរលៀបស្ថិតនៅ ភាគខាងជើងផ្លូវជាតិលេខ ៦] ឆ:121 [ដែលនិយាយថា ប្រឡាយស្ថានស្រែង មានឈ្មោះថា ប្រឡាយអូរលៀបនៅពេល បច្ចុប្បន្ន] ឆ:123 [ដែលនិយាយថា ដំបូង ការលើកប្រឡាយអូរលៀបស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ពួកកម្មាភិបាល ពាយព្យ ហើយគាត់បានឮថា ឈ្មោះតារាវាល់ជាអ្នកគ្រប់គ្រងប្រឡាយនោះ] ឆ:127 [ដែលនិយាយថា គាត់មិនធ្លាប់ឮថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាអ្នកគ្រប់គ្រងការងារលើកប្រឡាយអូរលៀបឡើយ]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ:230 [ដែលនិយាយថា គាត់ធ្វើការនៅប្រឡាយស្ថានស្រែងដែលស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ពួកកម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតី និង ភូមិភាគពាយព្យ]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ហ៊ាក ស ថ្ងៃទី ៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/357 ឆ:62 [ដែលនិយាយថា ការងារនៅប្រឡាយស្ថានស្រែងដែលស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ពួកកម្មាភិបាល ភូមិភាគពាយព្យ គឺធ្វើឡើងដូចជាតារាវាល់ពីមុនដែរ]។ *សូមមើល* កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ក្រូច ទឹម ថ្ងៃទី ៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/69 ឆ:68-74 [ដែលនិយាយថា គាត់ត្រូវបានគេបញ្ជូនឱ្យទៅធ្វើស្រែប្រាំងនៅជិតការ ដ្ឋានស្ថានស្រែង ដែលកងចល័តផ្សេងទៀតកំពុងលើកប្រឡាយស្ថានស្រែង ហើយការដ្ឋាននេះស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រង របស់ពួកកម្មាភិបាលភូមិភាគពាយព្យ]។ សេចក្តីរាយការណ៍ប្រចាំសប្តាហ៍របស់គណៈតំបន់ ៥ ថ្ងៃទី ២១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ឯកសារ D1.3.10.1, KH 00275596 [ដែលកត់សម្គាល់ថា នៅខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ប្រឡាយមួយដែលដឹក ចេញពីស្ទឹងស្ថានស្រែងមករកអាងមួយនៅក្បែរវត្តចារ កំពុងត្រូវបានសាងសង់បញ្ចប់ដោយពលករមកពីឃុំប្រាសាទ]។ សេចក្តីរាយការណ៍អំពីសភាពការណ៍ខ្លាំង ដោយ ម-៥៦០ ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ឯកសារ D1.3.27.3, KH 00008501 (ព័ត៌មានដូចគ្នា)។

707 ប្រតិចារិកបទសម្ភាសន៍របស់ តក់ ប៊ុយ ថ្ងៃទី ៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D219/422.8, KH 01121355- 01121356 (ប្រឡាយស្ថានស្រែង “គឺវាចប់ហើយ បានគេមកគ្រប់គ្រង។ ហើយគេនឹងជួសជុល ពួកយាយ ថែម ហ្នឹង គេនឹងជួសជុលបន្តទៅទៀតអីម៉េចខ្ញុំអត់ដឹងទេ ព្រោះខ្ញុំនៅឯណោះផុតណា”។ KH 01121355 (ភាសាអង់គ្លេស) [“តាមពិត ការដឹកប្រឡាយនេះត្រូវបានបញ្ចប់មុនពេលដែលពួកភូមិភាគនិរតី និងយាយថែមមកដល់។ ប៉ុន្តែនៅពេលដែល យាយ ថែម និងពួកភូមិភាគនិរតីមកដល់ ប្រហែលជាពួកគេបានធ្វើការនៅប្រឡាយនេះរួចទៅហើយ។ ខ្ញុំមិនដឹងច្បាស់ទេ ព្រោះនៅពេលនោះ ខ្ញុំត្រូវបានគេបញ្ជូនឱ្យទៅធ្វើការនៅទីតាំងមួយផ្សេងទៀត”]។ របាយការណ៍ស្តីពីការ

ទំព័រ ១៨៣ នៃ ២២០

ភូមិភាគពាយព្យ⁷⁰⁸ គណៈតំបន់ ៥ បានពិពណ៌នាលម្អិតពីការខ្វះខាតស្បៀងអាហារធ្ងន់ធ្ងរនៅគ្រប់ ស្រុកទាំងអស់ដោយសារកង្វះទឹកភ្លៀង និងប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ទឹកដល់វាលស្រែ⁷⁰⁹ និងបានរៀបចំផែនការដូចតទៅពាក់ព័ន្ធនឹងការដ្ឋាននានា ពោលគឺ ធ្វើការវាយសម្រុកសាងសង់ ប្រព័ន្ធដីប្រឡាយ បង្កើតការដឹកប្រឡាយមួយចំនួនដែលចែកតាមស្រុកនីមួយៗ បង្កើតអាងទឹក តូចៗនៅតាមមូលដ្ឋានស្រុក និងតាមបណ្តាឃុំ បន្តបញ្ចប់ការងារសាងសង់ទ្វារទឹកសំខាន់ៗ និងបន្ត ពង្រីកទំនប់ចាស់ៗដែលមានស្រាប់⁷¹⁰ ។ វាប្រាកដណាស់ គណៈតំបន់ ៥ ទទួលខុសត្រូវលើការ បង្កើតគម្រោងផែនការប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រសម្រាប់តំបន់ទាំងមូល ។

១៩៥. ជារៀងរាល់ថ្ងៃ ពលករទាំងអស់នៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង ត្រូវបានស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងដោយ ប្រសិទ្ធភាពរបស់ប្រធានកងចល័តតំបន់ ៥ ពោលគឺ រហូតដល់ពាក់កណ្តាលឆ្នាំ ១៩៧៧ ។ ពលករ

កំណត់អត្តសញ្ញាណទឹកផ្លែឆ្នាំង (ការដ្ឋានស្ថានស្រែង) ថ្ងៃទី ១១ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/19, KH 00919501 [“តាមព័ត៌មានទទួលបានពីការសម្ភាសន៍សាក្សី តក់ ប៊ុយ ប្រែកដឹកនេះត្រូវបានដឹកមុនពេល អ៊ឹម ចែម មកទទួលខុសត្រូវក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឆាយ ផាន ថ្ងៃទី ១៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/40 ឆ:15 [“ការដ្ឋានទំនប់ស្ថានស្រែងធ្វើចប់សព្វគ្រប់មុនពេលពួកនិរតីមកដល់”]។ កំណត់ហេតុ នៃកិច្ចស៊ើបសួរ (កោ ឡិន) ថ្ងៃទី ៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/129, KH 01001321 [“ផ្នែកខាងជើងនៃ ប្រឡាយនោះ បានសាងសង់រួចមុនពេល អ៊ឹម ចែម និងកម្មាភិបាលនិរតីបានមកដល់”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី រឹម សីត ថ្ងៃទី ៤ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D106/10 ឆ:4-5, ឆ:9, ឆ:14 [សាក្សីបានធ្វើការនៅ ការដ្ឋានព្រៃនាមមុនពេលចូលឆ្នាំខ្មែរនៅឆ្នាំ ១៩៧៧ និងនិយាយថា ប្រឡាយស្ថានស្រែងត្រូវបានសង់រួចមុនពេលគាត់ ចាប់ផ្តើមធ្វើការនៅការដ្ឋានព្រៃនាម។]

⁷⁰⁸ របៀបធ្វើបន្លំ ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១០២។

⁷⁰⁹ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ របាយការណ៍ប្រចាំសប្តាហ៍របស់គណៈតំបន់ ៥ ថ្ងៃទី ២១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ឯកសារ D1.3.10.1, KH 00275594 [“មូលហេតុជាសត្យានុម័តគឺមកពីមានការខ្វះខាតទឹក ដោយយើងមិនទាន់ម្ចាស់ការលើទឹក ហើយរហូតមកដល់ថ្ងៃនេះមិនទាន់មានភ្លៀងគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីអនុគ្រោះឱ្យភ្នំបាននៅឡើយ”], KH 00275595 [“រហូតចាប់ពីខែ ១ ខែ ២ មកដល់ថ្ងៃនេះ (ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៧៧) មានភ្លៀងធ្លាក់មកតែម្តងប៉ុណ្ណោះ។ កត្តានេះគឺជាកត្តា មិនម្ចាស់ការលើទឹក ពីងផ្នែកលើមេឃ”], KH 00275596 [ក្នុងស្រុកភ្នំស្រុក “ភ្លៀងម្តងក៏ដាំ (ពោត និងសណ្តែក) ដាំហើយវាងក៏ខ្លោចងាប់អស់។ លុះភ្លៀងទៀត ដាំទៀត ត្រូវវាងទៀត ងាប់ទៀត”]។

⁷¹⁰ សូមមើល របាយការណ៍ប្រចាំសប្តាហ៍របស់គណៈតំបន់ ៥ ថ្ងៃទី ២១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៧៧ ឯកសារ D1.3.10.1, KH 00275596។

ទំព័រ ១៨៤ នៃ២២០

ទាំងឡាយត្រូវបានដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ តា វ៉ាល់⁷¹¹ ដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួននៅ អំឡុងខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៧⁷¹² ។

១៩៦. ដើម្បីជំរុញឱ្យមានការចោទប្រកាន់ទៅបាន ទីមួយ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មាន “សិទ្ធិអំណាចគ្រប់គ្រងលើការដ្ឋានទាំងអស់នេះ ដែលពីមុនក្តោបក្តាប់ដោយ តា

711 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឆាយ ផាន ថ្ងៃទី ១៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/40, ស-ឆ:12 [“ស៖ នៅការដ្ឋានស្តាន់ស្រែង នរណាជាអ្នកគ្រប់គ្រងរួមនៅទីនោះ? ឆ:12៖ តាវ៉ាល់គឺជាអ្នកគ្រប់គ្រងនៅទីនោះ។”] ឆ:15 [“តាវ៉ាល់អ្នកមកពីពាយព្យ ជាអ្នកគ្រប់គ្រង (ទំនប់ស្តាន់ស្រែង) ផ្ទាល់”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ ជិម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/149 ឆ:9 [ដែលគូសបញ្ជាក់ថា តាវ៉ាល់ បានគ្រប់គ្រងកម្លាំងនៅការដ្ឋាន ទំនប់ស្តាន់ស្រែង]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈុំ សេង ថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/89 ឆ:35 [នៅឆ្នាំ ១៩៧៧ “តា វ៉ាល់ ជាអ្នកគ្រប់គ្រងការដ្ឋានស្តាន់ស្រែង និងការដ្ឋានអាងត្រពាំងថ្ម”]។ កំណត់ហេតុនៃការ ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មុន មុត ថ្ងៃទី ២៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/139 ឆ:60 [“នៅពេលដែលខ្ញុំធ្វើការនៅ ការដ្ឋានប្រឡាយស្តាន់ស្រែង តា សន និងតាវ៉ាល់ គឺជាអ្នកគ្រប់គ្រងផ្ទាល់នៅការដ្ឋានប្រឡាយស្តាន់ស្រែងនោះ”]។ ប្រតិចារិកបទសម្ភាសន៍របស់ តក់ ប៊ុយ ថ្ងៃទី ៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D219/422.8, KH 01121340, 01121341 [“ដូច្នោះក្នុងសម័យនោះ ខ្ញុំជាកងចល័ត។ លើកទំនប់ លើកប្រឡាយ ជីកប្រឡាយលើកទំនប់ ហើយ ក្នុងនោះគឺអ្នកដែលគ្រប់គ្រង គឺមាន តា វ៉ាល់...។ ធ្វើអាងហ្នឹងរួច បានដកកងខ្ញុំទៅកន្លែងដែលយើងទៅព្រឹកមិញ ជីកអាងនោះទៀត បង្ហូរ។ អាងត្រពាំងថ្ម...ស្តាន់ស្រែង”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី សម សក្តី ថ្ងៃទី ២៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/120 ឆ:61, ឆ:62 [ដែលនិយាយថា តាវ៉ាល់ជាអ្នកគ្រប់គ្រងកងចល័ត ទាំងអស់នៅការដ្ឋានស្តាន់ស្រែង] ឆ:70 [“ខ្ញុំមិនដឹងទេ (ថាតើនរណាជាអ្នកគ្រប់គ្រងការដ្ឋានស្តាន់ស្រែង) ប៉ុន្តែបញ្ហា ចេញពី តាវ៉ាល់”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ម៉ុ ឈូក ថ្ងៃទី ១៧ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/52 ឆ:11 [“គឺសមមិត្ត វ៉ាល់ គាត់ជាអ្នកទទួលបន្ទុកខាងផ្នែកសាងសង់ទំនប់ និងប្រឡាយ...”]។ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពុំ ខូ ថ្ងៃទី ៦-៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/23 ឆ:97 [ដែលសួរថាតើ គាត់ធ្លាប់ឮឈ្មោះប្រឡាយស្តាន់ស្រែង ឬប្រឡាយអូរលៀប ឬទេ, ពុំ ខូ បានឆ្លើយថា ៖ “បាទ ខ្ញុំធ្លាប់លឺ។ ប្រឡាយនេះ ត្រូវបានលើកដោយកងចល័តតំបន់”]។ សំណុំរឿងនួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧- អវតក/អជសដ, កំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្តី (សក្តីកម្មរបស់សាក្សី ឡូត ស្វយ) ថ្ងៃទី ១២ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ E1/329.1, KH 01130087-01130088 [“តាវ៉ាល់ គាត់ក្តាប់រួម ទាំងអស់ក្នុងតំបន់ ៥ នេះ គឺកន្លែងទំនប់ត្រង់ណាក៏គាត់ក្តាប់រួមដែរ...ដូចជា ទំនប់ស្តាន់ ស្រែង”]។

712 បញ្ជីកាត់ទោស នៅមន្ទីរ ស-២១, ឈ្មោះអ្នកទោសកំទេច ៣៩ នាក់ ថ្ងៃទី ៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៧៨ ឯកសារ D6.1.1128, KH 01128615 [ដែលកត់ត្រាពីការចាប់ខ្លួនតាវ៉ាល់ នៅថ្ងៃទី ២៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៧]។

ទំព័រ ១៨៥ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

វាល់ ក្រោយពេលបានក្លាយជាលេខាស្រុក⁷¹³ ។ ទីពីរ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាអ្នកគ្រប់គ្រងលើប្រធានថ្មីនៃកងចល័តតំបន់៥ ឈ្មោះ តា ពាល់⁷¹⁴ ។ ការ អះអាងទាំងនេះនឹងត្រូវលើកឡើងតាមលំដាប់លំដោយក្នុងផ្នែកខាងក្រោម ។

១៩៧. ពាក់ព័ន្ធនឹងការអះអាងទីមួយដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាអ្នកគ្រប់គ្រងការដ្ឋានទាំងអស់បន្តពី តា វាល់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិផ្អែកលើឯកសារសំអាងចំនួន៤ឯកសារ⁷¹⁵ ។ ប្រសិនបើ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានពិនិត្យភស្តុតាងដោយសមហេតុផល ឬដោយមិនលម្អៀង នោះ សេចក្តីសន្និដ្ឋាននៃឯកសារសំអាងចំនួន២នៃឯកសារសំអាងទាំងនេះ ពោលគឺសក្ខីកម្មរបស់ មុន មុត និង សែន សុផុន ពិតណាស់ថាវាគ្មានមូលដ្ឋានអ្វីទាល់តែសោះ ក្រៅតែពីពាក្យចាមអាវ៉ាម ។ ជាថ្មីម្តងទៀត សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានជ្រើសរើសយកដោយអន្លើ និងមិនពិចារណាលើ ភស្តុតាងទាំងឡាយណាដែលមិនបម្រើឱ្យការចង់បានរបស់ខ្លួន សូម្បីតែនៅពេលដែលភស្តុតាងនេះ ទទួលបានពីសាក្សីតែមួយក្តី ។ សាក្សី មុន មុត ពិតជាបានថ្លែងក្នុងបទសម្ភាសន៍របស់គាត់ជាមួយ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានគ្រប់គ្រងបន្តពី តា វាល់⁷¹⁶ ប៉ុន្តែនៅក្នុង បទសម្ភាសន៍របស់គាត់ជាមួយការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត សាក្សីរូបនេះបានបញ្ជាក់

713 ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦២។
714 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦២។
715 ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦២ (ជើងទំព័រ ១៣៣៦) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/65 ឆ:65។ ប្រតិចារិកបទសម្ភាសន៍ អ៊ឹម ថែម ដោយ អង្គការយុវសន្តិភាព គ្មានកាលបរិច្ឆេទ ឯកសារ D219/264.1, KH 01107032។ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជាជាមួយ មុន មុត ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D67.10, KH 00728890។ កំណត់ហេតុជា លាយលក្ខណ៍អក្សរនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្តី (សក្ខីកម្មរបស់សាក្សី សែន សុផុន) ថ្ងៃទី ២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/494.1.1, KH 01122556។
716 ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦២ (ជើងទំព័រ ១៣៣៦), ដែលយោងទៅលើ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជាជាមួយ មុន មុត ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D67.10, KH 00728891។

ទំព័រ ១៨៦ នៃ២២០

បំភ្លឺថា មានកម្មាភិបាលម្នាក់ ឈ្មោះ តា ញ៉ាវ បានឡើងជំនួស តា វ៉ាល់⁷¹⁷ ។ គាត់បានបន្តគូស
បញ្ជាក់ទៀតថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គឺនៅជាគណៈស្រុកព្រះនេត្រព្រះរហូតដល់បែករបបខ្មែរ
ក្រហម⁷¹⁸ ហើយថា គាត់មិនបានដឹងពីរបៀប “ការគ្រប់គ្រង និងដែនអំណាច” របស់អ្នកស្រីនៅ
ក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះឡើយ⁷¹⁹ ។ វាជាការរំលោភបំពានលើកាតព្វកិច្ចនៃការជួយរកឱ្យឃើញការ
ពិត ករណីដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនបានលើកឡើងពីអង្គហេតុសំខាន់ៗទាំងនេះ ។

១៩៨. ស្រដៀងគ្នានេះដែរ យោងតាមចម្លើយរបស់សាក្សី សែន សុផុន ដែលលើកឡើងថា ក្រោយពេល
ដែលកម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតីត្រូវបានផ្ទេរទៅភូមិភាគពាយព្យ គាត់លែងបានឮឈ្មោះ តា វ៉ាល់
ទៀតហើយ ប៉ុន្តែគាត់បានឮឈ្មោះ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម វិញ⁷²⁰ ។ ពិតណាស់ ដែលការលើកឡើង
នេះមិនមានតម្លៃជាភស្តុតាង មិនត្រូវបានពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ ហើយចុងក្រោយទៅ បានត្រឹមតែធ្វើ
ឱ្យមានព្យសនកម្មតែប៉ុណ្ណោះ ។ ទោះបីជាសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ពឹងផ្អែកលើភស្តុតាងនេះក្តី
ក៏វាមិនអាចផ្តល់តម្លៃជាភស្តុតាងពិតប្រាកដណាមួយពាក់ព័ន្ធនឹងសំណួរថាតើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម
បានគ្រប់គ្រងការដ្ឋានមួយចំនួនដូចម្តេច ខណៈដែលពីមុនមកគ្រប់គ្រងដោយ តា វ៉ាល់ ។ ទោះក្នុង
ករណីណាក៏ដោយ ដូចដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានដឹង ប៉ុន្តែធ្វើជាមិនដឹងថា សែន សុផុន

717 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មុន មុត ថ្ងៃទី ២៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/139 ធៈ33 [“តាវ៉ាល់
ជាអ្នកគ្រប់គ្រងកងចល័តតំបន់ ៥”] ធៈ34 [“តាវ៉ាល់ត្រូវបានចាប់ខ្លួន ហើយជំនួសដោយកម្មាភិបាលនិរតីឈ្មោះ ញ៉ាវ
វិញ”], ស-ធៈ40 [“សៈ ក្រោយពេល តាវ៉ាល់ និងតាហ៊ីង បានបាត់ខ្លួន តើលោកធ្វើការនៅក្នុងកងចល័តនៅក្រោមការ
គ្រប់គ្រងរបស់នរណា? ធៈ40 ៖ ខ្ញុំធ្វើការនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ តាញ៉ាវ។ ខ្ញុំបានធ្វើការនៅកងចល័តរហូត
ដល់បែករបបខ្មែរក្រហម”]។

718 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មុន មុត ថ្ងៃទី ២៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/139 ធៈ38។

719 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មុន មុត ថ្ងៃទី ២៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/139 ធៈ59។

720 ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ២៦២ (ជើងទំព័រ ១៣៣៦) ដែលយោងដល់ កំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនៃកិច្ច
ដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្តី (សក្តីកម្មរបស់សាក្សី សែន សុផុន) ថ្ងៃទី ២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ
D219/494.1.1, KH 01122556។

ទំព័រ ១៨៧ នៃ ២២០

បានគូសបញ្ជាក់បន្ថែមទៀតថា គាត់ “មិនដែលបានឃើញ តា វ៉ាល់ ឬយាយ ចែម ផង”⁷²¹ ហើយ គាត់ក៏ “មិនបានដឹងរឿងច្រើន” ពីអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដែរ⁷²² ។

១៩៩. ឯកសារសំអាងនៅសល់ពីរទៀតដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិពឹងផ្អែក រឹតតែគ្មានតម្លៃជា ភស្តុតាង ។ ឯកសារសំអាងទាំងនេះ គឺមិនពាក់ព័ន្ធទាល់តែសោះទៅនឹងបញ្ហាដែលចោទឡើង និង គ្រាន់តែប្រើដើម្បីបញ្ជាក់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ត្រូវបានតែងតាំងជាលេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ប៉ុណ្ណោះ⁷²³ ។

២០០. ការវាយតម្លៃដោយយុត្តិធម៌លើភស្តុតាងក្នុងសំណុំរឿង០០៤/១ បង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា ក្រោយការ ចាប់ខ្លួនរបស់ តា វ៉ាល់ នៅអំឡុងខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៧ តា ពាល់ ត្រូវបានជំនួស ក្នុងនាមជា ប្រធានកងចល័តតំបន់⁷²⁴ ។ សាក្សី ឈុំ សេង ដែលធ្វើការនៅស្ថានីយ៍បូមទឹកនៅការដ្ឋានស្ពាន ស្រែង ទទួលបានដំណឹងក្នុងពេលប្រជុំថា “ពីពេលនេះទៅ តា ពាល់ ជាអ្នកគ្រប់គ្រងជំនួស តាវ៉ាល់

⁷²¹ សំណុំរឿង ទួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ, កំណត់ហេតុជាលាយ លក្ខណ៍អក្សរនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្តី (សក្តិកម្មរបស់សាក្សី សែន សុផុន) ថ្ងៃទី ២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/494.1.1, KH 01122556។

⁷²² កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សែន សុផុន ថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/506 ឆ៖36។

⁷²³ ដីកាសន្និដ្ឋានស្តារពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦២ (ជើងទំព័រ ១៣៣៦) ដែលយោងទៅលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ទុំ សៀន ថ្ងៃទី ១៦-១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/65 ឆ៖65 [ដែលនិយាយថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែមត្រូវបាន តែងតាំងជាគណៈស្រុកព្រះនេត្រព្រះ]។ បទសម្ភាសន៍របស់អង្គការយុវសន្តិភាព ជាមួយ អ៊ឹម ចែម គ្មានកាលបរិច្ឆេទ ឯកសារ D219/264.1, KH 01107032 [ដែលនិយាយថា អ្នកស្រីបានក្លាយជាលេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះ]។

⁷²⁴ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ៖103 [“គឺតាពាល់ដែលជាអ្នកមកពីនិរតី (ឡើងជំនួស តា វ៉ាល់)”]។ កំណត់ហេតុនៃការ ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈុំ សេង ថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/89 ឆ៖23 [“គឺឈ្មោះតាពាល់ជាអ្នកជំនួស តា វ៉ាល់”] ឆ៖33 [“នៅព្រឹកមួយនោះ គេបានកោះប្រជុំ ហើយតារិន បានប្រកាសថា ពីពេលនេះទៅ តាពាល់ ជាអ្នកគ្រប់គ្រងជំនួស តា វ៉ាល់”]។ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ យ៉ែម គីមរស់ ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D123/1/2.44, KH 00927071, 00927072 [ដែលនិយាយថា តា ពាល់ឡើងជំនួស តា វ៉ាល់ និងមានឋានៈដូចគាត់ដែរ និងនិយាយថា តា ពាល់ បានចុះទៅការដ្ឋាន]។ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ជាមួយ ឈិត យ៉ៅក ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D67.9, KH 00728819, 00728820 [ដែលនិយាយថា តា ពាល់ ឡើងជំនួស តា វ៉ាល់]។

ទំព័រ ១៨៨ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ពីព្រោះ តា វ៉ាល់ ត្រូវបានអង្គការហៅទៅរៀនសូត្រ⁷²⁵ ។ នៅ ចាត់ ដែលធ្វើការនៅការដ្ឋានស្ថាន
ស្រែងក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ពួកកម្មាភិបាលនិរតី និងពាយព្យ⁷²⁶ បានគូសបញ្ជាក់ថា តា ពាល់
គឺជាអ្នកគ្រប់គ្រងមកពីភូមិភាគនិរតីតែមួយគត់នៅក្នុងការដ្ឋាន⁷²⁷ ។ ដូច តា វ៉ាល់ ដែរ តា ពាល់
ជាអ្នកគ្រប់គ្រងទាំងស្រុងលើការដ្ឋាននេះ⁷²⁸ និងត្រូវរាយការណ៍ជាផ្លូវការទៅលេខាតំបន់⁷²⁹ ។

725 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈុំ សេង ថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/89 ឆ:33, ឆ:35។

726 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ
២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ:230។

727 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ
២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ:232។

728 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ
២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ:228 [“ប្រឡាយនេះ គឺតាពាល់ជាអ្នកគ្រប់គ្រងបន្តពេលពួកនិរតីមកដល់”] ឆ:230
ដែលនិយាយថា គាត់បន្តធ្វើការនៅប្រឡាយស្ថានស្រែង ហើយ តា ពាល់ ជាអ្នកគ្រប់គ្រង ឆ:232 ដែលនិយាយថា
តាពាល់គឺជាអ្នកគ្រប់គ្រងភូមិភាគនិរតីតែមួយគត់នៅប្រឡាយស្ថានស្រែង។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈុំ
សេង ថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/89 ឆ:23 ឆ:33 ឆ:35 ដែលនិយាយថា តា វ៉ាល់ ដែលគ្រប់គ្រង
ការដ្ឋានស្ថានស្រែងនៅឆ្នាំ ១៩៧៧ ត្រូវបានឡើងជំនួសដោយតាពាល់។ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ
សាក្សី កោ ឡិន ថ្ងៃទី ១១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/98 ឆ:26, ឆ:31 ដែលនិយាយថា ខុន គឺជាប្រធាន
កងចល័តក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ហើយ “ជួនកាល តា រិន និងតា ពាល់ (អ្នកនិរតី) បានពិនិត្យមើលការដ្ឋានស្ថានស្រែង
និងអូរលៀបផ្ទាល់” នៅដើមឆ្នាំ ១៩៧៨។ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពុំ ខូ ថ្ងៃទី ៦-៧ ខែ តុលា
ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/23 ឆ:97 ដែលនិយាយថា ប្រឡាយស្ថានស្រែង និងប្រឡាយអូរលៀប ត្រូវបានលើកដោយ
កងចល័តតំបន់ ឆ:99 ដែលនិយាយថា ការដ្ឋានប្រឡាយអូរលៀបស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ថ្នាក់តំបន់។

729 សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ
ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130, ស-ឆ:164 [“សៈ លោកនិយាយពីតាពាល់ដែលឡើងជំនួស តា វ៉ាល់។ តើតាពាល់
ពេលនោះ គាត់រាយការណ៍ទៅឱ្យអ្នកណា? ឆៈ គាត់រាយការណ៍ទៅឱ្យថ្នាក់តំបន់ ព្រោះគាត់ទទួលខុសត្រូវតំបន់
ចល័ត”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សូរ ចាន់សារ៉េត ថ្ងៃទី ១៣-១៤ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ
D219/455 ឆ:54 [“ខ្ញុំនៅការដ្ឋានបោកស្រូវ (នៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង) ជាមួយពាល់ ដែលជាប្រធានកងចល័តតំបន់ ៥
ដែលមកជំនួស តា វ៉ាល់។ នៅពេលនោះ រិន ដែលជាប្រធានតំបន់ ៥ តែងមកមើលការដ្ឋាន។”] ឆ:90 [“តា រិន ជា
ប្រធាន តា ពាល់”]។ សូមមើល សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-
អវតក/អជសដ, កំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្តី (សក្តិកម្មរបស់សាក្សី ប៉ាន

ទំព័រ ១៨៩ នៃ២២០

២០១. ការអះអាងបន្ថែមរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គឺជាប្រធានរបស់ តា ពាល់⁷³⁰ គឺផ្អែកលើការជ្រើសសម្រាំងយកចម្លើយដោយអន្លើតាមចិត្តខ្លួនឯង ។ អំណះ អំណាងដែលថា នៅ ចាត់, កោ ឡិន, យ៉ែម គីមរស់, និង ឈិត ឃៀក⁷³¹ គាំទ្រករណីរបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ គឺជាប្រការខុសឆ្គងទាំងស្រុង⁷³² ។ ពួកគាត់បានបញ្ជាក់ថា ការដ្ឋាន ទាំងនេះ ដែលពីមុនស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ តា វ៉ាល់ ត្រូវបានឡើងជំនួសដោយ តា ពាល់ មិនមែនអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នោះទេ ។

២០២. ក្នុងការបញ្ជាក់បន្ថែមទៀត ពីវិធីសាស្ត្រចម្លែករបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ចំពោះបញ្ហាជាក់ ស្តែងនៃការពន្យល់នូវហេតុសេចក្តីរបស់គាត់ គេគប្បីពិនិត្យពិចារណាលើភស្តុតាងដែលផ្តល់ ដោយសាក្សី សួរ ចាន់សារ៉េត និងថវិតលក្ខណៈនៃការផ្អែកលើភស្តុតាងនេះ ។ ទីមួយ ចម្លើយ របស់សាក្សី សួរ ចាន់សារ៉េត ត្រូវបានពឹងផ្អែកត្រង់ចំណុចដែល គាត់និយាយថា គាត់ទទួលបាន លិខិតណែនាំពី តា ពាល់ ឱ្យជួបជាមួយអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម⁷³³ ។ តាមធម្មតា ចំណុចនេះមិនអាច បញ្ជាក់បានថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានមុខតំណែងគ្រប់គ្រងលើ តា ពាល់ ឡើយ ប៉ុន្តែគ្រាន់តែ ជាការបង្ហាញថា សាក្សី សួរ ចាន់សារ៉េត មិនអាចធ្វើដំណើរទៅទីណាមួយ ដោយគ្មានលិខិត អនុញ្ញាតបានទេ ពោលគឺវាដូចគ្នាស្ថានភាពប្រជាជនផ្សេងទៀតដែរ ដែលរស់ក្រោមរបបកម្ពុជា

ល្ងង) ថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ E1/359.1, KH 01175867 [“ដែលណែនាំឱ្យខ្ញុំធ្វើនេះគឺ តា ហ៊ីង គាត់បញ្ជាមក តា វ៉ាល់, តា វ៉ាល់ បញ្ជាឱ្យខ្ញុំធ្វើប៉ុណ្ណោះឯង ខ្ញុំធ្វើតាមបទបញ្ជានេះឯង”]។

⁷³⁰ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦២។

⁷³¹ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦២ (ជើងទំព័រ ១៣៣៩), ដែលយោងលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ:103 ឆ:228។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី កោ ឡិន ថ្ងៃទី ១១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/98 ឆ:26, ឆ:31។ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ យ៉ែម គីមរស់ ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D123/1/2.44, KH 00927071, 00927072។ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ ឈិត ឃៀក ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D67.9, KH 00728819, 00728820។

⁷³² សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦២។

⁷³³ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦២ (ជើងទំព័រ ១៣៣៩) ដែលយោងដល់ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី សួរ ចាន់សារ៉េត ថ្ងៃទី ១៣-១៤ ខែ សីហាឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/455 ឆ:68, ឆ:91។

ទំព័រ ១៩០ នៃ២២០

ប្រជាធិបតេយ្យ⁷³⁴ ។

២០៣. ដោយអបអរនឹងបញ្ហានេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានព្យាយាមដោះស្រាយភាពខ្វះចន្លោះ ដែលបានកើតឡើង ។ ចម្លើយរបស់សាក្សី សួរ ចាន់សារ៉េត ត្រូវបានដកស្រង់ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋាន ស្ថាពរដូចខាងក្រោម ៖

ឯកសារ D219/455 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សួរ ចាន់ សារ៉េត នៅថ្ងៃទី ១៣ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៥, ឆ:91, KH 01129820 មានខ្លឹមសារដូចតទៅ៖ [“បើគិតតាមឋានានុក្រម តាពាល់ ជាប្រធាន ចល័តតំបន់ ចំណែកយាយចែមជាគណៈស្រុក ដូច្នោះឋានៈតាពាល់គួរ ណាតែខ្ពស់ជាងយាយចែម តែតាមការសង្កេតឃើញថា តាពាល់ដូចជា គោរពកោតខ្លាចយាយចែមខ្លាំងណាស់ [...]។ បានន័យថា យាយចែម ប្រាកដជាមានឋានៈអ្វីមួយខ្ពស់ជាងតាពាល់។ ខ្ញុំសង្កេតឃើញផងដែរថា ក្នុងចំណោមគណៈស្រុកទាំងអស់ យាយចែមមានអំណាចលើសគេ[...]។ ខ្ញុំឃើញ តាពាល់ដូចជាគោរពគាត់ណាស់”] ⁷³⁵ ។

⁷³⁴ សូមមើលជាជាឧទាហរណ៍ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ហូ ហៀន ថ្ងៃទី ២១ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/285 ឆ:2 [“ពីមុន យើងដើរហើរសេរី តែដល់ពេលខ្មែរក្រហមឡើងកាន់កាប់អំណាច ពេលយើង ធ្វើដំណើរទៅណាមក ណា យើងទាល់តែមានលិខិតអនុញ្ញាតត្រឹមត្រូវ បានអាចធ្វើដំណើរទៅណាមកណាបាន”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី កាន ឡឺ ថ្ងៃទី ២៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D117/57 ឆ:16 [“មុនពេល ចេញដំណើរ ខាងសង្កាត់គេចេញលិខិតឧទ្ទេសនាមឱ្យធ្វើដំណើរមួយ ហើយពេលទៅដល់កន្លែងណាមួយ ខ្ញុំក៏បង្ហាញ លិខិតនោះទៅឱ្យអាជ្ញាធរភូមិគេដឹង រួចឱ្យគេជួយផ្គត់ផ្គង់តាមសំណូមពរ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អ្នង សារ ថ្ងៃទី ១១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D118/199 ឆ:43 [“នៅសម័យនោះក្នុងការដើរទៅកន្លែងផ្សេង បើពុំមានលិខិតដើរផ្លូវដែលស៊ីប្រើដោយមេក្រុមនោះទេ គឺពុំអាចដើរទៅណាបានទេ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ សាក្សី ជុំ វង្ស ថ្ងៃទី ៣-៥ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/442 ឆ:135 [“ជាធម្មតា ប្រធានមន្ទីរជាអ្នកចេញ លិខិតធ្វើដំណើរ។ ប្រធានមន្ទីរជាអ្នកទទួលខុសត្រូវលើការធ្វើដំណើររបស់បុគ្គលិកដែលធ្វើតាមគាត់។ សម្រាប់ កម្មាភិបាលជាន់ខ្ពស់ ដូចជា លេខាស្រុកជាដើម ពួកគេត្រូវប្រាប់តាអានឱ្យបានដឹង ខ្ញុំមិនដឹងថា អាំ ឬក៏អូន រាយការណ៍ ទៅតាអាន យ៉ាងណានោះឡើយ”]។

⁷³⁵ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦២ (ជើងទំព័រ ១៣៣៩) (សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)។

ទំព័រ ១៩១ នៃ ២២០

២០៤. ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានលុបចេញនូវការសំអាងលើចម្លើយពីមុនរបស់ សាក្សី សួរ ចាន់សារ៉េត ដែលមានក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍តែមួយ ។ នៅក្នុងចម្លើយពីមុនរបស់គាត់ សាក្សី សួរ ចាន់សារ៉េត បានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា “តា រិន [ប្រធានតំបន់ ៥] ជាប្រធានរបស់ តា ពាល់ ។ តា រិន មកកន្លែងខ្ញុំធ្វើការជាញឹកញាប់ ។ ខ្ញុំធ្លាប់ហូបបាយជាមួយ តា រិន ម្តងដែរ ។ គាត់ សាមញ្ញណាស់”⁷³⁶ ។

២០៥. លើសពីនេះ ចំណុចបន្តបន្ទាប់ទៀត គឺត្រូវតែយកមកធ្វើការពិចារណា ។ ទីមួយ សាក្សី សួរ ចាន់ សារ៉េត បានចាប់ផ្តើមចម្លើយរបស់គាត់ដោយនិយាយថា “ខ្ញុំមិនច្បាស់ទេ [ពីការទទួលខុសត្រូវ របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក្នុងតំបន់នោះឡើយ]” និងបានបញ្ជាក់ក្នុងចម្លើយជាបន្តបន្ទាប់ថា គាត់មិន ដែលបានចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំជាមួយអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទេ ។ ទីពីរ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី សួរ ចាន់សារ៉េត តាមការពិតមានកំហុសខ្លះក្នុងការបកប្រែ ។ កំណត់ហេតុនៃការ ស្តាប់ចម្លើយសាក្សីក្នុងឯកសារដើមជាភាសាខ្មែរបញ្ជាក់ថា “តា ពាល់ ដូចជាគោរពកោតខ្លាច យាយថែមខ្លាំងណាស់” ដែលចំណុចនេះ ត្រូវបានបកប្រែខុសជាភាសាអង់គ្លេសក្នុងន័យជាភាសា ខ្មែរថា “តាពាល់ខ្លាចយាយថែមខ្លាំងណាស់”⁷³⁷ ។

២០៦. ជាធម្មតា យោងតាមអំណាចរបស់គាត់ក្នុងនាមជាលេខាស្រុក អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ធ្វើការនៅថ្នាក់ ក្រោម តា ពាល់⁷³⁸ ។ ការអះអាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដែលថា អ្នកស្រីគ្រប់គ្រង តា ពាល់ មិនមានភស្តុតាងបញ្ជាក់ពេញលេញឡើយ ពោលគឺ បន្ទាប់ពីអ្នកស្រីត្រូវបានតែងតាំង ឱ្យក្លាយជាលេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានទទួលផែនការការងារសម្រាប់ស្រុក ព្រះនេត្រព្រះ ដូចជា ការងារពាក់ព័ន្ធនឹងការលើកទំនប់ និងជីកប្រឡាយ ក្នុងអំឡុងកិច្ចប្រជុំជាមួយ

⁷³⁶ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សួរ ចាន់សារ៉េត ថ្ងៃទី ១៣-១៤ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/455 ឆ៖១០។
⁷³⁷ របៀបផ្ទៀងផ្ទាត់ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សួរ ចាន់ សារ៉េត ថ្ងៃទី ១៣-១៤ ខែសីហា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/455 (KH 01129820, EN ERN 01151199)។
⁷³⁸ របៀបផ្ទៀងផ្ទាត់ ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៩៩-១០០។

ទំព័រ ១៩២ នៃ២២០

ថ្នាក់លើ⁷³⁹ ។ បន្ទាប់មក អ្នកស្រីជួបជាមួយសមាជិកគណៈភូមិ និងគណៈឃុំពាក់ព័ន្ធដើម្បីអនុវត្ត
 ផែនការទាំងនេះ⁷⁴⁰ ។ ដូច្នេះ ការលើកឡើងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជួបជាមួយ តា ពាល់ ដើម្បី
 ពិភាក្សាពីតួនាទីរបស់អ្នកស្រីក្នុងន័យនេះ គឺជារឿងធម្មតា និងមិនអាចបញ្ជាក់បានថា អ្នកស្រីមាន
 សិទ្ធិអំណាចលើ តា ពាល់ ឡើយ⁷⁴¹ ។ អង្គហេតុដែលថាមានកិច្ចប្រជុំមួយចំនួនត្រូវបានរៀបចំ
 ឡើងដោយថ្នាក់តំបន់ គឺធ្វើឡើងដើម្បីសុំកម្លាំងពលកម្មពីថ្នាក់ក្រោមឱ្យទៅធ្វើការនៅការដ្ឋាន
 ស្ពានស្រែង⁷⁴² ។

739 បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ចែម ថ្ងៃទី៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ D123/1/5.1a, KH 00929732 [“ផែនការការងារ ដាក់ពីភូមិភាគចុះមកខេត្ត ចុះមក។ ភូមិភាគមានតាញឹម ហើយដល់ខេត្តមានឈ្មោះ តាឡែ ទៅស្វាយស៊ីសុផុន។ ដើរគាត់ដាក់មកបន្តចឹងមក ដូចជា ឥឡូវយើងពីខេត្តមកស្រុក ពីស្រុកមកឃុំចឹងទៅណា...។ ទទួលគេហៅយើងប្រជុំ ហៅទៅប្រជុំទៅទទួលផែនការ ដូចជា ខែនេះត្រូវធ្វើទំនប់ធ្វើប្រឡាយ ធ្វើស្រែប្រាំងអីហូរហែចឹង ណា។ ចឹងយើងរៀបចំកម្លាំងសម្រាប់មកខាងក្រោយដើម្បីដាំដុះកម្លាំងនៅខាងមុខ ។ ខ្ញុំចែកជាពីរកម្លាំងនៅខាងមុខនៅ ការដ្ឋានហ្នឹង ហ្នឹងមួយផ្នែកដាច់ចឹងទៅ កម្លាំងនៅខាងក្រោយដាំដុះធ្វើស្រែប្រាំង ស្រែស្បែកហ្នឹងដាច់ទៅ”]។

740 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ម៉ុ ឈួក ថ្ងៃទី ១៧ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/52 ឆ៖18 [ដែលរំលឹក ថាគាត់ធ្លាប់ជួបអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដើម្បីពិភាក្សាពីការងារលើកទំនប់ និងប្រឡាយពីត្រពាំងថ្ម ទៅភ្នំលៀប]។ កំណត់ ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អ៊ឹម ម៉ែន ថ្ងៃទី ២៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/96 ឆ៖74-77 [ដែលកត់ សម្គាល់ថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម និយាយតែអំពី “ការប្រមូលផលស្រូវ ការលើកទំនប់ជីកប្រឡាយ ដូចជា នៅ ស្ពានតាប៉ុន ។ល។” ក្នុងអង្គប្រជុំដែលធ្វើឡើងរៀងរាល់ពីរទៅបីខែម្តងក្នុងស្រុក]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី លី សិញ្ញា ថ្ងៃទី ១៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/20 ឆ៖9 [“កាលនោះ គាត់បានលើកឡើងអំពីការខិតខំធ្វើស្រែ និងលើកទំនប់ជីកប្រឡាយ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ិន សុខ ថ្ងៃទី ២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០១៥ ឯកសារ D219/397 ឆ៖2 [ដែលកត់សម្គាល់ថា នៅពេលអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានមកដល់ភ្នំលៀប គាត់បានណែនាំប្រជាជនឱ្យស្តារ និងរៀបចំសេដ្ឋកិច្ច និងរៀបចំធ្វើស្រែចម្ការ។ ក្រោយពីនោះមក គាត់បានដឹកនាំយើងខាងលើកដឹកទំនប់ប្រឡាយ]។

741 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦២ (ជើងទំព័រ ១៣៣៩), ដែលយោងលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយសាក្សី កោ ឡិន ថ្ងៃទី ១១ ខែ មីនា ឆ្នាំ២០១៤ ឯកសារ D119/98 ឆ៖39។

742 សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែមីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ៖49 [“តួនាទីរបស់ខ្ញុំគ្រាន់តែជ្រើសរើសមនុស្ស ដើម្បីបញ្ជូនឱ្យទៅធ្វើការនៅតាមការដ្ឋាននានាពីខាងតំបន់មកទៅតាមសំណើ របស់គេតែប៉ុណ្ណោះ”] ឆ៖51 [“ខ្ញុំត្រូវរាយការណ៍ឱ្យទៅថ្នាក់តំបន់ដែលគេបានធ្វើការនៅតាមការដ្ឋាននោះ”]។ សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពុំ ខូ ថ្ងៃទី ៦-៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/23 ឆ៖27 [“តំបន់ជាអ្នក គ្រប់គ្រងលើការដ្ឋានទាំងនោះ ហើយស្រុកគ្រាន់តែជាអ្នកផ្តល់កម្លាំងពលកម្មតែប៉ុណ្ណោះ នៅពេលដែលតំបន់ស្នើសុំ”]។

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

២០៧. ជារួម គ្មានការលើកឡើងខាងលើណាមួយដែលបញ្ជាក់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ប្រើប្រាស់សិទ្ធិអំណាចស្របច្បាប់ ឬ ជាក់ស្តែង លើការដ្ឋានស្ត្រីស្រែង ទៅតាមអ្វីដែលជាការចោទប្រកាន់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិនោះទេ ។ ព្រោះតែភាពបរាជ័យក្នុងការបង្ហាញច្បាស់ពីការបរាជ័យរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក្នុងការព្យាយាមបង្ហាញផ្ទុយពីនេះ ពោលគឺ ភស្តុតាងបែរជាបង្ហាញថា ប្រធានកងចល័តតំបន់៥ ស្ថិតក្រោមការបញ្ជារបស់គណៈតំបន់៥ ។ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនមានអំណាចបញ្ជាលើជនប្រព្រឹត្តទុក្ខក្រិដ្ឋពាក់ព័ន្ធណាម្នាក់ទេ និងមិនបានចូលរួមក្នុងបទឧក្រិដ្ឋបង្កដោយពួកគេ ហើយក៏គ្មានការទទួលខុសត្រូវលើបទឧក្រិដ្ឋទាំងនោះឡើយ ។

iii. អ្នកស្រីអ៊ឹម ចែម មិនបានចូលរួមក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលមានស្ថានទម្ងន់គ្រប់គ្រាន់ដូចបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តនៅការដ្ឋានស្ត្រីស្រែងឡើយ

២០៨. ក្នុងកថាខណ្ឌខាងក្រោមនេះ ក្រុមការពារក្តីគ្រាន់តែលើកឡើងពីអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម រងការចោទប្រកាន់ពាក់ព័ន្ធនឹងការដ្ឋានស្ត្រីស្រែង និងដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានលើកឡើងក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរប៉ុណ្ណោះ ។ សម្រាប់មូលហេតុនេះ ការចោទប្រកាន់ពីបទអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំនៅការដ្ឋានស្ត្រីស្រែង⁷⁴³ ដែលស្ថិតនៅក្រៅវិសាលភាពនៃបទចោទប្រកាន់លើអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនត្រូវបានលើកឡើងក្នុងចម្លើយតបនេះទេ ។

២០៩. ការចោទប្រកាន់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ពាក់ព័ន្ធនឹងការដ្ឋានស្ត្រីស្រែងកើតចេញពីការអះអាងដែលថា អ្នកស្រីមានសិទ្ធិអំណាចលើការដ្ឋាននេះ⁷⁴⁴ ដែលទីនោះមាន “ប្រជាជនរាប់ពាន់នាក់ត្រូវបានបង្ខំឱ្យធ្វើការ⁷⁴⁵” និងដែលប្រជាជនបានស្តាប់ដោយសារដាច់អាហារ និងដោយសារជំងឺ⁷⁴⁶ និងការបាត់ខ្លួន⁷⁴⁷ កើតមានយ៉ាងសាមញ្ញទៅហើយ⁷⁴⁸ ។ បទចោទ

⁷⁴³ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរនៅកថាខណ្ឌ ២៦៩ និង ៤៧៦-៧៧។
⁷⁴⁴ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរនៅកថាខណ្ឌ ២៦២-៦៣, ៥៣២។
⁷⁴⁵ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦៤ (សេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម)។
⁷⁴⁶ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦៧។
⁷⁴⁷ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៧០។

ទំព័រ ១៩៤ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ប្រកាន់ទាំងនេះ នឹងត្រូវបានលើកឡើងក្នុងផ្នែកខាងក្រោម ។ ដូចការលើកឡើងខាងលើ⁷⁴⁹ ក្រុមការពារក្តីបានអនុវត្តវិធីសាស្ត្រយ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្នរបស់ចៅក្រម Bohlander ក្នុងការវាយតម្លៃ លើភស្តុតាង⁷⁵⁰ ។ ការលើកឡើងខាងក្រោមនេះ គឺជាវិធីសាស្ត្រដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ មិនបានយកមកអនុវត្តនោះទេ ។

ការជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ក្នុងការងារដោយបង្ខំលើពលករ រាប់ពាន់នាក់នៅការដ្ឋានស្ពានស្រែង

២១០. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានបំណងបង្កពូជសាសន៍កម្មធ្ងន់ធ្ងរខាង ផ្លូវកាយ និង/ឬផ្លូវចិត្ត⁷⁵¹ លើពលករទាំងឡាយ តាមរយៈដាក់ការងារឱ្យធ្វើដោយបង្ខំ រាប់ពាន់នាក់ នៅការដ្ឋានស្ពានស្រែង⁷⁵² ។ វិធីសាស្ត្ររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក្នុងការវាយតម្លៃចំនួន ពលករនៅការដ្ឋានស្ពានស្រែងមានលក្ខណៈសម្រាំងបំផុត ដោយជ្រើសយកតែផ្នែកណាដែលខ្លួន ចង់បាន ។ លើសពីនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនយកចិត្តទុកដាក់លើសំណួរសំខាន់ពាក់ព័ន្ធ នឹងចំនួនពលករដែលធ្វើការនៅការដ្ឋានស្ពានស្រែង នៅពេលដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានវត្តមាន ក្នុងភូមិភាគពាយព្យឡើយ⁷⁵³ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត យោងតាមទម្រង់វិធីសាស្ត្រសត្យានុម័តចំពោះ ភស្តុតាងបង្ហាញឱ្យឃើញថា ក្នុងមុខតំណែងរបស់ខ្លួនក្នុងនាមជាលេខាស្រុក អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គ្មានសិទ្ធិអំណាចស្របច្បាប់ ឬជាក់ស្តែងដើម្បីគ្រប់គ្រងពលករនៅការដ្ឋានស្ពានស្រែងឡើយ⁷⁵⁴ ។

២១១. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិផ្អែកលើការពិពណ៌នាចំនួន ៧ ដើម្បីបញ្ជាក់ថា មានប្រជាជន រាប់ពាន់

748 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦៤-៧១។
749 របៀបរៀប ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៥៥។
750 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៣១។
751 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៨៤-៨៥។
752 ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦៣-៦៤។
753 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ២១១-១៣។
754 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ២១៤-១៥។

ទំព័រ ១៩៥ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

នាក់ត្រូវបានបង្ខំឱ្យធ្វើការនៅការដ្ឋានស្ពានស្រែង⁷⁵⁵ ។ តាមពិត មានសាក្សីតែ៤នាក់គត់ ដែលត្រូវបានយកមកសំអាងក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ ដែលបានផ្តល់នូវតួលេខទាំងនេះ ។ សាក្សីទាំងនោះរួមមាន ជុំ កាន់, ឆៅ ចាត់, កោ ឡិន, និងអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ផ្ទាល់ ។ សាក្សី ជុំ កាន់ ត្រូវបានសំអាងតាមការអះអាងរបស់គាត់ដែលថា មានពលករ “រាប់ម៉ឺននាក់” ត្រូវបានបញ្ជូនមកពីខេត្តបាត់ដំបងទាំងមូលទៅកាន់ការដ្ឋានទាំងនោះ⁷⁵⁶ ហើយថា ភារកិច្ចរបស់គាត់ក្នុងនាមជាគណៈឃុំភ្នំលៀប និងយោងតាមសំណើរបស់ថ្នាក់តំបន់ គឺត្រូវជ្រើសរើសមនុស្សពី ៣០ ទៅ ៤០ នាក់ក្នុងមួយភូមិក្នុងឃុំរបស់ខ្លួនដើម្បីធ្វើការនៅការដ្ឋាននានាក្នុងតំបន់នេះ⁷⁵⁷ ។ សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ជុំ កាន់ មានភាពពាក់ព័ន្ធតែត្រឹមអ្វីដែលគាត់បានដឹង ឬជឿជាក់ចំពោះអ្វីដែលគាត់បានស្តាប់ឮប៉ុណ្ណោះ ។ គាត់ទទួលស្គាល់ថា គាត់មិនដែលបានចុះទៅការដ្ឋានស្ពានស្រែងនោះទេ⁷⁵⁸ ហេតុដូច្នោះហើយ គាត់ក៏មិនទំនងជាបានដឹងពីចំនួនមនុស្សដែលធ្វើការនៅទីនោះដែរ ។ លើសពីនេះ ដោយសារតែ ជុំ កាន់ មិនបានផ្តល់តួលេខពាក់ព័ន្ធនឹងចំនួនពលករដែលគាត់បានជ្រើសរើសឱ្យទៅធ្វើការនៅការដ្ឋានស្ពានស្រែងជាពិសេសនោះ ដូច្នោះការលើកឡើងរបស់គាត់ មិនបានជួយដល់ការចោទ

⁷⁵⁵ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦៤ (ជើងទំព័រ ១៣៤៣), ដែលយោងដល់ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:46, ឆ:48-49។ ប្រតិចារិកបទសម្ភាសន៍ អ៊ឹម ចែម ដោយអង្គការយុវសន្តិភាព គ្មានកាលបរិច្ឆេទ ឯកសារ D219/264.1, KH 01107031។ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ចែម ថ្ងៃទី ៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ D123/1/5.1a, KH 00929735, KH 00929741-42។ បទសម្ភាសន៍របស់ Youth For Peace ជាមួយ អ៊ឹម ចែម, ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D215/1.1.1, EN ERN 01030495។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ក្រិត រិត ថ្ងៃទី ២០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/42 ឆ:5។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី កោ ឡិន ថ្ងៃទី ១១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/98 ឆ:26។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ក្រូច ទឹម ថ្ងៃទី ៤-៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/69 ឆ:68- 69។ កំណត់ ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ហ៊ាក់ ស ថ្ងៃទី ៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/357 ឆ:54, ឆ:59, ឆ:65។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឆៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ:236- 37។

⁷⁵⁶ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦៤ (ជើងទំព័រ ១៣៤៣) ដែលយោងលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:48-49។

⁷⁵⁷ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:47-49។

⁷⁵⁸ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:47។

ទំព័រ ១៩៦ នៃ២២០

ប្រកាន់ជាក់លាក់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំងនឹងអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ឡើយ ។

២១២. មានបុគ្គលដែលបានលើកយកមកសំអាងតែពន្លាក់ប៉ុណ្ណោះ គឺ ឆៅ ចាត់, កោ ឡិន និង អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ផ្ទាល់ បានផ្តល់ខ្លឹមសារពេញលេញពាក់ព័ន្ធនឹងចំនួនពលករដែលបានធ្វើការនៅការដ្ឋាន ស្ពានស្រែង ។ ឆៅ ចាត់ បានបញ្ជាក់ថា មានពលករប្រហែល ៥០០ នាក់បានដឹកប្រឡាយទាំង មូលដែលចេញពីស្ពានស្រែងឆ្លងកាត់ភូមិត្រង ហើយចាក់ទៅដល់ផ្លូវជាតិលេខ៦⁷⁵⁹ ។ ទោះបីជា ឆៅ ចាត់ មិនបានផ្តល់ពេលវេលាជាក់លាក់ណាមួយដែលខ្លួនបានទទួលតួលេខក្តី ក៏អ្នកសុំតាំងខ្លួន ជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរូបនេះ បានធ្វើការនៅការដ្ឋានស្ពានស្រែងក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់កម្មា ភិបាលភូមិភាគនិរតី និងភូមិភាគពាយព្យ⁷⁶⁰ ហេតុដូច្នោះ ការផ្តល់តួលេខនេះ បង្ហាញពីភាពពាក់ព័ន្ធ និងភាពអាចទុកចិត្តបាន ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ចម្លើយរបស់គាត់មិនបានជួយដល់ការបញ្ជាក់ពី កម្រិតអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានឡើយ ពោលគឺចម្លើយរបស់គាត់ មិនបានវាស់ស្ទង់នូវ ចំនួនពលករនៅការដ្ឋានស្ពានស្រែង ក្រោយពេលដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានបញ្ជូនមកកាន់ភូមិ ភាគពាយព្យទេ⁷⁶¹ ។ សាក្សី កោ ឡិន និង អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានផ្តល់ព័ត៌មានលម្អិតទាំងនេះ ។ កោ ឡិន ដែលជាប្រធានកងចល័តនៃគណៈឃុំព្រះនេត្រព្រះនៅការដ្ឋានស្ពានស្រែង បានគូស

⁷⁵⁹ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ២៦៤ (ជើងទំព័រ ១៣៤៣), ដែលយោងលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឆៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130, ស.-ឆ:236 [ស៖ “តើលោកអាចស្មានថាអ្នកធ្វើការទាំងអស់ដែលធ្វើការនៅប្រឡាយនោះ នៅក្រោមការ គ្រប់គ្រងរបស់ពួកនិរតីមានប៉ុន្មាននាក់ដែរ? ឆ:236៖ មិនច្រើនទេ នៅតែបីកងទេ។ ប្រហែល ១០០ នាក់ (សម្រាប់ ស្រុកភ្នំស្រុក)”, ស.-ឆ:237 [ស៖ ១០០ នាក់ហ្នឹងគឺដឹកប្រឡាយ ឬក៏ធ្វើស្ពាន? ឆ:237៖ មានអ្នកធ្វើស្ពានផ្សេងៗ ប្រហែល ៥០០ នាក់ដែលដឹកប្រឡាយទាំងមូលដែលចេញពីស្ពានស្រែងឆ្លងកាត់ភូមិត្រង ហើយទៅដល់ផ្លូវជាតិលេខ ៦”]។

⁷⁶⁰ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឆៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ:230។

⁷⁶¹ ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី នៅកថាខណ្ឌ ២៦៣-៦៤។

ទំព័រ ១៩៧ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

បញ្ជាក់ថា កងចល័តរបស់គាត់មានពលករ “ប្រហែល ២០០ នាក់”⁷⁶² ។ ចម្លើយនេះ ស៊ីសង្វាក់គ្នា នឹងការដឹងព្រលប់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដែរ ដែលអ្នកស្រីបានថ្លែងដូច្នោះថា មានពលកររហូតដល់ ៨០០ នាក់ដែលត្រូវបានបញ្ជូនមកពីស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ពោលគឺ មានពលករចំនួន ២០០ នាក់ក្នុង មួយឃុំ ត្រូវបានចាត់ឱ្យទៅធ្វើការនៅការដ្ឋានស្ពានស្រែងក្នុងអំឡុងពេលដែលអ្នកស្រីធ្វើជាលេខា ស្រុក⁷⁶³ ។ ដោយពិចារណាក្នុងកម្រិតខ្ពស់បំផុត តួលេខនេះ គឺស្មើនឹងចំនួនពលករតិចជាង ១.០០០ នាក់នៅការដ្ឋានស្ពានស្រែងក្នុងអំឡុងពេលពាក់ព័ន្ធ មិនមែនដូចការចោទប្រកាន់ដោយសហព្រះរាជ អាជ្ញាអន្តរជាតិដែលថាមានពលករ *រាប់ពាន់នាក់* ធ្វើការនៅការដ្ឋានស្ពានស្រែងនោះឡើយ ។

២១៣. មានភស្តុតាងតិចតួចដែលបង្ហាញថា ការពិពណ៌នាទាំងបីនេះមិនបង្ហាញពីការប៉ុនប៉ងដោយទៀង ត្រង់នោះទេក្នុងការផ្តល់ការរៀបរាប់ពីចំនួនទាំងនេះ ។ ជំនួសឱ្យការប្រឈមជាមួយភស្តុតាងទាំង នេះដោយយុត្តិធម៌ និងសត្យានុម័តភាព សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានគេចវេសពីលក្ខខណ្ឌតម្រូវ ទាំងនេះទៅវិញ ដោយសម្រេចគាំទ្រការអះអាងដែលថាមានពលករ *រាប់ពាន់នាក់* តាមរយៈការ ផ្អែកលើភស្តុតាងផ្សេងទៀតដែលមិនមានភាពពាក់ព័ន្ធ និងខ្វះតម្លៃជាភស្តុតាង ។ ជាពិសេស សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានផ្អែកលើសាក្សី ក្រូច ទឹម⁷⁶⁴ ដែលបានធ្វើការនៅការដ្ឋាន ស្ពានស្រែង *មុនពេលដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ត្រូវបានបញ្ជូនទៅភូមិភាគពាយព្យ*⁷⁶⁵ សាក្សី ប៉ាក

⁷⁶² សូមមើលជាឧទាហរណ៍ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី កោ ឡិន ថ្ងៃទី ១១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ **D119/98** ឆ៖26។

⁷⁶³ សូមមើលជាឧទាហរណ៍ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ អ៊ឹម ចែម ថ្ងៃទី ៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៧ ឯកសារ **D123/1/5.1a, KH 00929741-42** ដែលនិយាយថា មានពលករ ៨០០ នាក់ មួយឃុំ ២០០ នាក់ ដើម្បីលើកប្រឡាយមួយពីទំនប់ស្ពានស្រែង ទៅទំនប់ព្រែននាម។

⁷⁶⁴ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦៤ (ជើងទំព័រ ១៣៤៣), *ដែលយោងទៅលើ* កំណត់ហេតុនៃការ ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ក្រូច ទឹម ថ្ងៃទី ៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ **D119/69** ឆ៖68-69។

⁷⁶⁵ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ក្រូច ទឹម ថ្ងៃទី ៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ **D119/69** ឆ៖73-74 ដែលនិយាយ ថា គាត់បានធ្វើការនៅការដ្ឋានស្ពានស្រែង “ប្រហែលជានៅដើមឆ្នាំ ១៩៧៧” ក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ពួកកម្មាភិបាល ភូមិភាគពាយព្យ។

ទំព័រ ១៩៨ នៃ ២២០

ស⁷⁶⁶ ដែលបានធ្វើការនៅទីតាំងមួយចំនួននៃការដ្ឋាននេះដែលស្ថិតក្នុងស្រុកភ្នំស្រុក⁷⁶⁷ និងសាក្សី ក្រិត រិត⁷⁶⁸ ដែលមិនបានផ្តល់តួលេខពាក់ព័ន្ធនឹងចំនួនពលករនៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង⁷⁶⁹ ។ ប្រាកដណាស់ ការអះអាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដែលថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ពាក់ព័ន្ធនឹងការបង្ខំពលកររាប់ពាន់នាក់ឱ្យធ្វើការនៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង មិនបានផ្អែកលើភស្តុតាងជាក់លាក់ ឬស៊ីសង្វាក់គ្នាឡើយ ។

២១៤. លើសពីនេះទៀត ទោះបីជាការអះអាងនេះមានការពាក់ព័ន្ធនឹងភស្តុតាងនេះក៏ដោយ ក៏ភស្តុតាងផ្សេងទៀតបង្ហាញថា អ្នកស្រីអ៊ឹម ចែម មិនមានសិទ្ធិអំណាចស្របច្បាប់ ឬជាក់ស្តែងក្នុងការគ្រប់គ្រងពលករទាំងអស់នៅការដ្ឋានស្ថានស្រែងនោះទេ⁷⁷⁰ ។ ផ្អែកលើការវាយតម្លៃសមហេតុផល និងយុត្តិធម៌មួយ បង្ហាញថាតួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ពាក់ព័ន្ធនឹងការដ្ឋានស្ថានស្រែង ត្រូវបានកម្រិតត្រឹមតែការផ្តល់កម្លាំងតាមសំណើរបស់កម្មាភិបាលថ្នាក់តំបន់តែប៉ុណ្ណោះ ។ ជុំ កាន់ អតីតលេខាឃុំភ្នំលៀប បានរម្ងឹកឡើងវិញនូវកិច្ចប្រជុំមួយដែលបានធ្វើឡើងនៅមន្ទីរស្រុកព្រះនេត្រព្រះដែលក្នុងអំឡុងពេលនោះកម្មាភិបាលតំបន់៥ បានស្នើសុំមនុស្សពីមូលដ្ឋានឱ្យទៅធ្វើការនៅការដ្ឋាន

766 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦៤ (ជើងទំព័រ ១៣៤៣), ដែលយោងលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ហ៊ាក់ ស ថ្ងៃទី ៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/357 ឆ:54, ឆ:59, ឆ:65។

767 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ហ៊ាក់ ស ថ្ងៃទី ៨ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/357 ឆ:54, ឆ:49, ឆ:65 ដែលនិយាយថា មានសមាជិក ១៥០ នាក់ក្នុងកងចល័តរបស់ស្រុកភ្នំស្រុក ហើយគាត់ត្រូវបានគេបញ្ជូនឱ្យទៅធ្វើការនៅការដ្ឋានស្ថានស្រែងដែលស្ថិតក្នុងស្រុកភ្នំស្រុក។

768 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦៤ (ជើងទំព័រ ១៣៤៣) ដែលយោងលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ក្រិត រិត ថ្ងៃទី ២០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/42 ឆ5 [“ក្នុងកងចល័តមានមនុស្សរាប់ពាន់នាក់ហើយត្រូវមានឧបករណ៍ជាប់នឹងខ្លួន ដូចជា បង្កី ចប ប៉ែល ហើយនិងត្រូវផ្លាស់ទីពីការដ្ឋានមួយទៅការដ្ឋានមួយ”]។

769 សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ក្រិត រិត ថ្ងៃទី ២០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/42 ឆ:5។

770 របៀបធៀប ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦២។

ទំព័រ ១៩៩ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

នានា⁷⁷¹ ។ ទោះបីមានវត្តមាននៅក្នុងកិច្ចប្រជុំនោះក្តី ក៏អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនបាននិយាយអ្វីឡើយ⁷⁷² ។ សាក្សី ជុំ កាន់ បានពន្យល់បន្ថែមទៀតថា ភារកិច្ចរបស់គាត់គឺត្រូវផ្តល់ពលករតាមសំណើរបស់ថ្នាក់តំបន់⁷⁷³ ។ ពុំ ខូ ដែលបានធ្វើការនៅក្នុងគណៈស្រុកព្រះនេត្រព្រះ បានផ្តេងថា កម្មាភិបាលថ្នាក់ស្រុកមានភារកិច្ចដូចគ្នាក្នុងការផ្តល់នូវកម្លាំងឱ្យទៅធ្វើការតាមការដ្ឋានផ្សេងៗ នៅថ្នាក់តំបន់⁷⁷⁴ ។

២១៥. និយាយម្យ៉ាងទៀត សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅការដ្ឋានស្រែង បើទោះជាមានក៏ដោយ ក៏វាអាចត្រូវបានកម្រិតត្រឹមការជ្រើសរើសពលករពីស្រុករបស់អ្នកស្រីតែប៉ុណ្ណឹង។ វាក្មានអ្វីដែលមិនប្រក្រតីនោះទេដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម យូរៗម្តងបានចុះទៅពិនិត្យមើលការដ្ឋានស្រែងនោះ⁷⁷⁵ ។ ការណ៍ដែលគាត់កម្រចុះទៅមើលការដ្ឋាននោះ ត្រូវបានបញ្ជាក់ដោយការពិត

771 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ៖57-59 ដែលរំលឹកឡើងវិញនូវកិច្ចប្រជុំមួយនៅមន្ទីរស្រុកថា មនុស្សមកពីឃុំនីមួយៗ បានចូលរួមការប្រជុំ ដែលអំឡុងពេលនោះ កម្មាភិបាលថ្នាក់តំបន់បានស្នើកម្លាំងពីមូលដ្ឋាន។

772 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ៖63 ។

773 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ៖49, [“តួនាទីរបស់ខ្ញុំគ្រាន់តែជ្រើសរើសមនុស្ស ដើម្បីបញ្ជូនឱ្យទៅធ្វើការនៅតាមការដ្ឋាននានាពីខាងតំបន់មកទៅតាមសំណើរបស់គេតែប៉ុណ្ណោះ”] ឆ៖51 [“ខ្ញុំត្រូវរាយការណ៍ឱ្យទៅថ្នាក់តំបន់ដែលគេបានធ្វើការនៅតាមការដ្ឋាននោះ”]។

774 សូមមើល កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពុំ ខូ, ថ្ងៃទី ៦-៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/23 ឆ៖27 [“តំបន់ជាអ្នកគ្រប់គ្រងលើការដ្ឋានទាំងនោះ ហើយស្រុកគ្រាន់តែជាអ្នកផ្តល់កម្លាំងពលកម្មតែប៉ុណ្ណោះ នៅពេលដែលតំបន់ស្នើសុំ”]។

775 សូមមើលដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦៣។ សូមមើលផងដែរ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មុន មុត ថ្ងៃទី ២៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/139 ឆ៖60 [“នៅពេលដែលខ្ញុំធ្វើការនៅការដ្ឋានប្រឡាយស្រែងស្រែង តាសន និងតា វ៉ាល់ គឺជាអ្នកគ្រប់គ្រងផ្ទាល់នៅការដ្ឋានប្រឡាយស្រែងស្រែងនោះ ប៉ុន្តែពេលមួយនោះ ខ្ញុំធ្លាប់បានឃើញយាយ ថែម និងកម្មាភិបាលពីរបីនាក់ផ្សេងទៀត បានចុះទៅមើលការដ្ឋាននោះដែរ”]។ កំណត់ហេតុនៃកិច្ចស៊ើបសួរ (កោឡិន) ថ្ងៃទី ៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/129, KH 01001320, ដែលនិយាយថា គាត់បានឃើញអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ចុះទៅពិនិត្យមើលប្រឡាយមួយដែលតភ្ជាប់ទៅការដ្ឋានស្រែងស្រែង និងថា ពេលខ្លះអ្នកស្រីអ៊ឹម ថែម បានរ៉កដីដោយខ្លួនគាត់។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី កោ ឡិន ថ្ងៃទី ១១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/98 ឆ៖32 ដែលនិយាយថា អ្នកស្រីអ៊ឹម ថែម បានចុះពិនិត្យមើលការដ្ឋានអូរលៀប និងបានជួយពលករនៅទីនោះ។

ទំព័រ ២០០ នៃ២២០

ដែលថា ភាគច្រើននៃអតីតពលករនៅការដ្ឋានស្ថានស្រែងដែលបានអះអាងដូច្នោះ គឺដោយសារថា ពួកគេមិនបានស្គាល់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម^{៧៧៦} ឬមិនដែលបានឃើញអ្នកស្រីទៅមើលការដ្ឋាននោះ^{៧៧៧} ។ តាមពិត ទោះបីជាមានភស្តុតាងបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម អាចមានសិទ្ធិអំណាចលើអ្នកដែល មកពីស្រុកកំណើតរបស់អ្នកស្រីក៏ដោយ^{៧៧៨} ក៏ទាំងសាក្សី ជុំ កាន់ (ជាអ្នកដែលបានជ្រើសរើស ពលករពីបណ្តាភូមិនានា) និង កោ ឡិន (ជាអ្នកដែលបានដឹកនាំកងចល័តឃុំ) បាននិយាយថា ពួក

^{៧៧៦} កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី យូ មុត ថ្ងៃទី ៨ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/1 ឆ:77 [“ខ្ញុំមិនដែលឮ” ពីអ្នកស្រីអ៊ឹម ចែម ទេ] ឆ:83 [“ខ្ញុំមិន”ចាំថា នរណាបានគ្រប់គ្រងការដ្ឋានស្ថានស្រែងនោះទេ]។

^{៧៧៧} ប្រតិចារិកនៃបទសម្ភាសន៍សាក្សី តក់ ប៊ុយ ថ្ងៃទី ៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២ ឯកសារ D219/422.8, KH 01121353 [“ស៖ ប៉ុន្តែសំណួរខ្ញុំចង់សួរថា តើពេលដែលលោកធ្វើការដឹកប្រឡាយនៅឯស្ថានស្រែងហ្នឹង លោកពូមានដែលជួប យាយ ចែម ដែរអត់ទេ? ឆ៖ មិនដែលទេ។ ខ្ញុំមិនដែលឃើញមុខយាយចែមយ៉ាងណា។ ទើបនឹងឃើញដែលមជ្ឈមណ្ឌល កម្ពុជានេះ គេយកមកឱ្យខ្ញុំឃើញ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ស្វា នង់ ថ្ងៃទី ២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/43 ឆ:20 [“ខ្ញុំមិនដែលបានស្គាល់មុខគាត់ទេ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី យ ម៉ុត ថ្ងៃទី ១៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D53, KH 00727206 [“ខ្ញុំមិនដែលឃើញគាត់នៅតាមការដ្ឋានទាំងនោះទេ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ស៊ុម តៅ ថ្ងៃទី ២០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/92 ឆ:20-21, ឆ:24 [សាក្សីត្រូវបានគេប្រាប់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានចុះទៅមើលប្រឡាយអូរលៀប ប៉ុន្តែមិនដែលបានឃើញអ្នកស្រីដោយ ផ្ទាល់ទេ]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ:261-62, ឆ:265 [ដែលនិយាយថា គាត់មិនដែលបានឃើញអ្នកស្រីអ៊ឹម ចែម នៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង ហើយក៏មិនបានដឹងថាអ្នកស្រីមានតួនាទីអ្វីដែរនៅទីនោះ]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ សាក្សី វ៉ាន់ ទាវ ថ្ងៃទី ១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/152 ឆ:27-28 [សាក្សីមិនដែលបានឃើញអ្នកស្រីអ៊ឹម ចែម នៅទំនប់អូរលៀបនោះឡើយ]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អៀម រុយ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/317 ឆ:26-27 [សាក្សីមិនដែលបានឃើញអ្នកស្រីអ៊ឹម ចែម ចុះទៅពិនិត្យមើលការដ្ឋាន ណាមួយឡើយ]។

^{៧៧៨} សូមមើល កំណត់ហេតុនៃកិច្ចស៊ើបសួរ (កោ ឡិន) ថ្ងៃទី ៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/129, KH 00988077, [“តា ពាល់ កម្មាភិបាលក្នុងគណៈកម្មាធិការតំបន់ ៥ បានមើលការខុសត្រូវគម្រោងទាំងអស់ក្នុងតំបន់។ ចំណែក អ៊ឹម ចែម គ្រប់គ្រងកងចល័តស្រុក”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឈុំ សេង ថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/89 ឆ:36 [“កងចល័តនៅស្ថានស្រែងមានពីរក្រុម។ កងចល័តតំបន់មានតារ៉ាល់ ជាអ្នកគ្រប់គ្រង ហើយកងចល័តសហករណ៍មានយាយចែម ជាអ្នកគ្រប់គ្រង”]។

ទំព័រ ២០១ នៃ២២០

គាត់បានរាយការណ៍ដោយផ្ទាល់ទៅថ្នាក់តំបន់⁷⁷⁹ ពោលគឺមិនមែនរាយការណ៍ទៅអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ទេ ។

២១៦. សរុបសេចក្តីមក ទោះបីជាមានការអះអាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិក៏ដោយ ក៏ភស្តុតាង ចង្អុលបង្ហាញឆ្ពោះទៅរកការសន្និដ្ឋានបានថា គួនាទីតែមួយគត់របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅការដ្ឋាន ស្ថានស្រែង គឺត្រូវផ្តល់កម្លាំងពលកម្មតាមសំណើរបស់ថ្នាក់តំបន់⁷⁸⁰ ។ អត្ថិភាពនៃទំនាក់ទំនងរវាង អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម និងលក្ខខណ្ឌតម្រូវឱ្យផ្តល់ពលកម្មទៅធ្វើការនៅការដ្ឋានស្ថានស្រែងតាម មធ្យោបាយនេះ មិនបញ្ជាក់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានបង្កើត ឬអនុវត្តគោលនយោបាយដែលបាន គិតទុកជាមុននៃពលកម្មដោយបង្ខំ ឬថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានតួនាទីណាមួយដែលគ្រប់គ្រងលើ ពលករ នៅពេលពួកគេធ្វើការនៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង ឬបានចូលរួមចំណែកក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មណាមួយ ដែលកើតមានឡើងនៅទីតាំងនោះឡើយ ។

ការជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ ទាក់ទងនឹងការស្តាប់ដោយសារការបង្កត់អាហារ និងជំងឺ នៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង

២១៧. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានអះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានចេតនាបង្កឱ្យមានព្យសនកម្ម ផ្លូវកាយ និង/ឬ ផ្លូវចិត្តធ្ងន់ធ្ងរ និង/ឬ ការប្រព្រឹត្តិអំពើឃោរឃៅអមនុស្សធម៌ និងបន្ថោកបន្ទាប

⁷⁷⁹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី កោ ឡិន ថ្ងៃទី ១១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/98 ឆ:31 [“ជាកង ចល័តឃុំ ខ្ញុំមិនបានរាយការណ៍ទៅអ្នកណាទេ គឺប្រធានតំបន់ចុះផ្ទាល់តាមការដ្ឋាន។ បងវិន (អ្នកបូញី) គណៈតំបន់ជា អ្នកគ្រប់គ្រងផ្ទាល់។ មេគ្រប់គ្រងផ្ទាល់របស់ខ្ញុំឈ្មោះ បង ខុន (ប្រុស) ស្លាប់។ ខុនជាប្រធានគ្រប់គ្រងកងចល័តស្រុក ព្រះនេត្រព្រះទាំងមូល។ ខ្ញុំទទួលបញ្ហាផ្ទាល់ពី ខុន ជួនកាល តា វិន និង តា ពាល់ (អ្នកនិរតី) បានពិនិត្យមើលការដ្ឋាន ផ្ទាល់”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:51 [“ខ្ញុំត្រូវរាយការណ៍ឱ្យទៅថ្នាក់តំបន់ដែលគេបានធ្វើការនៅតាមការដ្ឋាននោះ...ប្រសិនបើគេតម្រូវឱ្យយើងរក មនុស្សមកជំនួស យើងត្រូវទៅទាក់ទងនឹងប្រធានភូមិរបស់មនុស្សដែលឈឺនោះ ដើម្បីឱ្យគេរកមនុស្សថ្មីមកជំនួស”]។

⁷⁸⁰ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:57-59 [ដែលរំលឹកឡើងវិញនូវកិច្ចប្រជុំមួយនៅមន្ទីរស្រុកថា មនុស្សមកពីឃុំនីមួយៗ បានចូលរួមការប្រជុំ ដែលអំឡុងពេលនោះ កម្មាភិបាលថ្នាក់តំបន់បានស្នើកម្លាំងពីមូលដ្ឋាន]។

ទំព័រ ២០២ នៃ ២២០

រួមទាំងការអត់ឃ្លានរបស់ពលករនៅការដ្ឋានស្តានស្រែង⁷⁸¹ ដូច្នោះមានន័យថា អ្នកស្រីបានរួម
 ចំណែកធ្វើឱ្យលក្ខខណ្ឌនានានៅថ្នាក់តំបន់ដែលគួរឱ្យស្តាប់ខ្លឹមរួចទៅហើយនោះ កាន់តែអាក្រក់
 ឡើងថែមទៀត⁷⁸² ។ នៅក្នុងបរិបទនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសន្និដ្ឋានថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម
 ជាអ្នកទទួលខុសត្រូវចំពោះការស្លាប់ដោយសារការអត់ឃ្លាន និងជំងឺដែលបានកើតឡើង “យ៉ាង
 សាមញ្ញ”⁷⁸³ ។ ភស្តុតាងនេះមិនគាំទ្រដល់ការចោទប្រកាន់ទាំងនេះទេ ពីព្រោះសហព្រះរាជអាជ្ញា
 អន្តរជាតិមិនបានបង្ហាញពីការស្លាប់ជាញឹកញាប់ ឬថាមានទំនាក់ទំនងដ៏គួរឱ្យកត់សម្គាល់រវាងអ្នក
 ស្រី អ៊ឹម ថែម និងអ្នកទាំងឡាយណាដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានស្លាប់នោះឡើយ ។

២១៨. មានការគាំទ្រតិចតួចចំពោះអំណះអំណាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ទាក់ទងនឹងភាពញឹក
 ញាប់នៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ទាំងនេះ ។ ការអះអាងដែលថា “ការស្លាប់ដោយសារ
 ការអត់ឃ្លាន និងដោយសារជំងឺឃើញកើតមានយ៉ាងសាមញ្ញទៅហើយ”⁷⁸⁴ គឺជាការបំផ្លើសនៃ
 ចម្លើយធម្មតាដែលគ្មានការបញ្ជាក់របស់សាក្សី សម ស័ក្ត ដែលបានធ្វើការនៅផ្នែកមួយនៃការដ្ឋាន
 នៅស្រុកភ្នំស្រុកក្នុងរយៈពេលពីរសប្តាហ៍⁷⁸⁵ ។ ទោះបីសាក្សីបានផ្តេងថា ការស្លាប់ពិតជាបានកើត
 មានឡើងនៅការដ្ឋានស្តានស្រែងក្តី ប៉ុន្តែគាត់មិនបានបញ្ជាក់ថា ការស្លាប់ទាំងនោះ “ជារឿង
 សាមញ្ញ” នោះឡើយ⁷⁸⁶ ។ គាត់បានសារភាពថា គាត់មិនបានដឹងពីចំនួនមនុស្សដែលបានស្លាប់នៅ

781 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៥២-៥៨, ៤៨៤-៨៥។
 782 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរ នៅកថាខណ្ឌ ៤៨៥។ សូមមើលផងដែរ ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៤៥។
 783 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦៧។
 784 ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរ នៅកថាខណ្ឌ ២៦៧ (ជើងទំព័រ ១៣៥៥)។
 785 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី សម ស័ក្ត ថ្ងៃទី ២៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ
 ២០១៤ ឯកសារ D119/120 ឆ:23-24, [ដែលនិយាយថា គាត់ស្ថិតនៅក្នុងស្រុកភ្នំស្រុក] ឆ:77 [ដែលនិយាយថា គាត់
 បានធ្វើការនៅទំនប់ស្តានស្រែងរយៈពេលពីរ សប្តាហ៍មុនពេលត្រឡប់ទៅទំនប់ត្រពាំងថ្មវិញ] ឆ:80-81 [ដែលនិយាយថា
 គាត់មិនដឹងពីការដ្ឋានដឹកប្រឡាយនៅជិតទន្លេស្តានស្រែង និងមិនដឹងអំពីអាងស្តុកទឹកព្រៃនាម ហើយគាត់បានធ្វើការនៅ
 តែទំនប់ស្តានស្រែងប៉ុណ្ណោះ]។
 786 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី សម ស័ក្ត ថ្ងៃទី ២៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ
 ២០១៤ ឯកសារ D119/120 ឆ:96។

ទំព័រ ២០៣ នៃ២២០

ការដ្ឋានស្ថានស្រែងទេ⁷⁸⁷ ។ ភស្តុតាងនេះគ្មានលក្ខណៈគ្រាប់គ្រាន់ដែលអាចគាំទ្រដល់ការអះអាង ដែលថា ការស្លាប់បានកើតឡើងដោយសារគោលនយោបាយដែលបានគិតទុកជាមុនឡើយ ។ ផ្ទុយ ទៅវិញ ដូចបានផ្តល់ទង្វើករណីនៅផ្នែកខាងលើការស្លាប់ទាំងនេះ គឺទំនងជាដោយសារបញ្ហា លំបាកក្នុងវិស័យកសិកម្មដែលកើតមានឡើងប្រមាណជាពីរឆ្នាំនៅក្នុងស្រុកនេះ⁷⁸⁸ ។

២១៩. ភស្តុតាងនេះមិនបានបង្ហាញពីទំនាក់ទំនងរវាងអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម និងការស្លាប់ដោយការអត់ឃ្លាន និងជំងឺនៅឯការដ្ឋានស្ថានស្រែងនោះទេ ។ ដូចបានផ្តល់ទង្វើករណីនៅផ្នែកខាងលើភស្តុតាងបង្ហាញ ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនមានសិទ្ធិអំណាចស្របច្បាប់ ឬជាក់ស្តែងណាមួយ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យ អ្នកស្រីអនុវត្តគោលនយោបាយដែលត្រូវកំណត់ជាមុននូវប្រភេទណាមួយ ដើម្បីបង្កឱ្យមានការ ស្លាប់ដោយសារការអត់ឃ្លាន ឬជំងឺឡើយ ។ ការអះអាងបែបនេះ គឺដើម្បីបំភ្លេចចោលនូវភស្តុតាង ដែលបង្ហាញថាការដ្ឋានស្ថានស្រែង គឺស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់កម្មាភិបាលថ្នាក់តំបន់ឈ្មោះ តា ពាល់ ហើយធាតុពិតដែល អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ពុំមានសិទ្ធិអំណាចអាចធ្វើអ្វីមួយនៅកម្រិតនេះ ទេ⁷⁸⁹ ។ គេក៏ត្រូវទាញយកហេតុផលពីគោលនយោបាយដោយគ្មានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់នៃការ ប្រព្រឹត្តិដែលពាក់ព័ន្ធ ឬគំរូនៃបង្ហាញពីការស្លាប់របស់មនុស្សមកពិចារណាផងដែរ⁷⁹⁰ ។

ការជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ក្នុងការចាប់ខ្លួន ការឃុំឃាំង ការសម្លាប់ និងការបាត់ខ្លួននៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង

២២០. ពាក់ព័ន្ធនឹងការដ្ឋានស្ថានស្រែង សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិចោទប្រកាន់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មាន “អំណាចបញ្ជាឱ្យចាប់ខ្លួននៅប្រឡាយស្ថានស្រែង និងអាងស្តុកទឹកព្រៃនាម ហើយដាក់ ទណ្ឌកម្ម រួមមានការឃុំឃាំង និងការសម្លាប់” និងថា “ការបាត់ខ្លួនពីការដ្ឋានឃើញមានជា

787 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី សម ស័ក្ត ថ្ងៃទី ២៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/120 ធៈ១៧។
788 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១២៣។
789 របៀបរៀប ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៩៧-១២៩។
790 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ២១៨-១៩។

ទំព័រ ២០៤ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ធម្មតា⁷⁹¹ ។ ភស្តុតាងនេះមិនគាំទ្រដល់ការលើកឡើងទាំងនេះឡើយ ។ ជំនួសមកវិញ សហព្រះ
រាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប៉ុនប៉ងគាំទ្រដល់ការអះអាងនានា តាមរយៈការផ្អែកលើភស្តុតាងដែលបង្ហាញ
យ៉ាងច្បាស់ថាគ្មានការពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហា ព្រមទាំងផ្អែកលើវិធីសាស្ត្រមួយដែលគ្មានសត្យានុម័តភាព
ពេញលេញ យកទៅអនុវត្តចំពោះភស្តុតាងដែលនៅសេសសល់ផ្សេងៗទៀត ។ វិធីសាស្ត្រទាំងនេះ
នឹងត្រូវលើកយកមកពិភាក្សាខាងក្រោម ។

២២១. ឯកសារសំអាងយ៉ាងច្រើនលើសលប់ដែលត្រូវបានយកមកពឹងផ្អែក មិនអាចបង្ហាញថា អ្នកស្រី
អ៊ឹម ចែម មានសិទ្ធិអំណាចចេញបញ្ជាឱ្យចាប់ខ្លួនពលករនៅការដ្ឋានស្ថានស្រែងនោះឡើយ⁷⁹² ។
ដូចដែលបានលើកឡើងនាពេលកន្លងមកនៅកថាខណ្ឌ ១៣៩ ដល់ ១៤២ និងកថាខណ្ឌ ១៦២ នៃ
ចម្លើយតបនេះ ភស្តុតាងបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនមានសិទ្ធិអំណាចនេះទេ ។ យ៉ាងច្រើន

791 ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៧០។

792 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៧០ (ជើងទំព័រ ១៣៦៥) ដែលយោងដល់ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈម
ណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ ធិប សំផាត់ ថ្ងៃទី ១១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D123/1/2.66, KH00927402-
00927403 [ដែលនិយាយអំពីព្រឹត្តិការណ៍មួយដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងឃុំភ្នំលៀប]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ
សាក្សី និត សិត ថ្ងៃទី ៣ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/133 ឆ:82-83 [ដែលនិយាយអំពីព្រឹត្តិការណ៍មួយដែល
គេបានប្រាប់គាត់ ដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងឃុំភ្នំលៀប]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ថ្ងៃទី ២៦-
២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/110 ឆ:76 [ដែលនិយាយអំពីលិខិតចាប់ខ្លួនដែលមានហត្ថលេខារបស់ថ្នាក់
តំបន់ នៅពេលគាត់គឺជាប្រធានឃុំភ្នំលៀប]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អ៊ឹម ម៉ាវ៉ា ថ្ងៃទី ២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ
២០១៤ ឯកសារ D119/154 ឆ:32, ឆ:36 [ដែលនិយាយថា គាត់បានឮគេនិយាយថា អ្នកដែលបានប្រព្រឹត្តកំហុស និង
ត្រូវបានបញ្ជូនទៅជួបអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ហើយបន្ទាប់មកត្រូវបានចាប់ដាក់គុក ឬសម្លាប់ ដោយមិនបានលើកឡើងថា
ព្រឹត្តិការណ៍បែបនេះមានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការដ្ឋានស្ថានស្រែងនោះឡើយ]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី
សរ ឡោម ថ្ងៃទី ២៤ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/138 ឆ:38-39 [ដែលនិយាយថា គាត់បានឮថា អ្នកស្រី អ៊ឹម
ចែម ទទួលខុសត្រូវនៅភ្នំលៀប]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ក្រិត រិត ថ្ងៃទី ២០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣
ឯកសារ D119/42 ឆ:16 [ដែលនិយាយថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានបញ្ជាឱ្យធ្វើការឱ្យបានល្អ និងលើកទំនប់ឱ្យបាន
ត្រង់]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ រស់ ថ្ងៃទី ១២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/99 ឆ:32
[ដែលនិយាយអំពីព្រឹត្តិការណ៍មួយដែលបានកើតឡើងនៅទំនប់វាលដង្កៀបក្តាម]។ ក៏សូមមើលផងដែរ ដីកាសន្និដ្ឋាន
ស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ២៧០ (ជើងទំព័រ ១៣៦៨), ដែលយោងដល់ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យ សុំតាំង
ខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី គៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130 ឆ:147-48 [ដែលជជែក
អំពីព្រឹត្តិការណ៍មួយដែលគាត់មិនបានឃើញ ដោយមិនបានលើកឡើងអំពីទីតាំងណាមួយ]។

ទំព័រ ២០៥ នៃ ២២០

បំផុត មានសាក្សី៥នាក់ អះអាងអំពីការដឹងព្រឹត្តិការណ៍បាត់ខ្លួននៅការដ្ឋាននេះ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី គ្មាននរណាម្នាក់បង្ហាញពីការលើកឡើងណាមួយដែលថា តើការបាត់ខ្លួនទាំងនេះ ឃើញកើតមាន ឡើងជាធម្មតាឡើយ⁷⁹³ ឬមិនទាំងបានលើកឡើងពីលទ្ធផលកើតចេញពីសកម្មភាពរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដូចម្តេចនោះដែរ⁷⁹⁴ ។ គេ ចាត់ ជាសាក្សីមួយរូបដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបាន ពឹងផ្អែកលើនោះ បានទទួលស្គាល់ថា នៅក្នុងអំឡុងពេលធ្វើការនៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនមានវត្តមាននោះទេ⁷⁹⁵ ។ សាក្សីមិនបានដឹងអំពីការលើកឡើងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម

793 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ក្រច ទឹម ថ្ងៃទី ៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ D119/69 ឆ:71 [“ខ្ញុំមិនបាន ឃើញទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំគ្រាន់តែដឹងថាមានការបាត់ខ្លួន។ ខ្ញុំមិនដឹងថាអ្នកនោះត្រូវបានបញ្ជូនទៅការដ្ឋានកន្លែងផ្សេង ឬយ៉ាងណា ទេ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សែន សុផុន ថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/506 ឆ:42 [“ខ្ញុំមិនបានឃើញមនុស្សត្រូវបានគេចាប់ខ្លួនទេ។ ប៉ុន្តែខ្ញុំគ្រាន់តែដឹងថាមានមនុស្សបាត់ខ្លួន ដោយមិនដឹងមូលហេតុ ដូចជា អ្នកធ្វើការនៅក្នុងក្រុមរបស់ខ្ញុំជាដើម។ ខ្ញុំមិនដឹងថា មានមនុស្សប៉ុន្មាននាក់បាត់ខ្លួនទេ ប៉ុន្តែនៅក្នុងក្រុមខ្ញុំ មានមនុស្សបាត់ ខ្លួន ដូច្នោះនៅក្នុងក្រុមផ្សេងក៏អាចមានមនុស្សបាត់ខ្លួនដែរ”]។

794 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី និត សិត ថ្ងៃទី ៣ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/133, ស-ឆ46 [“ស៖ នៅពេលដែលយាយ ថែម និយាយថាខ្ញុំឱ្យចាញ់ល្បិចខ្លាំង ឬរួមគំនិតជាមួយខ្លាំង តើមានន័យថាម៉េច? ឆ46៖ ខ្ញុំពិបាក សន្និដ្ឋានចំពោះពាក្យនេះណាស់ ពីព្រោះខ្ញុំមិនយល់អំពីការដឹកនាំរបស់គាត់ទេ”។], ស-ឆ47 [“ស៖ គាត់មានបានបញ្ជាក់ បន្ថែមទៀតទេថា ប្រសិនបើអ្នកណាម្នាក់ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាខ្លាំងរបស់អង្គការ តើមានរឿងអ្វីកើតឡើងចំពោះពួកគេ ទាំងនោះ? ឆ:47៖ គាត់មិនបានបញ្ជាក់បន្ថែមអំពីបញ្ហានេះទេ”។]។ ស-ឆ49 [“ស៖ តើលោកដឹងថា អ្នកណាជាអ្នកចេញ បញ្ជាឱ្យយកមនុស្សទៅរៀនសូត្រដែរ ឬទេ? ឆ:49៖ ខ្ញុំមិនដឹងអំពីរឿងនេះទេ។ តាមពិតយើងគ្រប់គ្នាខិតខំតែធ្វើការ ដើម្បីឱ្យយើងបានរស់តែប៉ុណ្ណោះ”]។ ស-ឆ:84 [“ស៖ តើលោកដឹងថាមានអ្នកណាម្នាក់ត្រូវបានយាយ ថែម បញ្ជាឱ្យ ចាប់ខ្លួនដែរ ឬទេ? ឆ:84៖ ទេ ខ្ញុំមិនដឹងទេ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ ជឹម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/149។ ស-ឆ:41 [ឯកសារយោងតែមួយគត់ដែលសាក្សីបានផ្តល់ចំពោះ អ៊ឹម ថែម មានដូច ខាងក្រោម៖ “ស៖ តើលោកដែលធ្លាប់ឮឈ្មោះ យាម ថែម ដែរឬទេ? ឆ:41៖ ខ្ញុំធ្លាប់ឮឈ្មោះនេះ ប៉ុន្តែពុំដែលឃើញផ្ទាល់ និងស្គាល់ទេ”]។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី កោ ឡិន ថ្ងៃទី ១១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/98, ស- ឆ:40 [“ស៖ ក្នុងនាម យាម ថែម ជាគណៈស្រុកព្រះនេត្រព្រះ តើលោកដឹងថា គាត់មានតួនាទីគ្រប់គ្រងផ្ទាល់ទៅលើ ការដ្ឋាននានា យោធា ល្បួប ឬមន្ទីរសន្តិសុខនានាដែរឬទេ? ឆ40៖ ខ្ញុំក្តាប់មិនបានទេ ព្រោះខ្ញុំធ្វើការនៅក្នុងកងចល័ត”]។

795 កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី គេ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារលេខ D219/130, ស-ឆ:261 [“ស៖ ចុះពេលនោះ យាយថែមមានដែលទៅមើលទេ [ពេលដែលសាក្សី ធ្វើការនៅប្រឡាយស្ថានស្រែង]? ឆ:261៖ ទេ”]។

ទំព័រ ២០៦ នៃ ២២០

ចែម មានតួនាទីនៅទីតាំងនោះឡើយ⁷⁹⁶ ។

២២២. សាក្សីនៅសេសសល់ផ្សេងទៀតដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានយកជាសំអាង មិនបានជួយ អ្វីបន្ថែមនោះទេ ។ ពួកគាត់បានត្រឹមដឹងតែពាក្យចចាមអាវ៉ាមដែលមានន័យថា ជាការសន្និដ្ឋាន និងជាការនិយាយតៗគ្នា⁷⁹⁷ ឬមិនមានទំនាក់ទំនងអ្វីសោះទៅនឹងការដ្ឋានស្ថានស្រែង⁷⁹⁸ ។ ការផ្អែក ទៅលើសាក្សី ជុំ ជឹម ឧទាហរណ៍ស្រាប់៖ គាត់ “បានឮ” គេថាមានមនុស្សបានបាត់ខ្លួន⁷⁹⁹ ។ ទោះ ជាយ៉ាងណាក្តី ក្នុងអំឡុងពេលដែលគាត់ធ្វើការនៅក្នុងកងរបស់គាត់ សាក្សីរូបនេះ “មិនដែល សង្កេតឃើញមានអ្នកណាម្នាក់បាត់ខ្លួនទេ”⁸⁰⁰ ហើយគាត់ក៏មិនដែលឃើញការចាប់ខ្លួនណាមួយ ឬ ការយកមនុស្សទៅសម្លាប់នោះដែរ ក្នុងអំឡុងធ្វើការនៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង⁸⁰¹ ។ ពិតណាស់ បើ ទោះជាគាត់បានឃើញ “គេយកមនុស្សទៅសម្លាប់” ក្តី ក៏ការណ៍នេះនឹងមិនមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ នៅឡើយទេ ។ យ៉ាងហោចណាស់សាក្សីម្នាក់បានពន្យល់ថា មនុស្សមួយចំនួន “បានបាត់ខ្លួន”

⁷⁹⁶ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឆៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130, ស-ឆ:262 [“ស៖ តើលោកឮថា យាយ ចែម មានតួនាទីអ្វីនៅប្រឡាយ [ស្ថានស្រែង] នោះដែរឬទេ? ឆ:262៖ ទេ ខ្ញុំមិនដឹងទេ”]។

⁷⁹⁷ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ ជឹម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/149 ឆ:16 [“ខ្ញុំគ្រាន់តែឮ ពីក្រុមគ្នាឯងនិយាយគ្នាអំពីរឿងបាត់ខ្លួនមនុស្ស”]។

⁷⁹⁸ បទសម្ភាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាមួយ ធីប សំផាត់ ថ្ងៃទី ១១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ D123/1/2.66, KH00927407-00927408 [ដោយសំដៅលើគ្រួសារនានាដែលត្រូវបានបញ្ជូនទៅដាក់គុកនៅមន្ទីរសន្តិសុខ ភ្នំទ្រុយោង ប៉ុន្តែមិនបានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថាតើពួកគេមកពីកន្លែងណានោះទេ] ។ កំណត់ហេតុនៃការ ស្តាប់ចម្លើយអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឆៅ ចាត់ ថ្ងៃទី ១៨-១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D219/130, ស-ឆ:134, ឆ:147-48 [បន្ទាប់ពីសួរសំណួរជាច្រើនពាក់ព័ន្ធនឹងការងារនៅអាងត្រពាំងថ្ម]។

⁷⁹⁹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ ជឹម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/149 ឆ:16។

⁸⁰⁰ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ ជឹម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/149 ឆ:13។

⁸⁰¹ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ ជឹម ថ្ងៃទី ២០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ឯកសារ D219/149 ឆ:16 [“តាមពិត ខ្ញុំ ពុំដែលបានឃើញគេចាប់ និងយកមនុស្សទៅសម្លាប់ទេ គឺគ្រាន់តែឮពីក្រុមគ្នាឯងនិយាយគ្នាអំពីរឿងបាត់ខ្លួនមនុស្ស ដូច្នោះ ហើយខ្ញុំខ្លួនឯងក៏ខ្លាច ហើយសម្រេចរត់តែម្តង”]។

ទំព័រ ២០៧ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ហើយការពិត មនុស្សមួយចំនួនត្រូវបានបញ្ជូនត្រលប់ទៅសហករណ៍ផ្សេងៗវិញ⁸⁰² ។ ក្រោយមក សាក្សីរូបនោះមានឱកាសជួបមនុស្សមួយចំនួនក្នុងចំណោមអ្នកដែលបាន “បាត់ខ្លួន” ។ ពួកគេនៅ រស់ ហើយសុខសប្បាយជាធម្មតា⁸⁰³ ។

២២៣. សរុបសេចក្តីមក ទាក់ទងនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង ការវិភាគដ៏យុត្តិធម៌ និងសមហេតុផលលើ ភស្តុតាង គឺមិនបានផ្តល់ការគាំទ្រណាមួយដល់សេចក្តីសំអាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម អាច ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតលើឧក្រិដ្ឋមន្ត្រីនៅទីតាំងនោះឡើយ ។ ជាជាងពិចារណាទៅលើភស្តុតាង ទាំងមូល ក្នុងគោលបំណងលើកឡើងអំពីការពិតនោះ វិធីសាស្ត្ររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ មានការជ្រើសរើសប្រឆាំងយកព័ត៌មានដែលខ្លួនចង់បានយ៉ាងប្រយ័ត្នប្រយែង ។ ទោះជាយ៉ាងណា ការណ៍នេះមិនអាចលាក់បាំងនូវកង្វះខាតនៃភស្តុតាង ដើម្បីគាំទ្រដល់សំណុំរឿងដែលចោទប្រកាន់ ប្រឆាំងនឹងអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នោះទេ ។

២២៤. ការវិភាគដ៏សមហេតុផលមួយទៅលើភស្តុតាងបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គឺជាកម្មាភិបាលថ្នាក់ ស្រុកម្នាក់រហូតទាល់តែបញ្ចប់របបនេះ ដោយគ្មានសិទ្ធិអំណាចស្របច្បាប់ ឬ ជាក់ស្តែងនៅការដ្ឋាន ស្ថានស្រែងនៅពេលណាមួយនោះឡើយ ។ ការដ្ឋានស្ថានស្រែង ដែលការសាងសង់បានចាប់ផ្តើម មុនពេលអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មកដល់ភូមិភាពពាយព្យនោះ ស្ថិតក្រោមសិទ្ធិអំណាចផ្លូវការរបស់ ថ្នាក់តំបន់ និងស្ថិតក្រោមសិទ្ធិអំណាចដ៏មានឥទ្ធិពលរបស់ តា វ៉ាល់ (រហូតដល់ពាក់កណ្តាលឆ្នាំ ១៩៧៧) ហើយចុងក្រោយស្ថិតក្រោម តា ពាល់ (ចាប់ពីពាក់កណ្តាលឆ្នាំ ១៩៧៧ទៅ)។

⁸⁰² កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី កោ ឡិន ថ្ងៃទី ១១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/98 ធៈ42 [“ជួនកាល ពួកគេបាត់ខ្លួន តែខ្ញុំមិនដឹងថា ពួកគេត្រូវបានបញ្ជូនទៅសហករណ៍វិញឬក៏ទៅទីណាទេ។ ខ្ញុំមិនដឹងអំពីការបាត់ខ្លួន និងមនុស្ស ឈឺស្លាប់នៅក្នុងកងផ្សេងៗទេ”]។

⁸⁰³ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី កោ ឡិន ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ D119/121 ធៈ33 [“តាមខ្ញុំចាំ មនុស្សដែលបានបាត់ខ្លួនពីកងរបស់ខ្ញុំ គឺប្រហែលជាពាក់កណ្តាលមនុស្សសរុបនៅក្នុងកងរបស់ខ្ញុំទាំងមូល ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនដឹង ថាពួកគេទៅទីណាទេ ប្រហែលជាទៅសហករណ៍ហើយក៏មិនដឹង។ ក្រោយមក ខ្ញុំបានជួបពួកគេខ្លះ ប៉ុន្តែមិនទាំងអស់ នោះទេ។ នៅពេល នោះ កូនក្រុមរបស់ខ្ញុំមានប្រហែល ២០០នាក់”]។

ទំព័រ ២០៨ នៃ ២២០

២២៥. លើសពីនេះទៀត ដូចដែលបានលើកឡើងខាងលើ ភស្តុតាងនេះមិនគាំទ្រដល់ការចោទប្រកាន់របស់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិនោះទេ ពាក់ព័ន្ធនឹងទំហំនៃការកើតឡើងញឹកញាប់ ឬស្ថានទម្ងន់នៃ ឧក្រិដ្ឋកម្ម ។ ការអះអាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានការពាក់ព័ន្ធនឹងការបង្ខំមនុស្ស “រាប់ពាន់ នាក់” ឱ្យធ្វើការនៅការដ្ឋានស្រែង ព្រមទាំងការគ្រប់គ្រង និងរដ្ឋបាលនៃប្រព័ន្ធដាក់ទោស (ឧទាហរណ៍ រួមមានដូចជាការឃុំឃាំង និងការសម្លាប់មនុស្ស) ការស្លាប់ដោយការអត់ឃ្លាន ជំងឺ និងការបាត់ខ្លួននោះ មិនត្រូវបានគាំទ្រដោយភស្តុតាងដ៏គួរឱ្យទុកចិត្តបាននោះទេ ។ តួនាទីរបស់ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅការដ្ឋានស្រែង ប្រសិនបើមានមែន គឺត្រឹមតែផ្តល់កម្លាំងពលកម្មឱ្យទៅ ធ្វើការនៅការដ្ឋាននេះ និងនៅពេលដែលថ្នាក់តំបន់បានស្នើសុំមនុស្សទៅធ្វើការ ។ អាស្រ័យហេតុ នេះ បើទោះជាភស្តុតាងបានបង្ហាញថា ឧក្រិដ្ឋកម្មមានស្ថានភាពធ្ងន់ធ្ងរជាពិសេសក្តី ក៏វាមិនបង្ហាញ ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានតួនាទីប្រហាក់ប្រហែលណាមួយនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះដែរ ពោល គឺ តួនាទីរបស់អ្នកស្រីនៅឆ្ងាយដាច់ពីឧក្រិដ្ឋកម្មណាក៏ដោយ ដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តទៅនៅការដ្ឋាន ស្រែង ។

២២៦. សរុបសេចក្តីមក ភស្តុតាងទាំងមូលសម្រាប់គាំទ្រដល់ការអះអាងដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មាន ការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មនៅការដ្ឋានស្រែងនោះ នៅខ្វះភាពខ្លាំងក្លា ភាព ស៊ីសង្វាក់គ្នា និងការបញ្ជាក់ការពិត ។ វាមិនអាចប្រែក្លាយទៅជាភស្តុតាងមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ ធ្វើឱ្យអ្នកស្រីធ្លាក់ចូលទៅក្នុងប្រភេទ “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” របស់ អ.វ.ត.ក នោះឡើយ ។

១. សេចក្តីសន្និដ្ឋានស្តីពីយុត្តាធិការបុគ្គល

២២៧. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានសន្និដ្ឋានថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ស្ថិតនៅក្នុងចំណោមជនទាំងឡាយ “ដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជា ធិបតេយ្យ⁸⁰⁴ ដោយសំអាងថា អ្នកស្រីគឺជា “មន្ត្រីបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាក្នុងឋានៈក្រុមដ៏សំខាន់នៅ ថ្នាក់ស្រុក និងថ្នាក់តំបន់ [ដែល] មានតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មនានា ដែលបាន

⁸⁰⁴ ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី ទៅកថាខណ្ឌ ៥២៩-៣៨។

ទំព័រ ២០៩ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ប៉ះពាល់ដល់មនុស្សរាប់សិបពាន់នាក់ និងបានបណ្តាលឱ្យមានមនុស្សស្លាប់រាប់ពាន់អ្នក”⁸⁰⁵ ។ ដូច
ការពិភាក្សាខាងលើ ការចោទប្រកាន់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិដែលផ្អែកលើការអះអាង
ដូចតទៅ៖ i) អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានឡើងឋានៈពីប្រធានសហករណ៍ក្នុងភូមិភាគនិរតីមុនអំឡុងឆ្នាំ
១៩៧៥ រហូតក្លាយជាអនុលេខាតំបន់៥ ក្នុងភូមិភាគពាយព្យនៅអំឡុងឆ្នាំ ១៩៧៨⁸⁰⁶ ii) រាល់តួនាទី
របស់អ្នកស្រីត្រូវបានចាត់តាំងដោយ *តា ម៉ុក*⁸⁰⁷ និង iii) អ្នកស្រីមានតួនាទីសំខាន់ក្នុងការប្រព្រឹត្ត
ឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរទាំងក្នុងភូមិភាគនិរតី និងភូមិភាគពាយព្យនៅអំឡុងឆ្នាំ ១៩៧៦ ដល់ឆ្នាំ
១៩៧៩⁸⁰⁸ ។

២២៨. ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិអះអាងថា ការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី
អ៊ឹម ចែម “ប្រហែលជាស្មើទៅនឹងការទទួលខុសត្រូវរបស់ កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច”⁸⁰⁹ ។
សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានអះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានសិទ្ធិអំណាចខ្ពស់ជាង ឌុច
ដោយអ្នកស្រីបានគ្រប់គ្រងលើជីវិតរបស់ជនរងគ្រោះជាជនស៊ីវិលក្នុងកម្រិតច្រើនជាង ជាច្រើន
ដង ហើយមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងមានចំនួនជនរងគ្រោះស្មើ ឬច្រើនជាងចំនួនជនរងគ្រោះនៅមន្ទីរ
ស-២១ ក្នុងរយៈពេលដំណើរការដី⁸¹⁰ ។

២២៩. ដូចការលើកទឡើងរណ៍ជាហូរហែក្នុងចម្លើយតបនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមានការភ័ន្តច្រលំ
លើផ្នែកអង្គច្បាប់ និងអង្គហេតុក្នុងការទាញសេចក្តីសន្និដ្ឋានថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ស្ថិតក្នុងប្រភេទ
“បុគ្គលដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ។ ទីមួយ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិភ័ន្តច្រលំលើផ្នែក
អង្គហេតុតាមរយៈការសំអាងលើភស្តុតាងទាំងអស់ដែលមានក្នុងសំណុំរឿង០០៤/១ ដោយមិន

805 ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៣០។

806 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៣១។ សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៣០-៣២។

807 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៣១។

808 សូមមើល ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៣២។

809 ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៤។

810 ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៤។

ទំព័រ ២១០ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ពិចារណាពីការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ និងព្រំដែនកំណត់នៃការជូនដំណឹងនេះលើវិសាលភាពនៃការចោទប្រកាន់ណាមួយ⁸¹¹ ។ ទីពីរ ការវាយតម្លៃរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលើភស្តុតាង គឺធ្វើឡើងដោយគ្មានអ្នកវិនិច្ឆ័យសមហេតុផល ដែលនាំឱ្យការសំអាងណាមួយនោះអាចនឹងទទួលយកមកអនុវត្តបានឡើយ ។ ការវាយតម្លៃនេះ ខ្វះខាតសត្យានុម័តដូចបានតម្រូវដើម្បីជួយដល់ការបញ្ជាក់ពីការពិត ហើយវាបង្ហាញពីភាពពាក់ព័ន្ធតិចតួចណាស់ បើពិចារណាទៅដល់ភារកិច្ចរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងការបំពេញតួនាទីជាមន្ត្រីយុត្តិធម៌មួយរូប⁸¹² ។

២៣០. ផ្អែកលើភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធនឹងការចោទប្រកាន់ចំពោះសិទ្ធិអំណាចផ្លូវការ និងដែលមានប្រសិទ្ធភាពរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង និងការចោទប្រកាន់ចំពោះការចូលរួមរបស់អ្នកស្រីក្នុងបទឧក្រិដ្ឋដែលមានស្ថានទម្ងន់គ្រប់គ្រាន់ វាប្រាកដណាស់ដែលអ្នកស្រីមិនគួរត្រូវបានចោទប្រកាន់ ។ ភស្តុតាងនេះគឺ “មិនមានលក្ខណៈខ្លាំងក្លា និងស៊ីសង្វាក់គ្រប់គ្រាន់” និងមិនអាចឈានដល់កម្រិតចាំបាច់នៃតម្លៃជាភស្តុតាង ដើម្បីអះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទំនងជាស្ថិតក្នុងចំណោមបុគ្គលដែល “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ឡើយ⁸¹³ ។ ប្រសិនបើមានប្រភេទភស្តុតាងដូចការចង្អុលបង្ហាញដូច្នោះ នោះសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ គប្បីនឹងពេញចិត្តក្នុងការផ្អែកលើសំណុំរឿងរបស់ខ្លួននេះ ត្រឹមបទចោទប្រកាន់ដែលមានក្នុងការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ និងប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រដែលមានលក្ខណៈកាន់តែសត្យានុម័តលើភស្តុតាង និងអាចបញ្ជាក់ការពិត ។ ផ្ទុយទៅវិញនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិមិនបានប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រដោយប្រុងប្រយ័ត្នរបស់ចៅក្រម Bohlander ចំពោះភស្តុតាងដើម្បីគាំទ្រការចោទប្រកាន់ដែលមានរៀបរាប់ក្នុងការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់នោះទេ (ដូចជា គោលការណ៍ *វិមតិសង្ស័យ*) ។ ជំនួសឱ្យការអះអាងដែលថា អ.វ.ត.ក មានយុត្តាធិការលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម

⁸¹¹ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៥៤-៦០។ សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ២០-២៩។
⁸¹² សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៣០-៣៦។ *របៀបរៀបរយ* និង សំណុំរឿង ០០១, សេចក្តីសម្រេចអំពីសិទ្ធិរបស់សហមេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋាន ឯកសារ E72.3 នៅកថាខណ្ឌ ២០-២១, ២៤, ៣៤។
⁸¹³ ដីកាដោះស្រាយសំណុំរឿង ០០២ ឯកសារ D427 នៅកថាខណ្ឌ ១៣២៣។

ទំព័រ ២១១ នៃ ២២០

វិធីសាស្ត្ររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលើអង្គច្បាប់ និងអង្គហេតុ គ្រាន់តែជាការបង្ហាញបែប
បញ្ចុះបញ្ចូលដែលមិនសូវមានភាពពាក់ព័ន្ធ និងតម្លៃជាភស្តុតាង ដើម្បីគាំទ្រការអះអាងដែលថា
អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ស្ថិតក្នុងប្រភេទ “បុគ្គលដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ។

២៣១. អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គឺជាលេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ស្របច្បាប់ និងជាក់ស្តែង ចាប់តាំងពីចុងឆ្នាំ
១៩៧៧ រហូតដល់របបខ្មែរក្រហមដួលរលំ⁸¹⁴ ។ ទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងពីរដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម
រងការចោទប្រកាន់ (មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង) ស្ថិតក្រោមសិទ្ធិអំណាច
ស្របច្បាប់ និងជាក់ស្តែងរបស់កម្មាភិបាលថ្នាក់តំបន់ គឺ ទុំ សៀន⁸¹⁵ និងគណៈតំបន់ និង តា
ពាល់⁸¹⁶ ។ ដូចការបង្ហាញច្បាស់ក្នុងភស្តុតាង យោងតាមសមត្ថកិច្ចរបស់អ្នកស្រីក្នុងនាមជាលេខា
ស្រុកស្របច្បាប់ និងជាក់ស្តែង អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានចូលរួមក្នុងការងារកសិកម្ម និងការផលិត
ស្បៀងអាហារ⁸¹⁷ និងការដឹកប្រឡាយ និងលើកទំនប់⁸¹⁸ ។ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទទួលបានការណែនាំពី
និងរាយការណ៍ទៅថ្នាក់លើរបស់អ្នកស្រី ពោលគឺថ្នាក់តំបន់⁸¹⁹ ។ យោងតាមតួនាទីយេនឌ័រជា
ប្រពៃណី និងមុខតំណែងរបស់អ្នកស្រី ក្នុងនាមជាកម្មាភិបាលថ្នាក់ស្រុក អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនត្រូវ
បានបង្គាប់ឱ្យពាក់ព័ន្ធក្នុងបញ្ហាសន្តិសុខឡើយ⁸²⁰ និងគ្មានអំណាចគ្រប់គ្រងលើកងទ័ព⁸²¹ កង
ល្អប⁸²² ឬលើមន្ទីរសន្តិសុខ ដូចជៀមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោងនោះទេ⁸²³ ។ អ្នកស្រីគ្មានអំណាចបញ្ជា

814 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១០២, ១០៨-០៩។
815 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៤៨-៥៤។
816 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៩៣-២០៧។
817 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១២២-២៩, ១៧៣-៧៤។
818 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១២២-២៩, ២១៤-១៦។
819 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១១៣, ១១៧, ១២៧-២៩, ១៧៣, ២១៤។
820 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៧៥-៧៩។
821 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៣៣-៣៦។
822 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៣៧-៣៨។
823 សូមមើលជំរឿន ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៤៨-៥៤។

ទំព័រ ២១២ នៃ ២២០

ឱ្យចាប់ខ្លួន និងឃុំឃាំង ឬមានការគ្រប់គ្រងលើឧក្រិដ្ឋកម្មឡើយ⁸²⁴ ។

២៣២. ភស្តុតាងទាំងនេះមិនបង្ហាញថា មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង ស្ថិតក្រោមគោលនយោបាយដោយចេតនា និងជាប្រព័ន្ធចំពោះការបង្កត់អាហារ ការធ្វើការបាក់កម្លាំង ឬអំពើអមនុស្សធម៌លើអ្នកទោស ឬមិនបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានចូលរួមក្នុងផែនការនេះឡើយ⁸²⁵ ។ ភស្តុតាងទាំងនេះមិនបញ្ជាក់ថា អ្នកស្រីធ្លាប់ចុះទៅមន្ទីរសន្តិសុខនេះទេ⁸²⁶ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ភស្តុតាងទាំងនេះបង្ហាញថា មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង គឺជាមន្ទីរសន្តិសុខថ្នាក់តំបន់ដែលស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ ទុំ សៀន និងដំណើរការដោយកងទ័ពថ្នាក់តំបន់⁸²⁷ ។ យោងតាមតួនាទីរបស់អ្នកស្រីនៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ទំនាក់ទំនងតែមួយគត់របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទៅនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង ត្រូវបានកម្រិតត្រឹមការផ្គត់ផ្គង់ស្បៀងទៅតាមសំណើរបស់ ទុំ សៀន⁸²⁸ ។ ក្នុងនាមជាអ្នកផ្គត់ផ្គង់ស្បៀងអាហារ តួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរ ដែលរងការចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំព្រៃយោង គឺវាឆ្ងាយហួសក្នុងការចាត់ទុកថាអ្នកស្រីស្ថិតក្នុងចំណោមបុគ្គលដែល “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” សូម្បីតែចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មនៅទីតាំងនេះ ។

២៣៣. ស្រដៀងគ្នានេះដែរ ភស្តុតាងទាំងនេះមិនបានបង្ហាញថា ការដ្ឋានស្ថានស្រែងស្ថិតក្រោមគោលនយោបាយនៃការប្រព្រឹត្តអំពើអមនុស្សធម៌ដែលបង្កជាការស្លាប់ និងរបួសស្នាម ឬក៏មិនបានបញ្ជាក់ថា រាល់ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះកើតចេញពីបទបញ្ជា ឬសកម្មភាពរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែមដែរ⁸²⁹ ។ តួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានកម្រិតត្រឹមការផ្តល់ពលករទៅតាមសំណើរបស់ថ្នាក់តំបន់⁸³⁰ ។ ដោយស៊ីសង្វាក់គ្នានឹងអង្គហេតុដែលថា ការដ្ឋានស្ថានស្រែង គឺជាការដ្ឋានថ្នាក់

824 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៣៩-៤២, ១៦២-៦៤, ១៧៣, ២១៤-១៥, ២១៩-២២១។
825 ប្រៀបធៀប ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៥៧-៨៦។
826 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៤៩។
827 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៤៨-៥៤។
828 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៧៣-៧៤។ ប្រៀបធៀប ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៧៦, ១២៤-២៩។
829 ប្រៀបធៀប ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៥៧-៨៦។
830 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ២១៤។

ទំព័រ ២១៣ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

តំបន់ដែលស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់គណៈតំបន់៥ និងធ្វើប្រតិបត្តិការដោយកងចល័តថ្នាក់
តំបន់ ដែលស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងផ្ទាល់របស់ តា ពាល់^{៨៣១} ពលករទាំងឡាយត្រូវរាយការណ៍
ផ្ទាល់ទៅប្រធានគ្រប់គ្រងថ្នាក់តំបន់របស់ខ្លួន^{៨៣២} ។ យោងតាមភារកិច្ចរបស់អ្នកស្រីក្នុងការផ្តល់
ពលករ គួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មមួយចំនួនដែលបានប្រព្រឹត្តនៅការដ្ឋាន
ស្ពានស្រែង គឺវាឆ្ងាយពេកក្នុងការកំណត់ថា អ្នកស្រីស្ថិតក្នុងចំណោមបុគ្គលដែល “ទទួលខុសត្រូវ
ខ្ពស់បំផុត” សូម្បីតែចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មនៅទីតាំងនេះ ។

២៣៤. ក្រុមការពារក្តីយល់ស្របថា សំណុំរឿង ខុច បានផ្តល់ការប្រៀបធៀបដ៏មានសារប្រយោជន៍
មួយ។ ប៉ុន្តែ ដូចការពិភាក្សាដោយសង្ខេបខាងក្រោម ការប៉ុនប៉ងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ
ក្នុងការបង្ហាញចំណុចសមមូលគ្នារវាងការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម និងការទទួលខុស
ត្រូវរបស់ ខុច ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ គឺជាការពង្រីក
ដែនកំណត់នូវដំណើររឿងមួយដែលស្ទើរតែមិនគួរឱ្យជឿ ហើយការធ្វើដូច្នោះ ត្រូវតែបរាជ័យ ។
ការពិនិត្យដោយប្រញាប់ប្រញាល់លើអង្គហេតុពាក់ព័ន្ធ បានបង្ហាញពីភាពមិនសមទំនងនៃការ
បញ្ជាក់ដែលថា ការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម “ប្រហែលជាស្មើទៅនឹងការទទួល
ខុសត្រូវរបស់ កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅខុច”^{៨៣៣} ។ គ្មានភស្តុតាងជាក់លាក់ ឬស៊ីសង្វាក់គ្នាដើម្បីបញ្ជាក់
ពីវាហាសាស្ត្រនេះឡើយ ហើយការអះអាងនេះគ្មានមូលដ្ឋានក្នុងសំណុំរឿងនេះនោះទេ ។ រាល់ការ
ប្រៀបធៀបដោយយុត្តិធម៌ គឺសុទ្ធតែបានគូសបញ្ជាក់ពីកង្វះយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក លើ
រូបអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ។

២៣៥. ខុច ត្រូវបានជំនុំជម្រះទោស និងចោទប្រកាន់ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានដែលថា គាត់ធ្លាប់ធ្វើជា
អនុប្រធានមន្ទីរស-២១^{៨៣៤} លេខគណៈកម្មាធិការមន្ទីរស-២១^{៨៣៥} និងប្រធានមន្ទីរស-២១^{៨៣៦} ជាមន្ទីរ

831 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៩៣-២០៧។
832 ប្រៀបធៀប ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ២១៥។
833 ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរ នៅកថាខណ្ឌ ៥៣៤។
834 សាលក្រុមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ១១១។

ទំព័រ ២១៤ នៃ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

សន្តិសុខដែលធ្វើប្រតិបត្តិការទទួលយកអ្នកទោសពីទូទាំងប្រទេស នៅចន្លោះឆ្នាំ ១៩៧៥ និង ១៩៧៩⁸³⁷ មានប្រជាជនយ៉ាងតិច ១២.២៧៣ នាក់ត្រូវបានដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង⁸³⁸ ទទួល ទារុណកម្ម⁸³⁹ និងសម្លាប់ជាប្រព័ន្ធ⁸⁴⁰ ។ ក្នុងសមត្ថកិច្ចរបស់គាត់ដែលជាប្រធានមន្ទីរស-២១ និង ជាលេខាគណៈមន្ទីរស-២១⁸⁴¹ ខុច មានតួនាទីយ៉ាងសកម្មក្នុងការចេញបញ្ជាឱ្យចាប់ខ្លួនអ្នក ទោស⁸⁴² និងសម្លាប់ពួកគេ⁸⁴³ ព្រមទាំងគ្រប់គ្រងលើអង្គភាពសួរចម្លើយដោយមានបុគ្គលិកក្រោម បង្គាប់ ២០ នាក់⁸⁴⁴ ដែលប្រើប្រាស់របបធ្វើទារុណកម្មជាប្រព័ន្ធ⁸⁴⁵ ។ ខុច ត្រូវបានចាត់តាំងដោយ ផ្ទាល់ឱ្យកាន់តួនាទីទាំងនេះដោយគណៈមជ្ឈិម⁸⁴⁶ និងរាយការណ៍ផ្ទាល់ទៅ សុន សេន និង នួន ជា⁸⁴⁷ ដែលជាសមាជិកគណៈមជ្ឈិម និងគណៈអចិន្ត្រៃយ៍ ។ ខុច មានសិទ្ធិអំណាចពេញលេញលើ បុគ្គលិកមន្ទីរស-២១⁸⁴⁸ និងទទួលខុសត្រូវលើអង្គភាពផ្សេងៗទៀត រួមមានដូចជា អង្គភាពចុះ ឈ្មោះ និងរក្សាកំណត់ហេតុរបស់បុគ្គលិក និងអ្នកជាប់ឃុំ⁸⁴⁹ និងអង្គភាពដែលត្រូវទាញយក

---

835 សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ១៣២។

836 សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ១១១។

837 សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ១១១។

838 សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ១៤១, ២៣៤-៣៩។

839 សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ២៤០-៥៦។

840 សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ២០៥-២៤។

841 សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ១៣២។

842 សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ១៦៩-៧២។

843 សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ១៨១-៨៣។

844 សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ១២៥-២៦។

845 សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ១២៧, ១៥៣។

846 សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ១១៩-២០ ដែលយោងដល់ដីកា ដោះស្រាយសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ D99 នៅកថាខណ្ឌ ២០-២១។

847 សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ១៣១។

848 សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ១៣២, ១៦២-៦៥។

849 សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ១៤៥។

ទំព័រ ២១៥ នៃ ២២០

ចម្លើយសារភាពជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដូចជាតាមរយៈការធ្វើទារុណកម្ម⁸⁵⁰ ។ ក្នុងអំឡុងពេលនៃ ការជំនុំជម្រះទោស ខុច បានបញ្ជាក់ថា គាត់បានដឹងយ៉ាងច្បាស់នូវកិច្ចការប្រតិបត្តិការប្រចាំថ្ងៃនូវ អ្វីដែលបានកើតឡើងនៅមន្ទីរស-២១⁸⁵¹ ដោយសារតែប្រព័ន្ធនៃការរាយការណ៍គ្រប់ជាន់ថ្នាក់ដែល គាត់បានបង្កើតឡើងដើម្បីធានាថា រាល់បទបញ្ជារបស់គាត់ពិតជាត្រូវបានអនុវត្ត “ភ្លាមៗ និង ជាក់លាក់”⁸⁵² ។

២៣៦. ពាក់ព័ន្ធនឹងកម្រិតនៃការចូលរួមក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលរងការចោទប្រកាន់ ខុច ពិនិត្យមើលប្រតិបត្តិការ ទាំងមូលរបស់មន្ទីរស-២១ ដោយរួមបញ្ចូលទាំងការរៀបចំផែនការធំទូលាយលើប្រតិបត្តិការរបស់ មន្ទីរនេះ រហូតដល់ការចេញបញ្ជាឱ្យសម្លាប់⁸⁵³ ។ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាអ្នកបញ្ជូនពលករទៅ ការដ្ឋានស្ថានស្រែង⁸⁵⁴ និងផ្គត់ផ្គង់ស្បៀងអាហារដល់មន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង⁸⁵⁵ ។ ពាក់ព័ន្ធនឹង តួនាទីតាមហានុក្រមរបស់គាត់ ខុច “រាយការណ៍ទៅថ្នាក់ដឹកនាំខ្ពស់បំផុតរបស់របស់បក្សកុម្មុយ នីស្តកម្ពុជា”⁸⁵⁶ ខណៈដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ប្រាស្រ័យទាក់ទងដោយផ្ទាល់តែជាមួយថ្នាក់តំបន់ ប៉ុណ្ណោះ⁸⁵⁷ ។ ពាក់ព័ន្ធនឹងភាពអចិន្ត្រៃយ៍នៃមុខតំណែងរបស់ពួកគាត់ទាំងពីរវិញ គឺថា ខុច ពាក់ព័ន្ធ នឹងមន្ទីរស-២១ ក្នុងនាមជាអនុប្រធាន ឬប្រធានមន្ទីរក្នុងអំឡុងពេលជាង ៤ ឆ្នាំនៃប្រតិបត្តិការទាំង អស់របស់មន្ទីរនេះ⁸⁵⁸ ។ ផ្ទុយទៅវិញ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានកាន់តួនាទីជាលេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ក្នុងរយៈពេលតែជាង ១ ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ⁸⁵⁹ ។

850 សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ១៥០-៥២។
851 សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ១៣៣។
852 សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ១៤៤។
853 សូមមើល សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ២៣។
854 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ២១៤។
855 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១៧៣-៧៤។ របៀបរៀបចំ ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៧៦, ១២៤-២៩។
856 សូមមើល សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 កថាខណ្ឌ ២៣។
857 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១១៣, ១១៧, ១២៧-២៩, ១៧៣, ២១៤។
858 សូមមើល សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ១២១, ១២៥, ១២៨, ២០៣។
859 សូមមើល ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១០២ និង ១០៨-០៩។

ទំព័រ ២១៦ នៃ២២០

២៣៧. ស្ថានទម្ងន់នៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរស-២១ និងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលរងការចោទប្រកាន់ថា បានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង គឺមិនអាចប្រៀបធៀបគ្នាបាន ឡើយ ។ មានអ្នកជាប់ឃុំជាង ១២.២៧៣ នាក់នៅមន្ទីរស-២១^{៨៦០} ។ ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្ត នៅមន្ទីរស-២១ គឺ “មានលក្ខណៈសាហាវយង់ឃ្នង និងគួរឱ្យព្រឺខ្លាច^{៨៦១}” ហើយវាទឹកនឹងដែល មានការធ្វើមនុស្សឃាត^{៨៦២} និងការដាក់ក្នុងមន្ទីរឃុំយ៉ាងដោយខុសច្បាប់^{៨៦៣} ជាង ១២.២៧៣ ករណីដែលជនរងគ្រោះ “យ៉ាងច្រើនលើសលប់” ត្រូវទទួលរងទារុណកម្មផងដែរ^{៨៦៤} ។ ផ្ទុយទៅវិញ សូម្បីតែនៅពេលដែលគេប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្របែបសប្បុរសយ៉ាងណាក្តី ក្នុងការកំណត់តួលេខលើ ករណីរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ក៏មានមនុស្សត្រឹមតែ១.០០០ នាក់ប៉ុណ្ណោះ ដែលទទួលរង ផលប៉ះពាល់នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង^{៨៦៥} និងនៅក្នុងកាលៈទេសៈដែល មិនអាចត្រូវបានចាត់ទុកដោយសមហេតុផលថាវាដូចគ្នា ឬសមមូលគ្នាកើតនោះទេ ។ វិសាលភាព ភូមិសាស្ត្រនៃសកម្មភាពរបស់មន្ទីរស-២១ “ធ្វើប្រតិបត្តិការពាសពេញផ្ទៃប្រទេស^{៨៦៦}” ចំណែកការ ទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គ្របដណ្តប់តែលើស្រុកមួយប៉ុណ្ណោះ^{៨៦៧} ។ មន្ទីរស-២១ បំពេញមុខងារស្ទើរតែពេញមួយអំឡុងពេលទាំងស្រុង នៃការគ្រប់គ្រងអំណាចរបស់ខ្មែរក្រហម^{៨៦៨} ប៉ុន្តែអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនត្រូវបានចាត់តាំងឱ្យកាន់តួនាទីណាមួយក្នុងស្រុកព្រះនេត្រព្រះនោះទេ

⁸⁶⁰ សូមមើល សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ២៣ (ជើងទំព័រ ៣១)និងកថាខណ្ឌ ១៤១។

⁸⁶¹ សូមមើល សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ៥៩៧។

⁸⁶² សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ២០៨។

⁸⁶³ សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ២៣៥។

⁸⁶⁴ សូមមើល សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ២៤០។

⁸⁶⁵ របៀបធៀបចម្លើយតបនៅកថាខណ្ឌ ១៥៥-៨៦ និង ២០៨-២៦។

⁸⁶⁶ សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ២៣។

⁸⁶⁷ របៀបធៀបចម្លើយតបនៅកថាខណ្ឌ ៩៧-១៤២។

⁸⁶⁸ សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ ឯកសារ E188 នៅកថាខណ្ឌ ២៣ (“មន្ទីរស-២១ បានធ្វើប្រតិបត្តិការ ចាប់ពីខែ តុលា ឆ្នាំ ១៩៧៥ រហូតដល់ដើមខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៩ ដូច្នោះ វាគ្របដណ្តប់ស្ទើរតែទាំងមូលនៃអត្ថិភាពរបស់ របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ”)។

ទំព័រ ២១៧ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

រហូតដល់រយៈពេលប្រហែលជាងមួយឆ្នាំមុនពេលដែលរបបខ្មែរក្រហមដួលរលំ^{៨៦៩} ។ ដូចការ
ពិភាក្សាខាងលើ ភស្តុតាងទាំងនេះមិនគាំទ្រការអះអាងជាក់លាក់ ឬគួរឱ្យជឿជាក់ថា អ្នកស្រី អ៊ឹម
ថែម បានចេញបញ្ជា គ្រប់គ្រង ឬចូលរួមអនុវត្តប្រព័ន្ធនៃការធ្វើទារុណកម្ម ការធ្វើមនុស្សឃាត
ការដាក់មនុស្សក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងដោយខុសច្បាប់ ឬក៏ថាអ្នកស្រីបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋសាហាវ
យង់ឃ្នងស្រដៀងគ្នាផ្សេងទៀតឡើយ ។ តាមពិត ភស្តុតាងទាំងនេះមិនបានគាំទ្រការអះអាងដែល
ថា ឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង^{៨៧០} និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង^{៨៧១} ក្នុងអំឡុង
ពេលពាក់ព័ន្ធមានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរ ទូលំទូលាយ ឬជាប្រព័ន្ធនោះទេ ។

២៣៨. ជារួម នៅពេលវាយតម្លៃពីចំនួនជនរងគ្រោះ វិសាលភាពភូមិសាស្ត្រ និងវិសាលភាពពេលវេលា
និងលក្ខណៈនៃឧក្រិដ្ឋកម្មដែលរងការចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្ត និងចំនួនហេតុការណ៍ដាច់ដោយ
ឡែក វាបង្ហាញថា ស្ថានទម្ងន់នៃបទឧក្រិដ្ឋ ដែលកើតឡើងនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋាន
ស្ថានស្រែងក្នុងអំឡុងពេលពាក់ព័ន្ធ ហាក់មានលក្ខណៈស្រាល និងកាន់តែស្រាលជាងសំណុំរឿង
ផ្សេងទៀតនៅ អ.វ.ត.ក ដូចជា សំណុំរឿងរបស់ ឌុច ។ ផ្ទុយស្រឡះពីអង្គហេតុដែលគូសបញ្ជាក់
ពីការទទួលខុសត្រូវរបស់ ឌុច ការវាយតម្លៃលើកម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម
ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋទាំងនោះពាក់ព័ន្ធនឹងកម្រិតនៃការចូលរួម តួនាទីតាមឋានានុក្រម និងអំណាចស្រប
ច្បាប់ និងជាក់ស្តែង ដូចជា ថ្នាក់លើតាមឋានានុក្រមរបស់អ្នកស្រី បង្ហាញថា អ្នកស្រីមិនបាន
ចូលរួមដោយផ្ទាល់ ឬធ្វើសកម្មភាពជំរុញការប្រព្រឹត្តអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មពាក់ព័ន្ធណាមួយឡើយ ។ ផ្ទុយ
ពីលទ្ធភាព នៃការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម ភស្តុតាងទាំងនេះបង្ហាញថា សកម្មភាព
និងការគ្រប់គ្រងរបស់អ្នកស្រីនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែងមិនអាចចាត់ទុក
ជាកំហុសព្រហ្មទណ្ឌបានទេ។

២៣៩. លើសពីនេះ ទោះបីជាអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម អាចត្រូវបានចាត់ទុកថាជាបុគ្គលដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់

⁸⁶⁹ សូមមើល ចម្លើយតបនៅកថាខណ្ឌ ១០២ និង ១០៨-០៩។
⁸⁷⁰ របៀបធៀប ចម្លើយតបនៅកថាខណ្ឌ ១៥៧-៨៦។
⁸⁷¹ របៀបធៀប ចម្លើយតបនៅកថាខណ្ឌ ២១០-២៦។

ទំព័រ ២១៨ នៃ ២២០

បំផុតក្តី ក៏ភស្តុតាងដែលត្រូវបានពិភាក្សាក្នុងចម្លើយតបនេះបង្កើតបានជាមូលដ្ឋានថា អ្នកស្រីគ្មាន កំហុសព្រហ្មទណ្ឌ គឺជាភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីការចូលរួមចំណែកតិចតួចរបស់អ្នកស្រី និង *នាគុជ្ជី* *អត្តនោម័ត*សម្រាប់ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ដែលអាចនឹងបានកើតឡើងនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំ ទ្រយោង និងការដ្ឋានស្ថានស្រែង⁸⁷² ។ ដូចការកត់សម្គាល់ ភស្តុតាងទាំងនេះមិនបានគាំទ្រការ សន្និដ្ឋានដោយសមហេតុផលដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានចូលរួមចំណែកក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មតាម លក្ខណៈសំខាន់ ឬប្រហាក់ប្រហែលគ្នានោះទេ ។ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម i) មិនមានទំនាក់ទំនង ជាក់លាក់ណាមួយជាមួយថ្នាក់ដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ ដូចជា *ភា ម៉ុក*⁸⁷³ ii) មិនមានតួនាទីសំខាន់ពាក់ព័ន្ធ នឹងបញ្ហាសន្តិសុខ iii) មិនមានមុខនាទីសំខាន់ក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ⁸⁷⁴ និង iv) មិន មានសិទ្ធិអំណាច *ស្របច្បាប់* ឬ *ជាក់ស្តែង*លើជនប្រព្រឹត្តផ្ទាល់នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំទ្រយោង និង ការដ្ឋានស្ថានស្រែងឡើយ⁸⁷⁵ ។ ក្នុងការវិភាគចុងក្រោយ ភស្តុតាងទាំងនេះមិនបានបង្ហាញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានចូលរួមចំណែកក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្ម ឬធ្វើសកម្មភាពក្នុងចេតនាជំរុញការអនុវត្ត គោលនយោបាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការវាយប្រហារមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ និងទូលំទូលាយលើជន ស៊ីវិលនោះទេ ។

២៤០. នៅពេលត្រូវទៅពិនិត្យសារសំខាន់នៃចម្លើយតបនេះ គេអាចមានមន្ទិលសង្ស័យតិចតួចដែល បង្ហាញថា ភស្តុតាងទាំងមូលនេះបញ្ជាក់ថា ការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ចំពោះ ឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរ គឺមានតែលក្ខណៈនិមិត្តរូប មិនស៊ីសង្វាក់គ្នាទាំងស្រុងទៅនឹងសំណុំរឿងផ្សេង ទៀតនៅ អ.វ.ត.ក និងរាល់ការយល់ឃើញដោយមិនសមហេតុផលលើបុគ្គលដែលទទួលខុសត្រូវ

⁸⁷² *ប្រៀបធៀប* សាលក្រមការជំនុំជម្រះទោសសំណុំរឿង ០០១ ឯកសារ E188 កថាខណ្ឌ ៤៤។ *សូមមើលផងដែរ* មតិយោបល់រួមលេខ ៣២ លើមាត្រា ១៤ នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ (ICCPR), ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស (HRC), CCPR/C/GC/32 (២០០៧) នៅកថាខណ្ឌ ៣០ (“សច្ចធារណ៍នៃនិរទោស ដែលជាមូលដ្ឋាននៃការការពារសិទ្ធិមនុស្ស អនុវត្តលើការផ្តន្ទាទោសជនជាប់ចោទ”) (ភ្ជាប់ជាឯកសារយោង ២៧)។

⁸⁷³ *សូមមើល* ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៦៨-៧៣។ *សូមមើលផងដែរ* ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១១៨-២១។

⁸⁷⁴ *សូមមើល* ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ៨៣-១៤២។

⁸⁷⁵ *ប្រៀបធៀបនឹង* ចម្លើយតប នៅកថាខណ្ឌ ១១៤-២២៦។

ទំព័រ ២១៩ នៃ ២២០

០០៤/១/០៧-កញ្ញា-២០០៩/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស

ខ្ពស់បំផុតលើឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរ ដែលបានប្រព្រឹត្តក្នុងអំឡុងពេលនៃការគ្រប់គ្រងអំណាចរបស់របប
កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។

VI. សំណើដែលស្នើសុំ

២៤១. ផ្អែកតាមទង្វើករណីដែលបានលើកឡើងខាងលើ ក្រុមការពារក្តីស្នើសុំដោយក្តីគោរព ដោយយោង
តាមធនាគារសិទ្ធិរបស់ខ្លួន និងបម្រើឱ្យផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ សូមឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត៖

- ក) សម្រេចថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនស្ថិតក្នុងប្រភេទ “បុគ្គលដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត”
ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលស្ថិតក្រោមយុត្តាធិការជាកម្មវត្ថុរបស់ អ.វ.ត.ក ។
- ខ) ច្រានចោលការចោទប្រកាន់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ។

សូមមេត្តាទទួលយកដោយគោរព ។

ចុះហត្ថលេខា នៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦ ។

សហមេធាវីការពារក្តីអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម

_____
ប៊ិត ស៊ាងលីម

_____
Wayne JORDASH, QC

ទំព័រ ២២០ នៃ ២២០